

מכירה **48** Auction

פריטים נדירים ומיוחדים

Rare and Important Items

כתיבה

שי מנדלוביץ'
מרים קורנפלד
אלי שטרן

צילום

יגאל פרדו

עיצוב

אתי נפתלי

אדמיניסטרציה

משה בירנבאום
אסתר שטראוס

לוחות והדפסה

מפעלי דפוס כתר, ירושלים

נובמבר 2015

Writing

Miriam Kornfeld
Shay Mendelovich
Eli Stern

Photography

Yigal Pardo

Design

Ettie Naftaly

Administration

Moshe Birnbaum
Esther Strauss

Prepress and Print

Keterpress Enterprises, Jerusalem

November 2015

נציגות קדם בארה"ב - אוריאל סידור | Kedem representative in the USA - Uriel Cidor
טלפון: 917-324-6268 | דוא"ל: uriel@kedemltd.com

כריכה קדמית: פריט 10 item Front cover:

כריכה אחורית: פריט 112 item Back cover:

עמ' 1: פרט מתוך פריט 16 item 16: Detail from Page no. 1:

Auction 48 מכירה

יום רביעי, כ' כסלו תשע"ו, 2 בדצמבר 2015, 19:00

Wednesday, December 2, 2015 at 19:00

התצוגה והמכירה תתקיימנה במשרדנו, בניין "היכל שלמה" רחוב המלך ג'ורג' 58, ירושלים

The auction and the preview will be held at our offices:

Hechal Shlomo Building, 58 King George St., Jerusalem

	Auction Preview on		ימי תצוגה			
Sunday	29.11.15	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	י"ז כסלו	29.11.15	יום א'
Monday	30.11.15	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	י"ח כסלו	30.11.15	יום ב'
Tuesday	01.12.15	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	י"ט כסלו	01.12.15	יום ג'
Wednesday	02.12.15	12:00 - 18:00	12:00 - 18:00	כ' כסלו	02.12.15	יום ד'

טלפון בזמן התצוגה +972-77-5140223 Phone during preview

- תצוגה חלקית של הפריטים, בתיאום מראש, תתקיים לכבוד באי כנס ה-GA בושינגטון, בימים כ"ו-כ"ח חשון, 8-10 בנובמבר.
- תצוגה חלקית תתקיים גם בניו-יורק, ב-Residence Inn by Marriott, Times Square, במוצ"ש, ב' כסלו, 14 בנובמבר, בשעות 19:00-23:00 וביום ראשון, ג' כסלו, 15 בנובמבר, בשעות 10:00-23:00.

- A **partial** preview of select lots from the auction will be held, upon request, for participants in the 2015 General Assembly (GA) of the Jewish Federations of North America, to be held at the Washington DC Hilton, November 8-10. Kedem will have a booth at the convention. If you plan on attending the event please let us know in advance so we can coordinate a meeting.
- A **partial** preview of select lots from the auction will be held also in New York City, at the Residence Inn by Marriott, Times Square. Preview times are Saturday, November 14 from 7pm to 11pm and Sunday, November 15 from 10am to 11pm. If you would like to visit the preview feel free to either come by during the above preview hours, or if you prefer you can let us know in advance so we can coordinate a meeting.

ניתן להשתתף במכירה בזמן-אמת
באמצעות האינטרנט (בהרשמה מראש) באתרים
For online bidding (pre-registration is required) |
www.invaluable.com | www.liveauctioneers.com

ובאתר האינטרנט של קדם, ללא עמלה נוספת - www.kedem-auctions.com - And on our website, without extra fee

Kedem קדם

הגדה לפסח

כרכה - ויבנה בית המקדש כבראשונה יי
טן ואך דיא טיך אויף אונז ואג (טפוד) טוא דא פאן (ענדן) אונז דיט גאט
ואל אונז כארד וטיה וענדן :

הגדה לפסח

חמתך אל הגוים אשר לא ידעוה ועל הממלכו
 אשר בשמך לא קראו :
 שפוך עליהם ועמך וחרון אפך ישיגם תרדוף
 באף ותשמידם מתחת שמי יי יי

מזוגין כוס רביעי וגומרים הכל ושבה בליכ ראשון עד ובכז ואמרת
 זבח

ואן שענקט דט פירטע כוס איין אונ נאגט הלל מיט פריד אינא באיין :
 לא לבנו יי לא לבנו פי לשמך תן כבוד על חסדה על אמרת
 למד יאמרו הגוים איה נא אלהיהם ואלהינו בשמים כל איש
 חסין עשה עצמיהם כסה וקב מעשה ידי אדם סה להם ולא
 ידברו עינים להם ולא יראו אצנים להם ולא ישמעו אף להם
 ולא יריחו ידיהם ולא יביישו בגליהם ולא ידלכו לא ידי
 בגרונם כמותם ידי עושיהם כל אשר בטה ביהם ישאל בטה
 ביה עזרם ומגנם הוא בית אהרן בטה ביה עזרם ומגנם הוא
 יראו יי בטה ביה עזרם ומגנם הוא :

פריט 20 item

1a

1b

1. ספר תורה קטן בתיק מקורי עם רימונים - עיראק

ספר תורה קטן, בתיק מקורי, עם רימונים. [עיראק, ראשית המאה ה-20]. כתובת הקדשה משנת תרצ"ב.

קלף; תיק עץ; חיפוי בד קטיפה כחול; עיטורי כסף מסוגים שונים; חרוזים; רימונים עשויים כסף.

• ספר תורה. קלף רך בגוון חום בהיר. כתיבה ספרדית נאה.

גובה הקלף: 28 ס"מ בקירוב. 51 שורות בעמודה. מצב טוב. יריעה אחת מנותקת חלקית.

• תיק עץ מחופה בד. בחלקו הפנימי שתי לוחיות כסף, על אחת רוקעו הפסוקים "וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל" ו"תורה צוה לנו משה", ועל השניה כתובת ההקדשה: "תיק זה וס"ת שבו עשאו הר' שמואל הי"ו שנת התרצ"ב".

בחלקו החיצוני שלוש חגורות כסף: שתיים עם עיטורים פרחוניים ואחת עם כתובת הקדשה: "תיק זה וספר תורה שבו עשאו הר' יחזקאל הר' שמואל הי"ו".

בין החגורות ובחלקו העליון של התיק לוחיות כסף מרוקעות עם עיטורים פרחוניים. רצועה עליונה דמוית כתר, מקושטת חרוזים בצבע אדום. בראש התיק עיטור כסף בצורת ניצן ממנו משתלשלים פעמונים. משני צדיו זוג "רימונים" מקוריים בסגנון עיראקי, מעוטרים בחריטות נאות בדגמים צמחיים, עם שרשראות מתכת. שני סוגרי כסף.

גובה: 62 ס"מ. בד הקטיפה פגום ובמצב גרוע, עם קרעים באזור האבזמים. מספר חרוזים חסרים. גובה הרימונים: 24 ס"מ.

פתיחה: \$3000

הערכה: \$7000-10,000

1. Small Torah Scroll in its Original Case, with Finials – Iraq

A small Torah Scroll, in its original case, with finials. [Iraq, early 20th century]. A dedication dated 1932.

Parchment; wooden case; blue velvet fabric; various silver ornaments; beads; silver finials.

• Torah scroll. Soft, light-brown parchment. Fine Sephardic script. Height of parchment: approx. 28 cm. 51 lines per column. Good condition. One membrane partly detached.

• Fabric-covered wooden case. On the inside: two silver plaques. An engraving of two Hebrew verses appears on one plaque: "Vezot HaTorah asher sam Moshe lifney Bnei Israel" and "VeTorah tziva lanu Moshe"; on the second plaque appears a dedication: "tik ze veSefer Torah shebo asa'o harav Shmuel Hashem yishmerehu, shenat 5692" [this case and Torah Scroll were made by Rabbi Shmuel in the year 1932].

On the exterior are three silver bands: two with floral ornamentations and one with a Hebrew dedication: "This case and Torah were made by Rabbi Yehezkel and Rabbi Shmuel, in the year 1932". Between the bands and on the upper part of the case are silver plaques with hammered floral ornamentations. Upper band is crown-like, adorned with red beads. The case is topped with a silver ornamentation in the shape of a flower bud with descending bells. On both sides are two original finials in Iraqi style, decorated with engraved vegetal patterns and metal chains. Two silver clasps.

Height: 62 cm. Velvet fabric is damaged and in poor condition, with tears next to the clasps. Several beads are missing. Height of finials: 24 cm.

Opening price: \$3000

Estimate: \$7000-10,000

2a

2b

2c

2. מגילת אסתר עם עיטורים צבעים ביד – אמשטרדם, המאה ה-18

אסתר ומרדכי כותבים את אגרת הפורים (למטה). בשובל שאחרי הטור האחרון נכתבו ברכות "הרב את ריבנו" והפיזט "אשר הניא" ("שושנת יעקב"), בתחתית ניצבות חמש דמויות מגיבורי המגילה, בידי כל אחת מגינית ובה כתובת: "ארור המן אשר בקש לאבדי", "ברוך מרדכי היהודי", "אורה זרש אשת מפיחדי", "ברוכה אסתר בעדי" ו"גם חרבונה זכור לטוב".

גובה הקלף: 21 ס"מ. אורך המגילה: 182 ס"מ. מצב כללי טוב. קרעים קלים בתחילת היריעה הראשונה. מעט קרעים. כתמים. קצה ידית העץ חסר.

למידע נוסף, ראה: "אוסף שטיגליץ, יצירות מופת באמנות יהודית", חיה בנז'מין (הוצאת מוזיאון ישראל, 1987), עמ' 188.

תערוכה: New York, Hebrew Union College, Jewish Institute of Religion, the Collector's Room: Selections from the Michael and Judy Steinhardt Collection, 1993, no. 64, p. 25

פתיחה: \$15,000

הערכה: \$18,000-25,000

מגילת אסתר, כתב יד סופר (דיו) על גבי קלף, עם עיטורים ואיורים בפיתוחי-נחושת, צבעים ביד. אמשטרדם, 1720 בקירוב.

4 יריעות קלף, 16 עמודות, 26 שורות בעמודה. כתיבה אשכנזית מרובעת, באותיות נאות. ידית עץ נאה (חלקה העליון חסר).

מגילה זו, שנעשתה בעשורים הראשונים של המאה ה-18, שייכת לקבוצה של מגילות המעוטרות בפיתוחי-נחושת שנעשו באירופה במפנה המאות ה-17-18.

פיתוחי הנחושת (תחריטים) מציגים סצינות מפורטות מסיפורי מגילת אסתר המופיעים בחלקיהם התחתונים של העמודות, ואת דמויות המגילה, בתלבושות מהתקופה, המופיעות בחלקיהם העליונים. בין העמודות מפרידים עמודים מסוגנים, כל אחד בעיור שונה, (בתוך מסגרות מלבניות קטומות), מופיעים תיאורי נוף שונים: גנים, בתי עיר, ספינות מפרש, רוכב על סוס, ועוד, ובראשיהם פרחים, פירות, כוכבים, מלאכים, ועוד.

בשובל שלפני הטור הראשון נכתבו ברכות המגילה, ומסביבן ציורים בפיתוחי-נחושת: אסתר המלכה, חתונת אסתר ואחשוורוש (למעלה); בגתן ותרש, המן ובניו תלויים (במרכז); מרדכי יושב בשער העיר ואינו משתחוה להמן, המן מוביל את מרדכי על הסוס,

2d

2. An Illustrated, Hand-Colored, Esther Scroll – Amsterdam, 18th Century

Esther Scroll, scribal handwriting (ink) on parchment, illustrated with hand-colored engravings. Amsterdam, circa 1720.

Four parchment membranes, 16 columns, 26 lines per column. Square Ashkenazic script. Wooden roller (upper part missing).

This scroll, produced in the first decades of the eighteenth century, belongs to a group of several engraved Esther Scrolls produced in Europe around the turn of the 17th-18th century.

The engravings depict detailed narrative scenes from the Book of Esther along the lower borders of the columns, and portraits of the characters of the story above the text. Stylized pillars separate the columns, each with a different decoration. Below their bases (in cartouches) appear various views: gardens, houses, sail boats, a rider on a horse, and more. The pillars are topped with flowers, fruit, stars, angels, and more. The opening panel contains the benedictions recited before the reading of the scroll, surrounded by a series of engravings: Queen Esther, wedding of Esther and Ahasuerus (on top); Bigthan and Teresh, the hanging of Haman and his sons (center); Mordechai sitting at the town's gate refusing to bow to Haman, Haman leading

Mordechai on the horse, Esther and Mordechai writing the Purim letter (lower part).

The panel after the final column contains "Harav et Riveinu" blessings and the hymn "Asher Heni" ("Shoshanat Ya'akov"). On the lower border are portraits of the Scroll's heroes, each holding a shield inscribed: "Arur Haman asher bikesh leavdi", "Baruch Mordechai HaYehudi", "Arura Zeresh eshet mafchidi", "Berucha Esther Ba'adi", and "Hervona zechura letov".

Height of parchment: 21 cm. Length of scroll: 182 cm. Overall good condition. Some tears at the beginning of first membrane. Some tears. Stains. The end of the wooden roller is missing.

For further information, see: "The Stieglitz Collection, Masterpieces of Jewish Art", Chaya Benjamin (The Israel Museum, 1987), p. 188.

Exhibition: New York, Hebrew Union College, Jewish Institute of Religion, The Collector's Room: Selections from the Michael and Judy Steinhardt Collection, 1993, no. 64, p. 25.

Opening price: \$15,000
 Estimate: \$18,000-25,000

3a

3. מגילת אסתר מאוירת בפורמט מיניאטורי, גלולה על "עצי חיים" - איטליה וסין, המאה ה-18

המגילה גלולה על שני "עצי חיים" ונתונה במעיל בד, דבר שאינו מצוי כלל במגילות אסתר. במכתב המצורף מזכר קיומו של מעיל. יתכן ולפינוי שרידי המעיל המקורי, עם שחזור מתקופה מאוחרת יותר.

גובה הקלף: 4.5 ס"מ. גובה ה"עצי חיים": 15 ס"מ. מצב טוב. מעט כתמים, בלאי וקרעים זעירים בשוליים. קרעים גסים ופגמים במעיל הבד.

פתיחה: \$2000
הערכה: \$5000-8000

3b

מגילת אסתר מאוירת על קלף. [איטליה, המאה ה-18]. נרכשה בסין בשנת 1794 (ראה להלן).

קלף דק, דיו שחורה וחומה. פורמט מיניאטורי. גלולה על "עצי חיים", עם מעיל בד.

מגילה מאוירת לכל אורכה במסגרות פרחים ועלים.

בראש המגילה קרטוש שבתוכו סמל משפחה: איור עץ שמימינו נשען סנאי. סמל זה מופיע ב"דגלי מדפיסים" של הרופא ר' רפאל יצחק חיים מאיטליה (d'Italia), שחידש את הדפוס העברי במנטובה בשנת תפ"ד (1724), ושל בנו המדפיס הרופא אליעזר שלמה מאיטליה (ראה: אברהם יערי, דגלי המדפיסים העבריים, ירושלים תש"ד, ציורים 121 ו-150, ועמודים 163-164 ו-171).

לאחר סמל המשפחה, מסגרת מרובעת מעוטרת, ובתוכה ברכות המגילה. משני צדי המסגרת אגרטי פרחים.

לאחר סיום המגילה מתחלפים עיטורי הפרחים בעיטורי גפנים וענבים. בקטע זה נכתבה ברכת "הרב את ריבנו" (הנאמרת לאחר קריאת המגילה), אחריה הנוסח: "ארור המן אשר בקש לאבדי ברוך מרדכי היהודי...", ואחריו הפיוט "קוראי מגילה הם ירננו אל אל כי מקום תהלה היה לישראל", מאת רבי אברהם אבן עזרא.

בין סיום המגילה ובין קטע הברכה והפיוט מופיע איור יד האוחזת בגביע יין, מסגרת הגביע עשויה מיקרוגרפיה מהמילים: "אמר רבא מיחייב אינש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור [המן]" (=חייב אדם להשתכר בפורים עד שלא יבחין בין ברוך מרדכי לארור המן; מתוך תלמוד בבלי, מסכת מגילה, דף ז, ב).

מצורף מכתב באנגלית, מתאריך 18 במרץ 1849, מאת S. M. Drach [Solomon Moses Drach, מלומד יהודי אנגלי. ראה אודותיו חומר מצורף], המעיד כי מגילה זו נקנתה בסין בשנת 1794 ע"י Sir J. Barrow [Sir John Barrow, נספח לשגריר הראשון של בריטניה בסין, בשנים 1794-1792]. במכתב ישנו תיאור מפורט של המגילה, ונסיין [מוטעה] לפענח את שנת כתיבתה.

3d

3c

3. Miniature Illustrated Esther Scroll, Rolled on Atzei Chaim – Italy and China, 18th Century

Illustrated Esther Scroll on parchment. [Italy, 18th century]. Purchased in China in 1794 (see further).

Thin parchment, black and brown ink. Miniature format. Rolled on Atzei Chaim, with a fabric mantle.

The borders of the scroll are decorated with floral motifs. At the beginning of the scroll is an illustrated cartouche with a family emblem at its center: an illustration of a tree with a squirrel leaning on its right side - symbol of the printers Dr. R' Refael Yitzchak Chaim D'Italia, who reinstated the Hebrew printing press in Mantua in 1724, and of his son the printer Dr. Eliezer Shlomo D'Italia, (see: Avraham Ya'ari, Diglei haMadpisim halvriyim, Jerusalem 1944, Illustrations 121 and 150, and pages 163-164 and 171).

Following the cartouche is an ornamented square frame encompassing the blessings recited before reading the scroll. The frame is flanked by two flower vases.

At the end of the scroll, the floral decorations are replaced with decorations in the form of grapevines. This section includes the HaRav et Riveinu blessing (recited after the reading of the scroll) followed by the piyyut "Arur Haman... Baruch Mordechai..." and another piyyut by Rabbi Avraham Ibn Ezra.

Between the end of the scroll and the section with the blessing and the piyyut is an illustration of a hand

holding a goblet of wine. The border of the goblet is a micrography, using the words (in Aramaic): "Rava says that a man must drink on Purim until he cannot distinguish between Baruch Mordechai and Arur Haman" (Babylonian Talmud, Tractate Megillah, leaf 7b).

Enclosed in a letter in English, from March 18, 1849 by S.M. Drach [Solomon Moses Drach, an English Jewish scholar. See enclosed material], that attests that this scroll was purchased in China in 1794 by Sir J. Barrow [Sir John Barrow, who was attached on the first British embassy to China from 1792–94]. In the letter is a detailed description of the scroll and an (erroneous) attempt to decipher the year in which it was written.

The scroll is rolled on two Atzei Chaim and covered with a fabric mantle which is very uncommon. A mantle is mentioned in the enclosed letter. Possibly the mantle offered here is a remnant of the original mantle, reconstructed a later time.

Height of parchment: 4.5 cm. Height of the Atzei Chaim: 15 cm. Good condition. Few stains, wear and a tiny tears at margins. Coarse tears and damages to fabric mantle.

Opening price: \$2000

Estimate: \$5000-8000

3e

4a

4b

4. כתובה מאוירת על קלף – פוסאנו, איטליה, תע"א 1710

כתובה לנישואי החתן אברהם בן יוסף קולון עם הכלה נחמה בת משה פואה. פוסאנו (Fossano), איטליה, טבת תע"א [1710].

בשולי הכתובה, בצד ימין, חתימות העדים: "יונה בכ"מ גבריאל ז"ל...", "אברהם... נתן לבית ברוך ז"ל". בצד שמאל, חתימת החתן.

נוסח הכתובה נכתב בתוך מסגרת מעוטרת באיורים צבעוניים: בראשה, בתוך קרטוש הנתמך בידי שלושה מלאכים, צויר סמל משפחה - פיל הנושא על גבו מגדל [סמל זה מופיע בדגל המדפיס זורזו די קבאלי, שהדפיס ספרים עבריים בונציה בשנים 1565-1568]. בשוליים הימניים והשמאליים צוירו עלים בהם משולבים לבבות מכונפים שנעוצים בהם חצים; כתרים ועציצים עם עלים ופירות, שבבסיסיהם מלאכים עם כנפיים. בחלקה התחתון קרטוש (ריק) הנתמך בידי זוג מלאכים, ופרח גדול, הפונה כלפי מטה.

קהילת פוסאנו היא אחת משלוש קהילות אפ"ם - אסטי, פוסאנו ומונקלבו (Asti, Fossano, Moncalvo), אותן ייסדו הגולים שהתיישבו במחוז פיימונטה (Piemonte) שבאיטליה, לאחר הגירוש מצרפת במאה ה-14. קהילות אלו שמרו על הנוסח התפילה העתיק של מנהג צרפת, שהתבטל עם גירוש היהודים. נוסח זה, שכונה "מנהג אפ"ם", לא נדפס מעולם כסדור תפילה ונותר רק בכתבי יד עתיקים.

47.5x36.5 ס"מ. מצב בינוני-טוב. כתמים. קמטים וסימני קיפול. קרעים חסרים (כסנטימטר בשוליים הימניים וכ-3.5 ס"מ בשוליים השמאליים). קרעים מחוזקים בנייר דבק. בקטלוג ובאתר הכתובות של הספרייה הלאומית לא נרשמו כתובות מפוסאנו.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$8000-12,000

4. Illustrated Parchment Ketubah – Fossano, Italy, 1710

Ketubah recording the marriage of the groom Avraham son of Yosef Colon with the bride Nechama daughter of Moshe Puah. Fossano, Italy, Tevet 1710.

On the right margins of the ketubah are the witnesses' signatures: "Yonah son of Gavriel...", "Avraham... Natan of the Baruch family". On the left side is the groom's signature.

The text of the ketubah is framed by colorful illustrations: at the top, inside a cartouche supported by three angels, is a family emblem - an elephant carrying a tower on his back [this symbol appears in the coat of arms of the printer Giorgio di Cavalli, who printed Hebrew books in Venice from 1565 to 1568]. On the right and left margins are leaves integrated with winged hearts pierced with arrows, crowns and plants with leaves and fruit, with bases of winged angels. On the bottom is a cartouche (empty) supported by a pair of angels and a large flower facing downward.

The Fossano community is one of the three communities – Asti, Fossano and Moncalvo ("Afam") - founded by expatriates who settled in the Piemonte district of Italy after being expelled from France in the 14th century. These communities preserved the ancient traditional prayer version of France which was relinquished after the Jewish expulsion. This version, called "the Afam tradition", was never printed and survived only in ancient manuscripts.

36.5X47.5 cm. Fair-good condition. Stains. Creases and folding marks. Open tears (about 1 cm. on right margin and 3.5 cm. on left margin). Tears reinforced with tape.

Ketubot from Fossano are not listed in the Ketubot catalog and website of the NLI

Opening price: \$2000

Estimate: \$8000-12,000

5

5. Ornamented Ketubah on Parchment – Tunis, 1835

Ketubah recording the marriage of the groom Shimon son of R' Yosef Nataf with the bride Sultana daughter of R' Eliyahu Nataf. Tunis, 1835.

Parchment, gouache, ink.

Characteristic frame with floral ornamentation. The text of the ketubah is written in square script. On the margins are additions regarding the dowry in cursive writing. Calligraphic witnesses' signatures [undeciphered].

35X50 cm. Fair condition. Stains, creases and folding marks, tears and damages in several places (restorations with glued pieces of parchment on back of ketubah).

This ketubah appears in the book HaKetubah B'Iturim, by David Davidowitz, Bat Yam 1979, p. 78 (picture on opposite page).

Opening price: \$3000

Estimate: \$5000-8000

5. כתובה מעוטרת על קלף – תוניס, תקצ"ה

כתובה לנישואי החתן שמעון ב"ר יוסף נטף עם הכלה סולטנה בת ר' אליהו נטף. תוניס (תוניסיה), תקצ"ה [1835].

קלף, צבעי גואש, דיו.

מסגרת אופיינית, עם עיטורי פרחים ועלים. נוסח הכתובה באותיות מרובעות. בשולי הנוסח, הוספות בעניין הנדוניה, בכתובה רהוטה. חתימות קליגרפיות של העדים [לא פוענחו].

35x50 ס"מ. מצב בינוני. כתמים, קמטים וסימני קיפול, קרעים ומגמים במספר מקומות (שיקומים בהדבקה בגב הכתובה).

כתובה זו מופיעה בספר 'הכתובה בעיטורים', מאת דוד דודוביץ, בת ים 1979, עמ' 78 (לוח תמונה מול עמוד זה).

פתיחה: \$3000

הערכה: \$5000-8000

6

6. כתובה על קלף - מאוירת בידי ר' דוד אלקיים - מוגאדור, תרפ"א

ביוניות. חתימת החתן, וחתימות העדים: "ע"ה יאודה נ' עבו ס"ט", "ע"ה מרדכי אוחיון ס"ט". עם אישור הכתובה בחתימות רבני בית הדין במוגאדור: "הצעיר מסעוד כנאפו ס"ט", "דוד כנאפו ס"ט נ' ה"ה כמוהר"ר יכין [רבי יוסף כנאפו] זללה"ה", "הצעיר משה נ' סמחון הי"ו".

רבי דוד אלקיים (1851-1941) - חכם, משורר ופייטן, פסל, צייר, עיתונאי ומלומד יהודי, היה אחד משלושת מחבריה של האנתולוגיה "שיר ייודות" שמהווה את הבסיס לשירת הבקשות של יהדות מרוקו [למידע נוסף אודותיו, ראה: יוסף שטרית, "ר' דוד אלקאים, משורר עברי במרוקו", אפריון 1 (אביב תשמ"ג), עמ' 102-96; שלום צבר, כתובה מהודרת מקהילת אצוירא, מרוקו, 1898, מעשה ידי האמן ר' דוד אלקיים, גדול אמני הכתובה באצוירא (מוגאדור), ברית 25 (תשס"ו), עמ' 21-18]. ראה גם פריט הבא.

מצורף מאמר אודות הכתובה שלפנינו, מאת פרופ' שלום צבר. 50x61 ס"מ בקירוב. מצב ביוני-טוב. כתמים. קרעים, בעיקר בשוליים. מספר נקבים.

פתיחה: \$3500
הערכה: \$5000-8000

כתובה על קלף, לנישואי החתן אהרן בן דינר אוחנא עם הכלה רחל בת יעקב אפרייט. אצוירא (מוגאדור), מרוקו, חודש "סיון המוכתר בכתר תורה" תרפ"א [1921].

מאוירת ומקושטת בידי האמן, המשורר והפייטן רבי דוד (נסים) אלקיים. חתום בפניה השמאלית התחתונה "David Elkaim Mogador".

נוסח הכתובה נכתב בתוך מסגרת מפוארת בדגם ארכיטקטוני, עם שני עמודים מאסיביים ועיטורים בצבעי זהב וכסף. מסביב צוירו מוטות עץ עליהם מלופפים עלים ירוקים וסרטי בד, עם פסוקים שונים.

בראש הכתובה מופיע כתר מזהב ותחתיו זוג ידיים לוחצות - של החתן והכלה (הכלה עונדת על אצבעה את טבעת הנישואין). במרכז העמודים מופיע מדליון בו צויר דגל עם פסים כחולים ובצדו מגן-דוד. בתחתית המסגרת מופיעה מונוגרמה בה משתלבות האותיות R-1 A - ראשי תיבות שמותיהם של החתן (אהרן) והכלה (רחל). בגוף הכתובה מתחייב החתן "שלא ישא אשה אחרת עליה כ"א [כי אם] ע"פ [על פי] התקנה החדשה ולא יוציאנה ממדי"ז [ממדינה זו] למ"א [למדינה אחרת] כ"א [כי אם] עפ"ר [על פיה ורצונה]...". נוסח הכתובה בכתובה מרובעת, ואחריו פרטי הנדוניה בכתובה

6. Parchment Ketubah – Illustrated by R' David Elkaim – Mogador, 1921

Parchment ketubah, recording the marriage of the groom Aharon son of Dinar Ochana with the bride Rachel, daughter of Ya'akov Apriyat. Mogador, Morocco, the month of "Sivan crowned with the crown of the Torah", 1921.

Illustrated and decorated by the artist and poet Rabbi David (Nissim) Elkaim. Signed in the bottom left corner: "David Elkaïm Mogador".

The content of the ketubah is written inside an elaborate architectural frame, with two massive pillars and adornments in gold and silver colors, surrounded by drawings of wooden posts with green tendrils and fabric ribbons, and various verses.

At the beginning of the ketubah is a golden crown above a pair of clasped hands – belonging to the groom and bride (with a wedding ring on her finger). In the center of the pillars is a medallion with a drawing of a flag with blue stripes beside a Star of David.

At the bottom of the frame is a monogram integrating the initials of the bride and the groom: R (Rachel) and A (Aharon).

In the ketubah itself, the groom undertakes not "to marry another woman unless it complies with the new regulation, and not to take her out of this country to another place unless she agrees...".

The ketubah is written in square script followed by

the details of the dowry in semi-cursive script. Signatures of the groom and the witnesses: "Ye'uda Ibn Abu", "Mordechai Ochayon". With authorization of the ketubah signed by the Mogador Beit Din rabbis: "Masud Knafo", "David Knafo Ibn R' Yachin [Yosef Knafo]", "Moshe Ibn Simchon".

Rabbi David Elkaim (1851-1941) – Chacham, poet, sculptor, artist, journalist and Jewish scholar was one of the three authors of the Shir Yedidut anthology, which constitutes the basis of the bakashot sung by Moroccan Jews [for more information, see: Yosef Shitrit, "R' David Elkaim, Meshorer Ivri BeMarocco" (Hebrew: R' David Elkaim, Hebrew Poet in Morocco), Apyrion no. 1, Spring 1983, pp. 96-102; Shalom Sabar, "Ketubah Mehuderet..." (Hebrew: Elaborate Ketubah of the Mogador Community, Morocco, 1898, by the Artist R' David Elkaim, the leading ketubah artist in Mogador), Brit 25, 2006, pp. 18-21]. See also next item.

Enclosed is an article about this ketubah by Prof. Shalom Sabar.

Approximately 61X50 cm. Fair-good condition. Stains. Creases. Tears, primarily to margins. Several holes.

Opening price: \$3500

Estimate: \$5000-8000

7. כתובה על קלף – מאוירת בידי ר' דוד אלקיים – סאפי, תרע"ג

בגוף הכתובה מתחייב החתן לכלה שלא ישא אשה אחרת עליה בחייה ללא רצונה ושלא יוציאנה למדינה אחרת שלא על פי רצונה. בשולי הכתובה, חתימות העדים: "ע"ה שלום אסבאג" ו"ע"ה שמעון זריהן" (רבי שמעון זריהן – דומ"צ בסאפי). לצד החתימות "תוספת כתובה" בכתובה רהוטה: "אחרי ששמח החתן ד' [נן] עם כלתו ד' [נן] ביום חתונתו וביום שמחת לבו ומצאה חן בעיניו... רצה והוסיף לה...". עם חתימת החתן והעדים הנ"ל.

61x47 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול. מעט כתמים בשוליים. קרעים, בעיקר בשוליים ובקווי הקיפול, חלקם מחוזקים בהדבקות נייר.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$4000-6000

כתובה על קלף, לנישואי החתן יעקב בן יוסף מורסיאנו עם הכלה שמחה בת נסים נחמיאס אשכנזי (בן אהרן). אספי (סאפי), מרוקו, "חדש אלול המרוצה" תרע"ג [1913].

מאוירת ומקושטת בידי האמן, המשורר והפייטן רבי דוד (נסים) אלקיים. חתום בפינה השמאלית התחתונה "D. Elkaim" (למידע נוסף אודותיו, ראה פריט קודם).

בשונה מהמקובל במרוקו, החתונה התקיימה ביום ה' ולא ביום ד'. הכלה הינה בתו של "הרב הכולל, אין גומרין עליו את ההלל..." נסים נחמיאס אשכנזי בן אהרן, שהוא "נין ונכד להרב הקדוש הנשר הגדול... רבי יעקב נחמיאס אשכנזי... הנקרא בפי כל 'מול אנממאי'".

נוסח הכתובה נכתב בתוך מסגרת בדגם ארכיטקטוני, הכולל קשת רחבה הנשענת על ארבעה עמודי-שיש קוריוטיים עם בסיסים מלבניים מאסיביים, מקושטים בצבעי זהב וכסף. בראש הקשת כתר מפואר, עם הכיתוב "כתר תורה". מעל הקשת שני סרטי-בד עם הכיתוב "בסימנא טבא..." ומסביב מסגרת מלבנית עם פסוקים ממגילת רות.

7

7. Parchment Ketubah – Illustrated by R' David Elkaim – Safi, 1913

Parchment ketubah, recording the marriage of the groom Ya'akov son of Yosef Morsiano with the bride Simcha daughter of Nissim Nachmias Ashkenazi (son of Aharon). Safi, Morocco, Elul 1913.

Illustrated and ornamented by the artist and poet Rabbi David (Nissim) Elkaim. Signed in the bottom left corner: "D. Elkaim". For more information, see previous item.

Parting with Moroccan tradition, the wedding took place on Thursday and not on Wednesday. The bride is the daughter of the praiseworthy Nissim Nachmias Ashkenazi son of Aharon, who is "a descendent of the great holy... Rabbi Ya'akov Nachmias Ashkenazi... called by all 'Moulay almay'".

The text of the ketubah is framed by a wide arch supported by four marble Corinthian columns with massive rectangular bases, adorned in gold and silver colors. At the top of the arch is an elaborate crown inscribed Keter Torah. Above the arch are two fabric ribbons inscribed "B'Simana Tava..." encompassed by a

rectangular frame with verses from Megillat Ruth. In the ketubah, the groom promises the bride never to marry another woman during her lifetime without her consent and not to take her to another country without her consent.

Signatures of the witnesses appear on the ketubah margins: "Shalom Asabag" and "Shimon Zrihan" [Rabbi Shimon Zrihan – a Torah authority in Safi].

Next to the signatures, a Tosefet Ketuba (appendix) appears in cursive writing: "After the groom was joyful with his bride on the joyous day of his wedding and she found favor in his eyes... he wanted to add to her...". With the signatures of the groom and witnesses.

47X61 cm. Good condition. Folding marks. A few stains on the margins. Tears, primarily to margins and folding lines, some with reinforcing paper strips.

Opening price: \$2000
 Estimate: \$4000-6000

בהונו

לסי

מלא רחמים

לו הגדולה ומרומם

בסימנא טבא ובסימנא מעליא
 חדוה וגילה שמחה וצהלה
 שאלה לחתן ולכלה ולכל
 יציצו ויפרחו יפרו וירבו יבנו
 ויפק רצון מה בית והון נחלת
 אשתך כגפן פוריה בירכת
 סביב לשלחניך הנרה כי כן
 מציון וראה בטוב ירושלם
 לבניך שדום על ישראל

לקי

בשם רחמן

יתברך שמו בשם אשר
 על כל ברכה ותהלה
 בשעה מעולה ועונה מהוללה
 פדות ישע וגאולה ומלוי כל
 הקהלה הנקהלה ישישו וישמחו
 ויצליחו מצא אשה מצא טוב
 אבות ומה אשה משכלות
 ביתך בניך כשתילי זתים
 יבורך גבר יראה יברכך ה'
 כל ימי חיך וראה בני

בשלישי

העבד וכוונתו יום לפרוש אל ענת חשוקי אלים וכן מאוץ עומד וחתך לבראך עולם לעבדך ואלו
 עין פה ענת כלכתה רעל כף נהיא גנגא רשקך ליש רבא עיקבא איך חתן כנעם כר
 אליה מאיר הן הוריו משה יוסף בחר נט אשר לה לראת אקעס הכלה לחן עבך בת בשיחוס משה אברהם
 חכם עובדיה הלוי נט הויל למען ככת עמם ימאל טעם כמטעם קדשעם אלה ויקר ואלו נאכלם נאכלם ייכי
 כהלכת נכרין יאוראין דלחן ושרקין וכן ועברתן ונכסין ית נשיכון כקוואן ויכונן ליכ עובר כי אחיד וקיס על שנת
 כסף עי חמש ועשרין רחוקיכ ערובתן ועומדיכ וכמוקיכ וכמוקיכ ועמל לוקיכ פארם כל ארעא נכבאין לולו
 אקעס דא וקולת לאתן ככת עמם ימאל ויא גרועא דהעלגת ליכ קבאין זכב וכסף ועלכמום ועשמי ערסין ין חמש
 מאות רפיייה נכב סוף וככ לה על טבטו כקניק עוקרס וכקניק שאחר ין ין אלף וחמש מאות רופייה
 ין כעוסר והגרועא אלפים ועשרים וחמש רופייה וכי עיר וכוסף לה עריליה קוספת על עיקר כקניקיה
 ין מאה ועשר עשרים רופייה ין הכל כעוסר כנר וניא והקוספת

אלפים ומאה וחמשים וחמשה ופליד

וכייה חתן כנר אקלס כולם וסוף לרו ועטון כרעוקי נרבה ונטלם על טבטו כעלוה ורעו וכבמי און כרול סקיס
 פחין פחין לו נאם הקרו הקרו לו וכך אשר לנו חתן אליה מאיר הגוי אחריו ומועד כנכב גרועא קוספת ין רחולה
 קבלת על ועל יקניי בקרף עמל כל נבמי שרקע ואנבן עמלול ין אחריו ונוכחין להקברעא מעבר ארע נבסין וקניען
 דא קיל קחוק כל עשין קדע וראת עניד לעקב ואפל טעמא דאכנפא כתיי וכבן סי ימן ימא דגן ולעלם ואחריו ומועד
 וחוק שאר כנכב גרועא קוספת ין סאחריו ומועד ומוק כל שאר כנכב גרועא קוספת דנביע כבגן מאל אבד דא קרקע
 כהוק וכקנין חל דלא כאשכנף ודלא כנופמי דאמרי כב עמל כל עיב עורעון טבעלם וכפאל כל עריין וקנין ארן
 סכרי חתיש קנין שבתן אליה מאיר הגל ול ולו קנין דא אקנין אכל שאר דכב ועלודא לעל קין בעור
 ואלם מעפעון כעפעון דכמוך לעקנא ככס וככל ערד וכר

עוד ראשון
 יחד
 אשכנף
 עמל
 עמל

עוד ראשון
 עמל
 עמל
 עמל

עוד ראשון
 עמל
 עמל
 עמל

8. כתובה מאוירת – כלכותה, תרפ"א

כתובה לנישואי החתן אליה מאיר בן משה יוסף בחר עם הכלה לולו בת משה אברהם חכם עובדיה הלוי. כלכותה (קולקטה), הודו, י"ז אלול תרפ"א [1921].
נייר עבה, צבעי גואש, דיו.

כתובה של עדת הבגדאדים בכלכותה. במסגרות ציורי עלים ופרחים (פרח הלוטוס), טווסים ותוכיים, בצבעים עזים. בראשה ניצבים שני טיגריסים, עם זנב מונף כלפי מעלה, אווזים במדליון, בתוכו צירוף אותיות – בהנו"א [בשם ה' נעשה ונצליח]. הכתובה מחולקת לשניים – בחלקה העליון שתי מסגרות ארכיטקטוניות, ובתוכן הפתיחה: "בשם רחמן יתברך שמו...". ברצועה המפרידה בין הברכות לטקסט הכתובה מצוירים שני דגים מוכספים שוחים זה לקראת זה. הדגים, כפי הנראה, מסמלים פיריון והגנה מפני עין הרע.

טקסט הכתובה רשום בטור נפרד במרכז החלק התחתון, עם חתימות העדים.

55x38 ס"מ. מצב טוב. מעט כתמים. קרע בחלקה העליון. קרע משוקם בחלקה התחתון.

על כתובות עדת הבגדאדים בהודו ראה: שלום צבר, "הכתובה המצוירת"; בתוך "יהודי הודו", מוזיאון ישראל, תשנ"ה.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-5000

8. Illustrated Ketubah – Calcutta, 1921

Ketubah recording the marriage of Elya Meir son of Moshe Yosef Bachar with the bride Lulu daughter of Moshe Avraham Chacham Ovadia HaLevi. Calcutta, India, 17th of Elul 1921.

Thick paper, gouache, ink.

Ketubah of the Baghdadi community in Calcutta. Framed by drawings of leaves and flowers (lotus flowers), peacocks and parrots, in vivid colors. At the top are two tigers holding a medallion with the Hebrew initials [B'Shem Hashem Na'aseh V'Natzliach]. At the upper part of the Ketubah are two architectural frames enclosing the opening: "B'Shem Rachman Yitbarach Shemo...". Two silver fish, swimming one towards another, are drawn on the strip dividing the blessings and the text of the ketubah. Apparently the fish symbolize fertility and protection from ayin hara.

The text of the ketubah is written in a separate column in the center of the bottom part with the witnesses' signatures.

38X55 cm. Good condition. Few stains. Tear at the upper part. Restored tear at the bottom. For information about ketubot of the Baghdadi community in India see: Shalom Sabar, "HaKetubah HaMetzuyeret" in the book "Yehudei Hodu", the Israel Museum, 1995.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

9. דף גדול מאויר – המקומות הקדושים בארץ ישראל

דף גדול מאויר, המקומות הקדושים בארץ ישראל. [המחצית השנייה של המאה ה-19].
גואש ודיו על נייר.

איורי המקומות הקדושים וקברי הצדיקים בארץ ישראל, ערוכים בטורים אופקיים, ומחולקים ל"ערי הקודש" – ירושלים, חברון, צפת וטבריה; והערים שכס ומירון.

במרכז הדף מופיע הר הבית, עם מבנה "בית המקדש" ולצדו "מדרש שלמה" [כך כונה המקום כבר בזמנים קדומים], והכותל המערבי; סביבם מסגרת קשת, עם הכיתוב: "יהי רצון מלפניך... שיבנה בית המקדש במהרה בימינו...". למעלה ובצדדים, מופיעים המקומות הקדושים בירושלים וסביבתה: קברי מלכי בית דוד, חולדה הנביאה, חגי הנביא, שבעים הסנהדרין, קבר זכריה ויד אבשלום, קבר רחל אמנו, ועוד. בחלקו התחתון של הדף, קברי צדיקים ואתרים בערים חברון, צפת, טבריה ושכס. במרכז חלק זה, איור גדול של קבר רבי שמעון בר יוחאי במירון.

באיורים ניכרת השפעת הארכיטקטורה העות'מאנית, עם כיפות-גג שבראשיהן סמל חצי-הסהר המוסלמי. האתרים מוצגים בצורה סטריאוטיפית, האופיינית לאיורי המקומות הקדושים במפות ותמונות הנוף של ירושלים במאה ה-19. איור בסגנון דומה לזה שלפנינו, נמצא באוסף "מוזיאון ישראל" (ראה: אמנות ואומנות בארץ ישראל במאה ה"ט, מוזיאון ישראל, ירושלים 1979, עמ' 98-100).

65x46 ס"מ. מצב בינוני. כתמים. סימני קיפול ובלאי. קרעים, משוקמים בחלקם.

פתיחה: \$3000

הערכה: \$4000-6000

9. Large Illustrated Leaf – Holy Sites in Eretz Israel

Large illustrated leaf, holy sites in Eretz Israel. [Second half of 19th century].

Paper, gouache and ink.

Illustrations of the holy sites and graves of tsaddikim in Eretz Israel, arranged in horizontal columns and divided into "holy cities" – Jerusalem, Hebron, Safed and Tiberias; Nablus and Meron.

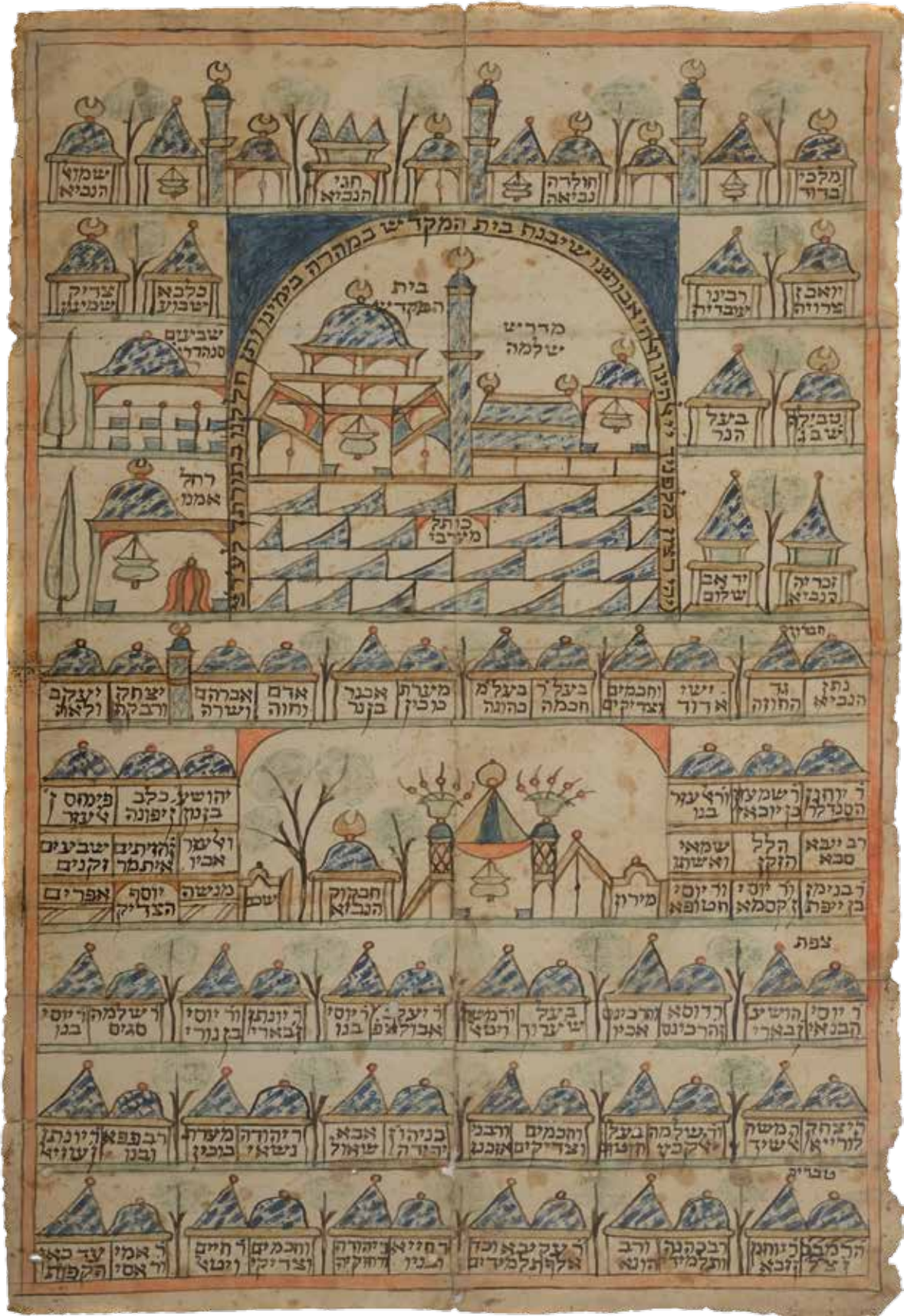
In the center of the leaf is the Temple Mount with Beit HaMikdash next to Midrash Shlomo [this was the name of the place in earlier times] and the Western Wall. Surrounding them is an arch, with the inscription: "Yehi ratzon...that the Beit HaMikdash shall be built speedily in our days...". On the top and at the sides are the holy sites of Jerusalem and its surroundings: the tombs of the kings of the House of David, Hulda the Prophetess, Hagai the Prophet, the 70 Sanhedrin, the tomb of Zecharya and Yad Avshalom, Rachel's tomb, etc. At the bottom of the leaf are tombs of tsaddikim and sites of the cities of Hebron, Safed, Tiberias and Nablus. In the center of this section is a large illustration of the tomb of Rabbi Shimon bar Yochai in Meron.

The illustrations are influenced by Ottoman architecture, depicting building with domed roofs, atop of which are crescent moons. The illustrations of the holy sites are drawn in a schematic style, resembling the style of illustrations seen in maps and landscapes of Jerusalem in the 19th century. A similar illustration can be found in the collection of the Israel Museum (see: Omanuth ve-Umanuth be-Eretz Israel, the Israel Museum, Jerusalem 1979, pp. 98-100).

46X65 cm. Fair condition. Stains. Folding marks and wear. Tears, some restored.

Opening price: \$3000

Estimate: \$4000-6000

10

10. לוח "מזרח" עם הכיתוב "דרום" – מצויר על גבי זכוכית בידי ישכר דוב הלוי – צפת, תרמ"ב

סימטריים – ענפים בגוון נחושתי, צמד עציצים עם פרחים וצמד ציפורים.

ידועים מספר ציורים שצוירו ביד על גבי זכוכית, שנעשו בארץ ישראל בשלהי המאה ה-19 ובעשורים הראשונים של המאה ה-20. רובם נעשו בידי משה בן יצחק מזרחי (שאה), או שיוחסו לו ברבות השנים (למשל: ציור עקידת יצחק על גבי זכוכית, אוסף יצחק אינהורן), ואחד אף יוחס לאמן הצפתי יוסף גייגר (קטעים מסיפורי מגילת אסתר מצוירים על גבי זכוכית, אוסף פויכטוונגר, מס' 438; אוסף מחזיאון ישראל).

כעת, משמצאת לפנינו עבודה ייחודית זו, שחתום עליה שם יוצרה, ישכר דב הלוי, ניתן לבחון מחדש את ייחוס העבודות האנונימיות למזרחי ולגייגר. באשר לזהות האמן שצייר את עקדת יצחק על גבי זכוכית ("עקדת יצחק היום ברחמים תזכור"), הרי שקיים דמיון רב בינה ובין ה"דרום" שלפנינו: הן בצבעי הכחול והירוק, הן במוטיבים

"דרום". לוח מצויר על גבי זכוכית, להורות את כיוון התפילה. צפת, תרמ"ב [1882].

במרכז הלוח עיגול מקושט ומעוטור בכתר, עם המילה "דרום" (המורה את כיוון התפילה כלפי ירושלים) כתובה על רקע כחול בהיר. משני צדדיו מופיעים זוג אריות והכיתוב "וגבור כארי" (אבות ה). תחת הכיתוב "דרום" מופיע ציור של הר הזיתים בו מתוארים מבני הקבורה שבנחל קדרון (קבר זכריה, יד אבשלום ומערת הנביאים) ותחתיו ציור הכותל המערבי (עם כיתוב "כותל מערבי") כשמעליו שורת עצי ברוש ושיח, מימין "מדרש שלמה" ומשמאלו כפת הסלע [על-פי יוהנסן שווארץ]. תחת הציור נכתב הפסוק "והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתתה לאבותם העיר אשר בחרת והבית אשר בנית לשמך" (מלכים א, ח, מח). בתחתית, בתוך מסגרת מעוטרת, חתם האמן את שמו: "נעשה ע"י אומן ישכר דוב הלוי בעיה"ק צפת"ו בשנת תרמ"ב לפק". הצדדים מקושטים בעיטורים

ספרות:

1. אמנות ואומנות בארץ-ישראל במאה ה"ט (מזיאון ישראל, ירושלים, 1979), עמ' 140-118, תמונות מס' 72, 96, 105, 115.
2. אוסף פויכטונגר, מסורת ואמנות יהודית, ד"ר ישעיהו שחר (מזיאון ישראל, ירושלים, 1971), פריט 438.
3. ציון וירושלים ברוח ובחומר, ניצה בהרזי (מזיאון ארץ ישראל, תל-אביב, 1993), עמ' 74.
4. עקדת יצחק בעבודותיו של משה שאה מזרחי, מחלוצי האמנות העממית בארץ ישראל, מאת שלום צבר. בתוך: "מנחה למנחם, קובץ מאמרים לכבוד הרב מנחם הכהן" (הקיבוץ המאוחד, 2007), עמ' 465-487.

פתיחה: \$7000

הערכה: \$15,000-25,000

הצמחיים המצויירים במסגרת, הן בתיאורי הכותל המערבי והר הזיתים, ובמיוחד בצורות הציפורים והפרחים. אף הטיפוגרפיה המופיעה בעבודה זו, מזכירה מאד את הטיפוגרפיה המופיעה ב"דרום". מכל הבחינות, נראה כי ציור עקדת יצחק נעשה בידי ישכר דב הלוי ולא בידי משה מזרחי.

שושנה הלוי ואריה מורגנשטרן מזכירים חסיד חב"ד צפתי בשם ר' שמעיה ב"ר יששכר בער הלוי, ואפשר כי ישכר דב הלוי החתום על העבודה שלפנינו הוא בנו של רבי שמעיה, שקרא לבנו על-שם אביו. כמו כן, חתימתו של ישכר דב הלוי (כעד) מופיעה על הסכם לרכישת בית-דפוס בצפת משנת תרל"ו בקירוב.

לוח הזכוכית – 40x40 ס"מ בקירוב. גב עשוי לוחות עץ – 44x44 ס"מ בקירוב. נתון במסגרת 50.5x51.5 ס"מ. לא נבדק מחוץ למסגרת. מצב ביוני. שבר בלוח הזכוכית בפינה השמאלית העליונה. פגעי רטיבות ישנים. ביקועים וקילופים חסרים בצבע. מצורפת חוות-עתת מקצועית בוגע למצבו של הפריט.

10. "Mizrah" with the Inscription "Darom" – Painted on Glass by Yisachar Dov Halevi – Safed, 1882

"Darom". Painting on glass, indicating the direction of prayer. Safed, 1882.

In the center appears an ornamented circle, adorned with a crown and the word "Darom" [south] (indicating the direction of prayer towards Jerusalem), on a light blue background. On both sides appear two lions and the inscription "Vegibor Ka'ari" [brave as a lion] (Pirkei Avot, 5). Below the inscription "Darom" appears an illustration of the Mount of Olives depicting the graves in the Valley of Kidron (grave of Zecharia, Absalom and the Prophets) and an illustration of the Western Wall (inscribed in Hebrew: "Western Wall"), topped with Cypresses and a bush, on its right "Midrash Shlomo" and on its left Dome of the Rock [according to Yehoshef Schwarz]. Below the drawing appears the Hebrew verse "Vehitpalelu elecha..." (Book of Kings A, 8:48). On the lower border, within a decorated frame, the artist signed his name: "Created by the artist Yisachar Dov Halevi, Safed, 1882" (Hebrew). Symmetrical decorations on both sides – branches in a coppery shade, two flower pots, with flowers, and two birds.

There are several known paintings painted by hand on glass, created in Eretz Israel in the late 19th century and in the first decades of the 20th century. Most of them were created by Moshe ben Yitzchak Mizrahi (Shah), or attributed to him over the years (for example: the drawing of the Binding of Isaac on glass, from the collection of Yitzchak Einhorn). One painting is attributed to the artist Yossef Geiger from Safed (scenes from the Esther scroll, painted on glass, Feuchtwanger Collection, no. 438; Israel Museum collection).

Now, that this unique piece is presented, with the signature of the artist, Yisachar Dov Halevi, it is possible to re-examine the attribution of the anonymous works to Mizrahi and Geiger. As to the identity of the artist who painted the "Binding of Isaac" on glass, there is a resemblance between the 'Binding of Isaac' and this "Darom": in the shades of blue and green,

the floral motifs drawn in the frame, the depictions of the Western Wall and the Mount of Olives, and mainly the shapes of birds and flowers. The typography of that work is very similar to that appearing in the "Darom". From every aspect it seems that the "Binding of Isaac" was created by Yisachar Dov Halevi and not by Moshe Mizrahi.

Shoshana Halevi and Aryeh Morgenstern mentioned a Hasid Habad of Safed by the name of R' Shema'aya son of rabbi Yisachar Ber Halevi, and it is possible that Yisachar Dov Halevi, who signed this "Darom", is the son of Rabbi Shema'aya who named his son after his father. In addition, the signature of Yisachar Dov Halevi (as witness) appears on an agreement to purchase a printing press in Safed in ca.1876.

Glass plate – approx. 40X40 cm. Back plate made of wooden boards – approx. 44X44 cm., frame – 50.5X51.5 cm. Unexamined out of frame. Fair condition. Break to glass at the upper left corner. Old dampstaining. Cracks and flaking to paint. Enclosed is a professional condition report.

Literature:

1. Omanut Ve-Umanut Be'Eretz Israel Ba-Mea Ha-Tesha Esreh [Arts and Crafts in Eretz Israel in the 19th century (Hebrew)], (The Israel Museum, Jerusalem, 1979), pp.118-140, pictures no. 72, 96,105,115.
2. Jewish Tradition in Art, the Feuchtwanger Collection of Judaica. Dr. Yesha'ayahu Shachar (The Israel Museum, Jerusalem, 1971), item 438.
3. Jerusalem – Spirit and Matter, Nitza Behruzi (Eretz Israel Museum, Tel-Aviv, 1993), p. 74.
4. "The Binding of Isaac in the works of Moshe Shah Mizrahi, one of the pioneers of folk art in Eretz Israel", by Shalom Sabar. In: "Minha leMenahem: Jubilee Book in Honor of Rabbi Menahem haCohen" (Hakibbutz Hameuchad, 2007), pp. 465-487.

Opening price: \$7000

Estimate: \$15,000-25,000

11

11. Sidrei Taharot, by the Radzyner Rebbe – Józefów, 1873 – Copy with Wide Margins and a Map of Eretz Israel

Sidrei Taharot – Anthology of the Talmud and Midrashim, with commentaries on Seder Taharot. Part 1 – Tractate Kelim, by Rebbe Gershon Chanoch Henich Leiner of Radzyn. Józefów, 1873. First edition.

Attractive copy with very wide margins. At the end of the book is a leaf with a Hebrew printed map of Eretz Israel, its borders and the division of land among the tribes [hand-colored].

The author, Rebbe Chanoch Henich of Radzyn [author of the Techelet], initiated the idea of arranging a “Gemara” on the Mishnayot of Seder Taharot. He gathered sections of the Babylonian and Yerushalmi Talmud and of midrashei Halacha connected to topics in Tractate Taharot and arranged them according to the order of the tractates. The work is structured like the Babylonian Talmud: the Mishnah followed by a compilation of the Gemara flanked by two commentaries [the long commentary and the short commentary, arranged by

11. ספר סדרי טהרות, להאדמו"ר מראדזין – יזעפאף, תרל"ג – עותק עם שוליים רחבים ומפת ארץ ישראל

ספר סדרי טהרות – ליקוטי גמרא ומדרשים, עם מפרשים, על סדר טהרות. חלק א' – מסכת כלים, מאת האדמו"ר רבי גרשון חנוך העניך ליינער מראדזין. יזעפאף, תרל"ג 1873. מהדורה ראשונה. עותק נאה בעל שוליים רחבים במיוחד. בסוף הספר דף ובו הדפס מפת ארץ ישראל בעברית, גבולותיה ונחלות השבטים [צבועה ביד]. המחבר, האדמו"ר רבי חנוך העניך מראדזין [בעל ה"תכלת"], הגה רעיון לסדר "גמרא" על משניות סדר טהרות. הוא אסף וליקט קטעים מתלמוד בבלי וירושלמי, ומדרשי ההלכה, הנוגעים לענייני טהרות וסידר אותם על סדר המסכתות. החיבור מסודר כמו תלמוד בבלי: המשנה ואחריה ליקוט ה"גמרא", וסביבם שני פירושים [הפירוש הארוך והפירוש הקצר, שנערכו ע"י האדמו"ר, עפ"י המפרשים], מסורת הש"ס ועין משפט נר מצוה. חיבור זה עורר סביבו פולמוס גדול, כאשר היו רבנים שהתנגדו באופן עקרוני לסוג כזה של חיבור, הדומה מאד לגמרא, בחשש שברבות הימים ייחשב כחלק מהתלמוד. מאידך, החיבור זכה להסכמותיהם של רבים מגדולי הדור. בשל ההתנגדות נדפסה בראש כל עמוד של החלק השני הכותרת "ספר סדרי טהרות", ובתחתית העמודים הודעה כי החיבור "מלוקט מדברי התנאים והאמוראים ז"ל".

[10], 544 עמ' + [1] דף – לוח תמונה. 43 ס"מ. מצב טוב, כתמים. קרט חסר בפינה העליונה של דף השער. רישומי בעלות. כריכת עור עתיקה, ללא שדרה. סטפנסקי חסידות, מס' 434.

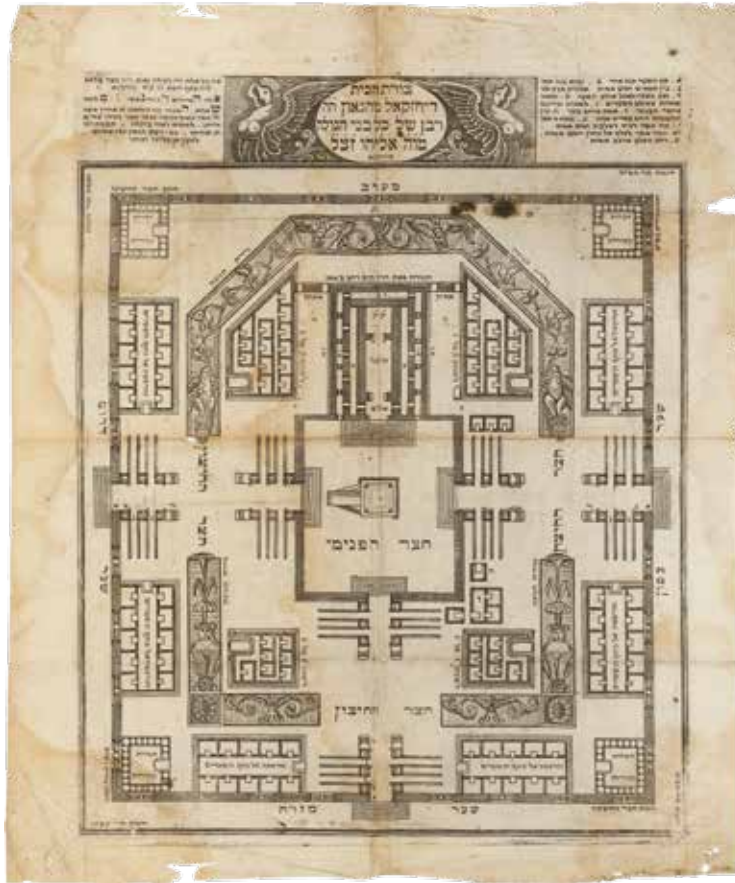
פתיחה: \$1000
הערכה: \$3000-5000

the Rebbe], Mesoret HaShas and Ein Mishpat Ner Mitzvah. This work stirred a great polemic and some rabbis opposed a work so similar to the Talmud, fearing that with time it will erroneously be considered part of the Talmud. On the other hand, the work merited approbations of many of the leading Torah scholars of his times. Due to the opposition, the title “Sefer Sidrei Taharot” was printed at the top of each page of Part 2 and at the bottom of the pages is a notice that the work is “compiled from the words of the Tana'im and the Amora'im”.

[10], 544 pages + [1] plate. 43 cm. Good condition, stains. Open tear to upper corner of title page. Ownership inscriptions. Ancient leather binding, without spine.

Stefansky Chassidut no. 434.

Opening price: \$1000
Estimate: \$3000-5000

12

12. Tzurat HaBayit D'Yechezkel, by the Vilna Gaon – Printed Illustration – Grodno, 1820

Printed leaf, "Tzurat HaBayit D'Yechezkel by the Gaon... Eliyahu of Vilna" – Illustration of the plan of the third Beit HaMikdash, according to the Vilna Gaon. [Grodno, 1820].

Large leaf. Originally, the leaf was a folded plate enclosed with the edition of the Nevi'im-Ketuvim printed in Grodno in 1820 (in the printing press of Menachem Mann son of Baruch [Romm] and Simcha Zimmel son of Menachem Nachum). This leaf is rare and not found in most copies. Bibliographically listed according to the copy of the British Library (see: Bibliography of the Hebrew Book, record no. 0309647; Vinograd, Otzar Sifrei HaGra, no. 24).

Printed on the upper left corner is the name of the publisher: "These were all made by my hands Dov Ber son of Yosef Yuzpa of Vilna", who adds that he printed it to satisfy the wish of "My late exceptional son Aharon Moshe", who wanted to publish the plan of the Beit HaMikdash according to the Gra.

Leaf, printed on one side, 36X43 cm. Fair condition. Stains and wear, folding marks and tears.

Opening price: \$10,000
 Estimate: \$12,000-15,000

12. צורת הבית ד'חזקאל, מהגר"א מווילנא – איור מודפס – הוראדנא, תק"פ

דף מודפס, "צורת הבית ד'חזקאל מהגאון ה"ה רבן של כל בני הגולה מו"ה אליהו זצ"ל מווילנא" – איור צורת בית המקדש השלישי, לפי שיטת הגר"א. [הוראדנא, תק"פ 1820].

דף גדול. צורך במקור כלוח-מתקפל למהדורת הנ"ך שנדפסה בהוראדנא בשנת תק"פ (בדפוס מנחם מן בן ברוך [ראם] ושמחה זימל בן מנחם נחום). דף זה נדיר ואינו נמצא ברוב העותקים. ברשומות הביבליוגרפיות נרשם רק על-פי עותק הספרייה הבריטית (ראה: מפעל הביבליוגרפיה, רשומה 0309647; וינוגרד, אוצר ספרי הגר"א, מס' 24).

בפינת הדף השמאלית-עליונה, נדפס שם המו"ל: "את כל אלה ידי עשתה נאום דוב בער בלא"א מו"ה יוסף יוזפא ז"ל ק"ש בוויילנא", הכותב כי הדפיס זאת למלאות רצון "המנוח בני המופלג מ"ו אהרן משה ז"ל" שביקש להוציא לאור את צורת הבית כפי שיטת הגר"א. דף מודפס מצדו האחד, 43x36 ס"מ. מצב בינוני. כתמים ובלאי, סימני קיפול וקרעים.

פתיחה: \$10,000
 הערכה: \$12,000-15,000

13b

13a

13. כתב-יד - מחזור לימים נוראים - וורמייזא, תקמ"ח - שני כרכים, שער מאויר

הכרך השני מתחיל ב"כל נדרי" וכולל את תפילות יום הכפורים, עם היוצרות והפיוטים, ותפילת ערבית למוצאי יום כיפור. כולל קטע הפיוט "הגוים אימים זמזומים קדר וְאֲדוֹמִים", שהושמט מדפוסים המחזוריים מפני הצנזורה, והופיע רק בכתבי-יד. במחזור משתיקפים כמה ממנהגי וורמייזא וקהילות אשכנז, כגון המנהג לומר בקול את המילים "הוא אלהינו אין אחר" שבתפילת עלינו [מזכר במנהגים דק"ק וורמייזא, לר"י שמש. ראה חומר מצורף]; ועוד. רבי ליב זינצהיים המחזר בשער כתב-היד, נגיד ושתדלן ידוע שפעל בעיר המלוכה וינה, תמך בקהילות רבות, ובין היתר בנה בעיר הולדתו וורמייזא את בית המדרש ["הקלויז"] ובית הכנסת שכונה "בית הכנסת דרש"י". שני כרכים, [36]; [67] דף. 30 ס"מ. מצב טוב, כתמים, קרעים במספר דפים, [במחזור לראש השנה, נכרכו מספר דפים שלא כסדרם]. כריכות עור חדשות.

פתיחה: \$3000
הערכה: \$5000-8000

כתב-יד, מחזור לראש השנה ויום הכפורים. [וורמייזא], תקמ"ח [1788]. שני כרכים. שער מאויר בראש המחזור. כתיבה מרובעת [מנוקדת בחלקה] וכתיבה אשכנזית רוטוה. תיבות-פתיחה מוגדלות ומעוטרות. במרכז השער רישום מעניין מאת הכותב, "הק' יצחק אייזק בן המנוח הר"ר וואלף פאלאק סג"ל ז"ל", שהיה חזן ב"בית הכנסת דרש"י" בעיר וורמייזא: "זה כמה שנים הייתי חזן קבוע בבה"כ דרש"י זצ"ל, וכל שנה היתה תפילתי בימים הנוראים דר"ה... וביום הכפורים... וה' יודע שכל פעם בעמדי להתפלל אחזני רעדה ובהלה גדולה נפל עלי כי יראתי פני אכשל ח"ו בתפילתי, מפני שהתפללתי תמיד במחזור של המנוח השר וטפסר ונגיד הר"ר ליב זינצהיים זצ"ל, שנדר ונידב המחזורים האלו להתפלל מתוכו בבה"כ הנ"ל...". הוא כותב כי על המחזור העתיק נוספו במשך השנים הגהות והוספות מחכמי העיר, והוא החליט להעתיק מחזור תפילות לשימוש האישי, "כפי המחזור של קהל י"צ בבה"כ ישן להתפלל מתוכו... הכל כפי המנהג כאן". הכרך הראשון כולל את תפילות ראש השנה [החל מ"המלך" של שחרית], עם היוצרות והפיוטים.

13. Manuscript – Machzor for the High Holidays – Worms, 1788 – Two Volumes, Illustrated Title Page

Manuscript, machzor for Rosh Hashanah and Yom Kippur. [Worms], 1788. Two volumes.

Illustrated title page at the beginning of the machzor. Square script [partially vowelized] and cursive Ashkenazi script. Enlarged and decorated initials.

In the center of the title page is an interesting inscription by the writer "Yitzchak Isaac son of the late R' Wolf Pollack Segal, who was the cantor of the Rashi Synagogue in Worms: "For the past few years, I was the regular cantor in the Rashi Synagogue and every year I would lead the Rosh Hashanah and Yom Kippur prayers... G-d knows that every time I stand in prayer I am overtaken by tremendous fear and trembling lest, G-d forbid, I stumble in my prayers because until now, I have always prayed from the machzor of the late... R' Leib Zintzheim, who donated these machzorim to the aforesaid synagogue...". Segal writes that with the passing years, glosses and additions were added by the city's sages to the ancient machzor and Rabbi Wolf decided to copy the prayers in the machzor for his personal use "like the machzor of the community in the old synagogue... all according to the customs here".

The first volume contains the Rosh Hashanah prayers [from HaMelech of Shacharit], with yotzrot and piyyutim.

The second volume begins with Kol Nidrei and includes the Yom Kippur prayers with yotzrot and piyyutim and Arvit for Motzei Yom Kippur. Also included is a section of the piyyut about the nations of the world HaGoyim Eimim Zamzumim Kedar V'Adomim, which was omitted from the printed machzorim because of the censor and can only be found in manuscripts.

The machzor features a number of customs of Worms and Ashkenazi communities, such as the custom to say out loud the words "He is our G-d, there is no other" in the Aleinu prayer [mentioned among the customs of the Worms community, by R' Y. Shemesh. See enclosed material]; and more.

Rabbi Leib Zintzheim who is mentioned on the title page of the manuscript was a well-known influential dignitary active in the royal city of Vienna who supported many communities. Among other achievements, he built the Beit Midrash [the Kloiz] and the Rashi Synagogue.

Two volumes, [36]; [67] leaves, 30 cm. Good condition, stains, tears to several leaves, [in the Rosh Hashanah machzor, several leaves are bound out of order]. New leather bindings.

Opening price: \$3000
Estimate: \$5000-8000

13c

14a

14b

14. כתב-יד - ספר תהלים בפורמט גדול על קלף - בומסלא, תע"ט 1719

כתב-יד גדול על קלף, ספר תהלים - "מסודר על כל ימי השבוע והאומרו בכל יום מובטח שהוא בן עולם הבא". [בומסלא, Mladá Boleslav; בוהמיה], שנת "וגדולתיך" אספרנה [תע"ט 1719].

כתב-יד שלם, גדול במיוחד (בפורמט לחזן) ומרשים. בראשו שער מאויר ביד-אמן: מבנים ארכיטקטוניים, עם מוטיבים צמחיים וגיאומטריים. בחלקו העליון של השער, דמות דוד המלך המגן בנבל. כתיבת סופר אמנותית, ברורה ומסודרת, מנוקדת (ומוטעמת חלקית). תיבות-פתיחה באותיות גדולות.

בראש כתב-היד תפילה "לאומרה קודם תהלים", ואחריה רשימת "שיר של יום" לימי החול ולמועדים. בכותרות העמודים: "תהלים ליום ראשון", "תהלים ליום שני", וכן הלאה. בסיום הספר מופיעות שתי תפילות לאמירה לאחר תהלים. בסוף הכרך צורפו שני דפי קלף נוספים, מכותב אחר, עם "יהי רצון אחר תהלים עבור החולה". מעבר לעמוד השער, הקדשה לחבורת תהלים, שפעלה כנראה בעיר בומסלא: "המתנדבים בעם להיות מן השוערים והמשוררים בבה"כ ערב ובוקר וצהרים, נועם זמירות ישראל... מדי יום בימו לגומרו... קימו וקבלו בנפשם... לכתוב דברי הספר בקלפים מהודרים, ולמען ידעו לימים רבים... העלו על לוח את שמות אלה הגברים". בהמשך נרשמו שמות החברים: "אברהם בן המנוח הר"ר יוסף מרדכי כ"ץ

ש"ץ לע"ע בומסלא, יעקב בן כמ"ר מרדכי ז"ל, יוסף בן מהור"ר ליב סאבטקי ז"ל, יצחק בן מהור"ר דוד זצ"ל, שמחה בן הר"ר מאיר ז"ל, יהודה בן הר"ר אליעזר ז"ל, אליעזר בן מהור"ר אהרן ז"ל, משה בן הר"ר שמעי' ז"ל".

קהילת בומסלא, הסמוכה לפראג, היתה מן הקהילות היהודיות העתיקות בבוהמיה. שימשו בה רבנים גדולים וחשובים, ביניהם: רבי שבתאי שפטייל הוורוויץ בעל "ווי העמודים" [בן השל"ה], רבי שמואל ב"ר יוסף יאסקי מלובלין, בעל "לחם רב", ועוד. בעת כתיבת ספר התהלים שלפינו כיהן בבומסלא הגאון רבי משה הלוי ברנדס, שהיה מכונה "ר' משה חריף" (נפטר תק"כ), שכינה לאחר מכן [החל משנת תצ"ג] כאב"ד מגוצא (ראה: 'עיר בומסלא ורביניה', מאת הרב צבי הלוי הורוויץ, קובץ 'אוצר החיים' (עהרנרייך), שנה ח', עמ' 26-16].

[2], נד, דף 36 ט"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים רבים ובלאי. דהייט דיו באיור השער. קרעים במספר דפים. מספר דפים רופפים או מנותקים. כריכת עור עתיקה, קרועה ופגומה.

פתיחה: \$72,000
 הערכה: \$80,000-120,000

14c

14. Tehillim – Large Format Manuscript on Parchment – Mladá Boleslav, 1719

Large manuscript on parchment, Tehillim – "Arranged for the days of the week and whoever recites it each day is promised the World to Come". [Mladá Boleslav, Bohemia], 1719.

A complete manuscript, particularly large and impressive (format for a cantor). At the beginning is an artistically illustrated title page with architectural structures and vegetal and geometric motifs. At the top of the title page is the figure of King David playing the harp. Artistic, distinct and neat, scribal writing, vowelized (partially with te'amim). Enlarged initials.

The manuscript opens with a prayer "To recite before Tehillim" and after the prayer is a list of the Shir Shel Yom for weekdays and Festivals. The pages are titled: "Tehillim for Sunday", "Tehillim for Monday", etc. Two prayers to recite after Tehillim appear at the end of the book. Enclosed at the end of the volume are two additional parchment leaves by a different writer with a prayer for the sick.

On the verso of the title page is a dedication for a Tehillim group, which apparently was active in Mladá Boleslav: "The volunteers to recite in the synagogue evening, morning and noon, Zmirot Israel ... they have undertaken... to write the book on elaborate parchment sheets so that it will be known for a long time... they have written... the following names". Further is a list of

members: Avraham, son of the late R' Yosef Mordechai Katz of Mladá Boleslav; Ya'akov, son of R' Mordechai; Yosef, son of R' Leib Sabatky; Yitzchak, son of R' David; Simcha, son of R' Meir; Yehuda, son of R' Eliezer; Eliezer, son of R' Aharon; Moshe son of R' Shimi".

The community of Mladá Boleslav near Prague was one of the oldest Jewish communities of Bohemia. Many great prominent rabbis served in its rabbinate: Rabbi Shabtai Sheftel Horowitz, author of Vavei Amudim [son of the Shla]; Rabbi Shmuel son of R' Yosef Yaski of Lublin, author of Lechem Rav; and others. At the time this book of Tehillim was written, the Rabbi of Mladá Boleslav was Rabbi Moshe HaLevi Brandeis, who was called "R' Moshe Charif" (died in 1760), and later [from 1733] served as Av Beit Din of Mainz [see: The City of Mladá Boleslav and its Rabbis", by Rabbi Zvi HaLevi Horowitz, Otzar HaChaim (Ehrenreich) anthology, Year 8, pp. 16-26].

[2], 54, [2] leaves. 36 cm. Good-fair condition. Many stains and wear. Faded ink on title page illustration. Tears to several leaves. Several loose or detached leaves. Ancient leather binding, torn and damaged.

Opening price: \$72,000
Estimate: \$80,000-120,000

15a

15. "חזן הכנסת" - כתב-יד מאויר על קלף - בית הכנסת "בריל שוהל" בפרשבורג, בתקופת ה"חתם סופר" - תקע"א

ואשתו, מחכרים בספר "אבני בית היוצר" על קהילת פרשבורג, מאת רבי יצחק ווייס, פאקש תר"ס, דף עג: "הרב הגדול... רבי עזריאל ברילין... בנה... ביהכ"ו המפואר... הנקרא על שמו... ובשכר זאת מזכירים נשמתו ונשמת אשתו הצדקת... בכל ג' רגלים ויום הקדוש יום הכפורים, זה נוסח הזכור שאומרים עבורם: יזכור אלקים נשמת עזריאל בן חנה ונשמת זוגתו טרוילה בת רוחמה בעבור שנדרו ביהכ"ו הזה וכו' ויזכור הלזה כתוב בקונטרס הכנסת שלו הכתוב על הקלף..."

הגביר הצדיק רבי עזריאל בריל (נפטר תקע"ח), ממנהיגי קהילת פרשבורג. היה מהחותרים על כתב-הרבנות של ה"חתם סופר". מלבד עושרו היה גם גדול בתורה, ובצעירותו הרביץ תורה והעמיד תלמידים. ישב בתענית מימי נעוריו ועד זקנותו, וכל ימיו הצטער על רוב עושרו. החתם סופר נשא עליו הספד, ובין היתר אמר עליו: "פאר קהילתנו עטרתנו... אשר היה חרוץ ושנון בתורה ובימי חורפו העמיד תלמידים... היה לנו לעינים בכל מילי... ובכל מיני גמילות חסדים, בעל היה לאלמנה ואב ליתומים, החזיק ידים רפות וברכים כושלות... גברא רבא... תורה וגדולה, ומימי לא בקש שום גדולה... לא מכבוד תורתו ולא מכבוד עשרו...". ראה אודותיו חומר מצורף. לכתב-היד נוספה פיסת קלף, מתקופה מאוחרת יותר, ועליה נכתב: "לזכרון - היארציית של הצדיק המנוח מה"ו עזריאל ברילן הוא ביום עשרים ושלושה באייר... הוא שנדר וקבע הבית הכנסת זה הנקרא על שמו... ונתן ג"כ ס"ת וכלי קודש לביהכ"ו הזה, והיארציית של הצדקת מרת טרוילע אשתו..."

כב עמ' 27.5 ס"מ. מצב כללי טוב. כתמים, מריחת דיו במספר מקומות. כריכת עור חדשה.

פתיחה: \$5000
הערכה: \$7000-10,000

כתב-יד על קלף, "חזן הכנסת", תפילות לחזן ולגבאי בעת קריאת התורה. [פרשבורג, בתקופת רבנותו של ה"חתם סופר", בסביבות תקע"א 1811].

כתב-יד על קלף, כתיבה מרובעת, עם ניקוד. כתוב ומאויר בצבעים שונים ובדיו מזהב. תיבות-פתיחה וכותרות בדיו צבעוני. כולל: תפילות "יהי רצון" שנאמרות לאחר קריאת התורה בחול; ברכות הפטרה [לשבת, לשלש רגלים, לראש השנה וליום הכפורים]; הפטרה לתענית ציבור; תפילות "יקום פורקן" ו"מי שברך"; תפילה לשלום מלכות; ברכת החודש; תפילות "יזכור" ו"מי שברך" להזכרת נשמות, במועדים וימים נוראים; תפילות לתוקע וסדר התקיעות, עם כוונות; ברכות המגילה עם הפיוטים "אשר הניא עצת גוים" ו"שושנת יעקב"; "סדר שינוי השם".

בעמ' ז' המילה "יקום" (מ"יקום פורקן") מוקפת במסגרת עלים ופרחים, ובתוכה זוג אריות.

בעמ' ט' נוסח תפילה לשלום המלכות, "האלהים אשר ברא את השמים ואת הארץ... יברך וישמור וינצור... את אדונינו המיוחס מאד, המלך האדיר החסיד הקיסר [כאן הושאר מקום ריק] ואת אדונתינו המלכה הגבירה... הקיסרית [כאן הושאר מקום ריק]...". המילים הראשונות של התפילה ממוסגרות ומעוטרות בכתב גדול מימדים, זוג אריות ופרצוף אנושי, רוקיות ודגמים צמחיים.

כתב היד שלפנינו היה שייך לבית הכנסת "בריל שוהל" בעיר פרשבורג, בתקופת רבנותו של ה"חתם סופר". בית הכנסת נקרא על שם מייסדו - הגביר הצדיק רבי עזריאל בריל [ברילין]. בעמ' י"ג נוספה, בזמן מאוחר יותר [לאחר פטירת רבי עזריאל חזנותו], כתובת בשולי העמוד: "יזכור אלהים נשמת עזריאל בן חנה, ונשמת זוגתו טרוילה בת רוחמה, בעבור שנדרו בהכ"ו [בית הכנסת] הזה, בשכר זה וכו'". כתב יד זה, עם התפילה המיוחדת לזכרו של רבי עזריאל

15. Chazzan HaKneset – Illustrated Manuscript on Parchment – Brill Shul in Pressburg, at the Time of the Chatam Sofer – 1811

Manuscript on parchment, Chazzan HaKneset, prayers for the chazzan (cantor) and the gabai at the time of the Torah Reading. [Pressburg, during the Chatam Sofer's term in the rabbinate, ca. 1811].

Manuscript on parchment. Square vowelized script. Written and illustrated in various colors and with golden ink. Initials and titles in colored ink.

Contains: Yehi Ratzon recited after reading the Torah on weekdays, the blessings on the Haftara [for Shabbat, the three Festivals, Rosh Hashanah and Yom Kippur]; the haftara for public fast-days, Yekum Purkan and Mi She'Berach, prayer for the Royal Family, Birkat HaChodesh, Yizkor for Festivals and High Holidays, prayers for the toke'ah and before hearing the teki'ot with kavanot, the blessing recited before reading the megilla with piyyutim, Shinui HaShem.

On Page 7, the word Yekum (of Yekum Purkan) is framed by leaves and flowers, encircling a pair of lions. A prayer for the Royal Family appears on page 9, "G-d who created the heavens and the earth... should bless and protect... our Master of High Lineage The Mighty Compassionate Caesar [blank] and the Queen The Lady... [blank]...". The first words of the prayer are framed and embellished with a large crown, a pair of lions and a human face, Rocailles and vegetal patterns.

This manuscript belonged to the Brill Shul in Pressburg during the time of the Chatam Sofer. The synagogue is named after its founder – Rabbi Azriel Brill [Brilin]. Written on the margins of Page 13 at a later date [after the death of R' Azriel and his wife] is an inscription: "G-d should remember the soul of Azriel son of Chana and his wife, Troyla bat Ruchama for donating for this synagogue ...". This manuscript with its special prayer for R' Azriel and his wife is mentioned in the book Avnei Beit HaYotzer about the Pressburg community, by Yitzchak Weiss, Paks 1900, Leaf 73: "Rabbi Azriel Brilin... built... the impressive synagogue... named after him... and in this merit we mention his soul and the soul of his pious wife... at each of the Three Festivals and on the holy day of Yom Kippur. This is the wording of the Yizkor we say for them: G-d should remember the soul of Azriel son of Chana and the soul of his wife Troyla bat Ruchama for donating this synagogue... and this 'Yizkor' is written in his 'Kneset', on parchment...".

Rabbi Azriel Brill (died in 1818), was a leader of the Pressburg community. His signature appears on the Ktav Rabbanut of the Chatam Sofer. Besides his wealth, he was also a Torah scholar and in his youth he taught Torah and had many disciples. From a young age until his senior years he fasted regularly and his wealth distressed him throughout his life. The Chatam Sofer

15b

eulogized him and among other praises he said: "The glory of our community... diligent and sharp in Torah knowledge and taught disciples... he was our 'eyes' in all matters... and performed all types of chesed, supported widows and orphans and the weak and infirm... a great man... never asked for honor... not for his Torah and not for his wealth...". See enclosed material.

Added to this manuscript is a strip of parchment from a later time upon which is written: "L'Zikaron – the yartzeit of the Tsaddik Azriel Brilin on the 23rd of Iyar... he established this synagogue which is named after him... and also donated the Sefer Torah and the holy vessels for this synagogue, and the yartzeit of his pious wife Ms. Troyla...".

22 pages. 27.5 cm. Overall good condition. Stains, ink smears in several places. New leather binding.

Opening price: \$5000

Estimate: \$7000-10,000

יִצְחָק וַיַּעֲבֹד שְׂרָה רַבְקָה רָחֵל וְלֵאָה עִם שְׂאֵר צְדִיקִים וְצַדִּיקוֹת

שָׂכְנֵי עֵדֵן וְנֹאמְרֵי אֱמֻן

לְשָׁלֹשׁ הַגִּילִים

מִי שְׂבִירָד אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב מִשְׁדֵּה
 וְאַהֲרֹן דָּוִד וְשְׁלֹמֹה : דְּרָא יְבָרַךְ
 אֶת הַחֲבֵרִים רִבִּי פִלְפִי מִפְּלִגְרֵי אוֹתוֹ וְאֵת כָּל אִשְׁרֵי לֹא : בַּעֲבוּר
 שְׂנֵדָר לְצַדִּיקָה בְּעֵד הַזְכָּרַת הַגִּשְׁמוֹת שֶׁהַזְכוּר הוּם
 לְכַבוֹד הַמְּקוֹם : וְלְכַבוֹד הַתּוֹרָה : וְלְכַבוֹד הַרַגְל וּבִשְׂמֵר
 זֶה הַקְּב"ה יִשְׁמְרֵהוּ וְיִצִּילֵהוּ מִכָּל צָרָה וְיַצִּיקָה וּמִכָּל
 נֹגַע וּמַחֲלָה : וְיִשְׁלַח בְּרַכָּה וְהַצִּלָּחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו :
 וְיַזְכְּרֵהוּ לְעֹלֹת לְרַגְלָא עִם כָּל יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמְרֵי אֱמֻן

מִי שְׂבִירָד אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב מִשְׁדֵּה
 וְאַהֲרֹן דָּוִד וְשְׁלֹמֹה דְרָא יְבָרַךְ אֶת כָּל
 הַקְּהָל הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה אוֹתָם וְאֵת כָּל אִשְׁרֵי לֵהֵם : בַּעֲבוּר
 שְׂנֵדָר לְצַדִּיקָה בְּעֵד הַזְכָּרַת הַגִּשְׁמוֹת שֶׁהַזְכוּר הוּם
 לְכַבוֹד הַמְּקוֹם : וְלְכַבוֹד הַתּוֹרָה : וְלְכַבוֹד הַרַגְל :
 וּבִשְׂמֵר זֶה הַקְּב"ה יִשְׁמְרֵהוּ וְיִצִּילֵם מִכָּל צָרָה
 וְיַצִּיקָה וּמִכָּל נֹגַע וּמַחֲלָה : וְיִשְׁלַח בְּרַכָּה וְהַצִּלָּחָה
 בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם : וְיַזְכְּרֵם לְעֹלֹת לְרַגְלָא עִם
 כָּל יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמְרֵי אֱמֻן

15c

חַפְצֵי־רְצוֹנָם לִיבֵית אֵת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הַמְּלָאךְ הַגָּדוֹל

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
 בְּמִצְוֹתָיו וְרָצוֹנוֹ לְשִׂמְחָה קוֹל שׁוֹפָר

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֵינִי
 וְקוֹמְנֵנו וְהַיְעִינֵנו לְזִמְנֵי הַזֶּה

תְּקִיעַת שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה	שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה
תְּקִיעַת שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה	שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה
תְּקִיעַת שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה	שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה

רָצוֹן מִלִּפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁקִּדְּשָׁנוּ קִשְׁרֵיךָ שְׂאֵתָנוּ
 תְּקִיעָת הַיּוֹם מַעֲשֵׂה מִנְחָה עֲשֵׂהָ עַל יַד הַמְּמוֹנֵה שְׂרַשׁ יְיָ
 לַהֲיוֹת עוֹלָה וְלִישֵׁב בְּרֵאשִׁית לְיָדֵינוּ וְעֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְהַפְּלֵא עֲלֵינוּ רַחֲמִים
 בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ בְּעַל רַחֲמִים

תְּקִיעַת שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה	שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה
תְּקִיעַת שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה	שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה
תְּקִיעַת שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה	שְׁבָרִים תְּרוּעַת תְּקִיעָה

רָצוֹן מִלִּפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁקִּדְּשָׁנוּ תִּישׁתְּ אֲנַחְנוּ
 תְּקִיעָת הַיּוֹם מַעֲשֵׂה מִנְחָה עֲשֵׂהָ עַל יַד הַמְּמוֹנֵה שְׂרַשׁ יְיָ
 לַהֲיוֹת עוֹלָה וְלִישֵׁב בְּרֵאשִׁית לְיָדֵינוּ וְעֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְהַפְּלֵא עֲלֵינוּ רַחֲמִים
 וְשֵׁר מִטְּרָוֶן וְהַמְּלֵא עֲלֵינוּ בְּרַחֲמִים בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ בְּעַל רַחֲמִים

15d

16a

16. כתב-יד מאויר – מנחת ערב ראש חודש, עם פזמונים ושירים למועדים, וסיפור הצלת הקהילה ממצור – "פורים של הפצצה" – קוני (איטליה), תקע"ט

"אכלתי דברים האסורים ודברים הצריכים נטילה", המכונה כאן "יודוי פיאמיטי" (כלומר, שחברו רבי יוסף פיאמיטה מאנקונה, מחבר "אור בקר", ונציה תס"ט).

בדפים [19-25א] מופיעים: פזמונים שאומרים בחגים, לאחר הוצאת ספר תורה בשחרית, "כפי מנהגינו פה קוני יע"א". כולל פיוטים לפסח, לשבועות, לסוכות, הושענא רבא ושמיני עצרת (הפיוטים: "אין קדוש ואין צור קדוש כ"י", "יבורך עם נברא בשמך אל נורא", "אתה האל עושה פלא", "פרשז עליו מזיו שכינתך", "אודך צור גואלי ואעיר מהללי", "אליך י' אקרא משגב לעתות בצרה", "אפתח שיר בשפתי ולשון לבי תרון").

בדפים [26-29ב]: "שיר של מועד חברת תלמוד תורה יע"א שהוא קבוע ביום ר"ח טבת בכל שנה" – שיר בן י"ג בתים, ליום השנה

כתב-יד, סדר מנחת ערב ראש חודש, סליחות, פזמונים ופיוטים, עם "שירים של מועד חברת תלמוד תורה ושל הצלה מהמצור עם הסיפור של כל המאורע". נכתב ע"י "הצעיר שבצעירים רפאל חזקיהו לאטאטש". קוני (קונאו Cuneo; איטליה), תקע"ט [1819].

כתב-יד מאויר על נייר כחלחל, עם כריכה מקורית. בראש כתב-היד שער מאויר, ובשוליו שם הכתוב ופירט השנה. לאורך כתב-היד קישוטי פתיחה וסיום באיורי פרחים, עציצים ואגרטלים, חלקם בתוספת דיו אדומה (במקום אחד גם בדיו צהובה). בפיוט לחג הסוכות מוקפת המילה "לסוכות" בענפים מארבעת המינים.

בתחילת כתב היד: "סדר מנחת ערב ראש חודש" ["יום כיפור קטן"], עם פיוטים כמנהג איטליה ("כת יש למעלה נקראים מבטלי גזירה", "יוצר הכל ומקור הטוב ומטיב" מאת רבי משה זכות), ביניהם הוידוי

16b

משנת 1569 שהגביל את ישיבתם במקום. בשל מיקומם בקרבת כמה גבולות ובצומת דרכים בינלאומי, סבלו יהודי מחוז פיימונטה ממלחמות ומתקופות מצור רבות מצד צבאות שונים באירופה, שעברו על אדמת איטליה המפולגת.

המאורע שמתועד בכתב-היד שלפנינו התרחש בראשית שנת תק"ס (1799), כאשר פלוגה קטנה של צבא נפוליאון התבצרה בעיר, וניסתה להתגונן מפני כוחות צבאיים רוסיים ואוסטריים שצרו על העיר מבחוץ. הקרב נמשך כשלושה חודשים, שבמהלכם היו יהודי העיר חשופים להפגזות, לרעב ומחלות, ועמדו בפני סכנת אלימות ומעשי-נקם מצד התושבים המקומיים. זמן קצר אחרי ההרעשה הכבדה, ביום ד' בכסליו תק"ס, נסוגו הצרפתים והעיר נכבשה על ידי צבאות אוסטריה ורוסיה. בזמן ההפצצה פגע פגז תותח בקיר בית הכנסת, בעת שהמתפללים שהו בתוכו, ובנס לא נפגע איש. לזכר מאורע זה קבעה הקהילה חג "פורים שני" שנחוג מדי שנה במשך למעלה ממאה שנה (עד השואה). בין היתר, נקבעה ביום זה אמירת הלל שלם, קריאת פיוטים ולימוד לילי, נתינת מתנות לאביונים, וסעודה חגיגית.

עד היום ניתן לראות את החור שפער הפגז בקיר בית הכנסת בקונוי, ולצדו השלט "על הנס שנעשה פה".

[37] דף (ועוד דפים רבים ריקים). 19 ס"מ. מצב טוב, כתמים. כריכה מקורית מעור ירוק, עם הטבעות מזהבות, וראשי תיבות שם בעלים: S. L. (ממשפחת לאטשא). פגמים ובלאי בכריכה.

פתיחה: \$5000
הערכה: \$7000-10,000

של החברה. לפני השיר, הקדמה מליצית על החברה ומטרותיה. בין היתר נזכרים: "אנשי חמודות ומבחר בחורים... מבני קק"י קוני יע"א והראשון אדם כשר איש תבונה... הק' כמ"ר רפאל חזקיה לאטשא". החל מדף [30א] מופיע תיעוד היסטורי יחיד במינו על מאורע הצלה שפקד את קהילת קוני בתקופת מלחמות נפוליאון, ואשר נחוג בקהילה מדי שנה כ"פורים שני", ואשר כונה "פורים של הפצצה" (Purim della Bomba), לזכר מאורע הנס, כאשר נפלה פצצה על בית הכנסת בשעה שהיהודים היו מכוּנסים בו לתפילת ערבית. תחילה מופיעים שני עמודים עם "סיפור הנס שנעשה לנו בשנת התק"ס יום ד' כסליו אחר שלשה חדשים שהעיר היתה במצור אין יוצא ואין בא...". לאחר מכן מופיע "בית הסדרים" - פירוט ארוך של סדר היום בבית הכנסת, ביום הזכרון לנס ההצלה. סדר זה כלל אמירת הלל ופיוטים, הוצאת ספרי תורה והקפות, ועוד. בסוף קטע זה מופיע איור של הקרב על העיר הנצורה, תותחים יורים ופגזים מעופפים מסביב.

לאחר מכן, מופיע שיר ארוך על הנס, שבראשיתו נכתב: "חיל אשכנז נס מרחוק נשא, חיש קלה מהרה בא שטף עבר על צרפת... להלחם עמו... יבער בנשק אש חילו עשה, בלע ולא חמל אבד שבר... הכה בעברתו ארב צדה מבצר ועיר... לפי מחוז פיימונטי אחר כן עלה ועצם בה שם משטרו... יטה סביבות קוני... חיצים בני אשפה תוכה ירה לנתוש ולנתוך... הכות רססים עירי היכל...". אחריו שיר נוסף על המאורע, המתחיל "אל אל עליון עוזו חביון".

שורשי הקהילות היהודיות במחוז פיימונטה שבאיטליה, ובהן קהילת קוני (קונוא Cuneo), ביהודי הקהילות הנוודעות של פרובנס (דרום צרפת), אשר היגרו מפרובנס בעקבות צו אפיפיורי

16d

includes reciting Hallel and piyyutim, removing Sifrei Torah from the ark and hakafot (circling the bimah), etc. At the end of this section is an illustration of a besieged city, shooting cannons and flying shells.

This is followed by a long poem about the miracle, depicting the German army's operation and the siege of France, followed by the occupation of the Piedmont district and the siege of Cuneo, and another poem describing the event.

The Jewish communities in the Piedmont district of Italy, which encompasses the Cuneo community, are rooted in the renowned communities of Provence (Southern France). The Jews emigrated from Provence following living limitations by the Pope in 1569. The Jews of the Piedmont district suffered greatly from wars and many restrictions inflicted on them by various European armies passing through Italy due to the proximity of their area to several borders and international intersections.

The event documented in this manuscript took place in 1799, when a small division of Napoleon's army took position inside the city and attempted to defend itself from the Russian and Austrian forces who besieged the city. The battle continued for about three months during which the city's Jews were exposed to bombing,

16c

deprivation and illness and faced violence and acts of revenge from local residents. On the 4th of Kislev 1800, a short time after a heavy barrage of ammunition, the French army retreated and the city was conquered by Austrian and Russian forces. During the bombings, a cannonball hit the synagogue wall at the time Jews were praying within, but, miraculously, no-one was hurt. To commemorate this event, the community celebrated Purim Sheni each year for over one hundred years (until the holocaust). Among other customs, the full Hallel and piyyutim were recited and a study ritual was fixed for that night, as well as distribution of charity and a festive meal. Even today, the hole torn into the wall of the Cuneo synagogue can be seen, next to a sign that reads "The miracle which occurred here."

[37] leaves (many more empty leaves). 19 cm. Good condition, stains. Original green leather binding, with gilt embossments, and the owner's initials "S.L." [of the Lattes family]. Damages and wear to binding.

Opening price: \$5000
 Estimate: \$7000-10,000

16f

16e

16. Illustrated Manuscript – Minchat Erev Rosh Chodesh, with Songs and Refrains for Festivals, and the Story of the Salvation of the Community from Siege – "Purim Della Bomba" – Cuneo, 1819

Manuscript, Seder Minchat Erev Rosh Chodesh, Selichot, songs and refrains, with "Poems upon the anniversary of the Talmud Torah Society and the salvation from siege with the tale of the entire event". Written by Refael Chizkiya Lattes. Cuneo (Italy), 1819.

Illustrated manuscript on bluish paper, with original binding. An illustrated title page, with the name of the writer and year on the margins, appears at the beginning of the manuscript. Throughout the manuscript, the openings and closings are embellished with flowers, plants and vases, some with red ink (with yellow ink in one place). The word le'Sukkot in the piyyut for Sukkot is framed by branches of the arba minim (Four Species). The manuscript begins with the text: "Seder Minchat Erev Rosh Chodesh" [Yom Kippur Katan], with piyyutim according to Italian tradition (by Rabbi Moshe Zakut), including the vidui "I ate forbidden foods and foods that require netilah", called Vidui Peimiti (i.e. written by Rabbi Yosef Peimita of Ancona, author of Or Boker, Venice 1709).

On Leaves [19b-25a] are refrains for festivals to be recited after removing the Torah from the ark during

Shacharit "according to the Cuneo tradition". Including piyyutim for Pesach, Shavuot, Sukkot, Hoshana Raba and Shmini Atzeret.

On Leaves [26a-29b] is a "Poem for the anniversary of the Talmud Torah fixed on Rosh Chodesh Tevet each year" – poem of 13 stanzas, for the society's anniversary. The poem has a flowery introduction about the society and its objectives. R' Refael Chizkiya Lattes is mentioned in the introduction.

From Leaf [30a] onwards, a unique historical documentation of the salvation of the Cuneo community during the Napoleon wars, is recounted. This occasion, referred to as Purim Sheni, is celebrated each year and is called Purim della Bomba, commemorating a miracle which occurred during the war, when a bomb fell on the synagogue where Jews congregated for the evening prayers. First are two pages with "The account of the miracle which occurred on the 4th of Kislev after three months of siege, no one could leave or enter..."; Beit HaSedarim follows with a long description of the itinerary of the activities in the synagogue on the anniversary of the day of salvation. This itinerary

17b

17a

17. כתב-יד - תפילות לחולים ופיטום הקטורת למגפה - איטליה, המאה ה-18

החלק הראשון כולל: "פסוקים לתפילת חולים", "תפילת חולים לזכרים", תפילת "מי שברך", "תפילה לשינוי השם", "תפילות לנקבות חולות", "תפילה ליושבת על המשבר" ו"תפילה על האבטעות".

כריכה מקורית, עם הטבעות מזהבות. בחלקה הקדמי מדליון ובו כתובת הקדשה באיטלקית. בכריכה האחורית, עיטור של "דגל משפחה" (כנראה של משפחת לאטיס/לאטאש האיטלקית).

[4], כח, [3]; [1], טו, [3] דף (מתוכם מספר דפים ריקים). נייר עבה ואיכותי. 12.5 ס"מ. מצב טוב, כתמים, עקבות רטיבות. חיתוך דפים מזהב. כריכת עור מקורית.

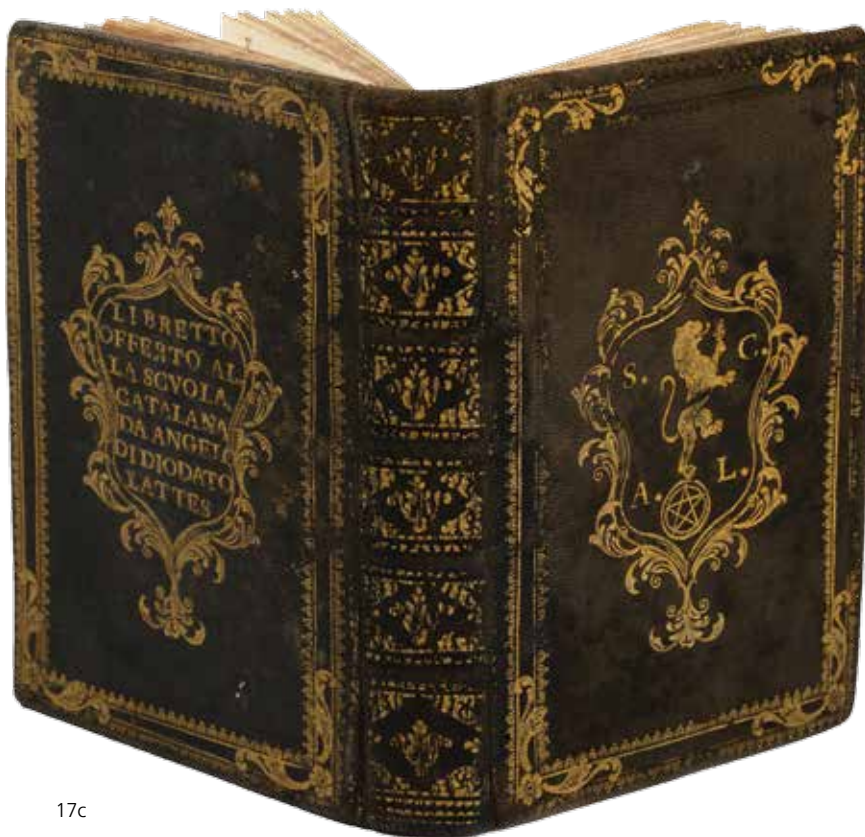
פתיחה: \$2000

הערכה: \$4000-6000

כתב-יד, תפילות לחולים במגיפה, וסדר פיטום הקטורת למגיפה. [איטליה, המאה ה-18].

כרך נאה בפורמט כיס. כתב-היד מחולק לשני חלקים, לכל חלק שער מאויר. לפני השער הראשון עמוד הקדמה: "זה הספר נחלק לשני חלקים, החלק הראשון בתפילות חולים... והחלק השני בסדר פטום הקטורת... הנאמרים בזמן הדבך...".

אחרי השער הראשון ואחרי השער השני, הקדשות "לכנסת קאטלאני ואראגוניסי יצ"ו", נדבת "הבחור כמ"ר מרדכי בר מתתיה לאטיס". החלק הראשון מוקדש "לזכרון נפש הזקן... כמ"ר שלמה לאטיס אבי אביו...", והחלק השני מוקדש ל"איש אלדים קדוש כמ"ר אלישע גרשון שמואל חיים עמרון זצוק"ל אשר עלה נר נשמתו... שנת התק"ג...". לאחר ההקדשות, שני שירים, עם האקרוסטיכון "מרדכי לאטיס".

17c

17. Manuscript – Prayers for the Ill and Pitum HaKetoret for a Plague – Italy, 18th Century

Manuscript, prayers for those stricken by a plague, and Pitum HaKetoret for a plague. [Italy, 18th century].

Attractive pocket-format volume. The manuscript is divided into two parts, each part has an illustrated title page. An introduction appears before the first title page: "This book is divided into two parts, the first part with prayers for the ill... and the second part with Pitum HaKetoret... to be recited during the plague...".

Dedications appear after the first and second title pages, "For the Catalan and Aragonese Synagogue", donated by "The young R' Mordechai bar Matitya Lattes". The first part is dedicated "In memory of the elder... R' Shlomo Lattes, his grandfather...", and the second part is dedicated to "The holy G-dly man R' Elisha Gershon Shmuel Chaim Amron... 1743...". Following the dedication are two poems with the acrostic "Mordechai Lattes".

The first part contains: "Verses with prayers for the ill", "Prayers for ill males", "Mi SheBerach prayer", "Prayer for changing names", "Prayers for ill women", "Prayers for the birthing woman" and "Prayers for a plague (Aba'abu'ot)".

Contemporary binding, with gilt embossments. On the front cover – an Italian dedication within a decorated frame. On the back cover: a family Coat of Arms (apparently of the Italian Lattes family).

[4], 28, [3]; [1], 15, [3] leaves (including several empty leaves). Thick high-quality paper. 12.5 cm. Good condition, stains, traces of dampness. Gilt edges. Contemporary leather binding.

Opening price: \$2000

Estimate: \$4000-6000

18a

18. כתב-יד בפורמט גדול - תפילות וכוונות לתוקע, על פי הקבלה - עם חיבור מוסרי-קבלי שלא נדפס - איטליה, המאה ה-18/19

• "סדר תקיעת שופר" - מזמורים ותפילות, ביניהם: "יאמר גימל פעמים תוך השופר: ויהי נועם יי' אלהינו עלינו..." [מנהג זה לומר את פסוקי "ויהי נועם" לתוך השופר, מובא בקדמונים כסגולה לתקיעה חלקה בשופר], "יהי רצון... אלהי השמים ואלהי הארץ... שתשלח לי המלאכים הקדושים והטהורים...", "יהי רצון מלפניך השם המתפשט ממאור המרכבה...", "יהי רצון מלפניך... אלהי המשפט שעתה יהיה עת רצון לפניך...", "רבון עלמין אנת הוא אלהא די אלהיא דדברת לון יתר ישראל לך לעמא...", "אינא ב'חסדין ג'בורן י'תנהרון ת'קבל צ'לותין..." [תפילה בארמית על סדר אב"ג ית"ץ, בדומה לתפילת "אנא בכח"], "יהא רעוא מן קדמך דמן תרין תקוני רישא...", "קולי שמעת אל תעלם אזנך... דסליק כמנין אלהי"ם מלא אל"ף למ"ד...".

• כוונות האר"י ל"תקיעות דמיושב" ול"תקיעות דמעומד", עם התפילות: "יהי רצון... שתקיעת תש"ת שאנחנו תוקעים היום תעשה ממנה עטרה על יד הממונה...", "יהי רצון... שתקיעת תר"ת שאנחנו תוקעים היום תהא מרוקמת על היריעה על יד הממונה...", "יהא רעוא מן קדמך דבתלת סדרין אליו תשר"ת תש"ת תר"ת דאתרימזו באצילות...".

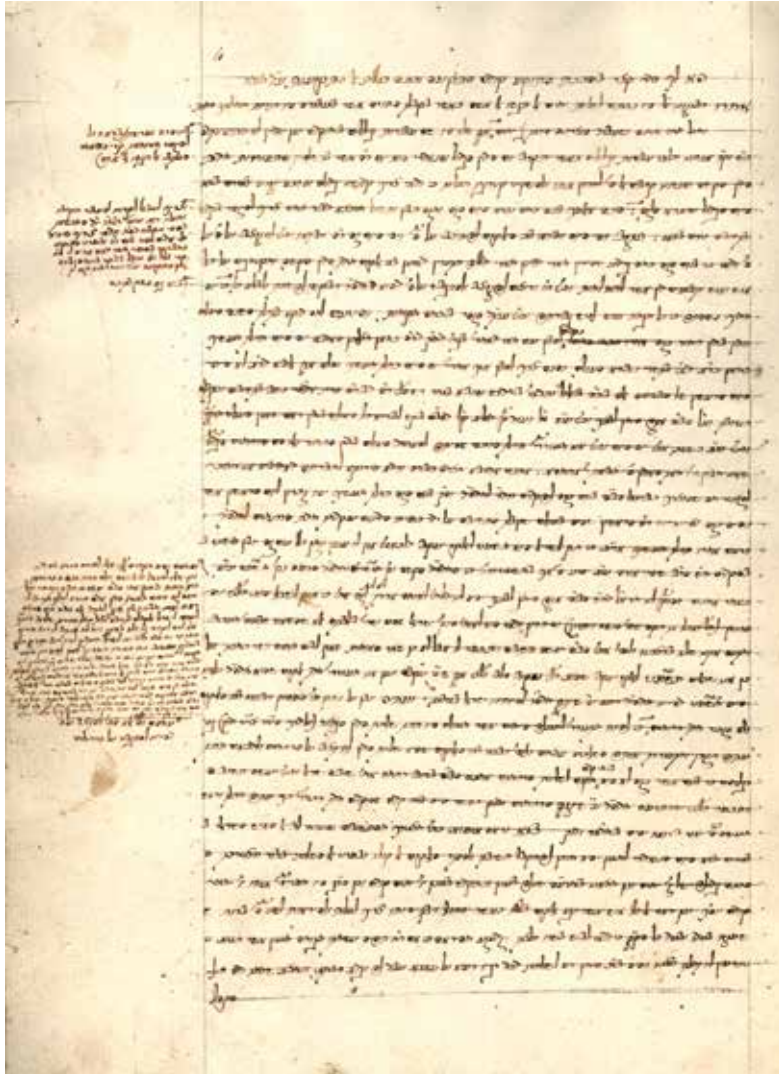
ב; יז; ג דף (22 דפים כתובים, ועוד דפים ריקים). 36.5 ס"מ. נייר איכותי. מצב טוב. כתמים. כריכת עור מקורית, עם פגמים.

פתיחה: \$1000
הערכה: \$4000-6000

כתב-יד, תפילות וכוונות לבעל-תוקע, על פי הקבלה; עם חיבור ל"הכנת התוקע", ממחבר לא מזהה. [איטליה, המאה ה-18/19]. פורמט גדול. כתיבה איטלקית מרובעת ובינונית. סדר תפילות ומזמורים, בנוסח ייחודי (כמנהג אחת הקהילות באיטליה), הכולל כוונות ותפילות קבליות בעברית ובארמית. נכתב בכתיבת סופר, באותיות מרובעות, עם ניקוד. בסוף כתב-היד נוסף חיבור מקורי (5 עמ'), בכתיבה איטלקית-בינונית, מכותב אחר, על "הכנת התוקע קודם התקיעה", בדרך המוסר והקבלה. בראש החיבור, הכותרת: "הא לך סדר קצר בהכנת התוקע קודם התקיעה וכונה כוללת אל התקיעות ע"ד [על דרך] מוסר". בשולי הדפים הוסיף הכותב הגהות והוספות על הנאמר בחיבור. למיטב ידיעתנו, חיבור זה לא נדפס. כותב החיבור, שנראה כי היה בקי בחכמת הקבלה, הגיה אף את חלק התפילות והכוונות. בדף ד/ב, כתב בהגהתו: "...כך נוקד אלו השמות בשה"כ [בספר הכוונות] של כמוהר"ר ב"ך ז"ל..." [הרב"ך - רבי בנימין הכהן וויטאלי (תי"א-ת"ץ), תלמיד רבי משה זכות, זקן רבני ומקובלי איטליה].

כתב היד כולל תפילות רבות, לפי הפירוט הבא: • תפילות ומזמורים לפני התקיעה, ביניהם: "ליחדא שמיה דקב"ה...", "אלהינו ואלהי אבותינו תקע בשופר גדול לחרותנו...", "אנא בכח גדולת ימיןך...", "ויאמר יי' אל השטן...", "רבנו של עולם בניך שמו פניהם לנוגד עיניך ובטחו על חסדיך הרבים ושמוני שליח לתקוע שופר לפניך...".

ת"ס 36.5

18b

18. Large Format Manuscript – Kabbalistic Prayers and Kavanot for Tokeah – With a Hitherto Unprinted Kabbalistic Mussar Composition – Italy, 18th/19th Century

Manuscript, Kabbalistic prayers and kavanot for the tokeah (the person who blows the shofar on Rosh Hashanah), includes the composition Hachanat HaTokeah, by an unidentified author. [Italy, 18th/19th century?].

Large format. Square and cursive Italian script.

Prayers and songs, unique version [according to one of the communities in Italy], including Kabbalistic kavanot and prayers in Hebrew and Aramaic. Written in scribal writing, in square script, vowelized.

Added to the end of the manuscript is an original composition [5 pages], in cursive Italian writing by another writer, about mussar and Kabbalistic "Preparations of the Tokeah before blowing [the shofar]".

At the beginning of the composition is the title "Here is a short seder for the preparation of the Tokeah before the blowing and general kavanot for the tekiet according

to mussar". The writer added glosses and additions on the margins of the composition. To the best of our knowledge, the composition was never printed.

The writer of the composition, who was apparently proficient in Kabbalah, edited some of the prayers and kavanot. On Leaf 4b, he writes: "...The vowels of these names in Sefer HaKavanot by Rabbi Bach..." [The Rabach – Rabbi Binyamin HaCohen Vitali (1651-1730), disciple of Rabbi Moshe Zakut, elder of Italian rabbis and kabbalists].

The manuscript contains many prayers. For further details, please see Hebrew description.

2; 17; 3 leaves (22 written leaves and additional empty leaves). 36.5 cm. High-quality paper. Good condition. Stains. Original leather binding, with damages.

Opening price: \$1000

Estimate: \$4000-6000

19a

19. כתב-יד, הגדה של פסח, עם פירוש רבי יחיאל מיכל בער אופנהיים אב"ד פרידבורג ואופנך - פירוש שלא נדפס - נכתב ע"י רבי יעקב נוימבורג בעל "נחלת יעקב" - מיינץ, תקל"ב

סיום הפירוש, במבנה גיאומטרי נאה, ובבסיסו קישוטים אמנותיים. בדף האחרון "שכחת האומר" - השמטה מהפירוש על דברי רבי אלעזר בן עזריה "הרי אני כבן שבעים שנה". למיטב ידיעתנו, לפנינו כתב-יד יחיד בעולם מפירוש זה להגדה של פסח, שלא נדפס מעולם. פירוש שלם ורחב, הכולל ביאור ארוך ומפורט על כל פסקה מדברי ההגדה. המחבר משלב ביאורים באגדות חז"ל, פלפולים בהלכה, ודברי קבלה ומחשבה. כולל גם פירוש נרחב על הפיוטים שבסוף ההגדה: "ובכן ויהי בחצי הלילה", "ובכן ואמרתם בזה פסח", "כי לו נאה כי לו יאה", "אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב", "אחד מי יודע" ו"חד גדיא". בדף השער נוספה הקדשה בכתב-יד, משנת תקס"א (1801), מאת הכותב - רבי יעקב נוימבורג, שהעניק את כתב-היד כמתנת נישואין לתלמידו: "ויאמר יעקב קח נא את ברכתי, אשר אל יוסף הבאתי... מנחת זכרון לתלמידי חביבי אשר מעודו עמו למדתי, ה"ה בחור המושלם במעלות ומדות, כהר"ר יחזל וואלף שפייר ש"י... אשר

כתב-יד, "הגדה של פסח, עם פירוש כתב-יד מהרב מהור" מיכל בער [אופנהיים] זצ"ל אב"ד דק"ק פרידבורג והמדינה וק"ק אוביבאך [אופנך] והמדינה", הועתק ע"י רבי יעקב ב"ר ברוך נוימבורג "מכ"י [מכתב יד] של המחבר... בלמדי בישיבה של אדמו"ר הגאון המפורסם מהור"ר טעבלי שיאר זצ"ל בק"ק מענץ [מיינץ, מגנצא], שנת תקב"ל [תקל"ב 1772]". כתב-יד על דפים מפורמט גדול (פוליו), כתיבה אשכנזית רוטה נאה עם כותרות ותיבות-פתיחה באותיות מרובעות, עם הדבקות עמודים מודפסים מהגדה של פסח - מהדורת פרנקפורט דמיין תק"ט 1749 (יער 130; אוצר ההגדות 204), שהיא מהדורה נדירה כיום. הכותב עשה שימוש בשני עותקים של מהדורה זו, הפריד את דפיהם, והדביק את דפי שני העותקים כך שכל דף מההגדה מודבק פעמיים וכל העמודים נראים. סביב העמודים המודבקים [שגודלם כרבע עמוד בכתב-היד] כתב את הפירוש בכתב-ידו. הטורים תחומים בקוים בדיו אדומה.

19c

19b

באוקספורד). הכותב, רבי יעקב ב"ר ברוך נוימבורג ממגנצא, שהה תחילה במיינץ (מגנצא) בבית מדרשו של רבי טעבלי שיירא, ואז כתב את כתב היד שלפנינו [זמן קצר לאחר מכן, בשנת תקל"ו, למד בבית מדרש זה הגאון בעל ה"חתם סופר", שהיה שם תלמידו של רבי טעבלי שיירא ושל בנו רבי מיכל]. לאחר מכן עבר לאופונבך, כתב מספר חיבורים על מדרשי חז"ל. חיבוריו נותרו בכת"ל, מלבד פירושו "נחלת יעקב" על "מסכתות קטנות", שנדפס תחילה בפירודא תקנ"ג, ולאחר מכן נדפס במהדורות הש"ס, ומשם נתפרסם כמפרש העיקרי של המסכתות הקטנות.

[56] עמ' תנ"ב. 36 ס"מ. מצב טוב. כתמים. כריזה מקורית, בלויה ומנותקת חלקית, ללא שדרה.

פתיחה: \$12,000

הערכה: \$15,000-20,000

לעת הגיגי, עת דודים יום חתונתו... אשר יהי למז"ל... ביום ד' ג' מרחשון שנת אשר"ל ל"ל" לפ"ק [תקס"א]...". (ר' יצחק וואלף שפיירא מופי ברשימת החותמים מאופונבך על ספר מנחת יהודה, פיורדא תקס"א).

המחבר, רבי יחיאל מיכל בער אופנהיים (נפטר תק"י, אוצר הרבנים 9248), נולד בפרנקפורט לאביו רבי אהרן בער אופנהיים, מפרנסי ומנהיגי העיר. בשנת תס"א נישא לבת הגאון הנודע רבי דוד אופנהיים אב"ד פראג, ולכבוד חתונתם הדפיס אביו את הקונטרס "סדר והנהגה של נשואין" (פרנקפורט תס"א). כיהן תחילה כאב"ד בעיר אופונבך, ולאחר מכן נבחר לאב"ד מדינת פרידבורג. במשרה זו כיהן במשך למעלה מארבעים שנה, עד לפטירתו. דברי תורתו לא נדפסו, מלבד קונטרס קטן על הלכות חנוכה במסכת שבת, שנדפס בחייו, בפרנקפורט בשנת ת"ע (עותק יחיד בעולם מקונטרס זה נמצא בספריית חותנו, ששמורה כיום בספריית הבודליאנה באוקספורד). ידוע ממנו חיבור בשם "מיכל המים", חידושי אגדה על התורה, שנותר בכתב-יד (אף הוא שמור בספריית חותנו

19. Manuscript, Passover Haggadah, with the Commentary of Rabbi Yechiel Michel Ber Oppenheim Av Beit Din of Friedberg and Offenbach – Unprinted Commentary – Written by Rabbi Ya'akov Neumburg, Author of Nachlat Ya'akov – Mainz, 1772

Manuscript, "Passover Haggadah, with the handwritten commentary of R' Michel Ber [Oppenheim] Av Beit Din of Friedberg and its provinces and Offenbach and its provinces", copied by Rabbi Ya'akov ben R' Baruch Neumburg "from the author's manuscript...while I was studying at the yeshiva of the famous Rabbi Teveli Sheyer in the Mainz community, 1772".

Manuscript on large leaves, written in an elegant, cursive Ashkenazic script, with square headings, written around pages (pasted to the leaves) from a printed Passover Haggadah published in Frankfurt am Main, 1749 (Ya'ari 130; Otzar HaHaggadot 204) – a rare edition today. The writer used two copies of this edition, separated their pages and pasted the leaves of the two copies so that each leaf of the Haggadah is pasted twice and all the pages can be seen. Surrounding the pages [the sizes of which are about one quarter of the handwritten pages] Rabbi Oppenheim handwrote his commentary. The columns are surrounded by lines in red ink.

The end of the commentary is styled in a geometric form with artistic ornaments at the base. On the last leaf is "Shihehat Haomer", omitted from a commentary on the words of Rabbi Elazar ben Azarya "I am a man of seventy years".

To the best of our knowledge, this is the only manuscript of this commentary on the Passover Haggadah and it has never been printed. A full comprehensive commentary, including a long detailed explanation of each phrase of the Haggadah. The author incorporates explanations with Aggadot Chazal, halachic pilpulim and Kabbalistic teachings. The work also has a broad commentary on the piyyutim at the end of the Haggadah.

On the title page is a handwritten dedication from 1801 by the writer – Rabbi Ya'akov Neumburg who gave the manuscript as a wedding gift to his disciple R' Yoel Wolf Speyer (Speyer's signature appears in the list of signatures of Offenbach rabbis on the book *Minchat Yehuda*, Furth 1801).

The author, Rabbi Yechiel Michel Ber Oppenheim (died 1750, Otzar HaRabbanim 9248), was born in Frankfurt, son of Rabbi Aharon Ber Oppenheim, an influential leader of the Frankfurt community. In 1701, he wed the daughter of the famous Rabbi David Oppenheim, Av Beit Din of Prague, and in honor of their wedding, his father printed the pamphlet *Seder V'Hanhaga shel Nisu'im* (customs of weddings) (Frankfurt 1701j). He first served as Av Beit Din of Offenbach and afterward was elected as Av Beit Din of Friedberg, a position he held for over 40 years until his death. His Torah teachings were not printed with the exception of a small pamphlet of the laws of Chanuka which appears in Tractate Shabbat that was printed in his lifetime in Frankfurt in 1710. (The only copy of this pamphlet in the world was found in the library of his father-in-law and is kept today in the Bodleian Library in Oxford). His composition *Mechal HaMayim*, Aggada novellae on the Torah, also in manuscript form, is also preserved in his father-in-law's library at Oxford.

The writer, Rabbi Ya'akov ben R' Baruch Nuemberg of Mainz, first resided in Mainz and studied in the Beit Midrash of Rabbi Teveli Sheyer. At that time he wrote this manuscript [soon thereafter, in 1776, the Chatam Sofer studied in that same Beit Midrash and was a disciple of Rabbi Teveli Sheyer and of his son Rabbi Michel]. He later moved to Offenbach and wrote several compositions on Midrashim of Chazal. His works remained as manuscripts with the exception of his *Nachalat Ya'akov* commentary on *Masechtot Ketanot* which was first printed in Furth in 1793 and later in the Talmud editions bringing him fame as the primary commentator on *Masechtot Ketanot*.

[56] written pages. 36 cm. good condition. Stains. Contemporary binding, worn and partially detached, without spine.

Opening price: \$12,000

Estimate: \$15,000-20,000

20b

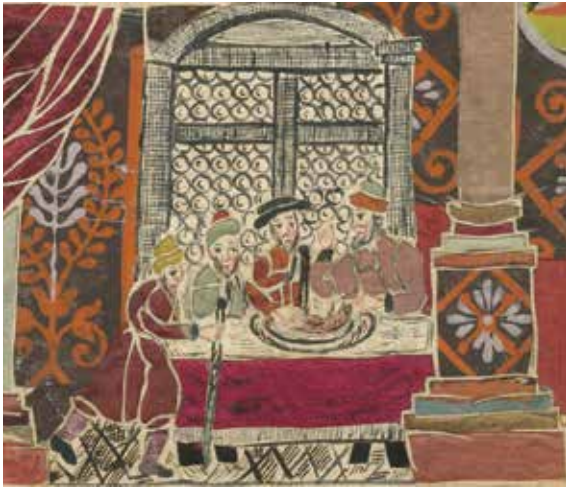

20a

20. הגדה של פסח - כתב יד מאויר ביד אמן, עם אפליקציות בד - גרמניה, המאה ה-18

כתב היד איור צבעוני של שער - מבנה ארכיטקטוני מפואר בעל ארבעה עמודים, על שניים מהם משתרגות זמורות עם אשכולות ענבים. • בדף [76] איור צבעוני של סלסלה עם פרחים. • בדף [9] איור צבעוני של ארבעת הבנים (על פי הגדת אמשטרדם), מעוטרים באפליקציה של בדים שונים. • בדף [12] איור שחור-לבן של משה נמשה מן היאור. • בדף [13] איור שחור-לבן של משה ואהרן בארמון פרעה. • בדף [14] איור צבעוני וססגוני במיוחד, משולב גזירי-נייר ואפליקציה של בדים שונים, בו מתוארים חמשת החכמים מסובין בבני ברק, כשעל שולחנם ועל הרצפה מופיעות צפרדעים (להמחשת מכת צפרדע והפלפול "כמה לקו באצבע, עשר מכות..."). • בדף [16] תיאור צבעוני של סדר פסח ואמירת "מצה זו", שנראית בו דמות אוזמת במקל (להמחשת היציאה ממצרים). • בדף [23] נראית אשה לבושה במלבושים מהודרים, פותחת דלתות

כתב יד, הגדה של פסח, עם דינים ומנהגים. כתובה ומאירת ע"י רפאל נעקרסולם. [גרמניה], שנת 'ואמרת'ם' זב'ח' פס'ח" - תקנ"ו [1796]. עם הוראות ופיוטים בתרגום ליידיש-דייטש. ההגדה נכתבה בדיו שחור ואדומה, על נייר עבה ואיכותי. כל עמוד תחום במסגרת. נוסח ההגדה בכתובה מרובעת, מנוקדת; הדינים בכתובה ביונית [רש"י], והיידיש-דייטש באותיות צו"ר. הדינים מלוקטים ממקורות שונים. בסמוך לכל אחד מסימני הסדר ["קדש", "ורחץ" וכו'], שנכתבו באותיות מקושטות, מופיעות הוראות בחרוזים, בעברית וביידיש-דייטש. הפיוטים "אחד מי יודע" ו"חד גדיא" מתורגמים ליידיש-דייטש, פסקה אחר פסקה. כתב היד מלווה תשעה איורים, שניים מהם בשחור-לבן והיתר צבעוניים, ומשולבים אפליקציה של פיסות בד צבעוניות (כל האיורים הוכנו על דפים נפרדים והודבקו על דפי ההגדה): • בראש

20d

1979 – collection of the National Library of Israel, Jerusalem (ms.Heb 105 4).

An ownership inscription appears at the beginning of the manuscript: "This Haggadah was presented by Chuna (?) Breitlinger to Rabbi Yosef ben Leib Brelengold in 1819".

A fine volume, gilt edges. Binding covered with pink velvet, with colorful embroidery of a floral frame, a medallion with sequins and a golden ribbon. The initials "RJ" are embroidered in the medallions on the front and on the reverse.

[38] leaves, 22.5 cm. Overall good condition. Blurred ink stamp on title page. Stains (mainly food and wine stains) on many of the leaves. Wear, some stains and tears to binding. Contained in the original leather and cardboard case, worn (torn, missing parts).

Provenance:

1. Collection of Rabbi Dr. Arthur Zechariya Schwartz, Vienna-Jerusalem.
2. Collection of Teddy and Tamar Kollek, Jerusalem.

Opening price: \$10,000

Estimate: \$20,000-30,000

20e

20. Passover Haggadah – Artistically Illuminated Manuscript, with Appliques – Germany, 18th Century

Passover Haggadah, with laws and customs; manuscript, written and illustrated by Raphael Neckarsulm. [Germany], 1796. With instructions and Piyutim translated to Yiddish-Deitsch.

The Haggada was written in black and red ink, on thick paper of good quality. Each leaf is framed. The text is in square script, vowelized; the laws are in semi-cursive script (Rashi), and the Yiddish-Deitsch in "Tsena Ure'ena" script. The laws derive from various sources. Next to each of the Simanim of the Passover Seder ["Kadesh", "Urechatz", etc], in decorated letters, appear instructions in rhymed prose, in Hebrew and in Yiddish-Deitsch. The songs "Echad Mi Yodea" and "Had Gadya" are translated to Yiddish-Deitsch, stanza by stanza.

The manuscript is accompanied by nine illustrations, two are in black and white and the others are in color, with appliqué of pieces of colorful cloth (illustrations were prepared on separate leaves and pasted on the Haggadah leaves):

- A colorful illustration of a gate appears at the beginning of the manuscript – a remarkable architectural structure with four columns, two featuring intertwining grapevines with clusters of grapes.
- On leaf [7b] appears a colorful illustration of a basket with flowers.
- On leaf [9] a colorful illustration of the Four Sons (after the Amsterdam Haggadah), decorated with various pieces of fabric.

- On leaf [12], an illustration in black and white of Moses drawn from the Nile.
- On leaf [13] an illustration in black and white of Moses and Aaron in Pharaoh's palace.
- On leaf [14] a particularly colorful illustration, with pieces of paper and fabrics, depicting the five sages around the Passover Seder table and on the floor (to illustrate the Plague of Frogs and the verse "...ten plagues").
- On leaf [16b] a colorful depiction of the Passover Seder and "Matzah Zo", portraying a figure holding a stick (to illustrate the Exodus from Egypt).
- On leaf [23b] a woman is depicted, dressed in fine garments, opening wooden doors (folding to the sides) revealing the word "Shefoch", cut out of cloth and pasted on golden fabric.
- On leaf [24], at the beginning of "Halel" a small illustration in color of King David kneeling, with his harp in front of him.

The artist, who signed his name on the title page, is Raphael ben Itzik Neckarsulm. Two other manuscripts illustrated by him are known: one is a manuscript of a Passover Haggadah similar to the one offered here, created in 1797 – collection of the Jewish Theological Seminary in New-York, ms. 8338; the manuscript in the collection of JTS features less illustrations and only one illustration in color, for "Shefoch". The second manuscript is "Memorbuch" of the Laubheim Congregation Synagogue, also dated

העקרי' והכנות ההתולות מעליהם דרכי יסודי היתג' בכלל סוכבטס קלה מנד וקצה מצד . אם קלנתה לפי סכל האכזאס הנודעו האוס בעולס הם בעלי דת ולא יכוירי שיהיה ארס מבעלי הדת או יתחם אליה אם לא ידע עקרי הדת היא או יכוירס הכנה ציורית כדי מי שיאמץ בהם . כמו שכל יקרא רשעא מי שלא ידע התנה התולות הרשואה ולא מהגדס מי שלא ידע התולות הה הגדסה ידועה אמונתו' או לשחות ידיעה ציורית יעל כן

הוא מוכח' טראוי לכל בעל דת שרע עקרי הדת היא טהור ויתחם אליה ידיעה אמונית כפי מה שיכויר טבע הענין או יכוירס הכנה ציורית הבאה בתולת הענין . ואם קשה לפי שלא מצטנו להמוץ החכמים מידברנו בעקרי הדתות דבור מ משפיק ולא סיהו מסכימים בעקרים ולא במספרים אכל נמצאים מתחלפים בהם חילוף רב וכוונתו בעקרי תורת מ מה שפס סהכל מסכימים בה היותה אלקית הם מתחלפים במספר עקריה חילוף אינו מעט כי יש מי שפס אתם יב עקרים ויש מי שפס אתם כו' עקרים ויש מי שפס אותם נ' עקרים כלבד . ולא אחד בהם שפס לבנו לבאר עקרי הדת ה האלהית בכלל אשר לא ידומה תורה אלהית וולתה : ואם הדת האלהית ראוי שתהיה אחת או רבות : ואם הם רבות אם ראי ראוי שיהיו לכל אחת עקרים מיוחדים מאשר היא אלהית ופרטית אם לאו . וימחה שאין לספק בו הוא טראוי שיהיה לדת ה האלהית עקרים כוללים מאשר היא אלהית בכלל אם יב טל אחד מהם לא יכויר היותה אלהית . עקרים מיוחדים פט פרטיים אם יבטל אחד מהם תפול הדת האלהית בכללה : ורפי טראיתי אבי הצעיר יוסף אלבן הינסכ פה העיר טראיאה אשר הנועט הנה המנוע הראשון גדל

מעשה של ש' ט' / ו
לפי סיכויים היו
באות ספר

ורוב הכלכול והמבוכה אשר נפל למעשיטס בו וסכלס כללו כוונים אדירים ולא העלנו בידם דבר טראוי לשום לב ע עלת כי בוירו העקרים לפי האומד העולה על הרח בתולת המחשבה מאין פנות אל מה טראוי לחקר עלת כדי שיה סיתבר הדיוט על אמונתו . נתתו את לבי לחקר על העקרים הכוללים לדת האלהית הקירה מהפקת וחברתי הספר הזה וקראתי שמו ספר העקרים לפי שהוא חוקר על עקרי הדתות בכלל וכפרט על עקרי הדת האלהית : ואם הדת האלהית ראוי שתהיה אחת או רב' ואם הם רבות במה יתחלפו האחת מן האחרת . ואחר יחקר על עקרי תורת ממה ש סהכל מחטמי בו מהו אלקית ויבאר שיש בה עקרי כוללים מאשר הוא אלהי ועקרי מיוחדים מאשר היא פרטית . ויבאר שיש לעקרי הכולל' עקרי אחר' פרטי' יקראו פרטיים לפי שהם כנגד תחת הכוללים ומסתעפי מהם . וכסלקו הכוללים וסלקו הפרטי' . ויבאר שהעקרי הכוללי לתורה האלהית הם ג' שפס מציאו השם ותורה מן השמי ופסר וכוונס וכעבור זה חלקנו הספר הזה לד' מאמרי' הא' לחקר מן העקרי' בכלל כוונה הם וא' אלג' הם : יב' לחקר מן העקרי' הראשן שהם מציאו השם והפרטי' התלמי כדונג לחקר מן העקרי' הב' שהוא תורה מן השמי והדכרי' התלמי כו' יג' לחקר מן העקרי' הב' שהוא השכר והעונס והפרטי' המסתעפי ממנו והדכריס התלמי כו' : ודאשר הוא מוכאר כי כפי מעלת הדבר יתכונס המבנת כן ראוי שיהיה עמל הארס והשתולות להפניו כי

כשהדיוט גדל הערך ראוי שיסתדל הארס השתדלג חוק להשיגו וכטאיו גדול הערך און ראוי להשתדל בהשתדל השתדלג חוק אכל השתדלגו מתחם אל הדבר המנוס' כי לא יאוכח מי שיעס' כלי' שוים כבר כסף לעסו מחט ברל אחת כמו שיאוכח מי שיעס' כלי' שני' יעאר' אלמי' כבר כסף לעסו' מחטו' כ'ת' אחד לאחד כזה אחר זה . ויהי הדיוט הזה טהור ידיעת עקרי הדתות דבר גדל הערך ויתר מאד לפי סכל שלמו' האכזאי' שהם בעלי דתות והיו כל האכזאי' בעלי דת ואשי' שהם בעלי דתות מתחלפו' הו' מוכאר טראוי שנסתדל לחקר כזה בכל מאמרי' כחכו כפי האפשר והיכולת וכפי מה שיוסכול טבע הענין . ולהיו החקר הזאת גדלת הערך ויקרה מאד ראוי שתתחכן לשם החוכן לארס דעות ותבוכה שיחכן אותנו דעה וביכה והסכל באופ' שיהיה כפעולתנו זאת מן הצעיונו' האלהי אשר הוא דבק בכל השעולג האלהיו' כמאמר' משה רבי ע'ה בתפלתו שאמר ויהי נועס האלקי' עלי' ומצעה ידיו כוננה עלינו ומצעה ידיו כוננה : וביאורו' כי בכל פעל ישול בו הצעיונו' מב' פטי' אם מנד השעולה בעצמ' היותה שלמה בתקלי' השלמו' כפי מה שינו טבע חמרה ואם מנד השועל רל היות כפעולה ההו' נעיונו' ושלמו' מיוחד מנד הקוחסה אל השועל והיות השעולה היא פעולת השועל הנוח וכפעולג האלהי' ישול בהם הצעיונו' והשלמו' מב' אלג' השגו' אם מנד השעולג כעצמם רל היות שלמו' בתקלי' מה שאפשר להם כפי מה שינו טבע חמרו' ל' להיו' וגם ישול בהם נעיונו' והדיר אחר שאינו בטבע חמרו' י' ד היות פועל האל ית' כאלג' תאמר' שא' עפי' שאין מודק' ה הדכורה כפי טבע חמרה שומא' בה ההב' לבנו הבתי' ההם והשענה שהרכס כנוס כתוב' בתמונת השטיו' להו' השוע' מוכר השועלי' נתן בה הכנה לבנותה בתמונה הזאת להותקה דומה לעובלה שהיא התמונה הטבעית ויש לה יתרון ע עליה טבתמונת השאיות ויתולא כל הסטח והפנוי אשר במונסי' וממאסי' שמוטס זה לזה כדי כלל יאשר וקאס פנוי דיקס ביניהן מה שאין כן בעובלה שאם יעשו הכתים עובלות בדמות

21. ספר העקרים לרבי יוסף אלבו – שונצינו, רמ"ו 1485 – מהדורה ראשונה

ספר העקרים, רבי יוסף אלבו. שונצינו, [רמ"ו 1485]. דפוס ישראל נתן שונצינו ובניו. מהדורה ראשונה. דפוס ערש (אינקונבולה).

מהדורה ראשונה של אחד מספרי היסוד במחשבת ישראל. נדפסה בראשית ימיו של הדפוס העברי, בעיר שונצינו שבאיטליה, בבית הדפוס הנודע של משפחת המדפיסים העברית הראשונה.

בעותק שלפנינו, כמו ברוב הטפסים, נתלשו דפים [56-58] מחמת הצנזורה הנוצרית (קונטרס ח, דפים 2-4) (ראה תקליטור מפעל הביבליוגרפיה, רשומה 0109905).

שני קולופונים בסוף הספר. בראשון מובא תאריך סיום ההדפסה: "והיתה השלמתו פה שונצינו אשר במדינת לומברדיאה... בעשרים ואחד יום לחדש טבת שנת חמשת אלפים ומאתים ששה וארבעים לבריאת עולם...". הקולופון השני הוא מ"התלמיד המשרת אשר עשה במלאכת הספר" שחותם את דבריו במליצה המפורסמת (שכאן מקורה): "כי מציון תצא תורה ודבר ה' משונצינו".

מחיקות צנזורה במספר מקומות. מספר הגהות עתיקות בכתביה איטלקית. רישום בעלים בדף השני: "אאמו"ר נתן לי הספר העקרים הלז במתנה הק' ברוך בענדעט ליכטענשטיין" [כפי הנראה, הוא רבי ברוך בענדיט ליכטנשטיין מקולומיאה, שקיבל את הספר מאביו הגאון רבי הלל ל"ש אב"ד קולומיאה]. רישומי בעלים וחתומות נוספות: "לה' הארץ ומלואה שלי משה טירציקי", "הגיע לחלק כמ' יוסף חיים יחייא", "קניתי מהוני לכבוד צורי הק' שמואל מ"ש".

[105] דף. יד קונטרסים: קונטרסים א-ב בני 8 דפים, ג בני 6 דפים, ד-יג בני 8 דפים, יד בני 6 דפים. דפים 2-4 שבקונטרס ח הוסרו מחמת הצנזורה. 26.5 ס"מ. רוב הדפים במצב טוב. כתמים. מספר דפים במצב ביוני, עם פגמים וקרעים ופגיעה בטקסט, לפי הפירוט הבא: הדף הראשון (עם הקדמת "המחוקק") חסר בחלקו ומשוקם במילוי נייר. דף [2] קרוע ומשוקם במילוי נייר, עם פגיעה בטקסט. דף [3] משוקם ביניה שמאלית-תחתונה, עם פגיעה במספר מילים. דפים [4-6], עם שיקום פינה שמאלית-תחתונה, ללא פגיעה בטקסט. בדף האחרון שיקום בהדבקת נייר, ללא פגיעה בטקסט. כריכה עתיקה, בלויה.

פתיחה: \$15,000

הערכה: \$20,000-25,000

21. Sefer Halkarim by Rabbi Yosef Albo – Soncino, 1485 – First Edition

Sefer Halkarim, Rabbi Yosef Albo. Soncino, [1485]. Printed by Yisrael Nathan Soncino and his sons. First Edition. Incunabula.

First Edition of one of the basic books of Jewish thought. Printed in the early years of Hebrew printing, in the city of Soncino (Italy), in the famous printing press of the family of the first Hebrew printers.

Leaves [56-58] were torn out of this copy by the Christian censor, as is the case in most copies (Pamphlet 8, Leaves 2-4), [see the Bibliography of the Hebrew Book, Record 0109905].

Two colophons at the end of the book. The first features the date of the completion of printing: "It was completed here in Soncino in the country of Lombardy ... on the 21st of Tevet 1485...". The second colophon is by the "Disciple, the servant who worked on this book" who signs his name with the famous epitaph (originating from here): "From Zion comes forth Torah and G-d's word from Soncino".

Censor erasures in several places. Several ancient glosses in Italian writing. On Leaf 2 appears the owner's inscription: "My father has given me this Sefer Halkarim as a gift, Baruch Bennet Lichtenstein" [apparently, Rabbi Baruch Bennet Lichtenstein of Kolomyia, who received the book from his father Rabbi Hillel Av Beit Din of Kolomyia]. Owner's inscriptions and other signatures: Moshe Tirziki, "reached the possession of Yosef Chaim Yichye", "I have bought this with my money... Shmuel M.S."

[105] leaves. 14 signatures: signatures 1-2 consists of 8 leaves, signature 3 consists of 6 leaves, signatures 4-13 consist of 8 leaves each. Signature 14 consists of 6 leaves. Leaves 2-4 of signature 8 were removed by the censor. 26.5 cm. Most of the leaves are in good condition. Stains. Some leaves are in fair condition, with damages and tears and damages to text as follows: Leaf 1 (with the introduction of the Mechokek) is partially lacking and restored with paper filling. Leaf [2] is torn and restored with paper filling, with damage to text. Leaf [3] has restorations in the lower left corner, with damage to several words. Leaves [4-6], with restoration to lower left corner, without damage to text. The last leaf is restored with glued paper strips, without damage to text. Ancient worn binding.

Opening price: \$15,000

Estimate: \$20,000-25,000

22. רזיאל המלאך – דפוס ראשון – ספר סגולה

"זה ספרא דאדם קדמאה שנתן לו רזיאל המלאך". קבלה וסגולות. אמשטרדם, [תס"א 1701]. דפוס משה מינדיס קויטיניו. מהדורה ראשונה. איורים קבליים רבים. לפנינו המהדורה הראשונה שנערכה ונדפסה מתוך כתבי-יד. ספר זה הוא המקור להרבה סגולות ידועות, לזכרון הלימוד, קמיע שמירה ליולדת, ועוד. עצם החזקת ספר זה בבית היא סגולה בדוקה להצלחה מפגעים ומשיריפות כפי שנכתב בשער הספר שלפנינו: "סגולה מעולה לראות בנים חכמים ונבונים ולהצלחה ולברכה ולכבוד אש המערכה שלא ישלטו בביתו וכל שד ופגע רע לא יגור במגורתו למי שהספר הקדוש הנכבד והנורא אתו גנוז וטמון אצל כספו וזהבו באוצרתו ובחילתו ובעת צרתו יהיה לו תשועת מהרה. זה יעידון ויגידון כל בני תורה". יש אומרים שהוא סגולה לחשוכי בנים ולמקשה לילד. מה דף. 21.2 ס"מ. מצב טוב-בינוני. שיקומים במספר מקומות, מעט כתמים. לאורך הספר, שיקום מקצועי של פגיעות בפניה הימנית-תחתונה, עם מילוי נייר והשלמה בצילום של הטקסט שנפגע. כריכת עור מהודרת, חדשה.

פתיחה: \$4000

הערכה: \$5000-7000

22. Raziel HaMalach – First Printing – Segula Book

"This is the book of Adam HaRishon given to him by Raziel HaMalach". Kabbalah and segulot. Amsterdam, [1701]. Printed by Moses Mendes Coitinho. First edition. Many Kabbalistic illustrations.

This is the first edition, edited and printed from manuscripts. This book is the source of many renowned segulot, for remembering Torah study, an amulet to protect a woman who is giving birth, etc. Just having this book at home is a segula for protection from harm and fire as is written in the title page. Some say that it is a segula for the childless and women experiencing difficult labor.

45 leaves. 21.2 cm. Good-fair condition. Restorations to several places, few stains. Throughout the book there is professional restoration of damages to the bottom right corners, with paper filling and replacement of damaged texts. New elaborate leather binding.

Opening price: \$4000

Estimate: \$5000-7000

זה ספרא דאדם קדמא
שנתן לו חיאל המלאך

זה השער לתי צדיקים יטא בו לעלות במסלה
העולה בית אל לדבק בכבוד אל ולכל בית
ישראל היא כגולה מועלה לראות בני בנים
חכמים ונבונים ולהצלחה ולכבוד ולכבוד אש
חמערכה שלא ישלש בביתו וכל שד ופגע רע
לא יגור במגורו למי שחספ רוקדוש הנכבד
והנורא אתו גנה ולמון אצל כספו והחכו באוצרתו
ובחליתו ובעת צרתו יחיה לו השויה כרתה
וחה יעירו ויגידו כל בני תורה :

נרפס

בכית הכחור הנחמד והיקי כמ"י משה בן השיש
הנכבד כבוד אברהם מינדים
קויטיניו דל :

באמשטרדם

נשלם בשנת זה ספר תולדות
אדם לסיק :

23. מסילת ישרים - דפוס ראשון

ספר מסילת ישרים, כולל כל עניני מוסר ויראת השם, מאת רבינו משה חיים לוצאטו - הרמח"ל. [אמשטרדם, ת"ק 1740]. דפוס נפתלי הירץ רופא. מהדורה ראשונה.

נדפס בחיי רבינו הרמח"ל, ע"י תלמידיו הגדולים באמשטרדם. עם הקדמות ושירים מאת המגיהים והמוציאים לאור (שלא נדפסו במהדורות הבאות), וכן "מפתחות המאמרים" ו"חתימה" מאת המחבר (נשמטו מרוב ההוצאות).

לפי המקובל, הספר "מסילת ישרים" הינו תמצית מזוקקת וברורה של כל ספריו האחרים של הרמח"ל (דרך ה', דעת תבונות, קל"ח פתחי חכמה, ועוד). דברי הספר מדודים ושקולים בפלס הלשון ועומק הדברים. רבי יחזקאל סרנא בהקדמתו למהדורת ספרו "מסילת ישרים - עם עיונים", מביא מסורת בשם הגר"א שאמר, כי עד פרק י"א אין אף מילה אחת מיותרת בספרו! רבי ירוחם ממיר היה אומר לתלמידיו כי "ספר מסילת ישרים בנוי על כל ספרי הרמח"ל שכתב בתורת הקבלה, אלא שהוריד הענינים וקירבן ללשונו, עד שבלומדינו אותו אנו מדמים שיש לנו שייכות בזה", (ספר דעת חכמה ומוסר, ח"א עמ' רמ"ט).

בהקדמת המחבר נתבאר, כי הספר נתחבר לתועלת קנין חכמת המוסר ויראת השם, אשר אינה נקנית בידיעה בלבד, ואין תועלת הספר בחידוש ידיעות אשר לא נודעו קודם לכן, אלא בחזרה ושינון תמידיים, והתבוננות רבה עד אשר יקבעו הדברים פנימה בנפש האדם. ואכן, ספר זה נתקבל בכל תפוצות ישראל, כספר העיקרי ללימוד המוסר.

כאשר הגיע הספר לידי הגר"א מוילנא, אמר כי אור חדש ירד לעולם, ולגודל החביבות נתן בעדו קענדיל [=דינר זהב]. ר"י מאלצאן הביא בהקדמה לספר "דרך ה'", ששמע מגדולים בשם הגר"א, שאמר אז, כי אילו היה המחבר בחיים היה הולך ברגל לאיטליה כדי לקבל את פניו, והוא מביא עוד כי הגר"א היה רגיל לחזור עליו הרבה.

גדולי החסידות אף הם עמדו על גודל מעלת הספר וקדושת מחברו הגאון המקובל. המגיד מקוזניץ אמר כי כל המדרגות בימי נעוריו קבל מהספר

מסילת ישרים. הרב הקדוש מאפטא בעל "אוהב ישראל" ורבי מנחם מענדיל מרימנוב התמידו והעמיקו בספר הקדוש מסילת ישרים, ואמרו עליו דברים נוראים ונפלאים. הרב מאפטא היה אומר כי את כוונו הרוחני ואת חינוכו, קיבל בראש וראשונה מהספר מסילת ישרים (ספר החסידות, עמוד קמו). רבי נחמן מברסלב היה מורה למקורבים חדשים, שילמדו בספר מסילת ישרים (אבני"ה ברזל). האדמו"ר בעל "בני יששכר" כתב בהוספותיו לספר "סור מרע ועשה טוב": "... עיין בספר מסילת ישרים ותרווה צמאונך ותתן מעדנים לנפשך, מְתַקֵּן דבריו מדבש ונופת צופים". המוכיח רב ייב"א רבי יעקב יוסף מאוסטראה כותב בהסכמתו לספר "קל"ח פתחי חכמה" להרמח"ל (קורוץ, תקמ"ה): "ספר מסילת ישרים, דרכי ה' צדיקים ילכו בהם, אשר חברו הרב הגדול איש האלוקי מ"ו משה חיים לוצאטו ז"ל, וזאת התורה אשר שם משה לפני ישראל להבין דברי חכמים וחידותם, ביושר אמריו... וגם במשה דיבר ה'...". בהקדמה לספר הני"ל מביא המו"ל ששמע מפי רב ייב"א בשם המגיד ממזריטש שאמר, כי "אין דורו היה כדאי להבין צדקתו ופרישותו".

23

הצדיק רבי יוסף זונדל מסלאנט סיפר לתלמידו הגדול רבינו ישראל מסלאנט, כי כשקיבל ברכת פרידה בעת עזבו את ישיבת וואלז'ין, שאל את רבינו חיים מוואלז'ין, באיזה ספרי מוסר טוב לעסוק? השיב לו רבו: "כל ספרי מוסר טוב ללמוד, אך ספר מסילת ישרים הוא יהיה מְתַקֵּן".

מאז צאתו של הספר בשנת ת"ק, נדפס הספר במאות מהדורות [1], והינו עד היום ספר המוסר העיקרי בהיכלי התורה והחסידות בדרונו.

[6], סג דף. 15.5 ס"מ. מצב טוב-בינוני, פגעי-עש על הטקסט. כתמים ומעט בלאי. בשער הספר חתימת בעלים מאיטליה: "משה בלא"א אברהם פאדובאני ס"ט". חותמות ספריה. כריכת בד חדשה.

פתיחה: \$3000

הערכה: \$8000-12,000

23. Mesillat Yesharim – First Printing

Mesillat Yesharim, includes matters of mussar and fear of G-d, by Rabbi Moshe Chaim Luzzatto – the Ramchal. [Amsterdam, 1740]. Printed by Naftali Hertz Rofeh. First edition.

Printed in the lifetime of the Ramchal, by his leading disciples in Amsterdam. With introductions and poems by the editors and publishers (not printed in the following editions), as well as an index, "Maftaichot HaMa'amarim", and a closing by the author (omitted from most editions).

Mesillat Yesharim is a refined clear summary of all the Ramchal's books (Derech Hashem, Da'at Tevunot, 128 Pitchei Chochma, etc.), written in a precise language, showing depth of thought. In his introduction to the book Mesillat Yesharim – im Iyunim (with study), Rabbi Yechezkel Sarna mentions a tradition passed down in the name of the Vilna Gaon that until Chapter 11 not one unnecessary word can be found in the book [!]. Rabbi Yerucham of Mir used to tell his disciples that Mesillat Yesharim is structured from all the Ramchal's books on Kabbalah, but he "lowered" the thoughts and expressed them in language we can understand so that as we study it, we imagine that we have a connection to it", (Da'at Chochma U'Mussar, Part 1 p. 249).

In the author's introduction, he explains that the book was written to acquire the wisdom of mussar and fear of G-d which cannot be acquired only by knowledge. The benefit gained from the book is not in the novelty of ideas written in the Mesillat Yesharim, but by its constant review and repetition and much meditation which anchor the thoughts inside a man's soul. Indeed, this book has been accepted throughout the Diaspora as the primary book of mussar study.

When the Vilna Gaon first laid his eyes on the book he proclaimed that a new light has come down into the world and out of his love for the book, he paid a gold dinar for it. Rabbi Y. Meltzen wrote in his introduction to Derech Hashem that he heard Torah scholars say in the name of the Vilna Gaon that if the author was still living, he would walk all the way to Italy to greet him. The Vilna Gaon was accustomed to reviewing the book again and again.

Chassidic leaders as well understood the great qualities

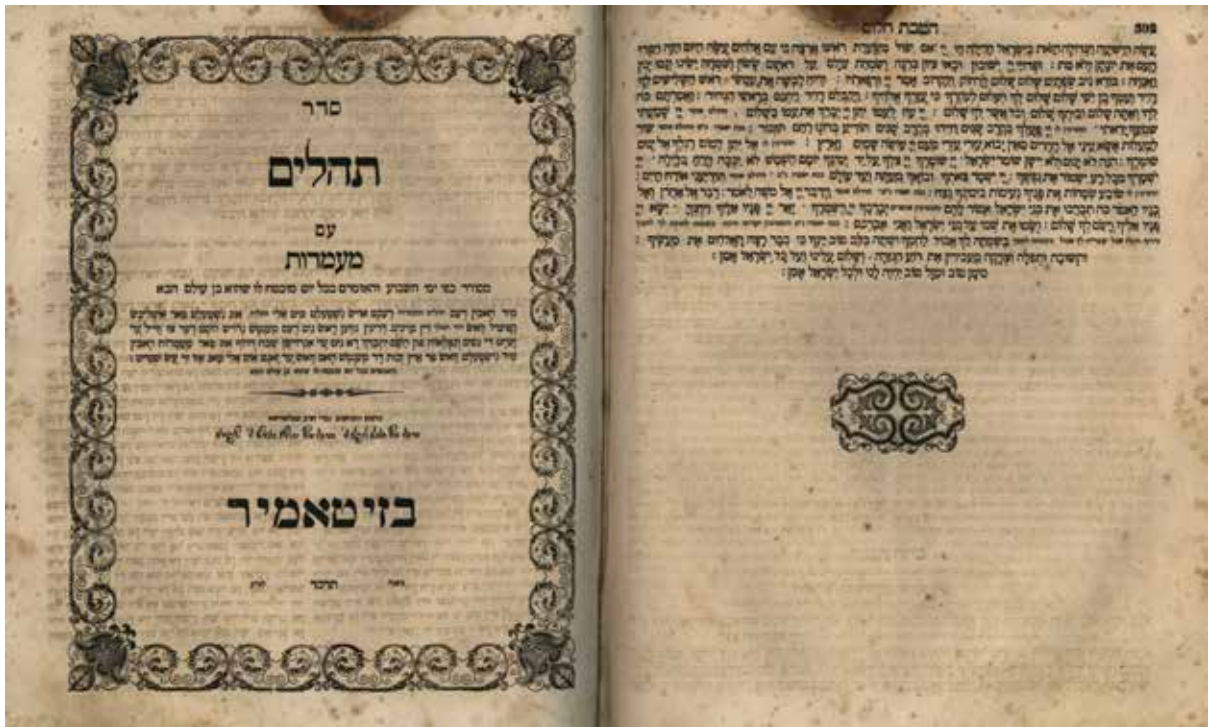
of the book and the holiness of its Kabbalistic author. The Magid of Kozienice said that all the levels he reached in his youth were from the book Mesillat Yesharim. The holy Rebbe of Apta, author of Ohev Yisrael and Rabbi Menachem Mendel of Rimanov diligently studied Mesillat Yesharim in depth and had awesome and wonderful things to say about it. The Rebbe of Apta was used to saying that he received his spiritual direction and his education first and foremost from the book Mesillat Yesharim (Sefer HaChassidut, p. 146). Rabbi Nachman of Breslev was accustomed to instruct newcomers to Judaism to study Mesillat Yesharim and the Rebbe author of Bnei Yissaschar wrote in his additions to the book Sur MeRa V'Ase Tov that "this book will quench your thirst and ... its words are sweeter than honey". Rabbi Ya'akov Yosef of Ostroh writes in his approbation to the book 138 Pitchei Chochma by the Ramchal (Koritz 1785): "The book Mesillat Yesharim, the path the tsaddikim tread, written by ... Rabbi Moshe Chaim Luzzatto is the Torah which Moshe presented to Israel to understand the words of our Sages and their 'riddles', by its straight sayings..". In his introduction to the book, the publisher quotes the words he heard from the Magid of Mezritch that "his generation was not worthy to understand his righteousness and abstention".

The tsaddik, Rabbi Yosef Zundel of Salant told his great disciple Rabbi Yisrael of Salant that upon receiving a farewell blessing when leaving the Volozhin Yeshiva, he asked Rabbi Chaim of Volozhin which mussar book to study. His teacher responded: "All mussar books are good to study, but Mesillat Yesharim will guide you". From the time the book was printed in 1740, it was reprinted in hundreds of editions [!], and until today it remains the primary mussar book in Torah and Chassidic study halls.

[6], 63 leaves. 15.5 cm. Good-fair condition, worming to text. Stains and slight wear. On the title page is an owner's inscription from Italy: "Moshe ben E. Avraham Padovani". Library stamps. New fabric binding.

Opening price: \$3000

Estimate: \$8000-12,000

24a

24b

24. סידור קרבן מנחה (נוסח ספרד) עם תהילים - זיטומיר, תרכ"ד

סידור קרבן מנחה כמנהג ספרד (חסידים). עם פירוש עברי-טייטש, דינים והנהגות בידיש. כולל ספר תהילים עם מעמדות (עם שער נפרד). זיטומיר, תרכ"ד 1864. דפוס רבי חנינא ליפא ורבי יהושע העשיל שפירא, נכדי הרב מסלאוויטא.

392 עמ'; 221 עמ'; 26.5 ס"מ. מצב בינוני. קרעים ובלאי, משוקמים בשיקום מקצועי (במספר דפים פגיעה בטקסט), כתמים. כריכת עור חדשה מכארת.

פתיחה: \$5000
הערכה: \$6000-8000

24. Siddur Korban Mincha (Nusach Sfarad) with Tehillim – Zhitomir, 1864

Siddur Korban Mincha, nusach Sfarad (Chassidic). With Ivri-teitch commentary, laws and customs in Yiddish. Contains the Book of Tehillim with Ma'amadot (separate title page). Zhitomir, 1864. Printed by Rabbi Chanina Lipa and Rabbi Yehoshua Heshel Shapira, grandsons of the Slavita Rabbi.

392 pages; 221 pages. 26.5 cm. Fair condition. Wear and tears, professionally restored (damage to text on several leaves), stains. New elaborate leather binding.

Opening price: \$5000
Estimate: \$6000-8000

25

25. אוסף ספרי חסידות

אוסף ספרי חסידות, ממהדורות ראשונות ונדירות:

- ספר כתבי קודש מחכמי אמת, מהבעש"ט ותלמידיו. למברג, [תרכ"ב 1862] מהדורה ראשונה. סטפנסקי חסידות, מס' 244.
- ספר תוספות חיים, על התורה ומועדים בדרך החסידות, מאת רבי חיים יוסף ברוקשטיין מפוסטין. תלמידים של בעל התניא ורבי לוי יצחק מברדיטשוב. חלק א' - על בראשית, חלק ב' - על שמות - ויקרא, טשרנוביץ, תרכ"א-תרכ"ב 1861-1862. סטפנסקי חסידות, מס' 608.
- ספר תוספות חיים "חלק שני". חלק ג' - על במדבר-דברים, חלק ד' - דרושים על המועדים חזנים. למברג, תרכ"ג 1862. מהדורה ראשונה. סטפנסקי חסידות, מס' 609.
- ספר ברית כהונת עולם, בעניני קבלה וחסידות. חלקים א-ב. מאת רבי יצחק אייזיק כ"ץ מקוריץ. למברג, תר"ח 1848. מהדורה ראשונה של חלק ב'. סטפנסקי חסידות, מס' 205.
- ספר זכרון כהונה, שו"ת מאת רבי יצחק אייזיק כ"ץ מקוריץ. לבוב, תרכ"ג 1863. מהדורה ראשונה. סטפנסקי חסידות, מס' 98.
- ספר גבורות אריה, מאת רבי אריה ליבש מלאנצהוט, תלמיד המגיד מקוזניץ והחזן מלובלין. [למברג, תר"ל] 1870. מהדורה ראשונה. חתימות בעלים והקדשות. סטפנסקי חסידות, מס' 108.
- ספר ליקוטי תורה והש"ס, במדבר. מרבי יצחק אייזיק מזידיטשוב. למברג, תרמ"ט 1889. מהדורה ראשונה. סטפנסקי חסידות, מס' 298.
- ספר כתונת פסים, מאת רבי יעקב יוסף הכהן מפולנאה תלמיד הבעש"ט, בעל "תולדות יעקב יוסף". למברג, תרכ"ו 1866. מהדורה ראשונה. סטפנסקי חסידות, מס' 245. (כרוך עם: ספר אור לשמים, מאת רבי מאיר הלוי מאפטא. [למברג, תר"כ בערך 1860]. מהדורה שניה).

- ספר הישר והטוב, חלקים ראשון ושני. מאת רבי צבי הירש פרידמאן מליסקא. מונקאטש, תר"מ-תרמ"ט 1889-1880. מהדורה ראשונה. סטפנסקי חסידות, מס' 171. חותמות הגאון רבי בנימין זאב קרויס רב דק"ק דעבערצין [תלמיד ה"כתב סופר"].
- ספר מאמר מרדכי, רבי מרדכי לעטניר מדרוהוביטש תלמיד ה"חזן מלובלין". למברג, [תרל"ז 1877]. מהדורה ראשונה. סטפנסקי חסידות, מס' 319. חותמת רבי חיים כהנא מסעליש וחותמות רבי "דוד משה פ"ה".
- שו"ת ברית אברהם, רבי אברהם צבי הירש אב"ד פילץ ופיעטרקוב, תלמיד "החזן מלובלין". דיהרנפורט, [תקע"ט 1819]. מהדורה ראשונה, סטפנסקי חסידות, מס' 96. חתימות ורישומי בעלות מעניינים של רבי נחמן זאב גרינפעלד משטענשין "שהכיר את המחבר בטוב" וחיבב מאד את הספר הזה.
- שו"ת נאות דשא, מרבי דוד שלמה אייבשיץ בעל לבושי שרד וערבי נחל. למברג, תרכ"א 1861. מהדורה ראשונה. סטפנסקי חסידות, מס' 370.
- ספר בית ישראל, חלק א', חידושי גפ"ת מהמגיד מקוזניץ. ווארשא, תרל"ו 1876. [במהדורה זו לקחו 43 דף מהמהדורה הראשונה ווארשא, תרכ"ה - כולל דף השער, וצירפו להדפסה המחודשת בג' חלקים]. סטפנסקי חסידות, מס' 85.
- ספר אמרת הצרופה, רבי צבי הירש מסוקולוב (תלמיד החזן מלובלין). לבוב (למברג), תרל"ב 1872. מהדורה ראשונה. סטפנסקי חסידות, מס' 62.

14 ספרים, גודל ומצב משתנים, טוב עד בינוני.

פתיחה: \$4000

הערכה: \$5000-8000

25. Collection of Chassidic Books

Collection of Chassidic books, first and rare editions:

- Kitvei Kodesh M'Chochmei Emet, by the Ba'al Shem Tov and his disciples. Lemberg, [1862] first edition. Stefansky Chassidut no. 244.
- Tosfot Chaim, Chassidic teachings on the Torah and Festivals, by Rabbi Chaim Yosef Brookstein of Pystan. Disciple of the Ba'al HaTanya and Rabbi Levi Yitzchak of Berdychiv: Part 1 – Bereshit, Part 2 – Shmot-Vayikra, Chernivtsi, 1861-1862. Stefansky Chassidut no. 608.
- Tosfot Chaim "Part 2". Part 3 – Bamidbar-Devarim, Part 4 – Homiletics on the Festivals and special times. Lemberg 1862. First edition. Stefansky Chassidut no. 609.
- Brit Kehunat Olam, on Kabbalistic and Chassidic topics. Parts 1-2. By Rabbi Yitzchak Isaac Katz of Koritz. Lemberg, 1848. First edition of Part 2. Stefansky Chassidut, no. 205.
- Zichron Kehuna, responsa by Rabbi Yitzchak Isaac Katz of Koritz. Lvov, 1863. First edition. Stefansky Chassidut, no. 98.
- Gevurot Aryeh, by Rabbi Aryeh Leibush of Łańcut, disciple of the Magid of Kosnitz and the Chozeh of Lublin. [Lemberg, 1870]. First edition. Owner's signatures and dedications. Stefansky Chassidut, no. 108.
- Likutei Torah V'Hashas, Bamidbar. By Rabbi Yitzchak Isaac of Zhydachiv. Lemberg 1889. First edition. Stefansky Chassidut, no. 298.
- Kutonet Pasim, by Rabbi Ya'akov Yosef HaCohen of Polna, disciple of the Ba'al Shem Tov, author of Toldot Ya'akov Yosef. Lemberg, 1866. First edition. Stefansky Chassidut, no. 245. (Bound with: Or LaShamayim, by Rabbi Meir HaLevi of Apta. [Lemberg, c. 1860]. Second edition).

- HaYashar V'Hatov, Parts 1-2. By Rabbi Zvi Hirsh Friedman of Lesko. Mukacheve, 1880-1889. First edition. Stefansky Chassidut, no. 171. Stamps of Rabbi "Binyamin Ze'ev Kraus Rabbi of Debrecen" [disciple of the Ktav Sofer].
 - Ma'amar Mordechai, Rabbi Mordechai Letnir of Drohobych disciple of the Chozeh of Lublin. Lemberg, [1877]. First edition. Stefansky Chassidut no. 319. Stamp of Rabbi Chaim Kahane of Vynohradiv and signatures of Rabbi "David Moshe".
 - Brit Avraham, Rabbi Avraham Zvi Hirsh Av Beit Din of Pilica and Pyetrykaw, disciple of the Chozeh of Lublin. Dyhernfurth, [1819]. First edition, Stefansky Chassidut no. 96. Signatures and interesting owner's inscriptions of Rabbi Nachman Ze'ev Greenfeld of Shtenshin "who knew the author well" and was very fond of this book.
 - Neot Deshe responsa, by Rabbi David Shlomo Eybeschütz author of Levushei Srad and Arvei Nachal. Lemberg, 1861. First edition. Stefansky Chassidut no. 370.
 - Beit Yisrael, Part 1, novellae on the Talmud by the Magid of Kosnitz. Warsaw, 1876. [43 leaves of the first 1865 Warsaw edition including the title page were attached to the reprinting of this book - in three volumes]. Stefansky Chassidut no. 85.
 - Imrat HaTzerufa, Rabbi Zvi Hirsh of Sokolov (disciple of the Chozeh of Lublin). Lvov (Lemberg), 1872. First edition. Stefansky Chassidut, no. 62.
- 14 books, varied size and condition, good to fair.

Opening price: \$4000

Estimate: \$5000-8000

26

26. אוסף גדול של ספרים שנדפסו על ידי פליטי-השואה בתקופת מלחמת העולם השנייה בשנחאי, סין, תש"ב-תש"ז

במקום התנצלות רשיון לתוצאה זו". • סט משנה תורה להרמב"ם. • סט משנה ברורה. • 17 כרכי תלמוד בבלי, שנדפסו בשנחאי בהדרגה בין השנים תש"ב-תש"ז (ללא הכרכים: זבחים-מנחות; נדה; נדרים. מסכת יבמות לא נדפסה בשנחאי. בני ישיבת מיר למדו מסכת זו, קודם הגיעם לשנחאי, בקובה - יפן, ולשם נשלחו אליהם מאות כרכים של מסכת זו מארצות הברית ע"י הרב קלמנוביץ). • ספר דברי אמת, ל"החזקה מלובלין". נדפס בשנחאי בשנת תש"ז, בשעה שאחרוני הפליטים עזבו את שנחאי (באותה שנה נדפסו בשנחאי ספרים בודדים בלבד). • ספר נפש החיים. • ספר קצות החושן (לא נרשם במפעל הביבליוגרפיה ואצל יונגורד-רוזנפלד). • סידור קול בני יהודה נוסח האר"י ע"י "תלמוד תורה" שנחאי. • ספר צמח צדק, בהוצאת "תומכי תמימים". • ספר "חפץ חיים", בהוצאת תלמידי ישיבת חפץ חיים בראדין. • ספר מאור עיניים, בהוצאת "מפיצי אור" של ישיבת חכמי לובלין. • ספר רמתיים צופיים (ע"י יצחק מנחם טאפלע לזכר הוריו). • ספר נעם אלימלך. • ספר אור המאיר. • חוברות, "מאמרים" - שיחות רבנו ירוחם הלוי, בהוצאת תלמידי ישיבת מיר. חוברות: ד [קיידין, ת"ש], ז, ח, ט [שנחאי, תש"ד-תש"ו]. • קובץ תורה אור, חידושי תורה מבני הישיבה (יצא לעילוי נשמת הבחור אברהם יצחק ישראל ארבוז, שנפטר בשנחאי), בין הכותבים: רבי נחום פרצוביץ, רבי אשר ליכטנשטיין. • ועוד ספרים.

רשימה מפורטת של הספרים תשלח לכל דורש.

51 כותרים ב-82 כרכים. גודל ומצב משתנים. בספרים רבים חתימות-ידים של תלמידי הישיבות מגלות שנחאי.

לאוסף מצורפים: • ספרים העוסקים בפליטי השואה בשנחאי. בעברית, אנגלית וגרמנית. • קלסר עם גזרי עיתונים העוסקים בתקופה. • תעודת מסע של האשה לאטה אשר. רשימה תשלח לכל דורש.

פתיחה: \$5000
הערכה: \$8000-10,000

אוסף ספרים גדול ומגוון, הכולל כמחצית מהספרים התורניים שנדפסו בשנחאי בתקופת מלחמת העולם השנייה, על ידי בני הישיבות הפליטים שברחו מאירופה בימי השואה. שנחאי, תש"ב-תש"ז 1942-1947.

ספרי תלמוד ומשניות, ספרי ראשונים ואחרונים, הלכה ואגדה, ספרי עיון, מוסר וחסידות. האוסף כולל ספרים שיצאו בהוצאות השונות שפעלו בשנחאי: תלמידי ישיבת מיר, תלמידי ישיבת חכמי לובלין, תלמידי ישיבת חפץ חיים, תומכי תמימים, ומוציאים פרטיים. רוב הספרים הם דפוסי-צילום מספרים בהוצאות מוקדמות. באוסף מספר חוברות של חידושי תורה ומאמרי מוסר של בני הישיבה שהודפסו במקור בשנחאי.

בין הספרים: • ספר חידושי הרשב"א שנדפס בשנחאי בשנת שב"ת [תש"ב 1942], והיה כנראה הספר הראשון שנדפס על ידי הפליטים בשנחאי. בספר הקדמה מיוחדת (לאחר השער הרביעי), המתארת את מוראות המלחמה ונס ההצלה של ישיבת מיר: "דם ואש ותמרות עשן, קול זועות מבלהות החרב המתהפכת... היכל התורה במיר... ישיבתנו הקדושה... כארבע מאות תלמידי חכמים... בצום גדליה ת"ש נשתנה המצב... בכ"ו תשרי נראה פתח תקוה אז החילה הישיבה להעתיקה וילנאה... שלהי חורף תש"א באה הישיבה לקובה ובתחלת אלול ירה אבן פנתה בשנגהי. קצרה היריעה מהכיל פרטי הגלגולים והקורות עד שבאנו לכלל ישוב... הקדושה קנתה שבייתה בביהכ"ס 'בית אהרן' שע"י רחוב פוסאום... היכל התורה המיראי כדמותו וכצלמו מלפנים בנוי כאן לתלפיות...".

• ספר ליקוטי דיבורים, מהאדמו"ר הרי"ף מליובאוויטש, עם קונטרס התפילה מהאדמו"ר הרשב"ב מליובאוויטש. בהוצאת ישיבת "תומכי תמימים". אף הוא מן הספרים הראשונים שנדפסו בשנחאי.

• ספר שפת אמת, על סדר קדשים, מאת האדמו"ר רבי יהודה אריה ליב אלטר מגור. עם הקדמה מיוחדת: "ביטוי נאמן הוא לתוצאה הנוכחית לפי מקומה ושעתה ולתבנית הדפסתה... הלכה מרווחת היא בישראל, חדש מותר בהאיר המזרח, ישתמש איפה להמלצה

26. Large Collection of Books Printed by Holocaust Survivors during World War II in Shanghai, China, 1942-1947

Large varied collection of books, including about half of the Torah books printed in Shanghai during World War II by yeshiva students, refugees who fled Europe during the Holocaust. Shanghai, 1942-1947.

Talmud and Mishnayot, Rishonim and Achronim, Halacha and Aggada, index books, mussar and Chassidic books. The collection includes books that were published in various publishing houses in Shanghai: Students of the Mir Yeshiva, the Chachmei Lublin Yeshiva, the Chafetz Chaim Yeshiva, Tomchei Temimim and private publishers. Most books are stereotype printings of earlier books. The collection includes several booklets of Torah novellae and mussar articles written by yeshiva student originally printed in Shanghai.

Among the books:

- Chiddushei HaRashba printed in Shanghai in 1942, apparently the first book printed by the refugees in Shanghai. The book has a special preface (after the fourth title page), describing the horrors of the war and the miracle of the salvation of the Mir Yeshiva: **"Blood and fire and pillars of smoke, calls of terror from fear of the turning sword...our holy yeshiva...of about 400 Torah scholars...on the Fast of Gedalya 1940, the situation changed...On the 26th of Tishrei a ray of hope was seen and the yeshiva began to move to Vilna...At the end of the winter of 1941, the yeshiva arrived in Kobe and at the beginning of Elul moved to Shanghai. The sheets of paper are too short to contain the details of the happenings and turn of events until we settled... The holiness rested in the Beit Aharon synagogue on Posom St...The Mir Torah study hall returned to its former essence..."**.
- Sefer Likutei Diburim, by the Rebbe Rayatz of Lubavitch, with a kuntress about prayer by Rebbe Shalom Ber of Lubavitch. Published by the Tomchei Temimim Yeshiva. Also one of the first books printed in Shanghai.
- Sefat Emet, on Seder Kodshin, by Rebbe Yehuda Leib Alter of Ger. With a special preface.
- Set of Mishne Torah L'HaRambam.
- Set of Mishnah Berura.
- 17 volumes of the Babylonian Talmud, printed

gradually from 1942-1946 (without the volumes: Zevachim-Menachot; Nidah; Nedarim. Tractate Yevamot was not printed in Shanghai. The student body of the Mir Yeshiva learned this tractate in Kobe, Japan before they arrived in Shanghai and hundreds of copies of this tractate were sent to them by Rabbi Kalmanowitz from the US).

- Divrei Emet, by the Chozeh of Lublin. Printed in Shanghai in 1947 at the time the last refugees left Shanghai (that year, only very few books were printed in Shanghai).
- Nefesh HaChaim.
- Ketzot HaChoshen (not listed in the Bibliography of the Hebrew Book or by Vinograd-Rosenfeld).
- Siddur Kol Bnei Yehuda nusach Ha'Ari. By Talmud Torah Shanghai.
- Tzemach Tzedek, published by Tomchei Temimim.
- Chafetz Chaim, published by the students of the Chafetz Chaim Yeshiva in Radin.
- Me'or Einayim, published by Mefitzei Or of the Chachmei Lublin Yeshiva.
- Ramatayim Tzofim (by Yitzchak Menachem Tefle in memory of his parents).
- No'am Elimelech.
- Or HaMeir.
- "Ma'amarim" – discourses of Rabbi Yerucham HaLevi, published by the Mir Yeshiva students. Booklets: 4 [Keidan, 1940]. 7, 8, 9 [Shanghai, 1940-1946].
- Torah Or anthology, novellae written by the yeshiva students (published in memory of the young man Avraham Yitzchak Yisrael Arboz who died in Shanghai). The writers include: Rabbi Nachum Partzovitch, Rabbi Asher Lichtenstein.
- More books.

A detailed list will be provided upon request.

51 books in 82 volumes. Varied size and condition. Many books have signatures of yeshiva students in the Shanghai exile.

Enclosed with the collection:

- Books about the Holocaust refugees in Shanghai. In Hebrew, English and German.
- Binder with newspaper clippings about that period.
- The travel certificate of Ms. Lota Ashner. A list will be provided upon request.

Opening price: \$5000

Estimate: \$8,000-\$10,000

27a

27. כתב-יד, קובץ חיבורים בקבלה - קושטא, שכ"ב

כתב-יד, קובץ חיבורים בקבלה, ממקובלי ספרד הקדמונים. [כתביה ספרדית נאה]. קושטא, שכ"ב [1562].
 כתב-יד מוקדם עם מספר חיבורים בקבלה, חלקם לא נדפסו וחלקם קודמים לדפוס. בסוף כתב-היד, קולופון הסופר: "ושלם על ידי זעירא דמן חבריא יצחק ב"ר יעקב גואקיל הספרדי, השם ברחמי יתן לו זכות שיתן לו בנים זכרים... השלמתו היתה כ"ח לחדש ניסן בשנת חמשת אלפים ושלוש מאות ועשרים ושנים לפרט היצירה פה קושטאונטיאה רבתי".

הכרך מכיל את החיבורים הבאים:
 • ספר מראות האלים, לרבי חנוך בן שלמה אלקוטטוני (דפים 1-20א; חסר קטע באמצע ההקדמה). חיבור זה לא נדפס.
 • ספר ברית מנוחה, לרבי אברהם בן יצחק מרמון ספרד (דפים 120-139; מספר דפים נכרוז שלא כסדרם. הכותב העתיק מכת"י חלקי של החיבור, וכתב בסיום: "עכ"מ [עד כאן מצאתי] לא יותר"). חיבור זה נדפס לראשונה רק בשנת ת"ח (באמסטרדם).
 • ספר הצורך, לרבי אברהם אבולעפיא (דפים 100-128א; מתחיל באמצע ההקדמה). ספר הצירוף נדפס רק לאחרונה (ירושלים תשס"ד), מכתב-יד אחר.
 • ליקוטים שונים: פירושי שמות ה' (דפים 128-129א); "סוד דרכי השמות וסוד האותיות וסוד הנקודות וכח הפעולות" [לרבי אברהם בן דוד מפושיקייא - הראב"ד] (דפים 129א-135א); ליקוטים בקבלה (דפים 135א-137א).
 בשולי הדפים (בספר ברית מנוחה) הגהות ארוכות ובעלות תוכן,

בכתיבה ספרדית, מכותב לא מזוהה, אשר ניכר כי היה מקובל גדול. הסופר, רבי יצחק ב"ר יעקב גואקיל הספרדי, העתיק מספר כתבי-יד בין השנים שי"ט-שכ"ג [ראה חומר מצורף]. כתב-יד זה נרשם בספר 'אוצר הספרים' של יצחק אייזיק בן יעקב, על פי רשימות משה שטיינשניידר.

בכריכה הקדמית והאחורית נעשה שימוש משני בשרידי כתב-יד עתיק על קלף, בכתיבה אשכנזית-איטלקית [המאה ה-13?], מספר "עמודי גולה" - סמ"ק.

[137] דף. 20 ס"מ. מצב ביווני-טוב. כתמים ובלאי. פגעי עש. דפים מנותקים. כריכת עור, בעיבוד עממי [תימן], עם פגמים.

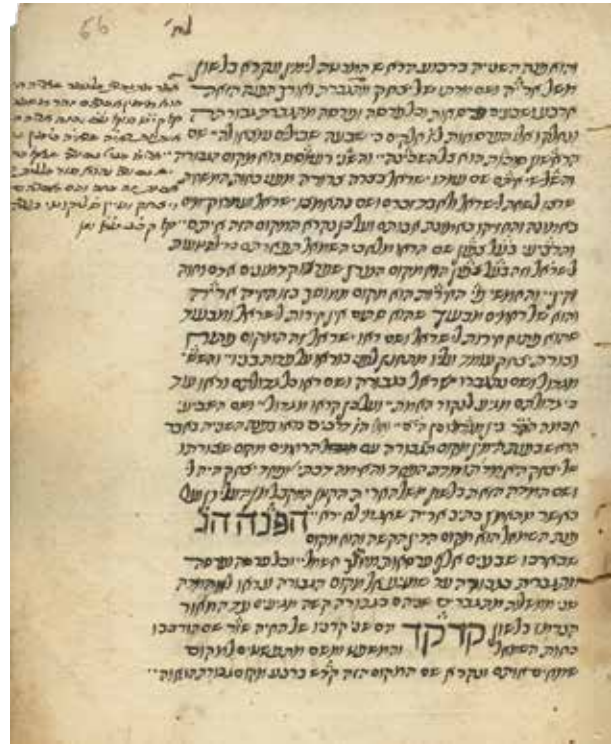
פתיחה: \$3000
 הערכה: \$7000-10,000

27b

27d

27c

27. Manuscript, Compilation of Kabbalistic Compositions – Constantinople, 1562

Manuscript, compilation of Kabbalistic compositions, by early Spanish Kabbalists. [Fine Sephardic script]. Constantinople, 1562.

Early manuscript containing several Kabbalistic compositions, some were never printed and some preceded the printing era. At the end of the manuscript is the scribe's colophon: "Completed by Yitzchak ben R' Ya'akov Goakil the Sephardi, G-d in his mercy should give him male sons... it was completed on the 28th of the month of Nissan in 1562 here in greater Constantinople".

The volume is composed of the following compositions:

- Marot Elokim, by Rabbi Chanoch ben Shlomo Alkostatani (Leaves 1a-20a; missing a section in the middle of the introduction). This composition was not printed.
- Brit Menucha, by Rabbi Avraham ben Yitzchak Marmon Sefarad (Leaves 20b-99b; several leaves are bound out of order. The writer copied from an incomplete manuscript of the composition, and writes at the end; "I have found until here, no more"). This composition was first printed only in 1648 (in Amsterdam).
- Sefer HaTzaruf, by Rabbi Avraham Abulafia (Leaves 100a-128a; begins in the middle of the introduction). Sefer HaTzaruf was only recently printed (Jerusalem

2004), from another manuscript.

- Various Anthologies: Explanations of G-d's names (Leaves 128b-129a); "The Secret of the Names and the Secret of the Letters and the Secret of the Vowels and the Force of the Actions" [by Rabbi Avraham ben David of Posquières – The Ra'avad]. (Leaves 129a-135a); Kabbalistic anthologies (Leaves 135a-137a).

On the leaf margins (of Brit Menucha) are long glosses with important content, in Sephardic script, by an unidentified writer, evidently a great Kabbalist.

The scribe, Rabbi Yitzchak ben R' Ya'akov Goakil the Sephardi, copied several manuscripts between the years 1559-1563 [see enclosed material]. This manuscript was recorded in the book Otzar HaSefarim by Yitzchak Isaac ben Ya'akov according to the list of Moshe Steinsheider. Ancient parchment manuscript fragments in Italian-Ashkenazi writing [13th century?] from the book Amudei Golah, were used in the process of making the binding. [137] leaves. 20 cm. Fair-good condition. Stains and wear. Worming. Detached leaves. Leather binding [Yemen], with damages.

Opening price: \$3000
 Estimate: \$7000-10,000

28a

28. כתב-יד, כרך גדול הכולל מספר חיבורים, מאת החכם והרופא רבי יצחק אייזיק וואליך, תלמיד בעל ה"שב יעקב" – גרמניה, שנות הת', ראשית המאה ה-18 – איורי המשכן, חכמת הפרצוף, רפואה, מכתבים ועוד

למאמרים, בני מספר פרקים כל אחד. שמות המאמרים: "צלם אלדים", "דמות אדם", "תנונת אור", "דודי צח ואדום", "ראשו כתם פז", "דגול מרבבה", "ראשו כתם פז" ו"נר ה". בחלקים "דגול מרבבה" ו"ראשו כתם פז", מאריך המחבר בענייני "חכמת הפרצוף". להמחשת דבריו, הדייק המחבר בדפי כתב-היד, תחריטים רבים עם איורי פרצופים, מאת פיקרט [מתוך הספר: *Caracteres des passions gravés par Bernard Picart sur les desseins de Mr. le Brun*, אמסטרדם, 1713 בקירוב]. בכל אחד מן האיורים כיתוב-הסבר בצרפתית והמחבר הוסיף בכת"י הסברים בעברית. בנוסף, נכרך דף מודפס עם איורי צדודיות, כפי הנראה אף הוא נלקח מספר מחקר העוסק בנושא.

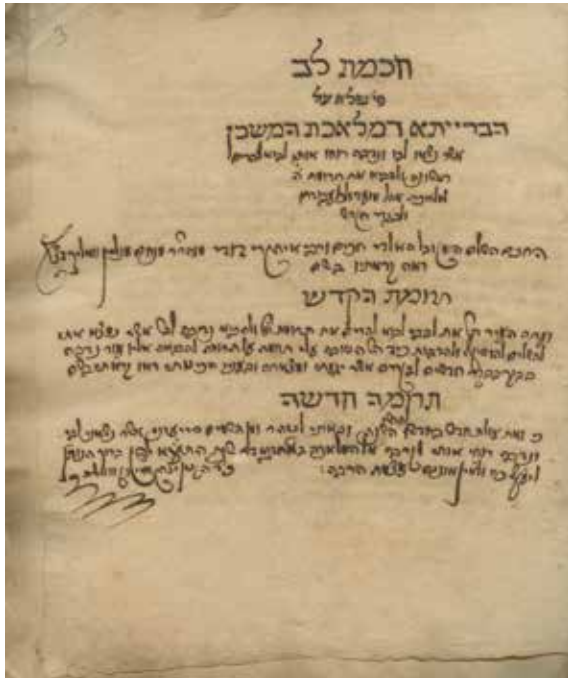
חיבורים נוספים: בהמשך הכרך מופיעים מאמרים נוספים, ומספר מכתבים ואגרות שנכרכו יחד עם כתב היד, ביניהם:

- "פעל ה", חיבור על "סגולת מספר השבעה". מאמר על פרק רביעי במסכת אבות [מתוך הספר "נחלת אבות" לרבי יצחק אברבנאל].
- הספד על "הנעלה ומעולה אדם חשוב... מהר"ר וואלף ווילנר ע"ה", מתאריך י"ד סיון תס"ח. מאמר על חידוש העולם. מאמר בענין רפואת הנפש ורפואת הגוף. מאמר ב"ענין הקמיעות והלחשים", ששלח אחי המחבר רבי מנחם מנדלין [ולא דודו בעל אותו השם], בכתב ידו וחתירתו, אל המחבר. כולל מעטפת המשלוח של מכתב זה ועליה כתובת בצרפתית, וכתובת בעברית: "לק"ק דעסויא ליד... אחי האלוף והנעלה... רופא מומחה לרבים כ"ש כמהור"ר אייזיק יצ"ו".
- מאמר בעניין יציאת מצרים בגימטריות. קטע דרוש על פרשת מקץ משנת ת"ע. דרוש לחג השבועות, "פה לייפציג יריד פסח תס"ט". שתי אגרות, אחת חתומה ע"י רבי יצחק אייזיק, דעסוי

"פי שנים", כתב-יד גדול ומרשים, אוסף חיבורים מאת רבי יצחק אייזיק ב"ר שמעון וואליך הרופא מדעסוי (דסאו), תלמיד בעל ה"שב יעקב". [גרמניה, בסביבות השנים תס"ג-ת"פ, ראשית המאה ה-18]. כרך עבה, מכיל מספר חיבורים בהלכה ואגדה, עם שם נפרד לכל חיבור. השם הכללי של החיבורים נקרא "פי שנים" (בשער הכרך נכתב: "פי שנים – חלק שלישי"). בין החיבורים: פירוש על ברייתא דמלאכת המשכן, עם איורים; חיבור בענייני "חכמת הפרצוף" וענייני הגוף והנפש עפ"י "חכמי האמת" ומדרשי חז"ל; מאמר ב"ענין הקמיעות והלחשים"; מאמר בעניין יציאת מצרים בגימטריות; ועוד. בסוף הכרך, אגרות ומכתבים שונים.

להלן פירוט התוכן בכתב-היד:

- **החיבור הראשון** – "חכמת לב – פי[רוש] נפלא על הברייתא דמלאכת המשכן" שכתב רבי מנחם מנלין וואליך – דוד הכותב רבי יצחק אייזיק וואליך, עם חיבור השלמה מאת רבי יצחק אייזיק עצמו. חיבורו של רבי מנחם מנלין נקרא "תרומת הקדש" וחיבורו של רבי יצחק אייזיק נקרא "תרומה חדשה". בראש החיבור שני שערים מפורטים, חתומים ע"י "הקטן יצחק אייזיק בלא"א הר"ר שמעון רופא וואליך" בשנת תע"א. **חיבור זה כולל איורים להמחשה של בניית המשכן. בין האיורים: הקרשים, הבריחים, היריעות, עם הקרסים והלולאות, קלעי החצר ועוד.**
- **החיבור השני** עוסק ב"חכמת הפרצוף" עפ"י "חכמי האמת", מקורות חז"ל והזהרה, ובעניינים שונים הקשורים ליחס בין הגוף והנפש. בין היתר, עוסק החיבור במבנה הגוף וצורתו, בתכונות אופי ואישיות, בענייני תורת הנפש, ועוד. המחבר משלב ידע תורני רחב עם ידיעות בחכמת הרפואה וחכמת הטבע. החיבור מחולק

28b

תס"ה. • מכתב אל רבי יצחק אייזיק וואליך מאת שמואל ב"ר שמעון מקהילת ראדני דליטא, תושב קהילת אפסא במדינת פולין-קטן, סטודנט לרפואה בפרנקפורט דאודר. נשלח אל רבי יצחק אייזיק בהיותו בחור ולומד רפואה בעיר האלי (האלה; אז פרוסיה). נשלח בהמלצת רבי מאיר פריסקל אב"ד פייסק בליטא, אשר הכותב היה תלמידו. • אגרת תשובה לשמואל הנ"ל, שכתב המחבר בעיר האלי בשנת תס"ג, בראשה שיר בן ארבעה בתים, מנוקד. האגרת כוללת חומר מעניין על רבי אייזיק והשקפותיו. • אגרת ברכה לחתונת רבי חיים יונה תאומים (מחבר 'קונטרס ר' חיים יונה', לבוב תקס"ז) בן רבי יהושע פייבל תאומים (אב"ד פרמיסלא וברסלאו), שנישא לבתו של רבי דוד אופנהיים: "טופס הכתב שכתבתי בשם חמי ש' הקצין אל הגאון אב"ד דק"ק פראג מהר"ר דוד אופנהיים בעת חתונת בתו נשאת למהר"ר יונה בן האב"ד דק"ק פרעמסלא מהר"ר פייבל ש' שנת התס"ח". • "מליצת צחוק האישקאקי" (משחק השחמט) כפי שמצאתי פה לייפציץ...", כיתוב נוסף על אותו דף: "יריד אוסטון תס"ט".

המחבר, רבי יצחק אייזיק ב"ר שמעון וואליך הרופא, יליד קהילת קובלנץ. (משפחת וואליך, משפחה ידועה של רופאים יהודים ידועי שם, מהם היו גם גדולי תורה). רבי יצחק אייזיק השתלם בחכמת הרפואה - כרבים מבני משפחתו, ושימש כרופא בעיר דעסוי (דסאו). מן המכתבים בכרך שלפנינו עולה כי את מלאכת הרפואה למד בעיר האלי בסביבות שנת תס"ג. רבי יצחק אייזיק הוסמך לרבנות והיה תלמידו של רבי יעקב הכהן בעל "שב יעקב", ממנו קיבל כתב "חבר" ולאחר מכן סמיכה לרבנות. בשו"ת שב יעקב (סימן טז) מובאת שאלה הלכתית ארוכה מ"תלמידו הצעיר וקטן יצחק יכונה אייזיק וואליך...". בעל ה"שב יעקב" מכתבו: "תלמידי ידידי רבידי וצמידי, שויתי לנגדי פה עמוד עמדי... ויחפור יצחק באר את התורה... שערים המצונים בהלכה... טהור גברא... עשה חיל חילו לאורייתא ולב להבין ולהורות...". בסמיכה לרבנות שהעניק לו, כתב: "...מכירו הייתי לשעבר כאשר ה' באמנה אתי פה ביישבתי... כי שתי[ם] רואות עשה... דבר במילין דאורייתא, ואף זו עסיק בחיי דברייתא היא חכמת רפואות... מלאתי בו ארבעה טורים כאחד מן המורים גם בשאלות ותשובות... ראיתי מעשה ידי אצבעותי בכתב ידיו לו רב... למלחמתה של תורה...". גם מכתב-היד שלפנינו ניכר כי רבי יצחק אייזיק היה תלמיד חכם מופלג וחכם גדול בחכמת הטבע. קטע שכתב בשנת תנ"ז בקובלנץ, על ספר אילם ליש"ר מקנדיאה, נדפס במהדורת אודסה תרכ"ד (עמ' 180).

[212] דף כתובים (ועוד דפים רבים ריקים). 20 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים ובלאי. דפים מנותקים. כריכה מקורית, מנותקת, פגומה ובלויה.

פתיחה: \$12,000
הערכה: \$15,000-20,000

28c

28. Manuscript – Large Volume Composed of Several Compositions, by the Sage and Physician Rabbi Yitzchak Isaac Wallach, Disciple of the Author of Shev Ya'akov – Germany, Beginning of 18th Century – Illustrations of the Mishkan (Tabernacle), Chochmat HaPartzuf, Cures, Letters, and more

Pi Shnayim, a large impressive manuscript, collection of compositions by Rabbi Yitzchak Isaac son of R' Shimon Wallach, the physician from Dessau, disciple of the author of Shev Ya'akov. [Germany, c. 1703-1720, beginning of the 18th century].

Thick volume containing several halachic and aggadic works with a separate name for each composition. The general name given to the compositions is Pi Shnayim (written on the title page of the volume: Pi Shnayim – Volume Three). Among the compositions: Commentary of Breita Melechet HaMishkan, with illustrations; composition on Chochmat HaPartzuf and matters pertaining to body and soul according to "Chochmei HaEmet" (Kabbalah) and Midrashei Chazal; article about "amulets and incantations"; article about the Exodus from Egypt in gematriot; etc. Various letters and missives appear at the end of the volume.

Following are the details of the content of the manuscript:

- **The first composition** – Chochmat Lev – remarkable commentary on the Breita Melechet HaMishkan written by Rabbi Menachem Menlin Wallach – the uncle of Rabbi Yitzchak Isaac Wallach, completed with a composition written by Rabbi Yitzchak Isaac himself. The composition by Rabbi Menachem Menlin is named Terumat HaKodesh and Rabbi Yitzchak Isaac's composition is called Terumah Chadasha. At the beginning of the composition are two detailed title pages, signed "Yitzchak Isaac son of R' Shimon Rofe Wallach", in 1711. **This composition contains illustrations of the construction of the Mishkan.**

- **The second composition** – Chochmat HaPartzuf according to Kabbalah, sources in Chazal and the Zohar, and various matters related to the connection between body and soul. The composition includes information about the body structure and form, characteristics and personality traits, the spirit, etc. The author combines extensive Torah knowledge with his understanding of nature and medicine. The work is divided into Ma'amarim, each containing several chapters. The names of the Ma'amarim are: Tzelem Elokim, Demut Adam, Kutnot Or, Dodi Tzach V'Adom, Rosho Ketem Paz, Dagul M'Revava and Ner Hashem.

In Dagul M'Revava and Rosho Ketem Paz, the author writes at length about Chochmat HaPartzuf. To illustrate his teachings, he glued to the manuscript many etchings by Picart, illustrating faces [from the book "Caracteres des passions gravés par Bernard Picart sur les desseins de Mr. le Brun, Amsterdam", ca. 1713]. Each of the illustrations is accompanied by a French caption and additional explanations by the author in Hebrew. Another printed leaf with illustrations of profiles is bound with the manuscript, apparently also from a book of research on this subject.

Additional compositions: The volume contains several additional compositions, as well as articles and letters bound together with the manuscript.

For a partial list, please see Hebrew description.

The author, Rabbi Yitzchak Isaac son of R' Shimon Wallach the physician was born in Koblenz. [The Wallach family was a well-known family of renowned physicians; some were also great Torah scholars]. From the letters that appear in this volume we glean that Rabbi Yitzchak Isaac Wallach studied medicine in the city of Halle around 1703 and worked as a physician in the city of Dessau. Rabbi Yitzchak Isaac was also ordained for the rabbinate and was a disciple of Rabbi Ya'akov HaCohen, author of Shev Ya'akov from whom he received a writ granting him the title Chaver and later semicha for the rabbinate. The Shev Ya'akov responsa (Siman 16) includes a long halachic question from "my young and small disciple Yitzchak called Isaac Wallach...". The author of Shev Ya'akov praises him and refers to him with loving titles in his writings. In the letter of semicha his Torah knowledge is also praised. This manuscript also attests to the exceptional Torah wisdom of Rabbi Yitzchak Isaac as well as his knowledge in other areas. An article written by him in 1697 in Koblenz on Sefer Ilem by Yosef Shlomo Dalmidego, Yashar of Candia, was printed in the Odessa 1864 edition (page 180).

[212] written leaves (and many more empty leaves). 20 cm. Good-fair condition. Stains and wear. Detached leaves. Contemporary binding, detached, damaged and worn.

Opening price: \$12,000

Estimate: \$15,000-20,000

29a

29. כתב-יד, מדרש הגדול – תימן, המאה ה-15/14

כתב-יד, מדרש הגדול, על ספר ויקרא, מאת רבי דוד בן עמרם העדני. [תימן, סוף התאמה ה-14 או ראשית המאה ה-15]. כרך עבה, בכתיבה תימנית עתיקה. שני טורים בעמוד. כולל את רוב הטקסט של "מדרש הגדול" לספר ויקרא. מספר דפים חסרים בתחילתו ובסופו. חלק מהדפים נכרכו שלא כסדרם ונראה שחסרים מספר דפים גם באמצע. הגהות עתיקות בשולי עמודים, עם ביאורי מילים קשות בעברית או בערבית, שכנראה הועתקו מספר המרגלית - פירוש קדמון ל"מדרש הגדול". "מדרש הגדול" הוא חיבור מדרשי עתיק על התורה, שנכתב על ידי רבי דוד בן עמרם העדני - מהעיר עדן שבתימן, אשר חי בתקופת "הראשונים" - כפי הנראה, במחצית הראשונה של המאה ה-14. החיבור מתבסס על מקורות רבים בספרות חז"ל והגאונים, ביניהם

חיבורים שברבות הימים אבד זכרם או ששרדו באופן חלקי בלבד, כגון מכילתא, הספרא [תורת כהנים], ומדרשים קדומים אחרים. חלק מהמדרשים המופיעים בו אינם ידועים משום מקור אחר. ראשית כל פרשה מופיע פיוט "רשות" - פתיחה לדרשה, בסגנון פיוטי נאה, שכתב המחבר. מדרש הגדול היה מפורסם ונפוץ מאד בקרב יהודי תימן, רבים מחכמי תימן עסקו בו ואף כתבו עליו מספר פירושים. [209] דף. 25.5 ס"מ. מצב בינוני. כתמים, קרעים וסימני עש. כריכת עור עתיקה. מצורפת חוות-דעת מומחה מאת מר בנימין ריצ'לר, לשעבר מנהל המכון לתצלומי כתבי יד עבריים בספריה הלאומית.

פתיחה: \$8000
הערכה: \$10,000-15,000

29b

29. Manuscript, Midrash HaGadol – Yemen, 14th/15th Century

Manuscript, Midrash HaGadol, on Vayikra by Rabbi David son of Amram HaEdni. [Yemen, end of 14th century or beginning of 15th century].

Thick volume, ancient Yemenite writing. Two columns per page.

Contains most of the text of Midrash HaGadol on Vayikra. Several leaves missing at the beginning and end. Some leaves are bound out of order and apparently a number of leaves are missing in the middle of the book as well. Ancient marginalia, with explanation of difficult words in Hebrew or Arabic, evidently copied from Sefer HaMargalit – an early commentary on Midrash HaGadol. Midrash HaGadol is an ancient midrashic composition on the Torah, compiled by Rabbi David son of Amram HaEdni from Eden in Yemen who lived in the time of the Rishonim, in the first half of the 14th century. The composition is based on many sources of Chazal and the Ge'onim, including works that were subsequently lost

or which only partially survived, such as the Mechilta, the Sifra [Torat Cohanim], and other early Midrashim. Some of the Midrashim are not found in any other source. At the beginning of each parasha is a piyyut – “Reshut”, in a poetic style, written by the author. Midrash HaGadol was very common among Yemenite Jews and was studied by Yemenite Torah scholars and several commentaries were written on its contents.

[209] leaves. 25.5 cm. Fair condition. Stains, tears and worming. Ancient leather binding.

Enclosed is the expert opinion of Mr. Binyamin Richler, former director of the Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts of the Jewish National and University Library in Jerusalem.

Opening price: \$8000
Estimate: \$10,000-15,000

30a

30. ספר הזוהר בראשית, מנטובה שי"ח - הגהות וחתימות חשובות, דמשק ותימן - חיבור הגהותיו של רבי אהרן הכהן עראקי רבו של המהרי"ץ

תחת התואר "מורינו כמוהר"ר אהרן הכהן עראקי" (סידור עץ חיים, חלק א', דף כט); "... וכן ראיתי בכתיבת יד גאון אחרון בדור שלפנינו מהר"ר אהרן בן כה"ר שלמה עראקי זצוק"ל בגליון הפסח שלו" (סידור עץ חיים, חלק ב', דף ח); "ומזקנים אתבוננו מהר"ר בשירי ז"ל ומהר"ר אהרן הכהן עראקי בדורות שלפנינו סופרים מובהקים ראשי אלפי ישראל" (שו"ת פעולת צדיק ח"א סוף סימן כ"ד).

גם את חיבור-הגהותיו של רבי אהרן עראקי על ספר הזוהר, מזכיר המהרי"ץ בשו"ת פעולת צדיק (חלק ג', סימן קע"ד) בענין יו"ט שחל במוצאי שבת, וכה הוא כותב: "ושבו מצאתי בגליון ספר הזוהר אחד בכתיבת יד כמהר"ר אהרן בן כה"ר שלמה עראקי, משם הרב ר"ש ו' אלקאבץ הלוי ז"ל... ע"כ מה שמצאנו בגליון הזוהר בכתיבת יד קדוש מהר"ר אהרן הכהן עראקי ו' כמהר"ר שלמה זצוק"ל".

לפנינו נמצא חלק אחד מספרי הזוהר עם חיבור ההגהות בכתב-ידו של רבי אהרן הכהן עראקי. חיבור הגהות זה שלפנינו כבר נזכר בשו"ת "פעולת צדיק" לגאון חכמי תימן רבינו המהרי"ץ, שחי בדור שלאחריו והיה מתלמידיו.

[7], רוא דף (חסר שער). 21 ס"מ. מצב בינוני, נזקי עש ובלאי, כתמים ודפים מנותקים. בדפים רבים סימניות ממדבקות הקשות להסרה. כריכת בד ועור, פגומה, בעיבוד עממי מתימן.

בדף הכריכה הפנימי העתקה בכת"י "מגליון קדמון מלה במלה מבלי תוספת ומגרעת", של מכתב פלאי מאת רבי יוסף בן גליל [מחכמי פאס במאה ה-13, בזמן הרשב"א], ובו סיפור חלום ושיר שהתגלה אליו בחלום מפי הרמב"ם. (ראה אודות כך חומר מצורף).

פתיחה: \$3000

הערכה: \$6000-8000

ספר הזוהר, מרבי שמעון בר יוחאי, חלק א', בראשית. [מנטובה, שי"ח 1558]. הדפסה ראשונה של ספר הזוהר, לאחר שבמשך כתשעים השנים הראשונות למלאכת הדפוס לא ניתנה רשות רבנים להדפיסו.

חתימות עתיקות מחכמי דמשק: "הצעיר שלום דיואן הלוי, שנת התכ"ג, פה דמשק", "שלום בן יוסף] חיים לבית לוי נ"ע ג"ג". חותמות עתיקות של רבי שלום דיואן הלוי מדמשק. חתימות נוספות בכת"י מזרחי ותימני: "דניאל ---", רבי "יחיא ו' יודא אלקפאח", ועוד. עשרות הגהות ארוכות ומאות תיקונים והגהות קצרות בכת"י תימני, ובכתבי יד נוספים מדמשק (כתב מזרחי) ומתימן (כתב רהוט).

בעמוד הראשון, רישום חתום בכתב ידו של רבי אהרן עראקי (הדומה לכתב"י של רוב ההגהות), המתאר את תוכן חיבור הגהותיו: "אמר הצעיר אהרן בן [לאדוני] אבי שלמה [בירב יוסף הכהן] עראקי י"צ. אחרי ראותי התועלת הנמשך מפירוש ה"ה כה"ר אברהם אזולאי בספרו הנקרא זהרי חמה וגם כן ספר ההגהות הנקרא אור נגה, אמרתי עת לעשות לה' להסירי מכש[ולי] ה[טעיות כפי כח האפשר. והב"ה יראינו מתורתו נפלאות וישמינו מיראי שמו, אכ"ר".

רבי אהרן בן רבי שלמה עראקי, גאון ומקובל מגדולי חכמי תימן המפורסמים, שחי בשנות הת' [המאה ה-17-18]. אחיו של הדיין רבי פנחס ב"ר שלמה עראקי, אשר התנגד לשינוי המנהגים בצנעא [למרות עיסוקו הרב וגדלותו בחכמת הקבלה, היה רבי אהרן עראקי, מן המצדידים לשמור את מנהגי תימן הקדמוניים, באותה תקופה בה החלו לשנות מנהגים רבים כדי לנהוג במנהגי האר"י הקדוש].

דבריו מזכירים מספר פעמים בכתבי תלמידו רבי יחיא צאלח - המהרי"ץ, הכותב ומביא דברים משמו במקומות שונים בספריו,

30. Zohar Bereshit, Mantua 1558 – Important Glosses and Signatures, Damascus and Yemen – Glosses of Rabbi Aharon HaCohen Araki, Rabbi of the Maharitz

Zohar, by Rabbi Shimon bar Yochai, Part 1, Bereshit. [Mantua, 1558]. First printing of the Zohar, after rabbis removed the ban on its printing, which lasted for the first 90 years of Hebrew printing.

Ancient signatures of Damascus sages: "Shalom Diwan HaLevi, 1563, Damascus", "Shalom ben Yo[sef] Chaim of the Levi family". Ancient stamps of Rabbi Shalom Diwan HaLevi of Damascus. More signatures in Oriental and Yemenite handwriting: "Daniel ---", Rabbi "Yichye ebn Yuda Alkapach", etc.

Dozens of long glosses and hundreds of short corrections and glosses in Yemenite handwriting and additional writings from Damascus (Oriental writing) and from Yemen (cursive writing).

On the first page is an inscription signed by Rabbi Aharon Araki (similar to the handwriting of most glosses in this book), describing the content of his glosses: "**Aharon the son of my father Shlomo [Birav Yosef HaCohen] Araki. After seeing the benefit of the commentary by R' Avraham Azulai in his book Zoharei Chama and also his book of glosses Or Nogah, I thought that this is the time to remove any obstructions by (the presence) of errors as much as possible. G-d should show me the wonders of his Torah and place me among those who fear His Name, Amen**".

Rabbi Aharon son of Rabbi Shlomo Araki, a Torah sage and Kabbalist a foremost Yemenite scholar who lived in the 17th-18th centuries. His brother was Dayan Rabbi Pinchas son of R' Shlomo Araki, who opposed changing Sana customs. [In spite of his many activities and his greatness in Kabbalistic wisdom, Rabbi Aharon Araki sided with the rabbis who supported the preservation of early Yemenite customs at the time they began to succumb to changes according to the customs of the Ari HaKadosh].

Rabbi Shlomo Araki's teachings are mentioned several times in the writings of his disciple Rabbi Yichya Tzalach – the Maharitz, who quotes him in his books with the title "Our teacher, R' Aharon HaCohen Araki" (the Etz Chaim siddur, Part 1, Leaf 29); "...and so I have seen in the manuscript of the [Torah] Gaon of the previous generation R' Aharon son of R' Shlomo Araki in his Pesach issue" (Etz Chaim siddur, Part 2, Leaf 8); etc.

The Maharitz also mentions the glosses by Rabbi Aharon Araki on the Zohar in his Pe'ulat Tsaddik responsa (Part 3, Siman 174) on the topic of a festival which falls on Motzaei Shabbat as follows: "And I have found in the Zohar in the handwriting of R' Aharon son of R' Shlomo

30c

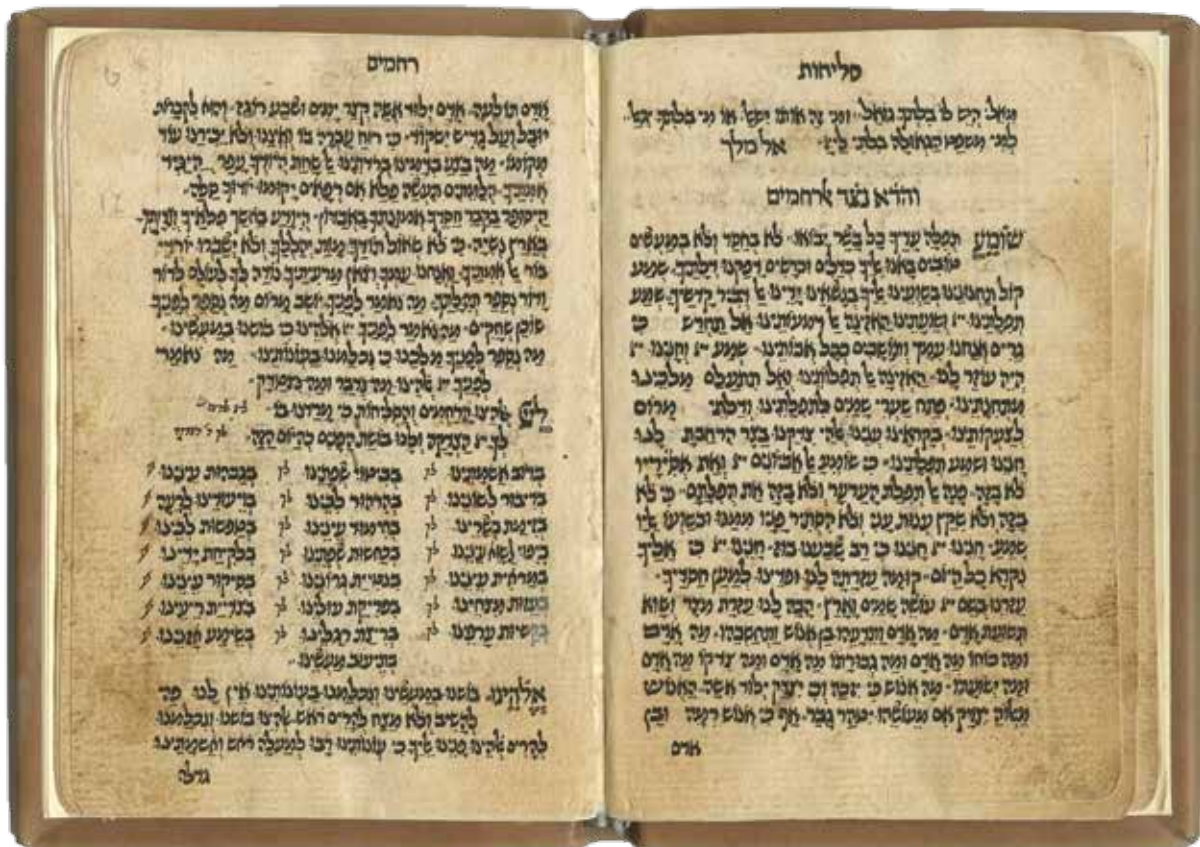
Araki in the name of Rabbi S. Alkabetz HaLevi... **Until here are the things we found in the edition of the Zohar in the handwriting of Rabbi Aharon HaCohen Araki Ibn R' Shlomo**".

Offered here is one part of the Zohar, with glosses handwritten by Rabbi Aharon HaCohen Araki. These glosses are mentioned in the Peulat Tsaddik responsa by the prominent Yemenite Torah sage, the Maharitz, who lived in the following generation and was a disciple of Rabbi Aharon Araki.

[7], 251 leaves (missing title page). 21 cm. Fair condition, worming and wear, stains and detached leaves. Many leaves have page markers (stickers), which are difficult to remove. Yemenite fabric and leather binding, damaged.

On the inner side of the front cover is a handwritten copy "from an early issue word by word without additions or omissions", of an amazing letter by Rabbi Yosef ben Galil [a Fez Torah sage from the 13th century, during the time of the Rashba], with the story of a dream and poem revealed to him in a dream by the Rambam. (See enclosed material).

Opening price: \$3000
Estimate: \$6000-8000

31. כתב יד, תימן - "סדר סליחות" - בכתב ידו של המהרי"ץ

כתב-יד, "סדר סליחות" - פיוטי "סליחות" ופיוטי "רחמים" כפי המנהג הקדום של יהודי תימן. תימן, [המאה ה-18].

כתיבה קליגרפית נאה במיוחד, כתובה בפסקאות מרווחות, עם תיבות פתיחה מודגשות. מנוקדת בניקוד מלא. בתיבות הפתיחה - הניקוד בגופן חלול.

פיוטי הסליחות: "בשם אלהי אברהם אפתחה", "שלומי עליון ישיני מכפלה", "דרכי שבעה רועים", "ילוד יעקב יצעק לאל שוכן גבוהים", "אדוני האדונים השקיפה ממעוניהם", "לאט האל בעם נדכה", "יה מלאך שמך בקרבו", "לכם בני ציון הכואבים", "יה למתי צפנת חזון תנחומיך", "אלהים שיחרתך ונגדך אשפוך לבי", "יצרי ראשית צרי התעני כשכור", "יונה פותה יקושת כל מעבר", "ישראל בחירי אל", "יונה נשאת על כנפי נשרים", "רחמיך שאלתי וכלו לישעך עיני". בעמ' [16]: "והדא נצד אלרחמים" - פיוטי ה"רחמים".

כתב היד נבדק ע"י מומחים, והוא זהה לכתב ידו של רבי יחיא ב"ר יוסף צלאח, גדול רבני תימן באותה תקופה, שבימי צעירותו התפרנס - כרבים מחכמי תימן - מהעתקת ספרי קודש.

רבינו יחיא ב"ר יוסף צלאח - המהרי"ץ (תע"ה-תקס"ה), גדול רבני תימן במאה ה-18, ומגדולי הפוסקים האחרונים. תלמיד סבו מרי

צלאח, ותלמיד רבי אהרן הכהן עראקי, רבי יחיא עראקי ורבי דוד משקרי בעל "שתילי זיתים". בהיותו כבן 43 נתמנה להיות רב ראשי וראב"ד לכל קהילות תימן, תפקיד בו כיהן למעלה מ-45 שנים. סמכותו הוכרה בכל תימן ללא עוררין, ועד היום נוהגים רבים מבני עדת תימן לפי מנהגיו ופסקיו. חיבר את סידור התכלאל עם פירושו "עץ חיים" וספרי הלכה רבים: "זבח תודה" ו"שערי קדושה" על הלכות שחיטה, "שערי טהרה" על הלכות נדה, שו"ת "פעולת צדיק", ועוד ספרי הלכה, מוסר וקבלה.

[31] עמ' 14.5 ס"מ. מצב טוב-בינוני, בלאי ונזקי-עש משוקמים, כתמים. כריכת עור חדשה.

מצורף מכתב אישור על הזיהוי, מהגאון ר' יצחק רצאבי, מגדולי המומחים לכתבי יד תימניים, הכותב: "יכר לי שהוא כתי"ק של מהרי"ץ זצוק"ל, כנראה בצעירותו, ולכן יש קצת שינויים מן הכתוב בתכלאל עץ חיים אשר לו".

פתיחה: \$3000

הערכה: \$5000-8000

32. אגרת ארוכה בעניני קהילות איטליה ואשכנז – בכתב יד וחותמתו של המהר"ם חאגיז – שנת תצ"ב

מכתב ארוך בכתב יד וחותמתו של הגאון הנודע רבי משה חאגיז, החותם: "משה זעירא דירושלם הנק' חאגיז". (המבורג?), תמוז תצ"ב [1732].

האגרת, שנשלחה לאיטליה, אל "הגבירים האלופים... מנהיגי הדור", עוסקת בענינים ציבוריים הנוגעים "לכלל הגולה", של החלטות רבנים אודות הנהגת הקהילות וחלוקת נטל המיסים הארצי בין הקהילות השונות. במכתב מזכרים: רבני קהילות וירונה, ונציה ואנקונה, ה"ועד הגדול" וה"ועד הקטן", ועוד קהילות מאיטליה ומארצות אשכנז. בדבריו הוא מציע שיעלו את הטענות לפני רב מופלג שיכריע את הדין, והוא כותב שהדברים צריכים להתקיים "על פי האמת והצדק, בלי שום נשיאת פנים לכל אדם".

מתוך הדברים עולה כי הענין הנדון במכתב שלפנינו, היה נוגע "לכלל הגולה" - לקהילות רבות מארצות שונות, והוא כותב כי עליהם להשיג פסקי דין מרבנים שונים: "לשלח להם פסק מהגאון בק"ק פוזנא יע"א שהוא חמיו של הגאון מוהר"ר יעקב האב"ד דק"ק עמדן הנז', כי יש לו יותר משלש מאות ק"ק יצ"ו תחת ממשלתו, וצריך זמן מה להשיג קיומו..." [הגאון רבי יעקב מרדכי כ"ץ, בנו של בעל "סמיכת חכמים" שהתקבל לרבנות פוזנא באותה שנה שנת תצ"ב, שהיה חותנו של הגאון היעב"ץ, שכינה בשנת תצ"ב כאב"ד בעיר עמדין, ובשנת תצ"ג עזב את הרבנות ועבר להתגורר בעיר אלטונה]. הוא מזכיר גם "פסק דין לזכותם מהגאון הגדול אב"ד דשלש ק"ק אלטונה המבורג ווענזבק יע"א, בהסכמת כל ג' בתי דינים ובני ישיבתו הרמה והמפוארה". [הגאון רבי יחזקאל קצנלבוניג בעל "כנסת יחזקאל", כיהן כאב"ד ג' קהילות אה"ו (אלטונה המבורג וונדסבק) בשנים תע"ג-תק"ט 1749-1713].

בסיום המכתב הוא מזכיר את "הפסק של הגאון האב"ד מק"ק אשכנזים נר"ו דכאן שכתבתי לעיל שיקבלו אותו". [בעיר המבורג היו באותן השנים שתי קהילות, ק"ק אשכנזים וק"ק ספרדים].

הגאון הנודע רבי משה חאגיז - נולד בירושלים בשנת תל"ב לאביו הגאון רבי יעקב חאגיז בעל "הלכות קטנות". לאחר שנתייתם בילדותו מאביו, נתגדל בבית סבו הגאון רבי משה גאלאנטי "הרב המג"ן". גאון מופלג בהלכה ובקבלה, תלמידים של גדולי חכמי הספרדים בירושלים, ושל גיסו הגדול רבי משה ׳ חביב [חתן רבי יעקב חאגיז]. היה רגיל לחתום "המניח" [הצער משה ׳ יעקב חאגיז] או "הקמ"ח" [הקטן משה חאגיז]. בתקופת שהותו בארצות ניכר היה רגיל לחתום: "משה זעירא דירושלם הנקרא חאגיז" (כמו חתימתו המופיעה במכתב שלפנינו).

בשנת תנ"ד נפטר סבו רבי משה גאלאנטי שהיה ראש רבני ירושלים, ונכדו המהר"ם חאגיז יצא לשיחות ארץ ישראל במצרים ובארצות הגולה. נדודיו התארכו לכדי גלות בת ארבעים שנה, בהם נדד בארצות אירופה והתגורר בליוורנו, ונציה, אמשטרדם, לונדון, עמדין והמבורג. במשך אותן שנים רבות התרגל לכתוב בכתב האשכנזי [הסיבה העיקרית לכך היתה עיסוקו בהדפסת ספריו, אותם הדפיס באמשטרדם ובארצות אשכנז, והתכתבויותיו עם גדולי הרבנים בארצות אירופה].

מגדולי הדור בארצות אשכנז, היה מעורה בעניני הרבנות וגדולי הרבנים התחשבו בדעתו בהלכה ובהנהגת הקהילות. נודע במלחמתו הנוקבת יחד עם ה"חכם צבי" והיעב"ץ, נגד השבתאי נחמיה חיון מאמשטרדם. מסיבה זאת נאלץ לעבור מאמשטרדם ללונדון ומשם לגרמניה, בה התגורר למעלה מעשרים שנה. במסגרת מלחמתו זו הדפיס בשנת תע"ד קונטרסי פולמוס שונים באמשטרדם, בלונדון ובברלין: "אגרת הקנאות"; "עדות לישראל"; "מלחמה לה"; "שבר פושעים"; ועוד.

31. Manuscript, Yemen – Seder Selichot – In the Handwriting of the Maharitz

Manuscript, Seder Selichot – piyyutim of Selichot and of Rachamim according to the early custom of Yemenite Jews. Yemen, [18th century].

Especially beautiful calligraphy, written in spacious paragraphs with enlarged opening words. Vowelized. The vowels of the opening words are written in a hollow font.

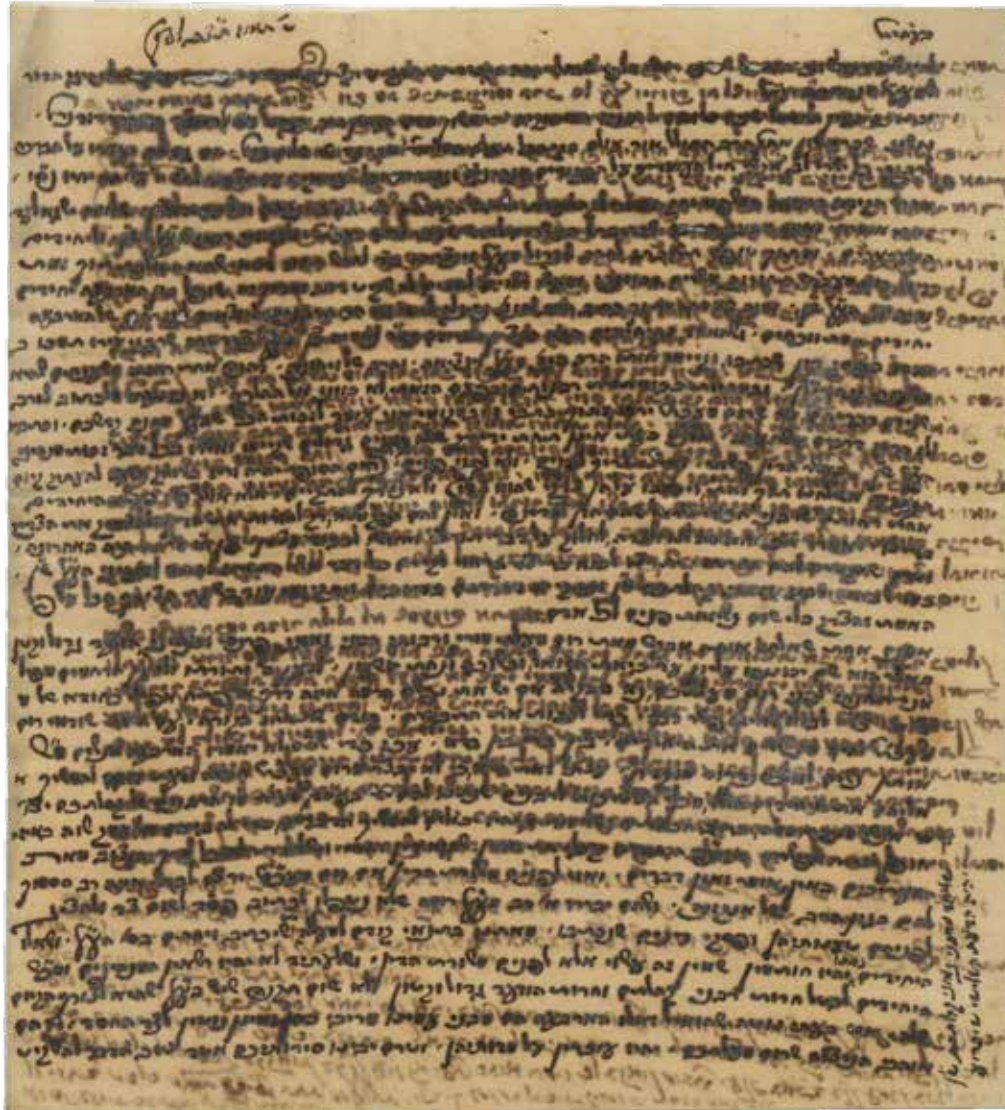
The handwriting was examined by experts and was found to be identical to the handwriting of Rabbi Yichya son of R' Yosef Tzalach, the greatest Yemen sage of those times. In his youth, he earned a living by copying holy books, a prevalent practice among Yemenite sages. Rabbi Yichya son of R' Yosef Tzalach – the Maharitz (1715-1805), was the foremost Yemenite rabbi in the 18th century and one of the leading later Torah authorities. Disciple of his grandfather Mari Tzalach and disciple of Rabbi Aharon HaCohen Araki, Rabbi Yichye Araki and Rabbi David Mashraki, author of Shtilei Zetim. At the age of 43, he was appointed Chief Rabbi and Ra'avad of all the Yemenite communities, a position he held for more than 45 years. His authority was unequivocally accepted in Yemen and until this day, many members of the Yemenite community follow his customs and rulings. He compiled the Tiklal siddur with the Etz Chaim commentary and many halachic works: Zevach Todah, Sha'arei Kedusha on the laws of shechita, Sha'arei Tahara on the laws of Nidah, Pe'ulat Tzaddik responsa and other books of halachic, mussar and Kabbalah.

[31] pages. 14.5 cm. Good-fair condition, wear and restored worming damages, stains. New leather binding.

Enclosed is a letter authorizing the identity of the writer, by R' Yitzchak Ratzabi, a leading expert on Yemenite manuscripts. He writes: "I recognize the handwriting of the Maharitz, apparently from his youth, which explains the slight variations from his handwritten Tiklal Etz Chaim".

Opening price: \$3000

Estimate: \$5000-8000

32a

וספרים שהוציאו לאור, עלי ספר, ב, תשל"ו, עמ' 154-160]. בשנת תצ"ח זכה לחזור לארץ ישראל והתגורר בצידון ובצפת. על שנת פיטרתו ומקום קבורתו, ישנן ידיעות סותרות. היחיד"א בשם הגדולים כותב כי הגיע בשנת תצ"ח לצידון, ונפטר בצפת בשנת תק"כ בגיל קרוב לתשעים. (ראה: שם הגדולים, מערכת גדולים, אות מ, קכג). לפי גירסה אחרת נפטר בסביבות שנת תק"י. לפי דברי לונץ ("ירושלים", שנה א, תרמ"ב, עמ' 119-120) יצא מצפת לבירות להתרפא. שם נפטר והובא לקבורה בצידון.

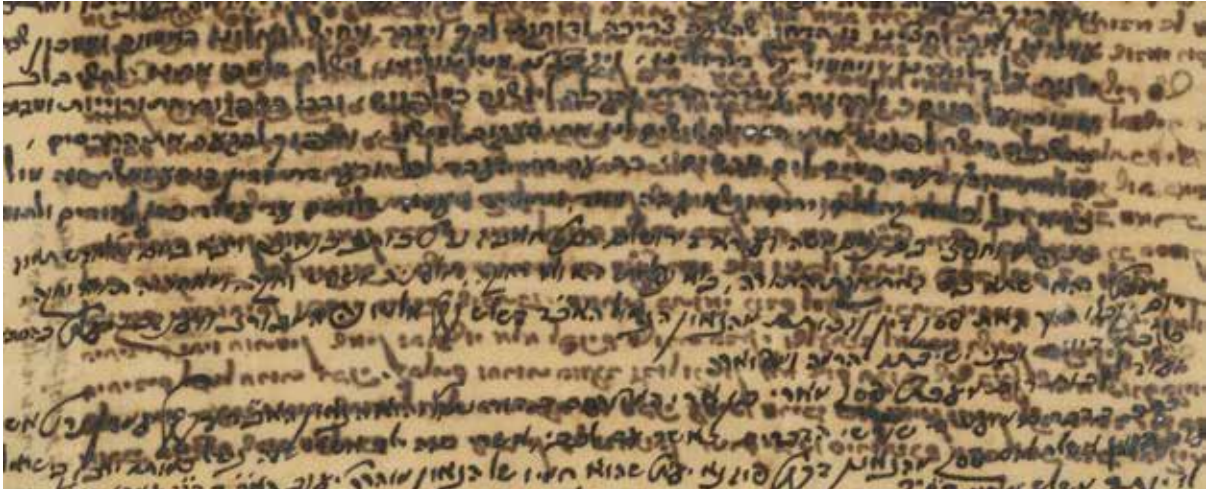
3 עמ' כתובים, כ-20 ס"מ. מצב בניוני, פגעים בנייר מחומציות הדיו, משוקמים בשיקום מקצועי. (חלק מהטקסט קשה לקריאה עקב השתקפות הדיו לעברו השני של הדף).

כל המכתב בכתב ידו האוטוגרפי של המהר"ם חגיז (בכתיבה אשכנזית). החתימה מופיעה באמצע העמוד השני כ-8 שורות מלמטה.

פתיחה: \$6500
 הערכה: \$8000-10,000

חיבר ספרים רבים, ספרי הלכה, מוסר וקבלה. את ספרו "לקט הקמח" על שולחן ערוך התחיל להדפיס בונציה בשנת תס"ד, ובמהדורה שלמה באמשטרדם שנת תס"ז; ספר "אלה המצוות" על תרי"ג מצוות (אמשטרדם, תס"ז ובמהדורה מתוקנת וואנזבעק, תפ"ז); "לקט הקמח" על משניות (וואנזבעק, תפ"ו); "צורר החיים", מוסר ותפלות (וואנזבעק, תפ"ח); "משנת חכמים" על פרקי אבות (וואנזבעק, תצ"ג); "שתי הלחם" (וואנזבעק, תצ"ג); ועוד.

מלבד זאת תורתו מופיעה בספרים רבים שהדפיס מתורת אביו, זקניו ורבותיו, בהם הוסיף את הוספותיו, הגהותיו והקדמותיו, בחתימה: "אמר המני"ח". בין הספרים שנדפסו עם הוספותיו: "אור קדמון", "קרנב חגיגה" מסבו מהר"ם גאלנטי, שו"ת "הלכות קטנות" לאביו מהר"י חגיז - שנדפסו בונציה בשנים תס"ג-תס"ד; "זבח השלמים" מסבו מהר"ם גאלנטי, "האדרת הקדושות", "ספר כריתות", "אורח מישור" מאביו מהר"י חגיז - שנדפסו באמשטרדם בשנים תס"ח-תס"ט; ועוד ספרים רבים אותם הגיה או כתב להם הקדמות (ראה במאמר מ' בניהו: ספרים שחיברם ר' משה חגיז

32b

Milchama L'Hashem, Shever Poshim, etc.

He authored many books on Halacha, mussar and Kabbalah. In 1704, he began to print his book *Leket HaKemach* on the *Shulchan Aruch* in Venice and the complete edition in Amsterdam in 1707. Other books: *Ele HaMitzvot* on the 613 mitzvot (Amsterdam, 1797 and a revised edition in Wandsbek, 1727), *Leket HaKemach* on the Mishnah (Wandsbek, 1726), *Tzror HaChaim*, mussar and prayers (Wandsbek, 1728), *Mishnat Chachamim* on *Pirkei Avot* (Wandsbek, 1733), *Shtei HaLechem responsa* (Wandsbek, 1733), etc.

His teachings also appear in many books in which he printed the Torah novellae of his father, grandfathers and teachers, adding his own additions, glosses and introductions, signed "The Meniach said". Some of the books he printed with his additions are *Or Kadmon*, *Korban Chagiga* by his grandfather Maharam Galanti, *Halachot Ketanot responsa* of his father, Mahari Hagiz, printed in Venice in 1703-1704, *Zevach Shelamim* by his grandfather Maharam Galanti, *Ha'Idrot HaKedoshot*, *Sefer Kritot*, *Orach Mishor* by his father the Mahari Hagiz, printed in Amsterdam 1708-1709, and many

other books which he edited or for which he wrote an introduction [see article by M. Benayahu: Books written by R' Moshe Hagiz and books he published, *Elei Sefer*, Vol. 2, 1976, pp. 154-160].

In 1738, he returned to Eretz Israel and resided in Tzidon and in Safed. Reports regarding the year of his death and his gravesite contradict each other. The Chida in *Shem HaGedolim* writes that he arrived in Tzidon in 1738 and died in Safed in 1760, near the age of 90. (See: *Shem HaGedolim*, *Ma'arechet Gedolim*, Ot 40, 123). According to a different version, he died around 1750. According to the opinion of Luntz (*Yerushalayim*, Year 1, 1882, pp. 119-120), he left Safed for Beirut to recover from an illness, died there and was buried in Tzidon.

Three written pages, approximately 20 cm. Fair condition, ink erosion to paper, professionally restored. (Some of the text is difficult to read due to ink reflection on verso).

The entire letter is handwritten by the Maharam Hagiz (Ashkenazi writing). His signature appears in the center of the second leaf, eight lines from the bottom.

Opening price: \$6500

Estimate: \$8000-10,000

32. Long Letter Regarding Italian and Ashkenazi Communities – Handwritten and Signed by the Maharam Hagiz – 1732

A long letter handwritten and signed by the renowned Rabbi Moshe Hagiz who signs: "**Moshe Ze'ira** (the small of Jerusalem, called Hagiz)". [Hamburg?], Tamuz 1732.

The letter, sent to Italy to "the mighty influential men... the leaders of the generation", is about public matters related to "the entire diaspora", including rabbinic decisions regarding the leadership of the communities and the distribution of the national tax burden among the various communities. Mentioned in the letter: Rabbis of the communities of Verona, Venice and Ancona, the "Va'ad HaGadol" and the "Va'ad HaKaton", and names of Italian and Ashkenazi communities. Rabbi Moshe Hagiz suggests presenting the claims before an outstanding Torah scholar who will determine the law. He adds that the matters must be decided "according to truth and justice without giving preference to any person".

The content relates that the matter discussed in this letter concerns "the entire diaspora" – many communities from various countries, and that they must receive rulings from various rabbis: "**To send them the ruling of the Torah scholar of the Posen community who is the father-in-law of Rabbi Ya'akov Av Beit Din of Emden, because he governs more than 300 communities and time is necessary to gain his support...**" [Rabbi Ya'akov Mordechai Katz, son of the author of Semichat Chachamim who was appointed Rabbi of Posen in 1732. He was the father-in-law of the Ya'avetz who in 1732 served as Av Beit Din of the city of Emden and in 1733 left the rabbinate and moved to Altona]. He also mentions the "**ruling of the Av Beit Din of the three communities Altona, Hamburg and Wandsbek with the approbation of all three Batei Din and the students of his lofty glorious yeshiva**". [Rabbi Yechezkel Katzenelbogen, author of Knesset Yechezkel, served as Av Beit Din of the three latter communities from 1713-1749].

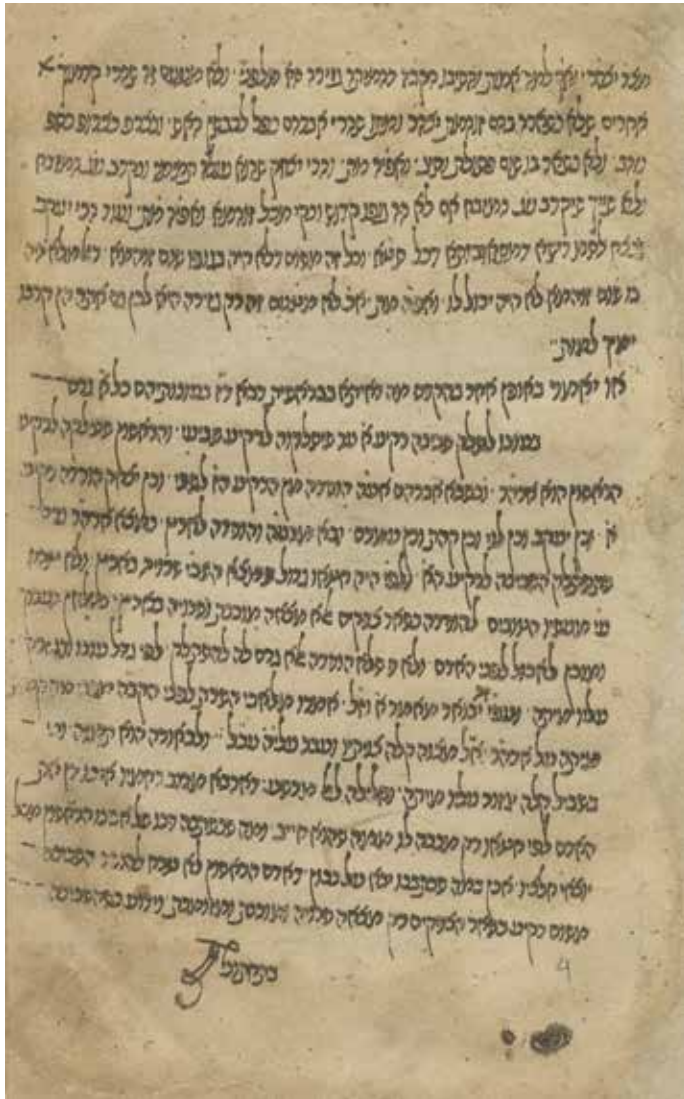
At the end of the letter, he mentions "**the ruling of the**

Av Beit Din of the Ashkenazi community here that I wrote above to accept". [In those days, two communities existed in Hamburg, Ashkenazi and Sephardi].

The renowned Torah scholar Moshe Hagiz was born in Jerusalem in 1672, son of Rabbi Ya'akov Hagiz, author of Halachot Ketanot. After his father died, in his childhood, he was raised in the home of his illustrious grandfather, Rabbi Moshe Galanti "HaRav HaMagen". Was a disciple of the leading Sephardi sages of Jerusalem and of his celebrated brother-in-law Rabbi Moshe Ibn Chaviv [son-in-law of Rabbi Ya'akov Hagiz], and exceptionally proficient in Halachic and Kabbalistic knowledge. He used to sign "HaManiach" ["the Young Moshe Ibn Hagiz"] or HaKemach ["the small Moshe Hagiz"]. During the times he travelled abroad, he would sign: "Moshe Ze'ira of Jerusalem called Hagiz" (as he did in his signature on this letter).

In 1794, his grandfather, Rabbi Moshe Galanti, who was the head of the rabbis of Jerusalem, died and the Maharam Hagiz was sent as an emissary on behalf of the Jews of Eretz Israel to Egypt and elsewhere in the diaspora. His exile lasted 40 years during which he travelled throughout Europe and resided in Livorno, Venice, Amsterdam, London, Emden and Hamburg. In the course of those years, he became used to writing in Ashkenazi script [primarily due to the printing of his books in Amsterdam and in Ashkenazi countries and to his correspondence with European rabbis].

He was involved in rabbinical issues and many important rabbis valued his opinion in Halachic and public matters. He is known for his unswerving opposition to the Shabtai follower Nechemya Hayun from Amsterdam in conjunction with the Chacham Zvi and the Ya'avetz which later forced him to move from Amsterdam to London and then to Germany, where he remained for over 20 years. In the framework of this struggle, in 1814, he printed various polemic pamphlets in Amsterdam, London and Berlin: Igeret HaKna'ot, Edut L'Yisrael,

33a

33. דף בכתב-יד קדשו של הצדיק רבי יעקב אבוחצירא - ה"אביר יעקב" ממרוקו

דף בכתב-יד קדשו של הגאון והצדיק הקדוש רבי יעקב אבוחצירא, ה"אביר יעקב" ממרוקו. כתוב משני צדיו, ומכיל כ-40 שורות בכתב-יד קדשו. הדף כולל קטע דרשה מתוך ספרו "דורש טוב" שנדפס בירושלים בשנת תרמ"ד, ע"י בנו רבי אהרן אבוחצירא. קטע זה נדפס בדף מט, בדרוש ד' לנפטרים, והוא עוסק בסוד חטאו של אדם הראשון ובמעלתם של האבות הקדושים ושל משה רבינו, ובכוחם בהורדת השכינה לארץ. "תשובת הרמת"ה של הקב"ה דאבות העולם... עדיפי מיניה דהם קדמו והורידוה מן הרקיעים העליונים ע"י שמסרו עצמם על קידוש ה'..."

רבי יעקב אבוחצירא (תקס"ו-תר"מ) - "אביר יעקב", נודע מצעירותו כגאון וקדוש, גאון מופלג בתורת הנגלה וההלכה, ומקובל אלוקי בחכמת האמת. רב ואב"ד בקהילת תאפיללאת (שהיתה הקהילה המרכזית באזור עמק הזיז בדרום-מרוקו). כבר משנות העשרים לחייו נכנעו למרותו רוב רבני האזור. רבינו יעקב נחשב כאחד מגדולי הפוסקים בדורו ועמד בקשרי שו"ת והלכה עם גדולי הרבנים בכל קצוי ארצות צפון-אפריקה. איש אלוקים קדוש המלומד בניסים, סיפורי מופת רבים נודעו עליו זכה לגלוי אליהו הנביא זכור לטוב (ראה בספר "מעשה ניסים", ירושלים תשכ"ח, שנכתב עפ"י ידיעות וסיפורים ששמע מפי ה"בבא סאלי" ושאר רבני משפחת אבוחצירא). שמו נודע גם בין גויי הארץ המוסלמים שהיו קוראים לו בהערצה "אלחזן אל כביר" [=הרב הגדול].

נפטר בדרכו לעלות לארץ ישראל ונקבר בעיר דמנהור שבמצרים. על מצבתו שם נכתב: "מצבת קבורת... גברא רבא דאתי ממערבא, הרב המופלא סבא דמשפטים, מקובל אלוקי, חסידא קדישא בנגלה ובנסתר מו"ר עט"ר וצ"ת כמוהר"ר (מורנו ורבינו עטרת ראשנו וצניף תפארתנו כבוד מורנו ורבינו הרב רבין) יעקב אביחצירא זצוק"ל זיע"א..."

מחיבוריו: גזני המלך; יגל יעקב; שו"ת יורו משפטיך ליעקב; פתוחי חותם; דורש טוב; בגדי השרד; מחשוף הלבן; ועוד חיבורים רבים.

לכבודו ולזכרו נתחברו עשרות פיוטים, שחלקם נפוצים עד היום בין יוצאי מרוקו. תמונתו הידועה, יושב בשיכול רגלים עם ספר קודש בידי, היתה תלויה בבתיים רבים במרוקו ובארץ ישראל עד היום הזה.

בניו ונכדיו נודעו בקדושתם ובתורתם. המפורסמים שבהם הנם: רבי ישראל אבוחצירא ה"בבא סאלי" ואחיו רבי יצחק ה"בבא חאקי", רבי מאיר אבוחצירא ה"בבא מאיר" ועוד עשרות רבנים מובהקים ואנשי סגולה ומופת.

דף, 17 ס"מ. מצב כללי טוב, כתמים. נתון בכריכת עור מפוארת (31x23 ס"מ), עם עיטורים וכיתובים מזהבים.

מצורף אישור מומחה על זיהוי הדף שלפנינו ככתב-יד קדשו של ה"אביר יעקב".

פתיחה: \$7000

הערכה: \$8000-10,000

33. Leaf in the Handwriting of Rabbi Ya'akov Abuhatzeira – The Abir Ya'akov of Morocco

A leaf handwritten by Rabbi Ya'akov Abuhatzeira, the Abir Ya'akov of Morocco. Written on both sides, contains about 40 lines in his own handwriting.

The leaf includes a part of a homiletic from his book *Doresh Tov* printed in Jerusalem in 1884 by his son Rabbi Aharon Abuhatzeira. This part is printed on Leaf 49 in *Drush 4* for the Dead, and discusses the secret of the sin of Adam HaRishon and the attributes of our Holy Forefathers and of Moshe Rabbeinu and their power to bring down the Shechina to this world.

Rabbi Ya'akov Abuhatzeira (1906-1980) – Abir Ya'akov was known from his youth as an outstanding Torah prodigy and as holy man, with knowledge of Kabbalistic wisdom. Rabbi and Av Beit Din in the Tafilt community [the central community in the area of the Ziz Valley in Southern Morocco]. When in his twenties, most of the rabbis of the region were subservient to his authority. Rabbi Ya'akov was considered one of the leading Torah authorities of his times and he exchanged halachic responsa with the foremost rabbis throughout North African countries. A holy man, accustomed to miracles, many stories of wonders are told about him; including his distinction in meriting the revelation of Eliyahu (see *Ma'ase Nissim*, Jerusalem 1968, written according to stories and information heard directly from the Baba Sali and other rabbis of the Abuhatzeira family). His fame also spread among the non-Jewish population and the Moslems would reverently call him "Alchazan el Kabir" [the Great Rabbi].

He died on the way to Eretz Israel and was buried in the city of Damanhur, Egypt. Some of his works: *Ginzei HaMelech*, *Yagel Ya'akov*, *Yoru Mishpatecha L'Ya'akov* responsa, *Pituchei Chotam*, *Bigdei HaSrad*, *Machsof HaLavan*, many more.

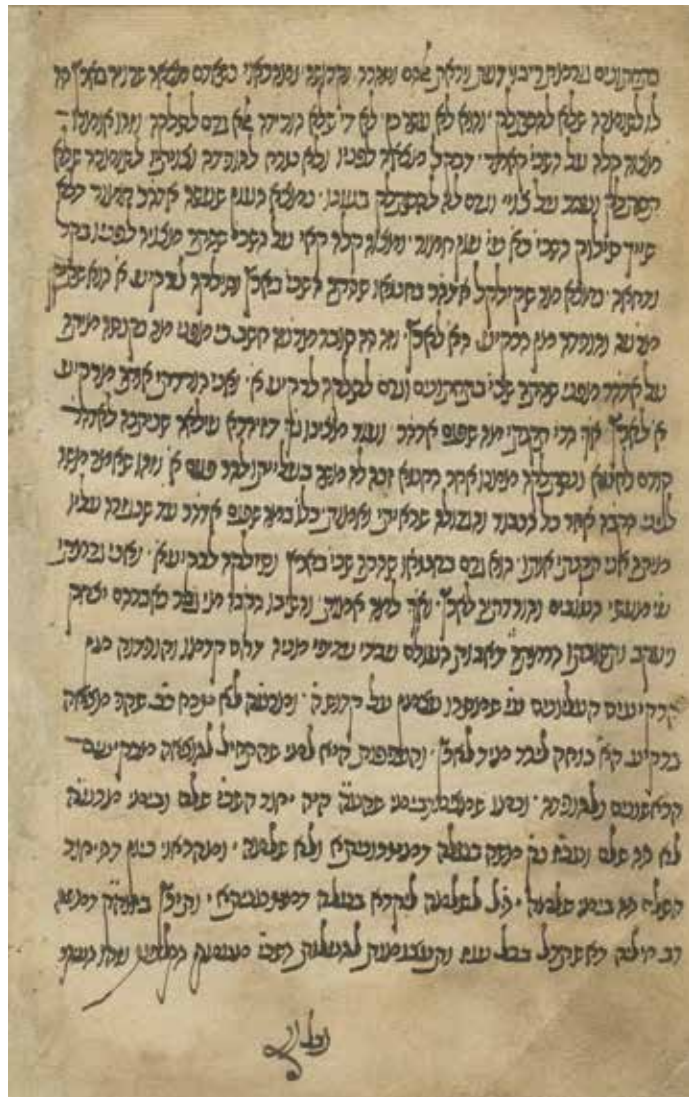
Dozens of piyyutim were composed in his honor and memory, some common until today among Moroccan Jews. The famous picture of him sitting with his legs crossed, with a holy book in his hands, hangs in numerous homes in Morocco and in Eretz Israel to this day.

His sons and grandchildren were renowned for their holiness and Torah knowledge. The most famous are Rabbi Yisrael Abuhatzeira, the Baba Sali and his brother Rabbi Yitzchak the Baba Chaki, Rabbi Meir Abuhatzeira the Baba Meir and many other important rabbis and wonder-workers.

[1] leaf, 17 cm. overall good condition, stains. Placed in an elaborate leather binding (23X31 cm), with gilt adornments and inscriptions.

Enclosed is an expert's authorization identifying the handwriting on this leaf as the handwriting of the Abir Ya'akov.

Opening price: \$7000
Estimate: \$8000-10,000

33b

34a

34. שולחן ערוך אבן העזר – מנטובה, תפ"ג – חתימה והגהות רבי דוד חיים קורנאלדי בעל "בית דוד" – הטופס שהיה אצל החיד"א, עם חתימת נכדו רבי נסים זרחיה אזולאי

בדף סב, ב, מספר: "...ושוב בא לידי גט א' [חד] כתוב באלגאזיר שנשלח משם לתנוס ע"י כותני לשליח ישראל שם... וכתוב באגרת השלוחה לחכמים שם בתנוס שכן נהגו כמה פעמים הלכה למעשה ע"פ הרשב"ץ ז"ל והנאני שכוונתי לדעת הגדול כמוהו".

רבי דוד חיים קורנאלדי - רד"ק (ת"ס-תק"ל), בעל "בית דוד" על ששה סדרי משנה. מחכמי איטליה, פוסק, מדקדק ובקי גדול בחכמות. חתן רבי יצחק ב"ר אשר פאציפיקו מונציה, תלמיד רבי נתן פינקרלי מוירונה. העיד על עצמו שלמד תורה מתוך יסורים קשים. שימש ברבנות בערי איטליה. תחילה התגורר ברוויגו, לאחר מכן שהה זמן קצר בליוורנו, ומשנת תק"ז בערך רב בטריאסט. בעקבות חיבורו "בית דוד" נקלע לפולמוס חריף עם רבי דוד פארדו שהרבה להשיג עליו בספרו "שושנים לדוד". רבני ליוורנו עשו שלום ביניהם, ובעקבות זאת כתב רבי דוד פארדו התנצלות מיוחדת בראש החלק השני של ספרו "שושנים לדוד". במהלך היכוח העלילו על רבי דוד קורנאלדי שספרו "בית דוד" לא נתחבר על ידו, אך רבי יצחק לאמפרונטי שהיה ידידו הטוב (והביא מתשובותיו בספרו "פחד יצחק") כתב אגרת פיוסים לנחמו על כך: "לכל הדברים אשר ידברו צריו אל ישית לבו, וכרך דרך המתלוננים כשלא יוכלו להוציא דבה רעה על החיבור מלינים על המחבר, וככה אירע לו בספרו הנחמד בית דוד... ונשבע אני שמעולם לא עלה במחשבותי שאיש אחר חבר אותו".

רבי נסים זרחיה אזולאי (תק"ם-תקצ"ז), בן רבי אברהם אזולאי בן החיד"א. תחילה כיהן כאב"ד מאגנציה שלידי אזור. משנת תקפ"ו, כיהן כדיין בצפת. נהרג ברעש האדמה וכשהוציאוהו מן ההריסות בעודו מעוטר טלית ותפלין, יצאה נפשו, באמרו שהוא הגלגול האחרון של אסא מלך יהודה נכה-הרגליים.

פח דף. 25 ס"מ. מצב טוב. כתמים. הספר עבר שיקום, השער וחלק מהדפים נשטפו ונוקו, פגעי עש משוקמים. כריכת עור חדשה.

פתיחה: \$8000
הערכה: \$10,000-15,000

שולחן ערוך אבן העזר, עם פסקי הרב גור אריה הלוי פינצי. מנטובה, [תפ"ג 1723]. דפוס יצחק ירא ויעקב חבר טוב.

חתימה בשער הספר: "לה"ו ק"כ [קנין כספין] דוד חיים קורנאלדי" - רבי דוד קורנאלדי, מגדולי חכמי איטליה, בעל "בית דוד" על המשניות. בדפי הספר כמהה הגהות בכתב-ידו, חלקן ארוכות במיוחד. הגהות אלה לא נדפסו.

הגהותיו של רבי דוד חיים קורנאלדי היו למראה עיני החיד"א, כפי שכותב בספרו 'שם הגדולים' (מערכת ספרים, ערך הגהות וחיודשי דינים), והוא מצטט מהן עשרות פעמים ברבים מספריו (כגון: חיים שאל, שיורי ברכה, טוב עין, ועוד). בשער הספר חתימת נכדו רבי "נסים זרחיה אזולאי", ובדפי הספר שתי הגהות בכתב-ידו (דפים: יב, בעה, א). כפי הנראה, הגיע אליו ספר זה מספריית סבו החיד"א. בהגהותיו של רבי דוד חיים קורנאלדי תוכן הלכתי חשוב, הוא מביא בהן את דעתו, משיג ומקשה על דברי השולחן ערוך, מביא דברים שנשאלו, והוראות והלכה למעשה שנהג בהם במקרים שבאו לפניו. בדף ו, ב, מביא סיפור שקרא בספר "מאפאמונדו איסטוריקא" ב"דברי הימים למלכי סינים" על הקיסר אונטיאו "שאשתו השניה וויט"י ילדה לו בן ששהה במעיה ארבעה עשר חדש והיה קיסר אחריו..." [סיפור זה מביא החיד"א בשמו בספרו יוסף אומץ, סימן צד, סעיף ג].

בדף יו, א, מאריך לכתוב "תוכחת מגולה להמרקדים עם הנשים אפי' פנויות... וכ"ש עם הנשואות והקרבנות..."

בדף מט, א, מאריך לדון בדבר כשרותן של הפאות הנכריות שלובשות הנשים: "חדשות מקרב באו שנהגו לילך פרועות ראש, אלא שהשערות הן כלן מפאה נכרית ואמר לי לבי לדקדק בדבר אם יש בו איסור על פי הדין אם לאו..."

בדף כו, א, כותב: "...ומ"מ השמטתי עצמי במעשה שבא לידי מלהורות להקל וגם לא נזקקתי לסדר הגט כדעת המחמיר כי שלא להכניס עצמי בקטטות בין אנשים אשר ראוי לומר עליהם עמי בעצו ישאל ומיקל לו יגיד לו ולכן דחיתי השואל בקש ובשמאל..."

34c

34. Shulchan Aruch Even HaEzer – Mantua, 1723 – Signature and Glosses by Rabbi David Chaim Korinaldi Author of Beit David – Copy of the Chida, with a Signature of his Grandson, Rabbi Nissim Zerachya Azulai

Shulchan Aruch Even HaEzer, with rulings of Rabbi Gur Aryeh HaLevi Pintzi. Mantua, [1723]. Printed by Yitzchak Yareh and Ya'akov Chaver Tov.

Signature on title page: "**David Chaim Korinaldi**" – A great sage in Italy, author of Beit David on the Mishnah. On the leaves of the books are hundreds of glosses in his handwriting, some very long. These glosses were never printed.

The Chida had seen the glosses of Rabbi David Chaim Korinaldi as he writes in his book Shem HaGedolim and he quotes them dozens of times in his books (for example: Chaim Sha'al, Shiyurei Beracha, Tuv Ayin, etc.). On the title page is a signature of his grandson Rabbi "Nissim Zerachya Azulai" and on two leaves are glosses in his handwriting (Leaves: 12, 2; 75, 1). **Apparently, he attained this book from the library of his grandfather the Chida.**

The glosses of Rabbi David Chaim Korinaldi contain important halachic content, he writes his opinion and questions the words of the Shulchan Aruch and brings his rulings in cases which were presented to him for his halachic decisions.

On Leaf 6b, he recounts a story which he read in the book "Mappamondo Istorico" in the "history of Chinese kings" about a Caesar "whose second wife Viti bore him a son whom she carried in her womb for 14 months and who became Caesar after him...". [The Chida brings this story in his book Yosef Ometz, Siman 94, Section 3].

On Leaf 16a, he writes at length an "open rebuke to those who dance with women even if they are single...how much more so with married women and relatives...".

On Leaf 49a, he discusses at length the propriety of wigs for women: "There is a new custom to go with uncovered hair, the hair being part of a wig. My heart tells me to ponder whether this is prohibited by Jewish law or not".

On Leaf 62b he writes about a Get sent from Algir to Tunis.

Rabbi David Chaim Korinaldi – Radak (1700-1770), author of Beit David on the six Sidrei Mishnah. Italian

sage, Torah authority, grammarian and erudite in many subjects. Son-in-law of Rabbi Yitzchak ben R' Asher Pacifico of Venice, disciple of Rabbi Natan Pinkereli of Verona. He asserted about himself that he studied Torah while suffering great affliction. Served in the rabbinate of various Italian cities. First he resided in Rovigo and later lived for a short while in Livorno and from c. 1747 he lived in Trieste. Following the printing of his book Beit David, he was hurled into a severe controversy with Rabbi David Pardo who questioned his writings many times in his book Shoshanim L'David. The Livorno rabbis made peace between them and this brought a special apology written by Rabbi David Pardo at the beginning of the second volume of his book Shoshanim L'David. During the dispute, Rabbi David Korinaldi was allegedly confronted that he was not the author of Beit David rather it was written by Rabbi Yitzchak Lamfronti who was Rabbi Korinaldi's close friend (he quotes his responsa in his book Pachad Yitzchak) and Rabbi Pardo wrote a letter of conciliation about this: "Do not pay attention to all the things said by your adversaries, and this is the way of complainers when they cannot find fault with the composition, they complain about the author and this is the case with your pleasant book Beit David...I swear that I never thought that someone else wrote it".

Rabbi Nissim Zerachya Azulai (1780-1836) was the son of Rabbi Avraham Azulai son of the Chida. Served as Av-Beit-Din of Manisa near Izmir and from 1826 as Dayan in Safed. He died during the Safed earthquake - When extracted from under the ruins, with his Talit and Tefillin, he died saying that he was the last reincarnation of King Assa of Judea.

88 leaves. 25 cm. Good condition. Stains. The book was restored, the title page and some leaves were washed, restored worming damages. New leather binding.

Opening price: \$8000

Estimate: \$10,000-15,000

35a

35. ששה סדרי משנה בכרך אחד – אמשרד, תע"ג – עם חיבור "זרע ישראל" בכתב-יד המחבר הגאון רבי ישראל ליפשיץ בעל "תפארת ישראל" – שינויים רבים מהנדפס

כתב חיבורים רבים ומגוונים, חלקם נותרו בכתב-יד ואבדו. מלבד מפעלו הגדול בפרשנות המשנה, בחיבורו "תפארת ישראל", כתב חיבור נוסף של פירוש קצר למשנה, בשם "זרע ישראל", והוא החיבור שלפנינו בכתב-יד.

החיבור "זרע ישראל" הוא חיבור קצר ותמציתי על ששה סדרי משנה, וכפי שנכתב בשער המהדורה הנדפסת: "פירוש קצר ומספיק, המכלכל בתוכו תמצית כל פירושי המפרשים הרע"ב והתיו"ט והגר"א וכו' בקיצור נפלא ולשון מדוקדק, באותיות קטנות וציונים איש על דגלו חונים". חיבור זה אינו קיצור של הספר "תפארת ישראל" אלא חיבור מקורי העומד בפני עצמו. בהקדמה לפירושו מציין רבינו המחבר מספר תועלות בחיבור זה: א. "למתחילים אשר עדן לא נסתה כף רגלם הצג בקשרי מלחמתה של תורה... ללמוד כל התורה על רגל א' כמשחל בניתא מחלבא ודמי ליה כמאן דמנחה בכיסתיה". ב. לתלמידי חכמים – החיבור ישמש כתזכורת לדברים שהם כבר יודעים. ג. להולכי דרכים – "לכל הולכי על דרך שיח, אשר ישארו בחיקו, ותהי לו אומנת... בלכתו בדרך...".

רבינו המחבר החשיב מאד את חיבורו זה, ובצוואתו הורה לבניו ללמוד ממנו בקביעות: "אתם בני... הזהרו ללמוד כל יום בשחרית לכה"פ דף א' במשניות עם חיבורנו זרע ישראל, ולחזור עליו בערב...". בנוסף, כתב שם כי במהדורה שנדפסה בוויילנא שלטה יד הצנזור הרשע: "בספרי זרע ישראל נחלו כמה שגיאות וחסרונות מהרשע צנזור בוויילנא על כן לא א' מכס יזדרז להעתיק התקונים שתקנתי משגיאות וחסרונות ההם, בספר זרע ישראל שאני לומד בתוכו..." [נדוגמאות בולטות לכך, הם הקטעים הפותחים בפרקים א ו-ב' של מסכת עבודה זרה, שהם תוספות צנזורה מובהקות, ואינם נמצאים בכתב"י שלפנינו].

שני חלקים בכרך אחד: חלק א': זרעים מועד נשים. קלד דף. חלק ב': זיקין קדשים טהרות. [1], קלו-שכה, [4] דף. 12 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים. בלאי בשוליים. חלק מן ההגהות קצוצות, מטושטשות או הדויות. כריכה חדשה.

פתיחה: \$10,000
הערכה: \$20,000-40,000

משניות, עם פירוש קב ונקי. חלק א' – זרעים מועד נשים, וחלק ב' – זיקין קדשים טהרות [בכרך אחד]. אמשרד, [תע"ג 1713]. דפוס שלמה כ"ץ פרופס.

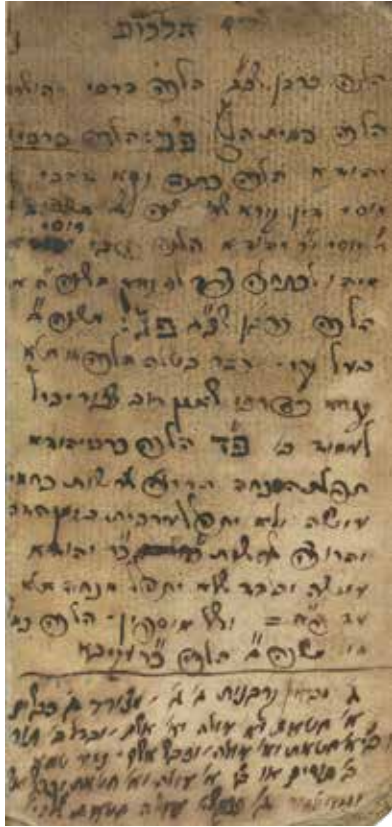
ששה סדרי משנה בכרך אחד. פורמט כיס. שער נפרד לחלק שני. כרך משניות זה היה שייך להגאון רבי ישראל ליפשיץ בעל "תפארת ישראל" על המשניות. בשולי הדפים אלפי הגהות בכתב-ידו האופייני, בכתובה זעירה. לפנינו חיבורו "זרע ישראל" – פירוש קצר ותמציתי על ששה סדרי משנה, כפי שכתבו לראשונה על גליונות כרך המשניות שלפנינו. החיבור נדפס לראשונה בוויילנא תרי"ד, בחיי המחבר. לפנינו החיבור המקורי, עם שינויים רבים מהנדפס.

בראש הכרך מספר דפים בכתב-ידו, עם כללים שונים בהלכות הש"ס [בכותרות דפים אלו הכיתוב: "בעהש"י געונמ"א" – בעזרת ה' יתברך, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך אמן – כמנהגו של רבי ישראל ליפשיץ; ראה קטלוג "קדם", מכירה 33, פריט 345]. כללים אלו נדפסו בשינויים, תחת השם "פעמוני זהב", בראש המהדורות המודפסות של פירוש "זרע ישראל".

בדף האחרון רשם רבי ישראל ליפשיץ תאריכי התחלות וסיומים של לימוד בכרך המשניות, ובין היתר נכתב שם: "סיימתי ת"ל טהרות ב' טו"ב אדר ביא"צ [ביאר-צייט] של ע"ר [עטרת ראשין] הגאון זצוק"ל תוצבה"ח" [אביו, הגאון רבי גדליה ליפשיץ, נפטר ב"ז אדר א' תקפ"ו].

מעבר לשער, הקדשה משנת תקס"ט: "חתימת ידי למטה היא לעדות... אשר נתתי את המשניות... להב' זלמן דעסויא... תמוז תקס"ט אל' בן ר' יעקב צבי זצ"ל מברלין".

הגאון רבי ישראל ליפשיץ (תקמ"ב-תרכ"א), נודע בחיבורו הגדול "תפארת ישראל" על ששה סדרי משנה, שהתקבל בכל תפוצות ישראל ונדפס במאות מהדורות עד ימינו. בן הגאון רבי גדליה ליפשיץ בעל "רגל ישרה" ונכד הגאון רבי ישראל ליפשיץ אב"ד קליווא. גאון מופלא, מגדולי יהדות אשכנז. ישב כל היום ועסק בתורה, כשהוא מעוטר בטלית ותפילין תחת מעילו העליון, ונודע לאיש קדוש וירא-אלוקים. שימש ברבנות יותר מיובל שנים, בקהילות דעסוי, דאנציג ועוד. רבי ישראל ליפשיץ הוציא לאור כמה מחיבורי אביו, בתוספות הערות משלו. בנוסף, מלבד חיבורו הנודע על המשניות

35c

35b

Jewry who studied Torah all day wrapped in his tallit beneath his coat and donning tefillin. Known for his holiness and fear of Heaven, he served in the rabbinate of Dessau, Danzig and other cities for over fifty years. Rabbi Yisrael Lifschitz published several of his father's works, adding his own comments. Apart from his famous commentary on the Mishnah, he wrote many other works, some remained as manuscripts and were lost. In addition to Tiferet Yisrael, he also wrote another short commentary on the Mishnah named Zera Yisrael included in this manuscript.

Zera Yisrael is a short concise composition on the Six Sidrei Mishnah and as written on the title page of the printed edition: "Short adequate commentary which contains a summary of all the commentaries of Rabbi Ovadia of Bartenura, the Tosfot Yom Tov and the Vilna Gaon etc, in an amazing shortened form and precise language, in small letters and notes, each in its appropriate place". This composition is not an abridgement of Tiferet Yisrael but an original composition. In the introduction to his commentary, the author notes several advantages of this composition: a. "For beginners who have not yet attempted to study Torah... to study the complete Torah on one foot... b. For Torah scholars – The composition

shall serve as a reminder for things that they already know. c. For travelers..."

The author highly commended this work and in his testament he instructed his sons to study it regularly: "My sons... Be careful to study at least one leaf of Mishnah with our composition Zera Yisrael each morning and review it in the evening...". He also writes there that the edition printed in Vilnius was dominated by the "evil" censor: "Some mistakes and omissions crept into my book by the evil censor in Vilnius, therefore each of you should readily copy my corrections of the errors and omissions in the book Zera Yisrael from which I study..." [A clear example of this are the opening sections of Chapters 1 and 2 of Tractate Avodah Zara, which are clearly censor additions and do not exist in this manuscript].

Two parts in one volume: Part 1: Zera'im, Moed, Nashim. 134 leaves. Part 2: Nezikin, Kodshim, Taharot. [1], 136-325, [4] leaves. 12 cm. Good-fair condition. Stains. Wear at margins. Some glosses are cutoff, blurred or faded. New binding.

Opening price: \$10,000
 Estimate: \$20,000-40,000

35d

35. The Six Sidrei Mishnah in One Volume – Amsterdam, 1713 – With Zera Yisrael in the Handwriting of the Author Rabbi Yisrael Lifschitz Author of Tiferet Yisrael – Many Variations in Comparison to the Printed Version

Mishnah, with the Kav V'Naki commentary. Part 1 – Zera'im Moed Nashim, and Part 2 – Nezikin Kodshim Taharot [in one volume]. Amsterdam, [1713]. Printed by Shlomo Proops.

The Six Sidrei Mishnah in one volume. Pocket edition. Separate title page for Part 2.

This volume of Mishnah belonged to Rabbi Yisrael Lifschitz, author of the Tiferet Yisrael commentary on the Mishnah. It contains thousands of marginalia in his characteristic, small, handwriting and his composition Zera Yisrael – a short concise commentary on the six Sidrei Mishnah as it was first written on the sheets of this volume. The composition was first printed in Vilnius in 1854 in the lifetime of the author. **This is the original composition with many variations in comparison to the printed version.**

Several leaves in his handwriting appear at the beginning of this volume, with various rules for Talmudical laws [the titles of these leaves have the customary addition of Rabbi Yisrael Lifschitz, the initials of "With G-d's help, Open my eyes so I can see wonders of your Torah,

Amen". See Kedem catalog, Auction 33, Item 345]. These rules were printed with variations, under the name Pa'amonei Zahav at the beginning of the printed editions of the Zera Yisrael commentary. On the last leaf, Rabbi Yisrael Lifschitz wrote the dates he began and ended study of this volume of the Mishnah. Among other inscriptions: **"I have concluded Taharot Bet on the 15th of Adar on the yartzeit of my father"** [Rabbi Gedalya Lifschitz, died on the 17th of Adar Aleph 1826].

On the reverse side of the title page, is a dedication from 1809: "My signature below is a testimony... that I have given the Mishnah... to the youth Zalman Dessau... Tamuz 1809 Eliyahu son of R' Yaakov Zvi of Berlin".

Rabbi Yisrael Lifschitz (1782-1861), was known for his phenomenal composition Tiferet Yisrael on the Six Sidrei Mishnah which was embraced throughout the Jewish Diaspora and printed in hundreds of editions. Son of Rabbi Gedalia Lifschitz author of Regel Yeshara and grandson of Rabbi Yisrael Lifschitz Av Beit Din of Kalov. Exalted Torah genius, a great leader of Ashkenazi

36

36. תשובה הלכתית מבעל ה"חתם סופר" - עם שתי חתימות בכתב יד קדשו

ונתן שוב לתלמיד להעתיקה בפנקס התשובות, ואז חתם שנית על ההעתיקה - לאשר את התיקון. תופעה זו של חתימה כפולה במכתב אחד היא תופעה נדירה בכתביו של ה"חתם סופר".

2 דף, 24.3x20 ס"מ. מצב טוב מאוד. סימני הדבקה ושיקום קל בחיבור בין הדפים לכריכה עם פגיעות בסופי המילים בעמוד הרביעי. מעט קמטים. נתון בכריכת עור מהודרת.

מצורף אישור מומחה, המאשר שהחתימה שבכתב היד יצאה מקולמוסו של החתם סופר. כמו כן, הוא מצייין כי ישנם שינויים קלים בתשובה שבדפוס (חלק יורה דעה, סימן ריג) שנדפסה על פי כתב יד זה. במקומות שישנה בעיה בנוסח המודפס, ניתן לראות כי המילים קשות לקריאה בכתב היד שלפנינו. קריאה מדוקדקת בכתב-היד יכולה להעמיד את הנוסח על תלו, כפי שיצא מתחת ידי החתם סופר, ללא צורך בהשערות וספיקות.

פתיחה: \$30,000
 הערכה: \$35,000-40,000

תשובה הלכתית בדיני הכשר מקוואות, מאת רבינו הגאון רבי משה סופר אב"ד פרשבורג בעל "חתם סופר" [פרשבורג, תקפ"ט 1829]. תשובה משנת תקפ"ט, נשלחה אל רבי דוד צבי לעווניגער אב"ד מעדיער [אשר נסמן להוראה ממרן החתם סופר]. בראש התשובה נרשם: **"העתק התשובה מאת אדמו"ר הגאון נ"י. שיל"ת פ"ב כאור בוקר ליום י"ג שבט תקפ"ט"**.

העותק התשובה בכתב-יד תלמיד ובסיומה חתימת ידו של החתם סופר, לאחר העתק המלים **"ואחתום בברכה הכ"ד"** נוספה חתימת מרן בכתב יד קדשו **"משה"ק סופר מפכד"מ"**. לאחר מכן כתב המעתיק **"אח"כ העלה אדמו"ר הגאון נ"י זה לשונו - וראוי למלאות בסלים של נצרים וכו"**, ועל הוספה זו חתם ה"חתם סופר" שנית בכתב יד קדשו: **"הק' משה הנ"ל"**.

דף זה הוא מתוך פנקס התשובות של החתם סופר שחלקו נכתב ע"י ה"חתם סופר" וחלקו ע"י מעתיקים. בתשובה זו שלפנינו ישנו דבר יחודי: לאחר שה"חתם סופר" עבר על ההעתיקה בפעם הראשונה, וחתם לאשר אותה, הוסיף במכתב המקורי הוראה הלכתית נוספת,

כתב ידו של החתם סופר – סגולה ליראת שמים

האדמו"ר, בודאי לא הייתי לוקח זאת ממך, ועל כן אין רצוני לקבל ממך גם את כתב-היד ששוה הון תועפות. לאחר שהחסידי הפציר מאוד ברבו, ניאות הרבי מסאטמר לקבל ממנו את המכתב. מכתבו של החתם סופר הסב לאדמו"ר הנאה יתירה והוא קרא בו כמה פעמים. באותו מעמד סיפר הרבי את הסיפור על המהר"ם בנעט, שאמר בעת אחזו בתשובת החתם סופר, כי על אף שירד לעומק דבריו תכף ומיד בפעם הראשונה, אך "אני חוזר וקורא את הדברים מפני שהקריאה בכתב ידו של החתם סופר מסוגלת ליראת שמים".

סיפור מעניין מסופר על הגרא"מ שך ראש ישיבת פוניבז', שהגיע לניחום אבלים בבית אחד הרבנים החשובים בבני ברק. רב זה היה מצאצאי ה"חתם סופר" וכאשר סיפרו לו הבנים כי בידם דף בכתב ידו של מרן החתם סופר, ביקש לראותו. כשהביאו לו את הדף, ביקש הרב שך להוציאו מן הנילונית, באומרו שצעם הנגיעה בכתב יד קדשו של ה"חתם סופר" מביאה ליראת שמים.

קדושתם וסגולתם המיוחדת של כתיב ידו של ה"חתם סופר", מקובלת גם כסגולה ל"שמירה" ולישועות שונות. מסופר כי כאשר היה הגאון רבי שמעון סופר אב"ד קראקא יוצא לדרך, היה נוטל עמו כסגולה ל"שמירה" כרכים מכתבי היד של אביו ה"חתם סופר". עד ימינו אלה, תולים אנשים רבים את נס הצלתם מן השואה, בכתבי ידו הקדושים של החתם סופר, שלקחו בידם בעת נדודיהם, ובזכותם ניצלו מן ההרג והמלחמות. גם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מבני ברק, מביא תמיד בדרשותיו כי החזקת כתיב ה"חתם סופר" בבית היא סגולה גדולה לרפואה ולישועות.

מפורסמים דבריו של הגאון רבי מרדכי בנעט, כי עצם ההבטה בכתב ידו של ה"חתם סופר" מסוגלת ליראת שמים. סיפור זה מובא ע"י רבי יוסף נפתלי שטרן, בשם חמיו רבי שמואל אלכסנדר סופר, אשר שמע אותו מאביו ה"כתב סופר". לפי המסופר, לעת זקנתו של מהר"ם בנעט, עמדה על שולחנו שאלה מסובכת בעיניו עגונה. חברי בית דינו בניקלשבורג כתבו קונטרס גדול בעניין, ושלחוהו אל החתם סופר שיחווה את דעתו. כאשר הגיע הקונטרס אל החתם סופר, עיין בו מעט זמן לאחר מנוחת הצהרים והשיב את תשובתו באותו היום. בית הדין בניקלשבורג התפלאו על מהירות תשובתו והחלו לעיין בתשובה. המהר"ם בנעט לקח את המכתב מידם, ומיד לאחר שראה כי מסקנת החתם סופר להיתר, פקד על בית דינו לתת פסק שיתיר את נישואי העגונה. לאחר מכן, חזר המהר"ם בנעט ולקח את תשובת החתם סופר, והחל לעיין בה בשנית. חברי בית הדין סברו כי הוא מסתפק עדיין בעניין ההיתר, אך המהר"ם בנעט אמר להם, שימשיכו בכתבת ההיתר, שכן הוא מבטי בתשובה רק משום שההסתכלות בכתב ידו של החתם סופר היא סגולה ליראת שמים.

סיפור זה על המהר"ם בנעט היה רגיל לספר הגאון רבי אהרן קוטלר – שתורתו של ה"חתם סופר" היתה חביבה עליו במיוחד. בספר "חיים שיש בהם" (מהדורא קמא, פרשת שמיני, עמ' ר-רא) מובא הסיפור בשינויים בשם האדמו"ר מסאטמר: באחת הפעמים הביא אחד מחסידי סאטמר מתנה לרבו, מכתב כתוב בכתב-ידו של מרן החתם סופר ז"ל. בתחילה, סירב הרבי לקבלו ממנו באמרו שמכתב מהחתם סופר בודאי נמכר בדמים יקרים ושוה כסף רב. אילו היית מביא לי את שווי של המכתב, טען

36. Halachic Responsum by the Author of the Chatam Sofer – With Two of His Signatures

Halachic responsum on the laws of mikvaot, by Rabbi Moshe Sofer Av Beit Din of Pressburg, author of Chatam Sofer [Pressburg, 1829].

Responsum from 1829, sent to Rabbi David Zvi Levinger Av Beit Din of Madier [who received semicha from the Chatam Sofer]. Written at the beginning of the responsum: "**Copy of the responsum by the Gaon. Morning of the 13th of Shevat 1829**".

The responsum was copied in the handwriting of a disciple and after the words "**And I sign with my blessing**" appears the signature of the Chatam Sofer in his own handwriting: "**Moshe Sofer of Frankfurt am Main**". After that, the copier wrote "**Later the Gaon added these words – and it is fitting to fill in wicker baskets, etc.**", and to this addition the Chatam Sofer added another signature in his own handwriting: "**HaK' Moshe above**".

This page is from the notebook of responsa of the Chatam Sofer partially written by the Chatam Sofer and partly by copiers. This responsum has a unique quality: After the Chatam Sofer reviewed the copy the first time and signed his approval, he added another halachic

ruling to the original letter and again gave it to his disciple to copy into the notebook of responsa and then the Chatam Sofer signed the copy again to approve the addition. This phenomenon of a double signature in one letter is rare in the writings of the Chatam Sofer.

2 leaves, 20X24.3 cm. Very good condition. Adhesive tape and slight restoration at the margins of the leaves (at the connection to the binding), with damage to the ending of words on the fourth page. Some creases. Bound in an elaborate leather binding.

Enclosed is an expert's authorization that the signatures are definitely in the handwriting of the Chatam Sofer. He also notes slight variations from the printed responsum [Yoreh Deah, Siman 213] printed according to this manuscript. Places that are problematic in the printed version are difficult to read in this manuscript. Careful reading of this manuscript can correct the wording of the responsum and render it exactly as written by the Chatam Sofer with no need for doubts and conjecture.

Opening price: \$30,000

Estimate: \$35,000-40,000

The Handwriting of the Chatam Sofer – Segula for Yirat Shamayim

Rabbi Mordechai Bennet had a famous saying that just seeing the handwriting of the Chatam Sofer is a segula for Yirat Shamayim (Fear of Heaven). A story is related by Rabbi Yosef Naftali Stern in the name of his father-in-law Rabbi Shmuel Alexandri Sofer who heard it from his father the Ktav Sofer:

At the time the Maharam Bennet was an elderly man, he dealt with a complex matter concerning an agunah. The members of the Nikolsburg Bet Din wrote a large pamphlet on the matter and sent it to the Chatam Sofer, asking for his opinion. When the pamphlet reached the Chatam Sofer, he studied it for a short while after his afternoon rest and sent his response that very same day. The Nikolsburg Beit Din was astonished at the speed of his response and began to study his answer. The Maharam Bennet took the letter from them and immediately after he saw that the Chatam Sofer's conclusion was to permit the agunah to remarry, he ordered his Beit Din to give the ruling to permit her remarriage. Afterward, Maharam Bennet took the Chatam Sofer's responsum and studied it a second time. The members of the Beit Din thought that he still had doubts concerning the ruling but Maharam Bennet told them that they should carry on with the heter, he is only looking at the responsum because seeing the handwriting of the Chatam Sofer is a segula for Yirat Shamayim.

Rabbi Aharon Kotler used to repeat this story about the Maharam Bennet because the Torah teachings of the Chatam Sofer were particularly dear to him.

In the book Chaim Sheyesh Bahem (Mahadura Kama, Parshat Shemini, pp. 200-201), this story is brought with variations in the name of the Satmar Rebbe: Once a Satmar Chassid brought a gift to his rebbe, a letter written in the handwriting of the Chatam Sofer. At first, the Rebbe refused to receive the gift saying that "A letter by the Chatam

Sofer is very valuable and if you would have given me its worth in money I would not accept such a gift from you, therefore I do not wish to receive this manuscript which is worth a lot of money". After the Chassid persisted in urging his Rebbe to take the gift, the Satmar Rebbe agreed to accept the letter. The letter by the Chatam Sofer gave him excessive pleasure and he read it a number of times. On that occasion, the Rebbe recounted the story about the Maharam Bennet who while holding the responsum by the Chatam Sofer said that although he understood the depth of the content immediately at the first reading, "I repeatedly read the words because reading the handwriting of the Chatam Sofer is a segula for Yirat Shamayim".

An interesting story is told about Rabbi Shach, the head of the Ponovezh Yeshiva, who paid a consolation visit to an important rabbi in Bnei Brak who was a descendent of the Chatam Sofer. The rabbi's sons told Rabbi Shach that they possess a leaf in the handwriting of the Chatam Sofer and he asked to see it. The leaf was brought in and Rabbi Schach requested that it be removed from the plastic sleeve saying that the actual touch of the handwriting of the Chatam Sofer leads to Yirat Shamayim.

The holiness and special segula of the manuscripts of the Chatam Sofer is also accepted as a segula for protection and various salvations. Rabbi Shimon Sofer Av Beit Din of Cracow is said to take with him manuscripts written by his father, the Chatam Sofer as a segula for protection whenever he would travel. Until today, many people ascribe the miracle of their survival from the Holocaust to the holy writings of the Chatam Sofer which they took with them on their wanderings and were saved from death in their merit. Rabbi Yitzchak Zilberstein of Bnei Brak also often mentions in his sermons that possessing writings of the Chatam Sofer is a segula for cures and salvation.

37. מכתב שד"רות בחתימת רבי ישראל משקלוב ותלמידי הגר"א – ירושלים וצפת, תקצ"א

בתק"ס"ט, אביו רבי מנדל משקלוב עלה שנה קודם והכין את הקרקע לעליה זו. נפטר בירושלים תשרי תר"ז, ועל מצבתו נכתב "הרב חסיד וענו"; "נתן נטע בהרב אאמ"ו הח' המפ' מו"ה סעדי זללה"ה מעה"ק ירושלים ת"ו" [צדיק וחסיד, זכה לשמש את הגר"א וקרא לפניו משניות בעל-פה. אביו רבי סעדיה היה ראש ורבן של תלמידי הגר"א שעלו לירושלים. נפטר תר"ט]; "הקטן ארי' ליב בהרב מו"ה יוסף ליאון" [מראשי הישוב האשכנזי בצפת]; "אריה הנאמן דפעה"ק ירוש' ת"ו" [רבי אריה ליב ב"ר ירחמיאל מארקוס מקיידאן (תק"ס-תרל"ז), נאמן כולל הפרושים בירושלים וממייסדי ביהכנס"ס "החורבה"]; "שלמה זלמן במוהר"ז וואלף הכהן" [שד"ר ארץ ישראל, חותנו של רבי יעקב ספיר, נפטר בכלכותא שבהודו בשנת תר"ז].

23 ס"מ, נייר איכותי משובח, מצב טוב. מעט פגמים בשוליים.

תעודה דומה נדפסה מכת"י בספר הזכרון "אשד הנחלים", בני ברק, תשנ"ב, עמ' ריב-ריג.

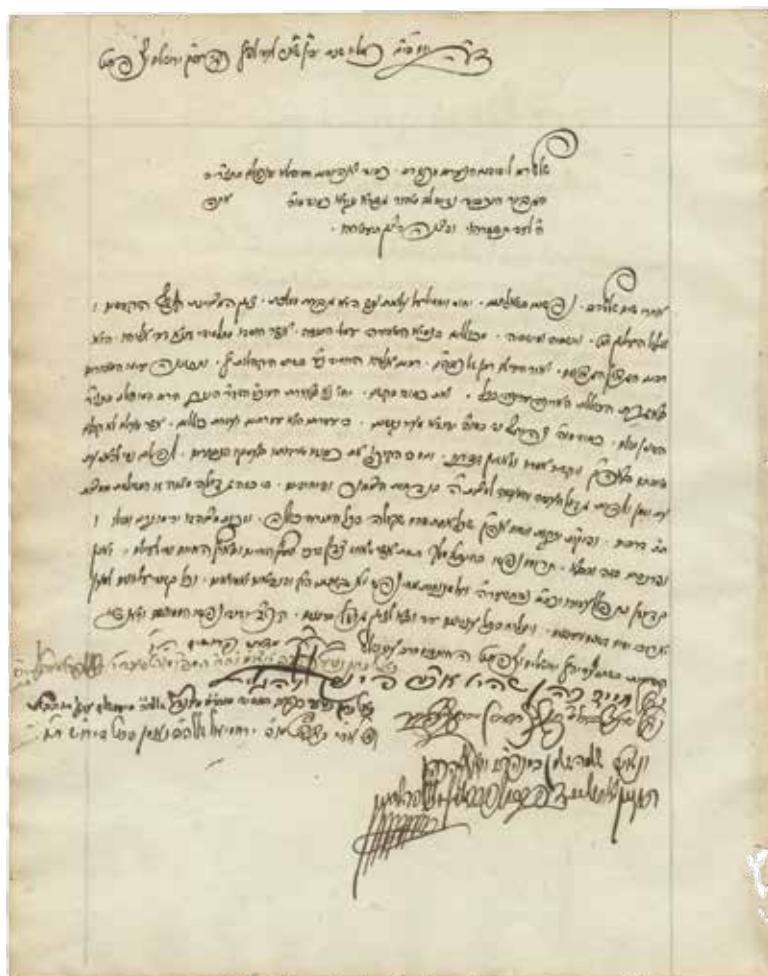
פתיחה: \$4000

הערכה: \$5000-8000

מכתב בקשה לתמיכה עבור היישוב של תלמידי הגר"א בקהלות צפת וירושלים. בחתימת תלמיד הגר"א רבי ישראל משקלוב וחתימות גדולי קהילת תלמידי הגר"א. ירושלים וצפת, כסלו תקצ"א (1830).

נכתב כמכתב בקשה אישי שנמסר לשד"ר רבי צבי הירש ב"ר יהודא, עם מקום ריק למילוי שם הנדיב ע"י השד"ר: "... יחוס ויחמול על... ממלכת ציון המצוינת קודש הקדשים... יושביה ומיישיביה... מתלמידי דבי תנא דבי אליהו, הוא רבינו גאון הגאונים רבן שכבה"ג מאור העולם רבינו אליהו ז"ל נ"ע. בשתי קהלות קודש".

החותמים הם, הרבנים: "חיים כהן שהיה אב"ד פינסק והגליל" [כיהן כעשרים שנה ברבנות פינסק והיה מקובל גם על החסידים, עלה לצפת בשנת תקפ"ו וכיהן בה ברבנות עד פטירתו בשנת תקצ"א]; "ישראל בעל ס' תקלין חדתין מעה"ק צפת ת"ו" [רבי ישראל משקלוב תלמיד הגר"א]; "נתן נטע בהרב החסיד מוהר"מ מענדל זללה"ה מירושלים ע"ק טובב"א" [נקרא רבי נטע הגדול, היה מראשי הקבוצה של העליה הראשונה של תלמידי הגר"א

37

37. Emissary Letter Signed by Rabbi Yisrael of Shklow and the Vilna Gaon's Disciples – Jerusalem and Safed, 1830

A letter of request to support the settlement of the Gra's disciples in the communities of Safed and Jerusalem. Signed by the Gra's disciple Rabbi Yisrael of Shklow and by the leading disciples of the Gra's community. Jerusalem and Safed, Kislev 1830.

Written as a personal letter of request sent to the emissary Rabbi Zvi Hirsh ben Yehuda, with an empty space for completing the name of the philanthropist by the emissary.

Signed by: "**Chaim Cohen who was Rabbi of Pinsk and its region**" [served approximately 20 years in the Pinsk rabbinate and was accepted also by Chassidim, immigrated to Safed in 1826 and served in its rabbinate until his death in 1831]; "**Yisrael author of Taklin Chadtin of Safed**" [Rabbi Yisrael of Shklow disciple of the Gra]; "**Nathan Neta son of the Chassid Rabbi Mendel of Jerusalem**" [called the Great Rabbi Neta, one of the leaders of the group of the first aliya of the Gra's disciples in 1809, his father Rabbi Mendel of Shklow immigrated one year earlier and prepared the ground for this aliya. Died in Jerusalem on Tishrei 1846, and on his tombstone are the words "Rabbi, Chassid and

Humble"]. "**Nathan Neta ben Rabbi Se'adya Jerusalem**" [Tzaddik and Chassid, had the merit to serve the Gra and cite mishnayot by heart before him. His father, Rabbi Se'adya was the leader and rabbi of the Gra's disciples who immigrated to Jerusalem. Died in 1849]; "**Aryeh Leib son of Rabbi Yosef Leon**" [a head of the Ashkenazi settlement in Safed]; "**Aryeh the Trustee Jerusalem**" [Rabbi Aryeh Leib son of Rabbi Yerachmiel Marcus of Keidan (1800-1877), trustee of the Kollel Perushim in Jerusalem and a founder of the Hurva Synagogue]; "**Shlomo Zalman ben Wolf HaCohen**" [emissary from Eretz Israel, son-in-law of Rabbi Ya'akov Sapir, died in Calcutta, India in 1847].

23 cm. high-quality paper, good condition. Few damages to margins.

A similar certificate was printed from a manuscript in the memorial book Eshed HaNechalim, Bnei Brak, 1992, pp. 212-213.

Opening price: \$4000

Estimate: \$5000-8000

קשיי פרנסה, הסכים לקבל על עצמו באופן רשמי את עול ההוראה בוויילנא. עמד בקשרים אמיצים עם גדולי דורו. הגאון רבי חיים מוולוז'ין יחד עם הגאון רבי יעקב מליסא בעל חוות דעת היו אלו שעודדו אותו להוציא את ספרו "חכמת אדם", כפי שכותב בהקדמתו לספר זה. עמד גם בקשרי שו"ת עם הגאון רבי מאיר פוזנר בעל "בית מאיר".

זכה שספריו יתקבלו בכל תפוצות ישראל כספרי יסוד בפסיקת ההלכה, בדור דעה של גאונים וחכמים, בני דורו של הגר"א מוויילנא, וכפי שכותב בעצמו בהקדמה למהדורה השנייה של ספרו חיי אדם, "ספרו לי מופלגים, שראו לכמה מופלגי תורה וחרפים שחזרים בחיבורי זה... ואני מעיד שבאו לביתי לומדים מופלגים... וקנו ממני חיבורי חיי אדם וחכמת אדם... והכל רצים ללמוד בהם וכמעט שאין רב ומורה צדק וצורב בכל קהילות ישראל שאין קונים חבורי...". הספרים הפכו לספרי הפסיקה העיקריים

בליטא, עד זמנו של ה"משנה ברורה" המביאו בכל מקום וסומך על דבריו כבעלי משקל גדול בפסיקה. באחד המקומות כותב: "עיין בחיי אדם... ודבריו קילורין לעינים". רבים מגדולי הפוסקים בדורו ובדורות שאחריו הרבו להביא את דבריו ולדון בהם, ולהתחשב בדעתו בפסיקת ההלכה.

הספרים התקבלו בחיבה יתירה בכל שדרות הציבור, זכו לתפוצה בלתי רגילה והפכו לספרי יסוד כבר בחיי המחבר, וכפי שהעיד בפתח המהדורה השנייה של ספרו חיי אדם: "להיות שאני בטוח בחסד ה' שחיבורי, הן על אורח-חיים והן על יורה-דעה לא יזכבו... ויודפסו ויחזרו ויודפסו עד ביאת הגואל, כי הן בעודני חיי... נתקבלו ב"ה ונתפשטו בכל גבול ישראל, אף כי אחרי מותי שבלתי ספק שיותר ויותר יהיו מקובלים". על ההצלחה תעיד העובדה שבקהילות בכל רחבי ליטא ורוסיה הוקמו "חברות חיי אדם", ללימוד הספר בצוותא. חברות אלו החלו כבר בחיי המחבר, וכפי שכותב: "יש קהילות שקבעו ללמוד בו עם בעלי בתים ותלמידים...". ולכן כיוון ידידו רבי חיים מוולוז'ין, כשכתב עליו: "גברא דמריה סייעיה... שנתקבל ספרו חיי אדם... ונתפשט בכל גבול ישראל".

גם מחוץ לגבולות ליטא הפכו ספריו לספרי יסוד. כך לדוגמה, מובא בשם ה"חתם סופר" שאמר כי מורי הוראה יכולים לסמוך על הוראתו כשאין להם פנאי לעיין בעצמם במקורות ההלכה.

כתב גם פיוטים ותפילות, ביניהם נתקבלה בקהילות ישראל ה"תפילה זכה" שנאמרת בפתחו של יום הכיפורים. שנות חייו היו שבעים ושלוש כמספר שם ספרו "חיי אדם".

א-נב, נז-נט, [1], סא-קט דף. חסרים: דף השער ודף ההסכמות, דפים נג-נו (דפים נז-נט ודף [1] כרוכים פעמיים). 21 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים ובלאי, פגעי עש וקרעים. רישומי בעלות. כריכה לא מקורית.

מצורף עותק נוסף להשלמת הדפים החסרים.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$8000-10,000

38a

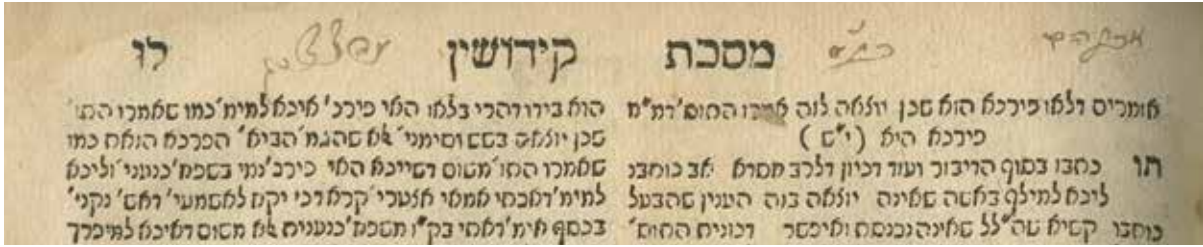
38. ספר מעשה חייא - פיורדא, תפ"ז - העותק של רבי אברהם דאנציג בעל "חיי אדם", עם חתימותיו

ספר מעשה חייא, חידושים על הש"ס ושו"ת, מאת רבי חייא רופא. [פיורדא, תפ"ז 1727]. מהדורה שניה.

עותק הגאון רבי אברהם דאנציג בעל "חיי אדם". בשני מקומות בספר [דף 1/ו1 ודף 2/ז], חתימות בכתב-ידו: "אברהם בר"מ [=בן ר' מיכל] מדנציג". בדף א שרידי חתימה נוספת. רישומי בעלות נוספים.

הגאון רבי אברהם דאנציג (תק"ח-תקפ"א) מגדולי דורו, תלמיד-חבר ומחותנו של הגר"א מוויילנא, ומחברם של ספרי יסוד בהלכה, "חיי אדם", "נשמת אדם", "חכמת אדם" ועוד. נולד לאביו רבי יחיאל מיכל בר שמואל בעל "נחמות ציון", בצעירותו נסע ללמוד בפראג והיה שם תלמידו של ה"נודע ביהודה" ושל רבי יוסף ליבערמאן, מגאוני פראג. רבו זה העניק לו כתב "חבר" בגיל י"ח, ושם כתב בין היתר: "צעיר לימים ורך בשנים ודעתו מיושבת כדעת זקנים, תלמיד המחכים את רבותיו... בקי בש"ס ופוסקים... סדורה ושגורה בפיו משנתו...". לאחר נישואיו התיישב בוויילנא, שם הסתופף בצלו של הגר"א מוויילנא, ונשא ונתן עמו בדברי תורה. בהמשך הפך למחותנו, כאשר בנו נשא את נכדת הגר"א. הערכתו לגר"א היתה רבה, והוא נתן לכך ביטוי בהספדים שנשא עליו. בראש ספרו "זכרו תורת משה" תיעד את סדר הלימוד של "מחותני אדונינו מרנא ורבנא גאון ישראל וקדושו רבינו אליהו חסיד...". וכותב על סדר לימוד זה כי הוא "כמצווה עלינו מפי משה רבינו עליו השלום". בספרו "חיי אדם" הביא רבות מדברי הגר"א, אך במספר מקומות חלק עליו. הדבר הביא עליו תרעומת, ועל כן נמנע להביא מדברי הגר"א ב"חכמת אדם" בכדי לא לחלוק על דבריו בפומבי.

סירב ליטול על עצמו עול רבנות והלך בדרך סבו לעסוק במשא ומתן לצורך פרנסתו ולעשות תורתו קבע ועיקר, כפי שהעיד על עצמו בהקדמתו המפורסמת לספר חכמת אדם. למרות זאת, היה ממנהיגי קהילות ווילנא, וכפי שמעיד על עצמו לא זזה הוראה מתוך ביתו ולא נעשה דבר בוויילנא בלי הסכמתו. רק לעת זקנותו, בשל

38b

38. Ma'ase Chiya – Furth, 1727 – Copy of Rabbi Avraham Danzig, Author of Chayei Adam, with his Signatures

Ma'asei Chiya, novellae on the Talmud and responsa, by Rabbi Chiya Rofeh. [Furth, 1727]. Second edition.

Copy belonging to Rabbi Avraham Danzig, author of Chayei Adam. His signature, "Avraham ben R' M. [Michel] of Danzig", appears in two places [Leaf 36/a and Leaf 77/b]. On Leaf 1 is the remainder of another signature. Additional ownership inscriptions.

Rabbi Avraham Danzig (1748-1821) a leading Torah scholar in his times, disciple-companion and mechutan of the Vilna Gaon, authored basic halachic books: Chayei Adam, Nishmat Adam, Chochmat Adam, and others. Son of Rabbi Yechiel Michel ben R' Shmuel, author of Nechamot Zion. In his youth, Rabbi Avraham studied in Prague and was the disciple of the Nodah B'Yehuda and of Rabbi Yosef Lieberman, Prague Torah prodigies. The latter granted him a writ titling him Chaver at the age of 18, and wrote among other praises: "Young of age but with a settled mind like the elderly, a disciple who adds to the wisdom of his teachers... proficient in the Talmud and the poskim... he is fluent in his Torah learning...". After his marriage, he settled in Vilnius and basked in the presence of the Vilna Gaon discussing Torah with him. Eventually, he became his mechutan, as Rabbi Avraham's son wed the Vilna Gaon's granddaughter. His reverence of the Vilna Gaon knew no bounds and he expressed his veneration in the eulogies he delivered for him. In the beginning of his book Zichru Torat Moshe, he documented the study schedule of "my mechutan, our Master, Marana v'Rabana Geon Yisrael u'Kedosh Rabbeinu Eliyahu Chassid...", and wrote that this schedule is "As commanded to us by Moshe Rabbeinu". In his book Chayei Adam, Rabbi Avraham introduces many teachings in the name of the Vilna Gaon, however he also disagrees with him in several places. This caused dissent; therefore in his book Chochmat Adam, Rabbi Avraham refrained from quoting the Gaon so as not to openly disagree with him.

He refused to serve in the rabbinate, following his grandfather's footsteps, dealing in trade for his livelihood, with Torah study his main priority (as recounted in his famous introduction to Chochmat Adam). In spite of this refusal, he was one of the leaders of the Vilnius community and was constantly asked for his opinion on Torah matters, and in the city of Vilnius his agreement was sought on all issues.

Rabbi Avraham had strong connections with the

prominent rabbis of his times. Rabbi Chaim of Volozhin, together with Rabbi Ya'akov of Lisa, author of Chavot Da'at encouraged him to publish his book Chochmat Adam. He exchanged halachic correspondence with Rabbi Meir Pozner, author of Beit Meir.

His books were accepted in the entire Jewish world as basic halachic books written in the generation of Torah sages, the days of the Vilna Gaon. They became the primary books of Torah rulings in Lithuania until the time of the Mishnah Brura which quotes him everywhere and heavily relies on his rulings. Many of the greatest Torah authorities of his generation and those who lived thereafter quote his books at length and discuss his writings, valuing his opinion.

In the beginning of the second edition of Chayei Adam, he wrote: "Since I am certain that in G-d's kindness, my works both on Orach Chaim and on Yoreh Deah did not disappoint... and will be printed and reprinted until the Redemption, because even in my lifetime... they have been accepted and have spread throughout the Jewish world, that also after my death they undoubtedly will be even more accepted". The fact that all over Lithuania and Russia "Chayei Adam societies" were established, attests to their impressive success. These societies began in the author's lifetime as his friend Rabbi Chaim of Volozhin wrote: "A man assisted by his Master... whose book Chayei Adam... spread throughout the Jewish world".

Even outside of Lithuania, his books became rudimentary study books as can be learned from the Chatam Sofer who affirmed that Torah authorities can rely on the rulings in these books whenever they cannot find the time to study the halachic sources themselves.

Rabbi Avraham wrote piyyutim and prayers, including the Tefillah Zaka, said at the beginning of Yom Kippur. He lived to the age of 73 - the gematriya of his book Chayei Adam.

1-52, 57-59, [1], 61-109 leaves. Missing: the title page and the page of approbation, Leaves 53-56 (Leaves 57-59 and Leaf [1] are bound twice). 21 cm. Good-fair condition. Stains and wear, worming and tears. Ownership inscriptions. Non-original binding.

Enclosed is another copy for replacing the missing leaves.

Opening price: \$2000
 Estimate: \$8000-10,000

39

39. שו"ת מהר"ם לובלין - מיץ, תקכ"ט - הטופס של של ה"דרכי תשובה" וה"מנחת אלעזר" ממונקאטש - חתימות רבי יהושע העשיל באב"ד, סבו ורבו של ה"מנחת חינוך", וחתימות רבני גליציה

שאלות ותשובות מהר"ם לובלין. מיץ, [תקכ"ט 1769]. דפוס משה מאיי.
 בדף השער ובעמוד האחרון חתימות "הק' יהושע העשיל באב"ד חוב"ק טרנאפאל והגליל יע"א" - הגאון רבי יהושע העשיל באב"ד (תק"ד-תקצ"ח). בעל ספר "יהושע", סבו ורבו של הגאון בעל "מנחת חינוך". מגזע בעל "פני יהושע" והעיר ר' העשיל מקראקא. כיהן ברבנות בודזאנוב (בחזונו) על מקום בעל ה"פרי תבואה", עד שבשנת תקס"א נבחר לרב בטרנופול על מקום בן דודו רבי שמואל פלקנפלד. בשנת תקפ"ח נבחר לרבה של לובלין, אך בשל נטייתו לחסידות סבל רדיפות מצד פרנסי העיר, חזר לגליציה ושב לכהן כרבה של טרנופול. היה מגדולי דורו והרביץ תורה לרבים, כמה מגאוני גליציה היו מתלמידיו, ביניהם נכדו הנודע רבי יוסף באב"ד בעל "מנחת חינוך", אשר ברבות הימים ישב אף הוא על כסא הרבנות בטרנופול. נודע במלחמתו נגד יוסף פרל, מראשי המשכילים בגליציה, שהיה תושב עירו. מכתביו נדפס "ספר יהושע" (זולקווא, תקפ"ט), בו מופיעים דברי תורה שהחליף עם גאוני דורו, מחותנו רבי אפרים זלמן מרגליות, בעל ה"קצות החושן", בעל ה"חוות דעת", ועוד.
 חתימות נוספות בשער הספר: "יוסף באב"ד אב"ד לבוב והגליל" (לא ברור מי הוא החותם. כתב היד דומה לכתב ידו של בעל ה"מנחת חינוך", אך לא ידוע לנו כי כיהן כאב"ד בעיר לבוב); "הק' יוסף יואל דייטש" - רבי יוסף יואל דייטש (נפטר תרי"ג, אישים בתשובות החת"ס, עמ' קסט-קט), תלמידו של רבי יהושע העשיל באב"ד וידידו מנוער של נכדו בעל "מנחת חינוך", חתנו של רבי משה דוד אשכנזי אב"ד טאטלשווא וצפת. כיהן כדיין בטרנופול בין השנים תק"צ-ת"ר, ולאחר מכן אב"ד חודורוב ומונטטרישץ. מחבר שו"ת "יד יוסף"; "הק' ישראל מנחם מענדל... אב"ד דק"ק טרעבולא" - מחבר הפירוש "בגדי כבוד" על מסכת אבות, שאותו הדפיס יחד עם פירוש מאת חותנו רבי יוסף משה שמחה רפפורט, בספר "בגדי הקדש", לבוב תקס"ו. בסוף חתימתו, רישום נוסף בכתב-יד: "נמכר להח"מ" (להחתום מטה).
 ספר זה היה שייך לאדמו"רים ממונקאטש, בעל "דרכי תשובה" ובנו בעל "מנחת אלעזר". בשער ובדפי הספר חותמות רבות של האב ובנו ("צבי הירש שפירא" ו"חיים אלעזר שפירא אב"ד דק"ק מונקאטש").
 האדמו"ר רבי צבי הירש שפירא בעל "דרכי תשובה" (תר"ה-תרע"ד, אנצ' לחסידות ג', תריח-תרכ). בן רבי שלמה שפירא אב"ד מונקאטש בעל "שם שלמה", בן רבי אלעזר מלנצוהוט, בנו של רבי צבי אלימלך מדינוב בעל "בני

יששכר". מגדולי דורו בתורה וחסידות, ממלא מקום אביו ברבנות מונקאטש. ביסס את חסידות מונקאטש וחסידיו נמנו באלפים. מייסד "כולל מונקאטש" ו"נשיא ארץ ישראל". מחבר: "דרכי תשובה", "באר לחי רועי", "צבי תפארת" ועוד.

בנו, הגאון הקדוש רבי חיים אלעזר שפירא, מגאוני התורה, ההלכה והחסידות בדורו, ומגדולי המקובלים (תרל"ב-תרצ"ז, אוצר הרבנים 6243). עמד במערכות קדושת ישראל, ודבריו בהלכה ובקבלה נשמעו בכל תפוצות ישראל. מספריו: שו"ת "מנחת אלעזר", שער יששכר, נמוקי אורח חיים, דברי תורה ט' חלקים, ועוד. [3], עז דף. 33 ט"מ. מצב טוב, כתמים. קרעים משוקמים במספר דפים. כריכה חדשה.

פתיחה: \$2500
הערכה: \$3000-5000

39. Maharam Lublin Responsa – Metz, 1769 – Copy of the Darkei Teshuva and the Minchat Eliezer of Mukacheve – Signatures of Rabbi Yehoshua Heshel Babad, Grandfather and Teacher of the Minchat Chinuch, and Signatures of Galician Rabbis

Maharam Lublin responsa. Metz, [1769]. Printed by Moshe Maya.

On the title page and the last page are signatures, including that of "Yehoshua Heshel Babad of Ternopil and its district". Rabbi Yehoshua Heshel Babad (1754-1838), author of Sefer Yehoshua, grandfather and teacher of the author of Minchat Chinuch, descendent of the author of Pnei Yehoshua and of Rebbe Heshel of Cracow. He served in the Buzynove rabbinate succeeding the author of Pri Tevua until he was appointed as Rabbi of Ternopil in 1801, replacing his cousin Rabbi Shmuel Flankenfeld. In 1828, he was chosen Rabbi of Lublin, but was pursued by influential residents of the city because of his Chassidic leanings, causing him to return to the Ternopil rabbinate. He was one of the Torah leaders of his times and taught many students; several Galicia sages were his disciples including his famous grandson, Rabbi Yosef Babad, author of the Minchat Chinuch who eventually also became Rabbi of Ternopil. He was renowned for his opposition to Yosef Perel, a leading maskil (member of the Enlightenment movement) in Galicia who lived the city. Some of his writings were printed in Sefer Yehoshua (Zhovkva, 1829), in which appear Torah thoughts exchanged with Torah sages of his time, his mechutan Rabbi Efraim Zalman Margalio, author of Ketzot HaChoshen, the author of Chavot Da'at, etc.

Additional signatures on the title page: "Yosef Babad, Av Beit Din of Lvov and its district" [the identity of the person who signed is unclear. The handwriting is similar to that of the author of the Minchat Chinuch but we do not know that he served as Av Beit Din of Lvov]; "Yosef Yoel Deutsch" (died in 1853, Ishim B'Tsehuvot HaChatam Sofer, pp. 169-170). Disciple of Rabbi Yehoshua Heshel Babad and childhood friend of his grandson, author of Minchat Chinuch, son-in-law of Rabbi Moshe David Ashkenazi, Av Beit Din of Tolcsva and Safed. Served as Dayan in Ternopil from 1830-1840, afterward as Av Beit Din of Khodorov and Monastyrishche. Author of the Yad Yosef responsa; "Yisrael Menachem Mendel... Av Beit Din of Trembwola" – author of Bigdei Kavod on Tractate Avot, printed together with the commentary of his father-in-law, Rabbi Yosef Moshe Simcha Rappaport, in the book Bigdei HaKodesh, Lvov, 1806. At the end of his signature is another inscription in his handwriting: "Sold to the signed below. This book belonged to the Mukacheve Rebbes, author of Darkei Teshuva and his son, author of Minchat Eliezer. On the title page and on the leaves of the book are many stamps of the father and son ["Zvi Hirsh Shapira" and "Chaim Elazar Shapira Av Beit Din of Mukacheve"]. Rebbe Zvi Hirsh Shapira, author of Darkei Teshuva (1845-1914, Encyclopedia Le'Chassidut Vol 3, pp. 618-620), son of Rabbi Shlomo Shapira, Av Beit Din of Mukacheve, author of Shem Shlomo, son of Rabbi Elazar of Lantzhut, son of Rabbi Zvi Elimelech of Dinow, author of Pnei Yissaschar. A prominent rabbi of his days in Torah knowledge and Chassidism, he succeeded his father in the Mukacheve rabbinate, strengthening this Chassidism followed by thousands. Founder of Kolliel Munkatch, and Nesi Eretz Israel. Wrote Darkei Teshuva, Be'er Lachai Ro'i, Zvi Tiferet, etc. His son, Rabbi Chaim Elazar Shapira, a leading sage of Torah, Halacha and Chassidism in his times and great Kabbalist (1872-1937, Otzar HaRabbanim, 6243). His teachings of Halacha and Kabbalah spread all over the Diaspora. He wrote the Minchat Elazar responsa, Sha'ar Yissaschar, Nimukei Orach Chaim, 9 parts of the Divrei Torah series, etc. [3], 77 leaves. 33 cm. Good condition, stains. Restored tears to several leaves. New binding.

Opening price: \$2500
Estimate: \$3000-5000

40a

40. תשובות חתומות בכתב ידו של הגאון רבי אהרן משה טויבש – תקצ"ה / תר"ה

כתב יד, תשובות בהלכה, בכת"י וחתומות הכותב, הגאון רבי "אהרן משה טויבש אב"ד סיניאטין והגליל". סיניאטין, תקצ"ה [1834], יאסי, תר"ה [1845].

מכתב חתום מהתאריך ט"ז חשוון תקצ"ה, עם תשובה שלימה וארוכה [למעלה מ-7 עמ' כתובים בצפיפות] וחתומה אל רעו הגאון רבי מרדכי זאב אורנשטיין, הערות על ספרו החדש של אביו "הגאון אמיתי נ"י" רבי יעקב אורנשטיין "ישועות יעקב" על אבן העזר. [תשובה זו נדפסה בשו"ת תועפות ראם, חלק אבן העזר, סימן כ"ד, דפים מח-נב. בעמ' 6 הוא מזכיר תשובה "שהצעתני בילדותי להגאון מהר"ם בנעט אבד"ק נ"ש להצילהו מקושיות הש"ך..."].

בעמוד האחרון, תשובה נוספת, בכתיבה מאוחרת יותר משנת תר"ה, חתומה: "אהרן משה טויבש אבד"ק יאס והגלילות". [תשובה זו נדפסה בשו"ת תועפות ראם, חלק אורח חיים, סימן ד'].
הגאון המפורסם רבי אהרן משה טויבש (תקמ"ז-תר"ב), אבד"ק סיניאטין ויאסי, בעל שו"ת "תועפות ראם" וספר "קרני ראם". מגדולי גאוני דורו המפורסמים בגליציה וברומניה. התכתב בהלכה עם הגאון רבי מרדכי בנעט ועם הגאון בעל "חתם סופר". נולד בעיר לבוב (למברג) וידיד נעורים של הגאון בעל "ישועות יעקב" ושל רבים מגאוני גליציה. בשנים תק"פ-תר"ב כיהן ברבנות סיניאטין. [בשנת תקצ"ב התקבל לרבנות בוניהאד שבהונגריה, אך לבסוף לא הגיע לשם]. בעשרת שנות חייו האחרונות כיהן כרבה של העיר יאסי.

[8] עמ' כתובים בצפיפות, 23.5 ס"מ. חתום 3 פעמים. מצב טוב, בלאי וכתמים.

פתיחה: \$6000

הערכה: \$8000-10,000

40b

40. Responsa Signed by Rabbi Aharon Moshe Taubes – 1834 / 1845

Manuscript, Halachic responsa, handwritten and signed by the writer, Rabbi "Aharon Moshe Taubes Av Beit Din of Snyatyn and its district". Snyatyn, 1834, Iași, 1845.

A signed letter, dated 16th of Cheshvan 1834, with a complete, long, responsa [more than 7 densely written pages] to his friend Rabbi Mordechai Ze'ev Orenstein - notes on the new book, Yeshuot Ya'akov on Even HaEzer, authored by his father, "The true gaon" Rabbi Ya'akov Orenstein [This responsa was printed in the To'afot Re'em, Even HaEzer, Siman 84, leaves 48-52. On leaf 6, he mentions a responsa "that I suggested in my youth to Maharam Bennet Av Beit Din of Nikolsburg to release him from the question of the Shach..."]. On the last page is another responsa written later than 1845 signed "Aharon Moshe Taubes Av Beit Din of Iași and its district". [This responsa was printed in the To'afot Re'em responsa, Orach Chaim, Siman 4].

Rabbi Aharon Moshe Taubes (1787-1852), Av Beit Din of Snyatyn and of Iași, author of the To'afot Re'em responsa and of Karnei Re'em was a prominent Torah scholar in his times in Galicia and Romania. He corresponded on Halachic matters with Rabbi Mordechai Bennet and with the Chatam Sofer. Born in Lvov, he was a childhood companion of the author of Yeshuot Ya'akov and of other Galician Torah giants. During 1820-1842, he served in the Snyatyn rabbinate. [In 1832, he was appointed to the rabbinate in Bonyhád Hungary but eventually decided not to accept the position]. During the last decade of his life he served as Rabbi of Iași.

[8] densely written pages, 23.5 cm. Signed 3 times. Good condition, wear and stains.

Opening price: \$6000

Estimate: \$8000-10,000

41. מכתב התנצלות מהגאון רבי יוסף שאול נתנזון בעל "שואל ומשיב" – תרל"ג

חלקים; דברי שאול על התורה, על הרמב"ם ועל השו"ע; ידות נדרים ועוד. משנת תרי"ז כיהן כרבה הראשי של קהילת לבוב, שהיתה הקהילה הגדולה והמרכזית בין קהילות גליציה. בפטירתו נספד ע"י רבי זלמן שפיצר (חתן החתם סופר) שאמר עליו: "גאון הגאונים רבן של ישראל... אשר אליו הריצו כל גדולי זמננו שאלותיהם בדבר הקשה... והיה קדוש מרחם ונתגדל בקדושה על התורה ועבודת ה'... זה לפני כארבעים שנה שהפליג הגאון רבן של ישראל מורי חמי חתם סופר ז"ל בשבחיו וקראו 'גאון'..."

מקבל המכתב: הגאון רבי גדליה טיקטין (תקס"ח-תרמ"ו), משנת תר"ג כיהן יותר מארבעים שנה כאב"ד העיר ברסלוי, על מקום אביו רבי שלמה זלמן טיקטין וסבו רבי אברהם טיקטין שניהנו לפניו ברבנות העיר.

דף, כ-20 ס"מ. כתוב בכת"י סופר ובחתימת ידו של רבי יוסף שאול. מצב טוב-בינוני, בלאי וקרעים בשוליים השמאליים.

פתיחה: \$4000

הערכה: \$6000-8000

מכתב מעניין בחתימתו של הגאון רבי "יוסף שאול הלוי נאטינזאהן האבד"ק לבוב והגליל". לבוב (למברג), תרל"ג [1873].

נשלח אל הגאון רבי גדליה טיקטין אב"ד ברעסלא (ברסלוי), כהתנצלות על אשר חשד בו באיזה ענין [כנראה בענין שמועה לא-נכונה, על תמיכתו ברפורמים "מתקני" הדת] ויצא נגדו במכתב.

וכה הוא כותב: "אבקש עוד הפעם סליחתו על אשר חשדתי בכשרים כמותו, אם כי לא מלבי יצאו הדברים, רק אחד גלה אזני בחשאי, ומרעש המולה שנעשתה מזו – ואשרי מי שחושדין אותו ואין בו. יברכהו השם ויצליחהו, וזכות אבותיו הקדושים יעמוד לו שינצל ויוושע מחבורתו, ודגל התורה בכבוד ירום". בתחילת המכתב כותב שכאשר קיבל את מכתבו "פתחו השמים ואראה מראות אלוקים, אשר כבודו... נאמן כראוי לכבוד ולכבוד בית אבותיו הגאונים... יהי השם עמו כאשר היה עם אבותיו הקדושים".

הגאון המפורסם רבי יוסף שאול נתנזון בעל "שואל ומשיב" (תקס"ח-תרל"ה), מגדולי גאוני גליציה. עוד בצעירותו חיבר יחד עם גיסו הגאון רבי מרדכי זאב איטינגא את הספרים הנודעים "מפרישי הים" על בבא קמא ו"מגן גבורים" על שו"ע אורח חיים. השיב תשובות לאלפים וחיבר ספרים רבים: שו"ת שואל ומשיב – ט"ו

41. Letter of Apology by Rabbi Joseph Saul Nathansohn, Author of Sho'el U'Meshiv – 1873

Interesting letter signed by Rabbi Joseph Saul Halevi Nathansohn Av Beit Din of Lvov and its district. Lvov (Lemberg), 1873.

Sent to Rabbi Gedalya Tiktin Av Beit Din of Breslau; an apology for suspecting him of a certain wrongdoing [apparently, a false rumor that he supported Reform Judaism] and writing a letter opposing him.

Thus he writes in this letter: "I wish to ask your forgiveness again for suspecting someone upright like you, although I did not fabricate these thoughts. Someone revealed this to me in secret and this turned into an uproar. Blessed be he who falls into suspicion for naught. G-d should bless you and bring you success, and the merit of your holy ancestors should save you...". At the beginning of the letter, he writes that at the time he received his letter "The heavens opened and I saw G-dly visions, that your honor...is faithful as is fitting to your honor and the honor of your great forefathers...G-d should be with you like he was with your holy ancestors".

The famed Rabbi Joseph Saul Nathansohn, author of Sho'el U'Meshiv (1808-1875) was an illustrious Galician Torah scholar. In his youth, he already wrote the renowned books Mifresei Yam and Magen Giborim on the Shulchan Aruch Orach Chaim together with his brother-in-law Rabbi Mordechai Ze'ev Ettinger. He

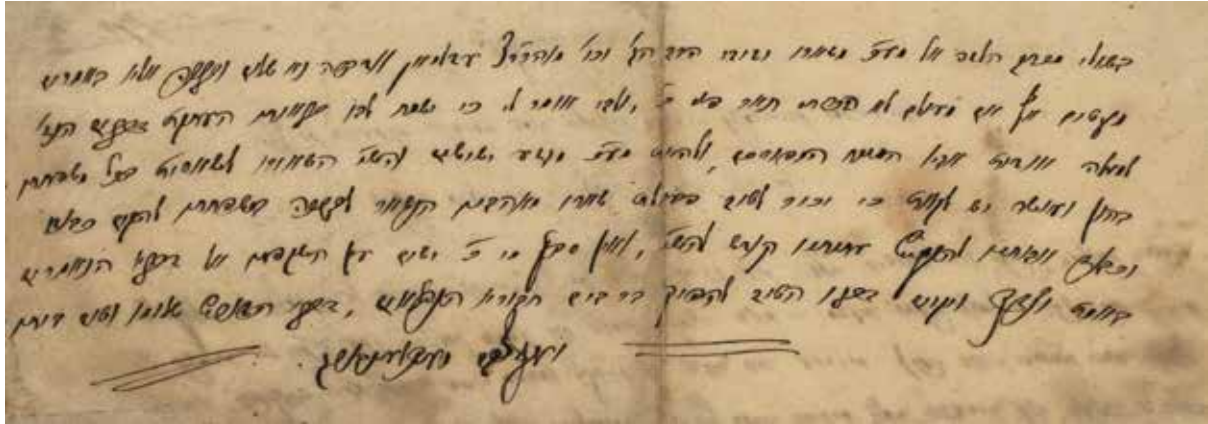
wrote thousands of responsa and many books: The Sho'el U'Meshiv responsa – 15 volumes; Divrei Shaul on the Torah, on the Rambam and on the Shulchan Aruch, Yedot Nedarim, and more. From 1857, he served as Chief Rabbi of the Lvov Community which was the largest and most dominant community in Galicia. At his death, he was eulogized by Rabbi Zalman Shpitzer (son-in-law of the Chatam Sofer) who said: "Torah genius among geniuses, Rabbi of Israel...all the Torah leaders of our times sent him all difficult questions...He grew in holiness in the study of Torah and G-d's service... Forty years ago, my father-in-law, my teacher, the Chatam Sofer spoke his lengthy praises and called him a 'Gaon'...".

The recipient of the letter: Rabbi Gedalya Tiktin (1808-1886), served for more than 40 years as Av Beit Din of Breslau (from 1843), succeeding his father, Rabbi Shlomo Zalman Tiktin and his grandfather Rabbi Avraham Tiktin who served before him in the city rabbinate.

[1] leaf, approximately 20 cm. Scribal writing, signed by Rabbi Joseph Saul. Good-fair condition. Wear and tears to left margins.

Opening price: \$4000

Estimate: \$6000-8000

42

42. מכתב הגאון רבי יעקב צבי מקלנבורג בעל "הכתב והקבלה"

איגרו, ובדרך לימודו היה קשור מאד לדרכו של הגר"א מווילנא. בספרו "הכתב והקבלה" הלך בעקבות הגר"א לשילוב תורה שבכתב עם תורה שבעל פה, והשתמש רבות בספריו ובכתבי הגר"א שהיו לפניו בכת"י. סייע להדפסת כתבי הגר"א ביחוד בקבלה, ואף השתתף בחיבור הספר הביוגרפי על הגר"א "עליות אליהו". דרכו בפירושו היחודי "הכתב והקבלה", היתה מתווה הדרך על פיה בנה ידיו הגאון מלבי"ם (אשר מילא את מקומו ברבנות קניגסברג) את פירושו הנודע לתורה ולתנ"ך.

דף, כ-32 ס"מ. כתוב משני צידי. 6 שורות בכתב-ידו וחתמתו של רבי "יעקב צבי מעקלנבורג". מצב בינוני, פגמי בלאי בקפלי הנייר.

פתיחה: \$2500
הערכה: \$4000-6000

מכתב בכתב ידו וחתמתו של הגאון רבי יעקב צבי מקלנבורג אב"ד קניגסברג. [קניגסברג, ללא תאריך].

נכתב ליהודי בשם מייזל, בגב מכתב שנשלח אליו מאת קרובו רבי צבי עדלמאן. הרב עדלמאן העתיק במכתבו רשימות מתוך פנקס ה"זכור" של הקהילה, אודות אביו הגאון רבי יצחק בן ר' משה מייזל ממדינת פולין, שכיהן כמריץ תורה בקניגסברג, ונקבר בה. באותו עמוד מופיע גם העתק מכתב המלצה מאת רבי שלמה הירשל ברלין רבה של לונדון, שכתב בשנת תקע"ז, אודות רבי יצחק מייזל. במכתב של רבי יעקב צבי מקלנבורג, שנכתב מעבר לדרך ההעתקות הוא כותב: "... ולבי אומר לי כי ישמח לבו בראותו העתקת דברים הנז' למעלה אודות אביו המנוח המפורסם..."

הגאון רבי יעקב צבי מקלנבורג אב"ד קניגסברג (תקמ"ו-תרכ"ה), מגדולי רבני דורו המפורסמים. תלמיד מובהק של הגאון רבי עקיבא

42. Letter by Rabbi Ya'akov Zvi Mecklenburg Author of HaKtav V'HaKabbalah

Letter handwritten and signed by Rabbi Ya'akov Zvi Mecklenburg Av Beit Din of Königsberg. [Königsberg, not dated].

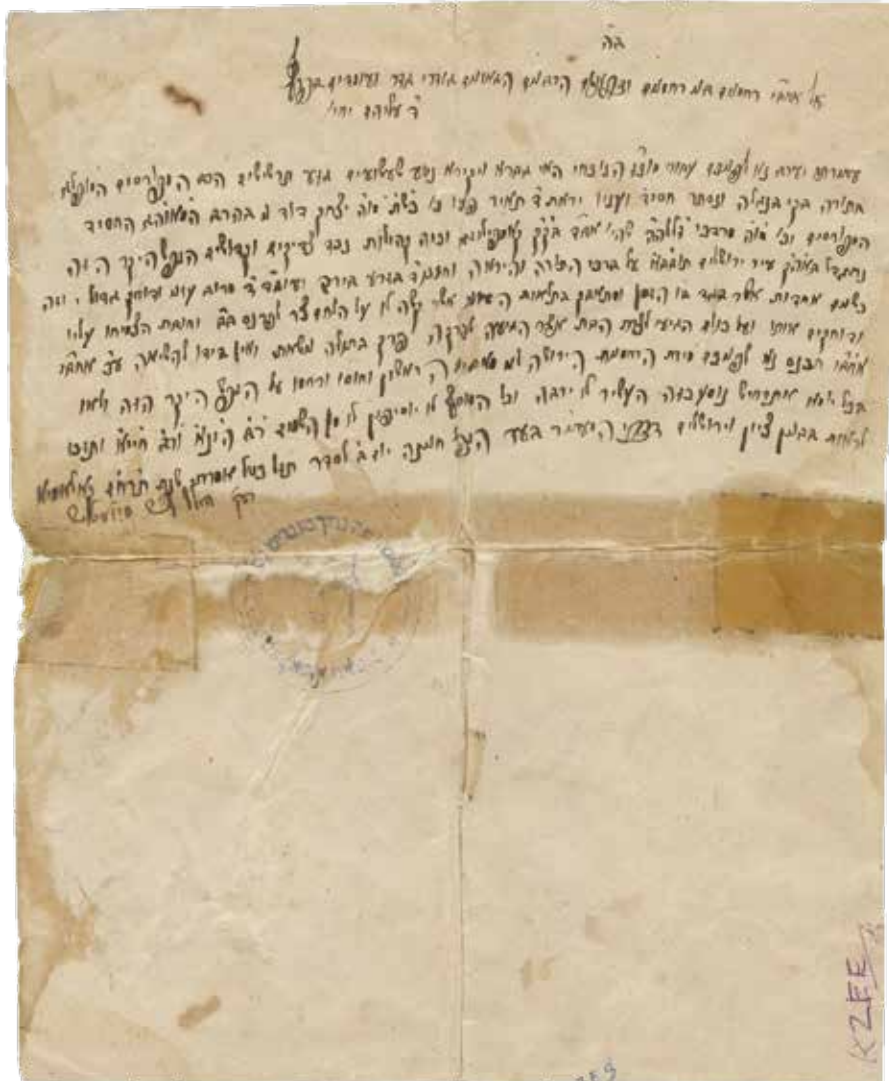
Written to a man by the name of Meizel on the back of a letter he received from his relative Rabbi Zvi Edelman. In his letter, Rabbi Zvi Edelman copied inscriptions from the Yizkor notebook of the community about Rabbi Meizel's father Rabbi Yitzchak son of R' Moshe Meizel from Poland who taught Torah in Königsberg and was buried there. On the same page is also a copy of a letter of recommendation by Rabbi Shlomo Hirshel Berlin Rabbi of London who in 1817 wrote about Rabbi Yitzchak Meizel. In the letter by Rabbi Ya'akov Zvi Mecklenburg which appears on the verso of the copies, he writes: "... **My heart tells me that he will rejoice when he sees the above copies about his late renowned father...**"

Rabbi Ya'akov Zvi Mecklenburg Av Beit Din of Königsberg (1786-1865), a foremost rabbi of his times. Close disciple of Rabbi Akiva Eiger, his study method

was strongly reminiscent of the Vilna Gaon's manner of study. In his book HaKtav V'HaKabbalah, he followed in the Gaon's path assimilating the Written Torah with the Oral Torah and he frequently referred to the books and writings of the Vilna Gaon from manuscripts which he accessed. He assisted in the printing of the Gaon's writings, especially his Kabbalistic teachings and he also participated in the biographic book about the Vilna Gaon titled Aliyot Eliyahu. His unique commentary HaKtav V'HaKabbalah was the forerunner of the celebrated commentary of the Malbim (who succeeded him in the Königsberg rabbinate) on the Bible.

[1] leaf, approximately 32 cm. Written on both sides. 6 lines handwritten and signed by Rabbi "Ya'akov Zvi Mecklenburg". Fair condition, wear damages to paper folds.

Opening price: \$2500
Estimate: \$4000-6000

43

43. מכתב המלצה מרבי הלל ל"ש מקלומייא

מכתב בכתב ידו וחתומת יד-קדשו של הגאון הצדיק רבי "הלל ל"ש (ליכטנשטיין) מוועטש", קולומייא, תשרי תר"ח"ם [1887]. המלצה לנתינת צדקה לתלמיד חכם עני מירושלים: "הרב המפורסם... בקי בנגלה ובנסתר חסיד ועניו יראת ד' תאיר פניו... מו"ה יצחק דוד בהרב המאוה"ג החסיד מו"ה מרדכי זללה"ה שהיה אב"ד בק"ק קאמפילוונג וכמה קהילות, נכד צדיקים וקדושים... ולא בכל יום איתרחיש נוסע כזה..." [מליצת-לשון עפ"י מאמר חז"ל: "לאו בכל יום איתרחיש ניסא"].

הגאון הקדוש רבי הלל ליכטנשטיין (תקע"א-תרנ"א), מגדולי תלמידי ה"חתם סופר". נולד בעיר וועטש לאביו הדיין הגאון רבי ברוך בענדיט. מנערותו נודע ביראתו ובדבקותו בבורא, וכשלמד בישיבת פרשבורג היה תלמיד חביב על ה"חתם סופר" שהחשיבו מאד בגלל יראתו הטהורה [וקרא עליו ועל בן דודו רבי הלל פולק את הפסוק "קודש הילולים להשם"]. כיהן ברבנות במארגרטין וסיקסא

שבהונגריה, ובשנת תרכ"ז עבר לכהן ברבנות קולומייא שבגליציה. דרשן מפורסם, לוחם מלחמות השם, אשר עמד בפרץ והוכיח את דורו על פרצות בחומת כרם ישראל. נערץ ע"י גדולי רבני דורו, האדמו"ר ה"דברי חיים" מצאנז דיבר רבות בשבחו. תשובותיו נדפסו בספר "תשובות בית הלל" (סאטמר תרס"ח) ודרשותיו נדפסו בארבעת חלקי ספרו "משכיל אל דל", "עת לעשות" ועוד. דף, כ-20.5 ס"מ. מצב בינוני, קרעים בקפלים והדבקות נייר-דבק חומצי.

מכתב זה נדפס בספר "גבורות יצחק - דרוש וחיידוש" ("גני שושנים", עמ' נא).

פתיחה: \$4000
הערכה: \$5000-7000

44. ספר תמים דעים להראב"ד – לבוב, תקע"ב – הגהות בכתב ידו של רבי ברוך פונקל תאומים אב"ד לייפניק בעל "ברוך טעם"

ספר תמים דעים, חידושי רבי אברהם בן דוד [הראב"ד "בל ההשגות"]. לבוב, תקע"ב [1812]. דפוס נפתלי הירץ גרושמאן. בדפי הספר חמש הגהות בכתב-ידו של הגאון רבי ברוך פונקל תאומים אב"ד לייפניק בעל "ברוך טעם" [שתיים מן ההגהות קצוצות מעט].

הגאון רבי ברוך פונקל-תאומים (תק"כ-תקפ"ח, אנציקלופדיה לחכמי גליציה ד', עמ' 314-322), בעל "ברוך טעם". מגדולי דורו המפורסמים, שנודע בגאונותו וחריפותו ובהגהותיו הלמדניות על ספרים רבים. תלמידים של רבי יהודה ליבער חריף קרונוגולד ראב"ד קראקא, רבי דוד טעבלי מליסא, ורבי משולם איגרא. בהיותו כבן י"ט התקבל לרבה של וישניצא, ולאחר פטירתו של רבי בנימין וולף איגר נקרא למלא את מקומו כאב"ד לייפניק ובה כיהן במשך כשלושים שנה. לאחר פטירת רבו רבי משולם איגרא, היה בין המועמדים למלא את מקומו ברבנות פרשבורג, אולם בגורל שנערך זכה לבסוף ה"חתם סופר".

עמקותו וחריפותו היו לשם דבר, עד כי בעל ה"אבני נזר" אמר שכל ימיו התייגע להגיע לחריפותו של הגאון בעל "ברוך טעם". ה"חתם סופר" העיד עליו שאלמלא נשתכחה תורה מישראל היה מחזירה בפלפול, ובהספד עליו אמר: "גאון ישראל ברוך טעמו ומשנתו מופת הדור... שהרביץ תורה בישראל בחריפות ובקיאיות וממש לא עמדו תלמידים על סוף דעתו בעומק חריפותו...". בהסכמות לספר ברוך טעם כותב ה"חתם סופר" לבן המחבר "וכי להסכמתי ועצתי צריך להזריח שמש ואור יקרת של מר אביו הגאון... וכי לא ידעתי עוז ותפארתו והדרת גאון... והלא כל דבריו יאירו כזוהר הרקיע יצהירו...".

חתנו המפורסם הוא האדמו"ר רבי חיים הלברשטאם בעל "דברי חיים" מצאנז, הכותב עליו: "ולערך שנה א' שהייתי אהו, לימדני כמעט רוב הש"ס עם הראשונים, וכל שעה הראני גדולות ונפלאות בפלפול". על אף שה"ברוך טעם" נמנה על המתנגדים לחסידות, אמר "החזנה מלובלין" לחסידים שדיברו נגדו: "מה אעשה ותורתו חביבה עלי מאד". גם צאצאיו האחרים היו מגדולי החסידות: בנו, הצדיק רבי יהושע העשיל מקומרנא, היה מגדולי תלמידי "החזנה מלובלין" (ראה אודותיו: אנציקלופדיה לחסידות ב', עמ' עו). חיבורו הראשון שנדפס היה הספר "ברוך טעם", שנערך ע"י חתנו האדמו"ר בעל "דברי חיים" מצאנז. נדפס לראשונה בלבוב תר"א. על מידת התקבלותו של הספר וחביבותו אצל הלומדים, תעיד העובדה שבתוך פרק זמן קצר יחסית חזר הספר ונדפס בחמש מהדורות נוספות (מתרל"ח עד תרס"ב). בין חיבוריו האחרים: ספר עטרת חכמים, ספר מרגינתא דר"ב, ספר ברוך שאמר, ועוד. במיוחד נודע בהגהותיו הרבות, שנהג לרשום על ספריו בדרך לימודו, ולימים נדפסו חלקן בהוצאות מאוחרות של אותם ספרים. ביניהן נתפרסמו בין הלומדים הגהותיו על הש"ס (נדפסו במהדורת ווילנא) ועל השולחן ערוך, והגהותיו על הספרים: כרתי ופולתי, שב שמעתא, טורי אבן, חות יאיר, שו"ת הר"ן, בית מאיר, קצות החושן, נתיבות המשפט, ועוד.

רישומים וניסיונות קולמוס בדף הכריכה הקדמי. חותמות "ביבליותיקה של כולל קאוונא".

[1], נז דף. 37 ס"מ. מצב טוב, כתמים ובלאי. כריכה עתיקה עם שדרת עור, בלויה.

מצורף אישור מומחה לכתבי יד רבניים, על זיהוי ההגהות כהגהותיו של בעל "ברוך טעם".

פתיחה: \$2500

הערכה: \$6000-8000

43. Letter of Recommendation by Rabbi Hillel Lichtenstein of Kolomyya

Letter handwritten and signed by Rabbi "Hillel L.S. (Lichtenstein) of Veča". Kolomyya, Tishrei 1887.

Recommendation for giving charity to a needy Torah scholar of Jerusalem: "The famous rabbi... proficient in revealed and hidden areas of Torah, pious and humble, fear of Heaven lights his countenance...R' Yitzchak David ben R' Mordechai who was Av Beit Din of the Kimpolung community and several other communities, grandson of tsaddikim and holy men...".

Rabbi Hillel Lichtenstein (1811-1891), a leading disciple of the Chatam Sofer, born in the city of Veča to his father Rabbi Baruch Bendit, was renowned for his fear and love of Heaven from his early years and at the time he studied at the Pressburg Yeshiva, the Chatam Sofer loved and esteemed him greatly because of his pure fear of G-d. Rabbi Lichtenstein served in the rabbinate of Marghita and Szikszó, Hungary and in 1867 he relocated to serve in the rabbinate of Kolomyya Galicia. He was a renowned preacher who fought G-d's battles by rebuking his generation for "breaks in the walls" of Torah adherence. Revered by the leading rabbis of his generation, the Divrei Chaim of Sanz praised him highly. His responsa were printed in Teshuvot Beit Hillel (Satmar 1908) and his sermons were printed in the four parts of his book Maskil el Dal, Et La'asot, etc.

[1] leaf, approximately 20.5 cm. Fair condition, tears to folds and acidic tape in places.

This letter was printed in the book Gevurot Yitzchak – Drush V'Chiddush (Ganei Shoshanim, page 51).

Opening price: \$4000

Estimate: \$5000-7000

44. Temim De'im L'HaRa'avad – Lvov, 1812 – Glosses in the Handwriting of Rabbi Baruch Frankel Te'omim, Av Beit Din of Leipnik, Author of Baruch Ta'am

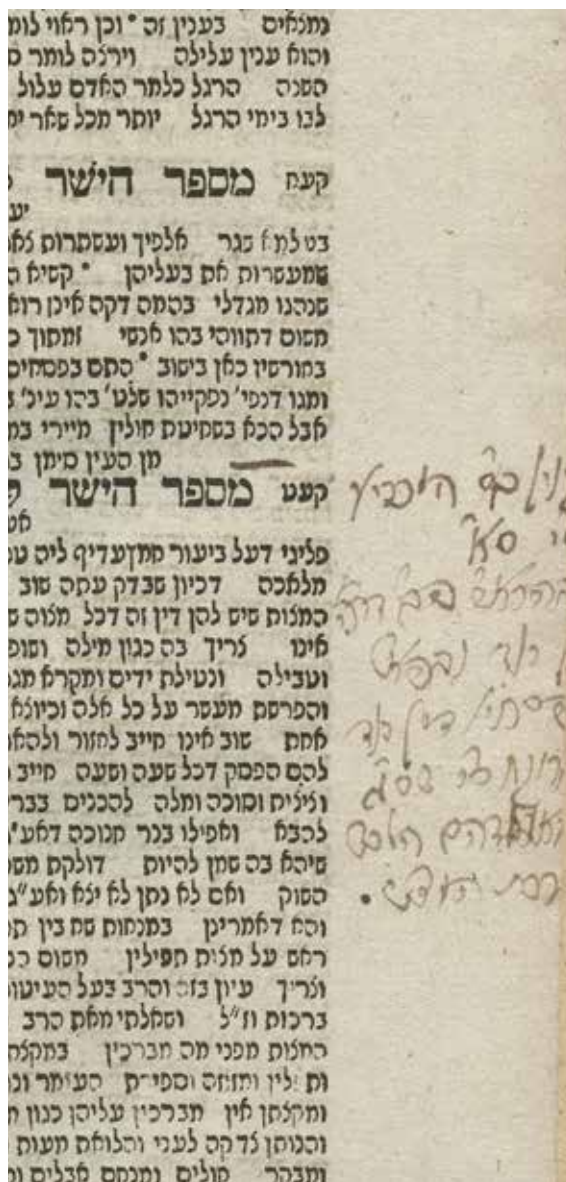
Temim De'im, novellae of Rabbi Avraham ben David [the Ra'avad Ba'al HaHasagot]. Lvov, 1812. Printed by Naftali Hertz Grossman.

On the leaves are five glosses in the handwriting of Rabbi Baruch Frankel Te'omim, Av Beit Din of Leipnik, author of Baruch Ta'am, [two glosses are slightly cut off].

Rabbi Baruch Frankel Teomim (1760-1828, Encyclopedia Le'Chachmei Galicia Vol. 2, pp. 314-322), author of Baruch Ta'am, was a famous Torah scholar, renowned for his genius and sharp mind and his scholarly glosses on many books. Disciple of Rabbi Yehuda Liber Charif Krongold, Ra'avad of Cracow, Rabbi David Tevele of Lissa and Rabbi Meshulam Igra. At the age of 19, he was appointed Rabbi of Vizhnitz and after the death of Rabbi Binyamin Wolf Eiger, he was asked to succeed him as Av Beit Din of Leipnik, a position he held for 30 years. After the death of his teacher Rabbi Meshulem Igra, he was a candidate for succeeding him as Rabbi of Pressburg but the lot fell on the Chatam Sofer.

He was famed for his deep and sharp thinking – the author of the Avnei Nezer said that all his life he toiled to reach the sharp intellect of the author of the Baruch Ta'am. The Chatam Sofer alleged that had Torah been forgotten from the Jewish People, Rabbi Baruch would return it with his pilpul. He eulogized him saying: "A genius... wonder of the generation... taught Torah with sharpness and proficiency, his disciples were not able to decipher the deep sharpness of his thinking...". In his approbation to Baruch Ta'am, the Chatam Sofer wrote to the author's son: "Is my approbation and counsel necessary to lighten the sun and brightness of your father, the Torah prodigy... and do I not know his strength and glorious genius?... All his words shone like the celestial bodies...".

His renowned son-in-law, Rebbe Chaim Halberstam, author of the Divrei Chaim of Sanz, wrote: "The one year I was with him, he taught me almost the entire Talmud with Rishonim and at all times he showed me great wonders in his pilpul". Although the Baruch Ta'am was counted among the mitnagdim (opposing Chassidism), the Chozeh of Lublin said to the Chassidim that spoke against him: "What can I do, his Torah is very dear to me". His other descendants were Chassidic leaders: His son, Rabbi Yehoshua Heshel of Komarno, was a leading disciple of the Chozeh of Lublin (see: Encyclopedia Le'Chassidut Vol. 2, p. 76). His first printed book was Baruch Ta'am, Lvov, 1841, edited by his son-in-law the Rebbe, author of Divrei Chaim of Sanz. It was accepted and beloved by Torah learners and in a relatively short period five other editions were printed (from 1878-1902). Among his other compositions: Ateret Chachamim, Sefer Marganita de-Rav, and Baruch

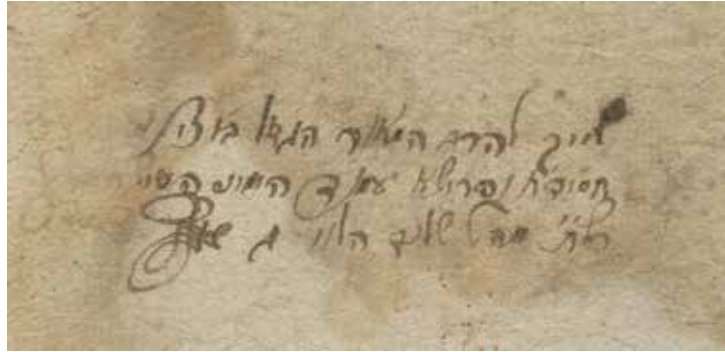
44

She'amar. He was especially known for the many glosses which he used to write on his books while studying, some of which were printed in later editions of those books. His glosses on the Talmud (printed in the Vilnius edition) and on the Shulchan Aruch became famous, as well as his glosses on the Kreiti U'Pleiti, Shev Shemateta, Turei Even, Chavat Ya'ir, the Ran responsa, Beit Meir, Ketzot HaChoshen, Netivot Mishpat, and more . Inscriptions and scribbles on the inner side of the front cover. Stamps of "Biblioteka shel Kollel Kovno".

[1], 57 leaves. 37 cm. Good condition, stains and wear. Worn ancient binding with leather spine.

Enclosed is an expert's authorization, identifying the glosses written by the author of Baruch Ta'am.

Opening price: \$2500
Estimate: \$6000-8000

45

45. ספר איתן האזרחי – אוסטרהא, תקנ"ו – העותק של האדמו"ר רבי שלום מקאמינקא ונכדו האדמו"ר מאושפיצין חתן ה"דברי חיים"

הלברשטאם בעל "דברי חיים" מצאנו. לאחר פטירת רבי נפתלי מרופשיץ, נהג לנסוע אל צדיקי הדור, ובהם רבי שלום מבעלז, רבי צבי הירש מזידיטשוב, רבי צבי הירש מרימנוב, רבי ישראל מרוז'ין, רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב, ועוד.

כיהן תחילה כרב ביאריטשוב ובשנת תקצ"ז עבר לכהן בקאמינקא. סירב לכהן כאדמו"ר אבל נודע כצדיק ופועל ישועות. זכה ויצאה ממנו שושלת גדולה של אדמו"רים לבית קאמינקא. סירב להדפיס מחידושי, ואת כתביו שרף במו ידיו, באמרו "יודע אני מראש איזה ספרים יתחברו עוד טרם ביאת המשיח, ואין רצוני להיות מונח יחד אתם בארון הספרים...". רק בדור האחרון, נדפסו שרידי תורתו בספר "אוהב שלום" (ברוקלין תשס"ו).

נכדו, האדמו"ר רבי אלעזר הלוי רוזנפלד מאושפיצין (תרכ"א-תש"ג), חתנו הצעיר של האדמו"ר בעל "דברי חיים" מצאנו ובנו של האדמו"ר רבי יהושע מקאמינקא (בנו של רבי שלום מקאמינקא). משנת תרמ"ה רב בבוכניה, בשנת תרנ"ז עלה לכהן על מקום אביו כאדמו"ר בקאמינקא ובשנת תר"ס עבר לכהן כרב ואדמו"ר בעיר אושפיצין (אושוויץ). בשנת תרצ"ו עלה לארץ ישראל והקים את בית מדרשו בירושלים. בערב מלחמת העולם השנייה חזר לפולין ונפטר בגטו סוסנוביץ. הי"ד.

[2], לו, לח-לט, מא[צ"ל: מב]-מד, [1], מה-סד, סג-עב, [2], עא-צו, צט-ק דף (ספירת דפים משובשת). חסר: דף צו. דפים מ-מא חסרים ומושלמים בכתב-יד. 31 ס"מ. מצב בינוני, קרעים בדף השער ובמספר מקומות נוספים, פגעי עש ובלאי. כתמים. כריכה לא מקורית.

פתיחה: \$2500
הערכה: \$3000-5000

ספר איתן האזרחי, שאלות ותשובות - חלק ראשון, מאת רבי אברהם הכהן רפפורט מלובוב. אוסטרהא, [תקנ"ו 1796]. בין המסכימים על הספר: רבי לוי יצחק מברדיטשוב.

בדף הכריכה האחורי, רישומי בעלות: "שייך להרב המאור הגדול בוצינא חסידיא ופרישא עמוד הימיני פטיש החזק כש"ת מ"ה שלום הלוי...", "שייך אל כבוד אדמו"ר מוה"ה נ"י". מעבר לשער חותמת: "אלעזר הלוי ראזנעפלד - חונה פה אשפיצין - בהה"צ מקאמינקא...". חתימה לא מזוהה בשער.

כפי הנראה, עותק זה היה שייך לצדיק רבי שלום מקאמינקא ואח"כ עבר לנכדו האדמו"ר רבי אלעזר הלוי מאושפיצין.

הצדיק רבי שלום הלוי רוזנפלד מקאמינקא (תק"ס-תרי"ב, אנצ' לחסידות ג', עמ' תרסח-תרעא), מגדולי החסידות, תלמידו המובהק של רבי נפתלי מרופשיץ, אבי שושלת קאמינקא. נולד בעיר ראווע (Páva-Pyčska; כיום אוקראינה), ומיד עם הוולדו העידו עליו צדיקים שנשמה גדולה באה לעולם. מסורת חסידית אומרת שנשמתו היא נשמת הגר"א מווילנא (שנפטר זמן קצר קודם לידת רבי שלום), ואף הוא אמר על עצמו שנשמתו היא מנשמת התנאים. בילדותו למד תורה אצל רבי צבי הירש חריף ואצל רבי שלמה קלוגר, שהיו בראווע. בהמשך קיבל תורה מפי גדולי גאוני גליציה כרבי יצחק שמעלקיש אב"ד לבוב (בעל "בית יצחק"), רבי אברהם מרדכי טורקר "הגאון מדומברובה", ועוד. בגיל תשע כבר סיים את הש"ס ונודע כעילוי מופלא. מסופר שרבי אפרים זלמן מרגליות שפגש בו, התפעל ממנו מאד ואמר: "גם אני הייתי עילוי בעורי, אבל עילוי שכזה עדיין לא ראיתי". בילדותו לקחו אביו לצדיקי הדור, והוא הספיק לבקר מספר פעמים אצל ה"חזן מלובלין". ה"חזן" הגדיר את הילד כ"חכם הדור", ופעם אף הזמינו לאכול עמו מאותה קערה. לאחר מכן, היה תלמיד דבוק ברבו הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ, והיה אחד משני תלמידיו הגדולים - לצד ידידו האדמו"ר רבי חיים

45. Eitan HaEzrachi – Ostroh, 1796 – Copy of Rebbe Shalom of Kaminka and of his Grandson, the Rebbe of Oshpitzin, Son-in-law of the Divrei Chaim

Eitan HaEzrachi, responsa – Volume 1, by Rabbi Avraham HaCohen Rappaport of Lvov. Ostroh, [1796]. One of the approbations is by Rabbi Levi Yitzchak of Berdychiv.

On the last leaf is an ownership inscription: "**Belongs to...Shalom HaLevi...**", "Belongs to the Rebbe". On the reverse of the title page is a stamp: "Elazar HaLevi Rosenfeld – resides here in Oshpitzin (Oswiecim) – son of the Tsaddik of Kaminka...". Unidentified signature on title page.

Apparently, this copy belonged to the tsaddik Rebbe Shalom of Kaminka and later was passed to his grandson, Rebbe Elazar HaLevi of Oshpitzin.

Rabbi Shalom HaLevi Rosenfeld of Kaminka (1800-1852, Encyclopedia L'Chassidut Vol. 3, pp. 668-671), a leading Chassidic rabbi, close disciple of Rabbi Naftali of Ropczyce, predecessor of the Kaminka dynasty; born in Rava-Ruska (today in Ukraine). According to Chassidic tradition, his soul is that of the Vilna Gaon (who died shortly before Rabbi Shalom's birth), and he said about himself that his was the soul of the Tana'im.

In his youth, he studied Torah from Rabbi Zvi Hirsh Charif and from Rabbi Shlomo Kluger who lived in Rava-Ruska. Later, he learned from great Galician rabbis such as Rabbi Yitzchak Shmelkish Av Beit Din of Lvov (author of Beit Yitzchak), Rabbi Avraham Mordechai Turker "the Gaon of Domvrova", etc. At the age of 9, he already completed the whole Talmud and was known as an incredible prodigy. People relate that Rabbi Efraim Zalman Margalioth met him and amazed at his genius said: "I was also a genius in my youth, but such a prodigy I have never seen". In his youth, his father took him to tsaddikim and he visited the Chozeh of Lublin who described the child as the "chacham of the generation" and even invited him to eat with him from his plate. Afterward, he became the devoted disciple of Rabbi Naftali of Ropczyce, and was one of his two leading disciples, together with his friend Rebbe Chaim

Halberstam, author of Divrei Chaim of Sanz. After the death of Rabbi Naftali of Ropczyce, he used to travel to the tsaddikim of his generation including Rabbi Shalom of Belz, Rabbi Zvi Hirsh of Zhydachiv, Rabbi Zvi Hirsh of Romaniv, Rabbi Yisrael of Ruzhyn, Rabbi Zvi Elimelech Shapira of Dynów, etc.

He first served as Rabbi of Yaryshev and in 1837 moved to Kaminka. He refused to become a Rebbe but was renowned as a tsaddik and as a wonder-worker. He was the forebear of a long line of Kaminka Rebbes. He refused to print his novellae and burned his writings saying: "I know in advance the books which will be written before the coming of the Messiah and I do not want mine to be together with them in the same bookcase...". Only in the last generation, remnants of his Torah writings were printed in the book Ohev Shalom (Brooklyn, 2006).

His grandson, Rebbe Elazar Halevi Rosenfeld (1861-1943), youngest son-in-law of Rebbe author of Divrei Chaim of Sanz and son of Rebbe Yehoshua of Kaminka (son of Rabbi Shalom of Kaminka), from 1885 served as rabbi of Bochnia. In 1897 he succeeded his father as Rebbe of Kaminka and in 1900 served as Rabbi and Rebbe in Oshpitzin (Oswiecim). In 1936, he immigrated to Eretz Israel and established his Beit Midrash in Jerusalem. Just before the outbreak of World War II, he returned to Poland and perished in Sosnowiec Ghetto.

[2], 36, 38-39, 41 [should be: 42]-44, [1], 45-64, 63-72, [2], 71-96, 99-100 leaves (mispagination). Missing: Leaf 96. Leaves 40-41 are missing and replaced with handwritten leaves. 31 cm. Fair condition, tears to title page and several other places, worming and wear. Stains. Non-contemporary binding.

Opening price: \$2500

Estimate: \$3000-5000

46. ספר תולדות אדם – ירושלים, תר"ה – הקדשת המחבר הרב מטולטשווא, עם חתימתו, לרבי משה סתהון

תר"ד והיה ממקימי הישוב החסידי בצפת שלאחר הרעש. זמן קצר לאחר עלייתו ארצה, הדפיס את ספרו שלפנינו בדפוסו של רבי ישראל ב"ק בירושלים. את הספר חיבר בשנות השלושים לחייו, ורבי יעקב מליסא בעל "חוות דעת" כותב עליו בהסכמתו לספר: "הרב הגאון המפורסם מ' משה דוד... האי גברא לא צריך לדידי ולדכוותי, אך רצונו של אדם זהו כבודו ואין מסרבין לגדול". ביתו ובית מדרשו בצפת שוקמו ע"י נכדו האדמו"ר מקלויזנבורג, והיום שוכנים בהם מוסדות צאנז בעיה"ק צפת.

בראש השער רישום: "שייך לת"ת ולישיבת עץ החיים בחורבת ר"י החסיד זי"ע בעה"ק ירושלים ת"ו".

[2], קמב דף. 29.5 ס"מ. מצב טוב, כתמים ופגעי עש. כריכה חדשה.

פתיחה: \$1000

הערכה: \$4000-6000

ספר תולדות אדם, חידושים על סוגיות הש"ס, מאת רבי משה דוד אשכנזי. ירושלים, [תר"ה 1845]. דפוס ישראל ב"ק.

בשער הספר הקדשה בכתב-יד מאת המחבר, חלקה בכתב מרובע: "מנחה היא שלוחה לכבוד הרב המובהק המאיר כמהר"ר משה סתהון הי"ו, הק' משה דוד אשכנזי פעה"ק צפת ת"ו", עם חתימת כתב-ידו: "הק' משה דוד אשכנזי פעה"ק צפת ת"ו".

מקבל הספר הוא כנראה רבי משה סתהון (תקנ"ז-תרל"ח), מחכמי ארם-צובא, מחבר הספרים "דברי משה" ו"קהלת משה" (ראה אודותיו: לקדושים אשר באר"ץ, אות שסג, עמ' קטו).

המחבר, הרב הקדוש רבי משה דוד אשכנזי אב"ד טאלטשווא-צפת (תקל"ד-תרט"ז, אישים בתשובות החת"ס, עמ' ש) בעל "תולדות אדם" ו"באר שבע", חותנו של האדמו"ר בעל "ייטב לב" מסיגעט ואביו של רבי יואל אשכנזי אב"ד זלוטשוב. לגזעו הקדוש מתייחסים האדמו"רים מסאטמר ומקלויזנבורג. כבר בגיל צעיר נתקבל לאב"ד העיר טולטשווא, ובמשרה זו כיהן כארבעים שנה. עלה לצפת בשנת

46

46. Sefer Toldot Adam – Jerusalem, 1845 – Signed Dedication by the Author, Rabbi of Tolcsva, to Rabbi Moshe Sithon

Sefer Toldot Adam, novellae on Talmudic treatises, by Rabbi Moshe David Ashkenazi. Jerusalem, [1845]. Printed by Israel Bak.

On the title page is the author's dedication, partially in square letters: "A gift to Rabbi...Moshe Sithon, Moshe David Ashkenazi here in Safed", with his signature: "**Moshe David Ashkenazi Safed**".

The book was probably given to Rabbi Moshe Sithon (1797-1878), an Aleppo sage, author of Divrei Moshe and Kehillat Moshe (see: L'Kdoshim asher BaAretz, Ot 363, p. 115).

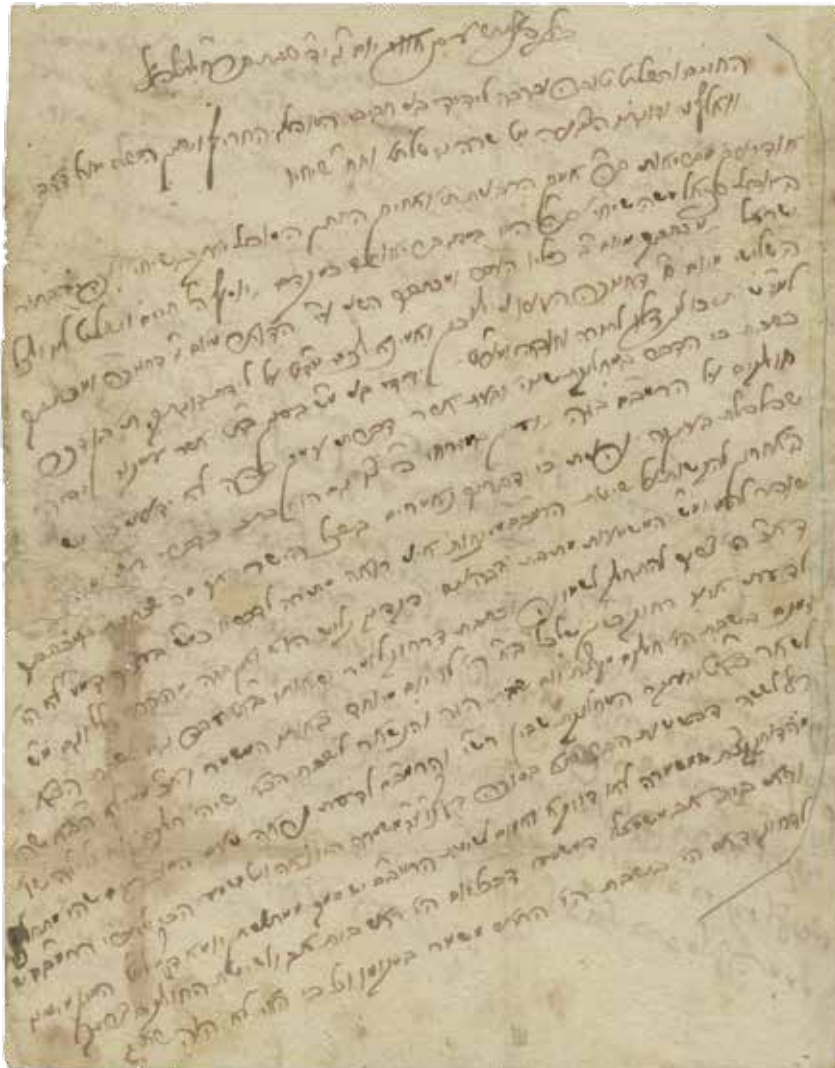
The author, Rabbi Moshe David Ashkenazi Av Beit Din of Tolcsva-Safed, (1774-1856, Ishim B'Teshuvot HeChatam Sofer, p. 300), author of Toldot Adam and Be'er Sheva, father-in-law of the Rebbe author of Yitav Lev of Siget and father of Rabbi Yoel Ashkenazi Av Beit Din of Złoczew. Forbear of the Satmar and Klausenburg dynasties, at a young age was appointed Rabbi of Tolcsva, a position he held for forty years. Moved to Safed in 1844 and was one of the founders of the

Chassidic settlement in post-earthquake Safed. A short while after his immigration to Eretz Israel, he printed this book in the printing press of Rabbi Israel Bak in Jerusalem. He authored the book in his thirties and Rabbi Ya'akov of Lisa, author of Chavat Da'at writes in his approbation to the book: "The famous Torah scholar R' Moshe David...does not need me and my likes, but I honor his wish and cannot refuse a person greater than I". His home and Beit Midrash in Safed were restored by his grandson the Klausenberg Rebbe and at present, they house the Sanz institutes in Safed.

On the title page is an inscription: "Belongs to the Talmud Torah and Etz Chaim Yeshiva in the Hurva of Rabbi Yehuda HaChassid in Jerusalem".

[2], 142 leaves. 29.5 cm. Good condition, stains and worming. New binding.

Opening price: \$1000
Estimate: \$4000-6000

47a

47. מכתב הגאון הקדוש האדמו"ר רבי אברהם מטשכנוב – אל בנו האדמו"ר רבי זאב וואלף מטטריקוב

"חידושי הרי"מ" מגור, כשרוב חסידיו קבלו את הנהגת רבי חנוך הניך הכהן מאלכסנדר, הגיעו אליו חלק מגדולי החסידים (רבי יחיאל מאיר מגוסטינין, רבי אלעזר הכהן מפולטוסק, ועוד) וקיבלו את הנהגתו. אז הסכים לשמש להם כאדמו"ר בתנאי שימשיך במנהגו להתפלל בנוסח אשכנז ולהתפלל תפילת שחרית כ"ותיקין".

נערץ בגאונותו וקדושתו בעיני רבני ואדמו"רי דורו. רבי שמחה בונים מפשיסחא שפגש בו בבואו לטטריקוב, אמר: "אורח חשוב ממני בא לעיר". רבי מנדלי מקוצק התבטא עליו: "יש לו דמות של מלאך אלקים". רבי יצחק מאיר מגור כותב עליו בתשובתו לרבי חיים מצאנז בענין היתר התרנגולים החדשים (שו"ת הרי"מ סימן ח'), שלא חקר בבעיה, מאחר והוא סומך על הרב מטשכנוב שאוכל מהם והוא מפורסם לגדול וצדיק. רבי חיים הלבפשטאם מצאנז אמר עליו, כי מי שגר בפולין ואינו מכיר את הרבי מטשכנוב עתיד ליתן על כך את הדין.

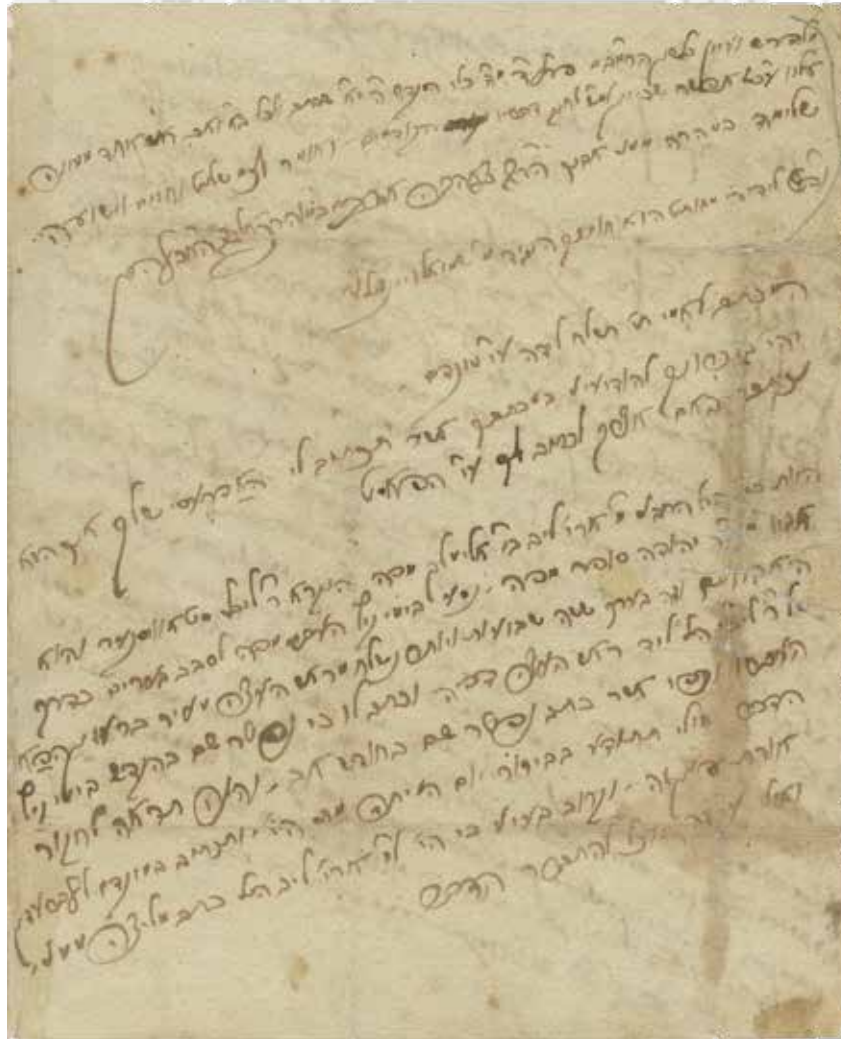
הצדיק מגרידיץ רבי אליהו גוטמכר כתב אליו: "המבורך בפי ישראל מקצה אל הקצה, האיש האלקי, מיחיד הדור שלנו, גאון הגאונים". רבי יוסף חיים קרא רבה של וולאצלווק אמר עליו בהספדו: "ולא יכילו יריעות הרבה לספר נדיבות רוחו צדקתו וקדושתו... אך אחת

מכתב ארוך בכתב ידו וחתמתו של האדמו"ר רבי "אברהם במו"ה רפאל החוב"ק הנ"ל", טשעכנאווי (טשכנוב), תר"ח [1848].

נשלח אל בנו האדמו"ר רבי זאב וולף מטטריקוב. תוכן המכתב בענינים משפחתיים ובדברי תורה: ברכות ללידת "בן זכר למז"ט - תזכו לגדלו לתורה לחופה ומע"ט". תשובה על מכתב בדברי תורה ששיגר לו בנו: "יפה כתבת... שפלפלת בענין זה, והניתתי כי דבריך נאמרים בשכל הישר...". בשולי המכתב הוא מבקש ממנו שישלח מכתבים לאמו [הסתבא, אמו של רבי אברהם], ומבקש ממנו גם לברר פרטים לצורך היתר עגונה, על מקרה פטירה של יהודי, שהיה מקבץ נדבות מעיר לעיר, ואשר נפטר ונקבר בעיר ברעזין.

האדמו"ר הגאון הקדוש רבי אברהם לנדא אב"ד טשכנוב (תקמ"ד-תרל"ה), "גאון הגאונים", "רבן של ישראל", מגדולי גאוני פולין המפורסמים בדורו. תלמיד מהרא"ל צונץ. גאון מופלג ואיש קדוש ומופלא. נודע במלחמתו ב"גזירת הלבוש" יחד עם בעל "חידושי הרי"מ" ועמד בראש קבוצת הרבנים שפסקו שדין גזירה זו כדין גזירות-השמד, שדין "יהרג ואל יעבור".

קיבל בחסידות מרבי שמחה בונים מפשיסחא ומרבי פישל מטטריקוב, אך סירב לשמש באדמו"רות. רק לאחר פטירת בעל

47b

מיעזוב, שמילא את מקום אביו ברבנות טשקוב, לעת זקנתו של אביו.

2 עמ' כתובים (כ-36 שורות בכתב יד-קדשו וחתימתו) + דף אחורי עם רישומי כתובת בעברית ובפולנית, וחותרות דאר. מצב בינוני-גרוע, פגעי בלאי עם חסרון, משוקמים במילוי נייר.

פתיחה: \$8000

הערכה: \$15,000-20,000

היא אשר נפשי יודעת, כי מיום שנפטר רבי עקיבא איגר, לא נמצא בכל גדולי ארצנו אשר יודו עליו כל ישראל כי קדוש הוא מרחם... איש לא נעדר לשבחו ולפארו..."

מחידושי תורתו ואמרות קדשו נדפסו הספרים: "זכותא דאברהם", "אהבת חסד", "בית אברהם", "צלותא דאברהם" ועוד.

ארבעת בניו שימשו באדמו"רות וברבנות: רבי זאב וולף לנדא - האדמו"ר מסטריקוב; רבי דוב בעריש מביאלה, שהוכתר כאדמו"ר לחסידי וורקא בחיי אביו - הוא אבי שושלת אדמו"רי סטריקוב עד זמננו; רבי רפאל - אדמו"ר בעיר וורשא, ורבי יעקב - האדמו"ר

47. Letter by Rebbe Avraham of Ciechanów – To his Son Rebbe Ze'ev Wolf of Stryków

Long letter handwritten and signed by Rebbe Avraham son of R' Refael of Ciechanów. Ciechanów, 1848.

Sent to his son Rebbe Ze'ev Wolf of Stryków. The letter contains family matters and Torah thoughts: Blessings upon the birth of "A male son – you should merit raising him to Torah, marriage and good deeds". A response to a letter with Torah thoughts sent to him by his son: "What you have written is nice...you have extrapolated this matter, I enjoyed your words which were based on straight logic...". On the margins of the letter, he requests that he send letters to his mother [Rebbe Ze'ev Wolf's grandmother, Rabbi Avraham's mother]. He also requests his son's assistance in releasing an agunah by gathering information about a Jew who wandered from city to city begging for charity, who died and was buried in Brezin.

Rebbe Avraham Landau, Av Beit Din of Ciechanów (1784-1875), was one of the most famed prominent Torah prodigies in Poland of those days. Disciple of the Maharal Zunz. An outstanding Torah scholar and an exceptionally holy man. He was famous for opposing the "Clothing Decree" (changes in Hasidic dress sought by the government), together with the author of Chidushei HaRim, and headed a group of rabbis who ruled that this decree is like a Gezerat Shmad, meaning that the change of dress is prohibited by Jewish law even if one has to forfeit his life to adhere to this law. He received his Chassidic vocation from Rebbe Simcha Bunim of Przysucha and from Rebbe Fishel from Stryków but he refused to become rebbe. Only after the death of the author of Chidushei HaRim of Ger, after most of his Chassidim accepted the leadership of Rabbi Chanoch HaCohen Henich of Alexander, Chassidic leaders approached him (Rabbi Yechiel Meir of Gostynin, Rabbi Elazar HaCohen of Pułtusk, and others) and requested his leadership. He then agreed to serve as rebbe on the condition that he can continue praying Nusach Ashkenaz and that he can recite the morning prayers at sunrise (vatikin).

Rebbe Avraham Landau was revered for his Torah

scholarship and his holy conduct by rabbis and rebbes of his times. Rabbi Simcha Bunim of Przysucha who met him when he came to Stryków said: "A more important guest than me came to the city". Rabbi Mendeli of Kotzk said that "He looks like an angel of G-d". Rabbi Yitzchak Meir of Ger writes in his response to Rabbi Chaim of Sanz about the permit for "the new chickens" (Rim responsa Siman 8), that he did not research the problem since he relies on the Rabbi of Ciechanów who is renowned as a tsaddik and great rabbi. Rabbi Chaim Halberstam of Sanz said that it is imperative for all who live in Poland to be acquainted with the Rabbi of Ciechanów.

The Greiditz Tsaddik Rabbi Eliyahu Guttmacher writes about Rabbi Landau that "**He is blessed by all Jewish people from one end to another, the G-dly man, one of the greatest figures of our times, genius above all geniuses**". Rabbi Yosef Chaim Kara Rabbi of Włocławek eulogized him: "**One thing I know, from the day Rabbi Akiva Eiger died, no person could be found among all the great men in our country lauded by all Jews that he is holy from the womb...No one refrains from praising and exalting him...**".

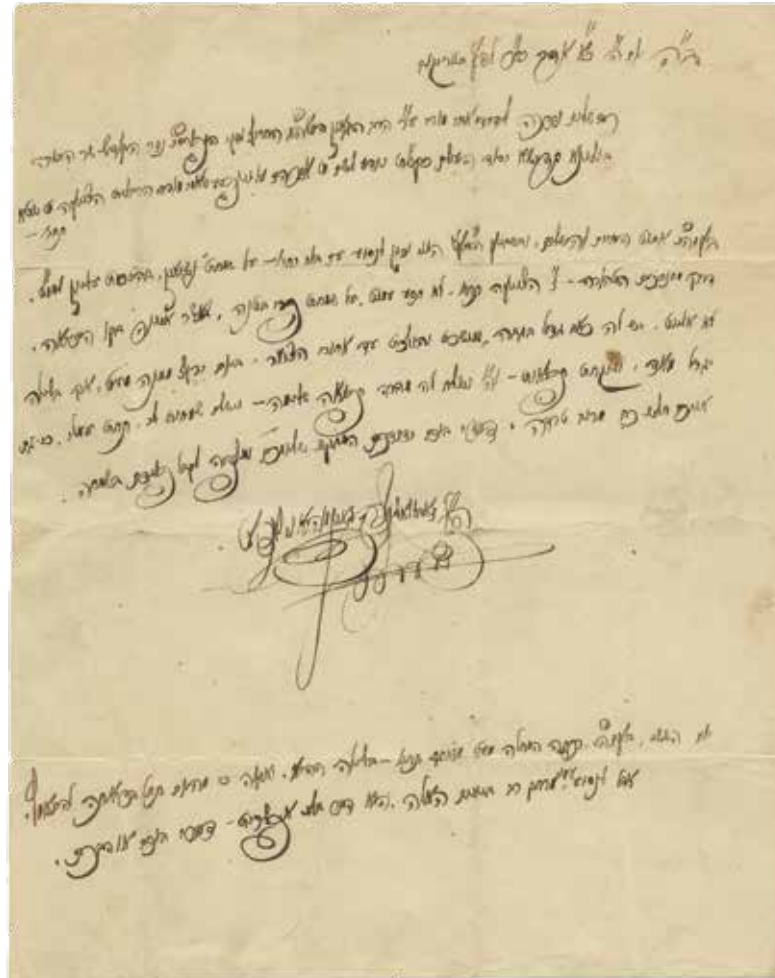
Some of his Torah novellae and holy sayings were printed in the books Zechuta D'Avraham, Ahavat Chesed, Beit Avraham, Tzelota D'Avraham, etc.

His four sons served in the rabbinate: Rabbi Ze'ev Wolf Landau – the Rebbe of Stryków; Rabbi Dov Berish of Biala, who was appointed Rebbe of the Vorke Chassidim in his father's lifetime, he is the father of the Stryków dynasty until today; Rabbi Refael, Rebbe in Warsaw and Rabbi Yaakov, the Rebbe of Jeżów, who succeeded his father in the Ciechanów rabbinate.

2 written pages (approximately 36 lines in his own handwriting and with his signature) + back leaf with addresses in Hebrew and in Polish, and postmarks. Fair-poor condition, wear damages with lack, restored with paper filling.

Opening price: \$8000

Estimate: \$15,000-20,000

48a

48. שני מכתבים - מהאדמו"ר רבי זאב וואלף מסטריקוב והאדמו"ר רבי דוב בעריש מביאלה - אל אביהם הגאון הקדוש רבי אברהם מטשכנוב

מאלכסנדר, אך מיעוטם החלו לנסוע לאביו הגאון הקדוש אב"ד טשכנוב. בשנת תרל"ח לאחר פטירת אביו, הוכתר רבי זאב וואלף לאדמו"ר ואלפי חסידים קבלו את מרותו והנהגתו, שהיתה בדרכי קוצק - דרך החריפות וההבנה.

האדמו"ר רבי דוב בעריש לנדא מביאלה (תק"פ-תרל"ו), תלמיד אביו הגדול, וחסיד מקושר של האדמו"ר רבי יצחק מוורקא ובנו האדמו"ר רבי מנחם מנדל מוורקא. רבו האדמו"ר רמ"מ מוורקא היה ממעט בדיבור ומפורסם בשתיקתו. רבי דוב בעריש שהיה ראש התלמידים היה מפרש את עומק כוונת רבו בדבריו הקצרים. בשנת תרכ"ח נפטר האדמו"ר מוורקא ורוב החסידים נטו אחרי רבי דוב בעריש והכתירוהו לאדמו"ר. היה שופע דברי תורה והשמיע את דבריו אף בימי חול, שלא כדרכם של אדמו"רים אחרים. מבניו: האדמו"ר רבי אהרן צבי מביאלה (נפטר תר"ט), והאדמו"ר רבי אלימלך מנחם מנדל לנדא מסטריקוב, מגדולי אדמו"רי פולין - ואבי שושלת אדמו"רי סטריקוב בזמננו.

2 מכתבים, כ-21 ס"מ. מצב טוב. עם רישומי כתובת למשלוח בדף האחורי, וסימני קיפול.

פתיחה: \$3000
הערכה: \$6000-8000

שני מכתבים שנשלחו אל הגאון הקדוש רבי אברהם אב"ד טשכנוב, מאת בניו האדמו"רים:

- מכתב בכתב ידו וחתימתו של האדמו"ר רבי זאב וואלף. סטריקוב, כ"א אדר כת"ר [1860].
- במכתב אל "ידידי אבי מורי עטרת ראשי הרב הגאון... המפורסם, נזר הקודש שר התורה, בוצינא קדישא, יסוד העולם..." מודיע הבן לאביו על נסיעתו לשמחת נישואי בנו, דרך העיר טשכנוב ["דרך מחניכם הטהורה"]. הוא מספר לו על כך שאשתו לא תסע עמם ל"שמחת פרי בטנה" עקב מצב בריאותה, "וה' ישלח לה מהרה רפואה שלימה וישלם שמחות לי תחת עמלי, כי גם אנכי חלש מרוב טרדה".
- מכתב בכתב ידו וחתימתו של האדמו"ר רבי דוב בעריש. ביאלה, תשרי תרכ"ו [1865].

במכתב "אל כבוד אהובי אבי אדמו"ר הרב הגאון... הצדיק המפורסם, קדוש ה' מכוּבד", מספר הבן לאביו, על רכישת בית בעירו ביאלה, ועל שידוך שעשה לבנו ר' אהרן צבי עם בת הנגיד רבי פישל ליצבארסקי ממלאווא, שהיא נכדת רבי אריה לייבוש חריף הרב מפולוצק.

האדמו"ר מסטריקוב - רבי זאב וואלף לנדא (תקס"ז-תרנ"א), תלמידו המובהק של האדמו"ר רבי מנדלי מקוצק ושל ממשך-דרכו בעל "חידושי הרי"מ". בשנת תרכ"ו לאחר פטירת ה"חידושי הרי"מ", נטו רוב החסידים אחר הנהגתו של האדמו"ר רבי חנוך הניך

יום ג' כסלו תמוז שנת ה'תקל"ב

החיות והבשרים אשר יצאו מן המעינה
ביום שבת ה'תקל"ב יצאו מן המעינה
ביום שבת ה'תקל"ב יצאו מן המעינה

אשר יצאו מן המעינה ביום שבת
ה'תקל"ב יצאו מן המעינה

היום יצאו מן המעינה ביום שבת
ה'תקל"ב יצאו מן המעינה
ביום שבת ה'תקל"ב יצאו מן המעינה
ביום שבת ה'תקל"ב יצאו מן המעינה

49. מכתב ברכות לשנה טובה מהאדמו"ר הראשון מביאלה, רבי יצחק יעקב בעל ה"דברי בינה" – תרמ"ו

לקראת הימים הקדושים הממששים ובאים. האדמו"ר רבי חיים ישראל מפילוב אמר עליו "חכם עדיף מנביא". האדמו"ר רבי יעקב אריה מראדזמין, שהיה מזקני האדמו"רים בדורו, כבדהו פעם לומר "תורה" על שולחנו. למרות היותו אז צעיר בשנים לא היתה לו ברירה ואמר דברי תורה. כשגמר לדבר הגיב האדמו"ר רבי יעקב אריה מראדזמין ואמר: "אמת! אמת! אמת!". דברי תורתו נדפסו בסדרת ספריו: "דברי בינה" ו"ישרי לב".

נפטר באמצע תפילת ערבית, ונשמתו יצאה מגופו בטהרה, בהגיעו לתיבות "ויקבלו כולם את עול מלכותך" שבתפילת "עלינו לשבח". כל בניו ונכדיו היו לאדמו"רים מפורסמים בפולין, אשר נהרו אליהם עדות גדולות, והם: בנו האדמו"ר רבי ירחמיאל צבי משדליץ (זקנם של אדמו"רי ביאלה בדורנו), בנו האדמו"ר רבי נתן דוד מפארציבה (אבי האדמו"ר ממונקאטש-פתח תקוה), בנו האדמו"ר רבי מאיר שלמה יהודה ממזריטש, בנו האדמו"ר רבי אברהם יהושע העשיל מלובלין, וחתנו האדמו"ר רבי יוסף צבי קאליש מסקרנביץ, רבה הראשון של העיר בני ברק.

דף 20 ס"מ. כתיבת יד סופר וחתומת יד-קדשו. נייר יבש. מצב טוב, נקבי תיוק ובלאי קל בקפלי הנייר.

פתיחה: \$6500

הערכה: \$8000-10,000

מכתב בחתימת יד-קדשו של האדמו"ר רבי יצחק יעקב בהרה"ק ה"מ נתן דוד זצלה"ה ז"ע. (ביאלה, פולין), תרמ"ו [1886]. מכתב ברכות שנה-טובה: "...שזכר ונפקד בדבר ישועה ורחמים ממעין הברכות... בכתובה וחתומה טובה כפולה בגוף ונפש, ובני חיי ומזוני, שלימות הבריאות... שנה טובה ומתוקה, וחיי נחת ולב שמח והרחבת הדעת לתורתו ועבודתו...".

האדמו"ר הראשון מביאלה - רבי יצחק יעקב רבינוביץ (תר"ז-תרס"ה), מגדולי אדמו"רי פולין. בנו של האדמו"ר רבי נתן דוד משידלובצה, נכד "היהודי הקדוש" רבי יצחק יעקב מפשיסחא. עוד בהיותו ילד ניכר בכשרונותיו ובנשמתו הגדולה [אביו העיד עליו כי היה לו גילוי-אלהי בהיותו ילד, ועוד בטרם הגיע לגיל בר-מצוה רבי יחזקאל מקוזמיר קראו "רבי" ורבי אלעזר מדזיקוב נתן לו לקרוא "פיתקא", וכשהיה עם אביו אצל בעל ה"דברי חיים" מצאנו, קם האדמו"ר מפני הילד וכיבדהו]. בשנת תרל"ג עלה למלא באדמו"רות את מקום חותנו האדמו"ר רבי יהושע מאוסטרובה-לנטשנה, שהיו לו אלפי חסידים. בפקודת האדמו"ר רבי יעקב אריה מראדזמין, קיבל עליו את עול ההנהגה, ורבים נהרו לחצר הקדוש שעברה אח"כ לביאלה.

מקובל ונערץ על כל גדולי החסידות בפולין. האדמו"ר רבי יחיאל מאיר מגוסטינין אמר עליו: "לא האמנתי כי אחר הרבי מקוצק יהיה אדם עם מוח שכזה". הרב מגוסטינין אף היה רגיל לשלוח לו מכתב בכל ערב ראש השנה בבקשה שיזכרהו "בתפלותיו הצלולים"

49. Letter of New Year Blessings from the First Rebbe of Biala, Rabbi Yitzchak Ya'akov Author of the Divrei Binah, 1886

Letter signed by the Rebbe "Yitzchak Ya'akov son of R' Natan David". Biala, Poland, 1886.

Letter of New Year blessings.

The first Biala Rebbe - Rebbe Yitzchak Ya'akov Rabinowitz (1846-1905), a leading Polish rebbe. Son of Rebbe Natan David of Szydłowiec, grandson of "the Holy Jew", Rabbi Yitzchak Ya'akov of Przysucha. In his youth, he was already recognized for his prodigious ability and his great soul [his father attested that as a child he merited a revelation of Eliyahu and before his bar-mitzvah, Rebbe Yechezkel of Kuzmir called him "My Teacher" and Rebbe Elazar of Dzikhev gave him a "pitka" to read. When visiting the author of the Divrei Chaim of Sanz with his father, the rebbe stood before the child and honored him]. In 1873, he succeeded his father-in-law Rebbe Yehoshua of Ostrów-Leczna who led thousands of Chassidim. Following the orders of Rebbe Ya'akov Aryeh of Radzymin, he accepted the yoke of leadership and many Chassidim flocked to his court which later relocated to Biala.

Rabbi Rabinowitz was revered and accepted by all Polish Chassidic leaders. Rebbe Yechiel Meir of Gostynin said that he never believed that after the Kotzker Rebbe, there would be such a talented, wise man. The Rabbi of Gostynin was also used to sending him a letter every Erev Rosh Hashana with the request that he mention him "in his lucid prayers" during the upcoming holy

days. Rebbe Chaim Yisrael of Puławy said about him that "A wise person is preferable to a prophet". Rebbe Ya'akov Aryeh of Radzymin who was among the elder rebbes of his times, once honored him with speaking words of Torah at his table. Although he was young at the time he had no choice and spoke as requested. When he finished speaking, the rebbe responded: "True! True! True!". His words of Torah were printed in the series of books: Divrei Bina and Yishrei Lev.

He died in the middle of the evening prayer and his pure soul left him when he reached the words "And all will accept the yoke of your kingship" of the Aleinu prayer. All his sons and grandsons became renowned rebbes in Poland who drew large groups of followers. They are: his son Rebbe Yerachmiel Zvi of Siedlce (predecessor of the Biala rebbes' dynasty in our times), his son Rebbe Natan David of Parczew (father of the Mukacheve-Petach Tikva Rebbe), his son Rebbe Meir Shlomo Yehuda of Mezritch, his son Rebbe Avraham Yehoshua Heshel of Lublin and his son-in-law Rebbe Yosef Zvi Kalish of Skierniewice, the first Rabbi of Bnei Brak.

[1] leaf, 20 cm. Scribal writing with the Rebbe's signature. Brittle paper. Good condition, filing holes and minor wear to paper folds.

Opening price: \$6500

Estimate: \$8000-10,000

פיה

לפני ידוהרעזרע השלפולכרז עליה הולל על
לשמעטמ

אזא הגבצ אזה ה' אטקע וואסאוללעני זיש חלס זכרע
ז'טקע על אכזמז הגוכה אלן זלעק אט חנוז זלן
כ'עז ש'פולס הנעלע ז' כ'קלן אז ז'תעז ל'תנעז
כ'ז'א ז'קלן ל'עכר של'א ז'תקלן ז'קלן ז'זה ז'קלן ז'תקעז
ז'תקעז ז'קלן ז'זה ז'תקעז ז'קלן ז'תקעז ז'קלן ז'תקעז
ה'תקעז ז'קלן

50. מכתב בחתימת האדמו"ר רבי מרדכי דוב טברסקי מהורוניסטפול חתן ה"דברי חיים"

היה מפורסם גם לאחד מגדולי ההוראה בדורו, ועמד בקשרי שו"ת עם גדולי הרבנים בארצו ובארצות אחרות [ה"שואל ומשיב", מהרי"ל דיסקין, רבי חיים ברלין ועוד]. מספריו: שו"ת "עמק שאלה", "תורי זהב" על דיני ריבית, "עמק החכמה" דרוש ופולפול בהלכה ובחסידות. "כד הזהב" עניני קבלה [ספר שנוטר בכתב-יד ונקרע ע"י פורעים באחד הפוגרומים באוקראינה].

[אחד מבני עירו המפורסמים הוא הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי, שנולד בשנת תרנ"ט, לאחר שהוריו נישאו עפ"י עצתו בקודש וברכתו של האדמו"ר. התגדל בילדותו בעיר הורוניסטיפול (סטייפל), שעל שמה נודע לדורות בשם ה"סטייפלער"].

דף 20.5 ס"מ. כתיבת ידי סופר וחתימת יד-קדשו. מצב טוב, קמטים קלים.

פתיחה: \$12,000

הערכה: \$14,000-18,000

מכתב בחתימת יד-קדשו של האדמו"ר רבי "מרדכי דוב באמו"ר הרמ"ז זצ"ל". [הורוניסטיפול, שנות התר"נ בערך].

בקשה לעצירת תהליך מכירת בית, מאחר והמוכר מתחרט והדבר עלול לסכן את חייו, "ולכן כאשר מושלש הקנינים תחת יד כבודו לא יתנם להקונה, כי לא נכון שתמכר, שלא יחבל נפשו מזה, ועל דבר הטענות מהקונה ילכו לדין תורה...".

האדמו"ר רבי מרדכי דוב טברסקי [חנוכה ת"ר-אלול תרס"ג], בנו של רבי משולם זושא מטלומטש וחתנו הגדול של בעל ה"דברי חיים" מצאנו. נתייתם בילדותו מאמו ונתגדל בבית אבי-אמו האדמו"ר רבי יעקב ישראל טברסקי מטשרקאס. הצטיין מילדותו בכשרונותיו וביראתו הקודמת לחכמתו. גאון מופלג בהלכה וחכמת הנסתר, איש קדוש מורם מעם. חותנו ה"דברי חיים" העיד עליו כי הוא לומד "תורה לשמה". בשנת תרכ"ג מונה ע"י סבו שעבר לטשרקאס, לאדמו"ר ורב בעיר הורוניסטיפול, ולשם החלו נוהרים חסידים רבים. בשנת תרל"ו לאחר פטירת סבו, גבר מספר החסידים הנוהרים לבית מדרשו, ושמנו נודע לאחד מגדולי האדמו"רים ברוסיה.

50. Letter Signed by Rebbe Mordechai Dov Twersky of Hornistopol, Son-in-Law of the "Divrei Chaim"

Letter with the signature of Rebbe "Mordechai Dov son of R' HaRemez". [Hornistopol (Gornostaypol), ca. 1890s]. Request to interrupt the process of the sale of a house because the seller regretted the transaction: "...it should not be sold so as not to endanger his life, and concerning the buyer's claims, they should arrange a Din Torah...".

Rebbe Mordechai Dov Twersky [Chanuka, 1839 – Elul, 1903], son of Rabbi Meshulam Zusha of Tlumacz and illustrious son-in-law of the author of Divrei Chaim of Sanz, was orphaned from his mother in his childhood and raised in the home of his maternal grandfather Rebbe Ya'akov Israel Twersky of Cherkasy. From childhood, his knowledge and fear of G-d were outstanding. An exceptional Torah scholar with tremendous knowledge of Halacha and Kabbalah, he was also known to be a holy man. His father-in-law, the Divrei Chaim, attested that he studied Torah for the sake of Heaven. In 1863, his grandfather who had moved to Cherkasy, appointed him Rebbe and Rabbi in the city of Hornistopol which began to draw many Chassidim. In 1876, the death of his grandfather ensued in increasing the masses of

Chassidim streaming to his Beit Midrash and he became one of the most prominent rebbes in Russia.

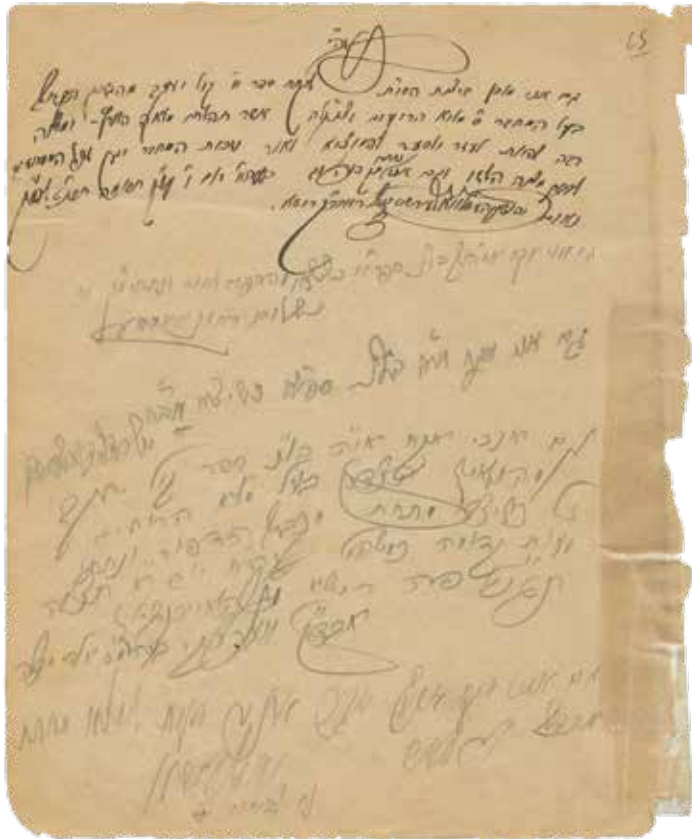
He was also well-known as a great Torah authority and exchanged halachic correspondence with the leading rabbis in Russia and elsewhere [the Sho'el U'Meshiv, Maharil Diskin, Rabbi Chaim Berlin, etc.]. He wrote the Emek She'ela responsa, Torei Zahav on the laws of interest, Emek HaChochma which is a Chassidic and halachic work of homiletics and pilpul. Kad HaZahav on Kabbalistic topics [remained as a handwritten manuscript and was torn by plunderers in a pogrom in Ukraine].

[Rabbi Ya'akov Israel Kanievsky was a native of the same city. He was born in 1889 after his parents wed following the counsel and with the blessings of the Rebbe. He was raised in Hornistopol (Steiple) after which he was known as "the Steipler"].

20.5 cm. leaf. Scribal writing with his signature. Good condition, minor creases.

Opening price: \$12,000

Estimate: \$14,000-18,000

51

51. מכתבי רישום-מנוי לספר - מהאדמו"ר רבי מנשה אייכנשטיין בעל "אלפי מנשה" ומרבנים נוספים

דף רשימות וחתימות כ-10 מנויים, המתחייבים מראש לקניית ספר "קול יעקב" מבעל "מלא הרועים", לאחר שיצא מבית הדפוס. תרנ"ט [1899].

בין החותמים: מכתב (כ-6 שורות בעפרון) בכתב ידו וחתימתו של האדמו"ר רבי מנשה אייכנשטיין מווערצקי-זידיטשוב בעל "אלפי מנשה". ומכתב (כ-5 שורות בדיו) מהגאון רבי יהושע העשיל וואלרשטיין אב"ד ריישא.

האדמו"ר רבי מנשה אייכנשטיין (תרכ"ה-תרצ"ה), בנו וממלא מקומו של האדמו"ר רבי יששכר בעריש מווערצקי-זידיטשוב וחתנו של האדמו"ר רבי יהושע הורוויץ מדזיקוב-רופשיץ. גאון מופלג, מחבר הספרים "אלפי מנשה" על שו"ע חושן משפט, "תורת האשם" על עניני טומאה וטהרה, "מטה מנשה" על עניני שבת ומועדים ו"אלפי מנשה" על התורה. משנת תרס"ד כיהן כאב"ד ריישא על מקום רבי יהושע העשיל וואלרשטיין, לאחר מלחמת העולם הראשונה התיישב במונקאטש ומשנת תרפ"ד כיהן כרב וכאדמו"ר בווערצקי על מקום אביו האדמו"ר.

הגאון רבי יהושע העשיל וואלרשטיין (תר"ד-תרס"ד), אב"ד ריישא, מגדולי תלמידי ה"דברי חיים" מצאנז, ומגדולי רבני גליציה. מחבר הספרים "שו"ת שדה יהושע" ו"כרם יהושע".

דף 21 ס"מ, כתוב משני צדדיו. נייר יבש, מצב טוב-בינוני, קרעים ונייר דבק בשוליים.

פתיחה: \$1800

הערכה: \$2000-4000

51. Letter of Subscription to a Book – From Rebbe Menashe Eichenstein, Author of Alfei Menashe and From Other Rabbis

Leaf with notes and signatures of ten subscribers who signed in advance for the purchase of the book Kol Ya'akov from the author of Melo HaRo'im after its printing. 1899.

Among the signatures: Letter (approximately six penciled lines) handwritten and signed by Rebbe Menashe Eichenstein of Zhydachiv, author of Alfei Menashe and a letter (five lines in ink) by Rabbi Yehoshua Heshel Wallerstein Av Beit Din of Rzeszów (Rayshe).

Rebbe Menashe Eichenstein (1865-1935), son and successor of Rebbe Yissachar Berish of Zhydachiv and son-in-law of Rebbe Yehoshua Horowitz of Dzikov-Ropshitz. Outstanding Torah scholar, author of Alfei Menashe, Torat Ha'Asham, and Mat'e Menashe. From

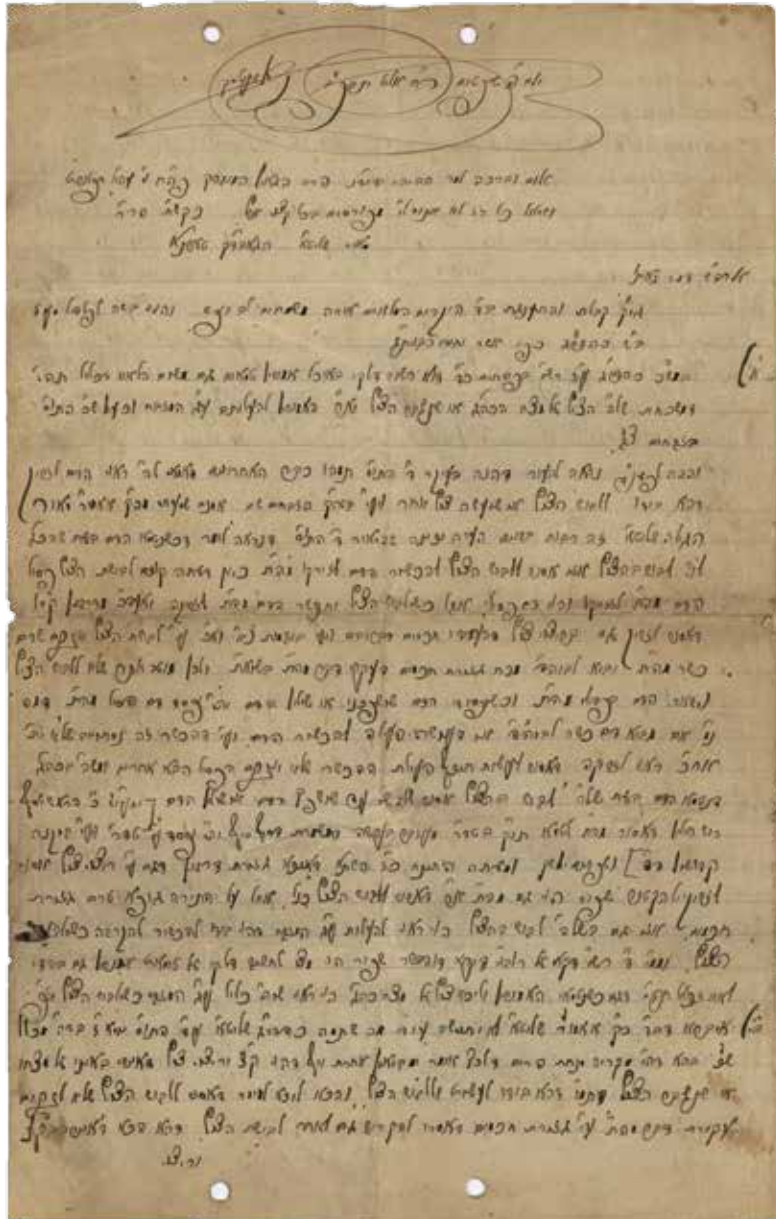
1904, he served as Av Beit Din of Rzeszów, replacing Yehoshua Heshel Wallerstein. After WWI he settled in Mukacheve and from 1924 served as Rabbi of Zhydachiv instead of his father.

Yehoshua Heshel Wallerstein (1844-1904), Av Beit Din of Rzeszów, disciple of the Divrei Chaim of Sanz and a leading Galician rabbi. Authored the Sde Yehoshua responsa and Kerem Yehoshua.

21 cm. leaf, written on both sides. Brittle paper, good-fair condition, tears and tape on margins.

Opening price: \$1800

Estimate: \$2000-4000

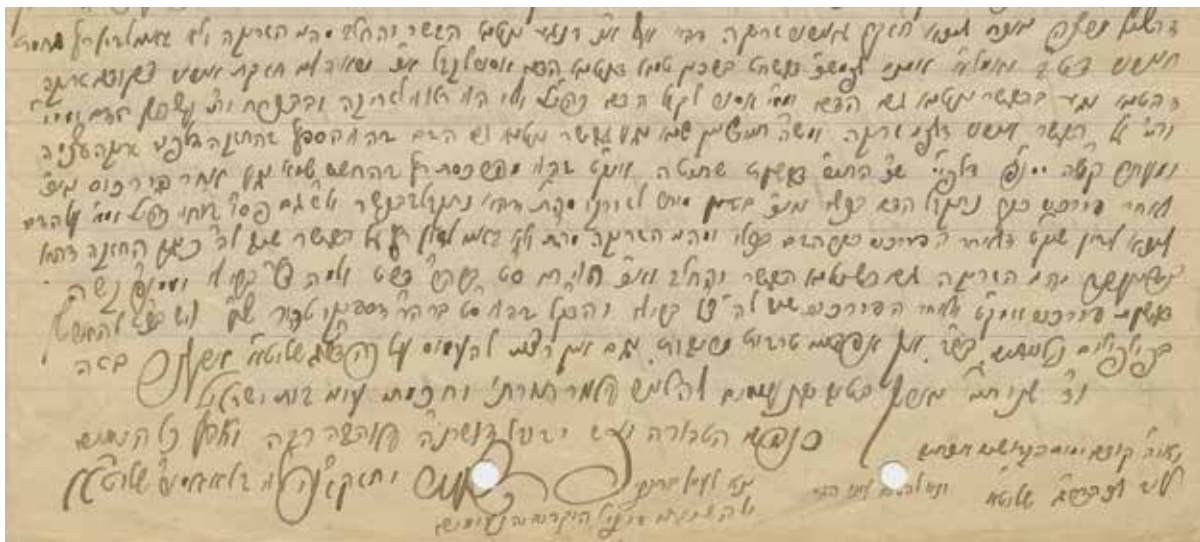
52a

52. מכתב ארוך בדברי תורה מהאדמו"ר מאוסטרובצה רבי יחזקאל הלשטוק - אל הגאון רבי מאיר אריק אב"ד טורנא

- חריפות ובקיאיות בכל חלקי התורה. בימי השואה נרצחו הוא וכל צאצאיו (שבעת בניו, כלותיו ונכדיו) ע"י הנאצים, הי"ד. שרידי חידושי תורתו על סדר קדשים, דרשות על התורה ועוד, נדפסו בספר "קדשי יחזקאל".
תשובה זו שלפנינו נדפסה בספר "קדשי יחזקאל - מהדורה תנינא", תשובה ד' (בסוף ספר "מאיר עיני חכמים", מהדורה תליתאה, ניו יורק, תשנ"ג).
5 דף, כ-34 ס"מ. (9 עמ' כתובים), מצב טוב-בינוני, בלאי ונקבי תיוק על הטקסט.

פתיחה: \$3000
הערכה: \$5000-7000

מכתב ארוך (קונטרס בן תשעה עמודים גדולים), תשובה בדברי תורה, בכתב ידו וחתמתו של האדמו"ר מאוסטרובצה רבי יחזקאל הלשטוק אב"ד נאשעלסק - אל הגאון הנוודע רבי מאיר אריק אב"ד טורנא. נאשעלסק, תרפ"ב [1922].
האדמו"ר הגאון הקדוש רבי יחזקאל הלוי הלשטוק (תרמ"ז-נספה בשואה י' בטבת תש"ג), בן האדמו"ר הגאון הקדוש רבי מאיר יחיאל הלוי אב"ד אוסטרובצה [האדמו"ר שצם ארבעים שנה]. חתן האדמו"ר רבי נפתלי ממעליץ-רופשיץ. גאון מופלג ואיש קדוש, נודע בדרך לימודו הגאונית בשיטת אביו הגאון הקדוש. בשנת תרע"א נתמנה לרב באינוולודז' ליד טומשוב, ובשנת תרפ"א עבר לכהן בנאשעלסק. בשנת תרפ"ח אדמו"ר ואב"ד אוסטרובצה על מקום אביו הקדוש. הקים רשת ישיבות "בית מאיר" ועמד בראשן. בישיבות אלו למדו תלמידים רבים בדרך הלימוד המיוחדת לאדמו"רי אוסטרובצה

52b

52. Long Letter of Torah Thoughts by the Ostrovtse Rebbe Yechezkel Halstock – To Rabbi Meir Arik Av Beit Din of Tarnów

Long letter (9 large pages) with a Torah responsum, handwritten and signed by the Ostrovtse (Ostrowiec Świętokrzyski) Rebbe, Yechezkel Halstock Av Beit Din of Nasielsk – to the renowned Rabbi Meir Arik Av Beit Din of Tarnów. Nasielsk, 1922.

Rebbe Yechezkel HaLevi Halstock (1887-perished in the Holocaust on the 10th of Tevet 1942), son of Rebbe Meir Yechiel HaLevi Av Beit Din of Ostrovtse [fasted for 40 years], son-in-law of Rebbe Naftali of Mielec-Rupshitz. An outstanding Torah scholar and holy man, he was known for his study method learned from his scholarly father. In 1911, he was appointed Rabbi of Inowłódz near Tomashov and in 1921 he moved to serve in the Nasielsk rabbinate. In 1928, he became rebbe and Av Beit Din of Ostrovtse succeeding his holy father. He founded the Beit Meir chain of yeshivot and stood

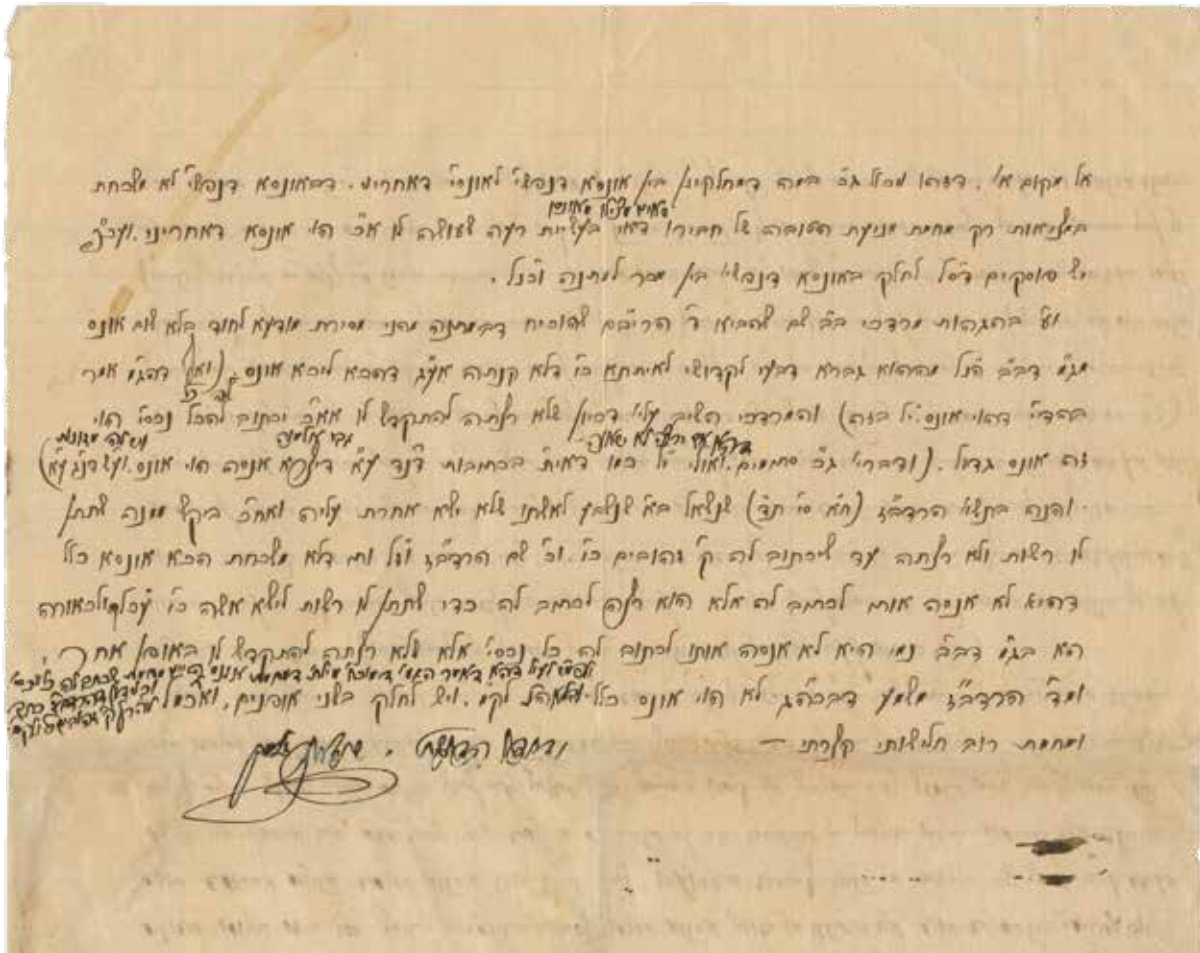
at their helm. Many students studied in these yeshivot with the special study method of the Ostrovtse rebbes – sharpness and proficiency in all areas of Torah study. He and all his descendants were murdered in the Holocaust (seven sons, daughters-in-law and grandchildren). The remnants of his Torah novellae on Seder Kodshim, Torah homiletics, etc. were printed in Kodshei Yechezkel.

This responsum was printed in Kodshei Yechezkel – Mahadura Tanina, Responsum 4 (at the end of the book Meir Einei Chachamim, Mahadura Tlita'a, New York, 1993).

5 leaves, approximately 34 cm. (9 written pages), good-fair condition, wear and filing holes on text.

Opening price: \$3000

Estimate: \$5000-7000

53a

53. מכתב תשובה בהלכה מהגאון רבי שניאור זלמן מלובלין, בעל "תורת חסד" - אל רבי שמואל סלאנט

בשנת תרנ"ט עבר לגור בחברון (עפ"י בקשת האדמו"ר הרשב"י), אך לאחר תקופה קצרה חזר לירושלים. בשנת תרס"א חיפש רבי שמואל סלאנט ממלא-מקום לרבנות לצידו בתקופת זקנותו, ולשם כך הביא את הגאון האדמו"ר שכיחן כרבה של מיר בליטא, אך בירושלים סערו הרוחות בקהילות החסידים שחפצו כי הגאון מלובלין ימונה למשרה זו. יש לציין כי למרות הפולמוס הסוער, נותרו שני הרבנים בקשרי ידידות והערכה רבה. נפטר בשנת תרס"ב ועל מצבתו נכתב "רבן של כל ישראל".

[4] עמ' 29 ס"מ. מצב ביווני, פגמים בנייר (עם חסרון טקסט), משוקמים במילוי נייר.

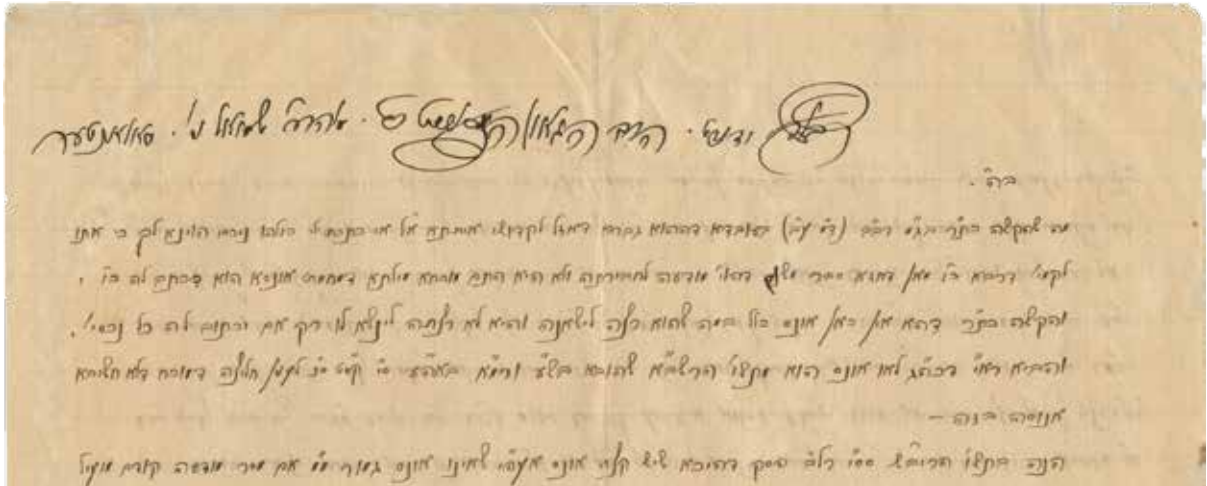
פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-4000

מכתב ארוך (ארבעה עמודים גדולים) בכתב יד, תשובה בהלכות קידושין, מאת הגאון מלובלין רבי שניאור זלמן לאדיער, אל הגאון רבי שמואל סלאנט. [ירושלים, שנות התר"ו בערך].

כתיבת ידי סופר, עם שילוב כתב ידו של הגאון מלובלין: שורת פתיחה "כבוד ידידי הרב הגאון המפורסם כו' מוהר"ר שמואל נ"י סאלאנטער", סיום וחתימה "ידידו הדוש"ת, שניאור זלמן", והוספות בכתב ידו בין השיטים [תשובה זו נדפסה בספר "תורת רבי שמואל מסלאנט", חלק ג', סימן קכ"א עמ' נד-נח].

הגאון מלובלין רבי שניאור זלמן [פראדקין-לאדיער], בעל ה"תורת חסד". נולד בשנת תק"ץ בלאדי, נודע מגיל צעיר כ"עילוי" וגאון מופלג. מגדולי חסידיו ה"צמח צדק" ואדמו"רי ליובאוויטש לזרונותיהם. כיהן משנת תרכ"ח כאב"ד לובלין והיה אחד מגאוני דורו המפורסמים. בשנת תרנ"ב עלה לירושלים והוכר כאחד מגדולי התורה בירושלים (יחד עם המהרי"ל דיסקין ורבי שמואל סלאנט).

53b

53. Letter of Responsum by Rebbe Shneur Zalman of Lublin, Author of Torat Chessed – To Rabbi Shmuel Salant

Long letter (four large pages) with a handwritten responsum on the laws of Kiddushin, by Rabbi Shneur Zalman of Liady to Rabbi Shmuel Salant. [Jerusalem, ca. 1890s].

Scribal writing incorporating the handwriting of the Gaon of Lublin: the opening line reads **"My honorable friend, the renowned Rabbi Shmuel Salanter"**, and the letter is concluded and signed **"His friend, Shneur Zalman"** with handwritten additions between the lines [this responsum was printed in the book *Torat Rabbi Shmuel of Salant*, Vo. 3, Siman 121 pp. 54-58].

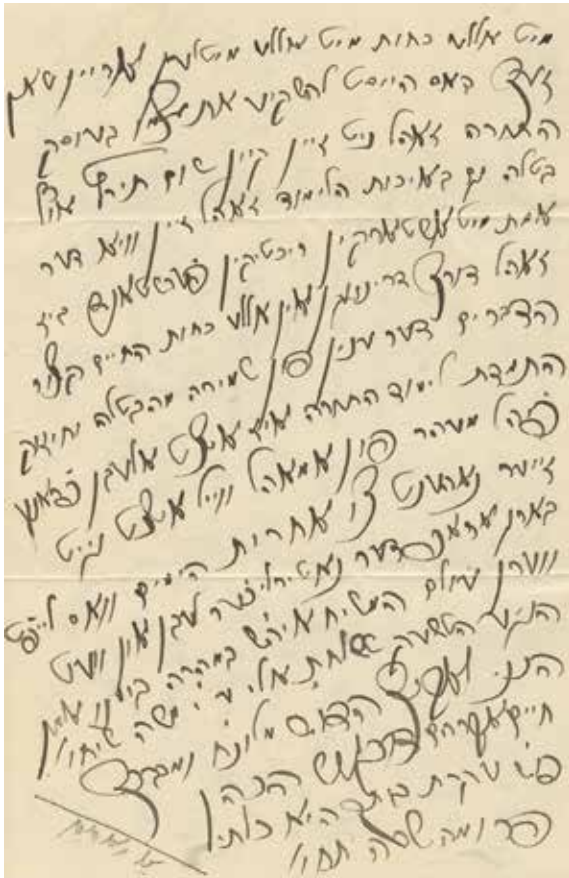
The Gaon of Lublin, Rabbi Shneur Zalman [Pradkin-Liadier], author of *Torat Chessed*, was born in 1830 in Liady and was known from childhood as a prodigy and outstanding Torah genius; he became a leading Chassid of the Tzemach Tzedek and of following Lubavitcher rebbes. From 1868 he served as Av Beit Din of Lublin and was one of the most famous Torah scholars of his generation. In 1892 he immigrated to Jerusalem where he was recognized as a foremost Torah sage (together

with the Maharil Diskin and Rabbi Shmuel Salant). In 1899 he moved to Hebron (upon the request of Rebbe Shalom Dover Schneerson), but returned to Jerusalem after a short period. In 1901, as he grew older, Rabbi Shmuel Salant sought a successor to the Jerusalem rabbinate and invited the Aderet, (Rabbi Eliyahu David Rabinowitz) who was serving as Rabbi of Mir, Lithuania, to take the post; this caused a disturbance in the Chassidic communities of Jerusalem who hoped that the Gaon of Lublin would be appointed. Still, in spite of the controversy, the two rabbis remained close friends and held each other in great esteem. Rabbi Shneur Zalman died in 1902 and the title "Raban shel Kol Yisrael" is inscribed on his gravestone.

[4] pages. 29 cm. Fair condition, damages to paper (with lacking text), restored with paper filling.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-4000

54b

54a

54. מכתב חיזוק שכתב האדמו"ר "המלאך" רבי אברהם חיים דובער הכהן, לבנו רבי רפאל זלמן לוין

(עבודה נפשית בה מרכזים את כל המחשבות והחושים רק בהשם יתברך).

ריכז סביבו תנועה של צעירים, שהיו מכונים בארה"ב "המלאכים" על שם רבם רבי אברהם "המלאך" ובלטו בקיצוניות בחסידות ובפרישות, בלבישת בגדים שונים וציציות ארוכות. למדו בגמרות רק מדפوسی סלאוויטא וזיטאמיר ועוד דברים שקוממו עליהם את ראשי הישיבות בארה"ב. לאחר פטירת האדמו"ר עמד בראש חבורת "המלאכים" רבי יעקב שור אחיו של רבי גדליה שור מ"תורה ודעת". כתביו יצאו לאור בעילום שם, בספר "אוצר אגרות קודש", ירושלים תשי"ב. והמחבר מתואר "אח"ד [=אברהם חיים דוב] מהמיוחדים שבדורו ... הרב הדומה למלאך ה'".

בנו הרב החסיד רפאל זלמן הכהן לעווין, בהיותו כבן 12-11 למד עמו אביו הקדוש את כל ספר התניא. למד בבחרותו אצל הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ, בישיבת "כנסת בית יצחק" בתקופת ווילנא. בתקופת שהותו של רבו רבי ברוך בער בארה"ב, התארח אצל תלמידו זה בעיר אלבני, כעשרה ימים, וסיפורים רבים הובאו בשמו מביקור זה. [ראה בספר "מפיהם ומפי כתבם", חלק ב' עמ' צז, קמב-קמד].

3 עמ', 21 ס"מ. כ-46 שורות בכת"י. מצב טוב. המכתב שלפנינו לא נדפס ב"אוצר אגרות קודש".

פתיחה: \$2000

הערכה: \$4000-6000

מכתב ארוך של דברי חיזוק עפ"י הקבלה והחסידות, בכתב ידו וחתמתו של האדמו"ר הקדוש רבי "אברהם חיים דובער הכהן" לוין, לבנו רבי רפאל זלמן. [ללא שם מקום ותאריך].
דברי התעוררות לתכלית האדם בעולמו, חיזוק בלימוד ועיון התורה ולהימנעות מבטלה.

"הבן יקיר לי רפאל זלמן שיחי... הסיבות המונעות מעוסק התורה... אהבת הבטלה וחדמת האישיות הן הם המצויים ברוב הצעירים ואפילו בזקנים וישישים, וקשה מאד מאד להסירם, ובפרט למי שהורגל בהם בימי הנעורים והבחרות אשר נתפטמו בכשוני הבטלה והעצלות... וזכה מכלה ימיו הכאובים צו זיין גירעכט, ובפרט דיא צייטן זיינן מורדים בסידור של העולם וואס וויטער וויטער גייט צום וועלט צום תהום, כידוע להעומדים בבית ה' ע"י חכמת התורה. אז וואס וויטער וייטער מוז גיין צו חורבן והריסה דער עולם בכללו ובפרטיו, נאכדעם וועט זעך באשאפנך עולם המשיח איה"ש, לפי הכלל הידוע שההעדר קודם לההוי'...".

האדמו"ר רבי חיים אברהם דב הכהן לוין (נפטר בניו יורק תרצ"ח), אנצי' לחסידות א' עמ' תקס"ו, תלמיד מהר"ש מליובאוויטש ותלמיד-תלמידיו של אביו ה"צמח צדק". היגר לארה"ב והנהיג את חצרו בביהכ"ס נוסח האר"י בבראנקס. בעבודת ה' נהג כחסידים הקדמונים מלפני מאות שנה, בשבת וי"ט מנע עצמו משינה לגמרי, והיה שקוע מעת לעת בעבודת השם. לפעמים היו רואים אותו שותק למעלה מעשר שעות, ועומד בעבודת "התבוננות" מעמיקה

54. Letter of Inspiration by Rebbe "HaMalach", Rabbi Avraham Chaim Duber HaCohen, to his Son Rabbi Refael Zalman Levine

Long letter of Kabbalistic and Chassidic inspiration, handwritten and signed by Rebbe "Avraham Chaim Duber HaCohen" Levine, to his son Rabbi Refael Zalman. [Without location or date].

Words of inspiration pertaining to man's purpose in this world, strengthening Torah study and abstention from Bitul Torah.

"My dear son Refael Zalman... the factors that prevent Torah study... love of idleness and self-centered desire are found in most young people and even in elderly people. It is very difficult to remove (these obstacles), especially to those who have become accustomed to them from youth..."

Rebbe Chaim Avraham Dov HaCohen Levine (died in New York in 1938, Encyclopedia Le'Chassidut Vol. 1 p. 566), disciple of the Maharash (Rebbe Shmuel Schneerson), studied under the disciples of his father, the Tzemach Tzedek. He immigrated to the USA and managed his court in the synagogue Nusach HaAri in the Bronx. He led his Chassidim to serve G-d in the same manner Chassidim served him for hundreds of years. On Shabbat and on Festivals, he entirely abstained from sleep and was immersed in G-d's service the entire Shabbat. At times he would not talk for more than 10 hours and would stand in deep meditation (service of the soul during which all thoughts and senses are concentrated on G-d).

Young men surrounded him and hovered in his presence. They were referred to as "the Malachim (angels)"

named after their Rebbe Avraham "HaMalach" and they stood out in their extreme Chassidism and abstention, in their different attire and long tzitziyot. They studied only from Slavita and Zhitomir printings of the Talmud, and had other customs that were disapproved of by American yeshiva leaders. After the death of the rebbe, Rabbi Ya'akov Schorr brother of Rabbi Gedalya Schorr of Torah V'Da'at headed the group of "Malachim". His writings were published anonymously in the book Otzar Igrot Kodesh (Jerusalem, 1952) with the author described as "Echad [acronym of Avraham Chaim Dov] of the special people of his times... a rabbi who is similar to an angel of G-d".

His son Rabbi Refael Zalman HaCohen Levine, studied with his holy father the entire Sefer HaTanya when he was only eleven or twelve years old. He was later the disciple of Rabbi Baruch Ber Leibowitz at the Kneset Beit Yitzchak Yeshiva in Vilnius. When Rabbi Baruch Ber visited the USA, he stayed at Rabbi Refael Zalman's home in Albany for ten days and many stories are told about this visit. [See MiPihem U'Mipi Kotvam, Vol. 2 pp. 97, 142-144].

3 pages, 21 cm. Approximately 46 handwritten lines. Good condition.

This letter was not printed in Otzar Igrot Kodesh.

Opening price: \$2000

Estimate: \$4000-6000

55. מכתב ארוך בכתב-ידו וחתירתו של הרבי מליובאוויטש – ברוקלין, תש"ח

את המוסדות המרכזיים של חסידות חב"ד והיה העורך הראשי של הוצאת הספרים קה"ת [כפי שמשקף גם ממכתב זה שנכתב זמן קצר לפני פטירת האדמו"ר הריי"צ]. לאחר פטירת חותנו בשנת תשי"י הוכתר לאדמו"ר ולנשיא חסידות ליובאוויטש העולמית. הקים את מפעל ה"שלוחים" המתפרס על כל קצווי העולם. חיבר עשרות ספרים בכל מרחבי התורה.

מכתב על 'אגרת-אור', 21.5 ס"מ. מצב טוב, סימני קיפול ומעט כתמים. מעבר לדף, רישום שם הנמען ושם השולח, אף הוא בכת"י הרבי.

מכתבים של הרבי לפני הכרתו לאדמו"ר אינם מצויים.

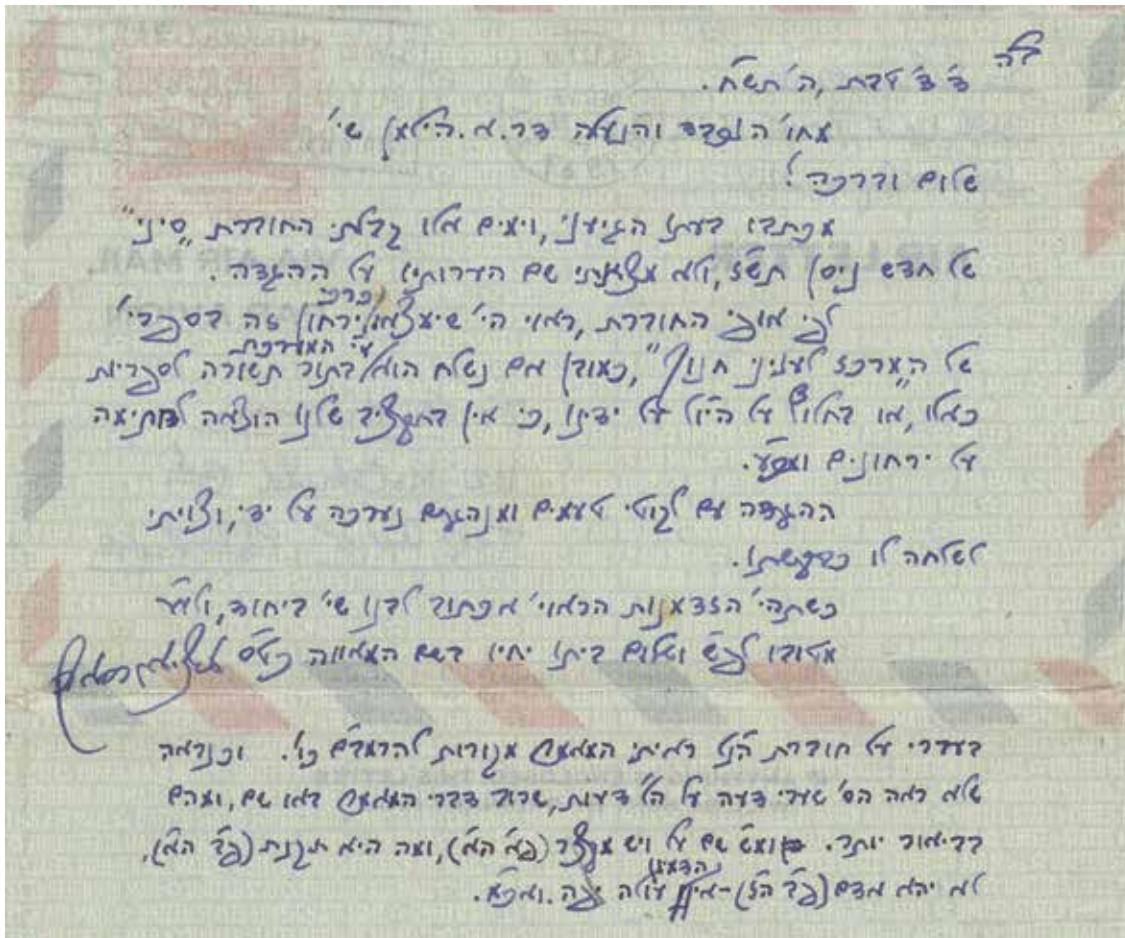
פתיחה: \$5000

הערכה: \$6000-8000

מכתב ארוך בכתב-ידו וחתירתו של האדמו"ר רבי מנחם מנדל שניאורסון מליובאוויטש-חב"ד. [ברוקלין, ד' טבת תש"ח [1947]. 17 שורות בכת"י וחתירתו.

נשלח אל ד"ר אשר הילמן מתל-אביב. הרבי מזכיר במכתב גם את בנו, רבי דוד צבי הילמן [בעל "אגרות בעל התניא ובני דורו"]. בשולי המכתב הוסיף הרבי הערות על מאמר שפרסם הרב מיימון בקובץ 'סיני', ניסן תש"ז.

האדמו"ר רבי מנחם מנדל שניאורסון, האדמו"ר השביעי בשושלת אדמו"רי חסידות חב"ד-ליובאוויטש. בן רבי לוי יצחק אב"ד יקטרינסלאוו, דור שישי בן אחר בן לבעל ה"צמח צדק". כבר מילדותו ניכרו בו כשרונותיו הגאונים וכשרון ההנהגה. נשא את בתו של האדמו"ר הריי"צ ועם הגיעם לארה"ב שימש כמזכירו האישי ועמד לימין חותנו בניהול ענייני החסידות. בין היתר ניהל

55

55. Long Letter, Handwritten and Signed by the Lubavitch Rebbe – Brooklyn, 1947

Long letter, handwritten and signed by Rebbe Menachem Mendel Schneerson of Lubavitch-Chabad. [Brooklyn], the 4th of Tevet 1947.

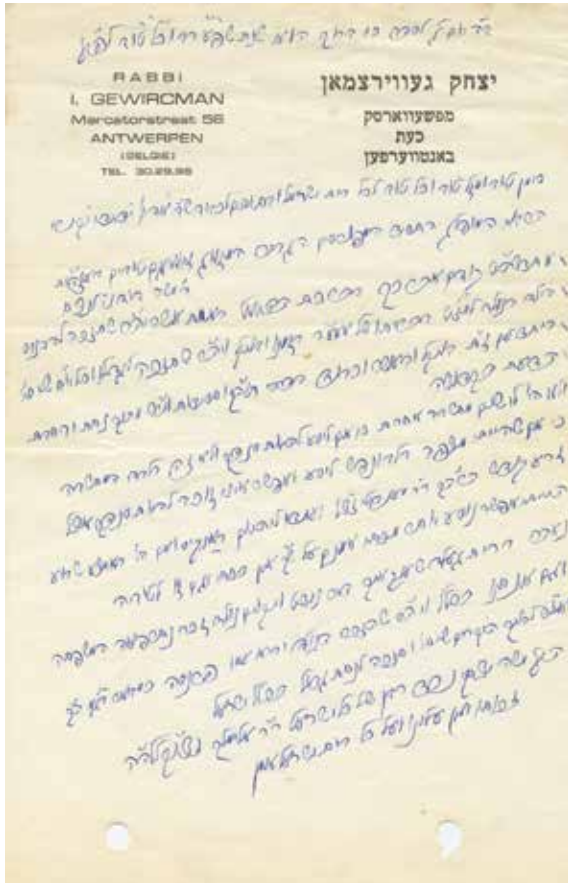
17 lines in his handwriting and with his signature. Sent to Dr. Asher Hillman from Tel Aviv. The Rebbe mentions Rabbi Asher's son, Rabbi David Zvi Hillman [author of Igrot Ba'al HaTanya U'Vnei Doro]. In the margins, the Rebbe adds notes on an article published by Rabbi Maimon in the Sinai periodical, Nisan 1947. Rebbe Menachem Mendel Schneerson, the seventh Chabad-Lubavitch Rebbe. Son of Rabbi Levi Yitzchak Av Beit Din of Yekatrinoslav, sixth generation directly descended from the Tzemach Tzedek. From his youth, his genius and leadership could clearly be seen. He married the daughter of the Rebbe Rayatz and since their immigration to the US, he assisted his father-in-law in managing matters pertaining to his Chassidut. Among other activities, he managed the central Chabad

institutes and was chief editor of Kehot [as reflected in this letter written a short while before the death of Rebbe Rayatz]. After the death of his father-in-law in 1950, Rebbe Menachem Mendel was appointed Rebbe and head of the world Lubavitch Chassidim. He established the "sheluchim" project which has spread to all corners of the world. He authored dozens of books dealing with all spheres of Torah.

Letter on an aerogram, 21.5 cm. Good condition, folding marks and few stains. Written on verso is the name of the recipient and the name of the sender, also in the Rebbe's handwriting.

Letters written by Rebbe Menachem Mendel Schneerson before he was appointed Rebbe are very scarce.

Opening price: \$5000
 Estimate: \$6000-8000

56

56. Letter Handwritten and Signed by Rebbe Itzikl of Przeworsk

Letter (more than 15 lines) handwritten and signed by Rebbe Moshe Yitzchak Gvirtsman of Przeworsk. Antwerp, 1965.

Many blessings in honor of the birth of a son and an apology that he cannot accept the honor of being sandak at his brit milah, "It should be His will that you should merit raising him and all your children together with your wife, with ease and wealth and honor in the path of our holy Torah and Chassidism and fear of Heaven..."

He concludes the letters with his signature: "Moshe Yitzchak grandson of 'the Raban shel kol Yisrael' Rabbi Elimelech".

Rebbe Moshe Yitzchak Gvirtsman, known as Rebbe Itzikel of Przeworsk (1882-Yom Kippur 1975), descendent of Rebbe Elimelich of Lizhensk (fifth generation), close Chassid of Rebbe Yechezkel of Shinova and son of the Divrei Simcha of Cieszanów. Served as Rebbe of

56. מכתב בכתב ידו וחתימתו של האדמו"ר רבי איציק'ל מפשעוורסק

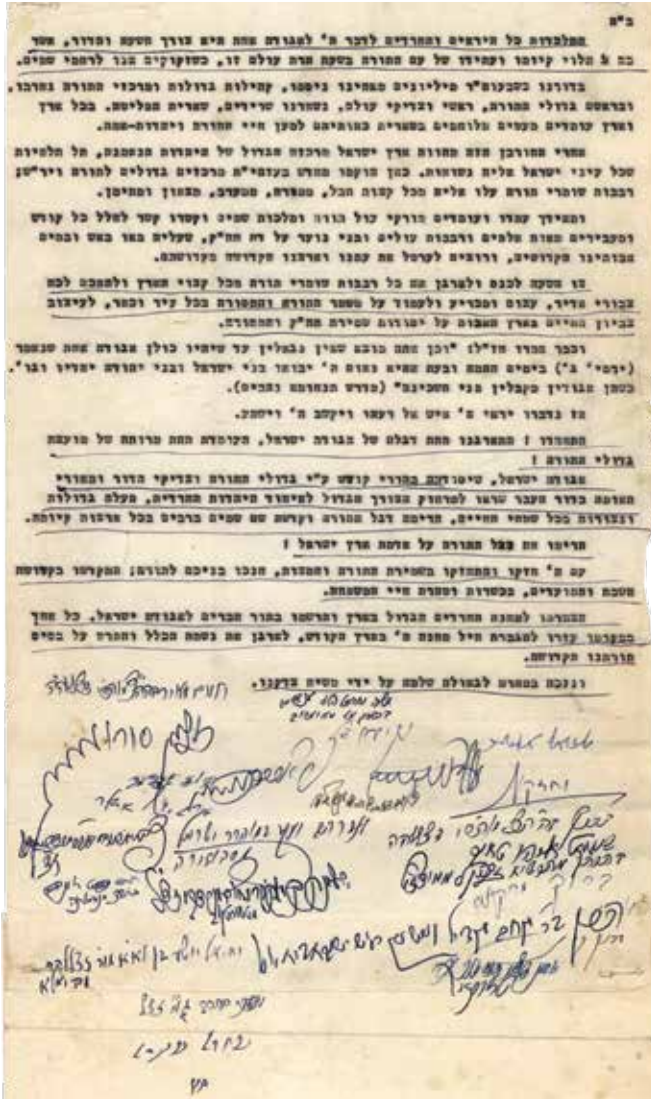
מכתב (למעלה מ-15 שורות) בכתב ידו וחתימתו של האדמו"ר רבי משה יצחק גבירצמן מפשעוורסק. אנטוורפן, "שנת שפע רב וכל טובת" [תשכ"ה 1965].

ברכות רבות לרגל לידת בן זכר והתנצלות על כך שאין לו אפשרות להגיע להיות סנדק בברית המילה, "ויהי רצון שתזכה לגדלו אותו ואת כל יו"ח יחד עם זוגתו תחיה בנקל ובעושר ובכבוד בדרכי תורה" וחסידות ויר"ש, מתוך נחת ורחבת הדעת דקדושה".

בסיום המכתב הוא חותם: "הק' משה יצחק נכד רבן של כל ישראל ר"ר אלימלך זצוקלה"ה, זכותו יגן עלינו ועל כל בית ישראל, אמן". הרב הקדוש רבי משה יצחק געווירצמאן (גבירצמן) - הנודע בכינויו רבי איציק'ל מפשעוורסק (תרמ"ב-יום כיפור תשל"ו), נכד רבי אלימלך מליזנסק (דור חמישי), חסיד מובהק של האדמו"ר רבי יחזקאל משינווא ובנו ה"דברי שמחה" מציעשנוב. כיהן באדמורו"ת בעיר פשעוורסק, ולאחר השואה בה גלה לסיביר, חזר דרך פולין וצרפת והתיישב באנטוורפן שבבלגיה. נודע בקדושתו הנוראה, היה מיוחד בדרכי פרישות וסיוגופים (עשרות שנים לא העלה את רגליו על המיטה והיה ישן בתנוחת ישיבה). הלך בדרכי סבו הגדול בעל "נעם אלימלך", אשר שילב יחדיו את הדבקות בבורא והחסד לישראל, בהשפעת צדקה וישועות לכלל ולפרט. אלפים היו נוהרים לחסות בצלו, לבקשת עצה ולתפילה על חולים ועל כל מצוקות עמך בית ישראל. מפורסם היה גם במעשי חסד שבגופו, והיה מחלק סכומי-כסף לצדקה לעניי-ישראל מכל העולם.

נייר מסמכים רשמי, 21.5 ס"מ. כ-16 שורות בכת"י. מצב טוב, נקיב תיקו.

פתיחה: \$2000
הערכה: \$3000-5000

57

57. Public Appeal for Membership in Agudat Yisrael – Signed by Leading Rebbes and Rabbis

Public appeal, to "all the G-d fearing and Charedim, to join together (to uphold) the words of G-d" under the banner of Agudat Yisrael, calling to "raise the banner of Torah on the soil of Eretz Israel!". Signed by 24 leading rebbes and rabbis in Eretz Israel. [c. 1950s].

"It is our obligation at this time to convene and organize the thousands of Torah observers from all ends of the country to become a mighty public power and a deciding factor to preserve the Torah and its traditions in each and every city". At the beginning, the need to reorganize is stressed: "In our generation, after millions of our brethren have perished, large communities and Torah centers were annihilated... After this destruction, Eretz Israel is the largest center of faithful Jewry".

Among the signatures: Rebbe Yisrael Alter of Ger; Rebbe Chaim Mordechai Rosenbaum of Nadvirna; Rebbe Chaim Meir Hager of Vizhnitz, his brother Rabbi Baruch Hager of Seret-Vizhnitz, Rebbe Avraham

57. קול קורא להצטרפות חברים ל"אגודת ישראל" – בחתימות ידם של גדולי האדמו"רים והרבנים

קול קורא ל"התלכדות כל היראים והחרדים לדבר ה'" תחת דגלה של "אגודת ישראל", בקריאה: "הרימו את דגל התורה על אדמת ארץ ישראל!". בחתימות ידם של 24 מגדולי האדמו"רים והרבנים בארץ ישראל. [שנות התש"ו בערך].

"צו השעה לכנס ולארגן את כל רבבות שומרי תורה מכל קצווי הארץ ולהפכם לכח ציבורי אדיר, עצום ומכריע, ולעמוד על משמר התורה והמסורה בכל עיר ועיר". בתחילת הכרוז מודגש הצורך להתארגן מחדש, "בדורנו, כשבעוה"ר מליונים מאחינו נספו, קהילות גדולות ומרכזי התורה נחרבו... ואחרי החורבן הזה, מהוה ארץ ישראל מרכזה הגדול של היהדות הנאמנה".

בין החותמים גדולי האדמו"רים וגדולי התורה: האדמו"ר רבי ישראל אלטער מגור; האדמו"ר רבי חיים מרדכי רזנבוים מנדבורנה; האדמו"ר רבי חיים מאיר הגר מויזניץ, ואחיו האדמו"ר רבי ברוך הגר מסרט-ויזניץ; האדמו"ר רבי אברהם יעקב מסדיגורה והאדמו"ר רבי שלמה ב"ר נחום מרדכי מטשורטקוב; האדמו"ר רבי משה יחיאל הלוי עפשטיין מאחורוב; האדמו"ר רבי יחיאל יהושע רבינוביץ מביאלא; האדמו"ר רבי שמואל אליהו טאוב ממודזיץ; האדמו"ר רבי מרדכי גולדמן בהרב ג"מ מזוועה; האדמו"ר רבי אברהם ווינברג מסלונים; האדמו"ר רבי צבי אריה טברסקי מזלטיפולי; האדמו"ר רבי יוחנן טברסקי מרחמסטרביקא.

הגאון מטשיבין רבי דוב בעריש ווידענפלד; הגאון מפרשבורג רבי עקיבא סופר; הגאון מלוצק רבי זלמן סרוצקין; הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל; הגאון רבי דוד שפרבר; הגאון רבי יוסף אדל; הגאון רבי יחזקאל סרנא; הגאון רבי ברוך מרקוס; הגאון רבי אהרן ווינשטיין; הגאון רבי ברוך קונשטאט; הגאון רבי עזרא עטיא ס"ט.

דף 52.5x21 ס"מ. כתוב במכונת כתיבה וחתום בחתימת יד קדשם. מצב טוב-בינוני, קמטים ובלאי. (2 דפים שהודבקו במקור זה לזה, לצורך החתמת הרבנים).

פתיחה: \$5000
הערכה: \$6000-8000

58

58. ארכיון מכתבים של הרב פריץ מקניגסברג - מכתבים ומכתבי סמיכה - רבי עקיבא סופר אב"ד פרשבורג, רבי שלמה אלכסנדרי סופר אב"ד ברגסס ורבי שמעון סופר אב"ד ערלוי

תרצ"ו הוא מברכו לרגל בואו למרבורג, לכהן ברבנות תחת "הרב הישיש שליט"א, אשר מחמת זקנתו הוא רוצה שיבוא אחר תחתיו". במכתב אחר הוא כותב לו דברי תנחומים על פטירת אביו, ומציין ש"הניח אחריו אשר נפשו קשורה בנפשי... ואשרי שזכה לכך להיות בנו היחיד שיחי' למורה הוראה בישראל". בכל המכתבים, הן מלפני השואה והן מתקופת ירושלים, ניכרת אהבת הרב לתלמידו, כשהוא מתעניין בכל מה שקורה אצלו, ואף מספר לתלמידו על עניני הפרטים, נישואי ילדיו, בניית הישיבה בירושלים, ומהמתרחש אצל רעיו החברים בוגרי הישיבה.

- מכתב משנת תרפ"ד מהגאון רבי שמעון סופר אב"ד ערלוי, המכנהו "תלמיד ב"א" (תלמיד בן-אחי - הגאון רבי עקיבא סופר).
- ארבעה מכתבים מעניינים, מהגאון רבי שלמה אלכסנדרי סופר אב"ד ברגסס (על גלויות דואר). בין היתר כותב בענין אגרות ה"חתם סופר" והדפסת ספרו "אגרות סופרים". • כתב סמיכה על קלף, מרבי יעקב פרימאן, ראש בית המדרש לרבנים בברלין, אב תרצ"ו.
- כתב סמיכה והמלצה מהגאון רבי שמואל יוסף רבינוב, לונדון, תש"ו. • מכתבים נוספים מרבי אברהם שמואל בנימין סופר אב"ד פרשבורג-ירושלים, מרבי משה שטרנבוך, ועוד. • תמונות שונות ומעט קטעי עיתונות.

כ-40 פריטים, מתוכם כ-28 מכתבים, גודל ומצב משתנים. מצב כללי טוב.

התמורה ממכירת אוסף המכתבים תועבר למטרות צדקה.

פתיחה: \$3000

הערכה: \$5000-8000

צרות מכתבים גדול, מארכיונו של רבי ישראל יהודה פריץ, הכולל מכתבים רבים ומכתבי-סמיכה מאת מורו ורבו הגאון רבי עקיבא סופר אב"ד וראש ישיבת פרשבורג; מכתבים נוספים, מאת מורו ורבו הגאון רבי שמעון סופר אב"ד ערלוי (בן ה"כתב סופר"), מאחיו הגאון רבי שלמה אלכסנדרי סופר אב"ד ברגסס (בן ה"כתב סופר"), ועוד. בין השנים תרפ"ד-תש"ך בערך.

מקבל המכתבים הוא הגאון רבי ישראל יהודה פריץ (תרס"ה בערך-תשמ"ה), בן רבי יוסף פרץ (פעריטץ) מברעסלוי שבגרמניה. למד כשש שנים בישיבת פרשבורג אצל הגאון רבי עקיבא סופר והיה מהתלמידים החביבים ביותר על רבו. משנת תרפ"ח כיהן ברבנות בקניגסברג ומשנת תרצ"ב כיהן בקהילות שונות במחוז העסן בגרמניה (מארבורג, ועוד ארבעים בתי כנסת במחוז העסן שהיו תחת רבנותו). בשנות השואה נמלט לארה"ב דרך אנגליה. כיהן ברבנות בשיקאגו, בארץ ישראל ובמצ'סט'ר, וכל ימיו היו קודש להרצת תורה, קירוב רחוקים והעמדת הדת וההלכה על תילה. כתביו נדפסו ע"י תלמידיו בספרים "משכנות ישראל", ירושלים, תשל"ט; "פרי ישראל", עם קונטרס "מכתבי סופר" (בו נדפסו רוב המכתבים שלפנינו), לונדון, תשנ"ז; וקובץ "קרן ישראל" לזכרו, לונדון, תש"ס.

רוב המכתבים (14) הם ממורו ורבו הגאון מפרשבורג, רבי עקיבא סופר בעל "דעת סופר". מעיון במכתבים ניכר הקשר העמוק שהיה בין הרב לתלמידו החביב. במכתבים הראשונים משנת תרפ"ח מתעניין הרב אודות קבלת הרבנות בקניגסברג, ומספר אודות הנעשה בישיבה בפרשבורג. בין היתר כותב לו "זה חלקי מכל עמלי לראות בהצלחת תלמידי בתורה ויראת אלוקים". במכתב משנת

58. Archive of Letters of Rabbi Peritz of Konigsberg – Letters and Ordination Writs – Rabbi Akiva Sofer Av Beit Din of Pressburg, Rabbi Shlomo Alexandri Sofer Av Beit Din of Beregszasz and Rabbi Shimon Sofer Av Beit Din of Erlau

A Large collection of letters, from the archive of Rabbi Yisrael Yehuda Peritz, including many letters and ordination writs from his teacher Rabbi Akiva Sofer Av Beit Din and Head of the Pressburg Yeshiva. Other letters by his teacher Rabbi Shimon Sofer Av Beit Din of Erlau [son of the Ktav Sofer], from his brother Rabbi Shlomo Alexandri Sofer Av Beit Din of Beregszasz [son of the Ktav Sofer], and others. C. 1924-1960.

The recipient of the letters is Rabbi Yisrael Yehuda Peritz (c. 1905-1985), son of Rabbi Yosef Peritz of Breslau, Germany. He studied six years in the Pressburg Yeshiva from Rabbi Akiva Sofer who was very fond of his disciple. From 1928, he served in the Konigsberg rabbinate and from 1932 he served in various communities in the Hessen region of Germany (Marburg, and another 40 synagogues in the Hessen region which were included in his rabbinical duties). During the Holocaust he escaped to the US via England and served in the rabbinates of Chicago, Eretz Israel and Manchester, devoting his life to teaching Torah, drawing Jews to their heritage and reinforcing halacha and religious adherence. His writings were printed by his disciples in the Mishkenot Yisrael series, Jerusalem, 1979, Pri Yisrael with Michtevai Sofer [most of these letters were printed therein], London, 1997 and the Keren Yisrael anthology published in his memory, London 2000.

Most of the letters (14) are from his teacher, Rabbi Akiva Sofer of Pressburg, author of Da'at Sofer. Perusal of the letters portrays the deep relationship between the teacher and his dear disciple. In the first letters which were written in 1928, the teacher inquires about the Konigsberg rabbinate and recounts events from the Pressburg Yeshiva. Among other things he writes: "This is my portion from all my toil, to see the success of my disciple in Torah and fear of Heaven". In a letter from

1936, he blesses his disciple upon his move to Marburg to serve in the rabbinate succeeding the "Elderly rabbi who due to his old age, wanted another rabbi to serve in his stead". In another letter, he writes words of consolation on the death of his father and notes that "He left behind a soul who is attached to my soul... and blessed is he that merited that his only son teaches Torah to the Jewish People". In all the letters, those from before the Holocaust and those from his years in Jerusalem, the rabbi's love for his disciple is evident by the interest he takes in Rabbi Peritz's life. Rabbi Sofer writes about his private matters, his children's marriages, the construction the yeshiva in Jerusalem and the events of his friends who graduated the yeshiva.

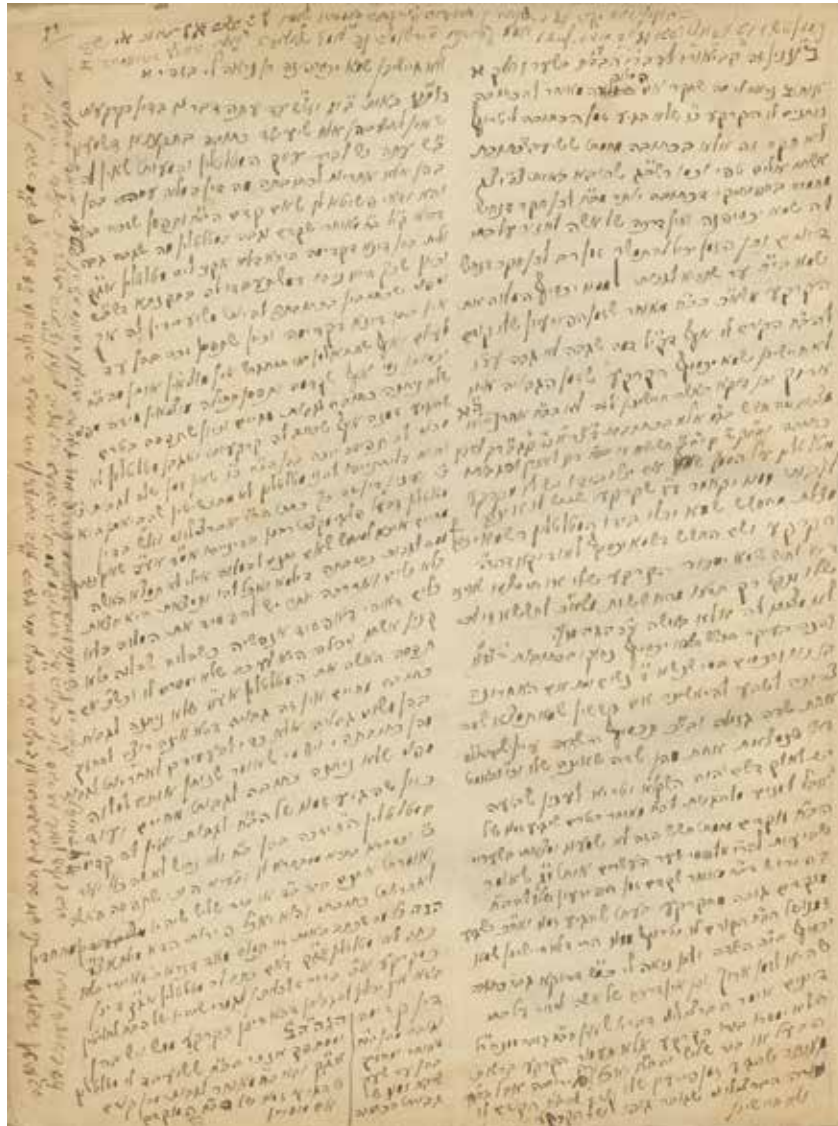
- Letter from 1924 by Rabbi Shimon Sofer Av Beit Din of Erlau, who calls him "My nephew's disciple" [Rabbi Akiva Sofer].
- Four interesting letters, by Rabbi Shlomo Alexandri Sofer Av Beit Din of Beregszasz (on a postcard). He also writes about the letters of the Chatam Sofer and the printing of his book Igrot Sofrim.
- Letter of ordination on parchment by Rabbi Ya'akov Freiman, head of the Beit Midrash L'Rabbanim in Berlin, Av 1936.
- Letter of ordination and recommendation of Rabbi Shmuel Yosef Rabinov, London, 1946.
- More letters by Rabbi Avraham Shmuel Binyamin Sofer Av Beit Din of Pressburg-Jerusalem, by Rabbi Moshe Sternbuch, etc.
- Various pictures and a few newspaper cuttings.

Approximately 40 items, including approx. 28 letters, varied size and condition. Overall good condition.

The payment for this collection of letters will be allocated to tzedaka.

Opening price: \$3000

Estimate: \$5000-8000

59

59. כתב-יד - רבי דוד מקרלין

ריבלין משקלוב. נודע בעינו העמוק עד כדי שבהיותו שקוע כל-כולו בתלמודו לא היה רואה כלל את העומדים מול עיניו הפקוחות [תמונתו המפורסמת כשהוא יושב מול ספר פתוח היוותה השראה לתו-ספר שעיבד אפרים משה ליליאן]. השתתף באסיפת חובבי ציון בקטוביץ 1885, אך לאחר שהתעוררה "שאלת החינוך" פרש ופרסם מכתבים חריפים נגד ראשי הציונות ומעשיהם. היה מעורב בהתארגנויות הראשונות לקראת יסוד "אגודת ישראל". [ראה אודותיו רבותינו שבגולה, א', עמ' 158-155. מאסף ישורון, ט', אלול תשס"א, עמ' תשפו-תתב].

כז דף (כ-52 עמ' כתובים בצפיפות), 22.5 ס"מ. מצב כללי טוב, קרעים בדף ראשון ואחרון. כריכת עור מפוארת.

פתיחה: \$4500
הערכה: \$6000-8000

כתב-יד, חידושי תורה בביאורי שיטות הראשונים בידי אפותיקי, מהגאון רבי דוד פרידמאן אב"ד קרלין. [קרלין, תר"ס בערך]. חלק מן החידושים נכתבו בכת"י סופר, ועמודים רבים נכתבו בכתב ידו של המחבר [לעת זקנותו, בהיותו למעלה מגיל שבעים]. הוספות רבות בשולי הדפים, אף הן בכתב-ידו של רבי דוד מקרלין. הדברים נדפסו בספרו "פסקי הלכות - יד דוד", חלק ג', (ירושלים, תשל"א), עמ' רז-רמא. בעמוד האחרון בסוף דבריו בביאור שיטת רב האי גאון בספר המקח והממכר, הוא כותב נוסח-תפלה מעניין: "טרחנו ליישב דברי הגאון, כי מלאכת שמים הוא, ודנים אותו לזכות, כן יכרע הי"ת ענינו לזכות, והי"ת יעזרינו להגות בתורתו לשמה מתוך רוח לבב, אכ"ר". (סיום זה אינו מופיע בספר הנדפס). הגאון הנודע רבי דוד פרידמאן אב"ד קארלין (תקפ"ח-תרע"ה), בעל שו"ת "שאלת דוד" ו"פסקי הלכות-יד דוד". כיהן למעלה מחמישים שנה ברבנות קרלין ונחשב ל"זקן ההוראה" ו"גדול הדור". מתלמיד-תלמידיו של רבי מנשה מאיליא ותלמיד רבי שלמה זלמן

59. Manuscript – Rabbi David of Karlin

Manuscript, Torah novellae expounding on the opinions of the Rishonim regarding the laws of Apotiki (laws of loan repayment), by Rabbi David Friedman Av Beit Din of Karlin. [Karlin, ca. 1900].

Some of the novellae were handwritten by his scribe and many pages were written in the author's handwriting [in his senior years, after the age of 70]. Many additions on the margins, also in the handwriting of Rabbi David of Karlin. These novellae were printed in his book Piskei Halachot – Yad David, Vol. 3, (Jerusalem, 1971), pp. 217-241. On the last page, at the end of his explanation of the opinion of the Rav Hai Gaon in the book Mekach V'Hamemkar, he writes an interesting prayer: **"We have troubled ourselves to explain the words of the Gaon because it is a G-dly task and we give him the benefit of the doubt. So G-d should judge us positively and assist us in studying his Torah Lishma..."** [This prayer does not appear in the printed book].

Rabbi David Friedman, Av Beit Din of Karlin (1828-1915), author of She'elat David responsa, and Piskei Halachot Yad David, served in the Karlin rabbinate for over 50 years, and was considered a foremost Halachic

authority and Torah leader of his times. He was a disciple of the disciples of Rabbi Menashe Ilya and a disciple of Rabbi Shlomo Zalman Rivlin of Shklow. One of his famous qualities was his deep concentration in Torah study, a concentration so deep that he would not even notice a person standing before him [The famous photograph of Rabbi David of Karlin before an open book was the inspiration for an ex-libris designed by Ephraim Moshe Lilien]. He participated in the Katowice Conference of Chovevei Zion in 1885 but following the discussion concerning education, he withdrew from the movement and published sharp letters against the heads of Zionism and their activities. He was involved in the conception of Agudat Israel. See Raboteinu Shebagola, Vol 1, pp. 155-158. Ma'asaf Yeshurun, Issue 9, Elul 2000, pp. 786-802].

27 leaves (approximately 52 densely handwritten pages), 22.5 cm. Overall good condition, tears to first and last leaves. Elaborate leather binding.

Opening price: \$4500

Estimate: \$6000-8000

60. רמב"ם מדע אהבה זמנים – עם הגהות שלא נדפסו בכתב יד הגאון מרוגאטשוב

חידושים נוספים שכתב על הרמב"ם, שאינם מופיעים בספרו. לאחר פטירתו נסעה בתו הרבנית רחל (אלמנת הרב ישראל אבא ציטרון אב"ד פתח-תקוה) מארץ ישראל לדווינסק, בכדי להציל את החידושים הרבים שכתב אביה על גליונות ספריו. היה זה ערב מלחמת העולם השנייה והמצב באירופה היה מתוח, קרוביה ניסו להניאה מנסיעה מסוכנת זו, אך היא התעקשה שמחובתה ואחריותה לדאוג שכתבי אביה לא יאבדו. בהגיעה לדווינסק, שנכבשה באותה עת ע"י הרוסים, החלה במבצע חשאי של צילום של גליונות ספריו וכתביו של הרוגוצ'ובר, ובהברחת הצילומים אל מעבר ל"מסך הברזל" הקומוניסטי. יחד עמה פעל רבי ישראל אלטר ספרן – תלמיד אביה ועורך כתביו, שמילא את מקומו ברבנות דווינסק. הצילומים הזעירים נשלחו בדואר אל משפחת הרב ספרן בארצות הברית. משלוח הצילומים נפסק בקיץ תש"א, עם כניסת הנאצים לדווינסק. גורלה של הרבנית היה כגורלה המר של קהילת דווינסק והיא נספתה בשואה, הי"ד. מן הצילומים ששלחה לארצות הברית, נדפסו לימים כרכים נוספים מתורתו של הרוגוצ'ובר, ע"י מכון "תורה שלמה" של הרב כשר. הכתבים עצמם כנראה לא שרדו בשנות הזעם.

לפנינו כרך בודד של רמב"ם עם הגהות בכתב-ידו של הרוגוצ'ובר, ששרד את השואה ברוסיה. עקב החשש של הבעלים שלא יאשרו לו להביא עמו את הספר לארץ מעבר למסך הברזל, נתלשו תחילה הדפים עם ההגהות כדי להוציאם בנפרד. בסופו של דבר הוא הצליח להוציא אף את הספר כולו, והדפים שבו למקומם.

[2], 16, 132 עמ'; 172 עמ' 170, 22 עמ'; [2], 420-171 עמ' (חסרים: עמודים 424-421, עם "ליקוטים יקרים" ו"פרי חדש"). 33 ס"מ. כ-30 הגהות ארוכות בכת"י (מתוכן כ-25 הגהות בכתב ידו של הרוגוצ'ובר). נייר יבש, מצב ביוני, דפים מנותקים, בלאי וקרעים. כריכת עור ישנה, בלוייה.

פתיחה: \$6000

הערכה: \$10,000-15,000

משנה תורה להרמב"ם, כרך א', חלקים מדע, אהבה זמנים. ווארשא, תרמ"א 1881.

עשרות הגהות למדניות ארוכות, רובן הגהות אוטוגרפיות בכתב-ידו האופייני של הגאון מרוגאטשוב – רבי יוסף רוזין אב"ד דווינסק. במספר מקומות הוא מציין לחידושי שכתב במקומות אחרים. סגנון הלשוני של ההגהות דומה לחידושי האחרים על הרמב"ם שנדפסו בספרו "צפנת פענח" על הרמב"ם, אך הגהות אלו שלפנינו לא נדפסו. חלק מן החידושים הם השלמות לסוגיות ומערכות חידושים שכבר נדונו בספריו הנדפסים.

הגאון המפורסם רבי יוסף רוזין (תרי"ח-תרצ"ו) – הידוע בכינויו "הרוגוצ'ובר" (על שם עיר הולדתו רוגוטשוב), נמנה על חסידי חב"ד – קאפוסט, בצעירותו למד אצל הגאון רבי יוסף דב בער סולובייצ'יק בעל "בית הלוי" יחד עם בנו רבי חיים מבריסק. במשך כארבעים שנה, החל משנת תרמ"ט, כיהן כרב עדת חסידי חב"ד בעיר דווינסק שבבלטיה, לצד אב"ד העיר הגאון בעל "אור שמח". דמות פלאית ויוצאת דופן בחריפותו וגאונותו המופלגת, בידיעת התורה כולה לכל חלקיה ופרטיה, בחידוש הגדרות וסברות עמוקות ודרכי לימוד מקוריות. אגדות רבות מסופרות על גאונותו ושקידתו העצומה בתורה. עסק רבות בביאור תורת הרמב"ם, והשיב תשובות רבות בהלכה. תשובותיו וחידושי פורסמו בסדרת ספריו "צפנת פענח". מחמת עמקות דבריו ובשל כתיבתו המקוצרת והמרומזת, הוקמו בדורות האחרונים מספר פרויקטים במטרה לפענח ולפרש את דבריו, ולהוציא את חיבוריו במהדורות מבוארות. גאונותו האגדית זכתה להערכה גם בקרב הציבור הכללי בדורו, וידוע מאמר ביאליק אודותיו: "מן המוח שלו אפשר לחצוב שני איינשטיינים".

ספריו הנדפסים הם חלק מועט ממעיין תורתו הבלתי-נדלה שהיה מתגבר והולך בלי הפסקה. את רוב חידושי לא הספיק להעלות על הכתב באופן מסודר ולהוציאם לאור. במהלך לימודו כתב הגהות חריפות ועמוקות על ספרים בכל מקצועות התורה, אך ידועה במיוחד חבתו לספרי הרמב"ם ובמיוחד לחיבורו "משנה תורה" שעליו כתב את ספרו "צפנת פענח", ולפנינו הגהות ארוכות עם

60. Rambam Mada Ahava and Zemanim – With Hitherto Unprinted Glosses of the Rogatchover Gaon

Mishne Torah L'HaRambam, Vol. 1, Mada, Ahava and Zemanim. Warsaw, 1881.

Dozens of long scholarly glosses, mostly autographic glosses, in the characteristic handwriting of the Rogatchover Gaon, Rabbi Yosef Rosin Av Beit Din of Dvinsk. In several places, he notes his novellae which he wrote elsewhere. The linguistic style of the glosses is similar to his other novellae on the Rambam printed in his book Tzofnat Pa'aneach on the Rambam, **but these glosses have not yet been printed**. Some of these novellae are continuations of treatises and novellae which had already been discussed in his printed books.

The famous Torah genius Rabbi Yosef Rosin (1858-1936), known as the Rogatchover Gaon (named after his native city Rogatchev [Rahachow]), was a Chabad-Kapust Chassid. In his youth, he was a disciple of Rabbi Yosef Ber Soloveitchik author of Beit HaLevi and studied together with his son Rabbi Chaim of Brisk. From 1889, for the next 40 years, he served as rabbi of the Chabad Chassidic community of Dvinsk in Lithuania alongside the Av Beit Din of the city, author of the Or Sameach. An amazing and exceptional luminary, with an outstanding sharp mind and extraordinary genius, Rabbi Yosef was proficient in the knowledge of all aspects and details of the entire Torah, and was known for his novel definitions and deep comprehension and for his original study methods. Many stories circulate relating his outstanding brilliance and amazing diligence. He expended much effort in explaining the Rambam's writings and wrote many halachic responsa. His responsa and novellae were published in the series of his books Tzofnat Pa'aneach. Due to the depth of his thoughts and his concise style of writing, several projects have been undertaken in the past few generations with the goal of deciphering and explaining his writings and publishing them with commentaries. His legendary genius earned him fame in the general public of his times and spurred Bialik's well-known saying that "two Einsteins could be created from the mind of the Rogatchover." His printed books are only a small part of his unending Torah wellspring. He did not succeed in writing most of his novellae in an orderly fashion and prepare them for print. While studying, he wrote deep clever glosses on books in all realms of the Torah but his particular love were the Rambam's books, especially the Mishne Torah on which he wrote his book Tzofnat Pa'aneach. This volume has long glosses with additional novellae that Rabbi Rosin wrote on the Rambam's books, none of which are included in his book.

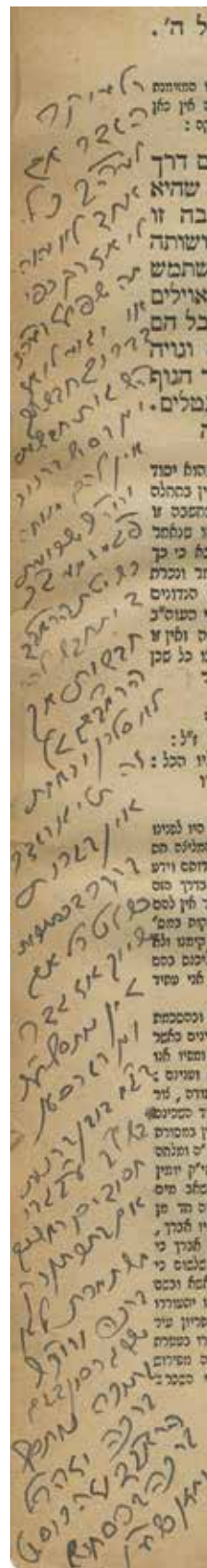
A few years after the Rogatchover's death and on the eve of World War II, his daughter Rebbetzin Rachel (widow of Rabbi Israel Abba Tzitzron Av Beit Din of Petach Tikva) traveled from Eretz Israel to Dvinsk to save the many novellae her father wrote on the sheets of his books. At that time the situation in Europe was very strained and her relatives attempted to discourage her from this dangerous journey but she was adamant and saw the retrieval of her father's writings as her obligation and responsibility. Upon her arrival in Dvinsk, which at that time was occupied by Russian forces, she surreptitiously began copying the writings of the Rogatchover Gaon and smuggled the copies beyond the Communist lines. Her efforts were joined by Rabbi Israel Alter Safran, a disciple of her father and editor of his writings who succeeded Rabbi Rosin in the Dvinsk rabbinate. The copies were sent by post to Rabbi Safran's family in the USA but her work was interrupted in the summer of 1941 with the Nazi occupation of Dvinsk. She perished in the Holocaust sharing the bitter lot of the Dvinsk community. The copies which she sent to the USA later constituted additional volumes of the Rogatchover's Torah thoughts printed by the Torah Shleima institute of Rabbi Kasher. Apparently, his original writings did not survive those catastrophic times.

This is a lone volume of the Rambam with glosses in the handwriting of the Rogatchover, a volume that remained in Russia after WWII. Because of the owner's fear lest he not be allowed to bring the book with him to Israel from behind the "Iron Curtain", he first tore out the leaves with the glosses and kept them separately. In the end, he was able to bring the whole book and the leaves were returned to their original place.

[2], 16, 132 pages; 172 pages; 170, 22 pages; [2], 171-420 pages (missing pages 421-424, with Likutim Yekarim and Pri Chadash). 33 cm. approximately 30 long handwritten glosses (some 25 in the Rogatchover's handwriting). Brittle paper, detached leaves, wear and tears. Old, worn leather binding.

Opening price: \$6000

Estimate: \$10,000-15,000

60b

אין אמת דומה מלאות יבדיד רחם הקדוש יא
לא אלה ולמה דלע קאמאולסקי למה
אויף קולטא נאמט זא יונגער פלאגא פ
ונתת מעתה הוה האז האלה ונסיך אהדתיך
וי פלאה ואלד און הנה יאקוי אומן יא
הפניא ויה לנים רמז זמן הארצות הנשוא
אל סגורו היה מעתה דעה הנה אגדל את
פלאגא נזרתי הכר' צה ה' ולמה יא
קרב אהלים איש ליש מעתה אה הנה
ובל אלה של ושל ושל כשל הוקרה
אל יבדו ושל באמור

61. מכתב פרידה וברכות מהגאון רבי איצ'לה בלאזער – לפני עלייתו לארץ ישראל

תרל"ח. בשנת תרל"ח התפטר ממשרת הרבנות ועבר להתגורר בקובנה, ומשנת תר"מ עמד בראש הכולל בקובנא, ולאחר תקופה התפטר אך ממשרה זאת והמשיך את עבודתו בקודש כאיש פרטי. בכל תקופות אלו היה מוסר שיחות מוסר בחוג רעיו אנשי המוסר ובישיבת "כנסת ישראל" שבסלבודקה הסמוכה לקובנא.

בשנת תרס"ב התכונן לעלות ולהתיישב בארץ ישראל, אך בסופו של דבר יצא מקובנא עם משפחתו רק בשנת תרס"ג. בעוברו דרך וילנא נאספו שם גדולי הרבנים ובראשם ה"חפץ חיים" והגאון רבי חיים עוזר, והפצירו בו שישאר שם, שכן ישיבתו ברוסיה דרושה לטובת הכלל. רבי איצ'לה ניאות למבוקשם ונשאר שם כשנה ומחצה. לבסוף עזב את רוסיה והגיע לארץ בשנת תרס"ד. בבואו ליפו נערכה לכבודו קבלת פנים בה הגיעו לכבודו רבים מגדולי ירושלים. לאחר בואו לירושלים התגורר ב"חצר שטרזיס", יחד עם גדולי תנועת המוסר שעלו לירושלים. מחיבוריו: שו"ת פרי יצחק וספר "כוכבי אור" שהוציא יחד עם ספר "אור ישראל" מרבו הגרי"ס.

נייר מסמכים רשמי, 4 עמ', 20.5 ס"מ. מצב בינוני, פגמים וקרעים משוקמים במילוי נייר. כתמים.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-5000

מכתב הכולל ארבעה מכתבים מארבעה אישים: מרבי יצחק בלאזער, מבניו-חורגיו רבי אהרן שאצקעס ורבי משה שאצקעס, ומרבי אביגדור מנקביץ. קובנא, ראש חודש אדר שני תרס"ב [1902]. המכתבים נכתבו אל ידיים האהוב רבי ישעיה דוב הכהן קוטובסקי. במכתב של רבי אהרן שאצקעס מידע אודות הפצת ומכירת ספרי ר"י בלאזער ואודות עלייתם לארץ ישראל. במכתב רבי משה שאצקעס הוא מספר על תכניו לנסוע לטלז לאחר נסיעת משפחתו לארץ ישראל. רבי אביגדור מנקביץ כותב במכתבו דברי ידידות וחזוק, כי "ירבה בקביעות עתים לתורה ומוסר, ויצליח בכל דרכיו".

העמוד הרביעי הוא מכתב בן 11 שורות בכתב ידו וחתמתו של רבי יצחק בלאזער, הכותב דברי אהבה וידידות. מתנצל על טרדותיו המונעות ממנו להרבות במכתבים. ומסיים בברכת פרידה לרגל נסיעתו הצפויה לארץ ישראל: "והנני לברך את כבודו בברכת הפרידה, ה' ישפיע עליו שפע ברכה והצלחה, ויזכהו לישוב במנוחה על התורה ועבודה, ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח".

הגאון רבי יצחק בלאזער – הנודע בשם ר' איצ'לה פטרבורג (תקצ"ז-תרס"ז), תלמידו הגדול של רבי ישראל מסלנט, ומפיץ תנועת המוסר בישיבות ליטא. גאון מופלג מגדולי גאוני דורו. איש מוסר, אשר נודע בקדושתו ובענוותנותו. בהוראת רבו הגרי"ס הלך לכהן ברבנות עיר הבירה סט. פטרבורג, שם כיהן בתפקיד רב ואב"ד בשנים תרכ"ב-

61. A Farewell Letter with Blessings by Rabbi Itzele Blazer – Before his Immigration to Eretz Israel

A leaf of paper containing four letters: from Rabbi Yitzchak Blazer; from his stepsons, Rabbi Aharon Shatzkes and Rabbi Moshe Shatzkes; and from Rabbi Avigdor Menkewitz. Kaunas, Rosh Chodesh Adar Sheni 1902.

The letters were addressed to their beloved friend Rabbi Yeshaya Dov HaCohen Kosovsky. The letter by Rabbi Aharon Shatzkes contains information as to the distribution and sale of Rabbi Yitzchak Blazer's books and about their immigration to Eretz Israel. In his letter, Rabbi Moshe Shatzkes tells of his plan to travel to Telz after his family will leave for Eretz Israel. Rabbi Avigdor Mankewitz writes words of friendship and inspiration: "set much time for the study of Torah and mussar, and you should be successful in all your endeavors".

The fourth page is a letter of 11 lines handwritten and signed by Rabbi Yitzchak Blazer who writes words of friendship and rapport. He apologizes for the many burdens that prevent him from writing often and concludes with a farewell blessing before his imminent journey to Eretz Israel: "and I bless you with a farewell blessing, G-d should bestow upon you plenty of blessings and success, and He should allow you to peacefully study Torah and serve Him, and every way you turn you should succeed".

Rabbi Yitzchak Blazer, known as R' Itzele Peterburger (1837-1907), one of the leading disciples of Rabbi Yisrael of Salant, who spread the Mussar Movement throughout Lithuanian yeshivas. R' Blazer was an exceptional Torah prodigy - among the greatest of his times. A man of ethics, he was the epitome of holiness

and humility. Following the instructions of his teacher, Rabbi Yisrael of Salant, he served in the rabbinate of St. Petersburg during 1862-1878. In 1879, he resigned and moved to Kaunas and from 1880 he headed the Kaunas Kollel. After a while, he left this position and continued his holy work as a private individual. During all these times, he delivered mussar discourses to his companions from the Mussar Movement and at the Kneset Yisrael Yeshiva in Slobodka near Kaunas.

In 1902, he planned to immigrate to Eretz Israel and dwell there but he left Kaunas with his family only in 1903. Passing through Vilnius, he was met by a gathering of leading rabbis headed by the Chafetz Chaim and Rabbi Chaim Ozer who beseeched him to remain in Vilnius since he was needed there for the benefit of the Vilnius community. Rabbi Itzele conceded to their request and stayed for a year and a half after which he finally left Russia and arrived in Eretz Israel in 1904. Upon his arrival to Jaffa, he was greeted by many Jerusalem Torah scholars. He moved to Jerusalem and resided in the "Strauss Courtyard" together with the leading Mussar Movement figures who had previously moved to Jerusalem. He wrote the Pri Yitzchak responsa and Kochvei Or which was published as part of Or Yisrael authored by his teacher, Rabbi Yisrael of Salant. Official stationery, 4 pages, 20.5 cm. Fair condition, damages and tears restored with paper filling. Stains.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

62. Long Letter Handwritten and Signed by the Chafetz Chaim – 1924

Long letter (2 pages, approximately 26 lines), all in the handwriting and with the signature of Rabbi Yisrael Meir HaCohen of Radin, author of the Chafetz Chaim. [Radin], Adar Bet 1924.

Another letter, by his grandson Rabbi Yehoshua Leib Levinson, manager of the Radin Yeshiva, appears on the second page.

The letter was sent to Rabbi Shmuel Yosef Hillman, a rabbi in London, regarding his book Or HaYashar on Tractates Arachin and Tmura and his previous book on Tractate Bechorot. Further in the letter, the Chafetz Chaim requested assistance for the emissary of the Radin Yeshiva who was at that time in London "Collecting for our yeshiva which is in dire circumstances. About 200 students study here, as well as a number of young married men, great Torah scholars... the yeshiva is very illustrious, teaching also mussar and midot, and including great treasures...". The letter is signed, "The youngest Cohen Yisrael Meir HaCohen of Radin".

The tsaddik, Raban shel Yisrael, Rabbi Yisrael Meir HaCohen of Radin (1837-1933), became known by the name of his first book the Chafetz Chaim. He established and headed the Radin Yeshiva and authored many halachic and mussar books: Mishna Brura, Shemirat HaLashon, Ahavat Chesed and dozens of other books. Letters written in his senior years are very rare; this

letter was written at the age of 87 [!]. Apparently, the Chafetz Chaim held Rabbi Hillman in great esteem [due to his study of Seder Kodshin and books written on its tractates], and therefore went to the trouble of sending him this letter in his own handwriting.

The recipient, Rabbi Shmuel Yitzchak Hillman (1868-1953), a student of the Volozhin Yeshiva and an outstanding Torah scholar, was appointed, in 1897, at the age of 19, to the Berezino rabbinate. In 1908, he immigrated to England to serve as Chief Rabbi of Glasgow, Scotland, and six years later was appointed Ra'avad of London. In 1934, he immigrated to Jerusalem and established the Ohel Torah Yeshiva [in which many future Torah leaders studied: Rabbi Y.S. Elyashiv, Rabbi S.Z. Auerbach, Rabbi S. Wosner, etc.]. Rabbi Hillman wrote and printed dozens of books in his Or HaYashar series with novellae, notes and sources on the entire Babylonian and Yerushalmi Talmud, Mishna and Midrashei Halacha, on the Bible and on the Rambam. His son-in-law was Rabbi Yitzchak Isaac HaLevi Herzog, Chief Rabbi of Eretz Israel.

4 pages 20.5 cm. Very good condition.

Opening price: \$15,000

Estimate: \$18,000-22,000

63. מכתב המשגיח רבי ירוחם ליבוביץ – מיר, תרצ"ה

מכתב בכתב ידו וחתיתתו של הגאון הצדיק רבי ירוחם ליבוביץ. מיר, חשון תרצ"ה [1934].

תוכן המכתב הוא כנראה בענין שידוך כלשהו: "אודיעו אודות הענין... שאם לא יגמר בעוד שני שלשה שבועות בטח הענין כבר נפסק – ואין להמשיך עוד הדברים. אחרי שכפי המדובר היה להם לגמור הענין תיכף אחר חג הסוכות, וזה כשלשה שבועות ואין עונה, וכל אחד ישוב למחשבותיו שיש לו...".

הגאון הצדיק רבי ירוחם הלוי ליבוביץ (תרל"ה-תרצ"ו), מגדולי המחנכים וחכמי המוסר בדורו. תלמיד "בית התלמוד" בקלם, ומורו ורבו של רבי יחזקאל לוויןשטיין. כיהן כמנהל רוחני בישיבות ליטא, ישיבת ראדין ועוד. עיקר שדה פעולתו היה בשמשו עשרות שנים כמנהל רוחני בישיבת מיר, אותה ניווט בנדודי הישיבה לפולטובה בתקופת מלחמת העולם הראשונה. לאחר חזרת הישיבה לעיר מיר, היה הוא החוט המרכזי בכינון הישיבה מחדש, ובהעמדת תלמידים מובהקים מגדולי הדור. רבים מגדולי ראשי הישיבות בדורו היו מתלמידי המובהקים, והיו נוהגים לכנותו בשם "אדמו"ר" [אדונו מורנו ורבינו], מהם: הגאון רבי חיים שמואלביץ, הגאון רבי אריה ליב מאלין (שהיה מעורכי ספרי שיחותיו "חבר מאמרים", "דעת חכמה ומוסר") ועוד.

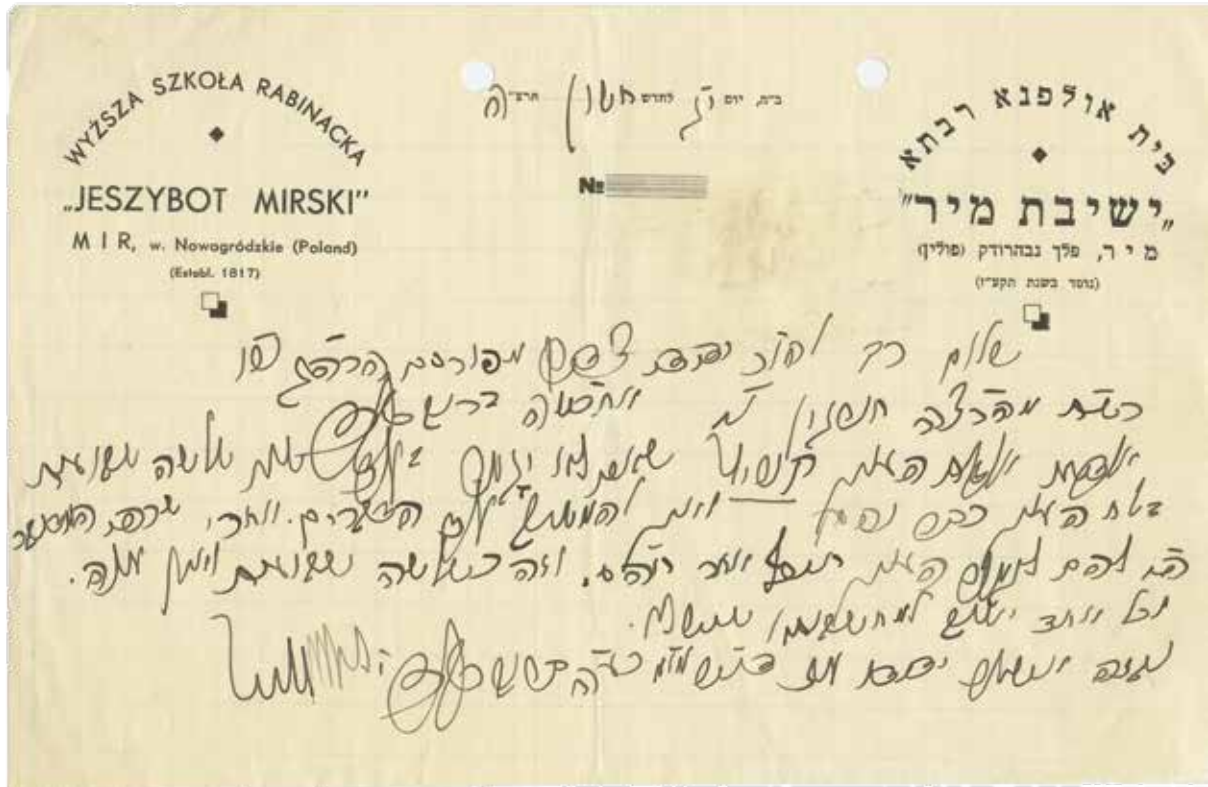
קירב במיוחד את הבאים מארצות מרכז-אירופה אל הישיבה, ומסר להם "וועדים" מיוחדים, בהם השריש את יסודות האמונה והחשיבה התורנית העמוקה של ישיבות ליטא. (משיחות אלו נדפסו חמשת חלקי "דעת תורה").

הרב וולבה שהיה מצעירי תלמידיו כותב עליו בהקדמת ספרו הנודע "עלי שור": "... מחיצה עבה מבלדת בין עולם התורה לעולם אשר בחוץ. העומד בחוץ, אף אם הוא שומר תורה ומצוות, אין לו ציור ומושג מהפלא המתחולל בפנים... וכיצד נראה אדם התורה כשהוא נהפך לאיש אחר? בוא נא אתי – ידידי הקורא, נצעה 'עלי שור' על החומה 'להסתכל ביפיו של בן פורת עלי עין'... מחבר ספר זה – בהיותו צעיר לימים, רוח סערה הביאתו לתוך מחיצת האדם הגדול בענקים, אדמו"ר מאור עינינו, מחיה מתים במאמרו, מרן ר' ירוחם הלוי... בישיבת מיר... ומבשרו חזה מהו טל התחיה של תורת האדם וחיי האדם הגדול למי שזכה להסתופף בצלו...".

נייר מסמכים רשמי של ישיבת מיר, 14x21 ס"מ. 7 שורות בכת"י. מצב טוב, נקבי תיק ומעט בלאי וכתמים.

פתיחה: \$3500

הערכה: \$5000-8000

63

63. Letter by the Mashgiach Rabbi Yerucham Leibowitz – Mir, 1934

Letter handwritten and signed by Rabbi Yerucham Leibowitz. Mir, Cheshvan 1934.

The content concerns a shidduch (match).

Rabbi Yerucham HaLevi Leibowitz (1875-1936), a leading educator and Torah scholar of his times, affiliated with the Musar Movement. Disciple of Beit HaTalmud in Kelm and teacher of Rabbi Yechezkel Levenstein. He served as spiritual leader in Lithuanian yeshivas, in the Radin Yeshiva, etc. His was primarily known as mashgiach of the Mir Yeshiva, which he navigated when the Mir Yeshiva moved to Poltava during World War I. He was the backbone of the reconstruction of the yeshiva and had many close disciples who became illustrious Torah leaders, including many of the head of yeshivas in our times. His students were accustomed to calling him Admor [Chassidic title: Our Master, Teacher and Rabbi]. Among his disciples were Rabbi Chaim Shmuelevitz and Rabbi Aryeh Leib Malin (who edited the book of his discourses *Chever Ma'amarim, Da'at Chochma U'Musar,*

etc.).

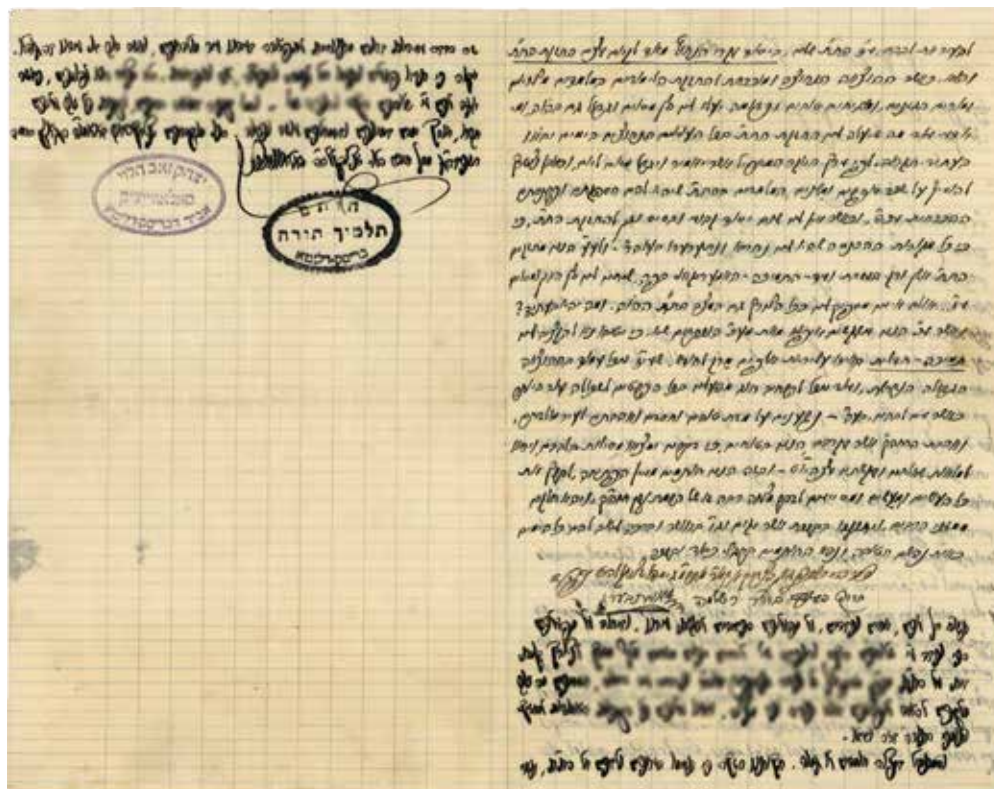
He especially befriended the students who arrived from Central Europe to the yeshiva and delivered special *va'adim* (casual classes) for them, in which he spoke of the basics of faith and the deep Torah thinking of Lithuanian yeshivot, (later printed in the five volumes of *Da'at Torah*).

Rabbi Wolbe, one of the youngest of Rabbi Leibowitz's disciples wrote of his teacher in the introduction to his well-known book *Alei Shur*: **"When I was young, a storm brought me to bask in the shadow of a giant among men, the light of our eyes...R' Yerucham HaLevi...and he showed us... the life of a great man..."**.

Official stationery of the Mir Yeshiva, 14X21 cm. 7 handwritten lines. Good condition, filing holes, minor wear and stains.

Opening price: \$3500

Estimate: \$5000-8000

64. מכתב הגרי"ז סולובייציק ורבני העיר בריסק - תר"פ

מכתב ארוך שנשלח לארה"ב ע"י הנהלת ה"תלמוד תורה" בעיר בריסק דליטא, בחתימת הרבנים רבי "צבי הירש בהגאון... מוהר"ם גימפל יפה" ורבי "ברוך בענדיט... ראזענבערג". בשולי המכתב כ-11 שורות בכתב ידו וחתימתו של רב העיר, הגאון רבי "יצחק זאב באאמור" הגאון החסיד רשכבה"ג מרן חיים הלוי זצוקללה"ה סאלאוויציק" וחותמתו "יצחק זאב הלוי סאלאוויציק - אב"ד בריסק דליטא". בריסק, תמוז תר"פ [1920].

מכתב זה נכתב בתחילת תקופת כהונתו של הגרי"ז כרבה של בריסק, לאחר חזרת יהודי העיר מגלות מינסק בתקופת מלחמת העולם הראשונה ופטירתו של אביו הגר"ח בעיר וורשא. במכתבו של הגרי"ז, הוא מודה לאנשי ועד העזרה מניו-יורק, ששלחו שליח מיוחד עם סכום גדול עבור הקמת בנין ה"תלמוד תורה" וכה הוא כותב: "תש"ח חן לכם, אחים נכבדים, על מפעליכם... לטובת עירנו, וביחוד על מפעלכם הכי נכבד... להרים סכום מאתים אלף מארק לצורך בניית בית על הת"ת דפ"ק מטרפולין של תורה שנשרפה בעוה"ר ונהרסה עד עד היסוד... מה טוב חלקכם להאיר לנפשכם באור תורה ונר מצוה, ובאו עליכם כל הברכות האמורות למחזיקי ותומכי התורה בזה ובבא".

בהמשך המכתב הוא מעורר להוסיף על תרומתם, באמרו: "המתחיל במצוה אומרים לו גמור, תקותנו חזקה כי תשימו ראשכם ולבכם על

הת"ת... כי תרבו פעלים ותעשו חיל לגמרה ולשכללה... והיו ברכה במעשה ידיכם, וברכת כל טוב עליכם תבא, אורך ימים בימינכם ובשמאלכם עושר וכבוד".

הגאון רבי יצחק זאב סולובייציק (תרמ"ז-תש"ך 1886-1959), בנו של הגר"ח הלוי מבריסק, וכנודו של ה"בית הלוי", עוד בחיי אביו, בהיותו בגיל צעיר כבר היה נחשב לאחד מגדולי הדור המפורסמים. בשנת תר"פ [בהיותו כבן 32] מונה למלא מקום אבותיו ברבנות העיר בריסק, בסמכותו התורנית ניהל את עניני היהדות בעירו ובכל האזור.

בימי השואה ניצל עם חלק מילדיו ועלה לירושלים, בה הקים מחדש את ישיבתו. סמכותו הוכרה בכל העולם התורני בארץ ובחו"ל. ספריו: "חידושי מרן רי"ז הלוי", על הרמב"ם ועל התורה. כתיבי שמעות חידושי יצאו לאור בספרי "חידושי הגרי"ז", ועד היום תורתו מהווה אבן-יסוד בלימוד המעמיק בישיבות.

3 עמ', 22 ס"מ. מצב טוב.

מכתבו של הגרי"ז אינו ידוע ולא נכלל באסופת "אגרות מרן רי"ז הלוי" (ירושלים, תשס"ח).

פתיחה: \$5000

הערכה: \$6000-10,000

64. Letter by Rabbi Yitzchak Ze'ev Soloveitchik and the Brisk Rabbis, 1920

Long letter sent to the USA by the management of the Talmud Torah of Brisk, Lithuania, signed by Rabbi "Zvi Hirsh son of R'... Moharam Gimpel Yaffe" and Rabbi "Baruch Bendit... Rosenberg". At the end are 11 lines handwritten and signed by Rabbi "Yitzchak Ze'ev son of... Rabbi Chaim HaLevi Soloveitchik" and his stamp: "Yitzchak Ze'ev HaLevi Soloveitchik – Av Beit Din Brisk of Lithuania". Brisk, Tamuz 1920.

This letter was written when the Grynberg family began serving in the Brisk rabbinate after the Jews of the city returned from Minsk from their exile during World War I, and following the death of his father, Rabbi Chaim of Brisk, in Warsaw. In the letter, the Grynberg family thanks the people of Va'ad HaEzra from New York, for their activities on behalf of the city residents and particularly for the large sum of money – 200,000 Marks, sent with a special emissary for the building of the Talmud Torah which had been burnt to the ground, and praises their part in "illuminating their souls with the light of Torah and mitzvot and you should be blessed with all the blessings which are intended for supporters of Torah in this world and in the World to Come". Further in the letter, he encourages them to add to their donation: "One who begins a mitzvah is told to conclude it, we have strong hopes that you will give your hearts to the Talmud Torah... and increase your help to complete it... and you should be blessed with all good, long lives, wealth and honor".

Rabbi Yitzchak Ze'ev Soloveitchik (1886-1959), son of Rabbi Chaim Soloveitchik of Brisk and grandson of the Beit HaLevi, was considered from his youth – even during his father's lifetime - as one of the famous Torah scholars of his time. In 1920 [at the age of 32], he continued his forefathers' position as Rabbi of Brisk and managed the matters of the Jewish population of the city and its surroundings.

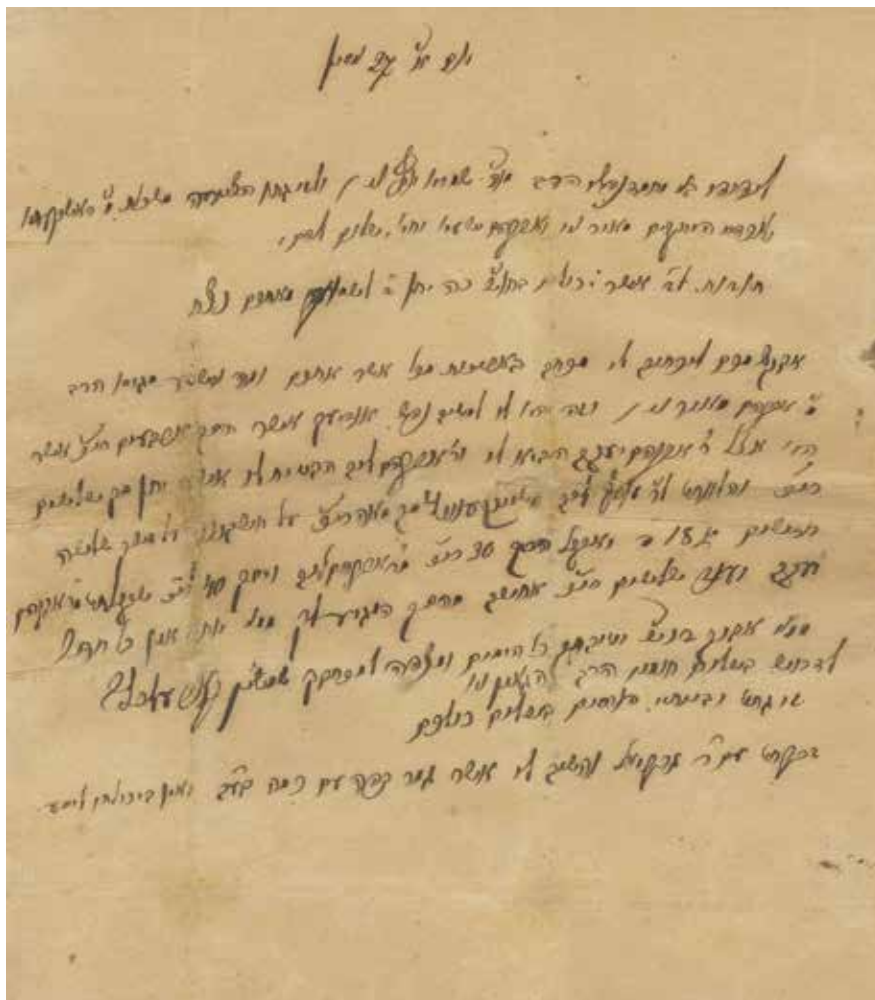
During the holocaust, he and part of his family were saved and immigrated to Jerusalem where Rabbi Yitzchak Ze'ev rebuilt his yeshiva. His authority was accepted throughout the Torah world in Eretz Israel and abroad. He authored Chiddushei Maran Ryz [R' Yitzchak Ze'ev] HaLevi on the Rambam and on the Torah. Writings produced from notes taken at his discourses were published in the series Chiddushei HaGrynberg and still in our times his Torah teachings are some of the basic books for deep Torah study in yeshiva circles.

Three pages, 22 cm. Good condition.

This letter of Rabbi Yitzchak Ze'ev Soloveitchik is not known and is not included in Igrot Maran Riz HaLevi (Jerusalem, 2008).

Opening price: \$5000

Estimate: \$6000-10,000

65

65. Letter by Rabbi Shimshon Karelitz Grandfather of the Chazon Ish

Handwritten and signed letter by Rabbi "Shimshon Karelitz", to his son Rabbi Shemaryahu Yosef and his grandchildren, Rabbi Meir and Rabbi Avraham Yeshaya, author of the Chazon Ish. [Kosava, ca. 1880s].

The letter mentions the father-in-law and brother-in-law of Rabbi Shemaryahu Yosef, Rabbi Shaul Katzenelbogen, Av Beit Din of Kobryn, and his son Rabbi Avraham Meir Katzenelbogen [author of Imrei Noam].

The tsaddik Rabbi Shimshon, son of Rabbi Shemaryahu Karelitz, lived in Kosava. He was a descendent of the Kabbalist Rabbi Shimshon Epstein of Königsberg [who was also the grandfather of his mechutan Rabbi Shaul Katzenelbogen], and a descendent of Rabbi Shimshon of Kremenets, brother of the Maharal of Prague.

[1] Leaf, 19 cm. Fair condition, wear damages, professionally restored.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

65. מכתב רבי שמשון קרליץ סבו של ה"חזון איש"

מכתב בכתב ידו וחתימתו של רבי "שמשון קארעליץ", אל בנו רבי שמריהו יוסף ואל נכדיו רבי מאיר ורבי אברהם ישעיה בעל ה"חזון איש". [קוטובה, שנות התר"מ בערך].

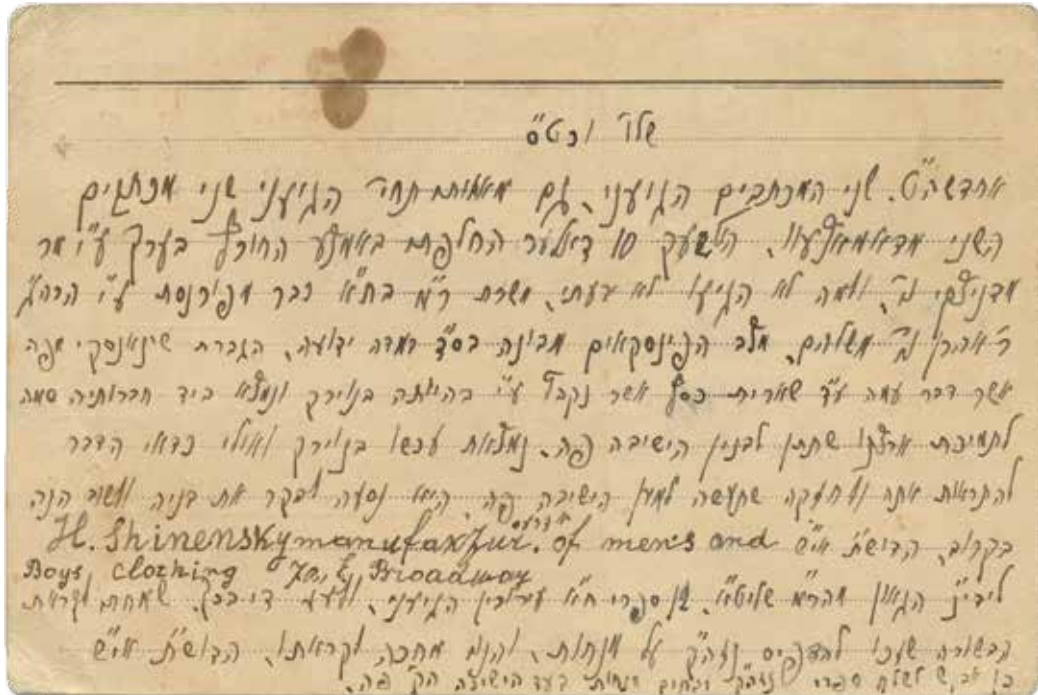
במכתב מוזכרים גם חותנו וגיסו של רבי שמריהו יוסף, הגאון רבי שאול קצנלבוין אב"ד קוברין ובנו רבי אברהם מאיר קצנלבוין [בעל "אמרי נעם"].

רבי שמשון בן רבי שמריהו קרליץ, איש צדיק מתושבי קוטובה, שהיה מצאצאי המקובל רבי שמשון עפשטיין מקניגסברג [שהיה גם סב מחותנו רבי שאול קצנלבוין אב"ד קוברין], מצאצאי רבי שמשון מקרמניץ אחי המהר"ל מפראג.

דף 19 ס"מ. מצב בינוני, כגעי בלאי, משוקמים בשיקום מקצועי.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-5000

66

66. Long Letter by the Chazon Ish – In his Handwriting, with Three Signatures

Letter handwritten and signed by the author of Chazon Ish, twice signed "Hadosht Ish [acronym: HaDoresh Shelom Torato, Avraham Yeshaya]. Bnei Brak, [ca. 1934]. On the line designated for the sender's name, there is a third signature of the Chazon Ish: "A. Karelitz – Bnei Brak".

Sent to the USA. The content of the letter is about the Novardok Yeshivas in Eretz Israel, and charity campaigns for the yeshiva in the US.

On the margins and front of the postcard: Another letter, addressed to his friend Rabbi Moshe Razin Av Beit Din of Kedainiai, in which he writes of the printing of the book Nezer HaKodesh on Menachot [printed in New York, 1934], about his book Chazon Ish on Tractate Eruvin, etc.

Postcard: 9X14 cm, approximately 19 handwritten lines. Good condition, stains. Without the stamp and postmarks (torn off).

Opening price: \$4000
 Estimate: \$5000-7000

66. מכתב ארוך מה"חזון איש" – בכתב ידו ושלוש חתימות

מכתב בכתב ידו וחתמותיו של הגאון בעל ה"חזון איש", החותם בו פעמיים "הדושי"ת אי"ש" [=הדורש שלום תורתו, אברהם ישעיהו]. בני ברק, [תרצ"ד בערך].

בשורת שם השולח, חתום ה"חזון איש" בכתב-ידו פעם שלישית: "א. קרליץ – בני ברק".

נשלח לארה"ב. תוכן המכתב בענייני ישיבות ובהרדוק בארץ ישראל, ומגביות כספים בארה"ב עבור הישיבה.

בשולי הגלויה ומצידה הקדמי: מכתב נוסף עבור ידידו הגאון רבי משה ראזין אב"ד כוידאן, ובו הוא כותב על בשורת הדפסת ספר "נזר הקודש" על מנחות [נדפס בניו יורק, תרצ"ד], על ספרו "חזון איש" על מסכת עירובין, ועוד עניינים.

גלוית דואר כ-14x9 ס"מ, כ-19 שורות בכת"י. מצב טוב. כתמים. ללא הבול וחותמת הדואר (שנתלשו).

פתיחה: \$4000
 הערכה: \$5000-7000

67

67. אישורי-עליה ומסמכים הקשורים לעליית ה"חזון איש" ומשפחתו לארץ ישראל / מכתב בקשה בכתב ידו וחתמתו של ה"חזון איש" לאישור-עליית אמו הרבנית לארץ ישראל

בארץ ובאמריקא ובפולניה, ע"י סוכנים מיוחדים.
 עלייתו של הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ מווילנא לארץ ישראל, היתה נקודת המפנה בכינונה של היהדות התורנית והחרדית בישוב החדש בארץ ישראל. בעת מגוריו בווילנא היה ה"חזון איש" נסתר ואלמוני, אולם הגאון רבי חיים עוזר היה מתייעץ עמו בכל עניני הנהגת היהדות החרדית ו"אגודת ישראל". לקראת עלייתו לארץ ישראל פנה רבי חיים עוזר להנהגת "אגודת ישראל" בירושלים והודיע להם כי "ארי עולה מבבל", ואכן עם עלייתו לארץ ישראל התפרסם שמו של ה"חזון איש" והוא היה הסמכות העליונה ליהדות החרדית, והעומד מאחורי החינוך החרדי, הישיבות וכינון קהילות תורניות בארץ ישראל.
 4 מסמכים, גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$6000
 הערכה: \$8000-10,000

צרו מסמכים הקשורים לעליית החזון איש לארץ ישראל:
 • מכתב בחתימת רבי משה גליקמאן פרוש משרדי "אגודת ישראל" בירושלים, אל הגאון רבי חיים עוזר, בו הוא מצרף את רשיון העליה עבור "הרב הגאון המפורסם מוהר"ר אברהם ישעיהו קרליץ... יתן ה' שעלייתו תביא ברכה רבה להיהדות החרדית בארץ ישראל". ירושלים, אייר תרצ"ג [1933]. • מכתב אל ה"חזון איש", ממשד א"י בוויילנא בו מודיעים לו על קבלת רשיון הכניסה לא"י. מאי 1933 [סיון תרצ"ג]. • אישור (בפולנית) מהמשרד המרכזי לעניני ארץ ישראל בוורשא, לעלייתם של הרב אברהם ישעיהו קרליץ ואשתו באשע. יוני 1933 [תמוז תרצ"ג].
 • מסמך מודפס עם מילוי בכתב ידו וחתמותיו של רבי "אברהם קארעליץ" [בעל ה"חזון איש"]. כתב בקשה לממשלת המנדט בפלשתינה, לנתינת רשיון לעליית אמו הרבנית ראשא קרליץ לארץ ישראל. [תרצ"ד-תרצ"ה בערך]. בנתוני הכנסתו השנתית מציון ה"חזון איש" כי הוא מתפרנס מעיסוק "במכירת ספרים שחברתי -

67. Immigration Certificates and Documents Related to the Immigration of the Chazon Ish and his Family to Eretz Israel / Letter Handwritten and Signed by the Chazon Ish Requesting an Immigration Certificate to Eretz Israel for his Mother the Rebbetzin

Documents related to the immigration of the Chazon Ish to Eretz Israel:

- Letter signed by Rabbi Moshe Glickman Porush from the Agudat Israel office in Jerusalem, to Rabbi Chaim Ozer with an immigration permit for "The famous Torah scholar Rabbi Avraham Yeshaya Karelitz... G-d should grant that his immigration should bring much blessing to the Charedi Jews in Eretz Israel". Jerusalem, Iyar 1933.
- Letter to the Chazon Ish from the Agudat Israel office in Vilnius informing him that he received the immigration permit to Eretz Israel. May 1933.
- Authorization (Polish) from the Central Office for Jewish Emigration to Eretz Israel in Warsaw, for the immigration of Rabbi Avraham Yeshaya Karelitz and his wife Basha. June 1933.
- Printed document completed by hand and signed by Rabbi "Avraham Karelitz" [author of Chazon Ish]. An application to the Mandate government in Palestine, requesting an immigration permit to Eretz Israel for his mother, Rebbetzin Resha Karelitz. [c.1934-1935]. The Chazon Ish filled in the space of annual income with

"Sales of books - authored in Eretz Israel, America and Poland, by special agents".

The emigration of Rabbi Avraham Yeshayahu from Vilnius to Eretz Israel was a turning point in the establishment of the Charedi community in the new settlements of Eretz Israel. At the time he resided in Vilnius, the Chazon Ish remained relatively anonymous but even then, Rabbi Chaim Ozer would consult him about issues concerning Charedi Jews and Agudat Israel. Before his immigration to Eretz Israel, Rabbi Chaim Ozer sent a letter to the heads of Agudat Israel in Jerusalem informing them that a great person is immigrating to Eretz Israel. Indeed, as soon as he arrived, the fame of the Chazon Ish spread and he became the upmost authority of the Charedi Jewish community in Eretz Israel. He was the key figure behind the Charedi education system, the yeshivas and the Torah communities in Eretz Israel.

Four documents, varied size and condition.

Opening price: \$6000

Estimate: \$8000-10,000

68. מכתב ארוך בכתב-ידו וחתירתו של הראי"ה קוק - הדרכה ועידוד לתנועת "בני עקיבא" בראשית דרכה - ירושלים, תרצ"ד

חזרמים... אבל הכל בא מתוך אותו ים הגדול, תורתנו הכוללת של רבי עקיבא... "והשלישית... מדת רבי עקיבא... שהיא מתעוררת עכשיו בזמן צמיחת הישועה... לחזק כל חזון של גאולה ותחיה לישראל וארצו...".

תנועת "בני עקיבא" נוסדה בשנת תרפ"ט בירושלים, ע"י אנשי תנועת הפועל המזרחי. זמן קצר לאחר הקמתה, הצטרף אל התנועה הרב משה צבי נריה, בעידוד רבו הרב קוק, והיה לרבה ומורה דרכה של "בני עקיבא". לפנינו המכתב המקורי שצוטט בפרסומי התנועה [נדפס במלואו בספר מאמרי הראי"ה, א, ירושלים תשמ"ד, עמ' 202-203].

3 דף, כתובים מצדם האחד (כ-50 שורות בכתב ידו וחתירתו). נייר מכתבים רשמי של הרב קוק. 29.5 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים, סימני קיפול, בלאי וקרעים.

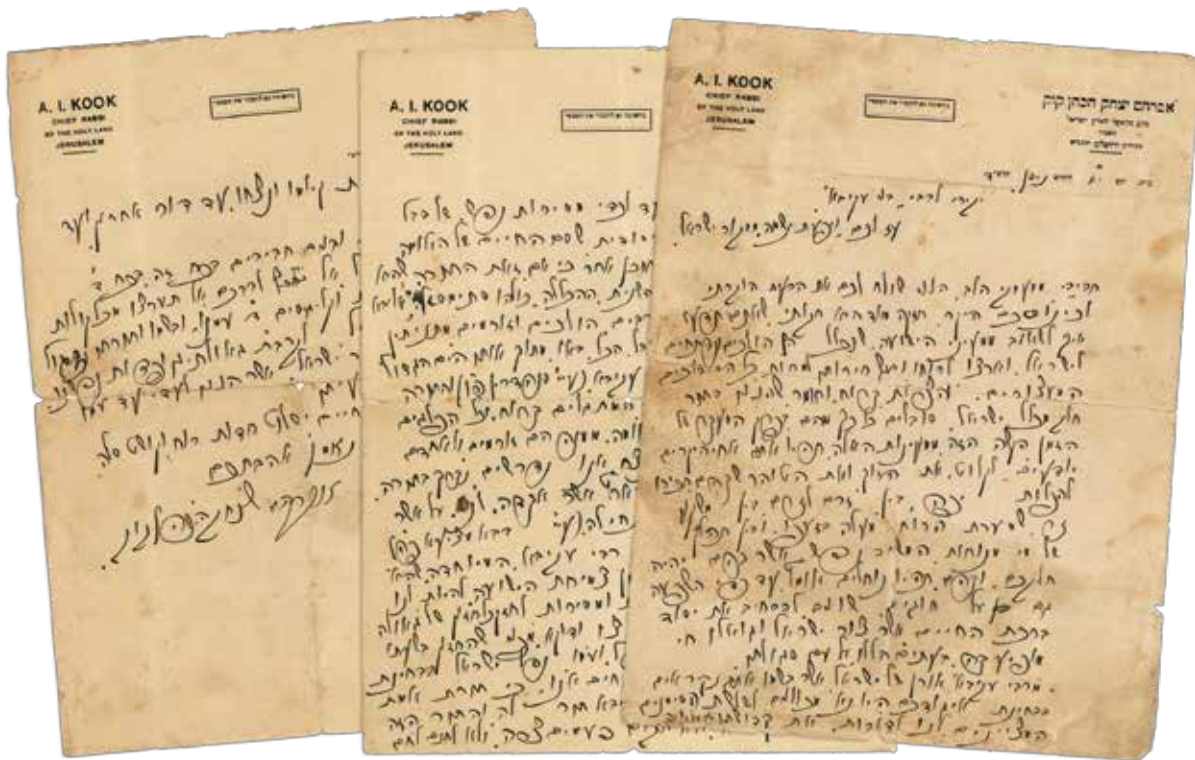
פתיחה: \$1000

הערכה: \$3000-5000

מכתב ארוך (שלושה עמודים) בכתב-ידו וחתירתו של רבי אברהם יצחק הכהן קוק, הרב הראשי לארץ ישראל, על תנועת "בני עקיבא". ירושלים, י"א ניסן [ערב פסח] תרצ"ד [1934].

"יקירי לבבי 'בני עקיבא' - עז לכם ויפעת נשמה ממקור ישראל...". מכתבו המפורסם של הרב קוק מאריך לכתוב בלשונו היפה על חשיבותה לכינוס התנועה. הרב קוק מאריך לכתוב בלשונו היפה על חשיבותה של התנועה ועל תפקידה המורכב אך ההכרחי: "בפרק המעבר של הזמן הקשה הזה... תהיו אתם אחי היקרים, יודעים לקלוט את הזוך ואת הטוהר, שבהם תכירו להפלות יפה בין זרם לזרם, בין משקע-זר שסערת הרוח מעלה בזעפן, ובין תהליך של מי מנוחות המשיב נפש, אשר בהם יהיה חלקכם ובהם תהיו נוחלים אומץ... עד כדי השפעה גם על חוגים שונים, להרחיב את יסוד ברכת החיים אשר צור ישראל וגואלו חי מופיע בה בעתם הללו על עם סגולתו...".

בהמשך מדריך הרב קוק את אנשי התנועה, כי עליהם ללכת לפי שלושת "הסימנים" של רבי עקיבא, שעל שמו נקראת התנועה: "ראשית - אהבת התורה עד לכדי מסירות נפש...", "השנית - הכללה 'כולהו סתימתאה אליבא דרבי עקיבא' - פלגים רבים הולכים

68

68. Long Letter Handwritten and Signed by Rabbi Avraham Yitzchak Kook – Guidance and Encouragement for the Bnei Akiva Movement at its Initial Stages – Jerusalem, 1934

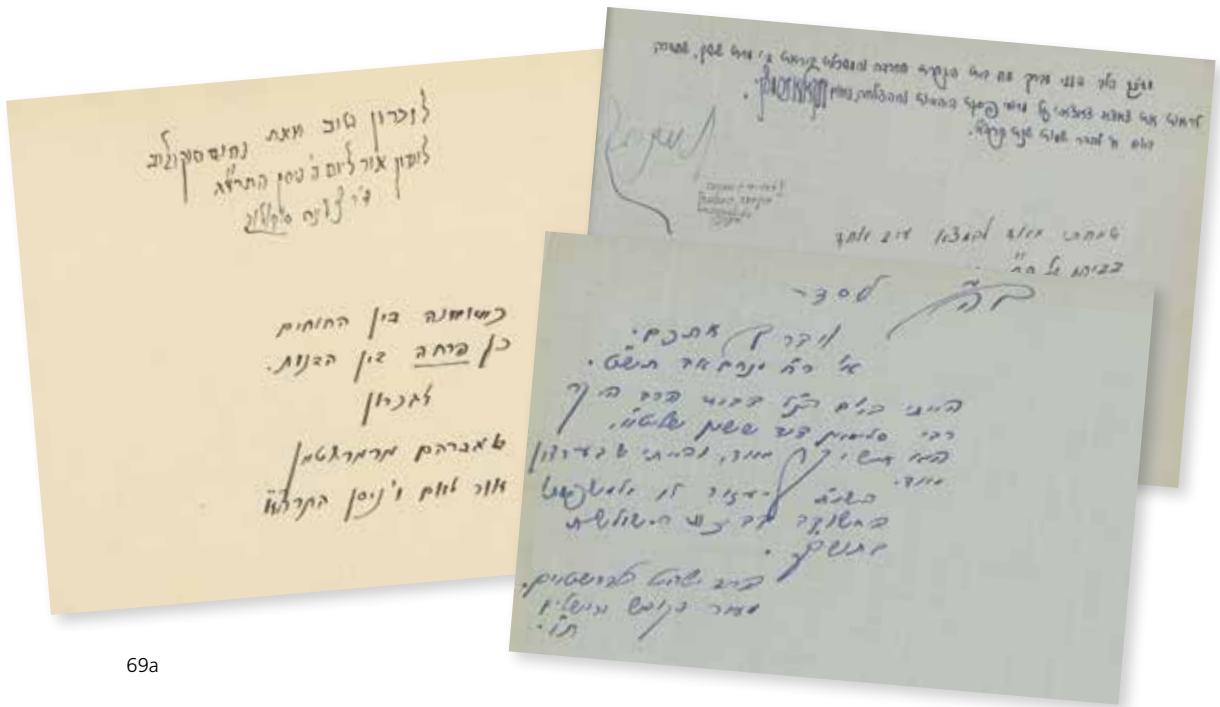
Long letter (3 pages) handwritten and signed by Rabbi Avraham Yitzchak HaCohen Kook, Chief Rabbi of Eretz Israel, concerning the Bnei Akiva movement. Jerusalem, the 11th of Nissan [Erev Pesach] 1934.

This famous letter by Rabbi Kook to Bnei Akiva was sent to the movement's convention. In his beautiful wording, Rabbi Kook expresses the importance of the movement and its complex, yet essential task. He also writes guidance to the leaders of the movement to stride according to the three ideals of Rabbi Akiva, after whom the movement was named: "First, love of Torah even to self-sacrifice...", "Secondly – Including all... many various divisions stream in separate direction... but all flow into the same large sea, the inclusive Torah of Rabbi Akiva...", "And third... Rabbi Akiva's trait... awakening at present with the growth of the Redemption... to strengthen all visions of Redemption and revival of the Jewish People and their land..."

The Bnei Akiva movement was founded in 1929 in Jerusalem by members of the Po'el Mizrachi movement. Shortly after its founding, Rabbi Moshe Zvi Neria joined the movement, with the encouragement of his teacher Rabbi Kook, and became the rabbi and mentor of Bnei Akiva. This is the original letter quoted in the movement's publications [printed in its entirety in the book Ma'amarei HaRa'ayah, Vol. 1, Jerusalem 1984, pp. 202-203].

3 pages, written on one side (approximately 50 lines in his handwriting and with his signature). Rabbi Kook's official stationery. 29.5 cm. Good-fair condition. Stains. Folding marks, wear and tears.

Opening price: \$1000
 Estimate: \$3000-5000

69a

69. אלבום חתימות של הגברת פרחת פויכטוונגר (ששון) - הקדשה מרבי אלחנן בונם וסרמן מבראנוביץ

ורעייתו, הרב ד"ר בנימין מנשה לוי, אברהם מרמרשטיין, הרב בנימין זאב יעקובזון מקופנהגן, הרב אלחנן ב"ר נתן הכהן אדלר, אליהו בן הרב מאיר צבי יונג, נפתלי ב"ר יונה בונדי (באנדי), הרב מנחם מ. כשר, הרב שמואל דייכעס, הרב ד"ר יקותיאל יעקב נויבאר, צבי מאיר לזרוס, הרב יואל ליב הלוי הרצוג ובנו הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג, הרב מאיר הילדסהיימר בנו של רבי עזריאל הילדסהיימר, הרב אליהו הכהן מונק, הרב חיים הלר, הרב שמחה אסף, הרב יחזקאל אברמסקי, הרב שמואל יצחק הילמן, הרב יצחק הלוי הרוויץ בא כחו של האדמו"ר מליובאוויטש, הרב ד"ר יצחק אברהם אלקלעי רב ראשי ליוגוסלביה, הרב צבי ב"ר בנימין אופנהיימר ורעייתו, הרב מאיר ברלין, הרב ישראל הלברשטאם, שמואל קרויס, בני משפחת להמן-ולרשטיין, שלמה רוזובסקי, ציור נאה בצבעי מים (על דף שלם) מעשה ידי הרמן שטרק, נחום סוקולוב ורעייתו, הרב צבי הירש מייזליש אב"ד ברגן בלזן (תש"ו), חתימתו של ש"י עגנון על גבי פתק, הרב זלמן טורוצקין, הרב דוד פלדמן מלייפציג ומנצ'סטר וכן חתימות של בני משפחת ששון.

כ- [56] דף עם חתימות, אלבום 23.5x18 ס"מ, נתון בתיק בד מקורי. חלק מהדפים מנותקים. ניירות בצבעים שונים. חיתוך דפים מזהב.

פתיחה: \$3000
 הערכה: \$4000-6000

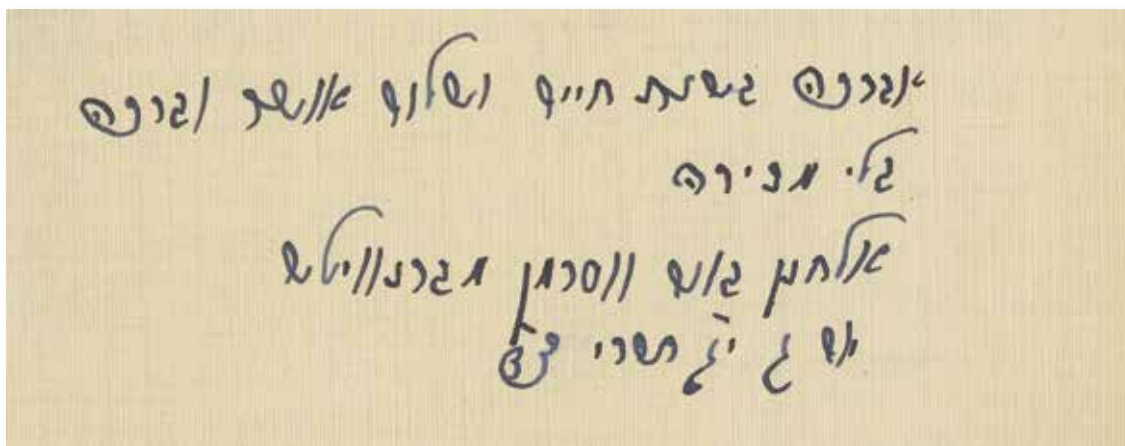
אלבום חתימות מפואר, עם הקדשות וחתימות שנכתבו לכבוד הגברת פרחת פויכטוונגר לבית ששון. אנגליה והודו, שנות ה-30 עד שנות ה-50.

על כריכת האלבום מוטבעות בזהב האותיות F. S. - ראשי תיבות שמה של הגברת פרחת ששון (1914-2000) - בת האספן הגדול ר' דוד ששון וסלינה לבית פרינץ, נכדתה של הרבנית פרחת ששון, שנקראה בשמה לכבודה. פרחת ששון למדה גמרא יחד עם אחיה ואחר-כך לבדה אצל הרב אליהו אליעזר דסלר. נישאה לרב אשר פויכטוונגר. נפטרה בלונדון ונקברה בירושלים.

באלבום מופיעות חתימות והקדשות מרבנים, ראשי ישיבות, חכמי ישראל, חוקרים, ביבליוגרפים, סופרים וכו', שהתארחו אצל משפחת ששון בלונדון.

באחד הדפים מופיעה הקדשה מהרב אלחנן בונם וסרמן מבראנוביץ הכותב "אברכה בשנת חיים ושלום אושר וברכה, בלי מכירה, אלחנן בונם וסרמן מברנוויטש, יום ג' י"ג תשרי צ"ד" - נוסח ההקדשה, ובו המלים "בלי מכירה", שנכתבו בהיותה בת כ-19 שנים, מפורסם עד ימינו בקרב משפחת ששון בתור דוגמה לחסידותו של הרב אלחנן וסרמן.

בין האישים שחתימותיהם מופיעות באלבום: משה מאיר (מאוריץ) פרינס ורעייתו אמה רוזליה, אברהם יערי, בצלאל רות, דוד ילון

69b

69. An Autograph Album – Mrs. Farha Feuchtwanger (Sassoon) – Dedication from Rabbi Elchonon Bunem Wasserman of Baranovichi

Exquisite autograph album, with dedications and autographs to Mrs. Farha Feuchtwanger Sassoon. England and India, 1930s-1950s.

On the album binding are embossed in gold the initials F.S. – initials of Mrs. Farha Sassoon (1914-2000) – daughter of the well-known collector Rabbi David Sassoon and Selina Sassoon (née Prinz), granddaughter of Indian-English businesswoman, scholar and philanthropist Farha (Flora) Sassoon (named after her). Sassoon studied Gemara, together with her brother and later on by herself, with Rabbi Eliyahu Eliezer Dessler. Married Rabbi Asher Feuchtwanger. Died in London and was buried at the Mount of Olives Jewish Cemetery.

In the album appear autographs and dedications from rabbis, heads of Yeshivot, Jewish sages, scholars, bibliographers, authors, and others, who visited the Sassoon family in London.

A dedication written by Rabbi Elchonon Bunem Wasserman of Baranovichi appears on one of the leaves. Rabbi Wasserman writes: "I bless her... with peace, happiness... Elchnon Bunem Wasserman of Baranovichi, Tuesday, Tishrei 13 '34" [Hebrew].

Among the dignitaries whose autographs appear in the album are: Moshe Meir (Mauritz) Printz and his wife Ema Roselia, Avraham Ya'ari, Bezalel Roth, David Yellin and his wife, Rabbi Dr. Binyamin Menashe Levine, Avraham Marmerstein, Rabbi Binyamin Ze'ev Jacobsohn of Copenhagen, Rabbi Elhanan son of Nathan Hacohen

Adler, Eliyahu son of Rabbi Meir Zvi Jung, Naftali son of Yona Bundi, Rabbi Menachem M. Kasher, Rabbi Shmuel Daiches, Rabbi Dr. Yekutiel Ya'akov Neubauer, Zvi Meir Lazarus, Rabbi Yoel Leib Halevi Herzog and his son Rabbi Yitzchak Isaac Halevi Herzog, Rabbi Meir Hildesheimer son of Rabbi Azriel Hildesheimer, Rabbi Eliyahu Hacohen Munk, Rabbi Haim Heller, Rabbi Simcha Assaf, Rabbi Yehezkel Abramsky, Rabbi Shmuel Yitzchak Hillman, Rabbi Yitzchak Halevi Horowitz, representative of the Rebbe of Lubavitch, Rabbi Dr. Yitzchak Avraham Alkalai Chief Rabbi of Yugoslavia, Rabbi Zvi ben Binyamin Oppenheimer and his wife, Rabbi Meir Berlin, Rabbi Israel Halberstam, Shmuel Krois, Lehman-Wallerstein family members, Shlomo Rozovsky, a nice painting in watercolor (on a whole page) created by Hermann Struck, Nahum Sokolow and his wife, Rabbi Zvi Hirsch Meislsh, Av-Beit-Din of Bergen-Belsen (1946), autograph by S.Y. Agnon on a note, Rabbi Zalman Sorotzkin, Rabbi David Feldman of Leipzig and Manchester as well as autographs by Sassoon family members.

Ca. [56] leaves with autographs, Album: 23.5X18 cm, in the original cloth pouch. Some detached leaves. Papers in different colors. Gilt edges.

Opening price: \$3000

Estimate: \$4000-6000

70

70. קערה ללישת בצק למצות מצוה, שהייתה שייכת למהרי"ל דיסקין

קערה ללישת בצק. [ירושלים, המאה ה-19]. נחושת מצופה אבץ.

הקערה שלפנינו היתה שייכת ל"השרף מבריסק" הגאון רבי משה יהושע יהודה ליב [מהרי"ל] דיסקין, והיה משתמש בה לאפיית המצות בערב חג הפסח.

הקערה ניתנה ע"י אלמנתו "הרבנית מבריסק" מרת שרה דיסקין ע"ה (נפטרה תרס"ז), להרב הצדיק רבי אברהם חיים צ'צ'יק (תר"נ-תשל"ט), שבצעירותו היה משמש בקודש בבית הרב [רא"ח צ'צ'יק] היה ידוע בצדקותו והיה מכונה בירושלים בשם "ר" אברימלה מתמיד". הגר"ש אויערבאך במכתבו המצורף מעיד עליו שהכירו ו"היה איש אמת לאמיתו, תם וישר וירא השם", והוא הורישה לבנו הרב הצדיק רבי זאב דוב צ'צ'יק (תרפ"ג-תש"מ) בעל "תורת זאב", שהורישה לבנו הגאון רבי מנחם יהודה שליט"א, שכתב מכתב אישור על מקור הקערה. הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א הוסיף מכתב בכתב-ידו על אותו דף אישור, ובו מעיד עליו כי "הנו איש אמת לאמיתו ונאמנים עלי דבריו".

במכתבו של הגר"ש אויערבאך הוא כותב גם על חשיבות החזקתם של חפצי-צדיקים ו"גודל הענין של חפץ אשר היה שייך לאדם גדול, דמבואר בירושלמי מו"ק פ"ג ה"א ובירושלמי נדרים פ"ט ה"א, מקלו של רבי מאיר היתה [בידו] והיא היתה מלמדו דעת. והובא בספר דברי תורה להגה"ק ממונקאטש זע"א מהדורא א' אות כ"ב, ומסיים בזה הלשון: **שחפץ השתמשות של צדיק, הגם שהוא חפץ גשמי, זוכים על ידו לדעת, וכל שכן למיני טובות עוה"ז, עיין שם**".

ראה קישור לסרטון בקטלוג הדיגיטלי באתר האינטרנט של קדם, בו נראה הגר"ש אויערבאך, כשלפניו מונחת הקערה, והוא אומר את המילים הבאות: "... המהרי"ל דיסקין זכותו יגן עלינו אמן, הנני נרגש מאד מגודל קדושת עטרת תפארת ישראל אשר כידוע כל גדולי ישראל בדורו התבטלו אליו, וכידוע מה שאמר עליו ר' חיים בריסקער זע"א, שבמקום ששם נגמרים כל התוארים של כל גדולי דורינו - שם מתחילים התוארים של ר' יהושע ליב. ובכן, הנני בזה

להעיד נאמנה, שהכלי הזה שימש את רשכבה"ג קודש הקדשים גאון הגאונים רבינו המהרי"ל דיסקין מבריסק זי"ע, וכפי שכבר כתבתי באריכות במכתב המצורף בזה".

דקדוקים רבים היה נוהג רבינו המהרי"ל דיסקין באפיית המצות לפסח. תלמידיו הקרובים היו מתעסקים רבות בהכנת המצות, החל מקצירת החיטים וטחינתם "לשם מצות מצוה". לאחר מכן היו תולין את שק החיטים למשמרת בבית תלמידו הגדול רבי אליעזר דן רלב"ג, שעל נאמנותו סמך לקיים בכך דין "ושמרתם את המצות", בשמירתן מחימוץ. התלמידים אף היו יוצאים למעיין מוצא שמחוץ לעיר לשאוב "מים שלנו". אפיית המצות עצמה נעשתה בדחילו וברחימו, בזריזות ובזהירות מרובה לבל יחמיצו, כאשר "השרף מבריסק" משתתף בעצמו במלאכת האפיה. אמנם, גם אחרי כל הדקדוקים הללו, היה המהרי"ל דיסקין נוהג להשתמש במצות אלו רק לקיום מצות אכילת מצה בליל הסדר, באכילת ה"כזית"ים הנצרכים לקיום המצוה, ואילו בשאר ימי החג היה כל מזונו רק ירקות ותפוחי אדמה. דקדוק נוסף היה נהוג בביתו של הרב מבריסק, שהיו מוכרים את כל כלי החמץ במכירה גמורה לפני פסח לאחרים, והיו חוזרים וקונים אותם לאחר הפסח (ראה סיפור מעניין אודות כך בספר שלשה עולמות, חלק ג', עמ' קד).

עוד כשהתגורר המהרי"ל דיסקין בחו"ל כבר היה מדקדק מאד באפיית המצות. בזמן שכיהן ברבנות לומז'ה, היה הגאון רבי אליהו חיים מייזל רבה של לודז' נוהג לאפות במו ידיו את המצות לפסח עבור רבינו המהרי"ל דיסקין, כשהיה אומר שבשביל למלא רצון רבינו אני נכון גם לרוץ רגלי שמונים מיל.

קוטר הקערה: 44 ס"מ. גובה: 10 ס"מ בקירוב. מצב כללי טוב. פגמים.

פתיחה: \$15,000
הערכה: \$20,000-25,000

70. A Bowl for Kneading Dough for Matzot Mitzvah that Belonged to the Maharil Diskin

Bowl for kneading dough. [Jerusalem, 19th century].
Zinc-plated copper.

This bowl belonged to the Saraf of Brisk, Rabbi Moshe Yehuda Leib [Maharil] Diskin, and was used for baking matzot on Erev Chag HaPesach.

His widow, the Brisker Rebbetzin Sarah Diskin (died 1907) endowed the bowl to Rabbi Avraham Chaim Chechik (1890-1979), who used to assist the rabbi in his youth [Rabbi A.C. Chechik was known for his piety and was known in Jerusalem as "R' Avremele Matmid". In the enclosed letter, Rabbi Shmuel Auerbach attests that he knew him and he was "a totally truthful man, complete and honest and G-d fearing] and he bequeathed it to his son Rabbi Ze'ev Dov Chechick (1923-1980) author of Torat Ze'ev who bequeathed it to his son Rabbi Menachem Yehuda who wrote the letter authorizing the provenance of the bowl. Rabbi Shmuel Auerbach added a letter in his handwriting on the same leaf of authorization and attests that "He is a fully truthful man and I believe his words".

In his letter, Rabbi S. Auerbach also writes of the importance of possessing objects of tsaddikim and **"The great value of an object that belonged to a prominent person, as explained in the Yerushalmi Moed Katan Chapter 3 and in Yerushalmi Nedarim Chapter 9. Written in the book Divrei Torah by the Rabbi of Mukacheve Edition 1 Ot 22: "An object used by a tsaddik, although a material object, can enable another to merit understanding, and all the more so to benefit in this world, see there".**

See link to a video in the digital catalogue at the Kedem Auctions website in which the bowl is placed before Rabbi S. Auerbach and he says the following words: "I am full of emotion when it comes to the greatness of the great and holy sage Maharil Diskin of Brisk... It is known that the great gedolim of his time were in tremendous awe of him. There is famous saying

from Rabbi Chaim Brisker. 'where the titles for regular gedolim end, that is where they begin on Maharil Diskin'. I hereby testify that this vessel was owned and used by the holy Maharil Diskin as I explained in detail in the letter attached to it".

The Maharil had many stringent customs in regard to baking matzot for Pesach. His close disciples took much trouble in preparing the matzot, from the reaping and grinding of the wheat "LeShem Matzot Mitzvah". Afterward, they would hang the sack of wheat in the home of his prominent disciple Rabbi Eliezer Dan Ralbag whom he fully trusted to fulfill the law of guarding the matzot from chimutz (fermentation). His disciples would go to the spring in Motza to draw water for making the matzot. The baking itself was done with fear and love, with alacrity and caution and the "Saraf of Brisk" himself would take part in the baking. However, even after all these stringencies, the Maharil Diskin would only eat the amount of matzah necessary to fulfill the mitzvah of eating matzah at LeI HaSeder. The rest of the festival, he would eat only vegetables and potatoes. Another stringency performed in the home of the Maharil was selling all the chametz utensils before Pesach and rebuying them after Pesach [see an interesting story regarding this in the book Shlosa Olamot, Vol. 3, p. 104].

At the time the Maharil still lived in Brisk he was very meticulous in the baking of matzot. While serving in the Lomza rabbinate, Rabbi Eliyahu Chaim Meisel, the Rabbi of Lodz used to bake the matzot for Pesach with his own two hands, saying that "to do the will of the Maharil I am prepared to run 80 miles".

Diameter of the bowl: 44 cm. Height: c. 10 cm. Overall good condition. Damages.

Opening price: \$15,000

Estimate: \$20,000-25,000

71a

71. פרוכת מפוארת לארון קודש – וינאסקה, איטליה, תע"ט 1719

פרוכת לארון קודש. וינאסקה (Venasca, נפת קונאו, מחוז פיימונטה), איטליה, תע"ט [1719].

רקמת חוטי משי צבעוניים על בד פשתן טווי ביד.

פרוכת מפוארת, מעוטרת ברקמה צבעונית ועשירה. מסגרות מלבניות מעוטרות בדגמים צמחיים. בראשה נרקם הכיתוב "דע לפני מי אתה עומד" ו"לכבוד שכינה", ובין המלים נרקמו צמד כתרים.

במרכז הפרוכת נרקמה מנורה גדולה בעלת שבעה קנים, עם זרועות ובזיכים בדגמים צמחיים ושבע להבות אש. המנורה נשענת על מגן-דוד גדול, מסגרתו רקומה בחוטים צהובים ובתוכו רקומים עיגול ובתוכו כוכב. משני צדדיו נרקמו ארבעה דגלים המתנוססים בראשי תרנים, עם כתובות רקומות: "דגל מחנה יהודה", "דגל מחנה אפרים" (מימין), "דגל מחנה ראובן" ו"דגל מחנה דן" (משמאל). מימין לדגלים הימניים נרקמה צנצנת המן, עם הכיתוב "צנצנת", ומשמאל לדגלים השמאליים נרקם מטה אהרן הכהן, פורח, עם הכיתוב "מטה אהרון".

בחלקה התחתון של הפרוכת נרקמה כתובת הקדשה: "נשלם המנורה פרשת בהעלותך / ט"ו לחדש סיון תע"ט לפ"ק ליצירה / נדבת אני יוסף בן כמ"ר ישעיה / לאטאש ז"ל תושב פה וינאסקה".

בתחתית נוספה רקמה מאוחרת בחוטים שחורים: "זה פרוכת שלי".

במאה ה-18 נודעה וינאסקה בתעשיית הטקסטיל והמשי שלה, שפסקה בסוף המאה ה-19. נכון לשנת 2013 מונה וינאסקה, הממוקמת כ-25 ק"מ צפונית-מערבית לקונאו, כ-1500 תושבים בלבד.

אורך: 91 ס"מ, רוחב: 73 ס"מ. מצב טוב. מעט פגמים ברקמה. סיומת אניצים, נוספה בשלב מאוחר יותר. בצדה האחורי חיפוי בד משי בצבע תכלת וסרט בד זהוב, עם שמונה לולאות בד ומתכת לתלייה – נוספו אף הם בשלב מאוחר יותר.

פתיחה: \$5000

הערכה: \$15,000-25,000

71b

71. Elaborate Torah Ark Curtain – Venasca, Italy, 1719

Torah Ark curtain (Parochet). Venasca (in the Province of Cuneo in the region Piedmont), Italy, 1719.

Silk threads embroidery on hand-woven linen fabric.

An elaborate Torah Ark curtain, decorated with colorful embroidery. Rectangular frames decorated with floral motifs. Embroidered on the upper part with the inscriptions "Da lifnei mi ata omed" and "lichvod shechina", with two embroidered crowns between the inscriptions.

In the center - a large seven-branched Menorah, with branches and fonts in vegetal patterns with seven flames. The Menorah rests on a large Star of David, embroidered with yellow threads. In the center of the Star of David is a circle containing a star. On both sides of the Star of David are four embroidered flags on top of poles with embroidered inscriptions: "Degel Machane Yehudah", "Degel Machane Ephraim" (right), "Degel Machane Reuven" and "Degel Machane Dan" (left). To the right of the flags – an embroidered Manna Jar with the inscription "Tzintzenet" (jar) and to the left side of the flags – Rod of Aaron the Prophet, blooming, inscribed "Mateh Aharon".

On the lower part of the curtain appears an embroidered dedication: "...1719 / donation of Yosef ben Yesha'aya / ...Venasca".

A later embroidery in black threads appears on the bottom "ze Parochet Sheli".

In the 18th century, Venasca was famous for its textile and silk industry, which was active until the 19th century. In 2013, the population of Venasca, located about 25 kilometres northwest of Cuneo, was estimated at 1500.

Length: 91 cm, width: 73 cm. Good condition. Some damages to embroidery. Fringes added later. Lined with light blue silk and gold ribbon on the reverse. Eight fabric and metal loops for hanging – also added later.

Opening price: \$5000

Estimate: \$15,000-25,000

72a

90x46 ס"מ. מצב בינוני. בד הקטיפה בלוי, קרוע וחסר במספר מקומות. פרימות רבות בעיטורים הרקומים. קרעים בשוליים ובחיבורי היריעות הקדמית והאחורית.

פתיחה: \$5000
הערכה: \$7000-10,000

72. מעיל לספר תורה - גרמניה-צ'כיה, המאה ה-18

מעיל מפואר לספר תורה. [גרמניה או צ'כיה, סוף המאה ה-17 / ראשית המאה ה-18].

רקמת חוטי כסף ובד על בטנות קרטון; קטיפה; סרטי בד; זהרונים. מעיל מפואר, מעוט ברקמה עשירה ואיכותית, בשני צדדי. רקמת חוטי כסף וחוטם צבעוניים על בד קטיפה בצבע אדום כהה ועל בטנות-קרטון עבות. בראש המעיל כתר תורה גדול ומובלט, אשר תחתיו נרקם בחוטי כסף הכיתוב "כתר תורה". משמאל ומימין ניצבים זוג עמודים עליהם מלופפות זמורות עם עלים ופירות. בראשי העמודים זוג אגרטלים מהם עולה צמחיה עשירה. במרכז המעיל "שטיח" המקושט ברקמה צפופה ועשירה של חוטי כסף, בדגמים צמחיים וגיאומטריים סימטריים; עלי הפרחים מקושטים בבד קטיפה כחול. בתחתית רקמת עלים וענפים שבקצותיהם רימונים. צדו האחורי של המעיל מעוט אף הוא ברקמה עשירה, של דגמים צמחיים עם פירות דמויי רימונים.

72b

72. Torah Mantle – Germany-Czech Republic, 18th Century

Magnificent Torah mantle. [Germany or Czech Republic, late 17th century / early 18th century].

Silver and fabric threads embroidery on cardboard linings; velvet; fabric ribbons; sequins.

Exquisite mantle, adorned with rich embroidery of good quality on both sides.

Silver and colorful threads embroidery on dark red velvet and on heavy cardboard linings: a large embossed Torah Crown on the top of the mantle, with a silver thread embroidered inscription: "Keter Torah". On the left side and on the right side – a pair of columns intertwined with grapevine branches with leaves and fruit. The columns are topped with two vases with rich vegetation. A "carpet" in the center of the mantle is

adorned with dense and rich silver threads embroidery in vegetal and symmetric geometrical patterns; the flowers' leaves are adorned with blue velvet. On the lower part – embroidery of leaves and branches with pomegranates. The reverse of the mantle is also adorned with rich embroidery, in vegetal patterns with pomegranate-like fruit.

90X46 cm. Fair condition. Velvet is worn, torn and lacking in some places. Numerous spots of embroidery are unraveled. Tears at margins and at the connection of the front and back sheets.

Opening price: \$5000

Estimate: \$7000-10,000

73a

73b

73. Collection of Jewish-Bukharian Garments

Collection of Jewish garments. Bukhara, [early 20th century].

1-4. Four overcoats for men – Djoma shohi-yi awr, in a robe-like shape, made of colorful silk.

5-6. Two shawls / headdresses - Rumoli pulaktcha. White cotton tulle, embroidered with silvery sequins – Pulaktcha. These shawls were used mainly as ceremonial headdresses for brides. One shawl is decorated with Stars of David and a Hamsa; another shawl with Stars of David, Hamsas, crescents, kettles and cups, birds and Menorahs.

7. A belt for men – Takhband, made of Burgundy colored velvet with silver plaques and a silver buckle, decorated with Niello in floral patterns.

8. Trousers made of colorful silk and cotton.

9. Headdress for women - Kallapushak or Kulupta.

10-16. Seven pieces of colorful silk.

Total of 16 items. Sizes and conditions vary. One coat is damaged.

Opening price: \$4000

Estimate: \$5000-7000

73. אוסף מלבושים יהודיים-בוכריים

אוסף מלבושים יהודיים. בוכרה, [ראשית המאה ה-20].
1-4. ארבעה מעילים לגבר - ג'אמה שאהי אַבְר (Djoma shohi-yi awr), בגזרה דמוית חלוק, עשויים משי צבעוני.

5-6. שני צעיפים / כיסויי ראש - רומאלי פולכג'ה (Rumoli pulaktcha), רשת טול מכותנה לבנה, עם רקמת אפליקציה של זהרונים כסופים (פולכג'ה - Pulaktcha). צעיפים אלה שימשו על-פי רוב ככיסויי ראש טקסיים לכלות. צעיף אחד מעוטר במגני דוד ובחמסה; השני מעוטר במגני דוד, חמסות, סהרים, קומקומים וגביעים, ציפורים ומנורות.

7. חגורת פאר לגבר - תך-בַּנְד (Takhband), בד קטיפה בצבע בורדו עם לוחיות כסף ואבזם כסף, מעוטרים בעבודת ניילו בדגמי שריגים ופרחים.

8. מנסיים עשויים משי צבעוני וכותנה.

9. כיסוי ראש לאשה - כַּל פּוּשַׁק או כוּלוּתָה (Kallapushak or Kulupta).

10-16. שבע פיסות בד משי צבעוניות.

סה"כ 16 פריטים. גודל ומצב משתנים. אחד המעילים פגום.

פתיחה: \$4000

הערכה: \$5000-7000

73c

74b

74a

74. "השמלה הגדולה" - לבוש לכלה - טנג'יר, מרוקו

מלבושים לכלה, המכונים "השמלה הגדולה" [אל-כסווא אל-כבירה (El-Keswa El-Kbira) / "ברבריסקה"]. טנג'יר, מרוקו, [סוף המאה ה-19 / ראשית המאה ה-20].

המלבושים המפוארים המכונים "אל-כסווא אל-כבירה" - "השמלה הגדולה" - הגיעו למרוקו עם יהודי ספרד שהתיישבו בצפון המדינה. הם שימשו את האשה בחתונתה ולאחר נישואיה ונלבו גם בשמחות ובחגים.

המלבושים מורכבים מארבעה חלקים: חצאית מעטפת גדולה, אפודה (נְסֵט), חושן (לבבית) וחגורה, עשויים בד קטיפה בצבע בורדו ומעוטרים רקמות חוטי זהב וסרטי זהב.

• החצאית מכונה "זלטיטה" (מן המלה הספרדית *giraldeita*, שפירושה "סובבת"). החצאית גזורה מכמה חלקים, המחוברים זה לזה בצורת מניפה. מעוטרת סרטי זהב ורקמת חוטי זהב, עם שני כיסים, עליהם רקומים בחוטי זהב ראשי התיבות "J. B.". רוחב החצאית בחלקה התחתון. 260x108 ס"מ בקירוב.

• האפודה, המכונה "גומבאיז", הנה בעלת שרוולים קצרים. מעוטרת ברקמת חוטי זהב עשירה, בדגמים צמחיים ופרחוניים, עם שתי ציפורים בחזית. 57x77 ס"מ בקירוב.

• החושן (לבבית), שגזרתו כמעין טלית קטן, המכונה בערבית "פתך" ובספרדית "פונטה", מקושטת רקמת חוטי זהב בדגמים צמחיים. חלק זה נחשב למפואר וליקר ביותר בכל הלבוש ולפיכך עוטר במיטב הרקמה. 54x40 ס"מ בקירוב.

• החגורה (חזאם, Hezam), עשויה אריג חלק עם רקמת חוטי זהב, סיגומת חוטים ירוקים אגודים יחד עם חוטי זהב וכסף וזהרונים כסופים.

מצב כללי בינוני-טוב. פגמים בקטיפה. קרעים ונזקים. ספרות:

1. חיי היהודים במארוקו, אביבה מולר-לוצט (עורכת). מוזיאון ישראל, 1983 (מהדורה שניה), עמ' 203-200.
2. Morocco, Jews and Art in a Muslim Land, Vivian B. Mann (editor). הוצאת Merrell והמוזיאון היהודי בניו-יורק, 2000, עמ' 136-134, 176-174.

פתיחה: \$2500

הערכה: \$3000-5000

74c

74d

74. "The Grand Costume" – Marriage Dress – Tangier, Morocco

A bride's dress, known as "The Grand Costume" [El-Keswa El Kbira / Barbariska]. Tangier, Morocco, [late 19th century / early 20th century].

The exquisite garments known as "El-Keswa El Kbira" – "The Grand Costume" – were brought to Morocco by Spanish Jews who settled in the north of the country. The costume was worn by brides on their wedding day and on festive occasions and holidays.

The costume consists of four parts: a wraparound skirt, a waistcoat, a plastron, and a belt, made of burgundy colored velvet adorned with golden thread embroideries and gold ribbons.

- The skirt is called Zeltita (from the Spanish word giraldefeta meaning "around"). It is made of several parts, attached to each other as a fan. It is adorned with golden ribbons and golden embroidery, with two pockets embroidered with the initials "J.B." in golden threads. Width of skirt at its lower part is approx. 260X108 cm.

- The waistcoat called "Gombaz", is with short sleeves. Decorated with rich embroidery with golden threads in vegetal and floral patterns, with two birds in front. Approx. 57X77 cm.

- The plastron, cut as a "Talith Katan", called in Arabic "Katef" and in Spanish "Punta" is decorated with golden embroidery in vegetal patterns. This is considered the most precious and splendid part of the costume and therefore is adorned with outstanding embroidery. Approx. 54X40 cm.

- The belt (ezam) is made of fabric embroidered with golden threads, ending with green threads bound with gold and silver threads and silver sequins.

Overall fair-good condition. Damages to velvet. Tears and damages.

Literature:

1. Life of Jews in Morocco, (Hebrew), Aviva Moler-Lanzet (editor). The Israel Museum, 1983 (2nd edition), pp. 200-203.
2. Morocco, Jews and Art in a Muslim Land, Vivian B. Mann, (editor), Published by Merrell and the Jewish Museum in New-York, 2000, pp. 134-136, 174-176.

Opening price: \$2500

Estimate: \$3000-5000

75. אוסף תצלומים - יהודי פקיסטן ואחזבקיטן - בוכרה

אוסף הכולל כ-130 תצלומים של יהודים מפקיסטן (Quetta) ומבוכרה ואחזבקיטן רבתי (טשקנט ועוד). [ראשית עד אמצע המאה ה-20].

ביניהם תצלומים קבוצתיים ותצלומי פורטרט שנעשו בסטודיו, בחלקם נראים המצולמים בלבוש מסורתי ובחלקם בלבוש מודרני; תצלום שהתפרסם בגלויות גרמניות בראשית המאה ה-20, תחת הכותרת "עלם עברי מבוכארה" (שני עותקים); תצלומים גדולים של משפחות מפקיסטן ומאחזבקיטן, בטקסים שונים ובאירועים חגיגיים; תצלום גדול של יהודים בלבוש מסורתי, עם ספר תורה; תצלום קבוצתי מבר המצוה של אהרן פנחסוב (Ahron Pinhassoff), Quetta, אפריל 1946; שני תצלומים גדולים במיוחד, של רבנים (50x40 ס"מ; 46x60 ס"מ); שני אלבומי תצלומים הכוללים כ-110 תצלומים שצולמו לאחר עליית המשפחות (בעלי התצלומים) לארץ ישראל, בשנת 1946 בקירוב. בחלק מהתצלומים באלבומים נראים המצולמים כשהם לובשים בגדים בוכריים מסורתיים, באירועים שונים. מצורפים מספר תצלומים שצולמו בלונדון באמצע שנות ה-40. חלק מהתצלומים מתוארים או נושאים הקדשה בצדם האחורי.

גודל ומצב משתנים. 5x8 ס"מ בקירוב (באלבומים) עד 60x46 ס"מ. כ-20 תצלומים מוצמדים לקרטון או לנייר, חלקם במצב ביוני עד גרוע.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-5000

75. Collection of Photographs – Jews of Pakistan and Uzbekistan – Bukhara

A collection of approx. 130 photographs of Jews from Pakistan (Quetta), Bukhara and Uzbekistan (Tashkent and other cities). [Early through mid 20th century].

Among the photographs are group photographs and studio portrait photographs; some portray the photographed in traditional costumes while others portray the photographed wearing modern clothes; a photograph which was printed on a German postcard in early 20th century titled "A Jewish young boy from Bukhara" (two copies); large photographs of families from Pakistan and Uzbekistan, during various ceremonies and festive occasions; a large photograph of Jews in traditional costumes with a Torah scroll; group photograph of Ahron Pinhassoff's Bar-Mitzva, Quetta, April 1946; two particularly large photographs of Rabbis (40x50 cm; 60x46 cm); Two photo-albums, including about 110 photographs that were taken after the arrival of the families (owners of the photographs) to Eretz Israel, ca. 1946. Some of the photographs in the albums portray Jews in traditional Bukharin costumes, on various occasions. Enclosed are several photographs taken in London, mid 1940s. Some photographs are titled or bear a dedication on the reverse.

Size and condition vary. Approx. 5x8 cm (in photo-albums) to 60x46 cm. About 20 photographs are mounted on cardboard or on paper, some are in fair-poor condition.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

75a

75b

75c

76

76. Samaritan Torah Scroll – Nablus, 20th Century

Samaritan Torah scroll. [Nablus, 20th century].
Handwritten on large paper sheets, glued together; rolled as a scroll. 156 columns.

Written by Joseph ben Ab Chisda Hacohen of Nablus. The text of the Samaritan Pentateuch, containing the five books of the Torah, is mostly similar to the Masoretic Text, but there are some variations in the spelling of words or grammatical constructions, and some significant changes, such as the Samaritan commandment to construct an altar on Mount Gerizim. The Samaritan Pentateuch is written in an ancient Hebrew script that preceded the Assyrian [square] script. Height: 48 cm. Overall good condition. Some tears. Restorations with adhesive tape at the beginning and in the end.

Opening price: \$7000
Estimate: \$8000-10,000

76. ספר תורה שומרוני – שכם, המאה ה-20

ספר תורה שומרוני. [שכם, המאה ה-20].
כתב-יד, על יריעות נייר גדולות, מחוברות בהדבקה. 156 טורים.
גלול כמגילה.

נכתב בידי יוסף בן אב חסדה הכהן משכם. ספר התורה של עדת השומרונים מכיל את חמשת חומשי התורה, בנוסח הקרוב ברובו למסורת היהודית, אך עם שינויי דקדוק ומסורה שונים, ועם מספר שינויים מהותיים, כדוגמת היותו של הר גריזים המקום המקודש שבו בחר אלוהים לשכן את שמו ולא ירושלים. התורה השומרנית כתובה בכתב-עברי עתיק, שקדם לכתב ה"אשורי" [המרובע] שהתקבל מאוחר יותר בקרב היהודים. גובה: 48 ס"מ. מצב כללי טוב. קרעים קלים. תיקונים בנייר דבק, בהתחלה ובסוף.

פתיחה: \$7000
הערכה: \$8000-10,000

77

77. גביע קידוש עשוי זהב

גביע לקידוש. [המאה ה-20].
זהב, 18 קראט (חתום).
סמוך לשפת הגביע נחקק הכיתוב "זכור את יום השבת לקדשו".
מעוטר בדגמים צמחיים וגיאומטריים חקוקים.
גובה: 12 ס"מ, קוטר השפה: 6.5 ס"מ. משקל: 159 גרם. מצב טוב.

פתיחה: \$6000

הערכה: \$7000-10,000

77. Kiddush Goblet made of Gold

Kiddush goblet. [20th century].

Gold, 18 karat (marked).

The Hebrew inscription "Zachor et Yom HaShabbath Lekodsho" [remember the Sabbath] is engraved by the rim. Adorned with engraved vegetal and geometric patterns.

Height: 12 cm, rim diameter: 6.5 cm. Weight: 159 gram.
Good condition.

Opening price: \$6000

Estimate: \$7000-10,000

78a

78. תבליט קרמיקה נדיר מעשה ידי בוריס שץ - דיוקן פרופ' אוטו ורבורג - מסגרת פליז רקועה - "בצלאל", 1905 / 1929

פרופ' ורבורג נבחר לשמש כראש הועד הפועל של "בצלאל" ולכבוד מינויו זה יצר שץ את התבליט שלפנינו.

בשנת 1929, לאחר שנקלע למספר משברים כלכליים קשים, נסגר "בצלאל" (עד לפתיחת "בצלאל החדש" בשנת 1935) וכעבור שלוש שנים נפטר שץ.

העבודה שלפנינו הינה אחת העבודות האחרונות שנעשו ב"בצלאל" בעצם ימי המשבר הקשים של בית הספר, והיא מהווה עדות למצבו העגום ולניסיונותיו העיקשים של שץ להפיח רוח חיים במוסד: הן בכתובת ההקדשה המייחלת לתחייתו של "בצלאל" והן בתיאור האלגורי היחיד מסוגו, של הנחשים הארסיים המזדחלים סביב למבני בית הספר.

תבליט: 39x26.5 ס"מ. נזק קל בחלקו התחתון, משוקם. מסגרת: 68.5x39.5 ס"מ. מצב טוב.

ספרות:

1. גליון The Palestine Weekly, to Bezalel on the Occasion of the 25th Anniversary, of the 1 באוגוסט 1930 (מצולם).

2. "בצלאל" של שץ 1906-1929" (מוזיאון ישראל, ירושלים, 1982), עמ' 134 (מצולם).

3. בוריס שץ, כוהן אמנות, חזונו ויצירתו של אבי האמנות הישראלית, מאת יגאל צלמונה. מוזיאון ישראל, ירושלים, 2006, עמ' 74; עמ' 79 (מצולם).

ראה: סות'ביס, יודאיקה, תל-אביב, 30 באוקטובר 2002, לוט 243a.

פתיחה: \$50,000

הערכה: \$60,000-80,000

תבליט קרמיקה יצוק, עם דיוקן פרופ' אוטו ורבורג בצדודית, מעשה ידי בוריס שץ. חתום ומתואר. [ברלין, 1905].

נתון במסגרת מפוארת, עשויה פליז רקוע, שנוצרה לכבוד יום הולדתו ה-70 של פרופ' ורבורג בשנת 1929 בעיצוב זאב רבן, שניהל את מחלקת המיקשה ב"בצלאל", ובידי מיטב אומני המחלקה.

בחלקה העליון של המסגרת מופיעה דמותו של בצלאל בן-אורי, בונה המשכן, יושב בחזית ארון הברית, מאחוריו מפיעה שמש ומסביב עיטורי ענפים, רימונים ופרחים. השוליים מעוטרים במנורות, עם כתובת חקוקה: "מבצלאל לנשיאו - פרופ. א. ורבורג". בחלקה התחתון של המסגרת כתובת הקדשה ארוכה: "בני בצלאל, מנהלו, מוריו, פקידי, תלמידיו, אומניו ופועליו מגישים לך, נשיאנו, ליום הולדתך השבעים, את המתנה והברכה שתזכה לימים ארוכים וטובים, שתזכה להביא את 'בצלאל' מחדש לתחיה ושיהיה לשמחה ללבך ולתועלת לארץ ישראל ולעם ישראל".

מימין ומשמאל זוג עמודים מפותלים, בבסיסיהם מנורות מסוגנות ובראשיהם תיאור של בנייני "בצלאל" מוקפים בזוג נחשים חורצים לשון.

התבליט נוצק בידי שץ בשנת 1905, בתקופה בה התגורר בברלין (אצל אפרים משה ליליאן) לצורך יציקת כמה מעבודותיו בבית היציקה הידוע "H. Gladenbeck & Sohn". בברלין הפגישו ליליאן עם ד"ר פרנץ אופנהיימר, פעיל ציוני ותומך גדול של רעיון ההתיישבות השיתופית, וזה הציגו לפני אוטו ורבורג (1859-1938), פרופסור לבוטניקה, מומחה לשאלות התיישבות ולימים נשיאה השלישי של ההסתדרות הציונית. השניים נרתמו בשמחה ליוזמתו של שץ להקמת בית-ספר לאמנות בירושלים ועשו נפשות לרעיון "בצלאל".

78b

78c

78. Rare Ceramic Plaque Created by Boris Schatz – Portrait of Prof. Otto Warburg – Repousée Brass Frame – “Bezalel”, 1905 / 1929

Cast ceramic plaque, depicting Prof. Otto Warburg in profile, created by Boris Schatz. Signed and titled. [Berlin, 1905].

Mounted in a repousée brass frame, designed by Ze’ev Raban, head of the repousée department of “Bezalel” and by the department’s craftsmen, for Prof. Warburg’s 70th birthday in 1929.

On top of the frame - a vignette depicting the biblical artisan Bezalel Ben Uri, builder of the temple, sitting in front of the ark, the sun shining behind him, all surrounded by images of branches, pomegranates and flowers. The margins are decorated with Menorahs, with an engraved inscription: “From Bezalel to our President – Prof. O. Warburg”.

A long Hebrew inscription appears on the lower part of the frame: “Bnei Bezalel, its director, teachers, staff, students, artists and workers present you, our president, for your seventieth birthday, with this present, wishing you a long and good life, and the ability to revive Bezalel, to bring joy to your heart and benefit to Eretz Israel and the people of Israel”.

On the right and left appear two twisted pillars, with stylized Menorahs on their bases; topped with a depiction of “Bezalel” buildings surrounded by two snakes with their tongues sticking out.

The plaque was created by Schatz in 1905, when he stayed in Berlin (with Ephraim Moshe Lilien) in order to use the famous foundry “H. Gladenbeck & Sohn” for some of his work. Lilien introduced him to Dr. Franz Oppenheimer, a Zionist activist and supporter of cooperative settlement, and the latter introduced Schatz to Otto Warburg (1859-1938), a professor of Botany, expert on colonization matters and later the third president of the Zionist Organization. The two supported with enthusiasm Schatz’s initiative to found an art academy in Jerusalem and promoted the idea of “Bezalel”. Prof. Warburg was elected to serve as the head of the executive committee of “Bezalel”, and to mark this appointment, Schatz created the plaque offered here.

In 1929, following several severe financial problems, “Bezalel” was closed (until the reopening of the “New Bezalel” in 1935). Three years later Schatz passed away. The plaque offered here is one of the last works created in “Bezalel” during the crisis of the school, and it supplies evidence as to the dire condition of the institute and the persistent attempts of Schatz to revive it: this is evident in the dedication hoping to revive “Bezalel” and in the unique allegoric depiction, of poisonous snakes surrounding the school’s buildings.

Plaque: 39X26.5 cm. Some damage to lower part, restored.
Frame: 68.5X39.5 cm. Good condition.

Literature:

1. The Palestine Weekly, to Bezalel on the Occasion of the 25th, Jerusalem, August 1st 1930 (photographed).
2. Bezalel by Schatz 1906-1929, exhibition catalogue (Jerusalem, 1982) P. 134 (photographed).
3. Boris Schatz, the Father of Israeli Art, (Hebrew), by Yigal Zalmona. The Israel Museum, Jerusalem, 2006. p.74; p. 79 (photographed).

See: Sotheby’s, Judaica, Tel-Aviv, October 30, 2002, lot no. 243A.

Opening price: \$50,000
Estimate: \$60,000-80,000

78d

79a

79. Brass Box – Offering of First Fruits – “Bezalel”

A brass box created at “Bezalel”. Jerusalem, [1910s]. Brass, with hammered and etched decorations. Marked: “Bezalel Yerushalem”.

A depiction of the procession offering the first fruits (Bikurim), and the verse “Kumu VeNa'ale LeZion el Hashem Eloheinu” [“Let us go up to Zion to the Lord our G-od; Jermaiah 31:5] appear on the lid, within a frame depicting the seven species. The image of the procession - women, men and children marching with musical instruments and animals – is designed using a delicate combination of low relief on an etched background. Side panels are decorated with a vegetal pattern. On the front panel – the Hebrew inscription “Hava'at Bikurim Bezalel Yerushalem” [“First Fruits offering, Bezalel Jerusalem”], within a round frame. The inner side is covered with wood.

Height: 4.5 cm, width 18.8 cm, depth: 10.9 cm. Good condition.

See:

1. Early Israeli Arts and Crafts Bezalel Treasures from the Alan B. Slifka Collection in the Israel Museum, Chaya Benjamin, 2008. p. 36 (photographed).
2. Bezalel by Schatz, exhibition catalogue. Jerusalem, 1983, p. 53. Item no. 619.

Opening price: \$3500
Estimate: \$4000-6000

79b

79. קופסת פליז – הבאת ביכורים – “בצלאל”

קופסת פליז תוצרת “בצלאל”. ירושלים, [שנות העשרה של המאה ה-20].

פליז עם עיטורים מרוקעים וצורבים. חתום: “בצלאל ירושלים”. על מכסה הקופסה – בתוך מסגרת בה מתוארים שבעת המינים – תהלוכת הבאת ביכורים בליווי הפסוק “קומו ונעלה ציון אל ה' אלהינו!” (ירמיהו לא, ה). בתהלוכה צועדים נשים, גברים וילדים עם כלי נגינה וחיות. עיצוב הדמויות בתהלוכה הוא שילוב עדין בין תבליט נמוך לרקע בטכניקת צריבה. דפנות הקופסה מעוטרות בדגם צמחי. על הדופן הקדמית חתימה במסגרת עגולה: “הבאת בכורים בצלאל ירושלים”. החלק הפנימי מחופה עץ. גובה: 4.5 ס"מ, רוחב: 18.8 ס"מ, עומק: 10.9 ס"מ. מצב טוב. ראה:

1. Early Israeli Arts and Crafts Bezalel Treasures from the Alan B. Slifka Collection in the Israel Museum, Chaya Benjamin, 2008, p. 36 (מצולם).

2. “בצלאל של שץ”, רשימה קטלוגית של חפצים בתערוכה, ירושלים, תשמ"ג. עמ' 53 פריט 619.

פתיחה: \$3500
הערכה: \$4000-6000

80a

80. Two Decorated Damascus Bowls – Early "Bezalel"

Two bowls, decorated with exceptional Damascus craft (brass inlaid with silver and copper), created by a "Bezalel" artisan. Jerusalem, one dated: 1911, the second probably from the same period.

1. Taller bowl. Decorated with six alternating medallions, three of them featuring the words "Bezalel," "Yerushalem" and the Jewish year 5671 [1911], and three showing an image of a five-branched Menorah.

Height: 11.5 cm, diameter of base: 13.5 cm. Good condition.

2. Shorter bowl. Decorated with eight medallions, one featuring the word "Bezalel" and the others alternating, showing a decorated Star of David or a seven-branched Menorah.

Height: 9 cm, max. diameter: 18 cm. Good condition.

Included is a letter written by Jaroslav Kuntoš, Head Curator of the Metalworks Collection at the Jewish Museum in Prague, confirming the authenticity of the two bowls.

Opening price: \$3000

Estimate: \$4000-6000

80. שני כדים מעוטרים במלאכת דמשק - "בצלאל" מוקדם

שני כדים, מעוטרים במלאכת דמשק איכותית (פליז משובץ כסף ונחושת), תוצרת "בצלאל". ירושלים, אחד מתוארך: תרע"א [1911], השני כנראה מאותה התקופה.

1. כד גבוה. מקושט בשישה מדליונים, בשלושה מהם מופיעות המלים "בצלאל", "ירושלם" ו"התרע"א" [1911] ובשלושה מנורה עם חמישה קנים, לסירוגין.

גובה: 11.5 ס"מ, קוטר הבסיס: 13.5 ס"מ. מצב טוב.

2. כד נמוך. מקושט בשמונה מדליונים, באחד מהם מופיעה המלה "בצלאל" ובאחרים מופיעים לסירוגין מגן דוד מעוטרים או מנורה עם שבעה קנים.

גובה: 9 ס"מ, קוטר מרבי: 18 ס"מ. מצב טוב.

מצורף מכתב מאת ירוסלב קונטוש, אוצר ראשי של אוסף עבודות המתכת במוזיאון היהודי בפראג, בו הוא מאשר את האותנטיות של הכדים.

פתיחה: \$3000

הערכה: \$4000-6000

80b

81a

81. A Brush with a Silver Relief and Filigree Ornamentations – "Bezalel"

A brush decorated with a silver relief and filigree ornamentations, created at "Bezalel". Jerusalem, [ca.1910s].

The back of the brush, made of wood, is covered with fine filigree work in symmetrical round patterns, with a round silver relief in its center, depicting Jacob and Rachel. Titled and marked: "Bezalel".

Length: 13.5 cm, width: 10 cm, height: 5 cm. Good condition.

For similar items see:

1. Early Israeli Arts and Crafts Bezalel Treasures from the Alan B. Slifka Collection in the Israel Museum, Chaya Benjamin, 2008. P. 28 (photographed).
2. Israel Museum collection, item no. B74.0913.

Opening price: \$3500

Estimate: \$4000-6000

81. מברשת עם תבליט כסף ועיטורי פיליגרו – "בצלאל"

מברשת מעוטרת בתבליט כסף ועיטורי פיליגרו, תוצרת "בצלאל". ירושלים, [שנות העשרה של המאה ה-20, בקירוב].

גב המברשת, העשוי עץ, מחופה בעבודת פיליגרו עדינה ויפה בדגמים מעוגלים סימטריים ובמרכזו תבליט כסף עגול, עם דמויותיהם של יעקב ורחל. מתואר וחתום: "בצלאל".

אורך: 13.5 ס"מ, רוחב: 10 ס"מ, גובה: 5 ס"מ. מצב טוב.

לפריטים דומים, ראה:

1. Early Israeli Arts and Crafts Bezalel Treasures from the Alan B. Slifka Collection in the Israel Museum, Chaya Benjamin, 2008. P. 28 (מצולם).

2. אוסף מוזיאון ישראל, פריט B74.0913.

פתיחה: \$3500

הערכה: \$4000-6000

81b

82. Copper Plate Created by the Artist Mogens Ballin – Denmark

Copper plate, hammered (repoussé) and engraved, created by the artist Mogens Ballin. Denmark, ca. 1900. Marked on the reverse: MB (monogram), J10 / MM.

Stylized embossed ornamentations in the center: Tablets of the Law (engraved), a depiction of the priestly benediction gesture; a large bird (cock) holding a cluster of grapes in its mouth, a flowerpot and a tree with pomegranates. On the rim - engraved and embossed floral patterns, a pair of Shofars (ram's horns) and the inscription "Michael miYemin Mehalel veGavriel mismol memalel" (prayer).

The artist Mogens Ballin (1871-1914), a notable Jewish-Danish post-impressionist painter and metalsmith, was born in Copenhagen, and was part of the Pont-Aven School group of artists, active in Pont-Aven (Brittany, France). He studied French with Paul Gauguin's wife, and at her apartment

he got acquainted with the works of Gauguin. In 1889, he went to Paris where he met Gauguin and his friends who together made up the Nabis group of artists – an avant-garde post-impressionist art group. After spending several years in France and in Italy, he returned to Copenhagen in the 1890s, and in 1899 opened a metalwork workshop together with the Danish sculptor Siegfried Wagner. The two artists worked with tin, copper and silver, creating mainly lamps and jewelry in Jugendstil and Art-Nouveau styles.

Most works by Ballin are not influenced by Jewish motifs, however he created in his workshop a Hanukkah Lamp and a Zedaka Box. **This plate is one of a very few examples of Judaica made by Ballin.**

Length: 20.5 cm, width: 22 cm. Good condition. Hook for hanging on the reverse. Patina.

Opening price: \$4000

Estimate: \$7000-10,000

82

82. צלחת נחושת מעשה ידי האמן מוגנס בָּאלין – דנמרק

צלחת נחושת רקועה וחוקוקה, מעשה ידי האמן מוגנס באלין (Mogens Ballin). דנמרק, 1900 בקירוב. חתומה מאחור: MB (במונוגרמה), J10 / MM.

במרכזה מובלטים עיטורים מסוגננים: לוחות הברית (חוקוקים) ומשני צדיהם ידיים פשוקות לברכת כהנים וקרניים בוקעות מסביב; עוף גדול (תרנגול) אוזח בפיו אשכול ענבים, עציץ ועץ עם רימונים. בשוליים מובלטים וחוקוקים עיטורים צמחיים, זוג שופרות והכיתוב "מיכאל מימין מהלל וגבריאל משמאל ממלל" (מהתפילה).

האמן מוגנס באלין (1871-1914), צייר פוסט-אימפרסיוניסט וחרש-מתכת יהודי-דני חשוב, יליד קופנהגן, מקבוצת האמנים שפעלה בכפר Pont-Aven (Pont-Aven School) שבברטאן, צרפת. בצעירותו למד שיעורי צרפתית יחד עם אשתו של פול גוגן ובביתה התוודע ליצירותיו. מאוחר יותר, כשנסע לפריז בשנת 1889, אף נפגש עם גוגן ועם חוג ידידיו, וביחד הקימו את תנועת הנאבי (Les Nabis, "הנביאים" או "נאביזם") קבוצת אמנות פוסט-אימפרסיוניסטית מהפכנית. לאחר שעשה מספר שנים בצרפת ובאיטליה, שב לקופנהגן במהלך שנות ה-90 של המאה ה-19 ובשנת 1899 פתח סדנה למתכת, יחד עם הפסל הדני זיגפריד ווגנר (Siegfried Wagner). השניים יצרו עבודות בדיל, נחושת וכסף – בעיקר מנורות ותכשיטים בסגנון יוגנדשטיל ואר-נובו.

מרבית עבודותיו אינן מתייחדות בהקשר יהודי, אך עם זאת יצר בסדתו גם מנורת חנוכה וקופת צדקה. **צלחת זו שלפנינו הינה מהעבודות הבודדות שנעשו על ידי באלין, שהינן בעלות זיקה ומוטיבים יהודיים.**

אורך: 20.5 ס"מ, רוחב: 22 ס"מ. מצב טוב. וו לתליה בצדה האחורי. פטינה.

פתיחה: \$4000

הערכה: \$7000-10,000

83

83. Copper Plate – "Mizrah" / "Yevarechecha VeYishmerecha"

Repousséd copper plate [created by the artist Mogens Ballin? Denmark? Early 20th century?]. Not signed.

In the center of the plate appear two hands with spread fingers - the priestly benediction gesture - on a Star of David. The inscription "Yevarechecha VeYishmerecha" (Hebrew, Priestly Benediction) is hammered above the Star of David. Five hammered buttons and four branches with leaves appear on the wide margins; on the lower part - the Hebrew inscription "Mizrah".

Diameter: 32 cm. Good condition. Corrosion and stains. Upper button is pierced, with a chain for hanging. Remnants of a hook on the reverse.

Opening price: \$1500

Estimate: \$4000-6000

83. צלחת נחושת – "מזרח" / "יברכך וישמרך"

צלחת נחושת רקועה. [מעשה ידי האמן מוגנס באלין (Mogens Ballin)? דנמרק? ראשית המאה ה-20]. אינה חתומה. במרכז הצלחת זוג ידיים פשוקות ל"ברכת כהנים", על רקע מגן דוד. מעל רוקע הכיתוב "יברכך וישמרך" (ברכת כהנים). בשוליים, הרחבים, רוקעו חמישה כפתורים וארבעה ענפים עם עלים; בתחתית רוקע הכיתוב "מזרח".
קוטר: 32 ס"מ. מצב טוב. קורוזיה וכתמים. נקב עם שרשרת לתליה בכפתור העליון. שרידי וו לתליה בצדה האחורי.

פתיחה: \$1500

הערכה: \$4000-6000

84b

84a

84. תעודת-הוקרה מפוארת לכבוד הרב אהרן (אדולף) ילינק - וינה, 1882

יהודים חשובים, מראשי "בית המדרש" - ארמיניו כהן (Arminio Cohn, 1811-1891), נשיא הקהילה היהודית של וינה בשנים 1886-1890, וילהלם וון גוטמאן (Wilhelm von Guttman, 1826-1895), נשיא הקהילה היהודית של וינה בשנים 1891-1892 ועמנואל באומגארטן (Emanuel Baumgarten, 1828-1908), סופר ועיתונאי, חבר ועד הקהילה היהודית של וינה.

הרב אהרן (אדולף) ילינק (1821-1893) היה מלומד יהודי-גרמני, מראשי תנועת "חכמת ישראל", ביבליוגרף, אספן, חוקר יהדות, ומגדולי הדרשנים בדורו. בשנת 1857 נתמנה ילינק לרב ולדרשן של בית הכנסת טמפלגאסה (המכונה גם "טמפל ליאופולדשטאט" - Leopoldstädter Tempel) בווינה. כעבור שבע שנים, ב-1864, ייסד באחד ממבני בית הכנסת את "בית המדרש" (Beth HaMidrasch), ללימוד תורה וחכמת ישראל. ערך את קובצי המדרשים והקבלה "בית המדרש" המאגדים למעלה ממאתיים מדרשים. ילינק היה אולי גדול הדרשנים היהודיים של המאה ה-19. ש"י עגנון כתב עליו כי "דרשנים גדולים היו בימיו של ילינק, דרשן כילינק לא היה. כל מי ששמע את ילינק דורש דומה היה עליו כאילו רוח ממרום נחה פתאום על הדרשן ונתנה דבריה בפיו" (תכריך של סיפורים, שוקן, 2001, עמ' 200).

[2] דף, 41.5x32 ס"מ. מצב טוב. מעט כתמים, בעיקר בשוליים ובצדיהם האחוריים של הדפים. קמטים בפיונות.

פתיחה: \$2000
הערכה: \$3000-5000

תעודת-הוקרה בעבודת יד הכוללת קליגרפיה ואיור, שניתנה לרב אדולף ילינק מאת מנהלי "בית המדרש" בווינה, לציון 25 שנות כהונתו כנשיא וכרב בית הכנסת "ליאופולדשטאט" ו"בית המדרש". וינה, 6 באוקטובר 1882. גרמנית. כתיבה קליגרפית נאה, עם איורים צבעוניים, על גבי נייר עבה במיוחד.

הדף הראשון, בו נכתבה תחילתה של הברכה, מוקף במסגרת המקושטת בדגמים צמחיים צבעוניים ועשירים. בראש הדף הודבק תצלום-דיוקן של ילינק, ובארבע הפינות, בתוך מדליונים עגולים, נוספו איורים בנושאים תנ"כיים, הקשורים לילינק (האיורים אף נזכרים בתוכן הברכה): אהרן הכהן [שמו העברי של ילינק], עם הכיתוב "אוהב את הבריות"; הנביא ישעיה, עם הכיתוב "שמעו דבר ה'" [המתקשר להיותו של ילינק דרשן]; תחכמוני קורא בספר, עם הכיתוב "בית המדרש, שבת תחכמוני"; ועזרא הסופר, עם הכיתוב "סופר מהיר". בשוליים הימניים והשמאליים, בתוך קרטושים מפוארים, נכתבו התאריכים 6 באוקטובר 1857 ו-6 באוקטובר 1882, לציון חצי-יובל לכהונתו של ילינק כרב, כדרשן וכנשיא "בית המדרש" ובית הכנסת "ליאופולדשטאט". בתחתית הדף נכתב המשפט "Die Echte Wissenschaft Macht Frei, die Echte" [המדע האמיתי מביא חירות, החירות האמיתית - טובלנות ומתינות]. בפניה הימנית התחתונה מופיעה חתימת האמן, L. Katscher.

בדף השני, שמסגרתו והמדליונים שבפינותיו נותרו חלקים, נכתב המשכה של הברכה, שבסופה חתומים בחתימת ידם שלושה אישים

84. Remarkable and Unique Certificate of Appreciation in Honor of Rabbi Aharon (Adolf) Jellinek – Vienna, 1882

A hand-made calligraphic and illustrated certificate of appreciation presented to Rabbi Adolf Jellinek by the directors of "Beit HaMidrash" in Vienna, commemorating his 25 years of service as president and rabbi of the Viennese Leopoldstädter Tempel and "Beit HaMidrash." Vienna, October 6, 1882. German.

Fine calligraphic script, with colorful, expert hand illustrations, on exceptionally heavy paper.

The first leaf, on which the first part of the honorary accolade is inscribed, is framed with richly decorated, colorful, floral patterns. A portrait photograph of Jellinek (cut out of an original carte de visite portrait, the most famous of Jellinek) is mounted center top of the leaf. In the four corners, within round medallions, appear illustrations of biblical figures related to Jellinek (the illustrations are mentioned in the text): Aaron the Prophet [Jellinek's Hebrew name], with the inscription "Ohev et HaBriyot" (Hebrew: "Loves the people"); Isaiah the Prophet, with the inscription "Shim'u Dvar HaShem" (Hebrew: "Hear the word of the Lord") [related to Jellinek being an orator]; Tachkemoni reading a book, with the inscription "Beit HaMidrash, Shabbath Tachkemoni", and Ezra the Scribe, with the inscription "Sofer Mahir" (Hebrew: "Well-versed teacher"). On the right and left side margins, within cartouches, appear the dates October 6, 1857, and October 6, 1882, referring to the 25-year anniversary of Jellinek's service as rabbi, preacher and president of the "Beit HaMidrash" and the Leopoldstädter Synagogue. The sentence "Die Echte Wissenschaft Macht Frei, die Echte Freiheit Tolerant und Milde" ["True science leads to liberty, true liberty – to tolerance and moderation"] appears on the bottom of the certificate. Signed by the artist (L. Katscher) in the lower right corner.

The accolade text continues on the second leaf; here the frame and medallions in the corners are blank. The bottom of this leaf is signed by three renowned heads of the Viennese "Beit HaMidrash"– Arminio Cohn, 1811-1891, (president of the Vienna Jewish congregation during the years 1886-1890), Wilhelm von Guttmann, 1826-1895, (president of the Vienna Jewish congregation during the years 1891-1892) and Emanuel Baumgarten, 1828-1908, (author and journalist, member of the Jewish Community Council in Vienna).

Rabbi Aharon (Adolf) Jellinek (1821-1893) was a

84c

German-Jewish scholar, among the leaders of the "Chochmat Israel" movement. He was a bibliographer, collector, scholar of Jewish Studies, preacher and one of the outstanding orators of his generation. In 1857 Jellinek was appointed rabbi and Darshan (preacher) of the Tempelgasse Synagogue (also known as the Leopoldstädter Tempel) in Vienna. Seven years later, in 1864, he founded the Vienna Beth Hamidrash in one of the synagogue's wings, for biblical and Jewish studies. Jellinek edited a collection of Midrashim and Kabbalah named "Beit HaMidrash," which compiled more than two hundred midrashim. Jellinek was probably the greatest synagogue orator of the 19th century. S.Y. Agnon wrote about him, "There were great Darshanim (preachers) in Jellinek's era but there was none like Jellinek. Whoever listened to Jellinek preaching felt as if a spirit from above had rested upon the preacher and was speaking through him..." ("Tachrich shel Sipurim," Schocken, 2001, p.200).

[2] leaves, 41.5X32 cm. Good condition. A few mild stains, mainly in the margins and to the reverse of the leaves. Bumped corners.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

85a

85. אוסף תוי ספר

אוסף הכולל כ-8200 תוי ספר (Ex libris), ספרים וכתבי-עת בנושא תוי ספר.

האוסף שלפנינו מחולק לשלוש חטיבות:

החטיבה ראשונה כוללת כ-4700 תוי ספר שנעשו בידי אמנים יהודים או עבור בעלי ספרים יהודים. בחטיבה זו נמצאים: • תוי ספר של אמנים יהודיים חשובים, דוגמת אפרים משה ליליאן (כולל תוי ספר נדירים), הרמן שטרוק ויוסף בודקו; אמיל אורליק, מיכאל פינגשטין ואמנים אחרים. • תוי ספר של מוסדות יהודיים, אוניברסיטאות וספריות, מהארץ ומחול. • פלטה מקורית לתחריט של א"מ ליליאן "מספרי ראובן בריינין". • מתווים לתוי ספר, מצוירים בידי אמיל אורליק. • כ-20 תיקיות-הדפסים, עם תוי ספר מקוריים (על פי רוב - חתומים), של ציירים ואמנים, רובן נדפסו במהדורות מצומצמות. ביניהן, תיקיות של האמנים: Carl Streller, Willi Geiger, Georg Jilovsky, Michael Fingsten, Arthur Pausen ואחרים.

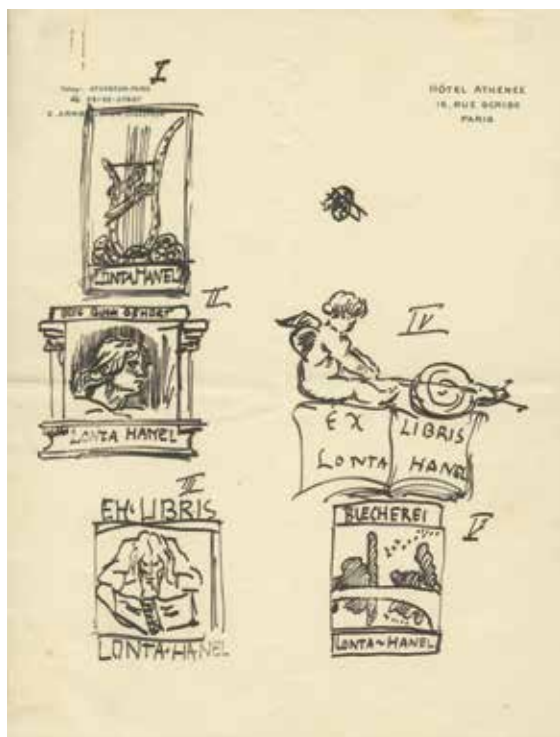
החטיבה השנייה, "Sammlung Paul Freier", כוללת תוי ספר שנרכשו כאוסף שלם, שלוקט בידי אספן גרמני בשם Paul Freier. תוי ספר אלה, כ-3500 במספר, מסודרים וממוינים לפי ארצות

המוצא של בעלי תו הספר ולפי שמות האמנים. חטיבה זו כוללת אף היא תוי ספר איכותיים, רבים מהם תחריטים מקוריים וחתומים, של מגוון רחב של אמנים בינלאומיים. בחטיבה זו נמצאים גם תוי ספר שאינם בעלי הקשר יהודי.

החטיבה השלישית כוללת כ-140 ספרים, קטלוגים וכרכי כתבי-עת, בנושא תוי ספר. ביניהם: ספרים המוקדשים לתוי ספר של אמנים ספציפיים, ספרים המוקדשים לתוי ספר על פי ארצות מוצאם; כרכי "ספרי שנה" (Jahrbuch) של ה-Österreichisches Jahrbuch für Exlibris und Gebrauchsgraphik (שנות העשרה עד שנות ה-50); כרכים של השנתון Ex Libris Buchkunst und Angewandte Graphik; Zeitschrift für Bücherzeichen- und Gelehrtenkunde und Gelehrtengegeschichte; ועוד קטלוגים וספרים, חלקם נדירים, נדפסו במהדורות מצומצמות, וכוללים בחובם גם תוי ספר מקוריים.

פתיחה: \$40,000

הערכה: \$50,000-60,000

85b

85. Collection of Ex-Libris

Collection of approximately 8200 Ex-Libris (bookplates), as well as books and periodicals concerning Ex-Libris. The collection offered here is divided into three subdivisions:

The first subdivision consists of approx. 4700 Ex-Libris created by Jewish artists or for Jewish book owners. This subdivision includes:

- Ex-Libris created by important Jewish artists, including Ephraim Moshe Lilien (including rare Ex-Libris), Hermann Struck and Joseph Budko; Emil Orlik, Michael Fingsten and other artists.
- Ex-Libris of Jewish institutes, universities and libraries from Israel and from abroad.
- Original plate for an engraving by E.M. Lilien, "from the books of Reuven Breinin".
- Sketches for Ex-Libris, by Emil Orlik.
- Approx. 20 folders with prints, with original Ex-Libris (most of them signed), by artists and painters, most of which were printed in limited editions; including folders of the artists Carl Streller, Willi Geiger, Georg Jilovsky, Michael Fingsten, Arthur Paunzen, and others.

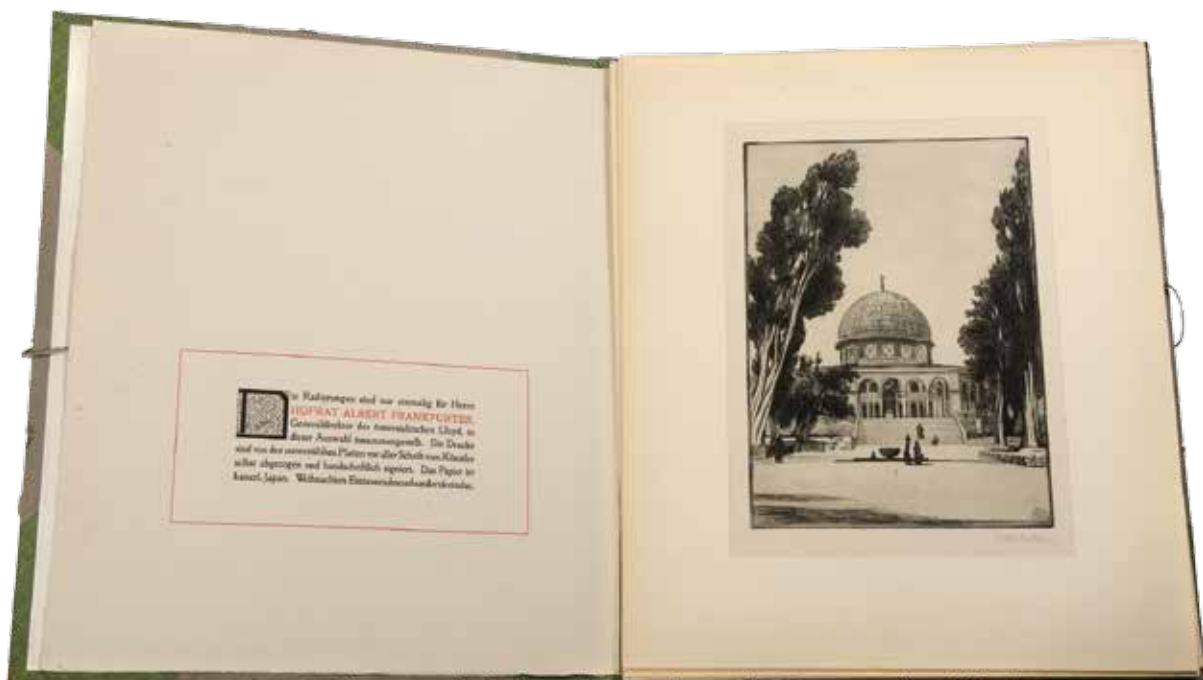
The second subdivision, "Sammlung Paul Freier", consists of Ex-Libris which were acquired as a complete collection compiled by the German collector Paul Freier. These Ex-

Libris, approximately 3,500 in number, are arranged and classified according to the country of origin of the owners and by the names of the artists. This subdivision includes Ex-Libris of good quality, many of which are original and signed, as well as engravings by various international artists. This subdivision includes Ex-Libris with no Jewish connotation.

The third subdivision consists of about 140 books, catalogues and volumes of periodicals, all dealing with Ex-Libris. Among the books: books dedicated to Ex-Libris by specific artists, books dedicated to Ex-Libris by country of origin; volume of "Year Books" (Jahrbuch) - Österreichisches Jahrbuch für Exlibris und Gebrauchsgraphik (1910s–1950s); volumes of the annual "Ex Libris Buchkunst und Angewandte Graphik"; volume of issues of the periodical "Zeitschrift für Bücherzeichen-Bibliothekenkunde und Gelehrten-geschichte"; and other catalogues and books, some of which are rare, printed in limited editions, with original Ex-Libris.

Opening price: \$40,000

Estimate: \$50,000-60,000

86a

86. פורטפוליו עם עשרה תחריטים מאת אפרים משה ליליאן – יונה, 1913 – עותק יחיד

בגרמנית. הפורטפוליו נדפס בעותק אחד בלבד לכבוד **Hofrat Albert Frankfurter** מנהל חברת הספנות האוסטרית **Österreichischer Lloyd**

[4] עמ' + [10] תחריטים (גודל התחריטים משתנה: 31x28 ס"מ עד 47x39 ס"מ בקירוב); כל תחריט מוצמד לפספרטו, 55x65 ס"מ. נתונים בתיקיית קרטון מקורית, מחופה בד בשדרה ובפינות. על שדרת התיקייה נדפס: Lilien. התחריטים במצב טוב. כתמים ופגמים קלים בשולי דפי הפספרטו ובמעטפת. פגמים בתיקייה.

פתיחה: \$10,000

הערכה: \$15,000-25,000

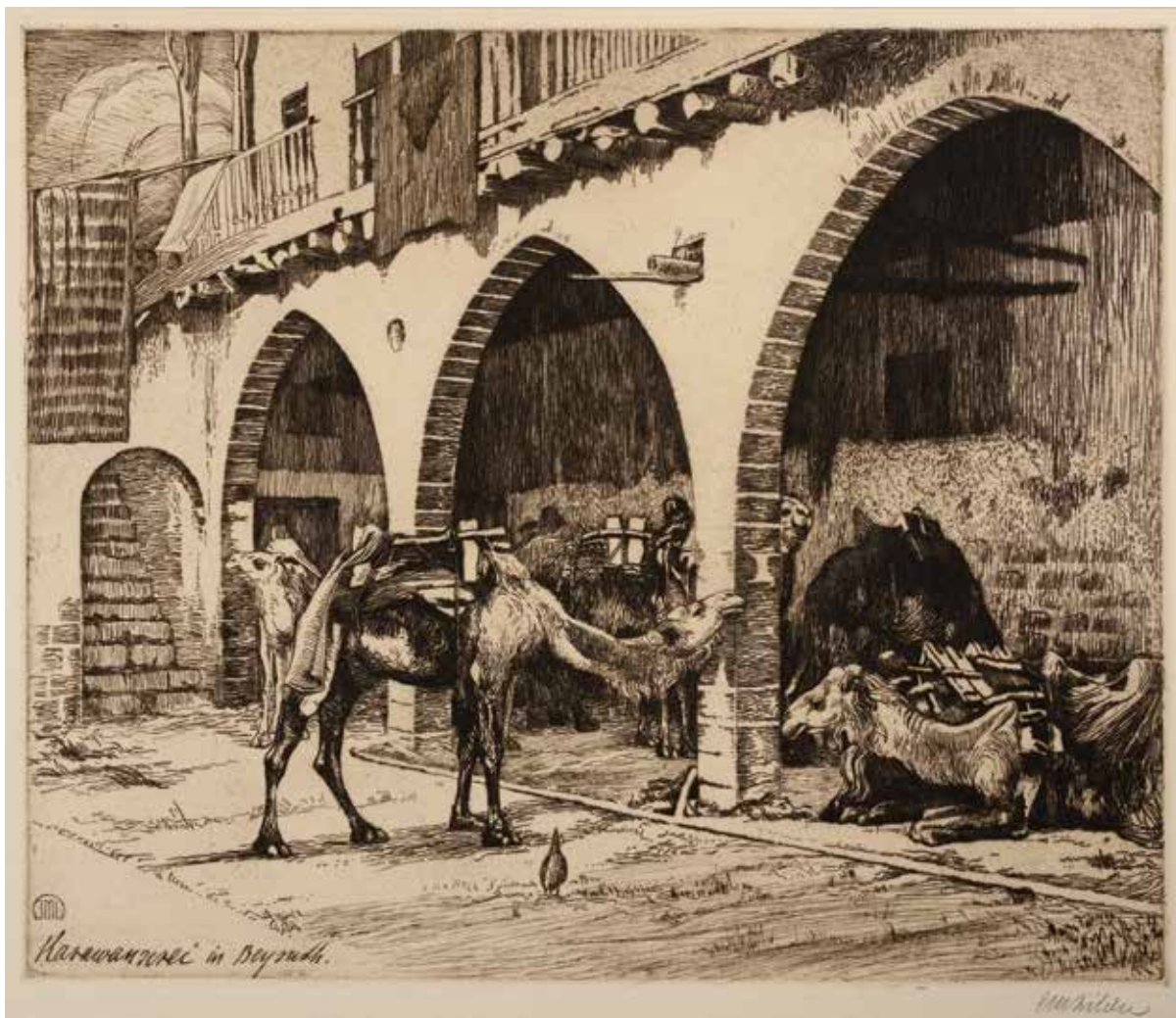
E. M. Lilien, Radierungen. פורטפוליו המכיל עשרה תחריטים מאת אפרים משה ליליאן, חתומים בעפרון. עותק יחיד, אשר נדפס לכבוד מנהל חברת הספנות האוסטרית Österreichischer Lloyd. [יונה], 1913. גרמנית.

עשרה תחריטים מעשה ידי אפרים משה ליליאן, המתארים דמויות ונופים; ונציה, הפירמידות במצרים, הכפר בתיר, ירושלים (הכניסה להר הבית), כיפת הסלע, חגיגה בירושלים, אברהם, רחוב בביירות, האן בביירות, רחוב בדמשק. מודפסים על נייר Kaiserl. Japan איכותי; כל אחד חתום בלוח ובכתב-ידו של ליליאן.

לתחריטים נוספה מעטפת (גליון נייר, מקופל לשניים) עליה נדפסו שם הפורטפוליו, פרטים אודות הדפסתו ושמות התחריטים,

86b

86c

86. Portfolio with Ten Engravings by Ephraim Moshe Lilien – Vienna, 1913 – Only Copy

E. M. Lilien, Radierungen. Portfolio compiling ten engravings by Ephraim Moshe Lilien, signed in pencil. Only copy, printed in honor of the director of Österreichischer Lloyd shipping company. [Vienna], 1913. German.

Ten engravings created by Ephraim Moshe Lilien, depicting figures and views: Venice, pyramids in Egypt, Batir, Jerusalem (entrance to Temple Mount), Dome of the Rock, festival in Jerusalem, Abraham, street in Beirut, Khan in Beirut, street in Damascus. Printed on Kaiserl. Japan paper of good quality; each engraving is signed in the plate and hand signed by Lilien.

A cover was added to the engravings (sheet of paper, folded into two); portfolio's title is printed on it, as well as details as to printing and titles of engravings, in

German. **One copy only was printed in honor of Hofrat Albert Frankfurter, director of the Austrian shipping company Österreichischer Lloyd.**

[4] pp + [10] engravings (size of engravings varies: approx. 31X28 cm – 47X39 cm); each engraving attached to passé-par-tout, 55X65 cm. Contained in the original cardboard portfolio. Spine and corners are cloth-covered. Printed inscription on the spine of the portfolio: Lilien. Engravings in good condition. Stains and some damages to margins of passé-par-tout leaves and cover. Damages to portfolio.

Opening price: \$10,000

Estimate: \$15,000-25,000

87b

87a

87. "תב"י" מאת אלזה לסקר-שילר - ברלין, 1923 - עשר ליטוגרפיות חתומות בידי לסקר-שילר

גם את דמותו של הערבי או הבדווי בן-זמנה, שכמוה נדד ממקום למקום, ואת דמותו של יוסף בעל החלומות. יוסף הוא בעיניה דימוי לאמן שבשל אמנותו, חלומותיו וכוח הדמיון שלו, נבגד, אך לבסוף עלה לגדולה. יוסף הוא גם דמות שמגולמים בה הנודדים והחיפוש המתמיד אחר המולדת... בבחירה בדמות אנדרוגינית באמנותה ובחייה מבוטא המרד של לסקר-שילר בנורמות התקופה, שייחודו לאישה תפקיד סביל ושולי של לסקר-שילר כפירבה למלא. השימוש ביוסף אפשר לה לתאר את עצמה כפי שהייתה רוצה להיות: אמן שאינו כבול במוסכמות ובסייגים חברתיים, ודמות אוניברסלית המאחדת את שני המינים, את שלוש הדתות המונותאיסטיות ואת העתיק עם המודרני...". (מתוך: "אלזה לסקר-שילר, משוררת מציירת", מאת עירית שלמון. בתוך: "אלזה לסקר-שילר, משוררת מציירת", קטלוג תערוכה במוזיאון הכט, אוניברסיטת חיפה, 2006).

[14] דף, 32 ס"מ. כריכה נאה, מחופה בד כחול עם הטבעות מזהביות; כרוכה בחוטי רפיה (רובם חסרים). על הכריכה הקדמית איור מאת לסקר-שילר. גוף הספר במצב טוב. קרעים קלים ופגמים בכריכה.

פתיחה: \$2000

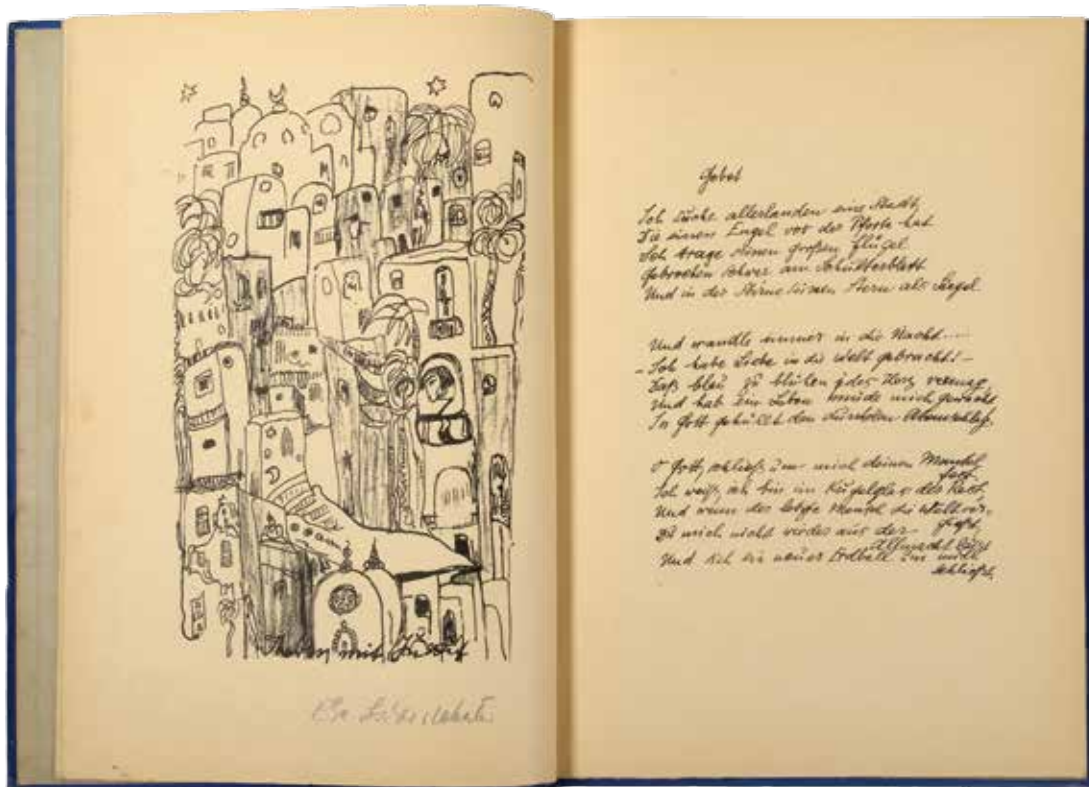
הערכה: \$3000-5000

Theben, Gedichte und Lithographien [תב"י, שירים וליטוגרפיות], מאת אלזה לסקר-שילר. הוצאת Querschnitt, ברלין, 1923. גרמנית.

עשרה שירים מאת אלזה לסקר-שילר (הדפסה ליטוגרפית של כתב-יד), מלווים עשר ליטוגרפיות שחור-לבן מעשה ידה. עותק מס' 100 מתוך מהדורה של 250 עותקים; הליטוגרפיות כולן ודף הקולופון חתומים בידי לסקר-שילר, בעפרון.

"נולדתי בתב"י שבמצרים, אם כי באתי לעולם באלפרפלד שבארץ הריין". במלים אלו מציגה את עצמה המשוררת אלזה לסקר-שילר. כוונתה לדמותו של יוסף נסיך תב"י, דמות אשר חזרה והופיעה בשיריה וברישומיה, ואשר בה השתמשה לסקר-שילר לא פעם בהתייחסה לעצמה. הנסיך יוסף מתב"י מופיע לראשונה על כריכת ספרה "בלדות עבריות" (1913), ובהמשך בספרה "הנסיך מתב"י". דמותו בולטת גם באיורי אסופת השירים שלפנינו.

"לסקר-שילר התגוררה בברלין מאז שנת 1894. היא ביקרה במוזיאון לאמנות מצרית שם ראתה את אוסף הממצאים מעיר המתים של תב"י... נקל להעלות בדמיון את לסקר-שילר עומדת נפעמת אל מול אמנות זו, שצבעיה הם כחול, צהוב ואדום מלאי חיים והבעה - ונושאים - ובהם האנדרוגיניות - עמוסי רכות ורגש. השפעתה של תרבות זו ניכרת עליה בתחומים שונים ובעיקר באימוץ דמותו של הנסיך יוסף מתב"י... אל דמות מצרית קדומה זו יצקה לסקר-שילר

87c

87. "Theben" by Else Lasker-Schüler – Berlin, 1923 – Ten Lithographs Signed by Lasker-Schüler

Theben, Gedichte und Lithographien [Thebes, Poems and Lithographs], by Else Lasker-Schüler, Berlin: Qüerschnitt, 1923. German.

Ten poems by Else Lasker-Schüler (lithographic printing of the manuscript), accompanied by black and white lithographs created by Lasker-Schüler. Copy no. 100 of 250 copies; all of the lithographs and the colophon are hand-signed by Else Lasker-Schüler, in pencil.

"I was born in Thebes, Egypt, although I came into the world in Elberfeld in the Rhineland." This is how Else Lasker-Schüler characterized her background. She refers to the character of Jussuf Prince of Thebes, her alter ego, who served her in her life and in her works. Prince Jussuf of Thebes first appears on the binding of her book "Hebrew Ballads" (1913), and later in her book "The Prince of Thebes". The same character is prominent in the illustrations accompanying the anthology of poems offered here.

"Living in Berlin from 1894 onwards, Lasker-Schüler must have visited the city's famous Egyptian Museum, where she would have seen the collection from the necropolis of Thebes... It is easy to imagine Lasker-Schüler standing, lost in wonder, before these works of art, their colors – blue, yellow and red – vividly expressive, and their themes, androgyny among them, subtle and sensitive. The impact of this culture is evident in many aspects of her work, especially in her adoption of the figure of

Prince Jussuf of Thebes... Lasker-Schüler also cast into this ancient Egyptian figure the figure of the contemporary Arab or Bedouin who – like the poet herself – wandered from place to place, as well as the biblical figure of Joseph the Dreamer. She perceived Joseph as an image of the artist, betrayed because of his art his dreams and his imagination, but eventually achieving greatness. The figure of Joseph also embodied the motif of wandering and the constant search for a homeland... Through her choice of an androgynous persona both in her art and in her life, she rebelled against the conventions of her day, which assigned women a passive, marginal role that Lasker-Schüler refused to play. Through Jussuf she could portray herself as she wished to be: an artist unbound by cultural norms and prohibitions, a universal figure fusing the two sexes, the three monotheistic religions, the ancient and the modern...". (From: Else Lasker-Schüler, A Poet Who Paints, by Irit Salmon, in: Else Lasker-Schüler, A Poet Who Paints, exhibition catalogue. Hecht Museum, University of Haifa, 2006)

[14] leaves, 32 cm. Fine binding, covered with blue cloth with gold embossing; bound with raffia strings (most of them missing). Illustration by Lasker-Schüler on front binding. Body of book in good condition. Some tears and damages to binding.

Opening price: \$2000
 Estimate: \$3000-5000

88b

88a

88. "Sabbatai Zevi" – 44 Original Illustrations by Rosy Lilienfeld – Germany, 1932-1933

Forty-four original drawings by Rosy Lilienfeld, (Frankfurt am Main 1896-Auschwitz 1942) – illustrating the story of Sabbatai Zevi. [Frankfurt], 1932-1933. Graphite on paper. Signed and dated.

Fine drawings, of mystic nature, depicting scenes from the life of the Messiah claimant Sabbatai Zevi and his followers.

Among the scenes: Sabbatai Zevi riding a horse; Sabbatai Zevi declaring himself a Messiah in front of people in a market place; Sabbatai Zevi's name is revealed to Nathan of Gaza; Nathan of Gaza blesses Sabbatai Zevi; Meeting with the Turkish Sultan; and more.

German-Jewish artist Rosy Lilienfeld, was born in Frankfurt am Main. Her artistic work was much inspired by literary texts (she illustrated the novel "Job" by Joseph Roth, "The Metamorphosis" by Franz Kafka, and more), mainly of Jewish mystic nature and Hassidic and biblical stories. An edition of "The Legend of the Baalshem" by Martin Buber, illustrated by Lilienfeld, was published in 1935. In 1942 Lilienfeld was deported to Auschwitz where she was murdered.

44 drawings, approx. 34.5X27.5 cm. Mounted (with adhesive tape on four corners) to a passé-par-tout, 33X48 cm, and contained in a fine portfolio. Each drawing is titled in German (in print) on a piece of paper attached to the passé-par-tout. Overall good condition. Stains to passé-par-tout leaves and to some of the drawings. Several drawings detached or partly detached from passé-par-tout.

Opening price: \$5000
Estimate: \$10,000-15,000

88. "Sabbatai Zevi" – 44 איורים מקוריים מאת רוזי לילינפלד – גרמניה, 1932-1933

ארבעים וארבעה ציורים מקוריים מאת רוזי לילינפלד (Rosy Lilienfeld, פרנקפורט דמיין 1896 - אושוויץ 1942) - איורים בנושא שבתאי צבי. [פרנקפורט], 1932-1933.

גרפיט על נייר. חתומים ומתוארכים. ציורים נאים, רוויי אווירה מיסטית, המתארים תמונות מחיי משיח השקר שבתאי צבי ועדת מאמיניו.

בין הסצנות המתוארות: שבתאי צבי רוכב על סוס; שבתאי צבי מכריז על עצמו כעל משיח בפני קהל בכיכר שוק; שמו של שבתאי צבי נגלה לנתן העזתי; נתן העזתי מברך את שבתאי צבי; פגישה עם הסולטן הטורקי; ועוד.

רוזי לילינפלד, אמנית ממוצא יהודי, ילידת פרנקפורט דמיין. ביצירתה האמנותית הושפעה מטקסטים ספרותיים (בין היתר איירה את הרומן "איוב" מאת יוזף רות, את "הגלגול" מאת פרנץ קפקא, ועוד), ובפרט ממיסטיקה יהודית ומסיפורים חסידיים ותנ"כיים. בשנת 1935 נדפסה מהדורה של "אגדת הבעל שם" מאת מרטין בובר, עם איוריה. בשנת 1942 נשלחה לאושוויץ, שם נספתה. 44 ציורים, 34.5X27.5 ס"מ בקירוב. מודבקים (עם נייר-דבק בארבע הפינות) לפספרטו, 33X48 ס"מ, ונתונים בתיקייה נאה. כל ציור מתואר בגרמנית (בדפוס) על פיסת נייר המודבקת לפספרטו. מצב כללי טוב. כתמים בדפי הפספרטו ובחלק מן הציורים. מספר ציורים מנותקים או מנותקים חלקית מן הפספרטו.

פתיחה: \$5000
הערכה: \$10,000-15,000

89. "חתמו על העצומה למען העם היהודי" – כרזה מאוירת – הולנד, 1918

Teekent Het Joodsche Volks-Petitionement [הולנדית: חתמו על העצומה למען העם היהודי], כרזה מאוירת בעיצוב Albert Hahn Jr. (חתום בדפוס: Poussin). [הולנד, 1918 בקירוב]. הכרזה נעשתה, כפי הנראה, לאחר סיום מלחמת העולם הראשונה ולקראת ועידת השלום בפריז, אשר בה נדון, בין היתר, עתידה של ארץ ישראל (העות'מנית לשעבר), והיא קוראת לחתום על עצומה התומכת בדרישותיהם המרכזיות של הארגונים היהודיים באותה תקופה: הבטחת זכויות לאומיות למיעוט היהודי בארצות השונות והקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל.

50x66 ס"מ. מצב טוב. כתמים וקמטים. שיקומים בשולי הכרזה. מספר קרעים מחוזקים בנייר דבק (מודבק בצדה האחורי של הכרזה). הפינה השמאלית העליונה חסרה ומשוקמת.

בתיחה: \$3000

הערכה: \$4000-6000

89. "Sign a Petition for the Jewish People" – Illustrated Poster – Holland, 1918

Teekent Het Joodsche Volks-Petitionement [Dutch: Sign the petition for the Jewish People], poster designed by Albert Hahn Jr. (signed in print: Poussin). [Holland, ca. 1918].

A fine illustrated poster, portraying a Jewish woman looking towards Eretz Israel. The poster was created, most probably, after World War I and towards the Paris Peace convention during which, among other topics, the future of Eretz Israel (post Ottoman period) was to be discussed. The poster calls to sign a petition supporting the main demands of Jewish organizations at the time: ensuring national rights to the Jewish minority in different countries and establishing a national home for the Jewish people in Eretz Israel.

50X66 cm. Good condition. Stains and creases. Restorations at margins. Some tears fastened with adhesive tape (on reverse of poster). Upper left corner missing and restored.

Opening price: \$3000

Estimate: \$4000-6000

90

90. "Visit Palestine" – Poster Designed by Franz Kraus

"Visit Palestine", a poster promoting tourism and immigration to Eretz Israel, designed by Franz Kraus. [No printer's details, 1936]. Signed in print.

A fine, colorful illustration, in lithographic printing – view of Jerusalem from the Mount of Olives, during sunset. In front – the Temple Mount, with the Dome of the Rock, and in the background – houses of Jerusalem. The poster was designed by Franz Kraus in 1936, during the days of the Fifth Aliyah, commissioned by The Tourist Development Association of Palestine, and is considered the most famous work by Kraus.

90. Visit Palestine – כרזה בעיצוב פרנץ קראוס

Visit Palestine, כרזה לעידוד התיירות והעלייה לארץ ישראל, בעיצוב פרנץ קראוס. [ללא פרטי מדפיס, 1936]. חתומה בדפוס.

איור צבעוני נאה, בדפוס ליטוגרפי – מבט על ירושלים, בשעת שקיעה, מכיוון הר הזיתים. בחזית נראה הר הבית, עם כיפת הסלע, וברקע בתי העיר.

את הכרזה עיצב פרנץ קראוס בשנת 1936, בימי העלייה החמישית, בהזמנת "האגודה לפיתוח התיירות בארץ ישראל" (The Tourist development Association of Palestine), והיא נחשבת לעבודתו המפורסמת ביותר.

כפי הנראה, לפנינו גרסה לא סופית של הכרזה, אשר נדפסה עם כמה הבדלי צבע ובגודל שונה מזה המתואר בקטלוג "פרנץ קראוס: כרזות" (קטלוג תערוכה במוזיאון תל-אביב. אוצר: דוד טרטקובר. תל-אביב, 1981).

57X88.5 ס"מ. מצב טוב. קמטים רבים. פגמים וקרעים קלים בשוליים.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-5000

It seems that the poster offered here is not the final version of the poster - printed with some differences in colors and in a different size from the size mentioned in the catalogue "Franz Kraus: Posters" (catalogue of an exhibition in the Tel-Aviv Museum. Curator: David Tartakover. Tel-Aviv, 1981).

57X88.5 cm. Good condition. Numerous creases. Slight damages and tears at margins.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

91

91. "תן יד לבנין 'כפר המכבי'" – כרזה בעיצוב פרנץ קראוס, שנות ה-30

"מכבי! תן יד לבנין 'כפר המכבי' על אדמת הקרן הקיימת לישראל!"; כרזה מאוירת. דפוס "ביח"ר 'מניר' סנדלר את ברסון, בני ברק" / "פרסום 'אהרון' תל-אביב", [1935 בקירוב]. עיצוב: פרנץ קראוס (חתום בדפוס).

איור צבעוני נאה, מעשה ידי פרנץ קראוס. בחזית, על רקע עיר, נראית דמותו של גבר, לבוש גופייה לבנה עם סמל "מכבי", מניף בידיו בית.

הכרזה קוראת לתרום למגביית לרכישת קרקע עבור הקמת קיבוץ "כפר המכבי". היוזמה להקמת הקיבוץ היתה של כמה מחברי ארגון "המכבי הצעיר" מגרמניה וצ'כיה (בתמיכתו וסיועו של מנחם אוסישקין, אשר כבר בזמן המכביה הראשונה, בשנת 1932, העלה את רעיון התיישבותם של משתתפי המכביה בארץ ישראל). את גיוס הכספים לרכישת הקרקע עבור הקיבוץ הטילה הקרן הקיימת לישראל על הסתדרות "מכבי" העולמית. הקיבוץ הוקם בשנת 1936 בעמק זבולון, בסמוך לקריית אתא.

50.5x70 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול וקמטים. כתמים קלים. קרעים, רובם בשוליים (מספר קרעים קלים בקווי הקפל).

פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-5000

91. "Help Build 'Kfar HaMaccabi'" – Poster Designed by Franz Kraus, 1930s

"Maccabi! Ten Yad LeBinyan 'Kfar HaMaccabi' al Admat Hakeren Hakayemet Lelsrael!" [Hebrew: Maccabi – help build 'Kfar HaMaccabi' on JNF land]. Illustrated poster. "Beit Haroshet 'Manir' Sendler and Berson, Bnei Brak" Printing Press / "'Aharon' Advertisement Tel-Aviv", [ca. 1935]. Design: Franz Kraus (signed in print).

A fine colorful illustration created by Franz Kraus. In front, on the background of a town, appears a man wearing a white undershirt with the "Maccabi" emblem, raising a house in his hand.

The poster calls for donations to buy land for the establishment of Kibbutz Kfar HaMaccabi. The initiative to establish the kibbutz came from several "Maccabi HaTza'ir" members from Germany and Czechoslovakia

(supported and assisted by Menachem Ussishkin who, during the first Maccabia, in 1932, raised the idea of Maccabia participants building a settlement in Eretz Israel). The JNF entrusted "Maccabi" World Union with raising the funds to purchase land for the kibbutz. The kibbutz was established in 1936 in Zevulun valley, near Kiryat Ata.

50.5X70 cm. Good condition. Folding marks and creases. Some stains. Tears, mostly at margins (some tears at folding marks).

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

92

92. Enlistment to the British Army – Poster Designed by Otte Wallisch, Early 1940s

Curchill Al Bnei HaYishuv HaOmdim Al Mishmar HaMoledet [Hebrew: Churchill about Those Guarding the Homeland], a poster calling Jews in Eretz Israel to enlist to the British army. "HaPo'el HaTza'ir" Cooperative Printing Press Ltd., Tel-Aviv, [early 1940s]. Design: Otte Wallisch. Signed in print: MW [Atelier Machner-Wallisch].

A portrait of Winston Churchill, Prime Minister of Britain appears on the upper part of poster with a quote from an address to "those guarding the homeland" (Hebrew): "Jews were the first victims of Hitler, and were always in the forefront of the opposition to the Nazi aggressor. Jewish communities all over the world contributed to the Allied Forces... I am grateful for the assistance of Jews in Eretz Israel... the government of the United Kingdom risked its survival in the dark days of 1940 in order to fulfill its obligations in the Middle East...against Nazi Germany".

Below the quote appears a triangular flag with the Hebrew initials גע (Gedudim Ivri'im) topped with a Menorah [logo of the enlistment center of the Jewish Agency and the Jewish National Council]. On the lower part of the poster appears the Hebrew inscription "The Homeland is Calling to You, Enlist!"

92. גיוס לצבא הבריטי – כרזה בעיצוב אוטה ווליש, ראשית שנות ה-40

"צ'רצ'יל על בני הישוב העומדים על משמר המולדת", כרזה הקוראת לבני היישוב היהודי בארץ ישראל להתגייס לצבא הבריטי. דפוס קואופרטיבי "הפועל הצעיר" בע"מ, תל-אביב, [ראשית שנות ה-40]. עיצוב: אוטה ווליש. חתומה בדפוס: MW [אטליה מכנר וליש].

בראש הכרזה מופיע דיוקן ראש ממשלת בריטניה, וינסטון צ'רצ'יל, ותחתיו ציטוט מדבריו "על בני הישוב העומדים על משמר המולדת": "היהודים היו קרבנותיו הראשונים של היטלר, ומאז עמדו תמיד בחזית הקדמית של ההתנגדות לתוקף הנאצי. קהלות ישראל בכל רחבי העולם נתנו את תרומתם למדינות הברית במלחמתן... ועל הכל – מודה אני בעזרה הנמרצת הניתנת כבר על-ידי יהודי ארץ ישראל... ממשלת הוד מלכותו בממלכה המאוחדת סיכנה את עצמה בימים האפלים של 1940 כדי למלא את התחייבויותיה במזרח התיכון, ובמשך כל הזמן נהגה מתוך החלטה נמרצת, שעל האוכלוסייה היהודית בארץ ישראל להשתתף בכל הדרכים האפשריות בהתגוננותן של מדינות הברית בפני דיכוי-האימים ומעשי האכזריות של גרמניה הנאצית..."

תחת הציטוט מופיע איור דגל משולש, עם האותיות ג'ו-ע' [גדודים עבריים], ומנורה בראשו [סמלו של המרכז להתגייסות הישוב על יד הסוכנות היהודית לארץ ישראל והועד הלאומי לכנסת ישראל]. בתחתית הכרזה נדפס הכיתוב "המולדת קוראת גם לך / התגייס!". עם פרוץ מלחמת העולם השנייה ובמהלכה, רבים מבני היישוב היהודי בארץ התנדבו לצבא הבריטי על מנת לסייע במלחמה באויב הגרמני. בסוף שנת 1939 הכריזו המוסדות הלאומיים של היישוב היהודי על מפקד שיביע את נכונותו של היישוב להילחם בשורות הצבא הבריטי. 40,000 צעירים התייצבו במפקד. תחילה הסתייג הממשל הבריטי מגיוס היהודים, אך הסתייגותו דעכה עם הזמן, ככל שגבר האיום הגרמני. בשנת 1944 הוקמה הבריגדה היהודית. 47.5X64 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול, קמטים וכתמים. קרעים קלים בשוליים ובקו הקפל; קרע חסר בשוליים הימניים. מודבקת כולה על נייר נטול חומציות.

פתיחה: \$2000
הערכה: \$3000-5000

When World War II broke out and during the war, many members of the Jewish Yishuv in Eretz Israel joined the British Army in order to fight Germany. Late in 1939 the National Institutes in Eretz Israel organized a roll-call to examine the willingness to join the British Army. Some 40,000 young people expressed their wish to fight with the British forces. At first the British were reluctant to draft Jews but over time, and in view of the German threat, they agreed. The Jewish Brigade was formed in 1944.

47.5X64 cm. Good condition. Folding marks. Creases and stains. Some tears at margins and folding marks; open tear at right margin. Mounted on acid-free paper.

Opening price: \$2000
Estimate: \$3000-5000

93

93. "Remember Altalena, its Weapons and Fighters" – Illustrated Poster

Zechor et Altalena Al Nishka VeHayale'a [Hebrew: Remember Altalena, its Weapons and Fighters], illustrated poster. No indication of illustrator or printer, [ca.1949].

Fine illustration depicting the ship "Altalena" at sea. Printed in red, blue and black. The poster was printed, most probably, on behalf of Herut Movement, following the attack on "Altalena" off the Tel-Aviv shore.

"Altalena", named after the pseudonym of Ze'ev Jabotinsky, was purchased in the United States in the summer of 1947 by the "Hebrew committee for the Liberation of the Nation". At first the ship was meant for illegal immigrants to Eretz Israel but later on it was decided to load it with weapons as well. In June, 1948, the ship sailed to the shores of Israel with 900 immigrants and significant quantities of military equipment. In the meantime IDF was established and the Etzel was dismantled. Prior to Altalena's arrival there were extreme disputes between Etzel leadership and the Government of Israel. Etzel representatives insisted that the weapons and military equipment on the ship be dispatched to Etzel units which fought with the IDF and to Etzel battalions in the Jerusalem area (where Etzel was independent and not part of IDF), however the government required that military equipment be transferred solely to the IDF.

93. "זכור את אלטלנה על נשקה וחייליה" – כרזה מאוירת

"זכור את אלטלנה על נשקה וחייליה", כרזה מאוירת. ללא פרטי מאייר ומדפיס, [1949 בקירוב].

איור נאה בו נראית הספינה "אלטלנה", בלב ים. מודפס בצבעים אדום, כחול ושחור.

הכרזה נדפסה, ככל הנראה, מטעם תנועת החרות, לאחר הפגזת הספינה "אלטלנה" מול חופי תל-אביב.

הספינה "אלטלנה", אשר נקראה על שמו הספרותי של זאב ז'בוטינסקי, נרכשה בארה"ב בקיץ 1947 על ידי "הועד העברי לשחרור האומה". תחילה נועדה להבאת מעפילים לארץ ישראל, אולם בהמשך הוחלט להביא על סיפונה גם נשק ואמצעי לחימה עבור האצ"ל. ביוני 1948 הפליגה הספינה לחופי ישראל, כשעל סיפונה כ-900 עולים וציוד צבאי רב, אלא שבינתיים הוקם צה"ל, והאצ"ל פורק.

עוד טרם הגעת הספינה לחופי ישראל, התגלעו חילוקי דעות קשים בין הנהגת האצ"ל לנציגי ממשלת ישראל. נציגי האצ"ל דרשו כי הציוד הצבאי שעל סיפון ה"אלטלנה" יועבר לידי יחידות האצ"ל שלחמו במסגרת צה"ל ויחידות האצ"ל במרחב ירושלים (שם שמרו יחידות האצ"ל על עצמאותן), ואילו נציגי הממשלה דרשו שהציוד הצבאי יועבר קודם כל לרשות צה"ל. עם הגעת "אלטלנה" לחוף כבר ויתקין, ב-20 ביוני 1948, כותר האזור על ידי כוחות מחטיבת אלכסנדרוני, ואנשי האצ"ל נדרשו למסור באופן מידי את הנשק, שנפרק מהאוניה, לידי שלטונות צה"ל. בעקבות סירוב אנשי האצ"ל לדרישה זו, פרצו חילופי אש בין כוחות צה"ל וכוחות האצ"ל, והספינה נמלטה מן החוף והפליגה דרומה לכיוון תל-אביב.

עם הגיעה לחופי תל-אביב, ב-22 ביוני, התחדשו חילופי האש בין כוחות צה"ל לבין אנשי האצ"ל, במהלכם נפגעה הספינה ועלתה באש. "פרשת אלטלנה" הסעירה את הציבור בארץ ועוררה פולמוס רב. שנים לאחר הפרשה, עוד קיימות מחלוקות וגרסאות שונות על השתלשלות האירועים המדויקת.

50x70 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול וקמטים. מספר כתמי חלודה. קרעים קלים בשוליים. שלוש פינות חסרות ומשקמות. מודבקת כולה על נייר נטול חומציות.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-5000

When "Altalena" arrived at the Kfar Vitkin shore, on June 20, 1948, the Alexandroni Division surrounded the area and Etzel members were ordered to hand over the weapons unloaded from the ship to IDF authorities. Etzel refusal to this demand was followed by exchange of fire between IDF and Etzel, and the ship left the shore and sailed to Tel-Aviv. Upon arrival at the Tel-Aviv coastline, on June 22, the fighting between IDF and Etzel resumed and the ship was hit and caught fire. The "Altalena" affair led to intensive disagreements and public debates and years later, there are still different versions regarding the exact turn of events.

50X70 cm. Good condition. Folding marks and creases. Some foxing. Some tears at margins. Three corners are missing, restored. Mounted on acid-free paper.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

94

94. קלפי פרסום לתוצרת הארץ – מאוירים בידי פרץ רושקביץ

"שפר את בריאותך" (לחם 'שובע', משחת עור 'אֶסְתֵּר', ועוד); "עקרת הבית הנבונה" (קקאו 'אקא', שמן 'לשד' של 'יצהר', ועוד); וכן סדרה בחסות עירית תל-אביב – "הזהרו מתאונות רחוב" (לא טוב לזרוק קליפות ברחוב, רוכב אופניים לאט! סע תמיד בצד!, ועוד). על הקלפים נדפסו ציוריו החינניים של פרץ רושקביץ (חתום בלוח בכל הקלפים), בדפוס ליטוגרפי צבעוני. בצדם האחורי מופיעים פרטי המו"ל והמדפיס.

8.5x6 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים. קרעים קלים במספר קלפים.

פתיחה: \$1500

הערכה: \$2000-4000

36 קלפים צבעוניים, מאוירים בידי פרץ רושקביץ. [הוצאת האגוד למען תוצרת הארץ], פרסום: ד"ר שלזינגר, תל-אביב. דפוס ליטוגרפי מונזון, ירושלים, [סוף שנות ה-30 או ראשית שנות ה-40]. סדרת הקלפים מחולקת לתשע תתי-סדרות, הכוללות, כל אחת, ארבעה קלפים. כל סדרה מוקדשת לפרסום תנובות אחרות מתוצרת הארץ: "בתל-אביב" (קולנוע, מספרה, ועוד); "רמות-השבים" (ביצה טריה, תרנגולת מובחרת, ועוד); "למהדרין במזונות" (שוקולדה עטרה, עוגות 'שובע', ועוד); "לבעלי טעם עדין" (אפנת בגדי גברים, משי-זקס, ועוד); "לצמאים" (מיץ 'עסיס', לימונדה 'תסס', ועוד); "דאג לעתידך" (ביטוח לילדים, מכבי 'עתידי', ועוד);

94. Advertisement Cards for "Totzeret HaAretz" – Illustrated by Peretz Ruschkewitz

36 colorful cards, illustrated by Peretz Ruschkewitz. [Issued by "Halgud LeMa'an Tozeret HaAretz" (Association for Local Products)]. Advertising agency: Dr. Shlezinger, Tel-Aviv. Lithographic printing Monsohn, Jerusalem, [late 1930s or early 1940s].

A series of cards divided into nine sub-series. Each sub-series consists of four cards. Each series promotes local products and industry: "Tel-Aviv" (cinema, hairdressing salon, and more); "Ramot Hashavim" (a fresh egg, a chicken of good quality, and more); "Lamehadrin Bamezonot" (Atara Chocolate, 'Sova' Cakes, and more); "LeBa'aley Ta'am Adin" [for connoisseurs] (Men's fashion, 'Meshi Sachs', and more); "Latzeme'im" [for the thirsty] ('Asis' juice, 'Tasas' lemonade, and more); "De'ag Leatidcha" [secure your future] (insurance for children, Maccabi 'Atid', and more); "Shapper et B'riutcha" [improve your health] ('Sova' Bread, Skin

Ointment 'Astar', and more); "Akeret HaBayit HaNevonah" [the intelligent housewife] (Cacao 'Aka', 'Leshed' Oil by 'Yitzhar' and more); as well as a series sponsored by the city of Tel-Aviv – "Hizaharu miTeunot Rechov" [avoid street accidents] (Do not throw fruit peels in the street, bicycle rider drive slowly, always ride on the side of the street, and more).

Charming illustrations by Peretz Ruschkewitz are printed on the cards (each card is signed in print), in colorful lithographic printing. On the reverse appear the details of the publisher and printer.

8.5X6 cm. Good-fair condition. Stains. Some tears to several cards.

Opening price: \$1500

Estimate: \$2000-4000

95. מגילה מאוירת - לכבוד חתונה של זוג יהודי - ברלין,

1935

מגילת נייר ארוכה, מעוצבת כסרט-צילום, עם 18 סצנות מאוירות (צבע מים, פחם ועפרון), לכבוד חתונתם של פליקס דניאל פינצ'ובר והילדה קמרלינג. [ברלין], א' דראש חודש אדר ראשון תרצ"ה, 3 בפברואר 1935. גרמנית ומעט עברית.

על המגילה, שאורכה קרוב לשבעה מטרים, צוירו 18 סצנות מחייהם של בני הזוג, ובעיקר מחייו של החתן. בציורים הגדולים והצבעוניים נראים בני הזוג בשעת חתונתם (מטפסים על סולם), נסיעתו של פינצ'ובר לארץ ישראל לצורך סיקור המכביה השנייה (שהתקיימה באותה שנה), משפחה מסבה לשולחן השבת, חזית חנות הרהיטים של משפחת קמרלינג בברלין, פינצ'ובר רץ לבוש גופיה עם מגן-דוד, ועוד.

בראש המגילה מופיעה הכותרת "Fortsetzung folgt G.w. Bein Der 25 hoch das Brautpaar" ובסופה הכיתוב ההומוריסטי "Der Lauf ins Glück, ein Tonfilm der Pinczower Film-comp / Hauptrollen: Hilde Kamerling, Felix Pinczower u.a.m. / Bilder, Texte, Regie: Jac Tramer" - סרט מדבר, של חברת הצילום פינצ'ובר / בכיכובם של הילדה קמרלינג ופליקס פינצ'ובר / תמונה, טקסט ובימוי: ג'ק טראמר]. התיארוך מופיע בסוף המגילה.

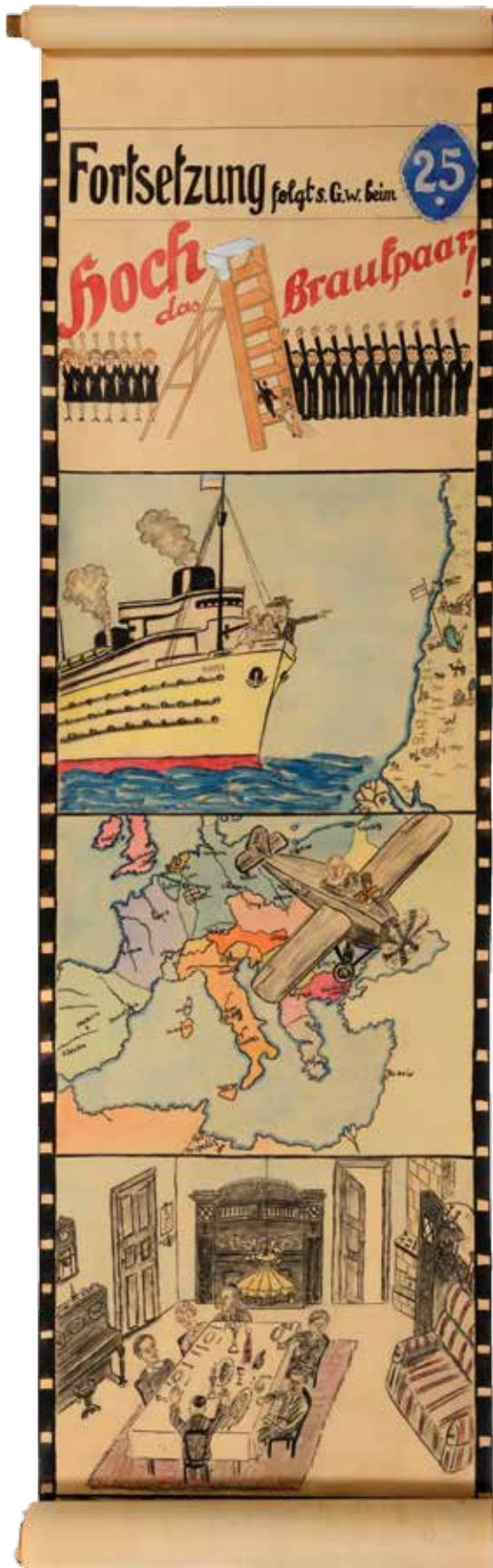
פליקס דניאל פינצ'ובר (1901-1993), יליד ברלין, ספורטאי חובב, חבר "הכוח" ברלין; עבד כעיתונאי ספורט ופרסם בקביעות בעתון Jüdisches familienblatt. במסגרת עבודתו בעתון נשלח לארץ ישראל בשנת 1935, לסקר את המכביה השנייה שהתקיימה בתל-אביב. כמו כן, סיקר את אולימפיאדת ברלין בשנת 1936. עלה לארץ עם רעייתו בשנת 1939 (לאחר שבליל הבדולח נאסר לתקופה של חמישה שבועות) ועסק במסחר בספרים. חיבר ספר בשם "הרץ היהודי" שראה אור בברלין בשנת 1937 (Der jüdische Läufer) ובתרגום לעברית בירושלים בשנת 1994 ("הרץ היהודי - תולדות הריצה בעם ישראל").

הילדה פינצ'ובר לבית קמרלינג (1908-2010), ילידת ברלין, היתה בין הנשים הראשונות שלמדו רפואת שיניים בשנות ה-30. סיימה את לימודיה באוניברסיטת פרידריך וילהלם (אוניברסיטת הומבולדט) בברלין. לאחר עלייתם לארץ, עבדה כרופאת שיניים. המידע אודות הזוג לקוח מאתר האינטרנט של ארגון יוצא מרכז אירופה.

אורך: 680 ס"מ, רוחב: 50 ס"מ. מצב כללי טוב. נייר יבש. קרעים בשוליים. קרעים גסים בסוף המגילה (ביניהם קרע של כ-45 ס"מ). חלק מהקרעים שבסוף המגילה מחוזקים בנייר דבק.

פתיחה: \$12,000

הערכה: \$15,000-20,000

95. Illustrated Scroll – In Honor of a Jewish Couple's Wedding – Berlin, 1935

A long scroll, designed as a roll of photographic film, with 18 illustrated scenes (watercolor, charcoal and pencil), in honor of the wedding of Felix Daniel Pinczower and Hilde Kamerling. [Berlin], February 3, 1935. German and some Hebrew.

On the scroll, nearly seven meters long, appear 18 illustrated scenes from the lives of the couple (mainly the groom). The large and colorful illustrations depict the couple on their wedding day (climbing a ladder), Pinczower's journey to Eretz Israel to cover the second Maccabiah (held in the same year), a family at the Sabbath table, front of the Kamerling furniture store in Berlin, Pinczower running wearing an undershirt with a Star of David, and more.

The scroll opens with "Fortsetzung folgt G.w. Bein 25 hoch das Brautpaar" and ends with the humorous inscription "Der Lauf ins Glück, ein Tonfilm der Pinczower Film-comp / Hauptrollen: Hilde Kamerling, Felix Pinczower u.a.m. / Bilder, Texte, Regie: Jac Tramer" ["Race for luck" – film with sound, Pinczower Film-comp / Starring: Hilde Kamerling and Felix Pinczower / picture, text, director: Jac Tramer]. Date appears at the end of the scroll.

Felix Daniel Pinczower (1901-1993), born in Berlin, amateur sportsman, member of "Hakoach" Berlin; worked as a sports journalist and published in the newspaper Jüdisches Familienblatt. As part of his journalistic work he was sent to cover the second Maccabiah, held in Tel-Aviv in 1935. He also covered the Berlin Olympics in 1936. Pinczower immigrated to Eretz Israel in 1939, together with his wife (after being arrested on Kristallnacht for five weeks). In Eretz Israel he made his living selling books. He authored a book titled "The Jewish Runner" (Der jüdische Läufer) published in Berlin in 1937, which was translated to Hebrew and published in Jerusalem in 1994.

Hilde Pinczower, neé Kamerling (1908-2010), born in Berlin, was one of the first women who studied dentistry in the 1930s, and finished her studies in the Friedrich Wilhelm University (Humboldt University) in Berlin. After their immigration to Eretz Israel, she worked as a dentist.

The information about the couple is based on the website of the Association of Israelis of Central European Origin.

Length: 680 cm, width: 50 cm. Overall good condition. Dry paper. Tears at margins. Rough tears at the end of the scroll (one of the tears is of 45 cm.). Some of the tears are restored with adhesive tape.

Opening price: \$12,000
 Estimate: \$15,000-20,000

95b

96

96. כל גליונות העתון "חדשות מהארץ" - ירושלים-קהיר, 1918-1919

עד אז 13 מנויים בכל רחבי הארץ, ומספר קוראיו לא רב יותר מזה. העיתון נקט בעמדה ציונית זהירה והתפרסם באופן שבועי, בכל יום שישי. סה"כ יצאו 53 גליונות, בין אפריל 1918 לאפריל 1919, אז נסגר בהוראת הבריטים. לאחר חודשיים, ביוני 1919, ראה אור בירושלים הגיליון הראשון של העיתון היומי "חדשות הארץ", ממשיכו האזרחי של "חדשות מהארץ". בדצמבר 1919 הושמטה המילה "חדשות" ושמו של העיתון הפך ל"הארץ", הרואה אור עד ימינו.

כרך 41 ס"מ. מצב כללי טוב. כתמים. מעט קרעים ובלאי. במספר גליונות הודבק נייר לחיזוק. רישומי בעלות בגליונות האחרונים.

פתיחה: \$1800
הערכה: \$3000-5000

The Palestine News / חדשות מהארץ, "התוצאה העברית של שבועון המשלח הצבאי המצרי אשר למחנה הבריטי בארץ האויב הנכבשה. יוצא לאור בכל יום שישי G.H.O. Palestine. מחיר הגיליון: גרוש מצרי אחד". ירושלים-קהיר, 4 באפריל 1918 עד 10 באפריל 1919. כרך גליונות א'-נ"ג (53 גליונות; לא נדפסו גליונות נוספים) + 10 גליונות "תוספות".

"חדשות מהארץ", המהדורה העברית של השבועון הצבאי הבריטי "The Palestine News", היה העיתון הראשון בעברית שיצא לאור בארץ ישראל אחרי הכיבוש בידי הבריטים, לאחר שבאביב 1917 נסגרו כל העיתונים המקומיים בפקודת השלטון העות'מאני. העיתון הודפס בירושלים וראה אור לראשונה ב-4 באפריל 1918. מערכת העיתון אולצה על ידי הבריטים לפעול בקהיר. לעיתון היו

96. All Issues of the Newspaper "Hadashot MeHa'aretz" – Jerusalem-Cairo, 1918-1919

The Palestine News / Hadashot MeHa'aretz, Hebrew edition of the Weekly Newspaper of the Egyptian Expeditionary Force of the British Army in Occupied Enemy Territory. Published every Friday. G.H.O. Palestine. Price: One Egyptian Piastre. Jerusalem-Cairo, April 4, 1918 through April 10, 1919.

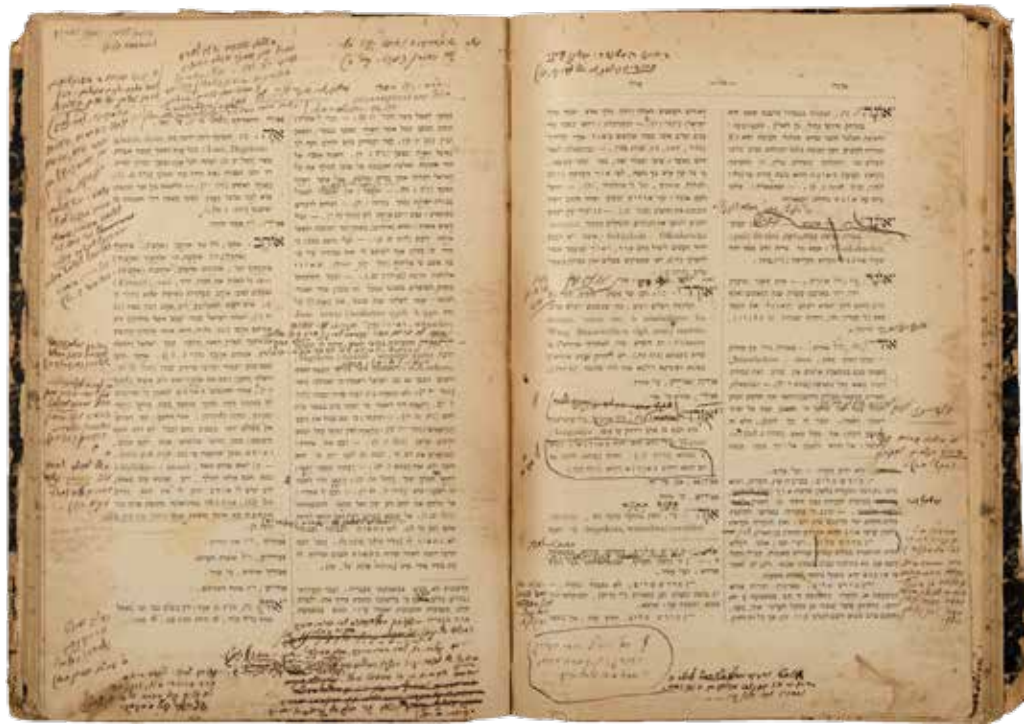
Volume of issues nos. 1-53 (53 issues; no other issues printed) + 10 "supplement" issues.

"Hadashot MeHa'aretz", the Hebrew edition of the British military weekly "The Palestine News", was the first newspaper published in Eretz Israel after the British occupation, after all local newspapers were banned by the Ottoman authorities. The newspaper was printed in Jerusalem and was first published on April 4, 1918. The editorial staff, however, was ordered by the British to operate from Cairo. At the time, the newspaper's subscribers numbered 13 and the number of

readers was not much higher. The newspaper, which editorially maintained a mild Zionist attitude, was published weekly, every Friday. A total of 53 issues were published between April 1918 and April 1919, when the newspaper was closed by order of the British authorities. Two months later, in June 1919, the first issue of the daily "Hadashot Ha'aretz" – the civilian offshoot of "Hadashot MeHa'aretz" – was published in Jerusalem. In December 1919 the word "Hadashot" was omitted and the title became "Ha'aretz", which continues to be published to this day.

Volume, 41 cm. Overall good condition. Stains. Some tears and wear. Adhesive tape to several issues. Ownership inscriptions on some of the last issues.

Opening price: \$1800
Estimate: \$3000-5000

97. מילון בן-יהודה - כרך הגהות, עם אין-ספור תיקונים והוספות בכתב ידו של אליעזר בן-יהודה

היות, מפני שיש שם הרחבה מלאכותית, שאין בה שום צורך. על כל מלה יש כל מיני פסוקים, לא לשם הדגשת הגוון, אלא להרבות בכרכים" (דברים שבעל פה, א, תל-אביב תרצ"ה, עמ' רח-רט). בן-יהודה, שהיה מודע להאשמות אלה, כתב כבר בהקדמה לכרך שלפניו: "הרביתי להביא עדויות לכל משמעה ומשמעה, בכל מקום אשר נדמה לי כי העדות הזאת תאיר איהו אור יתר על המלה ועל דרך ההשתמשות בה, ולא חשתי שמדאי ימצא הקורא דגמה אחת מהדגמאות מהתנ"ך או מתלמוד ומדרשים יתרה, כי אמרתי מוטב שאחטא פעמים ביתר ולא ילקה 'המלון' פעם אחת בחסר במקום הצריך. ונהגתי בזה מנהג מחברי המלונים הגדולים בלשונות אחרות".

[4], ח-כו; 168 עמ', 26 ס"מ. מצב ביווני-טוב. ללא שערי-מעטפת. כתמים בחלק מהדפים, חלקם כהים. קרעים בשולי הדפים; קרעים גסים בשני הדפים האחרונים. נייר יבש ושביר. כריכת קרטון בלויה, קרושה ורופפת.

תערוכה: "אבני שפה". בית קנר, גלריה עירונית לאמנות, ראשון לציון, 2014.

מקור:

1. עזובן אריה ליב הלוי הורוויץ (1862-1906), תלמיד חכם ופעיל ציוני, מראשוני המורים העבריים בארץ, מיהמי ייסוד הסתדרות המורים בשנת 1892, ספרן ספריית "שערי ציון"; ידידו של בן-יהודה.
2. עזובן בנו, רוממתי עזר הורוויץ (1896-1925), מזכיר בנק אנגלו-פלשתינה ביפו ומזכירים של מנהלי הבנק, זלמן דוד ליבונטין ואליעזר הופנין.

ספרות: "פרקים בתולדות המילונות העברית החדשה - מאמר שני: מילון בן-יהודה", מאת ראובן מירקין. בתוך: לשוננו, נד, (תש"ן), עמ' 311-323.

פתיחה: \$10,000

הערכה: \$15,000-25,000

מלון הלשון העברית בזמן הזה, [חברו אליעזר בן-יהודה]. [דפוס ההשקפה, ירושלים, תר"ס בערך]. [מחברות ראשונה, שנייה, שלישית ורביעית, א'-אין].

כרך מהמהדורה הראשונה, "מהדורא קמא" של המילון, שנדפסה קונטרסים-קונטרסים בין השנים 1905-1900, עם תיקונים והוספות לקראת המהדורה השלישית.

בשולי הדפים הוספו בן-יהודה אין-ספור תיקונים והערות, שינויים והוספות, בכתב ידו, לקראת הדפסת המהדורה השלישית של הכרך הראשון.

מרבית ההערות בכרך שלפניו הינן הוספות של מראי-מקומות, מקורות, מובאות, עדויות ודוגמאות מהספרות העברית לאורך הדורות, כפי שנהג בן-יהודה בהרחבה בכל כרכי המילון. לעתים מופיעים גם תיקוני ניקוד, הזזות, מחיקות או שינויים אחרים.

אליעזר בן-יהודה (1858-1922) היה חלוץ הדיבור העברי וחוקר העברית. הוא חולל והניע את תהליך השיבה המלאה אל השפה העברית. בן-יהודה פעל להפצת רעיונותיו באמצעות עיתוניו, הקים את ועד הלשון העברית וחיבר את מילונו הגדול, "מילון הלשון העברית הישנה והחדשה", אשר נחשב למפעל חייו הגדול ביותר. המילון יצא לאור בהדרגה בשנים 1908-1959, ובשלמותו הוא מונה שישה עשר כרכים, ועליהם נוסף כרך המבוא הגדול. חמשת כרכיו הראשונים של המילון נדפסו עוד טרם מלחמת העולם הראשונה, והם היחידים שראו אור טרם מותו של בן-יהודה. בן-יהודה הספיק לערוך את הכרכים השישי והשביעי, אך אלה נדפסו לאחר מותו. את הכרכים השמיני והתשיעי ערך משה צבי סגל, ואת שאר הכרכים, לרבות כרך המבוא הגדול, ערך נפתלי הרץ טורטשינר (טור-סיני).

שיטתו של בן-יהודה בהוספת עדויות ודוגמאות רבות מהמקורות היהודיים, הבולטת במיוחד בכרך ההגהות שלפניו, עוררה עליו ביקורת רבה. בין היתר, היה זה ביאליק, שטען בהוצאתו "לשאלת התרבות העברית", כי "על המילון של בן-יהודה אתם יכולים לדבר לא כעל מילון של 12 כרכים, אלא כעל מילון של שלשה כרכים לכל

97. Ben-Yehuda's Dictionary – Author's Copy, with Numerous Corrections and Additions Handwritten by Eliezer Ben-Yehuda

Milon HaLashon Halvrit Baz'man Haze, [Eliezer Ben-Yehuda]. [Hahashkafa Printing Press, Jerusalem, ca. 1900]. [First four parts, letters א-אין].

First edition, "Mahadura Kama", of the dictionary, printed in parts between the years 1900-1905, with corrections and additions for the third edition.

On the margins, Ben-Yehuda added, in his handwriting, numerous corrections and comments, changes and additions, in preparation for the printing of the third edition of the first part.

Most comments in the volume offered here are additions of references, sources, quotations and examples from Hebrew literature throughout the generations, as Ben-Yehuda used to do extensively in all of the dictionary's volumes. In addition appear corrections of Nikud (vowelization), shifts, deletions or other changes.

Eliezer Ben-Yehuda (1858-1922) pioneer of Hebrew speech and the study of Hebrew; the driving spirit behind the revival of the Hebrew language. Ben-Yehuda spread his ideas through his newspaper, founded "Va'ad HaLashon" and composed the "Dictionary of Ancient and Modern Hebrew", which is considered his lifetime endeavor. The dictionary was published gradually during the years 1908-1959; the complete dictionary consists of sixteen volumes, with the addition of an introductory volume. The first five volumes were printed prior to World War I and were the only ones published before Ben-Yehuda's death. Ben-Yehuda did edit the sixth and seventh volumes prior to his death, and they were printed posthumously. The eighth and ninth volumes were edited by Moshe Tsvi Segal, while the remaining volumes, including the introduction, were edited by Naftali Hertz Torczyner (Tur-Sinai).

The fact the Ben-Yehuda's dictionary included many excerpts and examples from Jewish sources, as evident in the volume offered here, was criticized by many, including Bialik who claimed in his discourse "LeShe'elat HaTarbut Halvrit" that "you can speak about Ben-

Yehuda's dictionary not as a dictionary consisting of 12 volumes but as a dictionary of three volumes only, since the scope is artificial and not necessary. Each word is accompanied by verses, not emphasizing the meaning but adding to the number of volumes" (Devarim She-beal-pe. A. Tel-Aviv, 1935, pp.108-109). Ben-Yehuda was aware of these accusations, and wrote in the introduction to the volume offered here: "I introduced proof for each and every meaning, wherever I believed that this sheds more light on this particular word and on the way that it is used, and I was not afraid that the reader would find one of the biblical, Talmudic or Midrashic examples redundant, as I believed that I would rather sin by adding than have the dictionary lack even once. This I did just like composers of important dictionaries in other languages".

[4], 8-26; 168 pp, 26 cm. Fair-good condition. No title-wrappers. Stains to some leaves, some dark. Tears at margins of leaves; rough tears to last two leaves. Dry and fragile paper. Worn cardboard binding, torn and loose.

Exhibition: "Avnei Safa". Beit Kaner. Municipal Art Gallery, Rishon LeZion, 2014.

Provenance:

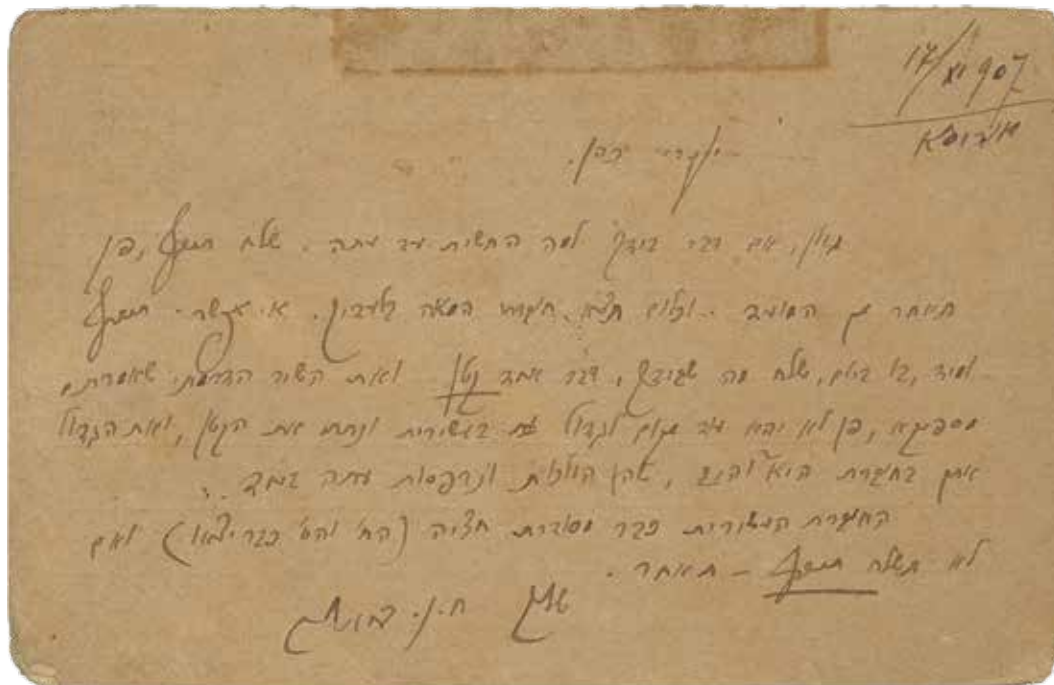
1. Estate of Aryeh Leib Halevi Horowitz (1862-1906), scholar and Zionist activist, one of the first Hebrew teachers in Eretz Israel, one of the initiators of the Teachers' Association in 1892, librarian in "Sha'arey Zion" library; a friend of Ben-Yehuda.

2. Estate of his son, Romanti Ezer Horowitz (1896-1925), secretary of Anglo-Palestine Bank in Jaffa and secretary of the Bank's directors, Zalman David Levontin and Eliezer Hufien.

Literature: "Perakim Betoldot Hamilonut Halvrit Hachadasha – Ma'amar Sheini: Milon Ben-Yehuda", by Reuven Mirkin. In: Leshonenu, 54, (1990), pp. 311-323.

Opening price: \$10,000

Estimate: \$15,000-25,000

98a

98. ארכיון מכתבים מבכירי סופרי ומשוררי ישראל אל הסופר והעורך יעקב כהן

וב-1905 הבליטו את מקומו בין המשוררים הצעירים וביאליק במסתו "שירתנו הצעירה" העמידו בראש שלישיית המשוררים (לפני שטיינברג ושניאור) הבולטים של התקופה והגדירו בביטויים "היפה-פה והמעודן. הקל והמרפרף - כלו משי ורוח בוקר... טיסתו כטיסת-סנונית: מלאה עקלקלות ומרי וחוץ-חוץ".

כהן ערך את המאספים הספרותיים "העברי החדש" (1912) ו"העוגן" (1917), וב-1918, לפי הזמנת שטיבל, יצא למוסקבה לשם עבודה בבית ההוצאה ומשם הגיע לורשה, שם ערך את הרבעון הספרותי החשוב "התקופה"; כן ערך בורשה את "כנסת", ניסה לייסד אקסניה ספרותית עברית-לאומית בשם "סנה" (כרך אחד ראה אור בשנת 1929) ושימש כמרצה לספרות העברית החדשה ולשירת ימי הביניים ב"מכון לחכמת ישראל". עלה לארץ בשנת 1934, פרש מעשייה ציבורית (רביזיוניסטית) ועסק בספרות ובתרבות בלבד: חיבר שירה, שירי ילדים, סיפורים, מחקרים בלשון וקרוב ל-30 מחזות; כמו כן, עסק בתרגום מגרמנית, ובייחוד מגטה ומהיינה. זכה בפרס ישראל לספרות יפה פעמיים, בשנת 1953 ובשנת 1958.

סה"כ 72 פריטים. גודל ומצב משתנים. מצב כללי טוב.

פתיחה: \$5000

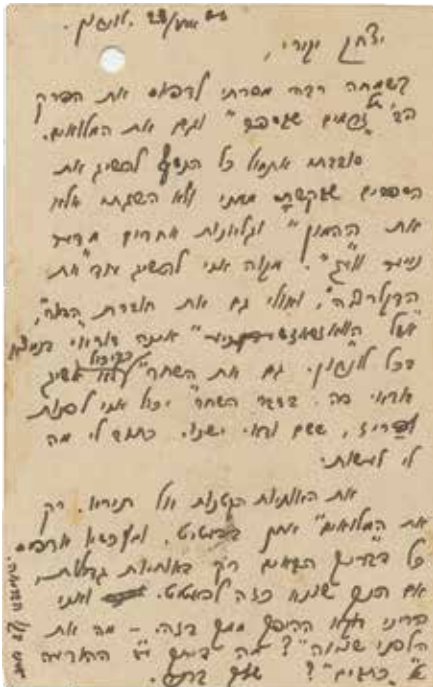
הערכה: \$6000-8000

72 גלויות ומכתבים, שנשלחו אל הסופר והעורך יעקב כהן, מאת בכירי סופרי ומשוררי ישראל, 1902 עד 1951 בקירוב (מרבית המכתבים משנות העשרה וה-20 של המאה ה-20).

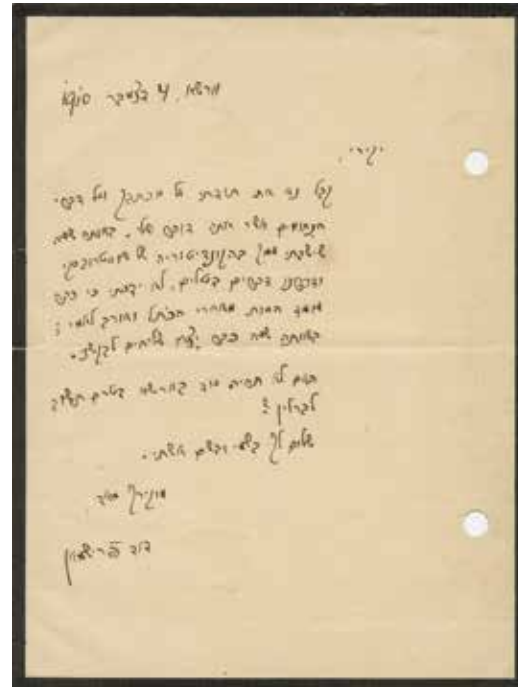
ביניהם: גלויה מאת חיים נחמן ביאליק (1907), שלוש גלויות מזלמן שניאור (1910), שתי גלויות מיעקב שטיינברג (1909), גלויה מיעקב חיים ברנר (1908), מכתב מנחום סוקולוב, ארבע גלויות מיעקב פייכמאן (1910), מכתב מדוד פרישמאן (1910), מכתב ושתי גלויות משאול טשרניחובסקי (1928-1929), חמש גלויות מאשר ברש (1910), מכתב מאברהם יוסף שטיבל (1910), מכתב ושתי גלויות מדוד פוגל (1936-1939), וכן מכתב מראובן בריינין (1894), אל נמען אחר. כמו כן, כולל הארכיון מכתבים וגלויות מאת מקס ברוד, בן-עמי, גרשון שופמן, אורי צבי גרינברג, דוד שמעונוביץ, ש. פרלמן, יוסף קלוזנר, יצחק למדן, פישל לחובר (עמו ערך את "התקופה"), אהרן מיכל ברוכוב, חיים הזז, וסופרים ומשוררים נוספים.

מכתבים מעניינים, בענייני ספרות, תרגום ועריכה, הנוגעים לאכסניות הספרותיות שכהן ייסד וערך.

יעקב כהן (1881-1960) - משורר, עורך, מחזאי, מתרגם, סופר ובלשן עברי. את שיריו הראשונים שלח לפרסום ב"השלוח" (בעריכת אחד העם) אך הם לא נתקבלו. בעקבות פרעות קישינב כתב את שירו "שיר הבריונים", שהיה לסיסמת "השומר", ולימים שיר רביזיוניסטי מושר ומוכר. שני קצבי השירה הראשונים שלו, שראו אור ב-1903

98c

98b

98. Archive of Letters from Leading Jewish Authors and Poets to the Author and Editor Ya'akov Cahan

72 postcards and letters, sent to the author and editor Ya'akov Cahan, by leading Jewish-Israeli authors and poets, between 1902 and 1951 (most of the letters are from the 1910s and 1920s).

Including: postcards from Haim Nachman Bialik (1907), three postcards from Zalman Shneour (1910), two postcards from Ya'akov Steinberg (1909), postcards from Yossef Haim Brenner (1908), letter from Nahum Sokolow, four postcards from Ya'akov Fichman (1910), a letter from David Frishman (1910), a letter and two postcards from Shaul Tchernichovsky (1928-1929), five postcards from Asher Barash (1910), a letter from Avraham Yossef Stybel (1910), a letter and two postcards from David Vogel (1936-1939), and a letter from Reuven Breinin (1894, to another recipient). The archive also contains letters and postcards from Max Brod, Ben-Ami, Gershon Shofman, Uri Zvi Greenberg, David Shimonovitch, S. Perlman, Yossef Klausner, Yitzchak Lamdan, Fishl Lachover (with whom he edited "HaTekufah"), Aharon Michal Borochoy, Haim Hazaz, and other authors and poets.

These interesting letters focus on matters of literature, translation and editing, mostly concerning the literary periodicals that Cahan founded and edited.

Ya'akov Cahan (1881-1960) – poet, editor, playwright, translator, author and Hebrew linguist. His first poems were sent to "HaShilo'ach" (edited by Ahad Ha'am), but were rejected. Following the Kishinev pogrom, Cahan wrote the poem "Shir HaBiryonim" (Hebrew, Poem of

Hooligans), which became the slogan of "Hashomer" and later a well-known Revisionist song. The first two of Cahan's poetry anthologies, published in 1903 and 1905, cemented his status among young poets and Bialik, in his essay "Shirateinu Hatze'ira" (young poetry), mentioned him as one of the three prominent poets of the period (more esteemed than Steinberg and Shneour) and defined him as "the beautiful and gentle. Light...like silk and a morning breeze..."

Cahan edited the literary miscellanies "Halvri HeChadash" (1912) and "HaOgen" (1917), and in 1918 he joined the Stybel Publishing House in Moscow. He later arrived in Warsaw where he edited the important literary quarterly "HaTekufah"; Cahan also edited "Kneset" in Warsaw and tried to found a Hebrew-National literary periodical named "Sneh" (one volume was published in 1929). At the same time he served as teacher of New Hebrew literature and medieval literature in "The Institute for Jewish Studies". Cahan immigrated to Eretz Israel in 1934, retired from public (Revisionist) activities and was involved only in literature and culture; wrote poetry, children's poems, stories, linguistic studies and nearly 30 plays; also translated from German, mainly Goethe and Heine. Won the Prize of Israel for Literature twice, in 1953 and in 1958.

Total of 72 items. Size and condition vary. Overall good condition.

Opening price: \$5000

Estimate: \$6000-8000

99. אוסף מכתבים ומכתבי-אהבה מדוד בן-גוריון אל רגע קלפהולץ, שנות ה-30

הצליחה הגרמנית? אני מסופק מאוד. דולפוס [הקנצלר האוסטרי אנגלברט דולפוס] וודאי לא יעז לעשות מה שעשה היטלר, אבל אם יניח את הפועלים בווינה אני מסופק מאוד..."

היה זה יוסף ברץ, ממייסדי דגניה ושליח ההסתדרות בווינה, שערך את ההכרות הראשונה בין רגע קלפהולץ לדוד בן-גוריון בשנת 1929, במהלך הקונגרס הציוני ה-16 בציריך. קלפהולץ היתה אז בת 22, תלמידת בית ספר לרפואה בווינה, אשר הגיעה לקונגרס יחד עם אחותה (גם היא מזכרת לא פעם במכתבים שלפנינו), על מנת לפגוש את אנשי-השם הציונים הנערצים עליה. בשנת 1932 כתבה לבן-גוריון והזמינה אותו להפגש עמה בווינה; כך התחיל בין השניים רומן אשר נמשך כארבע שנים, במהלך החליפו ביניהם מכתבים ונפגשו כשהתאפשר להם.

סופו של הרומן בשנת 1935. באותה שנה קיבלה קלפהולץ את הדיפלומה שלה, עלתה לארץ ישראל והחלה לעבוד בקופת חולים בתל-אביב. ב-9 ביולי ערכה ביקור בביתו של בן-גוריון, אולם לא ידעה שהוא טרם שב ארצה, ורק פולה, אשתו, היתה בבית לקדם את פניה. פולה, אשר ידעה על מערכת היחסים בין בעלה לקלפהולץ, נמנעה מעימות גלוי עמה. במקום זאת, בחרה להעניק לה מזכרת אשר באמצעותה אמרה את כל מה שהיה לה לומר - שלושה תצלומים שלה ושל בן-גוריון על שפת ים המלח. על גב התצלומים רשמה הקדשה: "לרגה - מפולה, 9.7.35". [מכתב אחד באוסף המכתבים שלפנינו, בו מזמין בן-גוריון את רגע להפגש עמו בציריך, נכתב בשנת 1938 ומעיד כי הקשר בין השניים לא פסק לחלוטין בשנת 1935].

רגע (רגינה) קלפהולץ (1907-2007), נולדה בפולין ובגיל צעיר משפחתה היגרה לוינה. בנעוריה היתה חברה בתנועת הנוער היהודי "בלאו-וייס" (בגרמנית: כחול-לבן); מאוחר יותר למדה בבית הספר לרפואה בווינה. במהלך לימודיה המשיכה בפעילות ציונית, ונהגה לנסוע לועידות הקונגרס הציוני שהתקיימו באירופה. עם סיום לימודי הרפואה, בשנת 1935, עלתה לארץ ישראל ועבדה בתור רופאה במקומות שונים בארץ. לאחר כמה שנים נישאה לאברהם דיאמנט והשניים התגוררו בחיפה. למידע נוסף אודותיה ראה חומר מצורף.

סה"כ 47 פריטים. המכתבים נכתבו בכתב-יד, על ניירות שונים, ובהם ניירות מכתבים של בני מלון. מכתב אחד נכתב על נייר מכתבים רשמי של "האכסקוטיבה של ההסתדרות הציונית" (Executive of the Zionist Organization). למרבית המכתבים מצורפות המעטפות המקוריות בהן נשלחו. גודל משתנה. מצב כללי טוב. סימני קיפול, כתמים וקרעים בחלק מן המכתבים.

• מצורפים שני ספרים מאת בן-גוריון, עם הקדשות בכתב-ידו לרגע קלפהולץ:

1. ממעמד לעם, פרקים לבירור דרכה וייעודה של תנועת הפועלים. הוצאת "דבר", תל-אביב תרצ"ג. הקדשה בדף השער: "לרגע - מדוד".

2. אנחנו ושכנינו. הוצאת "דבר", תל-אביב, תרצ"א. הקדשה בדף השער: "לרגע בידידות מאת המחבר".

למידע נוסף אודות מערכת היחסים בין דוד בן-גוריון לרגע קלפהולץ, ואודות חלופת המכתבים בין השניים, ראה: קנאת דוד, חיי דוד בן-גוריון, מאת שבתאי טבת. הוצאת שוקן, ירושלים ותל-אביב, 1987. כרך ג'.

פתיחה: \$20,000

הערכה: \$25,000-40,000

אוסף מכתבים בכתב-ידו של דוד בן-גוריון. נשלחו אל רגע קלפהולץ (Rega Klapholz) בווינה. ירושלים, תל-אביב, ורשה, פריז, אתונה, אלכסנדריה וערים נוספות, 1932-1938 בקירוב. עברית ויידיש.

אוסף מכתבים מעניין, מאת דוד בן-גוריון אל רגע קלפהולץ, תלמידת בית ספר לרפואה בווינה, עמה ניהל בן-גוריון רומן במחצית הראשונה של שנות ה-30.

האוסף כולל תשעה מברקים ו-38 מכתבים בכתב-ידו של בן-גוריון (חמישה מכתבים ביידיש, היתר בעברית). במכתביו מביע בן-גוריון את געגועיו אל קלפהולץ, שואל לשלומה, מפרט בפניה את פרטי נסיעותיו, מנסה לקבוע מועדים לפגישות עמה, ומתכנן את עלייתה לארץ ישראל. את מכתביו הראשונים כותב ביידיש, אך במהרה עובר לעברית, ומפציר בקלפהולץ ללמוד את השפה ולכתוב לו בעברית גם כן.

המכתבים מתעדים את מערכת היחסים הקרובה אשר התפתחה בין השניים בשנים 1932-1935 ואת האינטימיות ששררה ביניהם, ההולכת ומתעצמת עם השנים, אשר את אחד משיאייה ניתן לקרוא במכתב מספטמבר 1934, בו כותב בן-גוריון: "קשה לי להשלים את העובדה שאני באירופה - וכל כך רחוק ממך. כמה שאת רוצה שאבוא לוינה - אולי אני רוצה עוד יותר. כנראה, אינך יודעת עדיין כמה 'הנערה הקטנה והטפשה' יקרה לי וכמה הייתי רוצה לאותה ולהיות אתה יחד... טוב היה אילו יכלת לשבת בירושלים - זה היה אולי טוב יותר מדי. כמה קל היה לעבוד בשעות קשות ולדעת שלא רחוק מכאן יושבת ילדה יקרה אשר לכל הפחות רגעים אחדים אתה יכול לנוח אצלה ולשכוח הכל - ואולי בבואך לארץ - אאבד אותך לגמרי... אין דבר. אני בכל אופן אוכל לאהוב אותך".

בתקופה בה כתב בן-גוריון את המכתבים שלפנינו עמד בראש מפא"י והיה מן המנהיגים הבולטים של היישוב היהודי בארץ ישראל. ברבים ממכתביו מתאר את פועלו באותן שנים (בין היתר מזכיר את הקונגרס הציוני וכן פגישות וכנסים ציוניים בלונדון, גליציה, ורשה, ומקומות נוספים), וחולק עם קלפהולץ את הישגיו וקשייו. לא פעם מזכרת יריבותו עם זאב ז'בוטינסקי והתנועה הרוויזיוניסטית.

במכתב מיולי 1933 כותב: "היתה לנו היום אספה גדולה בורשה - זו היתה תשובה לקריאת-הדמים של ז'בוטינסקי... האספה הצליחה מאוד. לא היו כל הפרעות אם כי היו למעלה מאלפיים איש. רק בחוץ ניסו חוליגנים להפריע - וקבלו מכות... בעוד שלשה ימים אנו מתחילים להוציא עתון יומי שלנו 'דאס ווארט', ובו נעשה את המלחמה ברוויזיוניזם". זמן קצר לאחר מכן כותב: "אני אמנם עובד עכשיו הרבה, אבל כבר מזמן לא הרגשתי שפע כזה של כוחות כאשר במלחמה הזאת שאני עומד בה עכשיו, ואני מאמין שהיא מלחמה מוכרעת והנצחון יהיה בה לנו. בימים האלה אני שקוע כלי בעתון היומי שאנו מוציאים, 'דאס ווארט' - אני שולח אותו לך לחוד - אין לך מושג בכמה שמחה החברים קבלו את העתון...".

בין היתר מזכיר בן-גוריון גם את המצב הפוליטי באוסטריה, לאור תהפוכות בשלטון המדינה ולאור עליית הנאצים לשלטון בגרמניה. כך כותב במכתב מפברואר 1933: "רגע יקרה ואהובה, זה שלשה ימים - והלב נתון כלו לוינה בדאגה, בצער, באהבה... ו-וינה הפעם פירושה: גם ווינה וגם את... פועלי ווינה גוללו את חרפת המפלה הגרמנית - ומה יהיה הלאה? ... כל הימים היה לבי אתך - גם כשאיני כותב - מה הרגשת בימים אלה - השלמה את ובריא? ... התוכלי להמשיך לימודיך עד הגמר? ... או אולי תמהרי עכשיו לבוא לארץ?". במכתב אחר משנת 1933 מבקש מרגע שתשלח לו את ספרו של קונרד היידן על תולדות הנציאונל-סוציאליזם בגרמניה. במכתב מדצמבר 1933 כותב: "כמה זמן עוד תשארו אתם בווינה בלי נאציס [נאצים]? התצליח הסוציאל-דמוקרטיה האוסטרית במה שלא

Executive of the
Zionist Organisation.

האגמקומיבה של
ההסתדרות הציונית

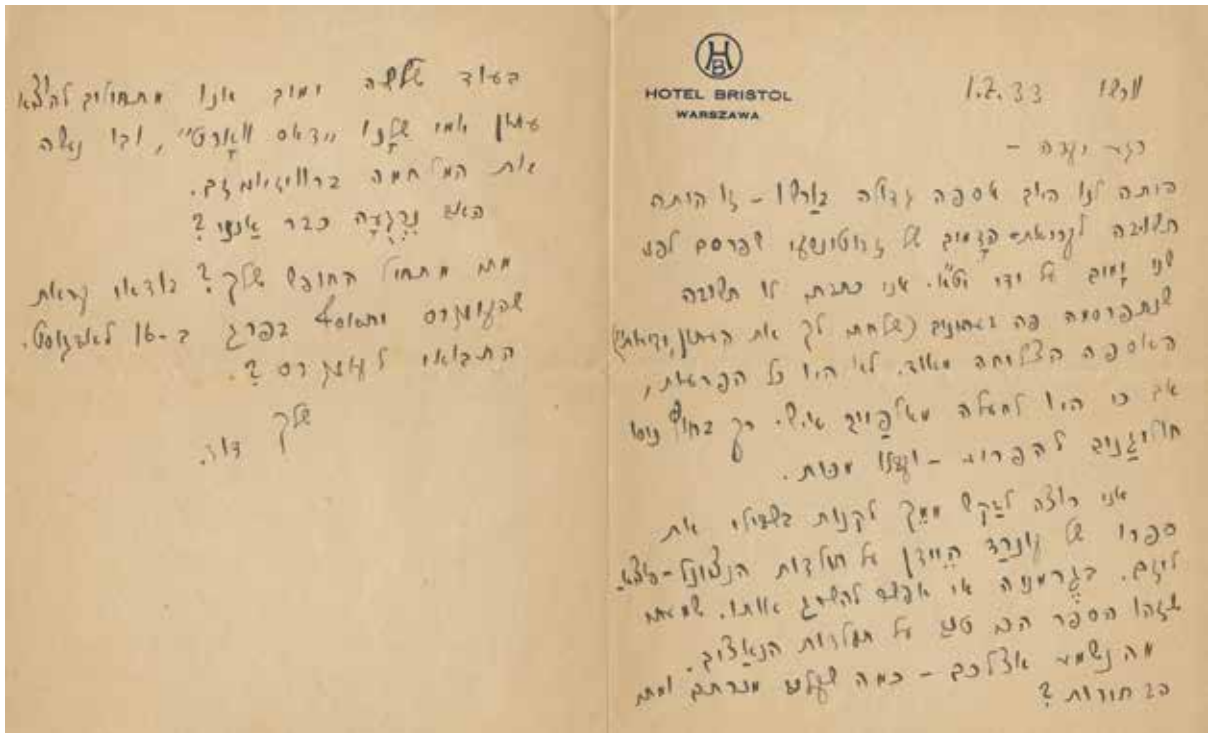
TELEGRAMS: "ZIONIBURO, LONDON."
TELEPHONE MUSEUM 3817 (4 LINES).
CODES BENTLEY'S & MOSSE'S

77, GREAT RUSSELL STREET,
LONDON, W.C.1.

17.9.34

תקן וערה לזוהאגדה -

קבלה עממא משעק מוצ 14 א"ט. קלה זו אהאזק
את המצבה לאה באורפה - אט כפ בחוק
מאך. כמה גית רוצה לאזוואו אלוניה - אלו
יני רוצה סוז ואת. מכילה, מייק וזמת זמין
כמה "הנחה העצמה והתפעה" יורה לו וכמה
הוות רוצה אהוותה וזהות אתה ומז. אפחז
אלה גהפסז הזות הצעה זלו ואלה בזוני,
הצעה אסתהע ככה כתיבה גלו ואל
אזור את לוינה. אלו זאכט לעזף ואלה
אלז אלונין, אתר כ - 2014 חורז זה - אלו
אלז לפאזין (לוילא וקכז) וז למה לאו אלא
אלז אהות חזרה בזאנין, ופה אלו אהות
עז 4014 הזוזל. האמנ זלו אהות אלונין?
חלתי לעזי נארו בזונית, אהלו לזי

99b

Rega (Regina) Klapholz (1907-2007) was born in Poland and moved with her family to Vienna when she was young. As an adolescent she was a member of the Jewish youth movement "Blau-Weiss"; later on she studied in the Vienna School of Medicine. During her studies she continued her Zionist activity and attended Zionist Congresses held in Europe. When she graduated, in 1935, she immigrated to Eretz Israel and worked as a physician in various places in the country. A few years later Klapholz married Avraham Diamant and they settled in Haifa. For additional information about Klapholz see enclosed material.

Lot of 47 items. Letters are handwritten on different papers, some on hotel stationery. One letter is written on official stationery of the Executive of the Zionist Organization. Most of the original envelopes in which the letters were sent are enclosed. Size varies. Overall good condition. Folding marks, stains and tears to some of the letters.

• Enclosed are two books by Ben-Gurion, with handwritten dedication to Rega Klapholz:

1. Mima'amad LeAm, P'rakim leberur darka veye'uda shel Tenu'at HaPo'alim. [Hebrew: chapters examining the route and mission of the workers' movement], Tel-Aviv: "Davar", spring 1933. Dedication on title page: "to Rega - from David".
 2. Anachnu Ushecheneinu [Hebrew: we and our neighbors]. Tel-Aviv: "Davar", 1931. Dedication on title page: "To Rega with friendship from the author".
- For additional information about the relationship between David Ben-Gurion and Rega Klapholz, and about the correspondence between the two, see: Kin'at David, Life of David Ben-Gurion (Hebrew), by Shabtai Tevet. Jerusalem and Tel-Aviv, Schocken, 1987. Vol. 3

Opening price: \$20,000
 Estimate: \$25,000-40,000

99. Collection of Letters and Love-Letters from David Ben-Gurion to Rega Klapholz, 1930s

Collection of handwritten letters by David Ben-Gurion. Sent to Rega Klapholz in Vienna. Jerusalem, Tel-Aviv, Warsaw, Paris, Athens, Alexandria and other cities, ca.1932-1938. Hebrew and Yiddish.

An interesting collection of letters sent by David Ben-Gurion to Rega Klapholz, a student of medicine in Vienna, with whom Ben-Gurion had an affair in the first half of the 1930s.

The collection comprises nine telegrams and 38 letters handwritten by Ben-Gurion (five letters in Yiddish, the others in Hebrew). In his letters Ben-Gurion tells Klapholz how much he misses her, asks how she was, tells her about his planned trips, tries to set dates with her, and plans her immigration to Eretz Israel. Ben-Gurion wrote the first letters in Yiddish but soon switched to Hebrew and urged Klapholz to learn the language and write to him in Hebrew.

The letters reflect the close relationship which developed between the two during the years 1932-1935 and the intimacy between them which grew over time. One of the highlights of their relationship is evident in a letter dated September 1934, in which Ben-Gurion writes: "it is hard for me to accept the fact that I am in Europe – and so far from you. As much as you want me to come to Vienna – I even want it more. It seems that you still do not know how much 'the stupid little girl' is dear to me and how much I would like to see her and be with her... it would have been good if you were in Jerusalem – this might have been too good. It would have been easy to work during hard times and know that not far from here a dear girl is sitting where, for even a few minutes, you can rest and forget everything—and maybe when you come to the country – I will lose you altogether... it does not matter. I shall be able to love you anyway".

When Ben-Gurion wrote these letters, he was head of Mapai and one of the foremost leaders of the Jewish Yishuv in Eretz Israel. In many of these letters Ben-Gurion describes his activities during these years (he mentions, among other things, the Zionist Congress and Zionist meetings and conventions in London, Galicia, Warsaw and other places), and shares with Klapholz his achievements and his difficulties. More than once Ben-Gurion mentions his rivalry with Ze'ev Jabotinsky and the Revisionist Movement.

In a letter dated July 1933, Ben-Gurion writes: "We had a great meeting today in Warsaw – this was the answer to Jabotinsky's cry for blood... the meeting was very successful. There were no disturbances even though more than two thousand people attended. Some Hooligans outside tried to interfere – and were hit... In three days we will start to publish our daily paper 'Dos Vort', in which we will fight revisionism". Shortly afterwards he writes: "I am working very hard now, but it has been a long time since I felt that I have so much

energy as in the war that I lead now, and which I believe is a crucial war which we will win. These days I am totally involved with the daily paper which we publish, 'Dos Vort' – I am sending it to you separately – you cannot imagine with how much joy the paper was received by friends...".

Ben-Gurion mentions, among other topics, the political situation in Austria in view of the ups and downs of the state authorities and the rise of Nazis in Germany. In a letter dated February 1933 he writes: "Dear beloved Rega, for the past three days my heart is with Vienna, with concern, sadness and love... and Vienna this time means: Vienna and also you... the Viennese workers revealed the shame of the German defeat – and what will happen?... my heart was with you all these days – even when I did not write – what did you feel – are you well and healthy? ... can you continue with your studies until you graduate? ... or maybe you should hurry up and come here?". In another letter from 1933 Ben-Gurion asks Rega to send him Konrad Heiden's book about the history of National-Socialism in Germany. In a letter dated December 1933 he writes: "how much longer will you stay in Vienna with no Nazis? Will the Austrian social-democracy succeed where the Germans failed? I doubt it. Dollfuss [Austrian chancellor Engelbert Dollfuss] will definitely not dare to do what Hitler did, but I doubt he will leave the workers in Vienna alone...". It was Yosef Baratz, one of the founders of Degania and emissary of the Histadrut in Vienna, who first introduced Rega to David Ben-Gurion in 1929, during the 16th Zionist Congress in Zurich. Klapholz was then 22 years old, a student in the Faculty of Medicine in Vienna, who came to the congress with her sister (she is also mentioned several times in the letters offered here) in order to meet the Zionist figures whom she admired. In 1932 she wrote to Ben-Gurion and invited him to meet her in Vienna; this is how the romance started. The affair lasted about four years during which they exchanged letters and met whenever possible.

The affair came to an end in 1935, when Klapholz was awarded her diploma, immigrated to Eretz Israel and started to work in Kupat Holim in Tel-Aviv. On July 9th, she visited Ben-Gurion, but she did not know that he still did not return to the country and only his wife, Pola, was home. Pola, who knew about the affair between her husband and Klapholz, avoided an open confrontation. Instead she gave her a souvenir through which she said all that there was to say – three photographs of her with Ben-Gurion on the shore of the Dead Sea. On the reverse she wrote a dedication: "to Rega – from Pola, 9.7.35". [One of the letters offered here, in which Ben-Gurion invites Rega to meet him in Zurich, was written in 1938 and implies that the relationship between the two did not end entirely in 1935].

Gesellschaft der Freunde der Jerusalem-Bibliothek

Vors. San.-Rat Dr. Gustav Bradt, Berlin. Stellvertr. Vors. Prof. Dr. Albert Einstein, Berlin.

Schriftl. Prof. Dr. Heinrich LOEWE
BERLIN NW 52
Flammingsstraße 12

BERLIN, den. 192

Der Aufbau des neuen Jüdischen Palästina kann nicht bloss ein materiells Werk sein. Wie der Körper des Jüdischen Volkes, so muss seine Seele eine neue Heimat haben. In dem ihr ein geistiges Zentrum an der ~~Beobachtungspunkte~~ der alten Volksgeschichte gegeben wird, wird sie aufhören, unstat in der Welt zu hangen. An der hebräischen Kultur des neu werdenden Volkes im alten Heimatlande wird die jüdische Seele den Halt finden, der ihr in den Jahrhunderten tiefsten Elends abhand-gekommen ist. Die Krönung dieses Kulturwerks und zugleich ihre tiefste Grundlage ist die ~~Schaffung der~~ hebräischen Universität in Jerusalem, die jetzt in Angriff genommen wird.

Die wichtigste Vorbedingung jeder Universität, aber auch aller aufbauenden Kulturarbeit ist die Schaffung der wissenschaftlichen Bibliothek. Wer die Universität will, muss helfen die Bibliothek zu errichten. Anfänge dazu sind vorhanden. Aber noch sind ~~bei~~ bei weitem nicht imstande den Bedürfnissen und Anforderungen zu genügen, die an die ~~gestellt~~ gestellt werden müssen. Vor allem ist das kleine Haus, in dem ~~untergekommen~~ untergekommen ist, längst überfüllt, und auch die hinzugenommenen Mieteräume werden nur für ganz kurze Zeit den immer wachsenden Anforderungen einigermaßen genügen.

Es ist jetzt die höchste Zeit, den Bibliotheksbau im Zusammenhange mit der Universitätgründung zu schaffen. Das Haus muss sofort errichtet werden. Die Wolfsohn-Stiftung hat es übernommen, diesen Bau einzuleiten und durchzuführen. Aber sie und die Leitung der Bibliothek bedürfen dringend der warmherzigen Unterstützung aller Freunde jüdischer Kultur. Wer die Wichtigkeit eines nationalen Bücherschatzes versteht, wer ~~er~~ weiss, dass es keine Volksbildung giebt, die nicht von der hohen und höchsten Bildung genährt und befruchtet wird, wer die Universität ~~bedürft~~ bedürft, wer der jüdischen Seele eine Heimat schaffen will, wird sich der ernstesten Pflicht nicht entziehen, mitzuwirken am Aufbau der Universitäts- und National-Bibliothek zu Jerusalem.

A. Einstein.

100

100. "קול קורא" לתמיכה בהקמת ספריה אוניברסיטאית ולאומית בירושלים - חתום בידי אלברט איינשטיין, 1923

טיוטת "קול קורא" לתמיכה בהקמת ספריה אוניברסיטאית ולאומית בירושלים, חתום בידי אלברט איינשטיין. ברלין, [1923]. גרמנית.

מודפסת במכונת כתיבה, על גבי נייר מכתבים של ה-"Gesellschaft der Freunde der Jerusalem-bibliothek" [חברת שוחרי הספריה הירושלמית], עם מספר תיקונים בכתב יד (כנראה, לא בכתב יד של איינשטיין), חתומה בחתימת ידו של אלברט איינשטיין "A. Einstein".

"בניין ארץ ישראל יהודית חדשה אינו יכול להיות מפעל חומרי בלבד. כשם שגופו של העם היהודי צריך למולדת חדשה, אף נפשו כן. לכשיקומו לה מרכז רוחני במולדת ההיסטורית העתיקה, היא תחדל לרחף ללא אחיזה בחלל-העולם... גולת הכותרת של מפעל תרבותי זה ובסיסו האיתן, היא הקמת אוניברסיטה עברית בירושלים, שזה עתה הוחל בנייתה. תנאי הכרחי לכל אוניברסיטה... הוא קיומה של ספריה מדעית. מי שרוצה באוניברסיטה, חייב לעזור בהקמת ספריה. [...] עתה הוא הזמן הנכון לשלב את בניינה של הספריה עם הקמתה של האוניברסיטה. הבית צריך להבנות מיד! [...] כל מי שרוצה לבנות אוניברסיטה ולהקים מולדת נפש היהודית - לא יתחמק מן החובה להשתתף בהקמתו של בית הספרים האוניברסיטאי והלאומי בירושלים."

ה"קול קורא" נוסח בזמן הקמתה של האוניברסיטה העברית בירושלים. כפי העולה מהמסמך, שימש איינשטיין כממלא-מקום יו"ר "חברת שוחרי הספרייה הירושלמית", ד"ר גוסטב בראדט (Bradt). מעורבותו של אלברט איינשטיין בפעילות החברה (שנוסדה בדצמבר 1922) כללה, בין היתר, גם את החלטתו (בשנת 1925), להעמיד שלושה-רבעים מספרייתו לרשות בית הספרים, העברה בפועל של למעלה מאלף מספריו לירושלים ומתנת ארבעים וחמישה דפי כתב היד של "יסודות תורת היחסות הכללית".

היה זה פרופ' היינריך לווה שגייס את תמיכתו של איינשטיין לטובת הקמת הספרייה בירושלים: במכתב ששלח לווה לאיינשטיין בספטמבר 1922 (והשמור בארכיון איינשטיין בספרייה הלאומית, מס' 36.918) כתב לו "...האם מותר לי להפנות אליך שתי בקשות. למען הספרייה עלינו לממש עכשיו את רעיון ייסודה של 'חברת שוחרי הספרייה הירושלמית' ולשם כך אנו זקוקים לשמך כחבר הועד. [...] אנו מבקשים ממך לתת את הסכמתך להשתמש בשמך המפורסם ולחתום על קול קורא, לאחר שיוגש גם לוייצמן לחתימה. אני מצרף למטרה זו את הנוסח המוצע ומבקש שתחתום עליו, באדיבותך".

[1] דף, 29 ס"מ. מצב טוב. כתמים בשוליים. סימני קיפול.

ספרות: רפאל ויזר (מלבה"ד): קול קורא לתמיכה בהקמת ספרייה אוניברסיטאית ולאומית בירושלים בחתימת אלברט איינשטיין. בתוך: על ספרים ואנשים, ידיעון בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים, מס' 5, 1993.

פתיחה: \$3000

הערכה: \$4000-6000

100. "Public Appeal" to Support the Foundation of a University and National Library in Jerusalem – Signed by Albert Einstein, 1923

Draft of a public appeal, calling to support the foundation of a university and national library in Jerusalem, signed by Albert Einstein. Berlin, [1923]. German.

Typewritten on "Gesellschaft der Freunde der Jerusalem-bibliothek" [Society of Friends of the Jerusalem Library] letterhead, with several corrections (probably not by Einstein), signed by Albert Einstein: "A. Einstein".

"Building a Jewish new Eretz Israel is not just a materialistic enterprise. Just as the body of the Jewish people needs a new homeland, so does the soul. When a spiritual center is founded in the ancient historic homeland, it will stop floating in the universe... the highlight of this cultural enterprise and its solid base is the establishment of a Hebrew University in Jerusalem. The construction of the University has just started. A scientific library is a necessary... Whoever is interested in a university, should assist in establishing a library. [...] Now is the right time to link between the establishment of the library and the construction of the university. The library has to be built immediately! [...] Whoever wishes to build a university and homeland for the Jewish soul – cannot evade the obligation to take part in establishing a university and national library in Jerusalem".

The "Public Appeal" was phrased during the establishment of the Hebrew University of Jerusalem. As is understood from this document, Einstein served as vice-chairman of the "Gesellschaft der Freunde der Jerusalem-bibliothek", the chairman being Dr. Gustav Bradt. Einstein's contribution to this society (founded in December 1922) included his decision (in 1925), to donate three quarters of his library to the national library and transfer more than one thousand of his books to Jerusalem. Einstein also donated to the library forty-five leaves of the "General Theory of Relativity" manuscript.

Prof. Heinrich Loewe enlisted Einstein's support of establishing a library in Jerusalem: in a letter sent by Loewe to Einstein in September 1922 (no. 36.918 in Einstein's Archive in the NLI,) Loewe wrote: "May I refer to you two requests. For the library we have to realize now the idea of founding the "Gesellschaft der Freunde der Jerusalem-bibliothek" (Society of Friends of the Jerusalem Library) and for that we need your name as a committee member [...] We kindly ask you to agree to the use of your acclaimed name and sign a public appeal, once it has been submitted to Weizmann for signature. I attach for this purpose the suggested version and kindly ask you to sign it".

[1] leaf, 29 cm. Good condition. Stains at margins. Folding marks.

Literature: Raphael Weiser, "Kol Koreh..." (Hebrew: Public appeal to support the establishment of a University and National Library in Jerusalem signed by Albert Einstein).

In: "Al Sefarim ve-Anashim", no. 5. 1993.

Opening price: \$3000

Estimate: \$4000-6000

in unseren Deutschland aus.
Jedoch Dichter sind vertrieben,
erbarunglos!

Liebe Sie von Leipzig gegrüsst

The Elsa Günstlein

Trinitate 12. Tage. 34.

Liebe Frau Gutenberg!

Es war viel los, seit wir uns das
letzte mal gesehen haben. Wenn nicht
dieses trifft, der liest es mir beim Kaffee
in der Zeitung... Jeden Sie, unsere
lieber Banguer herzlich gegrüsst (mit
der jungen Familie

von Ihnen

A. Günstlein.

(In Briefen nach Deutschland bedingt
diese Unterschrift dem Empfänger Kon-
zentrationsslager ein).

101. מכתב בכתב-ידו של אלברט איינשטיין – ארה"ב, 1934

מכתב בכתב-יד מאת אלברט איינשטיין ורעייתו (חתום בידי שניהם). ממוען אל הגב' גוטנברג [Hertha Gutenberg, רעייתו של הסייסמולוג בנו גוטנברג, ידידו של איינשטיין]. פרינסטון (ניו-ג'רזי, ארה"ב), 12 בינואר, 1934. גרמנית.

מכתב בכתב-יד וחתומתה של אלזה איינשטיין, אל גב' גוטנברג. תחת חתימתה הוסיף אלברט איינשטיין מכתב (12 שורות) בכתב-ידו: "הרבה קרה מאז הפעם האחרונה בה התראינו. מי שאינו מושפע ישירות, רק יקרא על כך [על המצב בגרמניה] בעתון בזמן שישתה קפה...". בהמשך בירך את הגב' גוטנברג ובני משפחתה וחתם: "א. איינשטיין". תחת חתימתו, הוסיף: "במכתבים לגרמניה, חתימה זו תשלח את מקבל המכתב למחנה ריכוז".

אלברט איינשטיין (1879-1955), פיסיקאי יהודי-גרמני, מן הפיסיקאים המשפיעים ביותר במאה ה-20, אבי תורת היחסות וממניחי היסודות לתורת הקוונטים. חתן פרס נובל לפיסיקה.

עם עליית הנאצים לשלטון בגרמניה, בשנת 1933, החלה מגמה לבודד את היהודים ולהוציאם ממעגל החיים הגרמני. בין החוקים האנטישמיים הראשונים היו חוקים אשר הרחיקו את היהודים ממשורות ציבוריות (ובהן משרות אוניברסיטאיות). הנאצים רדפו גם את הפיסיקאים היהודים; ובין היתר פסלו את תורת היחסות של איינשטיין כ"פיזיקה יהודית". בעת עלייתו של היטלר לשלטון היה איינשטיין במסע הרצאות מחוץ לגרמניה. לאור המצב בארצו, החליט לותר על אזרחותו הגרמנית, ולאחר תקופה קצרה של נדודים, השתקע בארצות הברית, שם הוצעה לו משרה במכון למחקר מתקדם (Institute for Advanced Study) בפרינסטון, ניו-ג'רזי. איינשטיין נשאר בפרינסטון עד מותו ב-18 באפריל 1955.

[4] עמ' כתובים (דף מקופל לשניים), 21 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול ומעט כתמים.

מצורפת המעטפה המקורית בה נשלח המכתב.

פתיחה: \$4000

הערכה: \$5000-8000

101. Albert Einstein – Handwritten Letter – USA, 1934

Handwritten letter by Albert Einstein and his wife (signed by both). Addressed to Mrs. Hertha Gutenberg [wife of seismologist Beno Gutenberg, Einstein's friend]. Princeton (New Jersey, USA), January 12, 1934. German.

Handwritten letter, signed, by Elsa Einstein, to Mrs. Gutenberg. Below her signature Albert Einstein added a letter (12 lines) in his handwriting: "Much has happened since we last met. Whoever is not directly affected, will only read about it [the situation in Germany] in the newspaper while having coffee...". Einstein then congratulates Mrs. Gutenberg and her family and signs: "A. Einstein". Below his signature Einstein added: "in letters to Germany, this signature will send the recipient of the letter to a concentration camp".

Albert Einstein (1879-1955), a Jewish physicist, one of the most influential physicists in the 20th century, who developed the General Theory of Relativity and laid the foundations of Quantum Mechanics. Recipient of the Nobel Prize in Physics.

When the Nazis came to power in Germany in 1933, Jews were isolated and expelled from German society. The new German government had passed anti-Semitic laws barring Jews from holding any official positions, (including teaching at universities). The Nazis also persecuted Jewish physicists; rejecting and labeling Einstein's Theory of Relativity as "Jewish Physics". When Hitler rose to power, Einstein was on a lecture tour abroad. In view of the situation, he decided to give up his German citizenship, and after a short period, settled in the United States where he was offered a position at the Institute for Advanced Studied in Princeton, New Jersey. Einstein lived in Princeton until he passed away on April 18, 1955.

[4] written pages (a leaf folded into two), 21 cm. Good condition. Folding marks, some stains.

Enclosed is the original envelope used for sending the letter.

Opening price: \$4000

Estimate: \$5000-8000

102

102. Composition about Jews – Anti-Semitic Woodcut – Prague, 16th Century

Ware Beschreibung der Juden Tugent und wolthaten gegen den Christen so ein guter Freund dem andern zur warnung von ihnen, zuschreibet [Jews and their good deeds against Christians...]. [Prague, last quarter of 16th century]. German.

An early composition about Jews. An anti-Semitic woodcut appears on the title page (Der Gelb Geckl, German – "Yellow Fop") portraying a Jew, wearing a long cloak with a round badge of identification, and a fur hat. In one hand the Jew holds a money bag, and in the other hand a walking stick (the image is similar to that of the "Eternal Jew").

A similar booklet is listed in Worldcat (dated 1581)

102. חיבור העוסק ביהודים – חיתוך עץ אנטישמי

– פראג, המאה ה-16

Ware Beschreibung der Juden Tugent und wolthaten gegen den Christen so ein guter Freund dem andern zur warnung von ihnen, zuschreibet [תיאור היהודים ומעשיהם הטובים כנגד הנוצרים...]. [פראג, הרבע האחרון של המאה ה-16]. גרמנית.

חיבור מוקדם העוסק ביהודים. בדף השער חיתוך עץ אנטישמי (Der Gelb Geckl, גרמנית – "הגנדרן הצהוב") המציג יהודי, לבוש גלימה ארוכה ועליה סמל מזהה (טלאי עגול), וכובע פרווה. בידו האחת אוזן היהודי בשק כסף, ובידו השניה מקל הליכה (דמותו מזכירה את דמות "היהודי הנצחי").

ב-Worldcat מופיעה חוברת דומה (משנת 1581) המיוחסת ל-Johannes Folk. בחוברת שלפנינו, לצד דיוקן היהודי, נדפס השם Jobst Mellern (ייתכן זהו שם המחבר או המו"ל).

[22] עמ', 18 ס"מ. מצב טוב-בינוני. נייר כהה, כתמים. קמטים ופגמים קלים בשולי הדפים. קרעים וחותרמת מחוקה בדף השער. שוליים תחתונים קצוצים. עטיפת נייר ישנה, השדרה מחוזקת בנייר דבק. מספר רישומים בעט בגוף החוברת.

רובנס, A Jewish Iconography, מס' 2131.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-5000

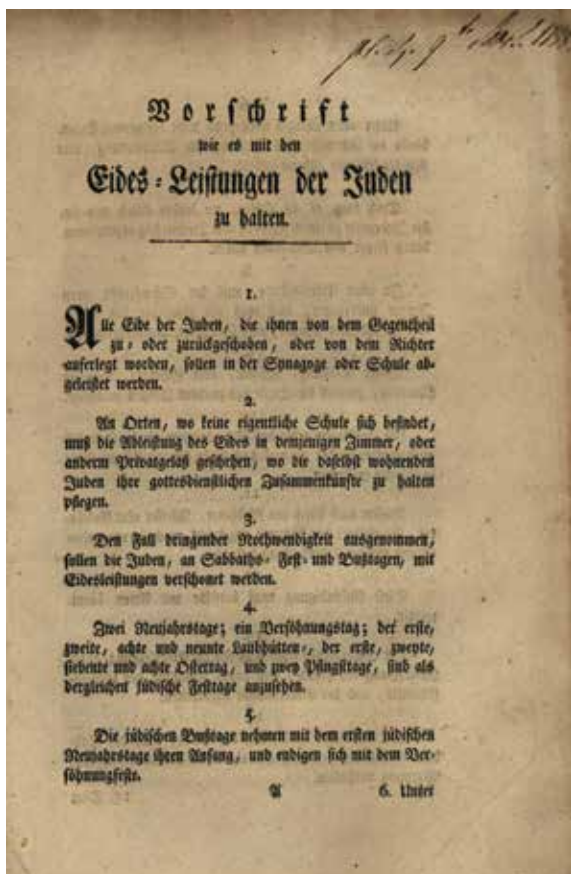
attributed to Johannes Folk. In the booklet offered here, the name Jobst Mellern is printed next to the image of the Jew (it may be the name of the author or the publisher).

[22] pp, 18 cm. Good-fair condition. Dark paper, stains, creases and some damages at margins of leaves. Tears and an erased ink stamp on title page. Lower margins are chopped. Old paper wrapper, spine fastened with adhesive tape. Several inscriptions in pen within the booklet.

Rubens, A Jewish Iconography, no. 2131.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

103

103. אוסף תקנות וצווים הנוגעים ליהודי גרמניה – המאות ה-18-19

אוסף מסמכים רשמיים – תקנות וצווים העוסקים ביהודי גרמניה. גרמניה, המאות ה-18-19. גרמנית וצ'כית.

1. Vorschrift wie es mit den Eides-Leistungen der Juden zu halten. קונטרס תקנות בנושא שבועת יהודים בבית המשפט. [גרמניה (בראונשווייג?), שנות ה-80 של המאה ה-18].

מסמך המפרט את התקנות השונות הנוגעות לשבועה היהודית. בין היתר נקבע כי השבועות צריכות להיעשות בבתי כנסת או בבתי ספר יהודיים, בנוכחות רב או חכם יהודי. כן נקבע כי אין להישבע בשבתות ובחגים יהודיים. בהמשך מפורטות הנחיות לשבועה, תקנות מיוחדות הקשורות לנשים וכן נוסח השבועה.

2-17. ששה-עשר "חוזרים" מטעם הממשלה המלכותית של מורביה ושלזיה, 1785-1846.

פירוט תקנות וחוקים הנוגעים ליהודים: תקנה מיוחדת הנוגעת לשוחטים יהודים, מיסים החלים על יהודים, תקנות בנושא נישואין, מסחר, נדל"ן ומגורים, ועוד. אחד המסמכים מופיע בשני עותקים.

18. Instruction für die Obrigkeitlichen Steuereinnehmer. תקנות לגובי מס, בנוגע למיסים מיוחדים החלים על יהודי מורביה. ברנו (Brunn), אוקטובר 1798.

19. Reglement wegen Aufhebung der Verpflichtung der Jüdischen Gemeinden. תקנות העוסקות בקהילה היהודית. ברלין, יולי 1801.

20. Ihro Königliche Majestät von Sachsen... צו משפטי בנושא מגבלות על עסקים יהודים של הלוואה בריבית. דרזדן, אוגוסט 1811.

סה"כ 20 מסמכים; חלקם בני מספר עמודים. 32 ס"מ בקירוב. מצב משתנה (מצב כללי טוב).

פתיחה: \$3000

הערכה: \$4000-6000

103. Collection of Regulations and Decrees related to German Jews – 18th-19th Century

Collection of official documents – regulations and decrees related to German Jews. Germany, 18th-19th century. German and Czech.

1. "Vorschrift wie es mit den Eides-Leistungen der Juden zu halten". Pamphlet of regulations concerning Jews taking an oath in court. [Germany (Braunschweig?), 1780s].

A document outlining various regulations concerning oaths taken by Jews. It is stated that oaths have to be taken in synagogues or in Jewish schools, in the presence of a rabbi or a Jewish scholar, not on Saturdays or Jewish Holidays. Further on appear instructions for oath taking, special regulations regarding women and the text that has to be read to the oath taker.

2-17. Sixteen "circulars" issued by the imperial government of Moravia and Silesia, 1785-1846.

Listing of regulations and laws concerning Jews: a special regulation regarding Jewish Shochatim (slaughterers), taxes imposed on Jews, regulations

related to marriages, trade, real-estate and housing, and more. One document appears in two copies.

18. "Instruction für die Obrigkeitlichen Steuereinnehmer". Instructions for tax collectors, regarding special taxes imposed on Jews in Moravia. Brunn, October 1798.

19. "Reglement wegen Aufhebung der Verpflichtung der Jüdischen Gemeinden". Regulations for Jewish congregations. Berlin, July 1801.

20. "Ihro Königliche Majestät von Sachsen...". Legal order regarding limitations on Jewish usury. Dresden, August 1811.

Total of 20 documents; some documents consist of several pages. Approx. 32 cm. Condition varies (overall good condition).

Opening price: \$3000

Estimate: \$4000-6000

BIULETYNY KRONIKI CODZIENNEJ

z miesiąca sierpnia 1942 roku.

B.K.C.No.103

EWIDENCJA LUDNOSCI W DNIU 1 SIERPNIA 1942 r.

W dniu 1 sierpnia 1942 r. zamieszkiwało geto
101.259 ludzi

na liczbę tę składa się 43.220 mężczyzn i 58.039 kobiet.

RUCH LUDNOSCI W MIES. LIPCU:

Stan na dzień 1.7.	44.061	mężcz.	58.495	kob.	102.546	osób
Urodziło się	32		32		64	
Martwych urodzeń	1				1	
" " przedwojennych	1		1		1	
Przybyli z "Gen.Gouv." i Wart. 8	8		8		16	
z więzień	3				3	
Dostaw. żywności	1				1	Uwaga No.1
Powrócili z robót	26				26	
Przybyli z Kalisza, Koźminka i z kołonii pod Turkiem /Heigemühle/	888		802		685	
Razem przybyło w lipcu	404		344		748	
Zmarło	1227		796		2025	Uwaga No.2
Wyjechali do Gen.G.ouv.	21		2		3	
" " na roboty	7				7	
Razem ubytek w lipcu	1235		800		2035	
Efektywny ubytek	821		456		1287	

UWAGA No.1

Pochowany na tutejszym cmentarzu niefigurujący w ewidencji ludności geta nauczyciel Smoleński, który zamierzał ~~zostać~~ się przedostać i przy tej próbie został zastrzelony /patrz odnośny biuletyn/

UWAGA No.2.

W ostatnich miesiącach uderza nieproporcjonalnie wyższa śmiertelność wśród mężczyzn aniżeli kobiet. Objaw ten szczególnie charakterystyczny jest dla cyfry lipcowych zgonów.

.....3

LICZBA PRACOWNIKÓW PRZEŁOŻONEGO ST.2.

wg. danych Wydz. Personalnego w dniu 1 sierpnia rb. liczba pracowników etatowych wynosiła 12.880. W dniu 1 sierpnia 1941 roku pracowników było 7061. W lipcu rb. zaangażowano 601 pracowników. Stan w dniu 1 lipca wynosił 12.870, czyli liczba ta w ciągu mies. lipca podniosła się do 13.221. W lipcu skreślono 185 i zmarło 156, czyli ubytek wynosi 341, dając jak powyżej cyfrę 12.880.

W dniu 1 ~~xx~~ stycznia rb. było pracowników etatowych 9.736.

Ogólna liczba pracujących w getcie wynosi niespełna 80.000.-

104. דפי "כרוניקה יומית" – הכרוניקה של גטו לודז', 1941-1942

שלושה עשר דפים "Biuletyn Kroniki Codziennej" [עלון כרוניקה יומית] שנדפסו מטעם ה-Wydział Archiwum [מחלקת הארכיון] בגטו לודז'. לודז', 1941-1942. פולנית. עלונים מס' 49, 66, 67, 68, 70, 71, 78, 80, 98, 103, 107, 108, 109. מודפסים במכונת כתיבה / משוכפלים. בחלקם מופיעה הכותרת המקוצרת "B.K.C." בחלקם מחיקות והערות רבות בכתב יד, בעט ובעפרון (כנראה, מהתקופה). לפנינו דפים מקוריים מן "הכרוניקה של גטו לודז'". מחלקת הארכיון, שהוציאה את הכרוניקה, הוקמה על-פי החלטתו של ראש היוזנרט מרדכי חיים רומקובסקי. הכרוניקה נכתבה ברציפות מתחילת ינואר 1941 עד 30 ביולי 1944 וכוללת רישום כרונולוגי יומי של האירועים בגטו לודז'. מחבריה היו עיתונאים, סופרים ואנשי-רוח; הבולטים ביניהם היו העיתונאי יוליאן צוקר, המהנדס ברנד אוסטרובסקי, האתנוגרף יוסף זלקוביץ וחוקר המקרא ד"ר אברהם שלום קמייניצקי. רישומיה מבוססים על מסמכים ועובדות, שמטרו לארכיון המחלקות השונות של המינהל היהודי בגטו, בהוראתו המפורשת של רומקובסקי. הדפים כוללים תיעוד, יומי בדרך-כלל, של מזג האוויר, פרטים סטטיסטיים על ילודה ותמותה, מעצרים ופלילים, חלוקת המזון, מצב בריאות האוכלוסייה, כרוזים והודעות רשמיות, דינים-וחשבונות ממקומות עבודה, אירועים כגון מצודים וגירושים, נגישות והוצאות להורג. לעיתים מזומנות מופיעות כתבות על ההווי בגטו, על הלך-רוחה של האוכלוסייה, תמונות מחיי יום-יום,

שמועות ואפילו בדיחות. דפי הכרוניקה, שניצלו לאחר חיסול הגטו, ובהם כ-2,000 גליונות כתובים במכונת-כתיבה, מצויים במכון היהודי להיסטוריה בורשה ובמכון ייווא (YIVO) בניו-יורק. ב-1966-1965 פורסמה הכרוניקה בחלקה בדפוס בפולין, וב-1984 הופיע בארה"ב מבחר גדול של קטעים מתוך הכרוניקה בתרגום לאנגלית. בישראל נדפסה הכרוניקה במלואה בארבעה כרכים בשנים 1987-1989. במבוא למהדורה העברית כותב לוציאן דוברושיצקי: "הכרוניקה של גטו לודז' מזעזעת בפשטותה והיא מסמך בעל ערך היסטורי עצום. עושר המידע הכלול בה, הדיקו ברישום והדרך השיטתית בה נתחברה, עושים את הכרוניקה למקור שאין שני לו בכל אשר נכתב על חורבן יהודי אירופה במלחמת העולם השנייה. שלא כרשימות אישיות רבות מאותה התקופה, הכרוניקה לא רק נכתבה מדי יום ביומו, אלא העובדות והאירועים מבוססים על מקורות מידע ראשוניים או על מסמכים, שגם הם חוברו באותם הימים עצמם, וזאת בעיקר הודות לכך, שהיא נתחברה בידי מוסד, שהייתה לו גישה כמעט לכל הרישומים הפנימיים של הגטו. מוסד זה היה הארכיון של ראש מועצת היהודים בגטו לודז'".

סה"כ 17 דפים, 30 ס"מ בממוצע. מצב משתנה. חלקם קרועים, עם סימני קיפול ובלאי רבים.

פתיחה: \$1000

הערכה: \$2000-4000

104. "Daily Chronicle" Leaves – The Lodz Ghetto Chronicles, 1941-1942

Thirteen leaves "Biuletyn Kroniki Codziennej" [The Bulletin of the Daily Chronicle] printed on behalf of Wydział Archiwum [Archive Department] of the Lodz Ghetto. Lodz, 1941-1942. Polish.

Bulletins no. 49, 66, 67, 68, 70, 71, 78, 80, 98, 103, 107, 108, 109. Typewritten / duplicated. The shortened title "B.K.C." appears on some of the issues. Deletions and numerous handwritten comments appear on some, in pen and in pencil (most probably from the time of printing).

Offered here are original leaves of "the Chronicle of the Lodz Ghetto". The decision to found the archive department that published the chronicle, was taken by the head of the Judenrat, Mordechai Chaim Rumkowski. The chronicle was written continuously from early in January 1941 to July 30, 1944. The chronicle compiles a daily chronological summary of events that had transpired in the ghetto. The authors were journalists, authors and intellectuals; among the prominent authors were the journalist Julian Cukier, engineer Bernard Ostrowsky, ethnographer Josef Zekowicz and the biblical scholar Dr. Avraham Shalom Kamenetzky. The records are based on documents and facts submitted to the archives by the various departments of the Jewish administration in the ghetto, according to an explicit order by Rumkowski. The leaves contain documentation, generally on a daily basis, of the weather, statistics regarding births and deaths, arrests and criminal matters, food distribution, state of the population's health, broadsides and official notices, reports from work places, events such as persecutions and deportations, oppression and executions. Articles about life in the ghetto appear often in the chronicles,

concerning the population's mood, photographs of daily life, rumors and even jokes.

The chronicle leaves which survived the liquidation of the ghetto include some 2,000 typewritten leaves, which are presently in the Jewish Historical Institute in Warsaw and in YIVO Institute in New-York. In 1965-1966 parts of the chronicles were published in Poland, and in 1984 a significant part of the chronicles, translated to English was published in the United States. The complete version of the chronicles was printed in Israel, in four volumes during 1987-1989.

Lucjan Dobroszycki writes in the introduction to the Hebrew edition: "The chronicle of Lodz Ghetto is devastating in its simplicity and constitutes a document of extreme historical value. The vast scope of information, the accuracy of the records and the systematic manner in which it was composed, create a unique source of information, unlike any other source of information concerning the extermination of European Jews in World War II. Unlike numerous personal accounts from that period, the chronicle was not only composed on a daily basis, but the facts and events recorded were based on first hand sources or on documents which were also composed at the time, mainly due to the fact that it was composed by an institute which had access to almost all of the inner records of the ghetto. This institute was the archive of the head of the Judenrat in Lodz Ghetto".

Lot of 17 leaves, average size: 30 cm. Condition varies. Some are torn, with folding marks, and significantly worn.

Opening price: \$1000

Estimate: \$2000-4000

105b

105a

105. ההיסטוריה הבולאית של גטו לודז', 1940-1945 - מחקר מקיף ואוסף פריטים רחב היקף

של הדואר בגטו, שירות הטלגרמות בגטו, השפעות האמברגו על הדואר, דואר רשום ודואר-חבילות, גלויות "Signs of Life", תקנות בנוגע לשליחת כסף לגטו, מכתבים שהוחזרו לשולח, דואר גרמני בגטו, ההכנות להקמת מערך הדואר בגטו (כולל טיוטות והצעות לעיצוב בולים, גליונות, proofs, ועוד), חודשיו האחרונים של הגטו (כולל המכתב המתועד האחרון שנשלח מהגטו), ועוד.

המחקר והאוסף נערכו באופן מרשים בידי אספן במשך קרוב לשלושה עשורים, בצורה קפדנית ומדוקדקת, והם מסודרים בדפי אלבום לתצוגה, עם טקסטים מודפסים המלווים כל פריט ופריט, הקדמות והערות חשובות. האוסף, המסודר בצורה נושאית והכולל מספר תגליות וחידושים מחקריים, היוו האוסף המקיף ביותר בנושא תולדות שירותי הדואר בגטו ויכול להוות בסיס לתערוכה בנושא.

גודל ומצב משתנים. מצב כללי טוב.

פתיחה: \$70,000

הערכה: \$80,000-100,000

Postal History of the Lodz Ghetto (1940-1945), Original research on what was probably the most unusual and bizarre Postal service of the 20th Century.

מחקר יחיד במינו בנושא ההיסטוריה הבולאית של גטו לודז' בשנים 1940-1945, מלווה 155 פריטים פילאטליים מקוריים - מכתבים, מעטפות, גלויות, מסמכים, חותמות, טלגרמות, בולים ו-פרופס (Proofs), חלקם נדירים ביותר.

האוסף שלפניו מחולק לפרקים, המשרטטים באופן כרונולוגי את התהוות מערכת הדואר בגטו, על כל פניה: ראשיתו של הגטו, התקופה שקדמה לאמברגו על הדואר, מכתבים של מרכזי חיים רומקובסקי להנהלת הדואר, מכתבים אל ומאת יהודים שהועסקו בעבודות מחוץ לגטו (גלויות ששלחו יהודים שהועסקו בכפייה בניית אוטוסטרדה בין פרנקפורט לפוזן, ממחנות עבודה בפוזן, טורנברג, שטרנברג, ביליץ, ועוד), מכתבים שנשלחו לגטו מגטאות אחרים (ביניהם גלויות שנשלחו לגטו לודז' מגטאות צ'נסטוחובה, אופוצ'נו, יחופך, דזנסקה וולה, קיילצה, ועוד; גלויה שנשלחה מגטו לודז' לבית מחסה לפליטים בגטו ורשה), מערכת הצנזורה

105d

105c

105. The Postal History of the Lodz Ghetto, 1940-1945 – Comprehensive Study and a Remarkable Collection of Items

“Postal History of the Lodz Ghetto (1940-1945), Original research focusing on what was probably the most unusual and bizarre Postal service in the 20th Century”. A unique research into the postal history of Lodz Ghetto, 1940-1945, accompanied by 155 original philatelic items – letters, envelopes, postal cards, documents, ink-stamps, telegrams, postal stamps and proofs, some extremely rare.

The collection is divided into chapters illustrating chronologically the development of the postal system in the Ghetto: the Beginning of the Ghetto, Pre-Postal Embargo Mail, letters by Mordechai Chaim Rumkowski to the management of the Postal Services, letters to and from Jews employed outside the Ghetto (postcards sent by Jews who were forced to construct the Autobahn between Frankfurt and Posen, from forced labor camps in Posen, Sternberg, Bielitz, and more), letters sent to the Ghetto from other Ghettos (among them postcards sent to Lodz Ghetto from Ghettos in Czestochowa, Opoczno, Jozefow, Zduńska Wola, Kielce, and more; a postcard sent from Lodz Ghetto to a refugee shelter in Warsaw Ghetto), postal censorship in the Ghetto,

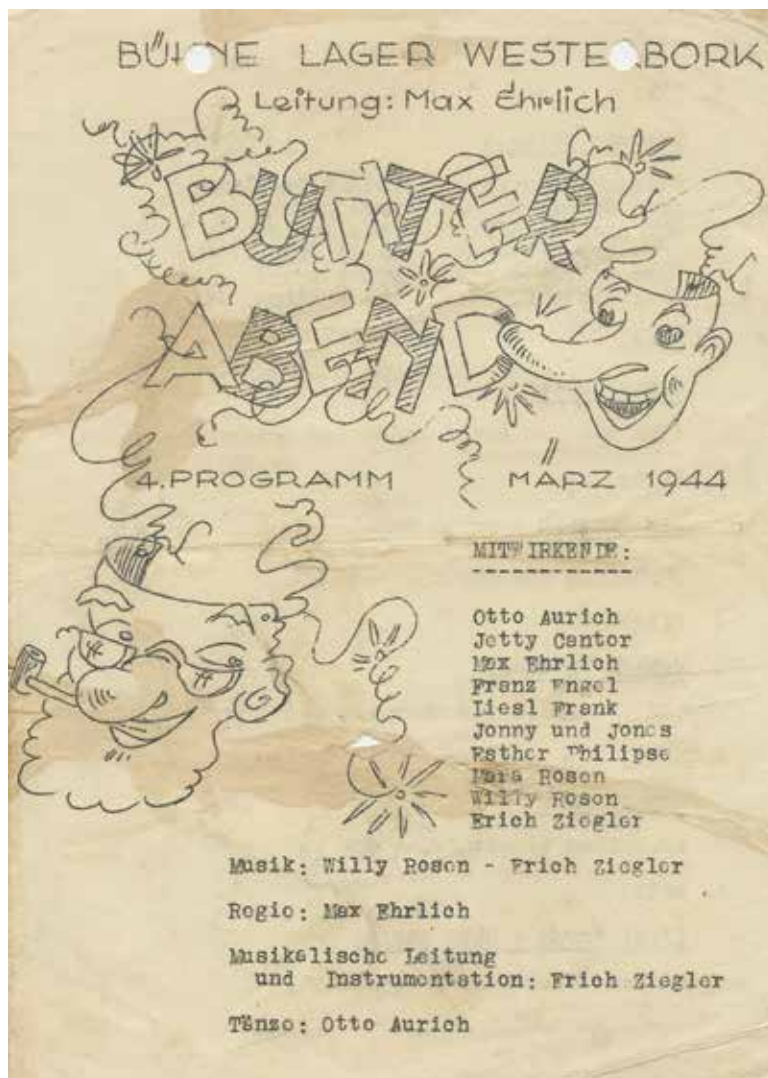
Telegram service, the effect of the mail embargo, registered mail and parcel post services, “Signs of Life” postcards, postal rules for transferring money to the Ghetto, “Return to Sender” letters, German mail in the Ghetto, preparations for setting up the Ghetto postal system (including sketches and proposals for designs of stamps, sheets, proofs and more), the last months of the Ghetto (including the last documented letter sent from the Ghetto), and more.

The collection and research were done in a precise, meticulous and impressive manner by a collector, for nearly three decades. The items are presented on album pages, with printed texts next to each item, introductions and important comments. This collection, arranged according to subjects, including discoveries and research results, is the most comprehensive collection regarding the history of postal services in the Lodz Ghetto and could be used as a basis for an exhibition.

Size and condition varies. Overall good condition.

Opening price: \$70,000

Estimate: \$80,000-100,000

106a

106. לקט פריטים - יהודיה הולנדית במחנה וסטרבורק ובגטו טרזינשטאט - תכניות תיאטרון ממחנה וסטרבורק

3-8. שישה שירים בכתב ידה של מיכילס, שכתבה לכבוד אהובה.
9. פנקס ובו כ-16 דפים כתובים בכתב-יד, כפי הנראה מתקופת שהותה של מיכילס במחנות פיכט ווסטרבורק, וכן רישום שנכתב בגטו טרזינשטאט.
10-13. ארבע גלויות שנשלחו אל מיכילס (שתיים מאת Fernand Haas ואולי ארבעתן), אחת נשלחה לכתובתה בהאג ושלוש למחנה וסטרבורק. שתיים מהן נכתבו על גבי גלויות ייעודיות של מחנה גרמני לשבויי מלחמה (Kriegsgefangenenlager); מעטפה ממוענת אל מיכילס, בצרף מס' 65 (עם רישומים בכתב יד על גבי המעטפה).
14. שרידי תעודה (Arbeitsausweis) של מיכילס, מגטו טרזינשטאט.
15. תוית נייר עליה נכתבו שמה של מיכילס ותאריך לידתה. מצורפים מספר מסמכים נוספים.
גודל ומצב משתנים. חלק מהפריטים במצב בינוני-גרוע.

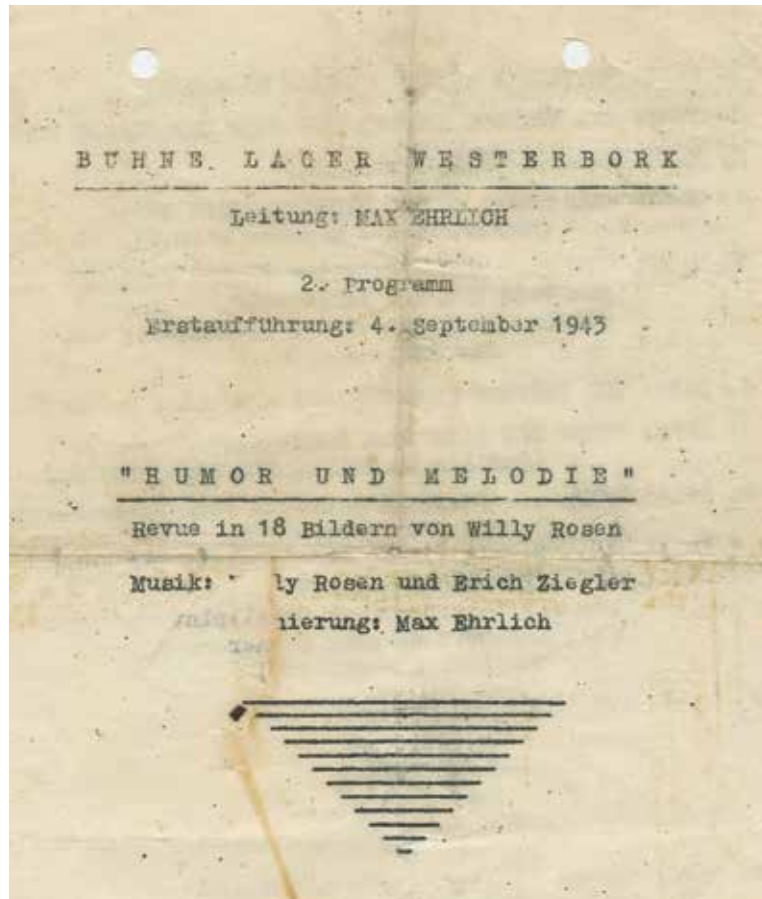
פתיחה: \$2000

הערכה: \$4000-6000

לקט פריטים של Josephine Micheels, יהודיה הולנדית ילידת 18 בנובמבר 1917 מהעיר האג. הולנד וצ'כיה, 1943. הולנדית וצרפתית. כפי העולה מהפריטים שלפנינו, מיכילס גורשה מהאג למחנה הריכוז פיכט (Vught) באפריל 1943, משם למחנה המעבר המשטרתי ליהודים וְסְטְרֶבּוֹרְק, שם שהתה בין יולי 1943 לספטמבר 1944, ומשם למחנה טרזינשטאט, שם שהתה בין ספטמבר 1944 לפברואר 1945. לאחר מכן שהתה בשני מחנות נוספים ואחר-כך, כפי הנראה, שבה להולנד.

האוסף שלפנינו כולל:

1-2. שתי תכניות לאירועים שאורגנו בידי קבוצת התיאטרון Bühne Lager Westerbork, שפעלה במחנה וסטרבורק, בניהולו של הבמאי מקס ארליך (Max Ehrlich) ובהשתתפות ויילי רזן (Willy Rosen), אריך ציגלר (Erich Ziegler), ליזל פרנק (Lisl Frank), אוטו אורריך (Otto Aurich) ואחרים. הקבוצה העלתה במחנה מופעי תיאטרון, קברט ואופרה. תכנית אחת, "Humor und Melodie" (תכנית מס' 2) התקיימה ב-4 בספטמבר 1943 [תכנית זו, "הומור ומנגינה", היתה הפקת התיאטרון הגדולה ביותר שהפיק ארליך במחנה], והאחרת, "Bunter Abend" (תכנית מס' 4) במארס 1944.

106b

106. Collection of Items – A Dutch Jewess in Westerbork Transit Camp and in Theresienstadt Ghetto – Theater Programs from Westerbork Transit Camp

Collection of Items owned by Josephine Micheels, a Dutch Jewish woman born on November 18, 1917, in The Hague. Holland and Czechoslovakia, 1943. Dutch and French.

Micheels, as gathered from the items in this collection, was deported from The Hague to Vught Concentration Camp in April 1943, from there to Westerbork Police Transit Camp for Jews, where she was held between July 1943 and September 1944, and from there to Theresienstadt, where she was held between September 1944 and February 1945. Afterwards, Micheels was held in two other camps and later, it seems, she returned to Holland.

The collection includes:

1-2. Two programs of events organized by the "Bühne Lager Westerbork" theater group active in Westerbork, directed by Max Ehrlich, with the participation of Willy Rosen, Erich Ziegler, Lishl Frank, Otto Aurich, and others. The group performed theater plays, cabaret and opera. One program, "Humor und Melodie" (program no. 2), was held on September 4, 1943 ["Humor and Melody", was the largest production by Ehrlich in the camp], and the other, "Bunter Abend" (program no. 4), was

performed on March, 1944.

3-8. Six poems handwritten by Micheels, composed for her loved one.

9. Notebook with 16 handwritten leaves, most probably from the period during which Micheels stayed in Vught and Westerbork camps, as well as a note written while in Theresienstadt.

10-13. Four postcards sent to Micheels (two from Fernand Haas, or maybe all four of them), one sent to her address in The Hague and three to Westerbork camp. Two postcards were written on designated postcards of a German camp for prisoners of war (Kriegsgefangenenlager); one envelope addressed to Micheels, in barrack no. 65 (with handwritten inscriptions on the envelope).

14. Remnants of a work certificate (Arbeitsausweis) of Micheels, from Theresienstadt.

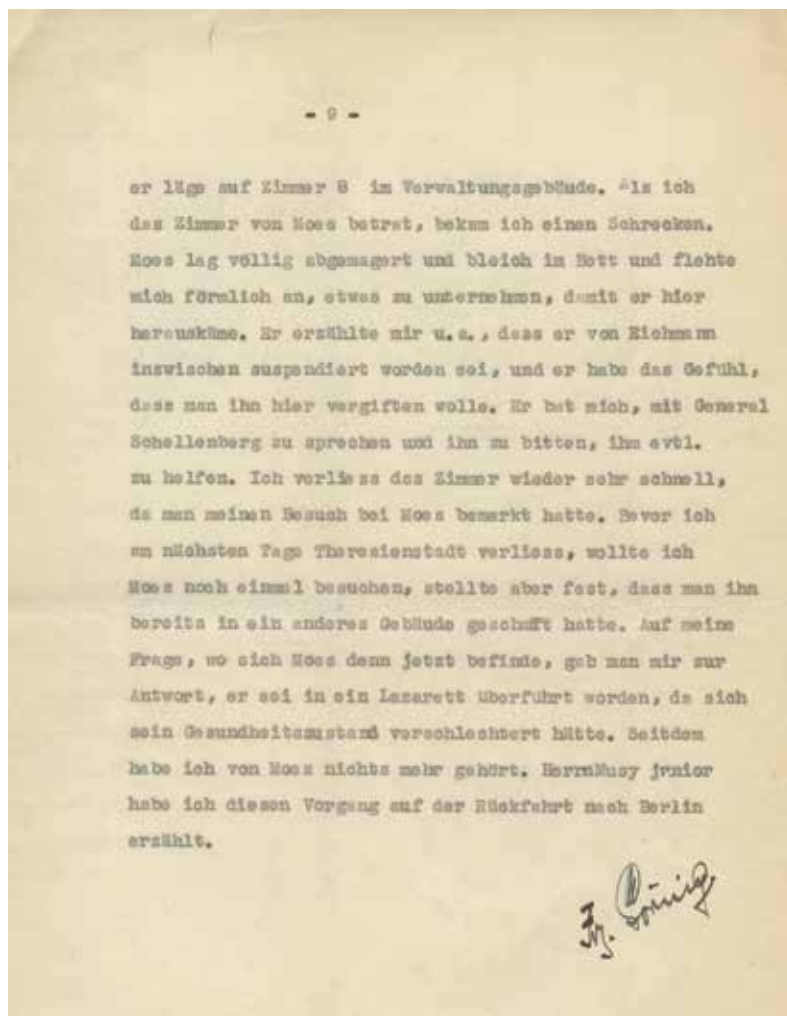
15. Paper label with her name and date of birth.

Enclosed are some additional documents.

Sizes and conditions vary. Some items in fair-poor condition.

Opening price: \$2000

Estimate: \$4000-6000

107

107. ארכיון מסמכים - הלל שטורך - מו"מ ובגישה עם הימלר להצלת יהודים ומבצע "אוטובוסים לבנים"

Einige Notizen über die sogenannte [volks] (הבדולח) [Empörung am 8. November 1938]. מסמך זה אינו חתום אך שמו של גרינג כתוב בסופו בעפרון.

- מכתב בכתב יד מאת **נורברט מאזור** להלל שטורך; נכתב על נייר מכתבים רשמי של מאזור, מתוארך 18.7 (ללא שנה).
- סרט צילום הכולל 67 תשלילים של תצלומים ממבצע "אוטובוסים לבנים". בין התצלומים - ניצולי מחנות ריכוז, תצלומי צוותי ההצלה, האניות ששימשו להבאת הניצולים והגעתם לשבדיה.
- תמליל דו"ח מאת **ראול וולנברג**, 22.10.1944, אודות מצבם של יהודי הונגריה (שני עמודים במכונת כתיבה; שבדית). יחד איתו תמליל נוסף של דו"ח שאינו חתום, בגרמנית, מאותו זמן, המצטט את סוכנות החדשות ההונגרית MTI, בדבר חוקי הגזע שנכנסו לתוקף לגבי היהודים וביניהם ענידת טלאי צהוב על הבגד, חוקי עוצר, ועוד. שני התמלילים חתומים (חתימה לא מזוהה).
- מכתב מודפס במכונת כתיבה, שכתב **פליקס קרסטן** לשטורך ב-4 באפריל 1945, בעת שהותו בשטוקהולם, ובו הוא מדווח על הסכמתו של הימלר להעביר 450 יהודים דנים ונורווגים מטרינישטאט למחנה נוינגמה (Neuengamme) ומשם לשבדיה. אינו חתום; בראשו ראשי התיבות F.K., עם תיקונים בכתב-יד. בנוסף - מסמך בידידש מ-1 במרץ 1945, ייתכן שנכתב על ידי

ארכיון הכולל למעלה ממאה מסמכים הקשורים להלל שטורך, יו"ר הקונגרס היהודי העולמי בשבדיה, ולפעולותיו להצלת יהודים מדי הנאצים בשנים האחרונות לשלטונם.

הארכיון כולל:

• Feststellungen, die im Zuge der Befreiungsaktionen von Schutzhäftlingen aus deutschen Konzentrationslagern getroffen wurden [ממצאים שנתגלו במהלך שחרור "אסירי חסות" ממחנות השמדה גרמניים], **תצהיר חתום על ידי פרנץ גרינג** - קצין ה-SS שמונה על ידי וולטר שלנברג, עוזרו של הימלר, לתפקיד קצין הקישור של מבצע "אוטובוסים לבנים".

תצהיר בן תשעה עמודים; כל עמוד חתום על-ידי גרינג בתחיתו בראשי תיבות, והמסמך כולו חתום בסופו על ידי גרינג בחתימתו המלאה. בעמוד 2, תוספת של שלוש שורות בכתב ידו של גרינג.

התצהיר מתייחס למבצע העברתם של 1200 יהודים מטרינישטאט לשווייץ, שיזם הכלכלן השווייצרי ז'אן מרי מוסי ב-1944, וכן למבצע הצלת אסירי המחנות השונים והעברתם לשבדיה במהלך 1945. המסמך אף מתייחס ישירות להצלת יהודים. על פי פתק המצורף לתצהיר, הוא נחתם במשרדו של שטורך.

מצורף עותק נוסף, בלתי חתום, וכן מסמך נוסף שכותרתו "כמה הערות אודות הזעם הפופוליסטי לגבי 8 בנובמבר 1938 (ליל

שטורן, שכותרתו "קרסטן", ובו נראה ראשי פרקים ממפגש בין השניים. מזכרים יהודי פינלנד, הימלר, היטלר, מחנות הריכוז ועוד; שלושה העתקי פחם מקוריים של מכתבים ששלח שטורן לפליקס קרסטן במרץ-אפריל 1945, ובהם מוזכרת הצעתו של קרסטן ששטורן יגיע לגרמניה לפגוש את הימלר, ופיוני מחנה ברגן בלזן; שני העתקים של תצהיר / דו"ח אודות קרסטן ויחסיו עם הימלר; תצהיר בשבדית "אודות יחסי עם פליקס קרסטן"; מסמך בן ארבעה עמודים מאת הברון ואן נאגל, שגריר הולנד בשבדיה מ-1949; מסמך בן 26 עמודים ובו תרגומים לאנגלית של מסמכים הנוגעים לפליקס קרסטן ולעבודתו ההומניטרית במהלך התקופה הנאצית (The Data on the Finnish Medical Councillor E.A. Felix) Kersten's humanitarian relief work during the war 1940-1945...).

• העתק פחם של מכתב לווולטר שלנברג, עוזרו של הימלר, מיוני 1945 (כחודש לאחר כניעת גרמניה), ובו סדרת שאלות - לגבי אייכמן, רודולף קסטנר, יהודי ברגן בלזן, ועוד. שמו של כותב המכתב אינו מצוין, והוא חתום בחתימה לא ברורה בעט, יתכן של שטורן. בנוסף - תמליל מכתב של שלנברג לשטורן, שנכתב שבוע קודם לכן, ב-6 ביוני; שני העתקי דו"ח בן 96 עמודים בגרמנית שכתב שלנברג ובו הוא מפרט בעיקר את מאורעות אפריל-מאי 1945 (מודפס במכונת כתיבה, אינו חתום).

• תמליל מכתב מאת שטורן לראשי הקונגרס היהודי העולמי בניו יורק, בו הוא מודיע להם על כך שאישר לקרסטן כי יבוא לגרמניה לפגוש את הימלר. 31 במרץ 1945. מודפס במכונת כתיבה.

• מכתב מראש ממשלת שבדיה, טאגה ארלנדר, לשטורן, מ-1951. מודפס במכונת כתיבה על נייר מכתבים רשמי של ראש הממשלה, חתום בעט.

• 18 מסמכים מקוריים ועוד מספר צילומי מסמכים, הקשורים לשנותיו של שטורן בלטביה, להגירתו לשבדיה ב-1940, ולנסיונו להגר משם לארה"ב: הזמנה לחתונתו של שטורן מ-1937; העתק מכתב שכתב לאשתו ב-1940, בעת שהיה כבר בשבדיה בעוד היא ובנם נשארו עדיין בריגה; מסמכים הקשורים להלאמת העסק של שטורן בריגה על ידי השלטונות הסובייטיים; ויזת כניסה של שטורן ומשפחתו לפלשתינה, אותה לא מימש; ועוד.

• כ-80 מסמכים, רובם מהמחצית השנייה של שנות הארבעים, העוסקים בפנים שונים של חייו של שטורן בשבדיה - פעילותו הציונית, עסקיו, חייו האישיים, וכן מכתבים רבים מאנשים שהיו פליטים בשבדיה ומודים לו עמוקות על עזרתו ומחויבותו. ביניהם: 14 העתקי מברקים בין שטורן לסוכנות היהודית בפלשתינה, מאי 1943 - מאי 1945, ובהם, בין היתר, רשימות שמיות של יהודים הונגרים שיש לנסות להציל; 14 העתקי פחם של התכתבות וחליפת מברקים בין שטורן וסלומון אדלר-רודל, מהסוכנות היהודית בלונדון, יולי 1943 - מאי 1945, בעיקר בנוגע לנסיונות להצלת יהודי דנמרק ולהגעתם של היהודים ניצולי "האוטובוסים הלבנים" לשבדיה; שלושה דוחות מאת ד"ר אוטו שוץ, חבר הקונגרס היהודי העולמי בשבדיה, שניים מהם ממרץ 1945, אודות מחנות ההשמדה ברגן בלזן וראוונסבריק (Ravensbrück), ככל הנראה כהכנה למבצע "אוטובוסים לבנים". העתקי פחם, עם תיקונים בכ"י, ועוד.

הלל שטורן

הלל שטורן נולד בלטביה ב-1902. מגיל צעיר היה פעיל ציוני ולהב ועסק בהעלאת יהודים לארץ ישראל. שטורן היה איש עסקים, וב-1940, עם כיבוש לטביה בידי הסובייטים, עבר עם משפחתו להתגורר בשבדיה, שם שימש כנציג הסוכנות היהודית וחבר בקונגרס היהודי העולמי. תוך שנים ספורות הפך לאחד היהודים המשפיעים ביותר בשבדיה, ויצר קשרים אישיים עם בית המלוכה השבדי, ראש הממשלה ודמויות ציבוריות חשובות אחרות. במהלך מלחמת העולם השנייה, שטורן, שהפך בינתיים ל"ר

הקונגרס היהודי העולמי בשבדיה, ניסה לסייע ליהודים בארצות הכבושות על ידי הנאצים בכל דרך. בתחילה יזם משלוח חבילות מזון ליהודים במחנות ריכוז בגרמניה באמצעות הצלב-האדום השבדי. עיקר החבילות נשלחו לברגן-בלזן, אולם הגרמנים חילקו רק מקצת החבילות ואת חבן אחסנו, והן נמצאו כאשר הצבא הבריטי שיחרר את המחנה. בהמשך עשה שטורן מאמצים רבים לנצל את קשריו הטובים עם בית המלוכה השבדי כדי להציל יהודים מידי הנאצים. לשם כך גייס שטורן את פליקס קרסטן, מי שהיה רופאו האישי והמעסה של מפקד ה-SS, היינריך הימלר.

המשא ומתן העקיף שניהל שטורן עם הימלר דרך קרסטן בתחילת 1945 הביא להבטחתו של הימלר כי מחנות ההשמדה לא יפוצצו על יושביהם עם התקרבות חיילי בעלות הברית אלא יועברו לידיהם בשלמותם. בנוסף קיבל הסכמה לכך שחבילות מזון שישלחו משבדיה למחנות הריכוז יועברו לידי האסירים, וכשנודע לו כי נתקבלה הוראה במרץ 1945 לפוצץ את מחנה ברגן בלזן על יושביו, הצליח לקבל את הבטחת הימלר כי ההוראה תבוטל.

באפריל 1945, כאשר היה כבר ברור להימלר שגרמניה עומדת להפסיד במלחמה, הצליח קרסטן לארגן פגישה פנים אל פנים בין שטורן להימלר, אולם שטורן, שלא היה יליד שבדיה, לא יכול היה לזכות להגנה ולתמיכה מלאה של השבדים כשיהיה על אדמת גרמניה לצורך פגישה כזו. אחרי דיונים מעמיקים נבחר למשימה נורברט מאזור, חבר הנהלת הקונגרס היהודי העולמי בשטוקהולם. פגישה זו היתה הראשונה והיחידה בין הימלר לבין יהודי נציג ארגונים יהודיים. היא נערכה בברלין, לשם הגיעו מאזור וקרסטן במטוס פרטי ב-20 באפריל. מכיוון שהיה זה יום הולדתו של הפיהרר והימלר השתתף במסיבה בבונקר בברלין, נאלץ מאזור להמתין 26 שעות בטרם נועד, ב-21 באפריל 1945, לשיחה בת שעתיים וחצי עם הימלר. התוצאה הישירה המרכזית של השיחה היתה שחרור של כ-7500 נשים ממחנה ההשמדה ראוונסבריק שבצפון גרמניה לשבדיה ולשווייץ, מתוכן לפחות 2000 נשים יהודיות.

אוטובוסים לבנים

"אוטובוסים לבנים" היה מבצע של הצלב האדום השבדי וממשלת דנמרק, להצלת אסירים ממחנות ההשמדה הגרמנים והעברתם לשבדיה, אשר התרחש באביב 1945 וכונה על שם כלי הרכב - אוטובוסים, אמבולנסים ומשאיות, שנצבעו בלבן וסומנו בצלב אדום לצורך זיהוי. במהלך המבצע חולצו מעל 15,000 אסירים ממחנות השמדה, מתוכם כמחצית מארצות סקנדינביה ומחצית מדנמרק אחרות. ביניהם היו קרוב ל-500 יהודים, רובם יהודים מדנמרק שחולצו מטריזינשטאט שבצ'כוסלובקיה. כספיח של המבצע אף שוחררו כ-2000 נשים ממחנה נוי-ברנדנבורג (Neubrandenburg), מתוכן קרוב ל-1000 נשים יהודיות.

קיומו של המבצע התאפשר לאחר משא ומתן בין הרוזן פולקה ברנדוט (שמאוחר יותר שימש מתווך בארץ ישראל ונרצח על ידי אנשי לח"י) לבין היינריך הימלר. כמתווך שימש פליקס קרסטן. אחד מפקודיו של הימלר, וולטר שלנברג, הבין שגרמניה עומדת להפסיד במלחמה, ועודד את הימלר לחפש בעלי ברית עם כוחות מדיניים במערב. הסכמתו הראשונית של הימלר לרכז את כל האסירים הסקנדינבים במחנה ריכוז אחד - נוינגמה (Neuengamme) שבהמבורג, שם יוכל הצלב האדום השבדי להעניק להם סיוע, ורק תוך כדי המבצע, והמשך המשא ומתן, איפשר הימלר להוציא את האסירים ולהעבירם לדנמרק לשבדיה.

סה"כ למעלה ממאה מסמכים, רובם מודפסים במכונת כתיבה. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$5000

הערכה: \$15,000-25,000

assistance and commitment. Among the documents: 14 copies of telegrams exchange between Storch and the Jewish Agency in Palestine, May 1943-May 1945, including lists of Hungarian Jews that must be saved; 14 carbon-copies of correspondence and telegrams-exchange between Storch and Salomon Adler-Rudel, of the Jewish Agency in London, July 1943-May 1945, mainly regarding the attempts to rescue Danish Jews and to the arrival of Jews on the "White Busses" in Sweden; three reports by Dr. Otto Schutz, member of the World Jewish Congress in Sweden, two of them from March 1945, about Bergen-Belsen and Ravensbrück extermination camps, most probably as a preparation for the "White Busses" operation. Carbon copies, with handwritten correction; and more.

Hillel Storch

Hillel Storch was born in Latvia in 1902. From an early age he was an enthusiastic Zionist activist and was involved in the promotion of Jewish immigration to Eretz Israel. Storch was a businessman and in 1940, when Latvia was occupied by the Soviets, he moved with his family to Sweden, where he served as the representative of the Jewish Agency and member of the World Jewish Congress. Within just a few years he became one of the most influential Jews in Sweden and had personal relations with the royal family, the prime minister and other important public figures.

During World War II, Storch, who in the meantime became chairman of the World Jewish Congress in Sweden, tried in any possible manner to assist Jews in countries occupied by the Nazis. First he organized shipment of food parcels to Jews in concentration camps in Germany through the Swedish Red Cross. Most of the parcels were sent to Bergen-Belsen but the Germans delivered only a small part of the parcels while most of the parcels were stored. The parcels were revealed when the British Army liberated the camp. Later on Storch made endless efforts to use his good relations with the royal family to save Jews from the Nazis. Storch approached, for that purpose, Felix Kersten, who was the personal physician and physical therapist of SS commander Heinrich Himmler.

The indirect negotiations which Storch conducted with Himmler through Kersten in the beginning of 1945 led to Himmler's agreement to hand over concentration camps to the Allied Forces in good order, and not to bomb the camps. In addition he achieved Himmler's consent that food parcels sent from Sweden to Jews in concentration camps will be delivered to the prisoners, and when he realized that an order was issued in March 1945 to bomb Bergen-Belsen while inmates are still there, he succeeded in achieving Himmler's promise that this order would be cancelled.

In April 1945, when Himmler realized that Germany is about to be defeated, Kersten succeeded in arranging a

personal meeting between Storch and Himmler. Storch, who was not a native Swedish citizen, could not be granted protection and support on the part of Sweden when in Germany. Following intensive discussions, Norbert Masur, member of the World Jewish Congress in Sweden, was appointed to meet with Himmler. **This meeting was the first and only one between Himmler and a Jew representing Jewish organizations.** Masur and Kersten flew to Berlin in a private plane on April 20. Since this was the date of the Fuehrer's birthday, and Himmler participated in a birthday party in the Bunker in Berlin, Masur had to wait for 26 hours before he met, on April 21, 1945, for two and a half hours, with Himmler. The main direct result of this meeting was the liberation of some 7500 women (out of which at least 2000 were Jewish) from Ravensbrück extermination camp in northern Germany and transferring them to Sweden and to Switzerland.

White Busses

"White Busses" – an operation organized by the Swedish Red Cross and the government of Denmark to rescue prisoners from German extermination camps and transport them to Sweden. The operation was held in the spring of 1945 and got its name from the vehicles – busses, ambulances and trucks, which were all painted white and marked with a red cross for identification. During this operation more than 15,000 prisoners were rescued from extermination camps, out of which about one half were from Scandinavian countries and the second half from other countries. Among them were some 500 Jews, most of them from Denmark, who were rescued from Theresienstadt in Czechoslovakia. As part of this operation, 2000 women were rescued from Neu-Brandenburg camp - 1000 were Jewish women.

The operation was made possible following negotiations between Count Folke Bernadotte (who later served as mediator in Eretz Israel and was murdered by Lehi members) and Heinrich Himmler. Felix Kersten served as mediator. One of Himmler's subordinates, Walter Schellenberg, understood that Germany is about to be defeated and encouraged Himmler to search for allies among the Western political forces. At first, Himmler's agreed to gather all the Scandinavian prisoners in one camp – Neuengamme in Hamburg, where the Swedish Red Cross will assist them, and only during the operation and the continuation of negotiations, he agreed to transport the prisoners to Denmark and Sweden.

Total of more than one hundred documents, most of them typewritten. Size and condition vary.

Opening price: \$5000

Estimate: \$15,000-25,000

107. Archive of Documents – Hillel Storch – a Meeting with Himmler and Negotiations for the Rescue of Jews and the "White Busses" Operation

An archive containing more than one hundred documents related to Hillel Storch, Chairman of the World Jewish Congress in Sweden and to his endeavors to rescue Jews from the Nazis during the last years of the Nazi regime.

The archive contains:

- Feststellungen, die im Zuge der Befreiungsaktionen von Schutzhäftlingen aus deutschen Konzentrationslagern getroffen wurden [findings revealed when "custody prisoners" were liberated from German concentration camps], **affidavit signed by Franz Goering** – SS officer who was appointed by Walter Schellenberg, Himmler's assistant, as a liaison officer for the "White Busses" operation.

An affidavit of nine pages; each page is signed by Goering on the bottom in initials; the document is signed at the end by Goering with his complete signature. On page 2, three lines were added by Goering, by hand.

The affidavit refers to the operation of transferring 1200 Jews from Theresienstadt to Switzerland, initiated by the Swiss economist Jean-Marie Musy in 1944, and to the operations of rescuing prisoners from various camps and transferring them to Sweden during 1945. The document also directly refers to the rescue of Jews. According to a note attached to the affidavit, the document was signed in Storch's office.

Enclosed is an additional copy, not signed, as well as an additional document titled "some comments about the people's outrage regarding November 8, 1938 (Kristallnacht)" [Einige Notizen über die sogenannte volks empörung am 8. November 1938]. This document is not signed but Goering's name is written at the end, in pencil.

- A letter handwritten by **Norbert Masur** to Hillel Storch; written on Masur's official letterhead, dated 18.7 (no year).

- Roll of film with 67 negatives of photographs portraying the "White Busses" operation. Among the photographs – concentration camps survivors, rescue teams, ships that served to transfer survivors to Sweden.

- Transcript of a report composed by **Raul Walenberg**, 22.10.1944, relating to the state of Hungarian Jews (two typewritten pages; Swedish). With this document is another transcript of a report in German which is not signed, from the same period, quoting the Hungarian press agency MTI, regarding the Race Laws imposed on Jews among them the obligation to wear a yellow badge, curfew laws, and more. Both transcripts bear a signature (unidentified).

- A typewritten letter, written by **Felix Kersten** to Storch on April 4, 1945, while staying in Stockholm, in which he reports that Himmler agreed to transfer 450 Danish and Norwegian Jews from Theresienstadt to Neuengamme and from there to Sweden. Not signed; on upper part

appear the initials F.K., with handwritten corrections. In addition – a document in Yiddish from March 1, 1945, which might have been written by Storch, titled "Kersten", outlining, probably, the main points of a meeting between the two. Mentioned are the Jews of Finland, Himmler, Hitler, concentration camps, and more; three original carbon-copies of letters sent by Storch to Felix Kersten in March-April 1945, mentioning Kersten's proposal that Storch would go to Germany to meet with Himmler; an affidavit in Swedish "about the relations with Felix Kersten"; a document (four-pages) by Baron von Nagel, Dutch Ambassador to Sweden, from 1949; a document consisting of 26 pages with translations into English of documents relating to Felix Kersten – "The Data on the Finnish Medical Councillor E.A. Felix Kersten's humanitarian relief work during the war 1940-1945...", typewritten with some corrections in pen.

- Carbon copy of a letter to **Walter Schellenberg**, Himmler's assistant, from June 1945 (one month after the German surrender), with a series of questions – about Eichmann, Rudolf Kastner, Bergen-Belsen Jews, and more. The name of the writer of this letter is not mentioned, and it is signed in pen but the signature is not clear, maybe it is Storch's signature. In addition – transcript of a letter from Schellenberg to Storch, written one week earlier, on June 6; two copies of a 96-pages report in German written by Schellenberg in which he outlines mainly the events of April-May 1945 (typewritten, not signed).

- Transcript of a telegram from Storch to the heads of the World Jewish Congress in New-York, in which he informs them that he authorized Kersten to go to Germany and meet with Himmler. March 31, 1945. Typewritten.

- A letter from the prime minister of Sweden, **Tage Erlander**, from 1951. Typewritten on official stationery of the prime minister, signed in pen.

- 18 original documents and some photocopies of documents, related to Storch's years in Latvia, to his immigration to Sweden in 1940, to his attempts to immigrate from there to the United States; an invitation to Storch's wedding, 1937; copy of a letter that Storch wrote to his wife in 1940, when he was already in Sweden while his wife and son were still in Riga; documents regarding the nationalization of Storch's enterprise in Riga by the Soviet authorities; Storch's and his family's visas to Palestine, which have never been used; and more.

- About 80 documents, most of them from the second half of the 1940s, dealing with various aspects of Storch's life in Sweden – his Zionist activity, business, personal life, as well as numerous letters from people who were refugees in Sweden and thanked him sincerely for his

108a

108. דגל שהורד מתורן אניית המעפילים "אקסודוס" בטרם גירושה לאירופה

ה"אקסודוס" בנמל חיפה נראה וייס כשהוא מטפס על תורן האנייה ומוריד את דגלה (ראה קישור בקטלוג הדיגיטלי, באתר האינטרנט של קדם, דקה 02:30).

150x85 ס"מ. מצב כללי טוב. כתמים, סימני קיפול וקמטים. מצורף מכתב אישור מאת הרב הלל קולדצקי.

אניית המעפילים "אקסודוס" הפליגה מנמל סט שליד מרסיי ב-11 ביולי 1947 בשעה חמש לפנות בוקר, כשעל סיפונה מצטופפים כ-4500 נוסעים ניצולי שואה וכ-70 אנשי צוות, במטרה להגיע לארץ ישראל. לפנות בוקר ה-18 ביולי 1947, כיממה לפני שהייתה אמורה להגיע לחופי ארץ ישראל, נגחו ב"אקסודוס" משחתות בריטיות. באותה עת נמצאה האנייה במרחק של כ-20 מייל ימי מחוף עזה. הבריטים הצליחו להעלות לאנייה 50 חיילים, תוך ירי פצצות עשן ורימוני גז מדמיע. החיילים נרגמו ב"תחמושת" שהוכנה מראש ועקב כך פתחו באש חיה כנגד המעפילים. לאחר מאבק קשה, שגרם למותם של שלושה מעפילים ושל הקצין הראשון ביל ברנשטיין, וכן לעשרות פצועים, הורה מפקד האנייה יוסי הראל על כניעה. האנייה הפליגה לנמל חיפה, שם הורדו נוסעיה בכוח. יושב-הראש של ועדת אונסקו"פ וחבר הוועדה מיוגוסלביה, ששהו בארץ באותה עת, נענו לקריאתו של משה שרת (ראש המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית דאז), וצפו בהורדת המעפילים בנמל, דבר שהותיר עליהם רושם עז. לאחר הורדתם לנמל, הועלו המעפילים

דגל ישראל, שהורד מתורן אניית המעפילים "יצאת אירופה תש"ז" / "אקסודוס".

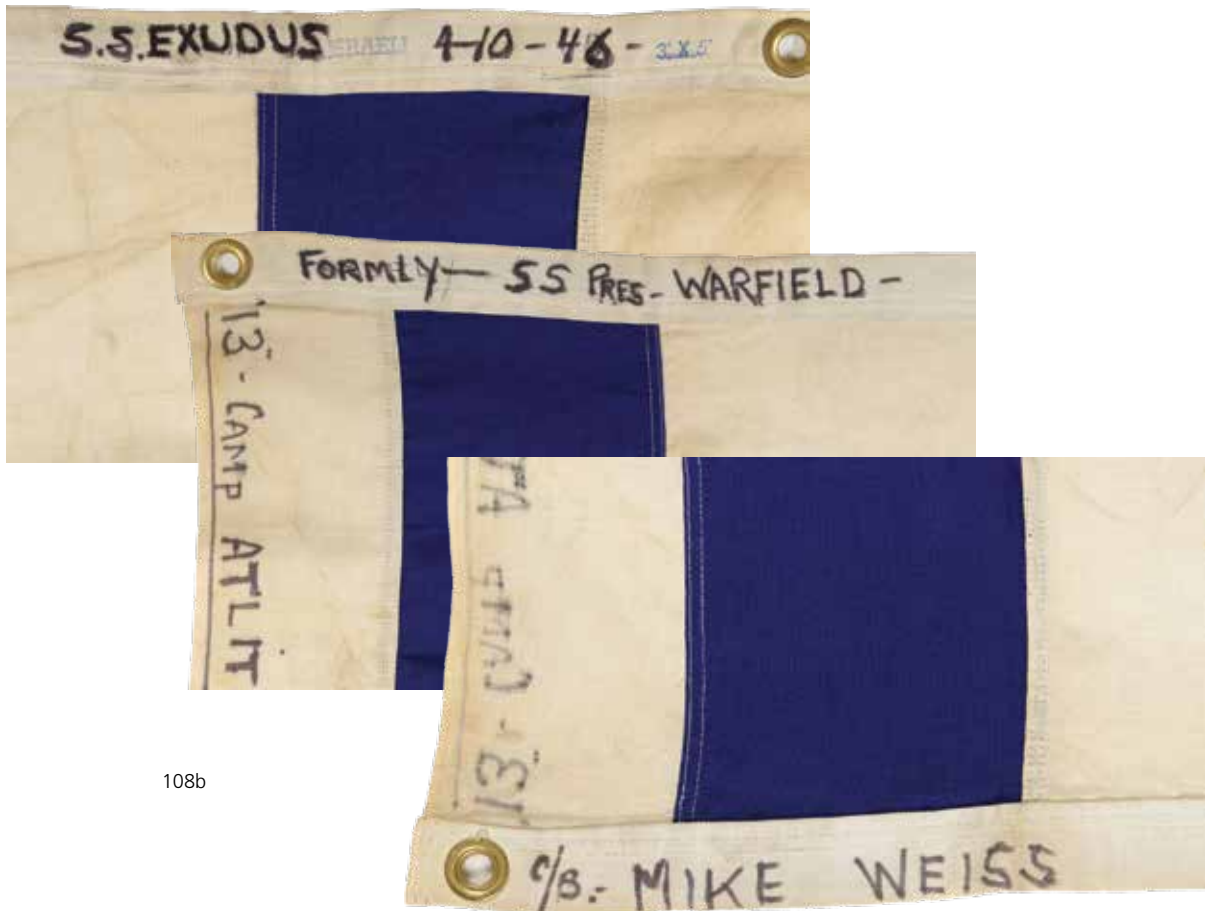
הדגל שלפנינו הורד מתורן ה"אקסודוס" בשעה שעגנה בנמל חיפה, ב-18 ביולי 1947, בידי מייק (מייקל) וייס (Mike Weiss), מתנדב מאנשי המח"ל (מתנדבי חוץ לארץ) האמריקניים, אשר שימש כנגר על האנייה (boatswain-carpenter).

וייס השתייך לקבוצת המתנדבים שגויסו לשמש כצוות האנייה מיד לאחר שנרכשה בארה"ב, בשעה שעוד נקראה בשם "פרזידנט וורפילד" (President Warfield). הצוות, אשר גויס בארצות-הברית, היה מורכב ברובו ממתנדבים יהודים-אמריקנים.

לאחר שהורד מהאנייה בחיפה, גורש וייס, יחד עם אנשי צוות נוספים, למחנה המעצר בעתלית, ולאחר שחרורו מהמחנה חזר לארה"ב (שמו של וייס מופיע ברשימות אנשי הצוות של ה"אקסודוס" וכן ברשימות האסורים במחנה המעצר בעתלית). במהלך השנים התגורר וייס בפילדלפיה, ובאין לו ילדים, מסר את הדגל בשנת 1977 לידידו, הרב הלל קולדצקי מירושלים.

וייס הוסיף מספר רישומים בשולי הדגל, המעידים על גלגוליו: "C/B. "Mike Weiss", "S.S. Exodus 4-10-46" [כנראה, התאריך מצוין את מועד גיוסו של וייס למח"ל], "Form[er]ly S.S. Pres- Warfield" ו-"Camp Atlit 13".

בסרטון של חברת החדשות הבריטית "British Pathé" המתעד את

108b

אמדן. לאחר שהות של כשנה במתקני המעצר בגרמניה, עלו רוב נוסעי האניה לישראל, חלקם בעזרת מסמכים מזויפים (עליה ד').

בספטמבר 1948 הועלו אחרוני מעפילי "אקסודוס" ארצה. פרשת "אקסודוס" זכתה להדים נרחבים בתקשורת בעולם כולו, והתמונות המציגות את ניצולי השואה מגורשים מאחורי גדרות תיל גרמו לזעזוע עמוק. כפי הנראה היה זה ההד התקשורתי שהביא את ממשלת בריטניה למסקנה כי אין באפשרותה לטפל בבעיית הפליטים היהודיים ולהחלטה להעביר את הטיפול בארץ ישראל לידי האו"ם. גם שהותה של ועדת אונסקו"פ בארץ והתרשמות חבריה מהורדת המעפילים הכוחנית בנמל חיפה הכריעה כנגד המשך המדיניות הקשוחה אותה הנהיג שר החוץ של בריטניה, ארנסט בוין.

בשנת 1958 פרסם הסופר היהודי-אמריקני ליאון יוריס את ספרו "אקסודוס", העוסק בהעפלה ובתקומת מדינת ישראל, ובשנת 1960 הופק הסרט "אקסודוס" (בימוי: אוטו פרמינגר), המבוסס על הספר. הסרט, בכיכובו של פול ניומן, שצולם ברובו בארץ, זכה להצלחה קופתית גדולה והיה ל"שגריר" של ישראל בעולם.

פתיחה: \$100,000

הערכה: \$100,000-120,000

לשלוש אניות גירוש, שהפליגו בחזרה אל נמל המוצא, כשסיפונייהן מוקפים בגדרות תיל.

ב-29 ביולי עגנו האניות בנמל "פורט דה-בוק" (Port de Bouc) בדרום צרפת. הבריטים ניסו להוריד את המעפילים לחוף, אך אלה התבצרו על גבי האניות במשך שלושה שבועות. ממשלת צרפת סירבה להיענות לדרישה הבריטית להוריד את המעפילים בכוח, והודיעה שההורדה תבצע רק אם המעפילים ירדו מרצון. במהלך תקופה זו התנהלו על גבי האניות חיים חברתיים ותרבותיים עצמאיים (כולל הדפסת עיתון), בין היתר בסיועם של נציגי ה"הגנה" בצרפת ומלווים ארץ-ישראליים שהסתננו לאניות. השהות בנמל בצרפת עוררה מהומה תקשורתית עולמית רבה, וכן סערה ומחאות ברחבי העולם היהודי. במהלך תקופה זו ארגנו המעפילים אירועי מחאה שונים ובהם שביתת רעב של יום אחד.

ב-22 באוגוסט הפליגו אוניות הגירוש לנמל המבורג. בהגיעם לנמל, אולצו המעפילים בכוח לרדת מהספינות, לעיניהם של כ-200 עתונאים מרחבי העולם, ושוכנו בשני מחנות בצפון גרמניה, באזור הכיבוש הבריטי. בשתיים מאניות הגירוש, "אושן וויגור" ו"ראנימיד פארק", גילו המעפילים התנגדות נמרצת וסירבו לרדת לחוף, אולם ב"אמפייר ריוול" ירדו המעפילים לחוף במהירות וללא התנגדות. עובדה זו עוררה את חשדם של הבריטים, אשר גילו מטען חומר נפץ שהוטמן באניה על ידי חברי ה"הגנה"; המטען לא גרם כל נזק. לקראת החוף הועברו יושבי המחנות לשני מחנות חוף באזור

108. A Flag Removed from the Mast of the "Exodus" Illegal Immigration Ship Prior to its Deportation to Europe

A flag of Israel, which was removed from the mast of the illegal immigration ship "Yetziat Europa 1947" ("Exodus").

The flag offered here was removed from the mast of "Exodus" which anchored in Haifa on July 18, 1947, by Mike (Michael) Weiss, an American "Machal" volunteer who served as a boatswain-carpenter on the ship.

Weiss was a member of a volunteers' group enlisted to serve as the ship's crew immediately after it was purchased in the United States, when it was still "SS President Warfield". The crew, drafted in the United States, consisted mainly of Jewish-American volunteers. After disembarking the ship in Haifa, Weiss was deported, with some other crew members, to Atlit Detention Camp; when he was released from the camp he returned to the United States (Weiss's name appears on the lists of "Exodus" crew members as well as in the lists of prisoners in Atlit Detention Camp). Weiss lived in Philadelphia and having no children, he gave the flag in 1977 to his friend in Jerusalem, Rabbi Hillel Kolidetsky. Weiss added some inscriptions on the margins of the flag, indicating its history: "C/B. Mike Weiss", "S.S. Exodus 4-10-46" [it seems that this date marks the date of Weiss's enlistment to Mahal], "Form[er]ly S.S. Pres-Warfield", and "13 Camp Atlit".

In a "British Pathé" newsreel documenting the "Exodus" in the port of Haifa, Weiss is seen climbing the ship's mast and removing the flag (see link in the digital catalogue at the Kedem Auctions website, min. 02:30). 150X85 cm. Overall good condition. Stains, folding marks and creases.

Enclosed is a certificate from Rabbi Hillel Kolidetsky.

The illegal immigration ship "Exodus" sailed to Eretz Israel from the port of Sète, near Marseille, on July 11, 1947 at 05:00 am, with some 4500 holocaust survivors and 70 crew members on board. On July 18, 1947, at dawn, just 24 hours before the scheduled arrival at the coastline of Eretz Israel, a British destroyers rammed the "Exodus". At the time, the ship was some 20 miles from the Gaza Shore. Fifty British soldiers boarded the ship firing smoke bombs and tear-gas grenades. The soldiers were attacked with "ammunition" prepared ahead of time which led the British soldiers to respond with live fire. After a struggle, which caused the death of three passengers and the first officer Bill Bernstein, and tens of casualties, Yossi Harel, the ship's commander, surrendered. The ship sailed to Haifa where the passengers were forced to disembark. Chairman of the UNSCOP committee and a committee member from Yugoslavia, who were at the time in the country, responded to Moshe Sharett's call (Sharett was head of the Jewish Agency Political Department) to witness the event. This left a strong impression on both. The immigrants were transferred to three deportation ships

which sailed back to their port of departure. On July 29 the ships anchored in Port-de-Bouc in the south of France.

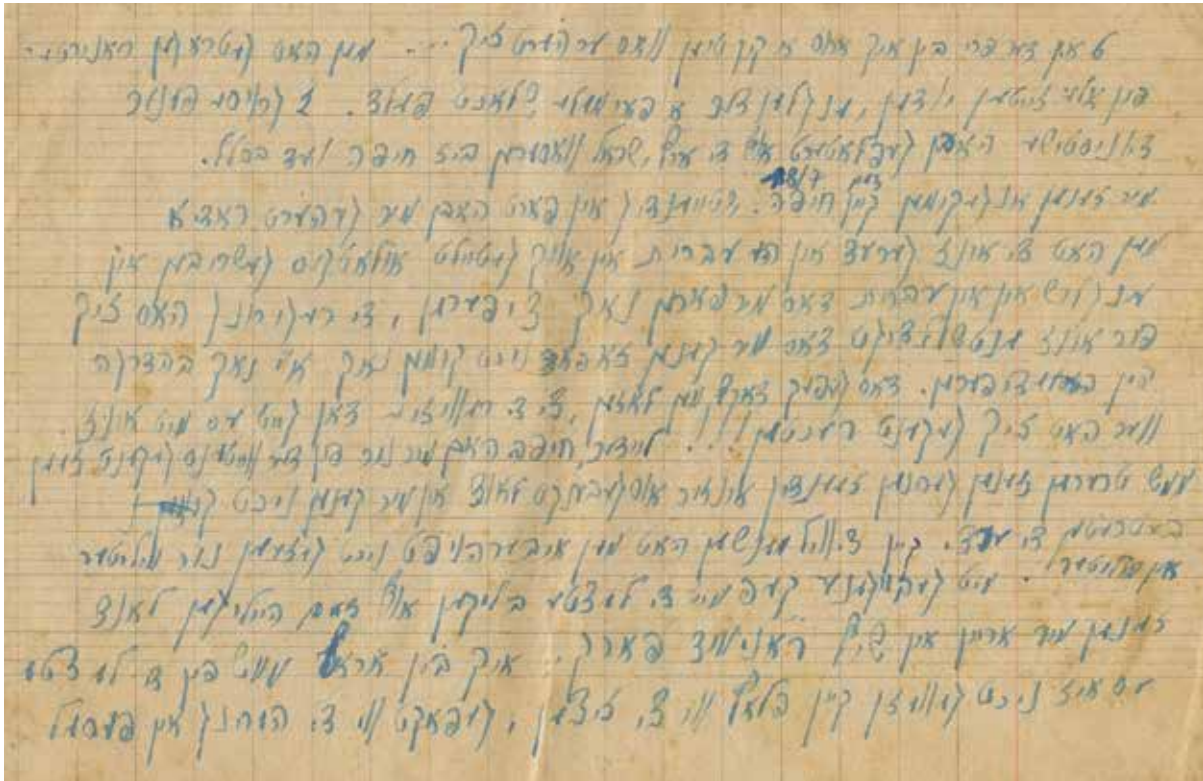
The British tried to force the passengers to disembark but they refused. When the French Government refused to force the immigrants to disembark, the three deportation ships remained in port for three weeks. During this period, cultural and social activities were held on the ships (including printing a newspaper), assisted by "Haganah" representatives in France and emissaries from Eretz Israel who infiltrated the ships. The events in France received extensive media coverage, and led to protests in the Jewish world. The immigrants organized protests including a one day hunger strike.

On August 22nd the deportation ships sailed to Hamburg. When they reached the port, the immigrants were forced to disembark, with some 200 journalists from all over the world witnessing the events. The illegal immigrants were then sent to two camps in the north of Germany, in the British zone. In two of the deportation ships, "Ocean Vigor" and "Runnymede Park", the immigrants resisted disembarkation, but "Empire Rival" passengers disembarked quickly with no resistance. This aroused suspicions on the part of the British who then discovered a charge of explosives on the ship hidden by Haganah members; the explosives did not cause any damages. When weather conditions changed, the Jews were transferred to two winter camps in the area of Emden. After a year in detention camps in Germany, most of the ship's passengers arrived in Eretz Israel, some with forged documents (Aliya Daled). In September 1948 the last of the "Exodus" illegal immigrants arrived in Israel. The "Exodus" affair was covered by the media all over the world and the photos of holocaust survivors deported behind barbed wire fences caused a severe shock. It seems that the media coverage led the British government to the conclusion that it cannot solve the problem of the Jewish refugees and to the resolution to allow the United Nations do so. The UNSCOP committee that witnessed the belligerent and forceful disembarkation of immigrants in the port of Haifa, led to a change in the course of the militant policy led by British Foreign Minister, Ernst Bevin.

In 1958, the American-Jewish author Leon Uris published the book "Exodus" about the illegal immigration and the establishment of the State of Israel, and in 1960 the film "Exodus" (Director: Otto Preminger), based on the book, was released. The film starring Paul Newman, was filmed in Israel and was a commercial success, serving as an "ambassador" of Israel around the world.

Opening price: \$100,000

Estimate: \$100,000-120,000

109. יומן בכתב ידו של אחד ממעפילי "אקסודוס"

יומן בכתב יד. נכתב בידי אחד ממעפילי האנייה "אקסודוס" ("ציאת אירופה תש"ז"), [גרמניה? אוגוסט-ספטמבר 1947 בקירוב]. יידיש.

כפי העולה מן היומן, הדברים נכתבו בסמוך לזמן התרחשותם, באחד ממחנות הגירוש בצפון גרמניה, בהם רכזו מעפילי ה"אקסודוס", או על אניית הגירוש "רונימייד פארק", בה ישב מחבר היומן לאחר גירוש המעפילים מנמל חיפה.

היומן מתעד באופן כרונולוגי ומנקודת מבט אישית את סיפורם של מעפילי ה"אקסודוס": יציאת האנייה מנמל סט בצרפת, הגעתה לחופי חיפה, עלייתו יחד עם יתר המעפילים לאניית הגירוש "רונימייד פארק", הפלגת האנייה לנמל "פורט דה בוק" בצרפת וחניית האנייה שם במשך זמן ממושך (בשעה שהמעפילים סרבו לרדת מהאנייה), ובהמשך - ההפלגה מצרפת לכיוון גרמניה (היומן מסתיים בשעה שהאנייה עוברת את מיצרי גיברלטר בדרך לגרמניה).

בדבריו, מספר הכותב על חוויותיו ותחושותיו בזמן ההפלגה על האניות, תוך שהוא מרבה להשתמש בלשון "אנחנו": "הגענו לחיפה בשמונה עשר ביולי. בעמדנו בנמל שמענו רדיו. דיברו אלינו בעברית וגם חילקו כרוזים הכתובים באנגלית ובעברית, המודיעים שאנחנו נוסעים לקפריסין... מי יכול היה אז לשער את מה שיקרה אחר כך!!! למרבה הצער, יכולנו לראות את חיפה רק מרחוק. דמעות של ממש היו תלויות בעינינו כשראינו את הארץ שאליה התגעגענו, אך לא יכולנו לפסוע על אדמתה. אף אזרח לא יכולנו לראות מסביבנו, רק צבא וצבא. בראשים מורכנים, במבטים אחרונים על ארץ הקודש,

עלינו על האנייה 'רונימייד פארק'. אני הייתי מהאחרונים לעלות, לא היה מקום כלל לשבת, היינו דחוסים כדגים בחבית" (עמ' 4).

עוד מספר הכותב על ההחלטה שלא לרדת מאניית הגירוש בצרפת ועל ההחלטה לפתוח בשביתת רעב, על ההחלטה שלא להוריד מאניית הגירוש את הנשים ההרות ואת הילדים בגיברלטר, על רופא "הצלב האדום" שהועלה על האנייה בצרפת, על "מרדכי" (כנראה, מרכזי רוזמן, מנהיג המעפילים באניית הגירוש) ועל דברים שנשא לאזני המעפילים, על שמירת השבת על האנייה ("הדתיים התפללו ואליהם הצטרפו לקבלת השבת החילונית, שלאחר מכן פרשו לערוך 'עונג שבת' כמוהגם"), על עליית העתונאים לסיפון האנייה בנמל "פורט דה בוק", על הדגל שהכינו המעפילים והניפו אל מול העתונאים בצרפת - דגל בריטניה ועליו צלב קרס ("הכנו משמכה, משחת שיניים אדומה וחלב מרוכז דגל אנגלי ועליו צלב קרס. העתונאים צילמו אותו מיד ואנחנו ניצחנו ישר בפנים של האנגלים. בנוסף היתה תורנות להניף את הדגל זמן ממושך אל מול החוף. האנגלים חרקו את שיניהם"), ועוד.

למידע נוסף אודות פרשת ה"אקסודוס", ראה פריט קודם. הדברים נכתבו בדיו כחולה, בתוך מחברת, שבתחילתה תרגילים ללימוד עברית (בעפרון). [12] עמודי יומן + [16] עמודים עם תרגילים ללימוד עברית. מחברת 11x17 ס"מ. מצב ביוני-גרוע. בלאי. כתמים, וקרעים.

פתיחה: \$1500

הערכה: \$2000-4000

109. Diary Handwritten by one of the "Exodus" Illegal Immigrants

A diary handwritten by one of the "Exodus" ("Yetzi'at Europa 1947") illegal immigrants, [Germany? Ca. August-September 1947]. Yiddish.

As evident from the diary entries, the events were recorded in the diary soon after their occurrence, in one of the detention camps in north Germany, where "Exodus" illegal immigrants were gathered, or on board the "Runnymede Park" deportation ship, after the deportation from the Haifa port.

The diary documents the story of "Exodus" chronologically and from a personal point of view: the departure from the port of Sète in France, arrival in Haifa port, embarking with all of the other illegal immigrants, the deportation ship "Runnymede Park", sailing to Port-de-Bouc in France and the long stay there (while the would-be immigrants refused to disembark) and later, the trip from France to Germany (the diary ends when the ship crosses Gibraltar on its way to Germany).

The author recounts his experiences and feelings while on board the ships, using mainly the "plural form": **"We reached Haifa on July 18th. While standing in the port we listened to the radio. They spoke to us in Hebrew and handed out leaflets in English and in Hebrew announcing that we would sail to Cyprus... who could have imagined then what would happen later!!! Unfortunately, we could see Haifa from far away. Tears were filling our eyes when we saw the land which we hoped to be in but where we could not set foot. We saw no civilians around us, only soldiers and more soldiers. With heads bent down, looking at the Holy Land, we embarked 'Runnymede Park'. I was one of the last**

passengers to embark, there was no place to sit, we were packed like fish in a barrel" (p.4).

The writer continues to tell about the decision to refuse disembarking in France and the decision to start a hunger strike, as well as the decision not to allow pregnant women and children disembark in Gibraltar; about the "Red Cross" physician who boarded the ship in France; "Mordechai" (probably Mordechai Roseman, leader of the immigrants on the ship) who addressed the illegal immigrants; about observing Shabbat on the ship ("The religious prayed and were joined by the non-religious, and afterwards continued with 'Oneg Shabbath' according to their custom"); about journalists coming on board in "Port-de-Bouc"; about the flag which the immigrants prepared and waved in front of the journalists in France – a flag of Britain with a swastika ("we prepared a British flag with a swastika from a blanket, red toothpaste and condensed milk. The journalists photographed us immediately and we were immediately victorious 'in the face of the English'... we raised the flag continuously... The English looked, grinding their teeth").

For additional information about the "Exodus" see previous item.

The diary is written in blue ink, in a notebook which starts with exercises in Hebrew (in pencil). [12] diary pages + [16] pages with exercises. Notebook: 11X17 cm. Fair-poor condition. Wear. Stains and tears.

Opening price: \$1500

Estimate: \$2000-4000

110. הגדה לחיילי צבא ארה"ב במפרץ הפרסי – The Persian Gulf Command – אירן, 1944

הראשונה לכבוד חופש הדת (freedom of worship), הכוס השניה לכבוד חופש המחשבה וחופש הדיבור (freedom of thought and speech), הכוס השלישית לכבוד חופש ממחסור (freedom from want) והכוס הרביעית – כוס אליהו הנביא – לכבוד חופש מחד (freedom from fear). בסוף הסדר הושרו המנון ארצות הברית ואחריו "התקווה".

[7] דף, 33 ס"מ. ללא עטיפה אחורית. קרעים קלים וסימני קיפול. רישום בפינת העטיפה. תו-ספר בצדה האחורי של העטיפה. כתמים מנייר דבק בתחתית הדף האחרון. כריכה קשה (חדשה), עם סמל "פיקוד המפרץ הפרסי" עשוי מקרטון מודבק על החזית. אינו מופיע ב-Worldcat, בספרייה הלאומית ובספרות המחקר על הגדות לא מסורתיות.

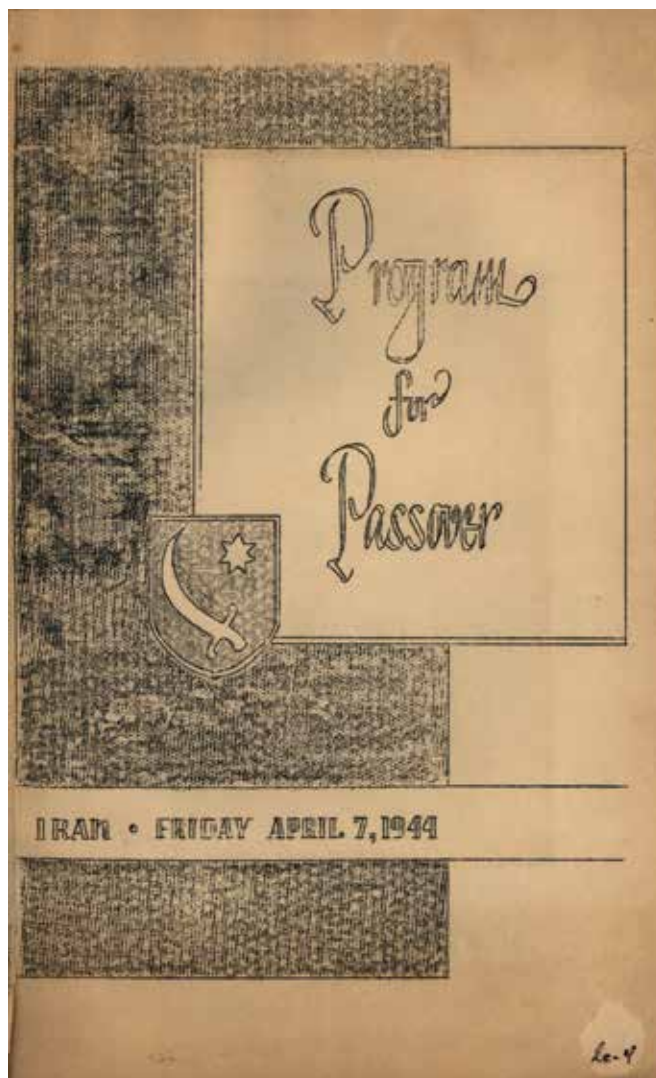
פתיחה: \$2000

הערכה: \$5000-8000

Program for Passover. Iran, Friday April 7, 1944
הגדה לא מסורתית, שנדפסה לטובת החיילים היהודיים ששירתו ב"פיקוד המפרץ הפרסי" (The Persian Gulf Command) במלחמת העולם השנייה.

"פיקוד המפרץ הפרסי" הוקם בדצמבר 1943 כיחידה בצבא ארצות הברית, שמטרתה להגן ולהבטיח אספקה שוטפת לברית המועצות, במסגרת חוק "השאל-החכר" (lend-lease) אשר חוקק על מנת לאפשר לנשיא ארה"ב לספק לבעלות הברית אספקה ומזון כראות עיניו, עד לערך כולל של 1.3 מיליארד דולר.

על העטיפה הקדמית נדפס סמל "פיקוד המפרץ הפרסי" (חרב מעוקלת וכוכב). בהקדמה מסופר באריכות על הרלוונטיות והאקטואליות של טקסט ההגדה לימי המלחמה ("היכן מצרים של ההגדה בימינו, מי הוא פרעה, ומי הם קרבנותיו?"). הברכות על ארבע הכוסות מבוססות על "נאום ארבע החירויות" שנשא נשיא ארצות הברית, פרנקלין דלאנו רוזוולט, בקונגרס האמריקאי ב-6 בינואר 1941 ("נאום מצב האומה" - State of the Union): הכוס

110

110. Passover Haggadah for United States Army Soldiers in the Persian Gulf – The Persian Gulf Command, Iran, 1944

Program for Passover. Iran, Friday April 7, 1944. English. Non-traditional Haggadah, printed for Jewish soldiers who served in The Persian Gulf Command in World War II.

"The Persian Gulf Command" was established in December 1943 as a US Army Unit, in order to defend and ensure supply to the USSR according to the "lend-lease" law which enabled the US president to support the Allied Nations with supplies and food worth up to 1.3 billion dollars.

"The Persian Gulf Command" logo is printed on the front cover (a curved sword and a star). The introduction tells, in length, the relevance of the Haggadah text to the current war (where the Egypt of the Haggadah is today, or who is Pharaoh, or his victims). The blessings on the Four Cups of Wine are based on the "Four Freedoms Address" by Franklin Delano Roosevelt, in the American

Congress on January 6, 1941 ("State of the Union"): the first cup for Freedom of Worship, the second cup for Freedom of Thought and Speech, the third cup for Freedom from Want, and the fourth cup – Eliyahu HaNavi Cup – for Freedom from Fear. The Passover Seder ended with the national anthem of America and "Hatikvah".

[7] leaves, 33 cm. No back wrapper. Some tears and folding marks. Inscription on corner of wrapper. Ex-Libris on reverse of front wrapper. Stains from adhesive tape on lower part of last leaf. Hard cover (new), with the logo of "The Persian Gulf Command" made of cardboard and pasted on the front.

Not listed in Worldcat, not in the National Library of Israel, not in any scholarly literature dealing with non-traditional Haggadot.

Opening price: \$2000

Estimate: \$5000-8000

111a

111. אלבום עם כריכת אבן ממחנות המעצר בקפריסין / לקט תצלומים

3-8. שישה תצלומים של נערות במחנות המעצר בקפריסין, 1947-1948. מתוארים בצד האחורי.
6x6 ס"מ בממוצע. מצב טוב. כתמים וקמטים.

9-10. שני תצלומי-עתונות: פליטים יהודיים בקפריסין, מרץ 1947; יהודים עוזבים את מחנות המעצר בקפריסין בדרכם לישראל, ינואר 1949.

18x22.5 ס"מ, 20.5x26 ס"מ, בהתאמה. מצב טוב. מעט כתמים וקמטים, הדבקות נייר.

פתיחה: \$2000
הערכה: \$3000-5000

1. אלבום כרוך בכריכת אבן מסותתת. על חזית האלבום סותת מדליון ובו אנייה מפליגה בים. מימין ומשמאל למדליון נכתב "Cyprus 1947".

בדפי האלבום הודבקו 15 תצלומים שצולמו במחנות המעצר בקפריסין. על חלקם נדפס גם הכיתוב "קפריסין תש"ח", "להגשמה", "זיכרון מקפריסין" או "דרישת שלום מקפריסין".

אלבום 11x24 ס"מ. מצב טוב. שריטות ושפשופים קלים באבן. תצלומים 8.5x5.5 ס"מ בממוצע, מודבקים לדפי האלבום. חלקם רופפים. מצב טוב.

2. תצלום מכינוס "מועצה ב' של 'המזרחי' והפועל המזרחי" בקפריסין, מטעם "קיבוץ מגשימים" מטרנסילבניה, תש"ח. 8.5x13.5 ס"מ. מצב טוב.

111b

111d

111c

111. Photo-Album with Stone Binding – Internment Camps in Cyprus / Collection of Photographs

1. Photo-album with a chiseled stone binding. On the front cover appears a chiseled medallion depicting a sailing ship. Inscribed on the right and left of the medallion: "Cyprus 1947".

15 photographs taken in the Cyprus internment camps are mounted on the album leaves. Printed on some of the leaves are the inscriptions: "Cyprus 1947", "LeHagshama" (Hebrew: fulfillment), "Zikaron MiKafrisin" (Hebrew: souvenir from Cyprus) or "Drishat Shalom MiKafrisin" (Hebrew: regards from Cyprus).

Album: 11X24 cm. Good condition. Some scratches and rubbing to the stone. Average size of photographs: 8.5X5.5 cm, mounted on album leaves. Some loose. Good condition.

2. Photograph from the convention of "Moetza Beth

'HaMizrahi' and 'Hapoel HaMizrahi' in Cyprus", on behalf of "Kibbutz Magshimim" of Transylvania, 1947/8. 8.5X13.5 cm. Good condition.

3-8. Six photographs of girls in internment camps in Cyprus, 1947-1948, titled on the reverse.

Average size: 6X6 cm. Good condition. Stains and creases.

9-10. Two press photographs: Jewish refugees in Cyprus, March 1947; Jews leaving internment camps in Cyprus on their way to Israel, January 1949.

22.5X18 cm, 26X20.5 cm, respectively. Good condition. Some stains and creases, some paper pasting.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

The Declaration of Independence.

When it is a matter of human rights, it is a matter of principle
 for one people to declare to political leaders that they have considered
 their own interests and to announce among the people of the
 world the rights and equal status to which they are entitled
 by Nature and by Nature's God. With this aim, a document is prepared
 in the opinions of mankind requires that they should
 declare the causes which impel them to the separation.

When it is a matter of human rights, it is a matter of principle, and
 all men are entitled to their rights, and are entitled by their
 Creator to certain inalienable rights, among them

are life, liberty
 and the pursuit of
 happiness. ...
 We, therefore,
 the Representatives
 of the United States,
 in Congress assembled,
 appealing to the
 justice of our
 Heavenly Father,
 and to the
 wisdom of our
 Brethren, do hereby
 declare that these
 United Colonies are
 free and independent
 States, and that they
 are entitled to all the
 rights and privileges
 of independent States
 among all other Nations
 of the Earth.

112a

Philadelphia, 1776.

Resolved, that the Declaration of Independence be read
 in the City of Philadelphia, and in every County, City, and
 Township, on the 4th day of July, 1776, and that the
 same be published in the City of Philadelphia, and in every
 County, City, and Township, on the 4th day of July, 1776.

Resolved, that the Declaration of Independence be read
 in the City of Philadelphia, and in every County, City, and
 Township, on the 4th day of July, 1776, and that the
 same be published in the City of Philadelphia, and in every
 County, City, and Township, on the 4th day of July, 1776.

Resolved, that the Declaration of Independence be read
 in the City of Philadelphia, and in every County, City, and
 Township, on the 4th day of July, 1776, and that the
 same be published in the City of Philadelphia, and in every
 County, City, and Township, on the 4th day of July, 1776.

112b

112. הטיטות הראשונות של "מגילת העצמאות" – כתובות בידי עו"ד מרדכי בעהם

הוא הביטוי "צור ישראל", אשר נותר גם בנוסח הסופי של ההכרזה). בהמשך הוסיף לה בעהם נימוקים היסטוריים, פוליטיים ומוסריים ותרגמה לעברית.

ב"תזכורת" שצירף בעהם להצעה הראשונה, ציין "ההצהרה נערכה מתוך הנחה שיש להסתמך לא רק על החלטות או"ם וחבר הלאומים, אלא גם על הזכויות ההיסטוריות של העם היהודי עצמו לאור משפט העמים. [...] שלשת האבות של העם [אברהם, יצחק ויעקב] נזכרו בשמותיהם במיוחד, הואיל והם הם היו מקבלי ההבטחה בדבר ארץ-ישראל הכלולה בתורה. [...] הפסקא [!] האחרונה של ההקדמה, כמו גם גוף ההצהרה, שאובים בעיקר מתוך הצהרת העצמאות האמריקאית, ונוהגת בטוי משפטי לסגולות העצמאות של מדינה עצמאית".

לטיטה שחיבר בעהם חשיבות מיוחדת, באופן בו בחר לתאר את "השתלשלות העניינים" שהביאה להכרזה על הקמת המדינה ולנטילת הריבונות של הממשלה הזמנית על ארץ ישראל. בעהם הוא שקיבל את ההחלטה הראשונית – שנשמרה, גם אם באופן חלקי, בטיטות הבאות – כיצד לשרטט את הנרטיב היהודי והצינוני, היכן לקבוע את ראשיתו ואילו אירועים לציין במהלכו.

בעהם לא הסתפק בהצגת ההחלטות הבינלאומיות והמדיניות (הצהרת בלפור, החלטת האו"ם על תכנית החלוקה) כמניע וכצידוק להכרזה על הקמת המדינה, אלא הציב אותן בתוך קונטקסט היסטורי ומוסרי: "הואיל ומצפון האנושות כפי שהוא בא לידי ביטוי בהצהרת בלפור... הכיר בקשר ההיסטורי בין העם היהודי וארץ ישראל, ובנימוקים להקמתו מחדש של ביתו הלאומי בארץ הזו, והואיל ואחר ההשמדה האכזרית של שליש עמנו בידי אויבי המין האנושי מאז פרוץ מלחמת העולם השנייה, החליטה עצרת האומות המאוחדות שהמנדט לארץ ישראל ישקע ושמדינה יהודית עצמאית תקום בארץ ישראל [...] והואיל ולאחר שהעם היהודי לא ויתר מעולם על זכותו להקים מחדש את מדינתו בארץ הקודש...". בעשותו כן יצר בעהם מסמך רבגוני, הקושר יחדו טיעונים משפטיים, פוליטיים, מוסריים והיסטוריים אלה באלה.

הטיטות שלפנינו ובהן ההחלטות הערכיות והצורניות שקיבל עו"ד בעהם בנוגע לנוסח ההכרזה על הקמת המדינה, ובעיקר תיאור "השתלשלות העניינים" שניסח, בו הוא מתאר את המאורעות ההיסטוריים שהביאו לכינונה של מדינה יהודית, היו לנוסח עליו הבסיס "מגילת העצמאות" הרשמית, שהוקראה בידי דוד בן-גוריון שלושה שבועות מאוחר יותר, במעמד "הכרזת העצמאות".

מצורפים: שני תצלומים של בעהם משנת 1939; תצלום של בעהם עם חלק מחברי הממשלה הזמנית (1948 בקירוב); שתי מעטפות מקוריות, של משרד עורכי הדין "בעהם את בעהם" ו"בעהם את שפילמן", בהן נשמרו הטיטות (על האחת נכתב "ההצעה הראשונה [של] הצהרת העצמאות של המדינה היהודית" ועל השנייה "טיטה ראשונה של הכרזת העצמאות 27.4.48").

סה"כ [9] דף, גודל ומצב משתנים. סימני קיפול, כתמים, סימני תיקוק באטב ובסיכות מהדק וקמטים. קרעים בשולי חלק מהמסמכים. ספרות:

1. "הטיטות המוקדמות של הכרזת העצמאות", פרופסור יורם שחר (עיוני משפט כ"ו, 2, נובמבר 2002, עמ' 523-600).
2. Jefferson Goes East: The American Origins of the Israeli Declaration of Independence, Prof. Yoram Shachar (Theoretical Inquiries in Law, 10.2, 2009, pp. 589-618)

מקור: עזבון עו"ד מרדכי בעהם.
פתיחה: \$250,000
הערכה: \$500,000-1,000,000

טיטות ההכרזה על הקמת מדינת ישראל – "הצהרה בדבר מדינה יהודית" – כתובות בידי עו"ד מרדכי בעהם, אשר מונה בידי שר המשפטים פליקס רוזנבליט (פנחס רוזן) לנסח מנשר המציין את השתלשלות העניינים שהביאה להקמת השלטון העצמאי, וקובע שמועצת הממשלה הזמנית נטלה לידיה את הסמכות והאחריות למנהל המדינה. תל-אביב, אפריל 1948.

לפנינו חמישה מסמכים:

1. שלושה עמודים בכתב ידו של עו"ד בעהם, באנגלית, הנושאים את הכותרת The Declaration of Independence. בטיטה זו, המכונה "טיטות הפסוקים", העתיק בעהם מקורות, שסבר כי יהיו ראויים לשמש בסיס להכרזה (ציטוטים מהכרזת העצמאות האמריקאית, פסוק מספר דברים, פסוק מהכרזת זכויות אנגלית והערות על החלטת החלוקה של האו"ם).

2. שלושה עמודים בכתב ידו של בעהם, באנגלית, הנושאים את הכותרת Declaration of the Jewish State. בפינה השמאלית העליונה כתב בעהם בעברית "להדפיס". בטיטה זו, המכונה "הטיטה האנגלית", העתיק מחדש את הפסוקים הנ"ל ועיבד אותם לצורך התאמתם להכרזה העברית.

3. שלושה עמודים בכתב ידו של עו"ד בעהם, בעברית, הנושאים את הכותרת "הצהרה בדבר מדינה יהודית". בפינה השמאלית העליונה כתב בעהם "סודי", הצעה ראשונה, 27.4.1948". טיטה זו, המכונה "הטיטה העברית", נכתבה בין מוצאי שבת ה-24 באפריל ובוקר יום ג' ה-27 באפריל 1948, והיא כוללת תרגום מילולי לעברית שעשה בעהם לטיטה האנגלית וכן עיבוד מחדש שעשה על אותה טיטה ועל גזיר נייר נוסף, עם מחיקות ותוספות.

4. שני דפים מודפסים במכונת כתיבה, הנושאים את הכותרת "הצהרה בדבר מדינה יהודית". במסמך זה, המכונה "ההצעה הראשונה", הדפיס בעהם את "הטיטה העברית" וכך מסרה למחלקת המשפטים של מועצת המדינה הזמנית. מספר תיקונים בכתב יד.

5. דף מודפס במכונת כתיבה, הנושא את הכותרת "תזכורת בדבר ההצהרה בדבר מדינה יהודית". דף זה, המכונה "תזכורת בעהם", צורף למסמך המודפס הנ"ל (מס' 4) בשעה שהוגש למחלקת המשפטים של מועצת המדינה הזמנית ובו הסביר בעהם את שהיה טעון הסבר בענינו, בנוגע לניסוח ההצעה.

מרדכי בעהם (1915-1987), משפטן ארצישראלי, שהיה בן 33 בתקופה בה ניסח את ההצהרה, נולד באוקראינה ונדד עם הוריו בילדותו לברלין. בית אביו, עורך דין במקצועו, היה בית חילוני מובהק. בגיל 9 עלתה משפחתו לארץ ישראל והוא התחנך במוסדות החילוניים-הבורגניים הטובים של הישוב היהודי, תחילה בגימנסיה העברית בירושלים ואחר כך בגימנסיה "הרצליה" בתל-אביב. מיד בתום לימודיו נסע לאנגליה ולמד משפטים באוניברסיטת לונדון. עם שובו לארץ התגייס לשירות המשפטי של ממשלת המנדט, שם עבד רוב השנים, עד סמוך לתקופה המתוארת לעיל ולהלן. אביו, יהודה, ניהל בשנים אלה משרד משפטי מצליח בתל-אביב, מקורב לחוגי תעשיינים ואנשי ציבור, ומילא תפקיד מוביל במועצה המשפטית שנוסדה סמוך להקמת המדינה במסגרת מאמצי הישוב היהודי להקים ממשל עצמי לקראת נטילת השלטון.

כשנשלח בעהם לנסח את ההכרזה, לבקשתו של שר המשפטים פליקס רוזנבליט (פנחס רוזן), הצטווה להסתייר את משימתו. בצהרי שבת, 24 באפריל 1948, חשף את סודו בארוחה משפחתית, ובעקבות עצת משפחתו, הלך לביתו הסמוך של הרב ד"ר שלום צבי (הארי) דוידוביץ, רב קונסרבטיבי אמריקאי, רב צבאי בצבא האמריקאי ודוקטור למדעי הרוח. את הטיטה הראשונה כתב בעהם באנגלית, בהשראת הכרזת העצמאות של ארצות הברית, והיא בעלת אוריינטציה דתית (אחד הביטויים הבולטים במסמך

Declaration of the Jewish State

WHEREAS this Holy Land has been promised to
 our ancient people Jews, Abraham, Isaac and
 Jacob, and to their seed after them, and
 WHEREAS our ancient people had a just
 claim to its state in this Holy
 Land;

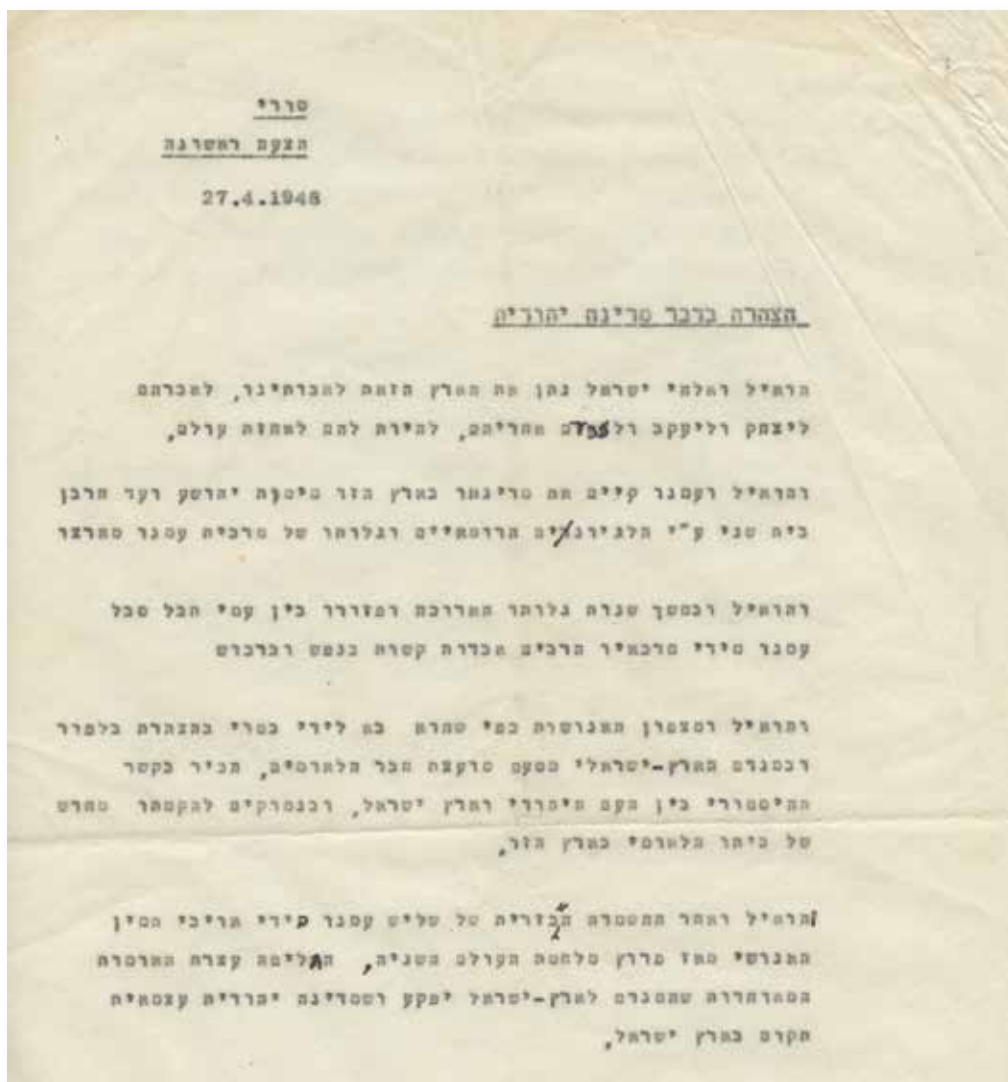
AND WHEREAS the League of Nations the opinion of
 the Council of Nations, has given recognition to the
 historical connection of the Jewish people with Palestine and to
 the facts of which they are a part;

AND WHEREAS by the Resolution of the League of Nations
 and the United Nations it has been resolved
 that an independent Jewish State should come into
 existence in Palestine;

AND WHEREAS by virtue of the said Resolution a
 Provisional Council of Government should have been
 established;

AND WHEREAS the said Commission has pointed
 out that a Provisional Council of Government in the
 Jewish State,

112c

112e

state in Eretz Israel [...] and whereas the Jewish People had never given up the right to reestablish its State in the Holy Land...". In doing so, Beham created a rich document, connecting various legal, political, moral and historical arguments.

The drafts offered here reflect the moral and formative decisions which Beham took as far as the wording of the declaration is concerned, and mainly to the course of events which he outlined, depicting the historic events which led to the establishment of a Jewish state. The drafts were the basis to the official "Declaration of Independence", declared by David Ben-Gurion three weeks later.

Enclosed: two photographs of Beham from 1939; photograph of Beham with some members of the Provisional Government (ca. 1948); two original envelopes, of the law firms "Beham and Beham" and "Beham and Spielmann" in which the drafts

were placed (written on one: 'first proposal [of] the declaration of independence of the Jewish state' and on the other envelope: "first draft of the declaration of independence 27.4.48").

Lot of [9] leaves, size and condition vary, folding marks, stains, marks from paper clips and staples, creases. Tears at the margins of some documents.

Literature:

1. "Early Drafts of the Declaration of Independence" (Hebrew), by Prof. Yoram Shachar (TAU Law Review 26-1, November 2002, pp. 523-600).
 2. Jefferson Goes East: The American Origins of the Israeli Declaration of Independence, by Prof. Yoram Shachar (Theoretical Inquiries in Law, 10.2, 2009, pp.589-618).
- Provenance: Estate of Mordechai Beham.

Opening price: \$250,000

Estimate: \$500,000-1,000,000

112. First Drafts of the Israeli Declaration of Independence – Written by Lawyer Mordechai Beham

Drafts of the Israeli Declaration of Independence, written by the lawyer Mordechai Beham, who was requested by Minister of Justice Felix Rosenblüth (Pinchas Rosen) to compose a proclamation pointing out the chain of events leading to the establishment of independent rule and determining that the provisional government has assumed the authority and responsibility for the administration of the state. Tel-Aviv, April 1948.

Offered here are five documents:

1. Three pages handwritten by Beham, in English, titled "The Declaration of Independence". In this draft, known as the "**Verses Draft**", Beham copied sources which he considered appropriate to be used as a basis for the declaration (quotes from the American declaration of independence, a verse from the Book of Deuteronomy, a few words from the English Bill of Rights and comments about the UN Partition Plan).

2. Three pages handwritten by Beham, in English, titled "Declaration of a Jewish State". On the upper left corner Beham wrote in Hebrew "to type". In this draft, known as the "**English Draft**", Beham copied the quotes from the "verses draft" and adapted them for the Hebrew declaration.

3. Three pages handwritten by Beham, in Hebrew, titled "Declaration of a Jewish State". On the upper left corner Beham wrote "Secret, first proposal, 27.4.1948". This draft, known as the "**Hebrew Draft**", was written between Saturday night, April 24, and Tuesday morning, April 27, 1948, and it consists of a literal translation of the English draft, as well as a new adaptation, written on the same draft and on an additional piece of paper, with deletions and additions.

4. Two typewritten pages, titled "Declaration of a Jewish State". In this document, known as the official "**First Draft**" Beham typed the "Hebrew Draft" and submitted it to the Legal Department of the Provisional State Council. Several corrections by hand.

5. A typewritten page, titled "Memorandum regarding the declaration of a Jewish state". This page, known as the "**Beham Memorandum**", was attached to the "first draft" (document no. 4) when it was submitted to the Legal Department of the Provisional State Council. In this document Beham clarified whatever he considered subject to further explanation as far as the wording of the draft was concerned.

Mordechai Beham (1915-1987), an Eretz-Israeli lawyer, was 33 years of age when he composed the declaration. Beham was born in the Ukraine; a few years later, he moved with his parents to Berlin, and at the age of 9 his family immigrated to Eretz Israel. Beham was educated in Secular-Bourgeois institutes, first in the Hebrew Gymnasium in Jerusalem and then in the Herzliya Hebrew Gymnasium in Tel-Aviv. As soon as Beham graduated he left for England and studied Law in the London University. Returning to Eretz-Israel he started working for the legal service of the British Mandate

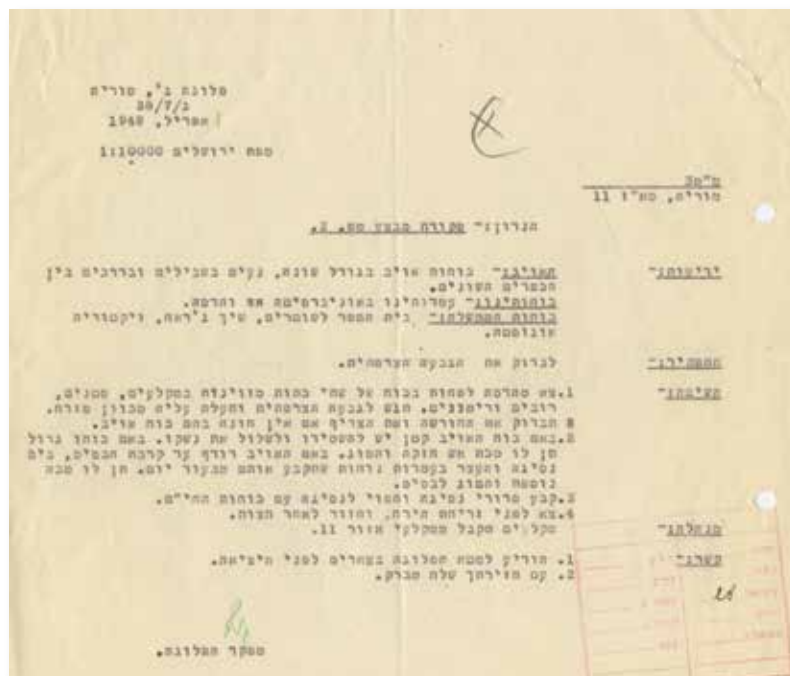
government, where he worked most of time, until the period mentioned herewith. During these years, his father, Yehudah, managed a very successful law firm in Tel-Aviv, was acquainted with industrialists and public figures, and fulfilled a central role in the Legal Council established by the Yishuv a short time before the establishment of the state of Israel to prepare legislation for the future Jewish State.

When the task of writing the Declaration of Independence was assigned to Beham by the Minister of Justice Felix Rosenblüth (Pinchas Rosen), he was sworn to secrecy. On Saturday, April 24, 1948, he revealed his secret during a family lunch. Following his family's advice, he went to the nearby home of Rabbi Dr. Shalom Zvi (Harry) Davidowitz, an American conservative rabbi, a military chaplain in the American army and a PhD in Humanities. The Verses Draft was written by Beham in English, inspired by the American declaration of independence and it is of a religious orientation (one outstanding expression used by Beham in the draft is "Tsur Israel" – Rock of Israel - which appears in the final version of the declaration as well). Beham later added some historic, political and moral arguments to the draft, and translated it into Hebrew.

In the "memorandum" which Beham attached to the first draft, he noted that "**the declaration was composed assuming that one should not only rely on the decisions of the UN and the League of Nations, but also on the historic rights of the Jewish people in light of the Law of Nations.[...] The three fathers of the people of Israel [Abraham, Isaac and Jacob] are mentioned by name on purpose, since they were promised to keep Eretz Israel as mentioned in the bible. [...] The last paragraph of the introduction, just as the declaration itself, is inspired by the American declaration of independence, relating to legal aspects and to the virtues of an independent state**".

The significance of the draft written by Beham lies in the way he chose to describe the chain of events leading to the establishment of the state of Israel. Beham was the one to make the initial decision - maintained, partially, in the following drafts - as to how to outline the Zionist narrative, where to establish its beginning and which historic events to mention.

Beham did not only present the International political resolutions (the Balfour Declaration, the U.N. partition resolution) as justification for the establishment of the Jewish state, but placed them in historical and ethical context: "and whereas the opinion of mankind as expressed in the Balfour Declaration... recognized the historical connection of the Jewish People and Eretz Israel... and whereas following the extermination of one third of our People at the hands of the enemies of mankind since the outbreak of WW II, the United Nations General Assembly has decided to end the British Mandate and to establish an independent Jewish

113a

113. אוסף מסמכים סודיים של מפקד גדוד חי"ש במלחמת העצמאות בירושלים - השלב הראשון של מלחמת העצמאות

כ-600 חיילים עיראקים לירושלים. מסמכים הנוגעים ל"מבצע שמואל", שמטרתו הייתה תקיפת כלי רכב ערביים בכביש רמאללה-לטרון, כתגובה להתקפות שנערכו על אוטובוסים יהודים (המבצע נכשל ו-16 לוחמים נהרגו). מסמכים בנוגע לכיבוש הקסטל וביניהם מסמך הנושא את הכותרת "האמת על הנסיגה מהקסטל", שנכתב בתגובה להאשמות אנשי פלמ"ח כאילו החי"ש נסג מנוסת בהלה מבלי לארגן את הנסיגה. מכתב מרחל ינאית ודו"ח על המצב ב"חוות הלימוד" שלה באזור ארמון הנציב. מסמכים הנוגעים לכיבוש הכפר דיר יאסין. מסמכים בנוגע לפקודת הפסקת אש (מאי 1948), ועוד.

המסמכים באוסף שלפנינו מתעדים את תקופת השלב הראשון של מלחמת העצמאות, שהחל מיד לאחר הכרזת האו"ם על תכנית החלוקה ב-29 בנובמבר 1947 ונמשך עד ההכרזה על הקמת המדינה. תקופה זו התאפיינה בתקיפת היישוב היהודי בידי כוחות בלתי-סדירים מצד ערביי ארץ ישראל וכוחות סדירים-למחצה, שהגיעו לארץ ממדינות ערב הסמוכות על מנת לסייע לערביי ארץ ישראל. על הישוב היהודי הגנו אנשי ארגון ה"הגנה" - החי"ש והפלמ"ח. ב-10 במרץ 1948 הוציא מטכ"ל ה"הגנה" פקודת-אב למבצעים צבאיים, שנקראה בשם "תכנית ד", אשר הייתה התוכנית האסטרטגית הראשונה של פיקוד ה"הגנה" במלחמת העצמאות, ומטרתה הייתה השתלטות על כל השטח שהוקצה בהחלטת האו"ם למדינה היהודית ועל גושי ההתיישבות שמחוץ לשטח זה, וכן על שטחים השולטים על נתיבי הפלישה הצפויה של מדינות ערב. "תכנית ד" סימנה, למעשה, את המעבר של הכוחות הצבאיים של הישוב היהודי ממדיניות של הגנה למדיניות של התקפה, ושינוי מדיניות זה מתבטא היטב במסמכים שלפנינו.

מרבית המסמכים מודפסים במכונת כתיבה, חלקם בכתב-יד וכוללים גם שרטוטים של מפות, מברקים ופתקאות.

סה"כ - למעלה מ-300 דף. גודל ומצב משתנים. מצב כללי טוב.

פתיחה: \$2000

הערכה: \$3000-5000

אוסף גדול של מסמכים צבאיים מבצעיים, סודיים ברובם, "פקודות יום", "פקודות מבצע", דו"חות מודיעיניים ומסמכים שונים, הנוגעים לפעילות השוטפת של גדוד החי"ש "מוריה" בירושלים. דצמבר 1947 עד יוני 1948.

החי"ש, "חיל השדה" של ארגון ההגנה, פעל בשנים 1939-1948 כארגון צבאי חשאי שהורכב ממתנדבים בגילאי 18 עד 26. מחודש נובמבר 1947 ואילך היה החי"ש המסגרת הצבאית המרכזית של כוח המגן העברי, ועל בסיס חטיבותיו הוקמו, החל מסוף חודש מאי 1948, חטיבות צה"ל הסדירות.

גדוד 61 - "מוריה" - היה גדוד הראשון של חטיבת החי"ש "עציוני" והוא הורכב מפלוגות חי"ש ירושלים ופלוגת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית. הגדוד היה אחראי על כל המרחב העירוני בירושלים, מרחוב יפו וצפונה, וכן על הגושים הכפריים מוצא, הרטוב, עטרות ונוה-יעקב. הגדוד הועסק במשימות שתיקן החזקת הקו ובפעולות בכוחות קטנים בכפרים הערביים נגד יחידות ערביות שהתכוננו לתקוף שכונות ויישובים. חייליו השתתפו גם בקרבות הרובע היהודי, ליווי שיירות, ביצוע מלון סמירמס בשכונת קטמון, תקיפות תחבורה ערבית, כיבוש הקסטל וקרבות הקסטל, מבצע "שמואל", ועוד. חלק ניכר מאנשי "מחלקת הר" - "הל"ה" - נמנו עם אנשי הגדוד, ואנשיו הם שיצאו לחפש את המחלקה שאבדה.

המסמכים שלפנינו נשלחו או נכתבו, ברובם, בידי מפקד הגדוד ובידי מפקדי פלוגות ומחלקות. הם כוללים, בין היתר: • דו"חות מודיעיניים על פעולות ותנועה בגזרות השונות שבאחריות הגדוד. • רשימות מצבורי כלי נשק. • רשימת מילות קוד מוצפנות. • 38 "פקודות יום" מטעם מפקד הגדוד ובהן עדכונים שוטפים על הנעשה בחטיבה, בגדוד ובגזרות השונות בעיר ובסביבותיה. • דו"חות מודיעיניים על הנעשה בשכונות טלביה, קטמון, נוה שאנן, קרית שמואל, ושכונות נוספות. • פקודות מבצע מפורטות. • עוד.

בין המסמכים, גם כאלה העוסקים במבצעים ובאירועים היסטוריים: • דו"חות על התגברות ל"שיירת הדסה" ("שיירת הע"ח"). • הכנות להתקפה ערבית כללית בירושלים בערב פסח, לאחר הגיעם של

גזר דין
מס' 4

דו"ח על זמנת הקטל

יום שבת, כ"ב טר"ו, 2.4.48

כיום שני 2.4.48 אתה"ג מוסל על פלוגת אצולה שמי כמות לשמש כתיב סגן קסטל אחרי ששכב בירי בפלמ"ח. נקבע שלשמי כמות אלה המסרך כחה שלישיה של פלוגת סיגמט עוד יום קודם לכן לסוכה. אכחה יצאו במקורו של הסג"ג יצק"ה המעבדו פתחים בכביש מראשי אחרי ליפחה לרגלי קלקול באחת המכוניות.

הכחה אגידו לראש וכן נחברו שחכה העלישיה מורה וזקוקים מנסק ב"י מספר מרחב כשעה אחת זקוק לנסק רחוב שקובע עם לנסוח עם כוחות פשחמים אליו. שמי הכחה נסעו לסוכה הכחה לכיבוש הקסטל ב"י הפלמ"ח. נחברו מספר המקום לא ידע כשרה מספק על המעולה מורה לנקוד רחוב לידה במרחבו. עם שחר, יצאו שמי הכחה לקבל אח הקסטל בירי ב"ג הפלמ"ח עם המשיגנו לתגוב היקפית במקום. כבר בשעות אכתי נראה הכחה מריב חזק. כוון בית מורה.

יום שבת, כ"ב טר"ו, 2.4.48

ביתחיים הכחה בכפר 2.4.48 קילה פלוגת מורה לשתי 2 כחה נוספת לקסטל רכחה מה נוספת של הפלמ"ח יצאה אחי לסוכה. לכשגוענו למרות עוד כשרה מסקנו להתרגן ליציאה בנייה יריעה שמשלס דרוזיה לסוכה ("נחשו"ן" - קורנה אש-סמל) נכבס בחורש על ירי הערבים וכוחותינו נכחו לסוכה. אז יצאחי יציאה ככוחות מורה. וחלמתי זעל סנה שאוכל למצוא מעבר קסטל זעל סנה לקעל על רחוב ים ערך לכבש מיד אח המשלס דרוזיה מורה סן הקסטל (מלון "משלס המורה" נר אל פוארי). דבר זה נקבע עם הירידה סן המסוריינים. אכחה המניה משייבה למקום א אחת זעלסוד לקסטל. עוד בשוח יום א דיעו לי מורה סנה המשלס צגונה לסוכה ("מכוד" = דאס אל המס) עוד מה עקודתי. (דבר זה מורה כשהגיעה כחה אחי פלוגה "נכס" זעל יום הגברנו אח המשלס אחי שמתווקו בו רק 15 איש).

חלוקת אכחה כחוס אחרו מיום היגמט	קסטל	כ"ב 38 איש (36 אחי משלס סלי א' ימורה)
	כמשלס המורה	2 אחי ינכס) (כ"ב אחי סלי א')
	כמשלס הפגונה	8
		15
		54

14 APR 1948

אלו" מספר חזור 11, נמ"ס "מרת",
מחוז" גולר,
מקשה לו מורה, מוסה.

הדרו"ן מורה סמל

יריעות

הערבים המכוניות להקפיף בי בקורה סכוניה צבוריה שרומה המכוניה יב קרבי שמרר עם בחלבוש וסל של נח"י "הס"ן וכן כוון וארי ג"ו. עדי באס חומר הנמץ יובא בחורן הפעל רק לשם חפוי או שמכרן וקרבים שיכודו מודרי ג"ו גם אפשרות שחם יבנו סכוניה שלנו ומסילח יחשו על הנהג לו להמלס. ישנה אפשרות נוס אחריהם הכחה סכוניה של הל

יציאת המכונית

1. אין להם לשום סכוניה
2. המסורה שליר "מרת" אלא סכוניה זו. יש להם אח יכולים להחמס בלבוש שח על יד המסורה יש להגביר
3. כל המכוניות העולות לאן הביאולרי התולך ונכחה להחמס אנשיהם יומה אח לסכוניה למסוקר. עדי כס לאוניברסיטה.
4. יש לקיים נדר אנשים נמו לבנין רוונבלום.
5. יש להציב רובחמתי מסק סקיצוני לצד הכביש ולקב או השניה לפי שרש המש.
6. אנטי-סנקי זה (מורה אח יש רק לקחה במסכון שיהי אחר על סנה לנסוח).
7. יש לקיים מסורה בין בני מוקש מופעל ע"י רמטטור על יד הרובה המסמי-סנקי
8. מודיב העצרה ליר המסוק יש להגדיל אח המסירה לכ
9. הסכמה מסמטר אחותה יום יכודו בסכוניה סס, 8 סס זה לכוון זה, וזאת הגבר המסירה הקשר עם הרקט.
10. הקשר ליר קיימס אינה למסירה אין מסק שיחיה אחריה.
11. חומר נפץ אחרו לעלות סכוניה
12. אחי חלוי ספלוגה מסס יבטיחו סכוניה "מסוקר" משייחה למסוקר.
13. יש לבצר לאש ס אח חומר המסג ולדרוש עינות נוספת.
14. יומה באמצעי במחון נוספים הערך משובחה.
15. מה דמיון יב"ג 44 מוסל זעל כחוס יח אלה זעל חומר נפץ מרמקו מרמקו זעל זעל חומר מס גולר

Handwritten notes and signatures at the bottom of the second document, including the name "פאול פאן" and a date "14 APR 1948".

113. Collection of Secret Documents - Commander of Hish Corps in the Independence War in Jerusalem – First Stage of Israel's War of Independence

A comprehensive collection of military operational documents, most of them secret, "Day Orders", "Operation Orders", intelligence reports and various documents concerning the daily operation of "Moriya" Hish corps in Jerusalem. December 1947 through June 1948.

"Hish", Field Corps of the Haganah, active during the years 1939-1948, was a secret military organization consisting of volunteers, 18 to 26 years of age. From November 1947 and onwards, Hish was the central military framework of the Jewish Defense Force and on the basis of its brigades, starting in May 1948, the regular brigades of IDF were formed.

Regiment 61 – "Moriya" – was the first regiment of "Etzioni" Hish Brigade and consisted of Hish companies in Jerusalem and the Hebrew University students company. The regiment was in charge of all of the municipal area of Jerusalem, from Jaffa road to the north as well as the villages Motza, Hartuv, Atarot and Neve Ya'akov. The regiment was involved in missions of maintaining the border by operations of small forces in Arab villages against Arab units that planned to attack neighborhoods and settlements. The soldiers also participated in battles in the Jewish Quarter; they accompanied convoys, bombed Hotel Semiramis in Katamon neighborhood, attacked Arab vehicles, and participated in the occupation of the Kastel and Kastel battles, "Shmuel" operation, and more. A significant part of "Machleket HaHar" (Hebrew, Mountain platoon) – "Lamed Heh" - were part of "Moriya", and its members went to try and locate the lost platoon.

The documents offered here were sent or written, most of them, by the regiment commander and by commanders of companies and platoons. The documents include: • Intelligence reports about operations and movements in the different zones under the regiment's responsibility. • Intelligence reports about events in various neighborhoods such as Talbiye, Katamon, Neve Sha'anani, Kiryat Shmuel, and other neighborhoods. • Detailed operation commands, and more.

Some of the documents concern military operations and historic events:

• Reports about assistance to the "Hadassah Convoy" ("Shayeret Ayin Het"). • Arrangements for a general

Arab attack in Jerusalem on the eve of Pesach, following the arrival of some 600 Iraqi soldiers in Jerusalem.

• Documents related to "Shmuel Operation", the aim of which was to attack Arab vehicles on the Ramallah-Latroun road, in response to attacks on Jewish busses (the operation failed and 16 fighters were killed).

• Documents about the occupation of the Kastel, including a document titled "The truth about the withdrawal from the Kastel", written in response to Palmach accusations that Hish withdrew in haste and in an unorganized manner. • A letter from Rachel Yanait and a report about the state in her "educational farm" in the area of Armon HaNatziv. • Documents related to the occupation of the village Dir Yassin. • Documents related to the cease fire command (May 1948), and more.

The documents record the first stage of the war of independence which started right after the UN declaration of the Partition Plan on November 29, 1947, and continued until the declaration of the establishment of the State of Israel. This period was marked by attacks by irregular Arab forces and by semi-regular forces that arrived from the neighboring Arab countries to assist the Arabs in Eretz Israel. The Jewish population was defended by "Haganah" members – Hish and Palmach. On March 10, 1948, the general staff of the "Haganah" issued an order– "Plan Dalet" (the fourth letter of the Hebrew alphabet), which was the first strategic plan of the Haganah in the war of independence; its aim was to take control of the area allocated to the proposed Jewish State - according to the UN Partition Plan and to control the settlements outside this area, including the areas which controlled the route of the planned invasion by Arab countries. "Plan Dalet" marked, in fact, the transition of Jewish military forces from a strategy of defense to a strategy of attack, and this transition is well reflected in this collection of documents.

Most of the documents are typewritten; some are handwritten and include drawings of maps, telegrams and notes.

Total of more than 300 leaves. Size and condition vary. Overall good condition.

Opening price: \$2000

Estimate: \$3000-5000

114

114. Collection of "Shanah Tovah" Cards

Collection of approx. 5700 "Shanah Tovah" cards, from the estate of Reuven Arbel.

An extensive and varied collection of "Shanah Tovah" cards from the late 19th century through the late 20th century.

Reuven Arbel (Rabel, 1940-2004) – born in Tel-Aviv, graduate of "Wingate" Institute, teacher and educator, excursions' consultant for the Ministry of Education and the Society for the Protection of Nature in Israel, director of the historic and administrative archive of the city of Givatayim. Among his collections of Judaica items, books, stamps, coins, and more, Arbel was particularly involved with his collection of "Shanah Tovah" cards and was enthusiastic as to the enrichment of this collection. For decades Arbel compiled the collection offered here, parts of which have been exhibited in Europe (Leipzig, Bonn and Zurich), as well as museums in Israel. Arbel died before his time from a terminal illness.

A varied and extensive collection of "Shanah Tovah" cards: postcards, greeting cards, pop-up cards, small and large cards printed as part of a series or self-published for personal use, cards of various periods and origins from Eretz Israel and all over the world. Among other cards, the collection includes many Real-Photo "Shanah Tovah" cards, photographed in Eretz Israel (1920s-30s); cards sent by Jewish Brigade soldiers and other military cards; European cards printed prior to World War II; and more.

Size and condition vary. The collection is arranged in albums.

Opening price: \$20,000

Estimate: \$20,000-30,000

114. אוסף אגרות "שנה טובה"

אוסף הכולל כ-5700 אגרות "שנה טובה", מעזבון ראובן ארבל. אוסף עשיר ומגוון, הכולל אגרות "שנה טובה" מסוף המאה ה-19 ועד סוף המאה ה-20.

ראובן ארבל (רבל, 1940-2004) – יליד תל-אביב, בוגר מכון "וינגייט", מורה ומחנך, יועץ טיולים במשרד החינוך ובחברה להגנת הטבע, מנהל הארכיון ההיסטורי והמנהלי של העיר גבעתיים. מבין כל אוספיו, שכללו פריטי פולקלור, כלי מטבח, חפצי יודאיקה, ספרים, בולים, מטבעות, ועוד, רכש ארבל חיבה מיוחדת לאוסף אגרות ה"שנה טובה" ובהעשרתו השקיע את מיטב מרצו ומסירותו. במשך עשרות שנים ליקט את האוסף שלפנינו, שחלקים ממנו אף הוצגו בתערוכות באירופה (ליפציג, בון, ציריך) ובמוזיאונים בארץ. ארבל נפטר קודם זמנו, אחרי מחלה קשה.

האוסף כולל מגוון רחב של אגרות "שנה טובה": גלויות, כרטיסים, ברכות קט-קט, אגרות גדולות וקטנות, שראו אור כחלק מסדרה או נדפסו באופן עצמאי לשימוש עצמי, וממגוון רחב של תקופות ומוצאים, מארץ ישראל ומרחבי העולם. בין היתר, כולל האוסף כמויות מרשימות של אגרות "שנה טובה" מצולמות מארץ ישראל (שנות ה-20-30), אגרות שנשלחו על-ידי חיילים בבריגדה היהודית ואגרות צבאיות אחרות, אגרות אירופאיות שנדפסו טרם מלחמת העולם השנייה, ועוד.

גודל ומצב משתנים. האוסף מסודר באלבומים.

פתיחה: \$20,000

הערכה: \$20,000-30,000

115. המצלמה של הצלם אברהם סוסקין

Rolleiflex Compur, Zeiss Tessar 3,8/75mm, מצלמת
Franke & Heidecke Braunschweig, Heidoscop Anastigmat 3,1/75mm,
[שנות ה-30].

המצלמה הפרטית של הצלם אברהם סוסקין.
מצורף תצלום בו נראה אברהם סוסקין יחד עם דוד בן-גוריון,
כשהוא אוזח בידו את מצלמת ה"רוליפקס" שלפניו.

סוסקין (1881-1963) נולד ברוסיה ועלה לארץ בשנת 1905. התיישב
במושבה הגרמנית ביפו ופתח סטודיו לצילום בשם "פוטוגרפיה
פרוגרס" יחד עם ג' ברוק. בשנת 1914 עבר סוסקין להתגורר
ברחוב הרצל 24, בבניין שקומתו השניה שימשה הן כסטודיו
לצילום והן כבית למשפחתו ולו; בסטודיו זה, שנקרא "פוטוגרפיה
א' סוסקין", פעל סוסקין במשך 19 שנים, עד שנת 1933 (בשנה זו
נסגר הסטודיו). סוסקין, שנודע בכינוי "הצלם של תל-אביב", נמנה
עם חשובי הצלמים שפעלו בארץ ישראל בתקופת הישוב ומתייחד
בשפע תצלומיו המתעדים את שני העשורים הראשונים של העיר
העברית הראשונה. רבים מתצלומיו של סוסקין הפכו זה-מכבר
לדימויים החזותיים הידועים ביותר של האתוס הציוני.

מצלמה - גובה: 13.5 ס"מ, רוחב: 7.5 ס"מ, אורך: 9.5 ס"מ. נתונה
בתיק עור מקורי. תצלום - 13X9.5 ס"מ, מצב טוב, נייר דבק בחלקו
העליון.

מצורף מכתב אישור מנכדו של אברהם סוסקין.

פתיחה: \$1500

הערכה: \$2000-4000

115a

115b

115. Camera Owned by the Photographer Avraham Soskin

Rolleiflex Compur camera. Zeiss Tessar 3,8/75mm,
Heidoscop Anastigmat 3,1/75mm. manufactured by
Franke & Heidecke Braunschweig, [1930s].

Camera owned by the photographer Avraham Soskin.

Enclosed is a photograph portraying Avraham Soskin
together with David Ben-Gurion, holding the "Rolleiflex"
camera offered here.

Avraham Soskin (1881-1963) was born in Russia and
immigrated to Eretz Israel in 1905. He settled in the
German Colony in Jaffa and opened a studio by the
name of "Photographia Progress", with G. Bruck. In
1914 Soskin moved to 24 Herzl Street. Soskin used the
second floor both as his residence and his studio; in this
studio called "Photographia A. Soskin", Soskin worked
for 19 years, until 1933 (when the studio was closed).
Soskin, who was known as the "Tel-Aviv Photographer",
was one of the leading photographers active at the
time in Eretz Israel and is famous for his photographs
documenting the two first decades of the first Jewish
city. Numerous photos taken by Soskin became the most
popular and well known images of the Zionist ethos.

Camera - height: 13.5 cm, width: 7.5 cm, length: 9.5 cm.
Original leather case. Photograph - 13X9.5 cm, good
condition, adhesive tape to upper part.

Enclosed is a certificate of authenticity from Avraham
Soskin's grandson.

Opening price: \$1500

Estimate: \$2000-4000

116

116. הפסנתר של אריק אינשטיין

פסנתר, תוצרת Hallet, Davis & Co, בוסטון, עם ספסל. הפסנתר שלפנינו היה בבעלותו של הזמר אריק אינשטיין (1939-2013).

אינשטיין, יליד תל-אביב, היה חבר בלהקות הנח"ל, "בצל ירוק", "שלישיית גשר הירקון", "החלונות הגבוהים" וחברת "לול". שיתופי הפעולה שלו עם שלום חנוך ולהקת "הצ'רצ'ילים" הניבו את האלבום "פוזי" (1969), הנחשב לאלבום הרוק העברי הראשון. אינשטיין נחשב אחד הזמרים הישראלים החשובים ביותר. העורך ומבקר המוזיקה יואב קוטנר תיאר אותו כך: "אריק אינשטיין הוא יותר מאשר הזמר הישראלי הגדול ביותר. אינשטיין הוא ארץ ישראל האמיתית... קולו ושיריו מלווים אותנו מאז ומתמיד, מהימים של ארץ ישראל הקטנה, דרך המלחמות והשמחות, העליות והמורדות, בטוב וברע.

ביצירתיות בלתי נגמרת הוא מוציא אלבומים מופלאים... ואינו חדל להתחדש ולהיות אקטואלי ומעניין. הוא מגלה כישרונות צעירים ויודע לשמור על הסגנון המיוחד שלו. באלבומיו הוא יוצר מציאות או מגיב לה במבט מקורי, שהוא לעולם מצחיק ועצוב בו זמנית, ובעיקר מלא אהבה: לקרובים, לחברים, למקומות, לזיכרונות, לשירים ולסיפורים הישנים... ביותר מארבעים שנות הקריירה שלו הקליט אינשטיין כ-500 שירים: עם להקת הנח"ל, בצל ירוק,

שלישיית גשר הירקון והחלונות הגבוהים, בכל מיני הפקות, סרטים והצגות, ובלא פחות מ-34 אלבומים, בהם שיתף פעולה עם מיטב היוצרים."

אינשטיין השתתף כשחקן בכשמונה סרטים, שחלקם נחשבים לנכסי צאן ברזל של הקולנוע הישראלי (ביניהם "סאלח שבתי", "שבלול", "מציצים", עיניים גדולות" ו"לול") וכתסריטאי במספר סרטים נוספים.

אינשטיין נפטר ב-26 בנובמבר 2013. למחרת פטירתו, בשעות הצהריים, הוצב ארונו בכיכר רבין בתל-אביב, ונערך לכבודו טקס פרידה. עשרות אלפים הגיעו לחלוק לו כבוד אחרון ובטקס נשאו דברים, בין היתר, גם ראש ממשלת ישראל, שרת התרבות וראש עיריית תל-אביב.

פסנתר - גובה: 95 ס"מ, רוחב: 148.5 ס"מ, אורך: 60.5 ס"מ. ללא מעמד לתווים. ספסל - גובה: 48.5 ס"מ, רוחב: 75.5 ס"מ, אורך: 37 ס"מ.

מצורף מכתב אישור מבתו של אריק אינשטיין.

פתיחה: \$8000

הערכה: \$10,000-15,000

116. Arik Einstein's Piano

Piano, Hallet, Davis & Co., Boston, with a stool.

The piano offered here was owned by the singer Arik Einstein (1939-2013).

Einstein was born in Tel-Aviv, member of the Nahal Brigade troupe, "Bazal Yarok", Gesher Hayarkon Trio", "Hachalonot Hagevohim" and "Lul". His cooperation with Shalom Hanoch and the "Churchills" produced the album "Poozy" (1969), considered to be the first Israeli rock album. Einstein is regarded as one of the most important Israeli singers. Yoav Kutner, music critic, described him thus: "Arik Einstein is more than the greatest Israeli artist of all time. Einstein is the real Eretz Israel himself... his voice and songs accompany us since the days of 'little Eretz Israel', through wars and times of celebration, through ups and downs, in good times and in bad times. Through endless creativity he recorded wonderful albums... and continues to change and be up-to-date and interesting. He discovers young talents and preserves his unique style. In his albums he creates a reality and responds to it through an original view which is always funny and sad at the same time, and – mainly – full of love: love to relatives, friends, places, memories, old songs and stories... over a career

spanning more than forty years, Einstein recorded nearly 500 songs: with the Nahal Troupe, 'Bazal Yarok', 'Gesher Hayarkon Trio' and 'Hachalonot Hagevohim', in various productions, films and plays, and in no less than 34 albums, collaborating with the best composers".

Einstein acted in some eight films, some of which are among the pillars of Israeli cinema (including "Salah Shabati", "Shablul", "Metzitzim", "Einayim Gedolot" and "Lul") and as wrote the scripts of several other films. Einstein passed away on November 26, 2013. The following day, at noon, his body lay in state in Rabin Square in Tel-Aviv and a farewell ceremony was held. Tens of thousands attended his funeral including Israel's Prime Minister, the Minister of Culture and the Mayor of Tel-Aviv.

Piano – height: 95 cm, width: 148.5 cm, length: 60.5 cm. No music rack. Stool – height: 48.5 cm, width: 75.5 cm, length: 37 cm.

Enclosed is a certificate of authenticity from Arik Einstein's daughter.

Opening price: \$8000

Estimate: \$10,000-15,000

הנהג בנך בנך בנך עראו אבות וזאת אבות וזאת אבות
 כבוד היום הוא בנך ולדורו וקטל את אבותי וקטל את אבותי
 כרה אבותי וזאת אבותי וזאת אבותי וזאת אבותי
 חכמה אבותי: 4 אבות אבותי וזאת אבותי וזאת אבותי

משניות

מקראות
 מכתובים
 מלכות

מקראות
 מכתובים
 מלכות

23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40

סדר נזיקין

מסכת בבא קמא

אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההכר
 לא הרי השור כהרי המבעה ולא הרי המבעה
 כהרי השור ולא זה וזה שיש בהן רוח חיים כהרי האש שאין
 בו רוח חיים ולא זה וזה שדרכן לילך ולהזיק כהרי הבור שאין
 דרכו לילך ולהזיק הצר השוה שבהן שדרכן להזיק ושמיירתין
 עליו וכשהזיק חב המזיק לשלם חשלומוי נזק במוטב הארץ
 כל שחכתי בשמירתו הכשרתי ארץ נזקו הכשרתי
 במקצת נזקו חכתי בחשלומוי נזקו בהכשר כל נזק נכסים
 שאין בהן מעילה נכסים של בני ברית נכסים המיוחדים וכל
 מקום חוץ מרשות המיוחדת למזיק ורשות הניזק והמזיק
 וכשהזיק חב המזיק לשלם חשלומוי נזק במוטב הארץ
 שום כסף ושוה כסף בפני בית דין ועל פי עדים בני תורין ובני
 ברית הנשי בכלל הנזק והניזק והמזיק בחשלומוי: 2
 חמשה

ארכעיה

מקראות
 מכתובים
 מלכות

מקראות
 מכתובים
 מלכות

מכירה מס' 48 Auction No.

השתתפות טלפונית הצעה בכתב
 Phone Participation Absentee bid

טופס הצעת מחיר לפריטים
Absentee / Telephone Bidding Form

Address כתובת	Full Name שם מלא
Cellular סלולרי	Tel טלפון
ID/Passport No. ת.ז./דרכון	Email דואר אלקטרוני
Date תאריך	Signature חתימה

שובר שוויון Tiebreaker	*מחיר מירבי מוצע ב-\$ Max. Offered Price in US\$	שם ותיאור הפריט Name and Description of Item	מספר פריט Item No.

*לא כולל עמלה ומע"מ not including commission and VAT

Instructions for Absentee Bidding:

This form is intended for those who wish to participate in the auction but cannot attend it in person and wish to place an absentee bid or for those who wish to participate by phone. Completing this form constitutes an order to Kedem Auction House Ltd. to purchase the listed lot/s on behalf of the bidder for the lowest price possible and never for more than the maximum amount indicated in the form.

Completing this form obligates the bidder to purchase the listed lot/s at the opening price in the event that no other bids on the lot/s were placed by other potential buyers. Kedem will do its best to place the bids as instructed but cannot accept liability for error or failure in doing so.

Bids are in accordance and subject to the conditions of purchase, as detailed at "terms of sale" section. Bids should be placed according to the following increments.

Buyers Premium: 23%.

I have read and agree to the terms of sale.

מדרגות הצעת מחיר: Bid Increments

מדרגה Bid Increments	מחיר פתיחה Opening Price
\$100	\$1,000-2,000
\$200	\$2,000-5,000
\$500	\$5,000-10,000
\$1000	\$10,000-20,000
\$2000	\$20,000-50,000
\$5,000	\$50,000-100,000
\$10,000	\$100,000+

הנחיות להגשת הצעת מחיר:

הטופס מיועד למבקשים להשתתף במכירה אך נבצר מהם מלהגיע או למבקשים להשתתף במכירה באמצעות הטלפון. מילוי הטופס מהווה הוראה של מגיש הצעה לקדם - בית מכירות פומביות בע"מ לרכוש עבורו את הפריטים/מופיעים בו, וזאת במחיר הנמוך ביותר האפשרי ובלבד שלא יעלה על המחיר המירבי המפורט להלן. מילוי הטופס מהווה התחייבות של מגיש הצעה לרכוש את הפריט במחיר הפתיחה במקרה בו לא תהיה כל הצעה נוספת לרכישת הפריט מצד קונים אחרים. קדם תעשה כמיטב יכולתה למלא אחר ההוראות. אולם, לא תוטל עליה שום אחריות בגין אי ביצוע הוראות הצעת המחיר. את ההצעה יש להגיש במדרגות קבועות עפ"י הטבלה שלהלן.

עמלת הקנייה היא 23%.
 הנני מאשר כי קראתי את תנאי המכירה המופיעים בקטלוג ואני מסכים להם.

Terms of Sale

- "Kedem" Public Auction House ("Kedem") acts as agent for sellers of items to be offered for sale to the public (the Sellers).
- "Kedem" will produce a catalogue for every sale (The Catalogue), which will include a list of items available at the sale, their serial numbers and opening prices. For the avoidance of doubt, information provided in the Catalogue, including opening prices, descriptions of items and any other information concerning the items, are solely for the purpose of information for potential buyers and are in no way to be construed as stand and/or obligation on behalf of "Kedem" and/or its employees and/or representatives. Kedem reserves all rights to the pictures that appear in the catalog.
- "Kedem" will appoint a person as manager of the sale (the Auctioneer) who will be responsible on its behalf for the execution and management of the auction.
- The Auctioneer reserves the right to prevent participation in the auction of any person. The auctioneer reserves the right to determine the winner of each lot, to cancel the sale of any item (even after it's sold) or to re-enter it for sale, at his own discretion and at any stage whatsoever. The auctioneer also has the right to withdraw or add items to the sale and to add or withdraw from the Catalogue any information about an item to be offered in the auction on the basis of information received by "Kedem" after publication of the Catalogue.
- In order to participate in the auction, a potential purchaser must obtain a numbered paddle before the auction which will enable him to bid at the auction.
- The auction will be conducted using US Dollars as currency.
- On the fall of the hammer and the acknowledgment of the numbered paddle of the offeror by the Auctioneer, the offeror's offer will be binding and will be considered to be accepted and title to the item will pass to the offeror whose offer was accepted (the Purchaser), subject to the fulfillment by the Purchaser of all payment obligations to "Kedem" as set out hereunder.
- The amount mentioned in an offer at a sale by a Purchaser which is accepted (the Hammer Price) shall be paid to "Kedem" by the Purchaser, together with the **commission of 23% of the Hammer Price** (the Commission) and Israeli VAT on commission only. Payment to "Kedem" shall be effected immediately upon the conclusion of the auction but, at any event, not later than seven days after the date of the auction.
- Payment can be made in cash (New Israeli Shekels or US Dollars), check (NIS or US Dollars), credit card or via bank wire transfer.**
- A 3% discount will be given to buyers who remit payment within 7 days of the date of the auction, in cash (NIS or US Dollars), check (NIS) or bank wire transfer.**
- It is the responsibility of the buyer to collect the purchased items directly from the offices of "Kedem," or have them collected by a delivery service or courier on his behalf. In certain cases in which a buyer so requests, "Kedem" can, at its sole discretion and without taking or accepting any responsibility for damages or loss, pack and ship the items to the buyer, provided the buyer pays in advance for the full cost of shipping and handling. The cost of shipping and handling varies according to type, size and weight of the package, the shipping method and the shipping destination. For further information about shipping methods and charges, please contact "Kedem".**
- An item which is priced in US dollars will be calculated in New Israel Shekels in accordance with the representative rate of exchange published by Israel Bank on the date of the auction.
- A Purchaser is liable to pay interest on any delay in payment, at the rate of 2% per month of the amount payable, with adjustments to index-link all outstanding amounts payable to the Dollar Exchange Rate
- The purchaser, whether for himself or for another, is obliged to pay for the items and take them. The auctioneer has the right to take any means he thinks appropriate to ensure the purchaser keeps his obligation, among these to cancel a sale, sell the item to another, charge the purchaser with any expenses caused to the auctioneer including interest and index linkage, sue for compensation, delay the release of the item and add all expenses to the sum due.
- "Kedem" is responsible for the information given regarding the items' nature, originality and condition. However all information given by "Kedem", in its capacity as agent for the consignor, and based on accumulated information and the experience of its experts. It is entirely the responsibility of the prospective purchaser to check and inspect the items to determine condition, quality, authenticity, size, authorship during the allocated time prior to the auction. The purchaser may submit in writing, any doubts regarding the authenticity and condition of the item within 30 days of the sale. If it is proven to "Kedem" that there has clearly been an error in the information which was given relating to any item, "Kedem" shall refund any sums paid by the purchaser and the item shall be returned to the possession of "Kedem". Subject to this obligation, the purchaser shall have no claims and/or further demands with respect to that item.
- A purchaser is obliged to collect the purchased item and to fulfill his obligations to pay for the item no later than seven days from the date of the sale of the item. For the avoidance of doubt, the right to possession of the item will pass only once

תנאי מכירה

- "קדם" – בית מכירות פומביות ("להלן "קדם") פועלת כשלושה מטעם מוכרי הפריטים המוצעים למכירה פומבית.
- "קדם" תפיק קטלוג לכל מכירה (להלן: "הקטלוג") ובו יפורטו, בין היתר, הפריטים המוצעים למכירה, מספריהם ומחירי הפתיחה שלהם. למען הסר ספק, הנתונים המופיעים בקטלוג נועדו לשמש לצרכי מידע בלבד לקונה ואין בהם כל אחריות לגבי תאור, יחוס, בעלים קודמים, תקופה, מקור או כל נתון אחר. הזכיות על התמונות המופיעות בקטלוג שמורות ל"קדם".
- המחירים אשר מופיעים ברשימת הפריטים, הינם מחירי מינימום ואינם מהווים הערכה.
- "קדם" תמנה אדם לתפקיד מנהל מכירה, שיהיה אחראי מטעמה, בין היתר, לעריכת המכירה הפומבית וניהולה.
- מנהל המכירה שומר לעצמו את הזכות למונע השתתפות במכירה מאנשים שאינו מעוניין בהשתתפותם. למנהל המכירה הסמכות הבלעדית לקבוע מי זכה במכירה, לבטל מכירה של פריט כלשהו (גם אחרי מכירתו), או להעמידו מחדש למכירה חזת עפ"י שיקול דעתו הבלעדי. כן רשאי מנהל המכירה להוסיף או להוציא פריט מהמכירה, או לשנות נתונים לגבי פריט המוצע למכירה שנתקבלו לאחר הדפסת הקטלוג.
- השתתפות במכירה מותנית בקבלת שלטית ממוספרת. הקונה כוח יצטייד לפני המכירה, בשלטית ממוספרת כאמור, אשר תשמשו לצורך הצבעה במכירה.
- המכירה תתנהל בדולרים של ארה"ב.
- "מחיר פטיש" לענין המכירה הפומבית משמע הסכום הנקוב כהצעת קונה כוח שהצעתו נתקבלה עפ"י תנאים אלה. מיד לאחר הקשת הפטיש והכרזת מספרו הסידורי של הקונה כוח ע"י מנהל המכירה, יתחשב הצעת הקונה כוח כנתקבלה והפריט שהוצג למכירה יחפז לקניינו של אותו קונה מציעי ההצעה (להלן: "הקונה הזוכה"), בכפוף לביצוע מלאו ההתחייבויות לתשלום עפ"י הסכם זה. הקונה כוח שהצעתו נתקבלה ישלם ל"קדם", בתוספת למחיר הפטיש, עמלה בשיעור 23% בתוספת מע"מ (על העמלה) התשלום המלא יעשה מיד בסיום המכירה.
- ניתן לשלם במזומן (שקלים או דולרים), המחאה (שקלים או דולרים), כרטיס אשראי או הברכה בנקאית.**
- לקונה אשר ישלם תוך 7 ימים מיום המכירה במזומן (שקלים או דולרים), בהמחאה שקלית או הברכה בנקאית, תינתן החה בסך 3%.**
- באחריות הקונה לדאוג להוצאת הפריטים שרכש, ישירות ממשרד "קדם", או באמצעות שליח או חברת משלוחים מטעמו. במקרה שהרוכש יבקש, "קדם" תוכל, ללא אחריות למכירה, לארגן ולשלוח את הפריטים בתשלום מלא על חשבון הקונה. לתעריפי אריזה ומשלוח יש לפנות למשרד "קדם". המחיר מותנה בסוג האריזה, חברת המשלוח וארץ היעד.**
- תשלום בשקלים עבור פריט שמחירו נקוב בדולרים ארה"ב, יחושב לפי שער ההליפין (שער יציג) של דולר ארה"ב המפורסם ע"י בנק ישראל ביום המכירה.
- כל פיגור בתשלום, יגרור חיוב ברבית פיגורים על הסכום החייב בשיעור של 2% לחודש בתוספת הפרשי הצמדה לשער הדולר ארה"ב.
- הרוכש פריט כל שהוא, בין אם לעצמו ובין אם עבור אדם אחר, מתחייב לשלם עבור הפריטים ולקחתם. בידי מנהל המכירה הסמכות לנקוט בכל האמצעים שייראו לו על מנת שהרוכש יעמוד בהתחייבותו ובין השאר גם לבטל מכירה, למכור הפריט לאחר, לחייב את הרוכש בהוצאות שנגרמו למנהל המכירה כולל רבית והצמדה, להגיש תביעת פיצויים, לעכב שחרור הפריט ולהוסיף לסכום המגיע את ההוצאות שנגרמו.
- "קדם" אחראית לכפי הקונה כוח מידע באשר למאות הפריט, מקוריותו ומצבו. מבין לגורם המאמור לעיל, מובהר בזאת כי מידע הנמסר ע"י "קדם" ניתן במעמדה כשלושה מטעם הרוכש ומבוסס על מידע מצטרב וניסיון מומחים מטעמה. על כל קונה כוח לבדוק במהלך הצגת הפריטים לקהל במועדים שלפני המכירה, את מצבו, גודלו, מקורו, טיבו וערכו של הפריט. מבלי לגרום מהאמור, לקונה הזוכה נתונה הזכות להשיג בכתב בפני "קדם" בכל הנוגע למקוריותו ומצבו וזאת לא יאוחר מ- 30 יום ממועד המכירה. היה יזוכח ל"קדם" שאכן נפלה טעות במידע שמסר לגבי הפריט, תשיב "קדם" לקונה הזוכה את הסכום ששולם כנגד החזרת הפריט לחזקתה. ביצוע "קדם" הלכה כאמור, לא יהיו לקונה כל תביעות ו/או דרישות נוספות כלפיה.
- הקונה מתחייב לקבל לחזקתו את הפריט שרכש ולהשלים את התחייבויותיו לתשלום לא יאוחר משבוע ממועד המכירה. למען הסר ספק, מסירת החזקת הפריט תיעשה רק לאחר שהשלים הקונה את מלוא התחייבויותיו לתשלום.
- "קדם" תייצג ללא תשלום לקוחות אשר נבצר מהם או אינם מעוניינים להשתתף במכירה. לקוחות אלו יתבקשו למלא עד יום המכירה את "טופס הצעת מחיר" המופיע בקטלוג המכירה או באתר האינטרנט של "קדם". למען הסר ספק, כל מנשה ו/או מחלד לייצגו כאמור, אין בהם כדי להטיל על "קדם" ו/או על הפועלים מנחה חבות מכל סוג. "טופס הצעת מחיר" יתקבל עד שלוש שעות לפני שעת המכירה.
- לקוחות המעוניינים להשתתף במהלך המכירה באמצעות הטלפון, מתבקשים לפנות מראש ובהקדם לצורך תיאום ולא יאוחר משלוש שעות לפני שעת המכירה.
- לבתי המשפט המוסמכים בעיר ירושלים מוקנית סמכות השיפוט היחידה והבלעדית בכל כסות הנוגע לעניינים הנובעים ו/או הקשורים לרכישת ו/או למסירת הפריט בין "קדם" לבין הקונה.
- בכל מקרה של חילוקי דעות, הנוסח העברי הוא הקובע.

the purchaser has fully filled his payment obligations as set out in these conditions.

- "Kedem" will represent, free of charge, potential purchasers who do not wish or who are unable to attend the auction. These potential purchasers are requested to complete the Rights to Bid form in the catalogue or website, no later than one day prior to auction. "Kedem" will not be liable, under no circumstances, for any error, emissions in connection therewith. Absentee bidding forms will be received no later than 3 hours before the auction.
- Any potential purchaser who wishes to participate in the auction via telephone shall make the necessary arrangements within a reasonable time before commencement of the auction and no later than 3 hours before the auction.
- The courts of Jerusalem, Israel, shall have the sole jurisdiction in any dispute between "Kedem" and the purchaser or any potential purchaser, based on the details of this agreement and/or related to the sale and/or to the transfer of any item.
- In any case of doubt the Hebrew version of this Terms Of Sale will be the binding document.

<<< פרט מתוך פריט 3 Detail from item 3